

י פ ה ש ע ה

פירוש יקר על ספר עץ חיים מהרב הקדוש המקובל האלקי
מוה"ר ישראל זצלה"ה והוא כהן לאל עליון

נדפס בראשונה לפני שנים רבות בשאלוניקי, ואח"כ פעם שנית בוורשא בשנת תרנ"א,
ופעם שלישית בעיה"ק ירושלים תובב"א בשנ"ת עת"ר.

בכל התחלת דבור רשמנו הדף של עץ חיים שדבריו מפורשים בדבור זה.

וכדי להקל על הלומדים הרוצים לשנן לעצמם את החכמה בקיצור נמרץ
הוספנו את עשרה פרקים מאת הרב הקדוש המקובל האלקי
רבנו משה חיים לוצטור זצלה"ה.
הכוללים כל דברי הספר עץ חיים.

הוגה ומסודר ע"י בעל המחבר ספר מעלות הסולם על תקוני הזהר שליט"א.

הקדמת מהר"ר שמואל ויטאל ז"ל בנו של מהר"ח ז"ל

אמר הצעיר שמואל, בן הרב הגדול המחבר כמהר"ר חיים ויטאל ז"ל. באשר, כי אשרני הקב"ה, והנחני בדרך אמת ובמעגלי יושר, וזיכני והחייני וקיימני, לגמור את חיבורי הגדול, שחיברתי ביאור על חמשה חומשי תורה, וקראתי שמו תוצאות חיים. ואחריו תקנתי ספר שני, בדרושים נאים, עולת חדש בחדשו, למשמרות ערבי ראשי חדשים. וקראתי שמו מקור חיים. וגם מצאה ידי, לתקן סדר נאה ויאה, בהלכות גטין וחליצה ומאונין, כל חיך אומר לי לי, וקראתיו ספר חכמת נשים. מלבד ספר שאלות ותשובות, אשר עדין לא יצא טבעו, עד יגזור ה' בחיים.

ובראותי כי אחרי רדף דרכי ימי הזקנה, לכן אמרתי אני אל לבי, עד מתי יהיו ספרי אבא מארי רבי, גנוזים תחת ידי, ואני וביתי נעבוד את ה', ואין לזולתי חלק בהם, להיות כי כל הקורא בהם ילאה, להיותם מפורזים ומפורדים כנתינתם בסיני, ואין מוקדם ומאוחר בתורה, אחת למעלה ושבע למטה, פתח בכד וסיים בחבית, אחת הנה ואחת הנה. והנה אבא מארי הרב זלה"ה, להיות לבו רחב כפתחו של אולם, וכל רז לא אניס ליה, הוא המאסף, הוא המשביר בר לצמא ולרעב, לא שת לבו לקרבה אל המלאכה הזאת, ולתת סדר את כל ספריו.

וכעת העיר ה' את רוחי, וטרחתי ויגעתי ומצאתי, והוצאתי לאור משפט הספרים האלו, כאשר עיני כל העוסק בו תחזנה משרים. וחילקתי אותו לשמנה שערים, כרצון אבא מארי זלה"ה. האמנם שנית דבריו בכמה מקומות, ותיקנתי השמנה השערים בדרכים אחרות, להיות נקל מאד בפי הקורא בהם, ומובטח אני בחסד עליון, שבאמצעות המלאכה הזאת, תימלא הארץ דעה את ה'.

בהיות שטרחתי מאד בגופי ובממוני, וגם אור עיני אינם כאתמול וכשלשום, כי כשל בעוני כחי, וקרבו ימי הזקנה, וכשל כח הסבל מלסבול, וחסרון כיס קשה מכולם. האמנם תהיה זאת נחמתי, כי אהיה מזכה את הרבים, עד ביאת משיחנו, ומלאו פני תבל בזיו חכמת הקבלה. ובא לציון גואל אכי"ר.

ועוד זאת הוספתי לעשות בסוף הספר, מפתחות מפותחות פיתוחי חותם, תוספת מרובה על העיקר, כאשר עיניך תחזנה משרים.

השער הראשון: יפתח בכל ההקדמות של החכמה, מראשית האין סוף, דרוש אחר דרוש, מקושרים כשלהבת, קשורה בגחלת, עד סוף עולם העשייה. וקראתי שמו:

שער ההקדמות

השער השני: יפתח בכל מאמרי חכמת האמת, כמו ספר יצירה. וספר התקונין. וספר הוהר. פרשה אחר פרשה כסדרה. וגם איזה מדרש של רשב"י ע"ה. או בשיר השירים, או ברות. או באיכה. או כדומה לאלו מדברי רשב"י ע"ה. וקראתי שמו:

שער מאמרי רשב"י

השער השלישי: יפתח בכל מאמרי חז"ל, בין בכל התלמוד. בין במדרש רבה ותנחומא. וספרי וספרא. ושאר המדרשים. איש על מקומו יבא בשלום. וקראתי שמו:

שער מאמרי חז"ל

השער הרביעי: יפתח בביאור הפסוקים. וסידרתי אותם פרשה אחר פרשה ונביא אחר נביא. ראשונים וגם אחרונים. והמה בכתובים דרך ישרה שיבור לו האדם. וקראתי שמו:

שער הפסוקים

השער החמישי: יפתח מכל פירוש המצות, מעשה ולא תעשה מסודרים על סדר הפרשיות, כל מצוה ומצוה במקומה וצביונה. וקראתי שמו:

שער המצות

השער השישי: יפתח מכל הכוונות שבתפילות. בימי החול, ושבת, וימים טובים. וימי נוראים, וחנוכה, פורים, ותלמוד תורה, ומצות ק"ש, וציצית, ותפילין, וכיוצא. וקראתי שמו:

שער הכוונות

השער השביעי: יפתח מהקדמות, לנבואה, ולרוח הקדש, וגם יחודים רבים, ואזהרות לתקון הנפש. ותיקונים למי שרוצה לשוב מחטאין, כל אחד כמשפטו. וקראתי שמו:

שער רוח הקדש

השער השמיני: יפתח בענין הגלגולים, ומבואר בו כמה הקדמות בענין הנשמות, ושמותם וגלגולם של אנשים פרטיים, וגם כוללים, מאדם הראשון ע"ה, עד דורנו זה. והקדמות בענין שכר הצדיקים, ועונש הרשעים, ודרושים בענין היסודות והנבראים. וקראתי שמו בישראל:

שער הגלגולים

ואלה שמותם כסדרם וצביונם:

בינ"ן אכ"ר

ה	שער המצות	א	שער ההקדמות
ו	שער הכוונות	ב	שער מאמרי רשב"י
ז	שער רוח הקדש	ג	שער מאמרי חז"ל
ח	שער הגלגולים	ד	שער הפסוקים

ב ש ע ר ה ס פ ר

זה כבר כמה שנים, שהמהדורה הראשונה מהספר הזה שהוצאנו לאור אזלה לגמרי מן השוק, ולמרות הדרישה הרבה אחריו, לא יכולנו להתפנות ולהדפיסו שנית. כי שמנו את כל תשומת לבנו ומרצנו בהוצאה לאור של ספר הזה עם פירוש הסולם בן עשרים ואחד הכרכים. וכעת, שת"ל זכינו לברך על המוגמר, שהוצאנו כבר לאור את כל הכרכים אשר נתקבלו בעולם בהכרה ובהוקרה רבה יותר מהמשוער, הפנינו את מרצנו וכובד עבודתנו לאפיק חדש, להוציא לאור פעם שניה את הספר "תלמוד עשר הספירות" בן ששה עשר החלקים ואת ספר "בית שער הכוונות" עם האילן הקדוש, בצורה משוכללת ומתוקנת עם הוספות מהארמו"ר זצ"ל.

הופעת הספר "תלמוד עשר הספירות" לאור העולם, היא מאורע חשוב וגדול מאד בעולמנו, בין חכמי התורה ומעיינים ישרים, שרחשי לבם הם לדעת את צפונייה של התורה ויעודנו בעולם.

הספר הזה פותח את חכמת הקבלה שבכתבי רבינו האר"י זצ"ל זיע"א ונותן לכל אחד האפשרות להבין את סודות התורה בצביונם הרוחני למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן בלי פחד שיתפס להגשמה, וכמו פירוש רש"י זצ"ל זיע"א על התורה והש"ס, כן הפירוש הזה על כתבי רבינו האר"י כפי שעניכם תחזינה מישרים בלמודו.

ידוע שלמוד שעה אחת בסודות התורה שקול לזכוך הנפש כנגד למוד שנה בפשט. ואנו בטוחים שהספר הזה יסייע מאד מאד לכל הלומדים בו להודככות הנפש עד שנזכה לגאולה השלמה.

הספר הזה כולל את ארבעת החלקים הראשונים של כל הספר שהוא בן ט"ז חלקים. ובעזרת השם ית' אנו מקוים להדפיס בקרוב את שאר החלקים בארבעה ספרים נוספים בגודל הכרך הזה.

ויהי רצון שזכות רבנו הגדול זצ"ל תגן על כל ישראל ועלינו עד שנזכה לגאולה שלימה ומלאה הארץ דעה את ה' ויהיה ה' למלך על כל הארץ אמן.

ישיבת בית אולפנא רבתא עטור רבנים

חלוקת המאמרים וציוני המספרים

כרך זה מכיל ארבעה חלקים. כל חלק מחולק לפרקים; כל פרק לענינים ולסעיפים; הענינים הם ביחס לדברי האר"י זצ"ל; הסעיפים הם ביחס לפירוש "אור פנימי". וחלוקתם מסומנים במספרים; מספר כזה א' וכדומה בראש השורה, מציין את מספר הענין של אותו הפרק; מספר כזה א' וכדומה (קטנה בלי סוגר), שבתוך השורות של דברי האר"י זצ"ל מסמן הסעיפים של "אור פנימי" הקשורים עם דברי האר"י זצ"ל וסימן הקשר הזה ב"אור פנימי" בא בראש השורה כזה א'.

ציון זה * מראה מקומו של הספר, שנמצא בו דברי האר"י זצ"ל המובאים בתלמוד עשר הספירות.

הסכמת הרבנים הגאונים מארי דארעא דישראל וצלה"ה

חיים שאול דוויך הכהן

ראש ואב לכל חכמי המקובלים

והמכונים מהספרדים דפעה"ק ירושלים ת"ו

בעזה"י עיה"ק ירושלים סיון תרפ"ד

הן היום גדול נתכבדתי ראות פני כבוד הרב הגאון המקובל האלקי כקש"ת אדמו"ר יעודה הלוי אשלג שליט"א ורצה ממני ליתן לו הסכמה על ספרו פנים מאירות ומסבירות על העץ חיים הקדוש. וכשאני לעצמי, אין בי לא דעת ולא תבונה, וקל וחומר בדברים העומדיו ברומו של עולם. אמנם למען כ"ק תורת המחבר שליט"א, באתי בהסכמתי. ויהי רצון, שיפוצו מעינותיו חוצה, וכסא תורתו יתגדל בהוד והדר, להוציא כל ספריו, רוי דרוין, חידושין על אמיתת התורה וסודותיה, עפ"י מרן הקדוש האר"י החי. ויתקיים בו, לא ימושו מפיך, מזרעך, ומזרע זרעך, מעתה ועד עולם.

ואשרי כל מחזיק בידו, להוציא לאור תעלומות, תורה יצאה בהינומא כי שכרו גדול, עץ חיים היא למחזיקים בה, ובפרט המחזיק להגדיל חכמת האמת ולהאדירה, ולהחזיק ביד לומדיה. כי הלימוד הקדוש הזה ותפלה בכונה, מקרבים קץ הגאולה.

יוסף חיים זאנענפעלד

האב"ד לכל מקהלות אשכנזים בעה"ק ירושלים ת"ו

כמ"ש בזה"ק ברעיא מהימנא פרשת נשא דף קכ"ה ע"ב, בהאי ספרא יפקון ישראל מגלותא וכו'. ותקוני הוזה"ק תיקון ל' בתחילתו האריך שם בזה, ובתיקון מ"ג בתחילתו, שם כתב, שמבטל כמה גזירות קשות מישראל ולקרב קץ הגאולה.

ולכן אנשי חיל עם קדוש, תחזקנה ידיכם לעשות חברות קדושות, להרים דגל התורה להחזיק בלימוד הקדוש הזה, אשר על ידו אנו יוצאים מעבדות לחרות, משעבוד לגאולה, ומאפלה לאור גדול, והיה ה' למלך על כל הארץ, ויהיה ה' אחד ושמו אחד.

ונזכה לראות בקרוב ירושלים נוה שאנן, ומקדש על מכוננו, וכהן בעבודתו ולוי בדוכנו, בעגלא בזמן קריב, ויקוים בנו מקרא שכתוב, כי עיין בעיין יראו בשוב ה' את שיבת ציון, ובנין אפריון, וימלוך עלינו במהרה מלך עליון. כ"ד החותם לכבוד התוה"ק.

והנני מברך את כבוד אדמו"ר המחבר שליט"א הנ"ל, בברכה משולשת האמורה מפי אהרן ובניו הכהנים הקדושים פה ירושת"ו. כ"ד הצב"י חיים שאול דוויך הכהן בעהמ"ח ס' איפה שלימה על ס' אוצרות חיים וספר בניהו בן יהודע והו"ב על ספר שפת אמת ועלי נהר. (מקום החותם)

ב"ה. עיה"ק ירושלים ת"ו, יום ער"ח תמוז תפז"ר לפ"ק

אם כי אני איני מהבקיאים בצפוני התוה"ק, בכל זאת, יהיו שורותי אלה נאמרים לכבוד התורה ולומדיה, אחד מיקירי ירושלים וחכמיה, העוסק בתורה לשמה ומגלה צפונייה. ה"ה האי גברא רבא ויקירא ידידי, הוא הקשור במוסרות לבבי, מאז בואו לקבוע דירתו בעיר קדשינו עד עתה לא זותי מחבבו, עד שהוקרתיו לאח ואחות וצחצחות, כי אמר לחכמה אחותי את, ביראתו הקודמתו כקש"ת הרב הגאון ר' יהודה ליב אשלג שליט"א, רב בגבעת שאול פרור ירושלים ת"ו.

האמת אגיד, שאני יודע מה ערכי, כי אפילו בפשט איני כדאי ליתן הסכמה, מכ"ש בדבר שלא בי הוא, אבל כולי עלמא מכירים את כבוד שר המסכים הנ"ל, הכהן הגדול בלימוד הקבלה, ומפורסם שמו. ויה"ר מלפני אבינו שבשמים, שכל ברכותיו יתקימו, ובעה"ח המחכה לישועה קרובה.

הק' יוסף חיים זאנענפעלד

האב"ד לכל מקהלות אשכנזים בעה"ק ירושלים ת"ו

קריאה מהנהלת הישיבה „קול יהודה“

מ"ט) או להם לבני אדם סתומי עין, עליהם נאמר עינים להם ולא יראו באור התורה, בהמות המה שאינם מסתכלים ואינם יודעים אלא בתבן של התורה שהיא כמו קליפה וחיצונית החכמה וכר עכ"ל. ופי' הגר"א ז"ל: החכמה הפנימית נקראת קדש, ותבן הוא לימוד הפשוט ונקרא תבנא דאורייתא, ומוץ הוא דקדוק המלות שהוא קליפה אחרונה של התורה, לא להבין הענין רק שימשי תיבות ודקדוקן. אע"ג שהכל הוא קדושת התורה, מ"מ נגד חכמת הקבלה המה קליפין, וכמו שכתוב בפרשת בראשית דדא קליפה לדא וכר עכ"ל.

והרה"ק מזידיטשוב ז"ל (בספרו סור מרע ועשה טוב) פירש הדברים הנ"ל ז"ל: והנה בלי ידיעת חכמת הקבלה הוא כבהמה וכר אחר שעושה המצוה בלי טעם רק מצות אנשים מלומדה, ודמיון לבהמות האוכלים חציר, שאין בו טעם אכילת אדם וכר. ואפילו הוא בעל עסקים גדול במר"מ וכדומה וטרוד הרבה לא יפטור מעסק חכמה זאת וכר ותשתדל לקמוץ זמן מהיום משאר דברים ולימודים, למען ישאר לך זמן לעסוק בחכמה זו כי היא יסודי התורה וכר כשם שאי אתה פטור מקביעות עתים לפשוטי התורה כי על זה שואלים קבעת עתים לתורה, ק"ו שאי אתה פטור מפנימית התורה כי מבלעדה הארם שוד אוכל עשב וכר עכ"ל. ובספרו עטרת צבי פרשת בהעלותך כתב ז"ל וזאת נחלט ונשרש בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזהר לא ראה אור מימיו, מכל הדברים הללו אתה למד שמוכרחים לעשות כל מיני השתדלויות, ולחסוך זמן בכדי ללמוד את החכמה הקדושה הלזו, כי מבלעדה הרי

בתוקף אמונתינו בדברי רבותינו נ"ע שעתידה חכמה זו להתגלות באחרית הימים ואנו רואים שבמפנים ומבחוץ תקפו עלינו הצרות. מבפנים כיצד? הדור הצעיר הולך מאתנו, חדור הוא ברוח הפקרות ופריצות, ועושים שמות בתורתנו הקדושה. מבחוץ כיצד? בכל אלפי שנות גלויותינו לא היה עוד זמן נורא כזה אשר בזמן אחד תקפה שנאה כבושה את כל עמנו, בכל המקומות שהם נחותים שמה. מצב נורא כזה דורש מאתנו לקחת חשבון הנפש, ולעשות „אתערותא דלתתא“ בכדי לקרב קץ גלויותינו, להחיש פדות נפשנו, ולעשות השתדלות שתתרכה הדעת בקרב ישראל, וכל העם מקצה יעבדו את ה', וימלא אחרי כל חוקיו ומצותיו.

והנה ידוע הוא, כי הגורם לכל היסורים הנוראים של עניות וחרב ביזה והרג ר"ל, הוא מפאת חוסר השתדלות בלימוד חכמת הקבלה, שעל הפסוק (ישעיה מ') קול אומר קרא, ואמר מה אקרא, כל הבשר חציר, וכל חסדו כציץ השדה, יבש חציר נבל ציץ כי רוח ה' נשבה בו, אכן חציר העם. פירשו חכז"ל (תיקו"ז תי' ל') היא אומרת מה אקרא „כל הבשר חציר“ כולם כבהמות נדמו האוכלים חציר. „וכל חסדו כציץ השדה“ כל חסד שעושים לעצמם הם עושים, המה הם העושים התורה יבשה, שאינם חפצים להשתדל בחכמת הקבלה, אוי להם שגורמים בזה עניות וחרב וביזה והרג ואבדן לעולם, ע"כ. הרי שסיבת הגברת הרע בגשמיות, הוא בגלל אי העבודה ושקידה על הלימוד הקדוש, של לימוד חכמת הקבלה, כי בלימוד התורה הנגלית בלחוד לא יוצאים ידי החובה. וכמ"ש שם (תיקון

מאמינים בחכמת הקבלה ויודעים שיש להם חסרון בהעדרה של חכמת הקבלה, אלא שחושבים שאין בזמן הזה מי שיבין בה, מחמת עומק המושג, וכנגד הכת הזאת כתב הרשב"י ע"ה (פרשת קדושים ועכ"ד מיבעי ליה לבר נש למילף מילי דאורייתא מכל בר נש אפילו ממאן דלא ידע, בגין דעל דא יתער באורייתא באורח קשוט וכו', שלמדנו שחייב האדם ללמוד מכל אדם, אפילו ממי שאינו יודע וכו', ומצאתי כתוב מה שנגזר למעלה שלא יתעסקו בחכמת האמת בגלויה היה לזמן קצוב עד תשלום שנת ה' אלפים ר"ג, ומשם ואילך יקרא דרא בתראה והותרה הגזירה הרשות נתונה להתעסק בספר הזהר ומשנת ה' אלפים ג' מאות ליצירה מן המובחר שיתעסקו ברבים גדולים וקטנים וכדאיתא ברע"מ, ואחר שבזכות זה עתיד לבא מלך המשיח ולא בזכות אחר אין ראוי להתרשל עכ"ל.

ועוד זאת: כי הירידה הגדולה של הדור — שעזבו את שמירת התורה, הוא גם כן הסיבת מניעת הלימוד הקדוש — חכמת הקבלה. ומובא בספר תורת שמחה (דף ג"ז) אשר הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא ז"ל אמר לו להה"ס ר' העניך מאלכסנדר ז"ל, חידוש לי על עיר פראג שהיא מקום לומדים ותורה בין בעידנא דעסק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה מגני ומצלי ואיך יורד שם היהדות מיום ליום אחורנית ר"ל, אבל הענין הוא דמקודם היה די בתורה הנגלית אבל עתה בעקבתא דמשיחא צריך להיות גם תורת הנסתר, כמו שאנו רואים נר דולק וקודם שכבה היא מתחזקת ביותר ושלהבת עולה יותר, כמו כן מקודם לא היה היצר הרע מתגבר כל כך, והיה די תורה בנגלה לתבלין לנגדו, אבל עתה קודם הגאולה היצר הרע מתגבר יותר וצריכים להתחזק גם בנסתר, עכ"ל.

ואמנם כן בכל משך גלוייתנו היינו מצויים ועומדים להסתיר את החכמה הקדושה הלזו המלאה רזין ורזי דרזין, אבל לעתות הללו אשר אנחנו עומדים בה, כבר באנו לעקבתא דמשיחא, ולכן להיפך עלינו לגלות את החכמה הקדושה הלזו, וכמו"ש הגאון הק' הר" אברהם אזולאי ז"ל בהקדמת ספרו אור החמה, שהמתרשלים מלעסוק בחכמת האמת נחלקים לד' כתות וכו' כת הג'

זה לשון מהר"ח ז"ל בהקדמה לספר עץ חיים דף י"ג, ולא עוד, אלא שלא נברא האדם, אלא כדי שילמוד חכמת הקבלה, אלא שצריך שיהיה גופו נקי בתחלה, ע"י המצות המעשיות, שכל תכליתן לדבר זה, הם מוכרחים עכ"פ, ואח"כ תוכל הנשמה הנקראת נר ה' נשמת אדם, להאיר בגוף הזה, כנר הנתונה תוך עששית זכוכית, ומאירה, ונותנת לו כח, להבין סתרי התורה, ומגלה עמוקות מני חשך, וז"ס משה מצות ה' ברה מאירת עינים, ר"ל להבין סתרי תורה על ידה, שהם תכלית הכל, כנוכר בזהר שיר השירים^נ, אות ת"פ ע"פ הגיזה לי שאהבה נפשי וכו', זכאין אינון כל דמשתדלין למנדע בחכמתא דמאריהון.

הגהות ומראה מקומות וביאורים

עשה תשובה, ולא נשאו לו אלא העבירות שרק המיתה מכפרת עליהן, על ידי זה, דהיינו המיתה, מתחלפות ממנו כל הדינים שישולטו עליו, ונחלקים לד' כתות וכו' כת הג'

^נ אשריהם כל אלו העוסקים בתורה, לדעת חכמת אדונם, והם יודעים ומסתכלים בסודות

דיומא כאן, ומחר בביה קבדי. וחד למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא דאיהו ביה, ועל מה אתתקן. ולבתר ברזין עלאין, לאשתמודע למארי. וכל דא יסתכל בר נש, מגו נהירו דאורייתא. ת"ח, כל מאן דאזל להתוא עלמא בלא ידיעה, אע"ג דאית ביה עובדין טבין סגיאי, מפקין ליה מכל תרעין דהתוא עלמא וכר. ת"ח מה כתיב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכלת בחכמה, עד דלא אתית להכא, ולא ידעת רזין דעלמא עילאה, אע"ג דאנת היפה בנשים, במצות ובמעשים טובים, לית אנת כדאי למעיל הכא, צאי לך וכר.

גם בפרשת פקודי דף רמ"ז ע"א, ו"ל ב, האי חיותא קדישא קיימא, כד נשמתא סלקא, ומטאת לגבה, כדין שאיל לה ברזא דחכמתא דמארה, וכפום האי חכמתא דרדיף אבתרא

ואינן ידעין ומסתכלים ברזין עלאין, בגין דבר נש כד נפיק מהאי עלמא, בהאי אסתלקו מיניה כל דינים דעלמא, ולא עוד אלא דמתפתחאן ליה תליסר תרעי דאפרסמונא דכיא, דכל חכמתא עילאה תליא בהו, ולא עוד, אלא שהקב"ה חקיק ליה בהתוא פורפירא, דכל דיוקנין גליפן תמן, בהאי עלמא ובעלמא דאתי, והקב"ה אשתעשע ביה בג"ע, ואחסין תרין עלמין, עלמא דין, ועלמא דאתי. חכמתא דאצטריך ליה לבינ, חד למנדע ולאסתכלא ברזין דמריה, חד למנדע ליה לגופיה, ולאשתמודעא מאן איהו, והיך איהו, ותקונא דגופא היך אתתקן, והיאך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכלא. וחד למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתין, מאן איהי ההיא נפש דביה, ומאן אתייא, ועל מה אתייא להאי גופא סרוחה,

הגהות ומראא מקומות וביאורים

אפילו יש בו הרבה מעשים טובים מוציאים אותו מכל השערים של העולם ההוא.

בוא וראה מה כתוב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, הקב"ה משיב לנשמה, אם את באת, ולא הסתכלת בחכמה מטרם שבאת לכאן, ואינך יודעת את סודות העולם העליון, צאי לך.

^ב חיה הקרושה הזו עומדת, וכשהנשמה

עולה ומגעת אליה, אז היא שואלת הנשמה בסוד חכמת ארונה, וכפי החכמה שרדסה אחריה והשיגה כך נותנים לה שכרה. ואם האדם היה יכול להשיג חכמה ולא השיג דוחים הנשמה לחוץ, ואינה נכנסת, ועומדת תחת היכל ההוא בבושה, וכשמרימות כנפיהם אלו השדפים שמתחת החיה, אז כולם מכים בכנפיהם, ושודפים הנשמה, ונשרפת ואינה נשרפת ועומדת ואינה עומדת, ומאירה ואינה מאירה וכך דנים אותה בכל יום. ואע"פ שיש לה מעשים טובים דוחים אותה לחוץ. משום שאין שחר בעולם ההוא כאלו שמשתדלים בחכמה, להסתכל בכבוד אדונם, ואין שיעור לשכר של אלו היודעים חכמה להסתכל בכבוד אדונם אשרנו חלקם רשולת הזה ובעולם הבא.

אלא שפותחים לו י"ג שערים מסודות האפרסמון הטהור, שחכמה עליזנה תלויה בהם. ולא עוד, אלא שהקב"ה חוקק אותו בבגד המלכות ההוא, שכל הצורות חקוקות שם (כמ"ש בזהר ב"ב אות י"ט ע"ש), והקב"ה משתעשע עמו בגן עדן, ומנחילו ב' עולמות, את העולם הזה ואת העולם הבא.

החכמה שהאדם צריך לדעת אותה. אחת היא, לדעת ולהסתכל בסוד ארונו. ואחת היא, לדעת את עצמו, שידע מי הוא, ואיך נברא, ומאין הוא בא, ולאן ילך, ותקון הגוף איך מתתקן, ואיך הוא עתיד לבא בדין לפני מלך הכל, ואחד הוא, לדעת ולהסתכל בסודות הנשמה, מה היא נפש זו שבו, ומאין באה, ועל מה היא באה בגוף הזה, שהוא ספה סרוחה, שהיום כאן ומחר בקבר, ואחד הוא, להסתכל בעולם הזה, ולדעת העולם, שהוא נמצא בו, ועל מה יתתקן העולם ואחר זה, יסתכל בסודות העליונים של העולם העליון, לדעת את אדונו, וכל זה יסתכל האדם מתוך סודות התורה. בוא ודאה, כל מי

דיומא כאן, ומחר בביה קברי. וחד למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא דאיהו ביה, ועל מה אתתקן. ולבתר ברזין עלאין, לאשתמודע למארי. וכל דא יסתכל בר נש, מגו נהירו דאורייתא. ת"ח, כל מאן דאזול להווא עלמא בלא ידיעה, אציג דאית ביה עובדין טבין סגיאיין, מפקין ליה מכל תרעין דהווא עלמא וכר. ת"ח מה כתיב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכלת בחכמה, עד דלא אתית להכא, ולא ידעת רזין דעלמא עילאה, אציג דאנת היפה בנשים, במצות ובמעשים טובים, לית אנת כדאי למעיל הכא, צאי לך וכר.

גם בפרשת פקודי דף רמ"ז ע"א, ח"ל ב, האי חיותא קדישא קיימא, כד נשמטא סלקא, ומטאת לגבה, כדן שאיל לה ברזא דחכמתא דמארה, וכפום האי חכמתא דרדיף אבתרא

ואינון ידעין ומסתכלים ברזין עלאין, בגין דבר נש כד נפיק מהאי עלמא, בהאי אסתלקו מיניה כל דינים דעלמא, ולא עוד אלא דמתפתחאן ליה תליסר תרעי דאפרסמונא דכיא, דכל חכמתא עילאה תליא בהו, ולא עוד, אלא שהקב"ה חקיק ליה בהווא פורפירא, דכל דיוקנין גליסן תמו, בהאי עלמא ובעלמא דאתי, והקב"ה אשתעשע ביה בג"ע, ואחסין תרין עלמין, עלמא דין, ועלמא דאתי. חכמתא דאצטריך ליה לבינ, חד למנדע ולאסתכלא ברזין דמריה, חד למנדע ליה לגופיה, ולאשתמודעא מאן איהו, והיך איהו, ותקונא דגופא היך אתתקן, והיאך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכלא. וחד למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתיין, מאן איהי ההיא נפש דביה, ומאן אתייא, ועל מה אתייא להאי גופא סרוחה,

הגהות ומראה מקומות וביאורים

אפילו יש בו הרבה מעשים טובים מוציאים אותו מכל השערים של העולם ההוא. בוא וראה מה כתוב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, הקב"ה משיב לנשמה, אם את באת, ולא הסתכלת בחכמה מטרם שבאת לכאן, ואינך יודעת את סודות העולם העליון, צאי לך.^ב חיה הקדושה הו עומדת, וכשהנשמה

עולה ומגעת אליה, או היא שואלת הנשמה בסוד חכמת אדונה, וכפי החכמה שרדפה אחריה והשיגה כך נותנים לה שכרה. ואם האדם היה יכול להשיג חכמה ולא השיג דוחים הנשמה לחוץ, ואינה נכנסת, ועומדת תחת היכל ההוא בבושה, וכשמרימות כנפיהם אלו השרפים שמתחת החיה, אז כולם מכים בכנפיהם, ושורפים הנשמה. ונשרפת ואינה נשרפת ועומדת ואינה עומדת, ומאירה ואינה מאירה וכך דינים אותה בכל יום. ואע"פ שיש לה מעשים טובים דוחים אותה לחוץ. משום שאין שכר בעולם ההוא כאלו שמשתדלים בחכמה, להסתכל בכבוד אדונם, ואין שיעור לשכר של אלו היודעים חכמה להסתכל בכבוד

אלא שפותחים לו י"ג שערים מסודות האפרסמון הטהור, שחכמה עליונה תלויה בהם. ולא עוד, אלא שהקב"ה חוקק אותו בבגד המלכות ההוא, שכל הצורות חקוקות שם (כמ"ש בזהר ב"ב אות י"ט ע"ש), והקב"ה משתעשע עמו בגן עדן, ומנחילו ב' עולמות, את העולם הזה ואת העולם הבא.

החכמה שהארם צריך לדעת אותה. אחת היא, לדעת ולהסתכל בסוד אדונו. ואחת היא, לדעת את עצמו, שידע מי הוא, ואיך נברא, ומאין הוא בא, ולאן ילך, ותקון הגוף איך מתתקן, ואיך הוא עתיד לבא בדין לפני מלך הכל, ואחד הוא, לדעת ולהסתכל בסודות הנשמה. מה היא נפש זו שבו, ומאין באה, ועל מה היא באה בגוף הזה, שהוא טפה סרוחה, שהיום כאן ומחר בקבר, ואחד הוא, להסתכל בעולם הזה, ולדעת העולם, שהוא נמצא בו, ועל מה יתתקן העולם ואחר זה, יסתכל בסודות העליונים של העולם העליון, לדעת את אדונו. וכל זה יסתכל האדם מתוך סודות התורה. בוא וראה, כל מי

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבט. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברהמ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמל"ז : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גרסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. גי' : גימטריה. (צדופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ו' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, סלא דבדולחא, קרומא דאוריאי, רעוא דמצחא, עמר נקא, סקוהו דעייניך, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוון, חוטם, פה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גורה שוה. ג"ת : ג' תחתונות.

ד

ד' : דת. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דהו"ג : דהוד וגבורה. דו"ב : דבר ונוקבא. דו"ק : התכונן היטב ; זייק. ד"ז : דפוס וזלצבך. דחז"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : דכל זה. דלפ"י : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תיגין, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחך. דע"ס : דעשר ספירות. דעסמ"ב : דע"ב ס"ג מיה בין. דפו"י : דפוס ישן. דצח"מ : דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ש : דפוס קיימנות. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת תפארת, יסוד.

ה

הי"ע : השם ירחם עלינו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. ה"ה"ד : הדא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסדים. ה"י : הית. ה"י"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). ה"ל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הני מלי. ה"נ : הכא נמי. ה"נז : הנוכר. ה"נל : הנוכר לעיל ; הנוכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרוצין ; הכי פירושו. ה"ק : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקסה"ז : הקדמת ספר הזוהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קרדובירו. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' התאה. ה' תחתונות. תתפ"א : התפשטות א' התפ"ב : התפשטות ב'.

א"א : אברהם אבינו ; אי אפשר ; אריך אנפין ; אריך אנים. אב"א : אהור באהור. אב"ג : אגא בכח גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות בעליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפשר ולא גרסינן. א"ה, א"ה, א"ה, א"ה"ע : אומות העולם. אה"ל : אור הלכנה. אר"א : אבא ואמא ; אחד ואחד. אר"ח : אור הוה. אר"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. אר"מ : אור מקיף. אר"נ : אריך ונוקבא. אר"פ : אור פנימי. אחב"פ : אהור בפנים. אחז"ז : אחר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : איוון חוטם פה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אלה"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקים. אנ"כ : אורות נוצצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ז : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצדופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באודא רבא. באדר"ז : באודא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה' ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בנין דא. בג"ה : כינה גבורה, הוד. בג"כ : בנין כך. ב"ד : בית דין. בוד"א : כמה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בדחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"ב : בית הכנסת. ביהמ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדנותא. בחי" : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב : בחי"ג : בחי"ד : בחינה ב' גי' גי' גי' גי' : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"ב : בר נש. ב"ן : מספר (שם הוי"ה במילוי הוי"ו) בס' : בספר. בס"ד : בספרא דנציעותא ; בסיעתא דשמיא. בסו"ת : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : כענף א'. בע"ה :

ואנו פונים בזה אל הקהל הרחב
 בבקשתנו זאת: אתם השרידים אשר ה'
 קורא אליכם מעומק לבכם, ונפשכם תשאף
 לזאת והנכם מתגעגעים וכמהים לקנות לב
 חכמה. אתם עם ה' אשר לבכם נשבר
 בקרבכם בראותם ובשומעכם על הצרות
 שבאו על כלליות עם ישראל. אתם החרדים
 לדבר ה' אשר לבכם מתפלץ ראות את
 הירידה הגדולה שירדנו במובן הרוחני,
 התורני והמוסרי — אתם כולכם החפצים
 לרומם את קרן ישראל, וקרן התורה והיהדות
 ולקרב קץ גלויותינו, הבו: באו חושו
 לקחת לקח מתורת ה' מחכמת הקבלה,

אשר היא, ורק היא המסוגלת להביא פדות
 וישע לנפשנו, ולהשיב לב בנים על אבותם,
 לשמור התורה כחוקה וכהלכתה, חסכו כמה
 שעות משעות היום ועתות הערב למען ספוג
 את הדברים הקדושים אלה.

ואלה שלמרות רצונם וחשקם ללימוד
 קדוש זה, אין באפשרותם לבוא לישיבה
 שימו לבכם אל המטרה הקדושה והנשגבה,
 ותמכו את ישיבתינו למען נוכל להמשיך
 למלא ולהוציא לפועל את הרחבת הפצת
 לימוד חכמת האמת.

השתתפו בפועל ובמעשה להגדיל תורה
 ולהאדירה.

הנהלת הישיבה קול יהודה

מדות עשה ; מדאית עין ; מצות ערוכ. מע"ה : מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב : מאי שנא. משא"כ : מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

ג

נ"א : נוסחא אחרינא ; נכ"איים אחרונים. נא"כ : נאמר כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים גבורים, ענקים, רפאים, עמלקים. נה"ה : נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד. נהי"מ ; נצח, הוד, יסוד, מלכות. נו"נ : נע ונד ; נעשה ונשמע. נוק" : נוקבא. נח"ש : נדוי, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים ; נשמתו עדן ; נוחו עדן. נ"צ : נחמת ציון. נק" : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ; נביאים ראשונים. נר"ך : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י : נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ"י שעדי בינת. נת"א : נקודות, תבין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הו"ה במילוי יודין ואלף בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלק דעתך. סד"א : סלק דעתך אמינא. סר"ה : סוד הכתוב. סר"ס : סוף סוף. סי' : סימן. ס"י : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סכנת נשמות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י : ספר פנים יפות. ספ"י' : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; ענין אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"מ : עור, בשה, גדין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ; על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עד"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת. האמור. עד"ו : על דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ; עין הרע ; עבד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ו : עולם הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עליו השלום. עו"א : עובדי אלילים. עו"ב : עולם הבא. עוה"ו : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים. ער"נ : עתיק ונוקבא. ע"ו : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. עי' : עיין ; עילאין. ע"י : על ידי ; על יד. עי"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר הקדש. עיו"ט : ערב יום טוב. עיו"כ : ערב יום כסוד. עי"ז : על ידי זה. עי"מ : עבור, יניקה, מוחין. עיקת"ו : עיר קדשנו תבנה ותכוננו. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני ;

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתד תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקון חכמינו זכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנה"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרסינן. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הסמיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ו : לשון זכר. לזע"ז : לזכר עולם יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאור"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמ"ש"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שנו ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארו"ל : מאמר רבוותאנו זכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו : מלך בשך ודם ; מתנת בשך ודם. מבי"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מדין דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום. מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה הוה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי. מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק : מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ז : משנה ז', מוז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרו"ן : שם מלאך. מ"י : ב' אותיות משם אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת : מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ; מארי מתניתין ; מארי מתבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי המלכים. ממ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מיין נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדרש סדום ; מד סבך ; מוחא סתימאה. מטה"ו : מסורת הוהר. מ"ע :

תחנות

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמה אל יא"י ; ישוב ארץ ישראל. יא"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יזכרם אלהים לטובה. י"ג : יש גורסים ; יין גסן ; מספר. י"ד : יש דורשים. י"ה : (בי) אותיות הראשונות משם הוי"ה. י"ה"א : ג' מלואים של שם הוי"ה יודין ההין אלפין. י"ה"ב : יוהכ"פ : יום הכסופים. י"ה"ד : יהי רצון. י"ו"כ : יום כפור. י"ו"ש : ימין ושמאל. יחנר"ן : יחידה, חייה, נשמה, רוה, נמש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. י"ט"ט : יום טוב. יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמז על יחוד הוי"ה ואדני. י"י"י : יבדכך יאר ישא. יכ"ק : יום כפור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סבורים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישסו"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כ"א"א : כתוב אחד אומר. כ"א"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כ"א"ל : כל אומה ולשון. כ"אחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כד דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כ"ד"א : כמה דאת אמר ; כזא דאת אמרת. כ"ד"ש : כדרך שאמרו. כ"ה : כתוב הכא. כ"ה"א : כן הוא אומר. כ"ה"ג : כהן גדול ; כהאי גוונא. כ"ה"ג : כל המוסיף גורע. כ"ה"ג : כן היא נוסחת. כ"ה"ק : כתבי הקודש. כ"ו : וכולה ; (לאמור) על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו. כ"ו"כ : כך וכך. כ"ו"פ : כלל ופרט. כ"ו"פ"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זיין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כ"ח"ב : כתר, חכמה, בינה. כ"ח"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כ"ח"ב תו"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ידבו. כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב כאן. כ"ל"ז : כלי זיין. כ"ל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כ"מ"א : כמה דאת אמרת. כ"מ"ש : כמו שכתוב. כ"מ"ש"א : כמו שאתה אומר. כ"מ"ש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כ"נ"ג : כנסת הגדולה. כ"נ"ז : כנוכר. כ"נ"י : כנסת ישראל. כ"נ"ל : כנוכר לעיל ; כן נראה לי. כ"נלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי. כ"ס"ה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כ"צ"ל : כן צריך לאמור, להיות, לבאר. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כ"ש"ד : כללו של דבר. כ"ש"כ : כל שכן. כ"ש"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כ"ש"ט :

דאכ"מ : ואין כאן מקומו. דאכמ"ל : ואין כאן מקום להאריך. דאל"כ : ואם לא כן ; ואחבת לרעד כמון. דבעוה"ר : ובעונותינו הרבים. ובש"ו : ובשעה. וגו' : וגומר (ראה וכו'). דרו"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל : ודי למבין. ול"ב : ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י : והשכיל יבין. וזה"ד : וזה הדין. וז"ל : וזה לשונו. וכה"א : וכן הוא א"מר. וכו' : וכולה ; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סימן נזכר בכתב). ול"ג : ולי נראה. ונלע"ד : ונראה לפי עניות דעתי. וע"ד : ועל דא. ועד"ז : ועל דרך זה. ועכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה. ו"ק : ו' קצוות. וש"ש : ושם נסמן. ו"ת : ו' תחנות. ות"י : ותיקונים.

ז

ז"א : זעיר אנפין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותו האיש לטוב. זא"ז : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן וכו'). זב"ז : זה בזה. זה"ו : זמן הוה. זה"ש : זה הוא שאמר. זו"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (וזכרונו) לברכה. זל"ז : זה לזה. ז"ח : זהה חדש. זכ"ל : ג' כוכבי לכת. זלמ"ז : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. זמ"ז : ז' מלכים. זמ"ז : זה מזה. זמ"ן : סדר ששת סדרי המשנה ; זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ז"ס : זה סוד. ז"ע : זה ענין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ז : זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ז' תחנות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חדש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חד אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה, בינה דעת. חבת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; חלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. חד"ר : חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; חלול ה'. חה"ש : חלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסד ואו ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוהמ"ס : חול המועד סוכות. חוהמ"פ : חול המועד פסח. חו"ל : ח"ל : חוץ לארץ. ח"ז : חלק ז' ; חדש זה. חז"ל : חכמינו זכרם לברכה. חז"ן : חכמה חסד נצה. חז"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חנ"ה : חנוכה בית. חנכ"ל : שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת ; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה שתימאה. ח"ע : חיי עולם. חע"ה : חיי עולם הבא. חש"ח : חולם, שורק, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. טו"ר : טוב ורע. ט"מ : טומאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמים, נקודות תיגן, אותיות. ט"ס : ט' ספירות. ט"ר : ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד : י"ב המלות ; טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה, בתולה.

צבארא : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש.
צבד : עד כאן דבריו. **צבז** : עד כל זה. **צבו** :
 עבודת כוכבים. **צבל** : עד כאן לשונו. **צבפ** : על
 כל פנים. **צל** : עין לעיל. **צמ** : על מנת ; על
 משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מחצה ; עשר
 מכית. **צמודא** : עמודא דאמצעייתא. **צמש** : עין מה
 שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. **צנב** :
 עקודים, נקודים, ברודים. **צס** : עשר ספירות ; על
 סמך. **צמסב** : עיב סג מיה בן. **צעז** : עובדי
 עבודה זרה. **צעכו** : עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
צפ : על פי. **צהד** : עץ הדעת. **צהיט** : על
 צד היותר טוב. **צק** : עתיקא קדישא. **צר** : ערב רב.
צרה : ערב ראש השנה. **צרח** : עיב ראש חדש.
צש : עין שם ; ערב שבת ; על שלחן. **עשא** : עד
 שיבוא אליהו. **עשה** : עין שם היטב. **עשמ** : על
 שום מה. **צת** : ערוב תחמים ; על תנאי.

ש

ש : שורה, שעה. **שא** : שמואל א' ; שליש אמצעי ;
 שליש א'. **שב** : שמואל ב' ; שער ב'. **שבכ** :
 שבירת כלים. **שג** : שער ג'. **שגז** : של
 גן עדן. **שהש** : שיר השירים. **שוש** : ששון
 ושמחה. **שורת** : שאלות ותשובות. **שח** : שנת
 חנם ; שבת הנכה. **שיל** : שיש לאמר ; שיש לברך.
שכ : מספר. **שכא** : שכל אחד. **שכארא** : שכל
 אחד ואחד. **שמרשב** : שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. **שנ** : שם נסמן. **שנגלה** : שורש, נשמה,
 גוף, לבוש, היכל. **שנאן** : (ד' חיות המרכבה) שור,
 נשר, אריה, אדם. **שסה** : מספר. **שע** : שליש
 עליון ; שמנה עשרה ; שמיני עשרה. **שצ** : שלח
 צבור. **שצם חנכיל** : (זו יוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. **שר** : שלוש רגלים ;
 שם ר' ש"ש ; שם שמים. **שת** : שמחת תורה ;
 שליש תזתון.

ת

תא : תרגום אונקלוס ; תרוץ אחד. **תא"מ** : תהלים,
 איוב, משלי. **תד** : תיקונא דיקנא. **תהד** : תפלת
 הדרך. **תה"ר** : תהומא רבא. **תה"ש** : תפלת השחר.
תז : תם ונשלם. **תובב"א** : תבואה ותיכונן במהרה
 בימינו אמון. **תובי"ל** : תם ונשלם ברוך ה' לעולם.
תזהק : תורתנו הקדושה. **תז"מ** : תפארת ומלכות ;
 תרומות ומעשרות ; תיכף ומיד. **ת"ו** : שלב"ע ; תם
 ונשלם שבה לאל בורא עולם. **תושב"כ** : תורה שבכתב.
תשבע"פ : תורה שבעל פה. **תז** : תקוני זרה.
תח : תא חזי ; תקונים חדשים ; תלמיד חכם.
תזה"מ : תחית המתים. **תכ"ב** : תלת כלילן בתלת ;
תכ"ד : תוך כדי דבור. **תכ"ה** : תורת כהנים. **ת"ל** :
 תלמוד לומר ; תרי לישני (שתי נוסחאות) ; תהלה לאל.
ת"מ : תפלת מנחה. **תע"ס** : תלמוד עשר ספירות.
ת"ע : תפלת ערבית. **תרי"ג** : (מספר) תרי"ג מצות.
תק"ח : תקונים חדשים. **ת"ש** : תפילין של יד.
תש"ר : תפילין של ראש. **ת"ת** : תפארת.

פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. **פא"פ** :
 פנים אל פנים ; מה אל מה ; פעם אחר פעם. **פ"ב** :
 פרק ב'. **פב"א** : פנים באחור. **פב"פ** : פנים בפנים.
פ"ג : פרק ג'. **פ"ד** : פסק דין ; פרק ד'. **פד"ה** :
פדה"ב : פדיון הבן. **פוא** : פנים ואחור. **פוח** :
 פנימיות וחיצוניות. **פוכ"ב** : פרט וכלל. **פור** : פריה
 ורביה. **פז** : פירוש. **פז"י** : מושעי ישראל ; פועל
 יוצא. **פלו** : פלוני. **פלח"ק** : פתיחה לחכמת הקבלה.
פלפלה"ס : פתיחה לפירוש הסלם. **פמ"א** : פנים
 מאירות. **פמ"ס** : פנים מסבירות. **פנ"ב** : פקוח נפש.
פדיון נפש. **פס"ד** : פסק דין. **פ"פ** : פתחון פה.
פ"ק : פרק קמא ; פורים קטן ; פרט קטן. **פר"א** :
 פרקי רבי אליעזר. **פרד"ס** : משט, רמו, דרוש, סוד.

צ

צא"ל : צריך אתה לדעת. **צ"ג** : ציון ג' ; צום גדליה.
צ"ד : ציון ד' וכדומה. **צח"מ** : צומח, חי, מדבר.
צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות. **צ"ע** : צריך עיון.
צעב"ח : צער בעלי חיים. **צע"ג** : צריך עיון גדול.

ק

ק' : קדוש ; קמא ; קהל ; קטן. **ק"א** : קונטרס
 אחרון. **קב"ה** : קודשא בריך הוא. **קבו"ש** : קודשא
 בריך הוא ושכינתיה. **קה"מ** : קריאת המגילה. **קה"ק** :
 קדש הקדשים. **קה"ת** : קריאת התורה. **ק"ו** : קל
 וחומר. **קוח"ח** : קל וחומר. **קוש"י** : קוצו של יוד.
קכ"ד : קדם כל דבר. **קלי'** : קליפות. **קמ"ל** : קא
 משמע לן. **ק"פ** : קרבן פסח. **ק"ק** : קדש קדשים ;
 קדשים קלים. **קק"ק** : קדוש, קדוש, קדוש. **ק"ש** :
 קריאת שמע ; קבלת שבת.

ר

ר"א ; ר' אבא ; רבי אלעזר. **ראב"ד** : ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני הארונים אב הרחמים והסליחות מודים
אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחויה
שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק
בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית
עמנו חסד גדול כזה על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך
ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות
תורתך ויהיה למודינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח
נחוח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בְּחִינָתֵנו
ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית
דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות אבותם וזכות תורתם
ותמימותם וקדושתם יעמוד לנו לבל נכשל בדברים אלו
ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים
זמירות ישראל: „גל עיני ואביסה נפלאות מתורתך“, כי ה'
יתן חכמה מסיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לבי לפניך ה' צורי וגואלי“...

מפתח מפירוש יפה שעה על עץ חיים

הורף בספר
יפה שעה

טז	פא	אמצע ד"ה ונבאר עתה
טז	פג	ד"ה עוד יש טעם אחר
טז	פד	באמצע ד"ה מ"ק
יז	צ	באמצע ד"ה ומ"ש בזהר
יט	צב	ד"ה והנה כאשר רצה
יט	צג	סוף ד"ה ונבאר עתה
יט	צד	באמצע ד"ה והענין
כ	צד	באמצע ד"ה וגם בארנו
כ	צו	אמצע ד"ה אמנם מציאות מטי
כ	צו	באמצע ד"ה גם ענין מטי
כב	צו	באמצע ד"ה ואמנם לעיל
כב	צו	סוף ד"ה והנה כאשר התחילו
כג	צז	באמצע ד"ה והענין הוא
כג	צה	באמצע ד"ה וכן הענין
כד	צט	באמצע ד"ה אמנם
כד	קג	אמצע ד"ה ונבאר עתה
כד	קג	לפני ד"ה ואח"כ מן העין
כה	קג	ד"ה ואח"כ מן העין
כה	קד	באמצע ד"ה וא"ת
כה	קד	ד"ה עוד טעם
כו	קד	באמצע ד"ה עוד טעם ג'
כח	קו	באמצע ד"ה טעם ב
כח	קו	באמצע ד"ה טעם ג'
כח	קז	ד"ה והמשכיל יבין
כט	קח	ד"ה אמנם האור הראשון
כט	קט	אמצע ד"ה והענין הוא
כט	קט	ד"ה והנה אר"א
כט	קי	ד"ה והנה הכתר
ל	קיא	ד"ה והנה ב' מיני אורות
לב	קיא	באמצע ד"ה והנה הפלים
לב	קיא	בד"ה מ"ק לפני המלים כאן
לב		מקום קושיא
לב	קיב	ד"ה והנה יש בזה מקום שאלה
לד	קיב	באמצע ד"ה והנה יש בזה
לד	קיב	באמצע ד"ה עוד יש הפרש ב'
לה	קיב	באמצע ד"ה עוד יש הפרש ב'
לה	קיד	באמצע ד"ה ושלמה ממשרקה
לו	קטז	באמצע ד"ה והנה בענין העקודים לו
לו	קיח	ד"ה והנה כשירדו

הורף בספר
יפה שעה

קיט	קיט	ד"ה וא"ת
קיט	קיט	באמצע ד"ה ואח"כ מלך המלך הר'
קכ	קכ	באמצע ד"ה והנה נתבאר
קכ	קכ	באמצע ד"ה ובוזה תבין
קכא	קכא	באמצע ד"ה ונחזור
קכב	קכב	ד"ה והנה נמצא
קכד	קכד	ד"ה ובוזה תבין
קכג	קכג	ד"ה גם תבין
קכג	קכג	אמצע ד"ה גם תבין
קכג	קכג	באמצע ד"ה ונחזור לפרש
קכד	קכד	אמצע ד"ה ונבאר סדר
		שם
קכה	קכה	באמצע ד"ה והנה עתה
		שם
		שם
		שם
קכה	קכה	אמצע ד"ה ואז אור
קכה	קכה	אמצע ד"ה והנה טעם זה
קכח	קכח	ד"ה ואמנם הטעם
קכח	קכח	ד"ה ואמנם הטעם
קכט	קכט	ד"ה כאשר היו
קכט	קכט	ד"ה כאשר היו
קכט	קכט	ד"ה ואני חיים
		שם
קל	קל	ד"ה א"ק כולל
קל	קל	ד"ה אך
קל	קל	ד"ה והנה ער"ן
קל	קל	ד"ה ואח"כ כשרצה
קלא	קלא	ד"ה והנה בכל
קלא	קלא	ד"ה והרי
קלז	קלז	ד"ה והנה עתה חזר
		שם
קלז	קלז	ד"ה ואמנם בחי המין
קלח	קלח	ד"ה ולכן
קלח	קלח	ד"ה וזה מציאות שם
		שם
קלט	קלט	ד"ה והנה אור
קלט	קלט	ד"ה ואמנם
קמב	קמב	ד"ה גם נלע"ד

הורף בספר
יפה שעה

לו לו לו לי לז לח מב מג מד מד מה מה מה מה מז מז מז מח מח מט ג ג ג גא גא גא גב גג גג גג גד גד גד גה

מפתח מפירוש יפה שעה על עץ חיים

הדף בספר יפה שעה	הדף בספר עץ חיים	הדף בספר יפה שעה	הדף בספר עץ חיים
עז	קצו ד"ה ואמנם כבר ביארנו	נה	קמב ד"ה אמנם קשה
עז	קצו ד"ה ואז יוצאין	נו	קמג ד"ה תחלה היו
עח	קצו בראש הדף לפני המלים ונשאר בחי' א'	נו	קמד ד"ה והרי נתבאר
עח	קצו ד"ה ואח"כ לפני המלים ועוד יש בחי'	נו	קמד ד"ה עוד שורש ד"ה ועתה
עח	קצו בד"ה והנה אלו הב' לפני המלים ואורזת דחוסם נמשכין	נו	קנה ד"ה ועוד יש טעם ב'
עט	קצו ד"ה ואמנם פנימית	נו	קסז בד"ה כלל העולה
פ	קצט ד"ה והנה נתבאר לפני המלים והענין כי י"ג ת"ד	ס	קסט ד"ה ואמנם או"א
פ	רא בד"ה ודע כי יש לפני המלים גם יש פי' אחר	ס	קסט בד"ה ובוה תבין
פא	רה ד"ה ועתה לפני המלים וגם להגדיל	סא	קע ד"ה הבחינה הא'
פא	רה ד"ה רק שאלו לפני המלים ותמיד נמשכים	סב	קע ד"ה והנה כפי הבחינה א'
פב	רה ד"ה וכבר נודע	סג	קעב בד"ה וסימן של ספק זה
פב	רו ד"ה והנה עתה לפני המלים וגם הם צריכים להאיר	סה	קעח ד"ה ונמצא כי הג'
פג	רו ד"ה עוד יש חלוק אחר	סו	קעט ד"ה מ"ק
פג	רי ד"ה מ"ק	סז	קעט ד"ה והנה המלכות דא"א
פג	ריב ד"ה והנה אחרים	סח	קעט ד"ה והנה המוחין דא"א
פד	ריד ד"ה והנה	סט	קפ בד"ה ונמצא
פד	ריד ד"ה והענין	סט	קפ ד"ה והענין כי הנה
פד	רטז בתחילתו	סט	קפא ד"ה והענין הוא
פד	רטז ד"ה שאר"א	ע	קפד בראש הדף המתחיל הויות שבו
פד	ריו ד"ה והנה כבר	ע	קפה בד"ה והנה גופא דיליה
פה	ריו ד"ה ה' כללים	עא	קפו ד"ה ואמנם מציאות ז' תיקוני גולגלתא
פה	רכז ד"ה גם מצינו	עא	קפז ד"ה ואמנם בחי' אלו הם
פז	רכה המתחיל גדולה משל מעלה לפני המלים אבל בהיות	עא	קפח ד"ה ודע כי כבר בארתי לך
פז	רלד ד"ה הקדמה	עא	קפט ד"ה והנה לעיל מתבאר לפני המלים והד' לבדה
פח	רלד ד"ה ואמנם בפי שם	עב	קצ ד"ה כיצד ת"ת בנינה
פח	רלד ד"ה ואמנם סוד	עב	קצ ד"ה גם דע
פס	רלה ד"ה ונחזור	עב	קצא ד"ה נמצא כי ג"ר דא"א
פס	רלה ד"ה ועתה	עג	קצא ד"ה וטעם ושנוי זה דא"א שם
פס		עד	קצא ד"ה ואמנם אחר שירדה הבינה
		עד	קצב ד"ה ואמנם הי"ג מדות אלו
		עו	קצה ד"ה והנה הספי'
		עז	קצה ד"ה והנה כל אחד
		עז	קצה ד"ה והענין כי כבר

מפתח מפירושי יפה שעה על עץ חיים

הדף בספר
עץ חיים

הדף בספר
יפה שעה

הדף בספר
עץ חיים

הדף בספר
יפה שעה

קו	רעו ד"ה ואמנם בעוד	דלה ד"ה ועתה, לפני המלים אך	
קו	רעו ד"ה נמצא כי	כולם נכללו	צ
קו	רעח ד"ה והנה, לפני המלים ודע כי	רלו ד"ה אמנם עיבור זה	צ
קז	רעח ד"ה נמצא לפני המלים ולפי שאמא	דלח ד"ה ואמנם, לפני המלים נמצא כי אין לז"א	צא
קז	רעה ד"ה נמצא, לפני המלים כי זה מ"ה	רמ"א ד"ה והנה לפני המלים זה נרמז	צא
קח	רעח ד"ה ולכן נמצא	רמב ד"ה גם תבין	צא
קח	רעט ד"ה אך באר"א	רמב ד"ה ואמנם אופן	צב
קט	רעט ד"ה ובור"ן יש	רמב ד"ה וראה והבן	צב
קט	רפ ד"ה והענין כי	רמח ד"ה ואח"כ בא זמן	צב
קט	רפה ד"ה וז"ס, לפני המלים בג'	רמט ד"ה והנה תחלה	צד
קט	חדשים הראשונים	רנ ד"ה ונחזור לענין	צד
קט	רפו לפני ד"ה ונמצא	רנא ד"ה ז"א, לפני המלים ואבא הזרוע	צה
קי	רפו ד"ה ה' פנימים	רנה ד"ה ונבאר סדר	צו
קיא	רפו ד"ה ה' פנימים, לפני המלים וכנגדן ג'	רנו ד"ה גם צריך	צו
קיב	רפח ד"ה ואמנם נגד, לפני המלים ואמנם החיה	רנו ד"ה גם, לפני המלים וטרם שנבאר	צו
קיב	רצ ד"ה ונתחיל לפני המלים ומבררתן אמא	רנו ד"ה דע כי כאשר, לפני המלים הנה בצאתן	צז
קיג	רצ ד"ה והנה, לפני המלים והנה כפי	רנח ד"ה וטעם הדבר	צז
קיד	רצג לפני ד"ה והנה בצלם	רסד ד"ה וענין בירור	צז
קיד	רצט התחלת פ"ט ד"ה ועתה נבאר	רסו ד"ה אך לפני המלים א"כ כפי זה שם	צט
קטז	שד ד"ה והנה כן, לפני המלים ולכן אם ז"א	רסו ד"ה וזה שאנו	ק
קיד	שז ד"ה והנה סבת	רסו ד"ה ונחזור, לפני המלים בהיותו בסוד	קא
קיו	שח ד"ה ועתה, לפני המלים אבל כאשר	רסח בסוף ד"ה והנה כאשר לפני המלים ואמנם כ"ז	קא
קיו	שיא ד"ה והענין כי	רסח ד"ה ודע, לפני המלים ואבא נתן	קא
קיה	שיג ד"ה אמנם כשבאים לפני המלים ואז יורדין	רסט ד"ה והנה מציאות, לפני המלים והנה כבר שם	קב
קיה	סטו ד"ה ואמנם עד, לפני המלים נמצא כי האמת	רעד ד"ה אח"כ בהמשך	קג
קיט	שכו ד"ה והנה א"א	רעד ד"ה אח"כ בגדלות	קג
קיט	שכה ד"ה והוא דע	רעה ד"ה וכבר ידעת	קג
קכ	שכח ד"ה נמצא כי	רעו ד"ה וצריך שתדע	קה
קכג	שכח ד"ה לכן תמצא		

מפתח מפירוש יפה שעה על עץ חיים

הדף בספר יפה שעה	הדף בספר יפה שעה	הדף בספר יפה שעה	הדף בספר יפה שעה
שכט	שכט	ד"ה ועתה	סד
המלים לכן בבחי' החצוניות	קכג	ד"ה ונקרא באמצע	עג
שכט ד"ה דו"א, לפני המלים ואמנם	קכז	ד"ה נמצא	עג
החיצוניות	קכד	ד"ה וכל	עג
שכט ד"ה הכלל העולה	קכד	אמצע ד"ה אמנם	עג
שלח ד"ה ודע כי כל	קכד	ד"ה ובוזו באמצע	עה
חלק שני			
ד ד"ה ונבאר תחלה באמצע	קכו	ד"ה ונבאר באמצע	פ
ד ד"ה ומוזה תבין באמצע	קכו	ד"ה ואל	פב
ז ד"ה אח"כ באמצע	קכז	ד"ה צריך	פב
ז ד"ה והנה תחילה	קכז	ד"ה ואמנם	פג
ז ד"ה והנה כיוון באמצע	קכח	ד"ה אמנם באמצע	פד
יב ד"ה גיכ"ק	קכח	ד"ה גם דע	פה
יג ד"ה ענין	קכח	ד"ה גם באמצע	פה
יג ד"ה והנה החסדים באמצע	קכח	ד"ה וטעם באמצע	פו
יג ד"ה והנה הם	קכט	ד"ה וז"ס	פו
יג ד"ה והנה ענין	קכט	בראש הדף ד"ה ודע	פח
יד ד"ה גם באמצע	קכט	ד"ה וכאשר	פח
טו ד"ה ועתה באמצע	קכט	בראש הדף ד"ה ופרצוף	צ
טז ד"ה ואח"כ	קל	ד"ה והרי	קב
יח ד"ה ואפשר באמצע	קל	ד"ה גם	קא
יט ד"ה בענין	קל	ד"ה ונתחיל בסוף	קט
יט ד"ה בענין באמצע	קלא	ד"ה וכבר באמצע	קי
כג והנה זה באמצע	קלא	בסוף ד"ה ובוזו	קיד
כה ד"ה גם	קלא	ד"ה ענין	קטו
כז ד"ה גם באמצע	קלא	בראש הדף ד"ה אורות	קכב
כח ד"ה והענין	קלב	בראש הדף	קכג
כט ד"ה ונל"ח דא"כ	קלב	ד"ה והנה באמצע	קכג
ל בהגהה ד"ה ונלע"ד	קלב	ד"ה לא באמצע	קכד
מח ד"ה ואמנם באמצע	קלב	ד"ה ואמנם	קכד
מט בהתחלת הדף	קלה	ד"ה אלו באמצע	קכה
מט ד"ה ונתחיל באמצע	קלה	באמצע ד"ה אבל	קכה
נא בהתחלת הדף	קלה	באמצע ד"ה לכן	קלו
נב ד"ה מ"ב	קלה	ד"ה ונבאר דין באמצע	קלו
נג ד"ה והנה ה"ג	קלו	באמצע ד"ה וענין	קלח
נג ד"ה והנה ה"ג באמצע	קלז	ד"ה ונחזור	קלח
סג ד"ה ואח"כ גם באמצע	קלז	באמצע ד"ה ודע	קמ

מפתח מפירושי יפה שעה על עץ חיים

הדף בספר עץ חיים	הדף בספר עץ חיים	הדף בספר עץ חיים	הדף בספר עץ חיים
קמ	ד"ה אמנם	קנח	רכא ד"ה והנה כל אלו באמצע
קמא	לפני סוף פ"ב	קנח	רכב בראש הדף
קמב	באמצע ד"ה ועתה	קנח	רכב אמצע ד"ה והנה ענין
קמג	באמצע ד"ה ועתה	קנט	רכב ד"ה והענין
קמד	ד"ה והנה	קנט	רכג ד"ה וע"י
קמו	ד"ה והמשכיל	קס	רכג אמצע ד"ה וז"ל
קמז	ד"ה ענין	קסז	רכג ד"ה העולה
קנב	באמצע ד"ה וכבר	קכח	רכד ד"ה ועתה
קנג	באמצע ד"ה והנה	קסט	רכח אמצע ד"ה אך
קנג	באמצע ד"ה י"ג מ"ב	קסט	רכט אמצע ד"ה ונחזור
קנד	באמצע ד"ה י"ד	קסט	רכט ד"ה ונחזור
קנו	באמצע ד"ה אמנם בהכרח	קע	רכט ד"ה כלל העולה
קס	באמצע ד"ה והנה דע	קע	רכט ד"ה דע
קס	באמצע ד"ה והנה כמש"ל	קע	רכט ד"ה ואין
קסב	באמצע ד"ה ואח"כ אלו	קעא	רל ד"ה והנה ענין באמצע
קסב	ד"ה וא"כ חזרו	קעא	רלא ד"ה ודע
קסב	באמצע ד"ה ואח"כ חזרו	קעב	רלא ד"ה אמנם
קסג	באמצע ד"ה ועתה	קעב	רלב באמצע ד"ה ובזה
קסד	באמצע ד"ה ודע	קעג	רלב ד"ה ועתה
קסז	באמצע ד"ה ועתה	קעג	רלב באמצע ד"ה ועתה
קפו	ד"ה וכאשר	קעג	רלג באמצע ד"ה ועתה
קפו	ד"ה וזהו באמצע	קעה	רלג ד"ה אבל
קפו	באמצע ד"ה אח"כ	קעה	רלט באמצע ד"ה והנה
קפו	אמצע ד"ה והנה כאשר	קעז	רמג ד"ה והענין
קפו	ד"ה ואח"כ כשבא	קעז	רמד ד"ה ואלו
קפז	ד"ה וכן	קעז	רמד ד"ה אמר
קפח	ד"ה וזה נמשך באמצע	קעז	רמד באמצע ד"ה אמר
קצה	ד"ה וטעם	קעז	רמה באמצע ד"ה שהוא
קצז	באמצע ד"ה והטעם	קעח	רמה ד"ה וטעם
קצח	ד"ה והנה	קעח	רמה באמצע ד"ה והנה ההוא
קצט	באמצע ד"ה והנה כל	קעט	רמז באמצע ד"ה נמצא
קצט	ד"ה ודע	קעט	רמז ד"ה ונמצא
קצט	ד"ה ונבאר	קעט	רמט ד"ה ענין
קצט	באמצע ד"ה והנה הוא	קעט	רנ ד"ה יש ב'
ר	באמצע ד"ה והנה נתבאר	קפ	רנו ד"ה כשל נקבה
ריד	בראש הדף	קפ	רנט בד"ה ו"ס
רטו	באמצע ד"ה וז"ס	קפ	רעא ד"ה ונמצא
רכא	באמצע ד"ה והנה כל המ"ן	קפ	רפ ד"ה והנה
		קפ	רפא ד"ה אלא

מפתח מפירושי יפה שעה על עץ חיים

רד"ק בספר עץ חיים	רד"ק בספר עץ חיים	רד"ק בספר יפה שעה	רד"ק בספר עץ חיים
רט	שיד ד"ה עוד יש	רג	רצא ד"ה נמצא
רט	באמצע ד"ה ודע	רג	רצב סוף ד"ה והנה
רט	באמצע ד"ה אמנם א"א	רג	רצב ד"ה גם
רי	ד"ה והטעם	רד	רצב ד"ה והנה קודם
ריא	ד"ה ואתחיל	רד	רצב ד"ה ויובן
ריג	ד"ה ואח"כ מן באמצע	רד	רצד ד"ה ונחזור
ריג	באמצע ד"ה אמנם במ"ש	רה	רצד סוף ד"ה ואז
ריג	בסוף ד"ה הנוקבא	רה	רצד ד"ה והנה ענין
ריד	באמצע ד"ה וענין	רו	רצד ד"ה והענין
ריד	סוף ד"ה וענין	רו	רצה ד"ה ואפשר כי
ריד	ד"ה גם	רו	רצו ד"ה ואפשר
רטז	ד"ה וז"ס	רו	רצו ד"ה וז"ס
ריז	ד"ה ואמנם	רו	שו ד"ה והנה
ריז	ד"ה ומ"כ	רו	שט ד"ה והענין באמצע
ריז	באמצע ד"ה להוליד	רח	שי ד"ה ונחזור לענין כי הנה
ריח	ד"ה ונבאר	רח	שיא סוף ד"ה והנה
ריח	ד"ה והנה עצמות	רח	שיב באמצע ד"ה והנה
ריח	ד"ה וז' או"א	רח	שיד ד"ה ודע

יפה שעה

מקיף דמלכות הוא אור פנימי דז"א, היוצא מן היסוד דז"א, ומקצתו נכנס ונעשה אור פנימי למלכות, ומקצתו מה שאין כלי המלכות יכולין לסובלו, נעשה אור מקיף אליה, זהו מקיף הא'. ואח"כ מקיף היסוד, שהוא הז"א בכללותו, כי יוצא אור פנימי דבינה, ומקצתו נכנס ונעשה אור פנימי דז"א, ומקצתו שאין כלים דז"א יכולין לסובלו, נעשה אור מקיף אליה, וזהו מקיף הב'. ואחר כך מקיף דבינה, כי יוצא אר"פ דחכמה, ומקצתו נכנס ונעשה אר"פ דבינה, ומקצתו שאין כלי הבינה יכולין לסובלו, נעשה אר"מ אליה, זהו מקיף ג'. ואח"כ בחכמה, יש שני אורות מקיפין, כי יוצא אור פנימי דכתר, ומקצתו נכנס ונעשה אר"פ דחכמה, ומקצתו שאין כלי החכמה יכולין לסובלו, נעשה אור מקיף אליו, ועוד יש לחכמה שהוא בחי' חיה, אר"מ עליון, שהוא מ"ש רבינו ז"ל, שבחי' חיה ויחידה יש להם מקיפין עליונים שלהם, מה שאין כן בנר"ן שלא יצאו המקיפין שלהם, ואותו אור מקיף שלוקח החכמה מן הכתר, נחשב אור פנימי בערך המקיף עליון של החכמה עצמה. אר"פ ששניהם לפי האמת הם מקיפים שניהם, הרי כאן שנים מקיפין, וזהו מקיף ד', ומקיף ה', ופנימי ומקיף של כתר, כי כן הכתר ג"כ, יוצא אור פנימי מפרצוף שלמעלה ממנו. או מעולם שלמעלה ממנו, ומקצתו נכנס בתוכו ונעשה אר"פ, ומקצתו שאין כלי הכתר יכולים לסובלו, נעשה אר"מ אליו, ועוד יש לכתר שהוא בחינת יחידה, אר"מ עליון שלו, כאמור בדברי רו"ל,

(שייך לדה' א' סוף ד"ה כשעלה ברצונו) פירוש, כי בעולם העקודים, יצאו האורות והכלים יחד, כלולים זב"ו, כהדין קמצא דלבושא מניה וביה. כך הלבוש שהוא הכלי, והאור כאחד, האצילים המאציל העליון. מה שאין כן בעולם הנקודים, שתחלה יצאו הכלים, ואחר שהכלים הונחו להם במקומם, אחר כך יצאו האורות, כדי להכנס בכלים שלהם. והם הם דברי רו"ל, בשער הנקודים פ"ד יע"ש.

(שייך לדה' ב' סוף ד"ה וז"ס ז' הקפות וכו') מה שצריך להבין כאן הוא, למה במלכות וביסוד ודבינה, לא מנה הפנימי, ובחכמה ובכתר מונה הפנימיים. ועוד, כי הכא ג' מקיפין עסקינן, ופנימיים מאן דכר שמיייה. ואומר, שצריך שתעיין היטב בשער המקיפין, כדי שתבין סדר הז' מקיפין שכתב רבינו ז"ל עצמו כפי שקבל הוא, אלא שמהר"ם מינץ קבל באופן אחר, וכדי שנבין דברי מהר"ם, צריך להקדים מ"ש רבינו ז"ל בשער העקודים פרק ג', וז"ל. והענין הוא בהקדמה א' שצריך שתדע כו', אמנם דע כי בכל האורות והעולמות והפרצופים שיש מן החוטם של א"ק ולמעלה, בכל פרצוף ופרצוף מהם, יש תמיד כל הבחינות האלו, שהם ה' אורות פנימיים הכוללים י"ס פרטיות כנזכר, והי' מקיפין הכוללים י"ס פרטיות. אך מן הפה של א"ק ולמטה עד סוף העולמות, לא יש רק ה' אורות פנימיים, ושני מקיפין העליונים שכנגד יחידה וכנגד חיה לכל פרצוף ופרצוף ולא עוד יע"ש. וזהו האומר כאן, אור

בגולגלתא, הגבורה מתגלה במוחא, ואז נכלל החסד בגבורה, והגבורה בחסד כו'. וא"כ הרי רישא עילאה דעתיק אתגליא בתרין רישין דא"א כחדא, שהרי נתגלה בו' תקוני גולגלתא, וגם במוחא ובדיקנא דנפקא ממוחא יע"ש. וכיון שהי"ג ת"ד דא"א נתפשטו עד טיבורא דליבא דיליה, כנודע ממ"ש רבינו ז"ל, נמצא מצד זה, שגם אלו תקונין נתפשטו עד מקום אשר היו המאנין תבירין בתחלה, והענין עיין בשער רפ"ח פ"ב, ושם תראה כי מקום או"א קודם התיקון, היה במקום שהוא עכשיו אחר התיקון חו"ב דאריץ אנפין, ומקום של ז"מ קודם התיקון, היה מתחיל ממקום שהוא עתה אחר התיקון דעת דא"א. והי"ג ת"ד שלו מתפשט עתה עד טיבורא דליבא דיליה, נמצא נתפשט עד מקום אשר היו המאנין תבירין בתחלה. ורוצה לומר, שלכן יש כח בו"א השתא אחר התיקון להעלות עד דיקנא קדישא דא"א כנודע, מפני שכבר היה מקומו שם קודם התיקון.

(שייך לדרך ד' לפני ד"ה נמצא כי מן ב' זרועות וכו') אין אלו דברי תימא, לפי מ"ש רז"ל בכמה מקומות ומהם בשער הולדת או"א וח"א פ"ו, ח"ל, אמנם כבר ידעת כי חו"ג הם ב' דרועין, שבהם ו' פרקים כו', והנה מאלו הב' דרועות נעשו או"א, וסדר שש פרקים אלו הם כך: ב' פרקים העליונים, הם חכמה דאבא, וחכמה דאימא, מזרוע ימין לאבא, ומזרוע שמאל לאימא, וב' האמצעים, הם בינה דאבא, ובינה דאימא, מחסד לאבא, ומגבורה לאימא, על דרך הנ"ל. הרי ב' מוחין חו"ב לאבא, מזרוע ימין חסד, וב' מוחין חו"ב לאימא, מזרוע שמאל גבורה. נשאר ב' פרקין, א' מזרוע ימין חסד, וא' מזרוע שמאל גבורה, והם סוד ב' עטרין חו"ג, דאחסינו או"א לברייהו ת"ת יע"ש. כי רז"ל כבר כתב כל ענין וענין במקומו באורך כל הצורך, ובשער הזה אינו אלא ראשי פרקים כלולים במקורו. והענין, כי לעולם מפרק היר דא"א, לא נעשה אלא חכמה לבד, מימין לאבא, ומשמאל לאימא, אלא משום שעיקר כל המוחין הוא החכמה

ואותו או"מ שלוקח מעליון שעליו, הוא נחשב או"מ בערך המקיף עליון שלו אע"פ שלפי האמת שניהם מקיפין הם, הרי כאן שנים מקיפים, וזהו מקיף הששי, ומקיף השביעי, והם הו' מקיפין.

(שייך לדרך ד' אחרי המלים א"א. שלאחר התיקון) וקשה, שמעולם קודם התיקון לא היתה המלכות במקום ראש א"א, דהא כתב רבינו ז"ל בשער הנקודים פ"ג, כי כאשר יצאו הנקודים, נתפשטו מטיבור א"ק ולמטה. הכתר שהוא א"א דנקודים, מקומו מן הטיבור דא"ק עד סיום הגוף, וחב"ד דנקודים בתלת פרקין קדמאין דנה"י דא"ק, וחג"ת בג' אמצעים, ונה"י בג' בתראין יע"ש. ואם כן היכן הכתר דנקודים, והיכן המלכות דנקודים רב המרחק ביניהם, ואפשר שכוונת רבינו ז"ל, שנודע, כי כשיצא הכתר דנקודים היו כל האורות כלולים בכתר, ואם כן נמצא שהיתה המלכות במקום ראש א"א, אלא שצריך עיון היכן מצינו שעולה המלכות במקום ראש א"א, הלא אפילו בעליית תפלת מנחה של שבת, שאז הוא תכלית עליית זרין כמ"ש רבינו ז"ל בדרושי תפלת מוסף ותפלת מנחה דשבת, אינו עולה אלא ז"א לבדו, וגם הוא עלייתו אינו אלא בששה תקונין בתראין שבי"ג ת"ד קדישא דא"א.

(שייך לדרך ד' בד"ה ונחזור לפרש אחרי המלים ושלשתן נגד כח"ב) פירוש, כי מוחא סתימא היא נוקבא לגבי הכתר, כמ"ש רבינו ז"ל בפ"א משער מ"ד ומ"ו, ובספר מבו"ש בשער א"א יע"ש. ועוד שבכתר יש חכמה עילאה סתימאה, והוא בחי' מוחא דכתר, כמ"ש רבינו ז"ל בשער א"א פ"ג יע"ש.

(שייך לדרך ד' לפני ד"ה ואחר שנעשה) פירוש, כי הנה החסד דעתיק שנתלבש בכתר דא"א, והוציא ותיקן בו ז' תקוני גולגלתא דא"א, עד התפשט בו בא"א ביי"ג ת"ד דא"א, כמ"ש רבינו ז"ל בשער א"א פ"ו, ח"ל, ולכן גם אלו הב' רישין יהיו כחדא, דעתיק מתלבש בהון בשוה, ולכן תמצאם, כי החסד מתגלה

פ"ר, ובשער מ"ד ומ"ן פי"ד יע"ש, א"כ אם יתבע לאבא ע"י דיבור, ע"י אותו הדיבור יברא מלאך שיאמרו עליו מלאך זה שורש אחיותו מדיבור תביעת אימא לאבא, וכסיפא מילתא טובא יותר ויותר מששכנותיה שומעות. ואם תאמר והלא הנשיקין ג"כ, כמה מלאכים ונשמות בני אדם באים מן הנשיקין, כמ"ש רבינו ז"ל בשער ההוא פ"ט, והיא נושקת אותה, ויוצא מלאך מנשיקה ההיא. התשובה, כי התביעה למצוה אינה צריכה להיות אלא מצד אחד, ואם היא תקדים לתובעו כסיפא מילתא. אבל גבי נשיקין, אם בנשיקין של קודם הזווג, כיון שכבר הוא מקדים לנשקה, ודאי מן הדין צריכה היא לנשקו, כדי להראות חיבתה ואהבתה אליו. אם בנשיקין דשעת זווג, כיון שאו שניהם מתעוררים כחדא, זה מראה חיבתו לזה, וזה מראה חיבתו לזה.

(שייך לרף ה' לאמצע ד"ה וכנגד לפני המלים אך הנפש) בשלמא נשמה לנשמה, מצינו ראינו כמה פעמים, שבחינת היה נקרא נשמה לנשמה, אבל רוחא ברוחא, לא מצינו רוח לרוח, לכן רוחא ברוחא לא ידעתי, כשם שנפש אחד היא, כן לא ידעתי זולתי רוח אחד להם.

(שייך לרף י"ד בד"ה ונחזור לפני המלים יום א') צ"ע מאי קאמר, הלא הח' חדשים הם מהשליש המכוסה עצמו, ד' חדשים בירידתו, וד' חדשים בחזרתו באור מקיף.

(שייך לרף ט"ו באמצע ד"ה ועתה נבאר אחרי המלים והמלכות היתה) נלע"ד להגיה, היא שלישית היסוד, שכ"כ בשער תקון הנוק' פ"ב, שהמלכות היא שליש היסוד, בסוד וכל בשליש עפר הארץ יע"ש.

(שייך לרף ט"ז בהתחלה לפני המלים וז"ס הבל הבלים) עיין בשער פרצופי זו"ן פ"ג. שכתב רבינו ז"ל, ושיעור התפשטותו הוא, מן החזה דו"א עד סיום הת"ת, שהוא הגוף דו"א, יעו"ש. ועיין בדרוש כוונת אמן, שגם שם כתב

הוא המוח הראשון שבראש, והוא כולל את כולם, כמ"ש רבינו ז"ל בדרוש א' משער דרושי הצלם, בסוד כולם בחכמה עשית, לכן אמר כאן שמפרק היד נעשה החב"ד, כי החכמה הוא עיקר החב"ד. וכן הבינה מאירה בלב, בסוד הלב מבין, בינה ליבא ובה הלב מבין, והלב הוא עיקר החג"ת, לכן אמר כאן שמפרקים האמצעיים נעשו חג"ת דאבא ואימא. ופרקי הכתפים שהם התרין עטרין וחורג שהם אחסנתא דו"א, כבר נודע שיורדים בנה"י דאו"א. ונה"י דאו"א הם עצמם מתלבשים בסוד מוחין בגו גופא דו"א. לכן אמר כאן, שהנה"י דאו"א נעשין מפרקי הכתפים, כי קודם שיתלבשו גו גופא דו"א מקבלים הארה לעצמם.

(שייך לרף ה' לאמצע ד"ה וצריך שתדע אחרי המלים נעשו מוחין לאמא) לאו מוחין ממש קאמר, אלא עיין שער הולדת או"א פ"ה, ושם תראה, כי היסוד דאו"א, הנתון חציו הימין תוך יסוד דאבא, וחציו השמאל תוך יסוד [אמא] ושם נתהווה צד אבא למ"ד של אבא, וצד אימא למ"ן של אימא, ועל כן לא הוצרך להם ביאה קדמאה לעשותה כלי יע"ש.

(שייך לרף ה' לסוף ד"ה והנה באבא) הן אמת נכון, שהתובעת בפה בלי כתובה היא יוצאת, מ"מ זהו דוקא כשתובעת בקול רם, עד ששכנותיה שומעין קולה. אבל התובעת בינה ובין בעלה, אדרבא זוכה ויוצאים ממנה בנים ת"ח, כאשר חכמים הגידו על לאה, שאמרה אלי תבוא, זכתה ויוצאה ממנה יששכר, דכתיב ביה ומבני יששכר יודעי בינה לעתים כו'. ואם כן אימא נמי יכולה לתבוע תבע בדברים שבינו לבניה. ויש לומר, דלא איתמר כן כל אשה התובעת לדבר מצוה זוכה לבנים ת"ח, אלא לדידן שוכני בתי חומר, כי גורמת שאין בעלה נותן עיניו באשה אחרת, וגם שאינו מתאוה ובא לידי הרהור. אבל למעלה אינו כן, כי כבר נודע מ"ש חו"ל, כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נברא ממנו מלאך אחד, כמ"ש רבינו ז"ל בשער הולדת או"א

שהיה מן המוחין של אתמול כו'. ולכן אנו מקדימין להניח התפילין קודם תפלה יע"ש. ובדרושי רה"ש דרוש ששי כתב רז"ל, והנה בדרושי התפילין נתבאר, כי התפילין הם רשימו דמוחין שקדמו מאתמול יע"ש. באופן שאמת נכון הדבר, שבכל יום ויום בימי החול בשעת התפלה, ועל ידי התפלה נכנסין בסוד

מוחין פנימים המקיפין דלמ"ד דצלם דאור"א, וגם המקיפים העליונים דמ"ם דצלם דאור"א, וגם מאלו המקיפין יוצאין בחינת תפילין, אלא שאנו עם בני ישראל בהנחת תפילין שלנו, אין אנו משיגים לא לבחי' תפילין דלמ"ד דצלם, ומכ"ש וק"ו לבחי' תפילין דמ"ם דצלם, לא דאבא ולא דאמא, והתפילין שאנו מניחין, היא השגתם ורמיזתם לרשימו מוחין דאתמול, תפילין דרש"י ז"ל השגתם לרשימו מוחין דאתמול דאמא, ותפילין דר"ת, לרשימו תפילין דשל אתמול דאבא. ומפני שהרשימו קודם תפלה נכנס, גם התפילין הנחתם קודם תפלה נעשה. אבל ביום השבת אשתני למעלה למעלותא, שכבר קדם ליל שבת, ונכנסו המקיפין דלמ"ד דצלם, בין דאמא בין דאבא, הילכך באותם תפילין דלמ"ד דצלם, אין לנו שום השגה, ולכן אין אנו מניחין תפילין ביום השבת, כי התפילין דזעיר אנפין דיום שבת קודם תפלה הם, היוצאים מלמד דצלם שכבר קדמה כניסתם בלילה, וכנגדם אין לנו תפילין ולפי זה הלך בהרחבה בדברי רבינו ז"ל.

(שייך לדה"כ כ"ג בסוף ד"ה ודע כי אין כוונתנו) כלל העולה מתשובת מורינו ורבינו זלה"ה הוא, כי באור"א יש שני מיני זווגים: זווג להוליד נשמות, וזווג לצורך חיות העולמות. ובזו"ן אין בם כי אם זווג להוליד נשמות לבד, וזווג זה דלהוליד נשמות, נפסק בין באור"א, בין בזו"ן. אבל זווג דחיות העולמות שבאור"א, לא נפסק, ועליה אמרו כי חו"ב לא מתפרשין לעלמין. וקשה לע"ד, דהא גם בזו"ן מצינו לרבינו ז"ל שכתב, שיש בהם זווג דחיות העולמות, כמ"ש בשער סדר אבי"ע פ"ה וז"ל, והענין, כי הלא כל הב' זווגין דזו"ן אינם רק להמשיך חיות ושפע אל היצירה

וז"ל, ועיקר אור זה יוצא מפי היסוד דאבא, הגנוז ומלוכב תוך היסוד דזעיר אנפין יע"ש. ומ"ש רבינו ז"ל בדרוש הפורים, מכריע ביניהם, וז"ל, ונדע כי מה שהיה מתלכב ביסוד דז"א, הוא בחי' העטרה של היסוד דאבא יע"ש.

(שייך לדה"ט"ו לפני ד"ה והנה מן האור הגדול) ולפע"ד נראה, הבל חד, הבלים תדי, הרי שלשה הבלים, היוצאים מפי היסוד דזעיר אנפין, חד שלו, וחד של אבא וחד של אמא, כמ"ש רז"ל שם בדרוש כוונת אמן יע"ש.

(שייך לדה"כ כ"א בסוף ד"ה והנה כמו שלמטה, לפני המלים לכן אין אנו מניחין תפילין) צ"ע מאי קאמר, הלא גם בחול, בכל יום נכנסין בתפלת שחרית כל המקיפין, למ"ד מ"ם דצלם דאמא, ובברכת כהנים כל המקיפין למ"ד מ"ם דצלם דאבא, כמבואר בדברי רבינו ז"ל בדרושי תפלת שחרית, וז"ל, רבינו ז"ל בדרוש א' דברכת כהנים, וכפי זה נמצא, כי בתפלת שחרית דימי החול, עולה זעיר אנפין עד ראש התבונה, אמנם אינו ממש עולה, רק שהם יורדים עד מקום ז"א, כמו שהוא בליל שבת כמבואר במקומו יע"ש. וא"כ נמצא, כי בחול בשעת התפלה, הוא יותר מליל שבת, כי בליל שבת אינו נכנס אלא למ"ד דצלם דאור"א, ובימי החול בשעת התפלה נכנסין גם המקיפין דמ"ם דצלם דאור"א, והיאך אמר שבשבת נעשין התפילין בסוד ל' דצלם, לכן אין אנו מניחין תפילין בשבת. אמנם האמת יורה דרכו, שרבינו ז"ל בשער הזה היו דבריו בקוצר אמי"ה, ואינם אלא זכרון דברים, והענין הוא מ"ש רבינו ז"ל בדרוש ה' דתפילין וז"ל, גם בזה תבין היטב ענין התפילין מה ענינם, כי דע לך שאין התפילין נעשין אלא מן אותו הרשימו שנשאר מן המוחין הראשונים, אשר נסתלקו אחר התפלה שקדמה, וכאשר אנו חוזרים ומתפללים תפלה אחרת שחדית, ובאים מוחין אחרים חדשים, והם בחי' מוחין ממש גו רישא דזו"ן, ואז הרשימו שעבר יוצא ונעשה בחי' תפילין, ולעולם אין התפילין אלא מן הרשימו

דיחידה. והרי הם נפרטים לכ"ה בחינות. וכן עזה"ד נפרטים יתד ויותר יע"ש. ועוד בפ"ג דשער העקודים כתב רז"ל ז"ל, והענין הוא בהקדמה א' שצריך שתדע, והוא כי הרי נתבאר לעיל, כי כל בחי' ובחי', ובכל עולם ועולם, ובכל פרצוף ופרצוף כו', אך מן הפה של א"ק ולמטה עד סוף העולמות. לא יש רק ה' אורות פנימים, וב' מקיפים עליונים. שהם כנגד החיה והיחידה לכל פרצוף ופרצוף מהם. ולא עוד, כי האור נתמעט משם ולמטה. יעויין שם. וכן כתב עוד שם פ"ה במ"ב, יעויין שם. נמצנו למדין מדברי רז"ל, היות בחי' חיה ויחידה פנימים, מלבד החיה והיחידה המקיפים הכוללים. וא"כ נוכל לומר, שמ"ש רז"ל בשער המוחין שהחיה תתחלק אר"מ שלה לג' מקיפין. וכן היחידה תתחלק אר"מ שלה לד' מקיפין. ותהיה מ' דצלם. מיירי בבחינת חיה ויחידה הפנימיים. והם החיה והיחידה דכל פרט. ומ"ש רז"ל בפרקין, שהיחידה לא נכנסה כל עיקר בפנים, וכי היא מקפת כל העולמות בבחי' נשמה לבר, ואינה מתחלק לבחינות רבות כי אין דוגמתה למטה. כל זאת מיירי בבחינת היחידה הכוללת, שלא נכנסה כלל בפנים. ועיין מ"ש רז"ל בפ"א משער המקיפין שכתב רז"ל, וכבר נודע מדרוש א"ק, כי כל הפרצופים שמן הטיבור דא"ק ולתתא, אי אפשר להיות רק ב' מקיפין, ומפרש התם, היות החיה נכנס וחוזר לצאת דרך השערות, ונקרא אר"מ חוזה, מקפת לאותו פרצוף לברו. והיחידה אינה נכנסת כלל, אלא היא מקפת מבחוץ לכל הפרצופים שממנה ולמטה ולכל העולמות. ולכך אינה מתחלקת לבחינות רבות, כי היא מקפת לבחי' אין מספר. והוא מ"ש רז"ל בפרקין, ואין דוגמתא למטה, כן נראה, ועיין בפ"ט משער חו"פ.

(שייך לרף נ"ד אמצע ד"ה דרוש שכתבתי)
ואז במקום שמתחברים כל ההבלים, יש לכולם בחי' נפש כו'. פירוש כי בחי' הבל האזן, היא בכללות בחי' נשמה. וכוללת נרנח"י דנשמה וכן בחי' הבל החוטם בכללות בחי' רוח. והיא כוללת נרנח"י דרוח. וכן בחי' הבל הפה

והעשיה לבר לצורך עצמן, ולא לצורך הולדה וזווג. ומזווג א' דאצילות דרו"ן, נמשך חיות אל היצירה. ומזווג הב' נמשך חיות אל העשיה יעויין שם. הרי היות ברו"ן זווג דבחי' חיות העולמות, וא"כ הררא קושיא לדוכתא, בחיות העולמות לברו אמאי באר"א לא הופסק זווג זה בחינתו, וברו"ן הופסק גם זווג דחיות. אמנם כבר מתורץ זאת בדברי רבינו ז"ל, שכתב בשער אר"א פ"ה, וז"ל, ואמנם הזווג כדי ליתן חיות, זה אינו נפסק לעולם מאר"א, כדי שלא יתבטלו העולמות ח"ו. אבל ברו"ן אפילו הזווג הוה מפסיק לפעמים, וז"ס לא ידון דוחי באדם, ר"ל לא ימשוך רוח זויות העליון באדם שהוא ז"א, כי אם ימשך זה לעולם, יאריכו ימים, ויהיו דשעים, אך בראותם שהם מתים בקצרות שנים, אז עי"ז יחידו בתשובה יע"ש. נמצא כי גם זווג דחיות העולמות, גם הוא נפסק לפעמים, כדי שבני אדם לא יאריכו ימים רבים כדורות הראשונים.

(שייך לרף נ"ג ד"ה והנה העינים) ודע, כי נד"ן מתלבשת תוך פנימיות הכלי, שהוא הגוף, אך הנשמה לנשמה, אין יכולת בגוף לסובלה, ונשארת בחוץ כו', אבל דוגמת הנשמה העליונה הנקרא יחידה, אין דומיא דוגמתה למטה, וכלא הוא מציאות א', וז"ס שנקרא יחידה, לפי שאין דוגמתה למטה ע"כ. דברי רבינו ז"ל, אלה קשים מניה וביה, שבפ"ה משער המוחין כתב רז"ל ז"ל, אמנם החיה מתלבש פנימיותה תוך הנשמה, ואר"מ שלה נשאר בסוד אר"מ על הז"א מבחוץ, ג' בחינות מקיפין כנגד נד"ן הפנימים, והיחידה פנימיותה מתלבש תוך החיה, ואר"מ שלה נשאר בסוד אר"מ על ז"א מבחוץ, והיה אפשר לומר שמתחלק לד' מקיפין כנגד נרנח"ה הפנימים, וא"כ יהיו ד' בחי' היחידה מקיפין מ' דצלם יע"ש. ואשר אחזה לע"ד הוא, כי הנה רז"ל שם באותו פרק דשער המוחין הוא ז"ל אשמיענו להועיל היות ה' בחי' שהם נרנח"י. וכל אחד מן הה' בחי' הנז', הוא כלול נרנח"י שלם. הוא לברו, והם נרנח"י דנפש. נרנח"י דרוח. נרנח"י דנשמה. נרנח"י דחיה. נרנח"י

תהיה הראיה גדולה מאורות אח"פ. אחר היותם שוים מס"ג דס"ג הכולל. ועוד יש לעורר, כי נמצא שע"ב דס"ג הכולל, לא הוציא לחוץ אלא ג' בחינות שהם אורות אח"פ. והיה צריך להוציא ד' בחינות, שהרי כל בחינה ובחי' כוללת טנת"א שלם. כמ"ש רז"ל בפ"ב משער התיקון גבי ס"ג דס"ג, שהיא כוללת טנת"א שלם. ואם ס"ג דס"ג כוללת טנת"א שלם. כ"ש וק"ו ע"ב דס"ג שצריך להיות שהיא כוללת טנת"א שלם. ועינינו הרואות שלא הוציא לחוץ, אלא שלשה בחינות אח"פ, והרביעית היכן הוא. ולקמן שער שבירת הכלים פ"ז כתב רז"ל, א"ק כולל עסמ"ב בעצמותו. וכל אחד מאלו הד' כלול מארבעתם, ויוצאים ממנו ג"כ אורות לחוץ שהם ענפיו. והע"ב הוא במוחין דלילה יע"ש. ואם כן שהמוחין דא"ק נעשו מע"ב הכולל. ניחא מ"ש רז"ל בפרקין כי חכמה העליונה מאירה בהם. כי קאי על החכמה שבמוחין, הנעשית מע"ב הכולל ולהכי קרי לה חכמה העליונה. אלא שקשה מפ"ב משער טעמים נקודות תגין אותיות, שמתבאר בדבריו, כי מוחין דאדם קדמון נעשו מע"ב דס"ג הכולל.

(שייך לשם) והיה בו כח להעשות כלים לשלשה בחינות, יר"ד דנשמה להבל האזן, ויר"ד רוח בחוטם, ויר"ד דפה בנפש כו', נמצא לפ"ז שהם ל' כלים, עשרה דנשמה, בתוך עשרה רוח. ועשרה רוח, בתוך עשרה דנפש. ומתבאר לקמן, כי כל הכלים לא נעשו אלא כאשר פגע אור ההסתכלות באור הנפש, שהם אורות הפה, כמ"ש וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל. וקשה שאם כן אינם שוים הכלים. שהרי לקמן בשער טנת"א פרק א' מתבאר, שאורות האזן לא נתפשטו אלא עד שכולת הזקן. ובפרק ב' שם מתבאר, כי אורות החוטם לא נתפשטו אלא עד החזה. ובפ"א ממ"ב מתבאר, שאורות הפה נתפשטו עד הטיבור. (ולא קשה מידי דכן הוא האמת דכולם מתפשטים עד רגלי אדם קדמון אלא שאין נראה מכל זה רק ראש התפשטותו. עיין חסדי דוד אות ט'. שמן ששון).

בכללות בחי' נפש. וכוללת נרנח"י דנפש. ובמקום שמתחברים יש לכולם בחינת נפש. כי בחינת נפש דנשמה שהיא הבל האזן, מתלבש בהבל החוטם. ונפש שבהבל החוטם, מתלבש בכללות הבל הפה. ונמצא היות ג' בחי' נפש. שהם נפש דנשמה. והיא מלובשת תוך נפש דרוח. ושניהם מלובשים תוך הבל הפה, שכללותה נרנח"י דנפש. והוא ממש כסדר התלבשות כל פרצופי האצילות זה בזה. וכסדר התלבשות כל חמשה פרצופים רכל פרצוף ופרצוף מניה וביה. ועיין בפ"ה משער פרצופי זעיר ונוקבא. ובפ"ה דשער דרושי אצילות כריאה יצירה עשיה.

(שם) וע"ז בא הסתכלות העינים, ובהכאה שהכה בהבל הזה נעשו הכלים כו', עיין בשער עתיק פ"ד, שכתב רז"ל וז"ל, גם צריך שתדע הקדמה אחד, והוא, כי אי אפשר להיות בחי' כלים, אלא ע"י הכאת או"פ באו"מ, ומשם נעשה בחי' כלי, יעויין שם. ואם כן גם בדרושינו צ"ל, שאור הסתכלות העינים היא בחינת חיה, כמו שאמרנו רז"ל בהריא. והוא בחי' אור מקיף. ואורות אזן חטם פה שהם בחי' נר"ן בחינת או"פ. והרי הם מכים זה בזה, ועל ידי הכאתם נעשה הכלי כן נראה.

(שייך לשם באמצע ד"ה והסתכלות ההוא) וראיה היא חיה, יר"ד של השם, ונקרא חכמה, כי חכמה העליונה מאירה דרך העינים כו'. הגה לא פורש בדברי רז"ל, זאת החכמה העליונה המאירה דרך העינים, מהו בחינתו. שהרי לקמן פ"ב משער טנת"א כתב רז"ל, שמע"ב הכולל שבפנימיות א"ק, לא הוציא לחוץ אלא בחינת אורות שערות הראש. והוא בחינת ע"ב דע"ב הכולל. ועוד כתב ז"ל, ואחר כך הוציא שערות הזקן, ונמשכים מס"ג עצמו הכולל, הנקרא נקודות, שמהם נעשה כללות ג' מוחין שבו יע"ש. ולפ"ז נמצא שמוחין דא"ק נעשו משם ס"ג. ואורות אח"פ גם הם משם ס"ג, וא"כ במה תתעלה אור החכמה העליונה המאירה דרך העינים. ואיך

כלים. כל זה לא קשה מידי, כי כולם קשורים ומדובקים זה בזה, עד שכולם אינם אלא כלי אחד. אמנם זו היא שקל, שמכל דרושים אלו מתבאר, שהכלי של העקודים נעשה על ידי ההסתכלות אור העינים באורות אח"פ, ולקמן בכל שער העקודים העמיק הרחיב רז"ל לבאר אופן עשיית כלי העקודים, ואוד ההסתכלות לא הוזכר כלל כלל. (אטו תנא כרוכלא, ליתני וליוול, ועניות במקום אחד, ועשירות במקום אחר, וזה גורם לעשות כלי העקודים. שמן ששון) ויותר מה מאד קשה, שלפי המתבאר לקמן בשער הנקודים, נראה שאור הסתכלות לא יצא, אלא אחר גמר שנתקן עולם העקודים. וז"ל שם בפ"ב, וכבר נתבאר כי כאשר רצה המאציל להאציל בחי' הנקודות כו', ולכן מה עשה א"ק טרם שהוציא האורות אלו דרך העינים. צמצם עצמו צמצום אחר כו', אז נתרבה אור גדול ורב בחצי העליון של הגוף יע"ש כל הפרק כולו, באופן שכדי להוציא אור העינים דא"ק לחוץ היה שם פרסא וצמצום. ועליית האורות למעלה בבחי' מ"ן וזווג, וכל זה אחר שנגמר עולם העקודים, כמ"ש רז"ל בפ"ה דשער העקודים ז"ל, וכן במלכות של עקודים יש עשרה והם שרשים אל עשר ספירות הנקודים. וכיון דמלכות דעולם העקודים נעשה שורש אל עולם הנקודים ודאי שעולם העקודים נגמר מקודם יציאת עולם הנקודים. וכן לקמן בשער טנת"א במ"ב כתב רז"ל, והנה רצה להוציא ג"כ מ"ה וב"ן הפנימים שלו לחוץ, ואז עלו כל בחי' ס"ג הפנימים כו' יע"ש, ותראה מפורש שכדי להוציא עולם הנקודים, שהם אורות העינים, היה שם כל אלו העיניים: של צמצום ופרסא, ועליית מ"ן, וזווג, מה שלא היה כן כלל בהוציאו אורות אח"פ לחוץ. וא"כ איך מאור הסתכלות העינים נעשה הכלי דעקודים, ואני בעניי מסתפינא למימר מה שלא שמעתי וקבלתי וצ"ע. (ולענ"ד לא קשיא, דכל אותם האורות שנתבאר בשער הנקודים פ"ב שיצאו דרך העינים. וכן ההסתכלות העינים הנזכר דרך אורות אח"פ, לצורך עשיית הכלים דנקודים. אינו אלא מבחי' אורות הפנימיים

(שייך לשם) וכל זה הוא דין, בין בבחינת התפשטות ההבל, בין בהסתכלות, וראיה גימ' רי"ו, גבורה, ודבור גימ' רי"ו, עם ד' אותיות כו'. לפ"ו צריך לומר, שגם אורות אח"פ היוצאים מפנימיות א"ק. אחר שמתפשטים בו ביותר מעילא לתתא, חוזרים ועולים בבחי' אור"ח. כדי לצאת דרך נקבי אח"פ. ועיין בשער א"א, באורות היוצאים דרך רישא דא"א, כי כולם הם באור"ח, וכן בפ"א משער המקיפין כתב רז"ל, כי כל בחי' שערות היוצאים מרישא הוא בחי' אור"ח. אלא שבמקום גבוה כזה לא רצה רז"ל לדבר ולהאריך. ומ"ש רז"ל לקמן פ"ג ז"ל, ואמנם בסוד ראייה זו, יש בה אור ישר ואור"ח יע"ש. התם מיירי אחר יציאתו לחוץ. שאחר שיצא ובא לו לחוץ מתפשט בבחי' אור ישר מעילא לתתא עד הטיבור. ואחר כך חוזר באור חוזר מתתא לעילא כמ"ש רז"ל. ומהכאות אור ההבל אל אור ההסתכלות בדרך אור חוזר נעשו כלים לכל בחי' ובחי' לשאר הגוף. נמצא אורות און חוטם פה אחר שיצאו לחוץ, אין בהם אלא בחי' אור ישר. ואור ההסתכלות יש בו שתי בחי' אור ישר ואור חוזר.

(שייך לשם ד"ה הסתכלות זה בדרך) ומ"ש רז"ל, וכאשר ההסתכלות כל הדבק יותר אל שודשו עד, יע"ש בביאורינו, כל זה הלשון ק' להבינו, וצריך לפרשו איש איש לפי מהללו, כאשר חננו ה' כי הוא יאיר עינינו.

(שייך לרף ג"ו) והנה אחר שביארנו בפרק שעבר כו', הנה עתה נבאר מציאות הכלים שבהם שהוא בחי' הגוף שעליהם כו'. הנה מתבאר כי כל אלו הכלים שכתב רז"ל, לא נעשו אלא באורות הפה, המתפשטים עד הטיבור דא"ק, כדריש קרא את האור כי טוב ויבדל. והנה האור שמתפשט מן הפה דא"ק עד הטיבור שלו, אינו אלא עולם העקודים. ואע"ג ששם בשער העקודים כתב רז"ל, שהכל אינו אלא כלי אחד ובו עשדה אורות עקודים בתוכו, מלשון ויעקוד את יצחק בנו, וכאן הוא אומר שהם עשרה כלים. ועוד לעיל פ"ב פרט עד ל'

דפנימיות נה"י דא"ק, היוצאים בדרך אור חזור דרך עינים דא"ק, ושואב מאורות אח"פ, לצורך עשיית הכלים הנקודים. אמנם מבחינת אור עצמות העינים הנקרא בשם חכמה, יו"ד שבשם אשר הוא אור מקיף כנזכר בפרקי, אין יכולת בתחתונים לקבל. זולת מאיר ממקומו, ומשם נעשה הכלי דאח"פ, וזהו מעלת אח"פ על הנקודים והיה מספיק בזה, ולא היה צורך לא לצימצום ולא לפרסא, ודי בזה. שמן ששון).

(שייך לדרך ס"א סוף ד"ה ונבאר עתה) וכל אחד מאלו הויות כלול מכולם כו'. לאו דוקא, אלא כל אחד וא' מהם כלול מכולם. ונמצא ע"ב דכללות, כלול מכולם. וכל אחד משם ע"ב עצמו, כלול מכולם. באופן שהם י"ו בחינות בשם ע"ב הכללי, וכן בשם ס"ג הכללי. וכן במ"ה הכללי, וכן בב"ן הכללי. וראיה ממ"ש רז"ל בפ"ב משער התיקון, כי ס"ג דס"ג לבדו הוא כולל טנת"א שלם. ועיין מ"ש רז"ל בהגהה לקמן שלהי פ"ב.

(שייך לדרך ס"ב באמצע ד"ה והנה מבחי' האזנים) לכן נתחיל מן האזנים ולמטה כו'. הנה יציאת אורות הב"ן, וכן יציאת אורות המ"ה. לקמן כל הספר מלא ומתבאר בדבר רז"ל, על ידי מה הוכרחו לצאת אורות הב"ן, ע"י הצמצום והפרסא ועליית מ"ן והזווג. וכן אורות המ"ה לא יצא אלא על ידי עליית מ"ן וזווג. לא כן ביציאת אורות אח"פ, לא שמעינן מדברי רז"ל שהיה על ידי שום ענין מאלו. והוא ז"ל בשער הנקודים פ"ב כתב ז"ל, גם תבין כי בכל בחי' הוצאת אורות חדשים היה קודם להם ענין הצמצום יע"ש. והרי אורות אח"פ בודאי בתחילה יציאתם אורות חדשים היו. ומאן דיהיב חכמתא לחכמין, יאיר לנו עינים כיר"א. (ולענ"ד כבר כתבו לעיל בשער אח"פ פ"ב, [עיין לעיל בהגהות] דבאורות אח"פ אין צמצום ואין פרסא, ואין שייך שם כל זה. ש"ש).

(שייך לשם) ופשוט הוא שבצאתו לחוץ מתעבה קצת, ונמצא כי אור שנשאר בפנימית א"ק הוא יותר טוב וגדול מזה מאור היוצא לחוץ ממנו כו'. ואע"ג שבכל מקום אור המקיף הוא יותר גדול מאור הפנימי, כמ"ש רז"ל בכ"מ, ולקמן שער העקודים פ"ב יע"ש. יש

(שייך לדרך נ"ז לפני סוף ד"ה ונחזור עתה לפני המלים הנ"ל. אשר משם ס"ג) והענין כי הנה ביארנו, כי יש בינה ותבונה כו' עד נדבר עתה במציאות שם ס"ג, זה עם היותו למטה מאהיה דיודי"ן כו'. פירוש שנודע שיש אימא עילאה ותבונה. ואימא עילאה בכללותה נקרא אהיה דיודי"ן. ותבונה בכללותה נקרא שם ס"ג. ויש שם ס"ג גבוה על אהיה דיודי"ן דאימא עילאה. ושם ס"ג הזה כולל את שתיהם: אימא עילאה ותבונה, וכמו כן בתבונה לבדה בפרטות, גם היא נחלקת לבינה ותבונה שבה, ובינה שבה היא שם אהיה דיודי"ן. ותבונה שבה היא שם ס"ג. ועוד יש שם ס"ג הגבוה וכולל את שתיהם. בינה ותבונה שבתבונה. והוא מתחלק בהם בזה האופן: יו"ד בחכמה שבה שבתבונה, ה"י בבינה שבתבונה. וא"ו בחג"ת שבה, ה"י בנה"י שבה. ועד החג"ת שבה נקרא בינה שבתבונה. ומנה"י שלה ולמטה, נקרא תבונה שבתבונה. וזה השם ס"ג הכולל בינה ותבונה שבתבונה, הוא למטה מאהיה דיודי"ן דאימא עילאה. ועיין בשער אבא ואימא פרק ט'.

(שייך לדרך נ"ז בד"ה ונדבר עתה לפני המלים ודע שיש חילוק) ודע, כי יש חלוק בין בינה ותבונה, ללאה ורחל, כי הלא אבא ואימא כחדא שריין, ואם כן מוכרח הוא, כי החכמה ובינה יהיו שוין בקומתם ונמצא כו'. תימא אין זו הכרח. כי כמו שיש בינה ותבונה, כמו כן יש אבא וישדאל סבא. ואם כן יהיו בינה ותבונה פרצופים נפרדים, כמו לאה ורחל. והיו אבא ואימא עילאה שוין בקומתם כחדא

לשון מושאל. כי מקיף ופנימי שייך להקרא כשמקצת האור תוך הכלי, ומקצתה חוץ לכלי, אז שייך להקרא לאור שבתוך הכלי או"פ. והאור שחוץ לכלי או"מ. משא"כ כאן, כי תרוייהו ממקום א' חוצבו, ויוצאים מאור פנימי שבתוך גוף א"ק, ומקיפים לו בשני צדדי הפנים, וא"כ במה תתעלה חד מחברתה להקרא זאת בחי' פנימי וזאת בחינת מקיף אלא מחמת שיש לחדא עדיפות על חברתה כי זאת מצד ימין וזאת מצד שמאל ולעולם הימין עדיף כנודע בפרקין הבאים. ואורות לא שייך תואר אחר אלא פנימי ומקיף. לכך קורא לזאת פנימי [ולזאת מקיף].

(שייך לדף ס"ג בד"ה דע לפני המלים גם דע) גם דע כי ע"ב הוא כתר וטעמים וס"ג הוא חכמה ונקודות ובינה תגין ומ"ה וז"ת ב"ן ואותיות. מול"ן דהכא איירי במדרגת מעלת העצמות המתפשט בפרצופים כי של כתר הוא ע"ב והחכמה הוא ס"ג כו' ודוקא בא"ק ס"ג הוא חכמה כדאמר כאן אבל מאי דרהטן סוגיין בכל מקום יע"ש. לא ידעתי איך פה קדוש יאמר כדבר הזה שהרי בפרקין עצמו לקמן כתב ז"ל כי עתיק לקח ה' ראשונות מטעמים דב"ן. וגר' מנקודות ב"ן. וד"ר מתגין דב"ן. וכתרים דאותיות דב"ן כו'. ואמנם משם מ"ה. עתיק לקח טעמים מ"ה. וא"א נקודות מ"ה. ואו"א תגין מ"ה. וז"א ז"ת אותיות מ"ה. יע"ש הרי שכשבא לחלק שם מ"ה הכולל ושם ב"ן הכולל בין ה' פרצופים הכוללים כל האצילות. עשה לכתר טעמים. ולחכמה נקודות. ולבינה תגין. ולז"א אותיות וכזאת כתב רז"ל בשער העקודים פ"ה ז"ל ונאמר כי הנה הם טעמים בכתר ע"ב. וס"ג נקודות בחכמה. ומ"ה תגין בבינה. וב"ן אותיות בז"ת יע"ש. ועיין בשער בריאת העולמות ענף ה' שכתב רז"ל שע"ב הוא באבא והוא חכמה. וס"ג באימא והוא בינה. מ"ה בז"א והוא ר"ק. ב"ן במלכות כו' וכבר רז"ל עצמו כתב בריש שער עתיק ז"ל דע כי בזוהר אמרו שהטעמים בכתר והנקודות בחכמה ותגין בבינה. והאותיות בז"ת דאצילות שהם נקרא זרין. אבל דע כי זה ההתחלקות

לומר, דהיינו דוקא כשמקיף הוא מקיף בבחי' חיה. שנר"ן פנימים. וחיה בבחי' מקיף. אבל אורות אח"פ אינם מקיפים בבחי' חיה כנודע.

(שייך לשם באמצע ד"ה והנה כאשר יצא) דע, כי האור הזה איננו דבק ונוגע בפנים עצמן. אבל חופף וסוכך עליהם כו', ואע"פ שרז"ל לקמן במ"ב כתב ז"ל, ואחר כך הוציא שערות הזקן הנמשכין מס"ג עצמו. אלא אורות אח"פ זקן קרי להו, שהוא סוד זקן (עיין חסדי דוד אות ט', דס"ג הפנימיים שהוא טעמים דס"ג. הוציא ב' אורות לחוץ, היינו אורות הזקן, וג"כ הוציא תחילה אורות אח"פ עד סבורו. ומ"ש בשער השבירה וז"ל, ושערות הדיקנא הם מאח"פ כו', פי' דמשם הוא מתחיל לצמוח אבל באמת הם שני בחי'. ש"ש). ואנו רואים בעינינו כי הזקן גדל וצומח בלחיים. ואין לך דבקות גדול מזו. ומ"מ עיקר הזקן אינו אלא מאורות מוחא סתימא, דבגו רישא, כאשר הרחיב רז"ל ביאורה בשער א"א יע"ש. ויש בה י"ג תיקוני דיקנא קדישא. וכנראה שגם פה בדיקנא קדישא דא"ק, איתנהו לאותם התיקונים, שהרי לעיל בשער אח"פ פ"ב כתב רז"ל, שאורות החוטם נמשך ויוצא לחוץ דרך ההוא אורחא שבשפה העליונה, שהוא תיקון הג'. ושאורות הפה נמשך ויוצא לחוץ, דרך ההוא אורחא שבשפה התחתונה. שהוא תיקון ה'. מכל זאת מתבאר בהדיא, היות י"ג תיקוני דיקנא קדישא, גם בא"ק. מ"מ אורות האזן הוא נמשך דרך הדיקנא עד שבולת הזקן, ואינו עצמות הדיקנא. לכך אינו דבק ונוגע בפנים עצמן. ודיקנא קדישא דא"ק, אם רז"ל לא הורצה לדבר, אנו יתמי דיתמי מה נעניה בתריה, אלא רחמין למבעי. ועיין מ"ש רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"א, בדיקנא קדישא דא"א מעיקרא מאיזו בחי' נתקנה. ומהו פי' ממותרי מוחא. ובמקום גבוה כזה באמת אמרו שתיקותיך יפה מדבוריך ודי בזה.

(שייך לשם באמצע ד"ה ובוה תבין) בזה האופן, כי מאזן ימין נמשכו י"ס מבחי' או"מ, ומאזן שמאל י"ס מבחי' או"פ כו'. לדעתי הוא

הוא בענין הי"ס עצמם של שם מ"ה, שהם מתחלקים כסדר הזה. אמנם כאשר בחינות אלו מתחלקים בעתיק ואריך אנפין כו', אין הסדר כן, אלא באופן אחר, וזכור הקדמה זו עכ"ל. באופן שרו"ל עצמו כבר תריץ ליה לקושייתיה. (ולענ"ד עדיין יש לגמגם, דמפשט דברי רבינו נראה, דכל זה מדבר קודם התיקון, ועדיין לא יצא שם מ"ה החדש. ש"ש).

הוא בענין הי"ס עצמם של שם מ"ה, שהם מתחלקים כסדר הזה. אמנם כאשר בחינות אלו מתחלקים בעתיק ואריך אנפין כו', אין הסדר כן, אלא באופן אחר, וזכור הקדמה זו עכ"ל. באופן שרו"ל עצמו כבר תריץ ליה לקושייתיה. (ולענ"ד עדיין יש לגמגם, דמפשט דברי רבינו נראה, דכל זה מדבר קודם התיקון, ועדיין לא יצא שם מ"ה החדש. ש"ש).

דע"ב הוציא לחוץ שערות הראש. והוא בפנימיות עומד בראש עד האזנים. וס"ג דע"ב זה, נתפשט מן האזן עד הטיבור. ומ"ה וב"ן נתפשטו מן הטיבור עד סוף רגלים. ואח"כ ס"ג הכולל ע"ב דס"ג. מתפשט מן האזן עד הטיבור. ומלביש על ס"ג דע"ב וסמב"ן. שהם ג' בחינות דס"ג הכולל. נתפשטו מן הטיבור עד למטה, מלבישים על מ"ה וב"ן דע"ב הכולל. ואחר כך ד' בחינות דמ"ה הכולל. שהם עסמ"ב דמ"ה נתפשטו מן הטיבור עד למטה, מלבישים על ג' בחינות שהם סמ"ב דס"ג הכולל. ואחר כך ד' בחינות דב"ן הכולל, שהם עסמ"ב דב"ן. גם הם נתפשטו מן הטיבור ולמטה. מלבישים על כל ד' בחינות דמ"ה הכולל. ונמצא סדרן הוא כך, ממטה למעלה: ב"ן בכללות, מלביש על מ"ה דכללות בכל ד' בחינותיו. ומ"ה בכללות, מלביש על ג' בחי' דס"ג הכולל, שהם סמ"ב. ובי' בחי' דס"ג האמורים, מלבישים על שני בחינות, דע"ב הכולל, שהם מ"ב, וכל זאת מן הטיבור ולמטה. ומן הטיבור ולמעלה עד אזנים, ע"ב דס"ג הכולל, מלביש על ס"ג. דע"ב הכולל. ומן האזן ולמעלה אין שם כי אם ע"ב דע"ב הכולל.

(שייך לדרך ס"ג בד"ה והנה מתחלה הי' אחרי המלים שערות הזקן) הנמשכים מס"ג עצמו הכולל, הנקרא נקודות, שמהן נעשה כללות ג' מוחין שבו כו', כבר כתבתי לעיל כי זה סותר מ"ש בכ"מ. חדא סמוך ונראה שלהי פרקין דלעיל ז"ל, אך המשכיל יבין כי אור של המוחין נקרא ע"ב, וזה נקרא ס"ג ודי בזה עכ"ל. ובריש שער הנקודים כתב רז"ל ז"ל, והנה המוחין של א"ק הם הויה דע"ב. ומן בחי' האזנים ולמטה, מתחיל שם ס"ג. אמנם בשער התיקון מבואר, שכדי להוציא שם מ"ה החדש היה הזווג על ידי ע"ב הכולל. וע"ב דס"ג הכולל בפנימיות א"ק. והוא זווג המוחין. אלא ששם כתב בפ"ב ז"ל, והנה לפי שבחי' הע"ב הוא בראש א"ק, שהם בחי' המוחין, ומקומם הוא בפנים כנגד מקום המצח. ושם נזדווגו המוחין שהם בחי' הע"ב עם בחי' הס"ג, שהם אח"פ. הטעמים של ס"ג שהם למטה מן המוחין בסוף הראש יע"ש, הרי בהדיא כי הטעמים דס"ג הפנימים הם למטה מן המוחין, ואינם מוחין, וצריך להתיישב. (עיי' בספר חסדי דוד אות ט', כי נקודין תגי' אותיות דע"ב הוא מלוּבש בתוך טנת"א דס"ג, ובזה צדקו ב' המאמרים דיש במוחין ב' בחינות, חלק מע"ב ומס"ג. ש"ש).

(שייך לדרך ס"ג בד"ה והנה רצה לפני המלים הטעמים עצמן) ואז הטעמים עצמן דס"ג, שאינם מלוּבשים תוך מ"ה וב"ן, והם בערך או"א אל ישו"ת. פירוש, שמ"ה וב"ן הכוללים בכל כללות שבהם, שהיו מתפשטים מן הטיבור ולמטה, עלו מן הטיבור ולמעלה. והם סוד הבנים. ובעלייתם, עלו מ"ן וס"ג מ"ה ב"ן שהם שלשה בחינות דס"ג הכולל, שגם הם היה התפשטותם מן הטיבור ולמטה. עלו גם הם, והיו בסוד וערך ישראל סבא ותבונה, אל אבא ואימא עלאין. שהם ע"ב דס"ג הכולל, עם כללות כל ארבע בחינות דע"ב הכולל. ובהם ועל ידם נעשה הזווג הקדוש ההוא.

(שייך לדרך ס"ג ד"ה והנה מתחלה הי' לפני המלים ואח"כ לא הוציא) ואח"כ לא הוציא שאר בחי' לחוץ, יען הם מלוּבשין תוך מ"ה וב"ן כו', פירוש הענין, כי הנה א"ק כולל עסמ"ב. וכל א' כלול מעסמ"ב. באופן שהם י"ו בחינות בפנימיותו. והם מלוּבשים אלו בתוך אלו. בזה הסדר: ע"ב, הכולל. ע"ב

(שייך לדרך ס"ג לפני סוף ד"ה והנה רצה לפני המלים הרי נולדה הנקבה) והרי נולדה הנקבה עתה תחילה כו'. בכל מקום הוא אומר

ויחידה, צריך לדעת כי גם בה פנימים יש מקיף לכל אחד ואחד, אבל אלו השנים מקיפים, הם אחרים כוללים, זולת ה' מקיפים שבפנימים וראיה לזה כו', לא ידעתי למה לן לאטרזחי כולי האי לאות ולמופת, הלא ממקומו הוא מוכרח, שהרי כתב רז"ל לעיל פ"א ז"ל, ונתחיל בעקודים שהם אורות היוצאים מן הפה דא"ק, אשר בהם התחיל גילוי הוויות הכלים כו', הנה אורות הפנימים עם אורות המקיפים מחוברים יחד בתוך הפה, לכן בצאתם יחדיו מחוץ לפה קשורים יחד, הם מכים זה בזה, ומבטשים זה בזה, ומתוך ההכאות שלהם מתיילדים בחי' הויות הכלים יע"ש. הרי בהדיא כי משעת ראשונה, מעת שיצאה המלכות, שהיא ראשונה מן היוצאים, כבר היתה כוללת אר"פ ואר"מ, וכבר נמצא שם ד' בחינות, שהם: אר"פ, ואר"מ, פנימיות הכלי, וחיצוניות הכלי. וכן כשיצאו כל השאר מן המלכות ולמעלה. וכשיצא ז"א, הרי יצא בחי' נפש, ומקיף דנפש לעצמו, ובחי' רוח ומקיף הרוח למלכות, וכן כל השאר. באופן שמשעה ראשונה ליציאתם כל אחד כפי בחינתו, יצא הוא ומקיפו עמו, ונמצאת המלכות בנרנח"י שלם, ומקיפיהם. וז"א בנרנח"י שלם, ומקיפיהם. ואחר כך כשחזרו זר"ן במאציל, כדי לקנות חיה ויחידה, מוכרח שהיא חיה ויחידה מלבר המקיפים של הפנימים. באופן שמן הדרוש והענין מוכרח להיות נרנח"י שלם ומקיפיהם, והכל בבחינות פנימיות, ועוד בחינת חיה ויחידה מקיפים כוללים על כולם.

(שייך לרף ס"ד באמצע ד"ה בפנימיות לפני המלים ומה שקדם הוי"ה רב"ן) ומה שקדם הוי"ה רב"ן להוי"ה דמ"ה הוא סוד תפילין דר"ת יע"ש פירוש כי בדרוש התפילין בספר הכונות כתב רז"ל דהיינו טעמא דהויות באמצע, משום שעיטרא דגבורות קודמת לצאת קודם עיטרא דחסדים יע"ש.

(שייך לרף ס"ה, באמצע ד"ה מ"ת אח"כ, לפני המלים, אמנם היא נחלקת) ואמנם היא נחלקת ג"כ לי' חלקים, והם ו' אלפין כו',

שהנולד הוא ס"ג דס"ג. והוא הוא היוצא דרך העינים. ובו היה השבירה, בסוד כלי ס"ג כמ"ש רז"ל בשער הנקודים. וכאן הוא אומר שהנוקבא הנולדת היא חיצוניות שם ב"ן, האמת שהכל היה בדבר ונולד ויצא לחוץ בדרך העינים חיצוניות ס"ג דס"ג, מלובש בחיצוניות ב"ן הכולל ועיין.

(שייך לרף ס"ג בר"ה ואמנם בחי' מ"ה) ואמנם מ"ה וב"ן הפנימיים של א"ק, חזרו לירד כו' לאו דוקא שוין, אלא המ"ה ירד כולו בכללות חיצוניות שבו, והב"ן ירד פנימיות שבו לבה, כי החיצוניות כבר יצא לחוץ דרך העינים, ולא פורש בדברי רז"ל ג' בחינות דס"ג שעלו, ס"ג מ"ה ב"ן דס"ג הכולל, והיו בבחי' וערך ישסו"ת אל אבא ואימא עלאין, אם ירדו אחר כך, כמו המ"ה והב"ן דכללות, או נשארו שם. (עיין בשער הקדמות דף י"א, דכתב מפורש דמ"ה וב"ן דס"ג לא ירדו עיי"ש, ולא ראה הרב המחבר את שער הקדמות הנ"ל.

(שייך לרף ס"ד בסוף ד"ה והנה עיקר הנקודים) חזרו להזדווג ע"ב הכולל עם טעמי ס"ג הכולל, בסוד פנימיות, וכל שאר הבחי' טפלים להם, ואז הולידו הזכר כו', מ"ש וכל שאר הבחי' טפלים להם, מספקא לי על מה קאי, אם נאמר שקאי על שלשה בחינות דס"ג הכולל, שאמר לעיל שבזווג ראשון כדי להוליד הבת עלו, והיו בערך ישסו"ת טפלים לאו"א עלאין, שהם ע"ב דכללות עם ע"ב דס"ג, והוא מ"ש רז"ל וכל הבחינת טפלים להם. או אפשר דקאי גם על מ"ה הכולל וב"ן הכולל, שבפנימיות א"ק, שגם הם עלו גם זאת הפעם בזווג שני והיו טפלים, אע"פ שבזווג שני אין צורך למ"ה וב"ן שבפנימיות א"ק שיעלו בסוד מ"ן, כי כבר יש בחוץ עליית מ"ן, כמ"ש רז"ל בשער התיקון יע"ש. (עיין שער הקדמות דף ט' ד"ה עוד נלענ"ד).

(שייך לרף ס"ד לפני ד"ה ענין ה' בחינות) מ"ב ענין ה' בחי' נרנח"י, וב' מקיפים חיה

שניהם פנימי ומקיף מאורות האזן, והכלי חיצוניות ופנימיות מאורות החוטם. ומה שנראה לענ"ד לומר, שהרי כל האורות האלו כולם בחי' אחד היא, והכל שוה הוא בהיותו בפנימיות דא"ק, אלא שבצאתו לחוץ ובירידתו יותר למטה הוא משתנה. להיותו גרוע במעלה, כמ"ש רז"ל לעיל בפ"א משער טנת"א ז"ל, גם דע, כי אותו האור היוצא מתוך א"ק הנה הוא כולו אור אחד יע"ש. והנה כאשר יוצאים האורות מתוך פה דא"ק, יוצאים שני מדרגות, אור פנימי, ואור מקיף, והם שתיים שהם ד', שאור פנימי נמשך מאוד פנימי דאזן שמאל, ומאור פנימי החוטם שמאל, ואור מקיף נמשך מאוד מקיף דאזן ימין, ומאור מקיף החוטם ימין. וכאשר יוצאים האורות מפה א"ק ולחוץ, כיון שהם פוגעים זה בזה, מכים ובטשין זה בזה, כל אחד בשכנגדו, אר"מ דאזן ימין, מכה באר"מ דאזן שמאל, ונעשה אור דאזן שמאל כלי, בערך אר"מ דאזן ימין, וכן מכים ומבטשין אורות החוטם זבי"י, ונעשה אור פנימי החוטם שמאל בחי' כלי, בערך אור מקיף החוטם ימין. והדי עתה עלה בדינו שני כלים ושני אורות, ונתלבשו השני כלים זה בתוך זה, והשני אורות זה בתוך זה, וכלי האזן שמאל הוא חיצוניות הכלי, שהוא עדיף. וכלי חוטם שמאל הוא פנימיות הכלים הגרוע, וזה נכון עד מאד. אמנם היות ד' ק', מ"ש רז"ל שהשני אלפין שציורון יו"י, הם בחי' האורות, והשני אלפין שציורון יו"ד, הם בחי' הכלים, והלא אי אפשר לצייר שום חד מד' אלפין הללו, אם לא בהצטרפות כל הבחינות מעורבין יחד, שהרי אם תקח אלף חד שציוורה יו"י, שהוא אור, צריך לקחת יוד מאזן, ואו מחוטם, ויוד מאזן שנית, והרי נתערבו הכלים והאורות וכן השאר.

(שייך לרף ע"ה באמצע ד"ה והנה הב' אלפין, לפני המלים והאורות שהם ההבלים) והאורות שהם ההבלים בימין הפה, והדבורים שהם הכלים הם בשמאל הפה ע"כ. וקשה, שלעיל פ"א דשער אח"פ כתב רז"ל ז"ל, והוא כי בהיות ההבל הזה בגרון, הוא סוד קול,

אלפין ולא אות אחרת. יען הוא בחי' ז"א, שהוא שם מ"ה כנודע וק"ק, למה לא נחלק לומר ויין, שהוא אות מעיקר השם. והוא בחי' ז"א כנודע, והוא אתי שפיר דרוש דלקמן ד' אלפין, ולמה הניח אות מעיקר השם, ולקח אות המלוי. (והשמן ששון כתב, יען דו"א יש בו ב' שמות מ"ה, שבהם ו' אלפין. ועיין שער לאה ורחל פ"ט, בענין ו' אלפי שנין דהוי עלמא עיי"ש). ואפשר לרמוז ג"כ, כי כל אלו האורות דאח"פ הם בחי' דין, כמ"ש רז"ל לעיל בפ"א דשער אח"פ. ומלוי בגימטריא אלהים, מורה על דין כנודע. ועוד אפשר שלהורות נתן, שאור האזן המתלבש בחוטם, היא שם ס"ג שלם. ומשם ס"ג דאימא המתלבש בזעיר אנפין, נעשה בז"א שם מ"ה, כמ"ש רז"ל בפרקין דלעיל דשער אח"פ.

(שייך לרף ס"ה בסוף ד"ה מ"ת אח"כ) אבל אות דלת נשארת אות א' מחוברת, ואת ו' נחלק כו', וא"ת והלא המלכות לעולם היא אחרונה מז"א, והיא תחתיו כנודע. ואם נחלק ז"א מפרצופים העליונים ממנו, צריך שגם המלכות תחלק עמו. והיאך היא תשאיר רבוקה בפרצופים העליונים למעלה ממנו. ואפשר כי לפעמים מצינו כי היא אשת חיל עטרת בעלה. וגם כי לפעמים עולה עמו ואינה יורדת עמו כנודע. ותהא שורשן מכאן.

(שייך לרף ע"ה באמצע ד"ה והנה הב' אלפין לפני המלים ואלו הדי בחי') ומן חוטם שמאל נמשך ונעשה חיצוניות הכלי, ומן חוטם שמאל נמשך ונעשה פנימיות הכלי כו'. יש להקשות, שהרי אור הבל האזן גדול מאד מן הבל החוטם לאין ערך כמ"ש רז"ל בפרקים דלעיל, שהבל האזן בחי' נשמה, והבל החוטם בחינת דוח, ובשבירת הכלים, הכתר שלקח מאור האזן לא נשבר הכלי שלו, והשאר שלא לקחו אור האזן נשברו הכלים שלהם, כל זה מורה מעלת אור האזן עד אין תכלית על אורות חוטם ופה, וא"כ איך מאור האזן עליונה נמשך ונעשה חיצוניות הכלי, ומחוטם ימין נעשה אור פנימי, והיה צריך להיות האורות

והולידו נשמת אדה"ר, והוא הנקרא לעולם זוג דבחי' אב"א, שאם היו למטה, לא היה אפשר להם לעמוד אלא אב"א יעויין שם, ועיין בפ"ט דשער המוחין דזעיר אנפין. והוה מה שכתב רז"ל כאן, שאע"פ שעדיין חסר להם מוחין דאבא, על כל זאת כבר היה מציאות שהם פב"פ, ומזדווגים. ועדיין הוא חסרון, כי זוג זה דבחי' אב"א, כי היה למעלה כאמור.

(שייך שם ד"ה והנה נתבאר) והנה נתבאר ג' בחי' טעמים ואמנם גם בחי' נקודות תגין ואותיות כלולים בהם, אלא שאינם נגלים כאן עד למטה באורות העינים ע"כ. לא הבנתי לעי' התכללות זה, מה מפרש בו. והלא ג' בחינות טעמים, שהם ע"ב דס"ג, כבר יצאו, ושוב מס"ג לא הוציא כלום, ואם כן מהו התכללות זה. ואפשר, דהא קמ"ל שלא נאמר שעד טיבור דא"ק, שעד שם הגיע התפשטות הטעמים התחתונים, שהם אורות הפה, שאין שם עוד שום אורות אחרים. קמ"ל שאינו כן, רק כי יש שם כל האורות כולם, נקודות שהם ס"ג דס"ג, ותגין שהוא שם מ"ה החדש, שיצא אח"כ, ואותיות שהוא שם ב"ן, כולם בצאתם עוברים כל עולם העקודים, ומתערבין עמהם, אלא שאינם חשובים בערכם, כמ"ש רז"ל בשער הגקודים פ"ב. והנה כל האור הנמשך עד הטיבור, הכל הוא נבלע ונכלל בעקודים, ולכן אינו נזכר, אבל האור הנמשך תחת הטיבור עד הרגלים הוא לברו יע"ש.

(שייך לרף ע"ט ד"ה והנה דע) והנה כולם יצאו מבחי' נפש, וז"ס פסוק נשבע ה' בנפשו, כי עולם הנקודים שהוא הוי"ה, נשבע במי שגדול ממנו, והוא עולם העקודים, אשר כולם יצאו מבחי' נפש לבר. וא"ת, והלא מה שלא היה להם זולת בחינת נפש, היה לפי שעה, שכך עלה רצונו יתברך, שמתחלה יצאו חסרים, כדי שיחזרו כולם במאצילים להשתלם, ועל ידי כן יתהווה היות הכלי, כמ"ש רז"ל, ואחר שחזרו במאצילם, כבר נשלמו ואפילו קודם שחזרו, כבר היו זרין של עקודים שלמים

וכשיוצא מן הפה הוא סוד דיבור, בחיתוך אותיות יע"ש, אלמא קול ודיבור הם גרון ופה. וכאן הוא אומר, שהכל הוא בפה. (ולענ"ד י"ל, דהנה בשער היחודים בתחילה, נתבאר שם דשלוש בחי' הם: הבל. וקול. ודיבור. ובזה מתורץ, ועיין שער הכוונות דרוש ר"ה פ"ו, בסוד קול השופר (ש"ש).

(שייך לרף ע"ח באמצע ד"ה ונחזור) ועדיין חסר להם המוחין דאבא שהוא חכמה, הנקרא חיה, להכנס בהם, אבל עכ"ז כבר הם פב"פ, ומזדווגים ועדיין הוא חסרון כו'. קשה, דלעיל סמוך ונראה כתב ז"ל, אך בעוד שאין בו אלא נשמה בינה אמת הוא כו', לכן עומדין או אב"א יע"ש. לע"ד ג' תשובות בדבר, כי נודע שאר"א עלאין נקראין בשם אבא דכללות האצילות, וישסו"ת נקרא אמא דכללות. ומ"ש לעיל שבמוחין דאמא עדיין הם אב"א, מיירי במוחין דתבונה לבר, הנקרא אמא. ומ"ש כאן עכ"ז כבר הם פב"פ, מיירי במוחין דישסו"ת, כי מוחין דיש"ס הם בערך חיה, והוא חיה בבחי' נרנח"י דנשמה. והעד על זה, שהרי כתב רז"ל בשער המוחין דז"א פ"ט, שבעמידת דחול בלחש, נמשכים המוחין מבינות דישסו"ת יע"ש, ובעמידה בלחש במלת באהבה, כבר חוזרים פב"פ, כמ"ש רז"ל בשלהי השער הזה, שכל המוחין דישסו"ת אינם נקראים מוחין דפנים, ואינם כראים להחזיר פב"פ, אלא יעקב ורחל, שהרי בחול כל הזווגים אינם אלא דיעקב ורחל, אבל זרין הגדולים צריכין מוחין דאר"א עלאין כדי לחזור פב"פ יע"ש. והוא מ"ש רז"ל, וכבר הם פב"פ ומזדווגים, והוא זוג יעקב ורחל, הנעשה על ידי ישסו"ת, ועדיין הוא חסרון שאין זה כדי להחזיר זרין הגדולים פב"פ. ועוד יש לומר, שהרי כתב רז"ל בשלהי השער הזה, ובפ"א משער מ"ד ומ"ן, שקודם שנברא אדה"ר, היו זרין בגדולתם בבחי' מוחין דאימא, והיה צריך לברא אדם, ולזה צריך זוג, ואדם אין כדי להעלות מ"ן, ולגרום הנסירה, ולהחזירם פב"פ. מה עשו, אבא ואימא נסרו את הנוקבא, והעלו אותם למעלה בחיק אר"א, ושם חזרו פב"פ ונזדווגו,

דעולם האצילות נעשה עתיק דעולם הבריאה, וכן מלכות דא"ק נעשה עתיק דאצילות, כמ"ש רז"ל בשער סדר האצילות פ"א וב'. וא"ק בעצמו אינו אלא עיגוליו בחי' נפש, ויושד שבו בחי' דוח, כמ"ש רז"ל. נמצא לא עלה למעלה ממדרגת הרוח, ואעפ"כ ממנו יוצאים אורות ומדרגות ומתפרטים לנרנח"י ונרנח"י מנרנח"י עד אין קץ וסוף. אם לא שכונת רז"ל לאשמועינו, דבשלמא שאר המדרגות של למעלה מעולם העקודים, כל אחד ואחד מתחילה משעה ראשונה שנאצל, נאצל כפי בחינתו הראוי לו, כרצון המאציל העליון ברוך הוא, ולא הוצרך להעלות פעם אחרת כדי להשתלם כמו עולם העקודים, שישתבח ויתפאר שמו, בכוונה מכוונת האצילם והוציאם מחוסרי המדרגות הראוי להם. והיה זה כדי שיצטרכו להעלות פעם אחרת במאצילם, להשלים מדרגותיהם הראוי להם. ונמצא כל אותו שלמות שקונים אחר כך, אינו בא להם אלא בסוד תוספת, עומד וקאי כל ימות עולם, בסוד מטי ולא מטי. וכי יש רצון וכשרון מעשים בעולם, קאי בסוד התפשטות האורות. ולא יעלה ולא יבוא להפך קיימי האורות בסוד הסתלקות, כמ"ש רז"ל לקמן בסוד כי רגע באפו. והרי זה דומה לסוד הסתלקות המוחין, שמסתלקין מזעיר אנפין שלא בעת רצון. ונמצא שורש ההסתלקות מתחיל מכאן ממקום גבוה כזה, כל שכן וק"ו מן כל פרצופי האצילות, ודבר גדול עמוק מאד דיבר הנביא, וצריך לעיין בעיון נמרץ ועמוק, כמ"ש רז"ל בפ"ג דשער סדר האצילות כן נראה.

(שייך לדרך פ' ד"ה והענין הוא) והענין הוא בהקדמה א' כו', לא יש רק ה' אורות פנימיים וב' מקיפים, כנגד חיה וכנגד יחידה לכל פרצוף ופרצוף מהם, ולא עוד כי האור נתמעט משם ולמטה כו'. דבר קשה הוא אומר, כי האור נתמעט, כי ממה נפשך אם היה צורך להיות ה' מקיפים כביכול, הקצור קצרה השגחתו יתברך להציל. ואם אינו צריך בלאו הכי אע"ג שלא נתמעט האור. על כן נ"ל שכונתו לומר, כי האור נתמעט משם ולמטה,

בנרנח"י שלהם, וזו"ן של עקודים ודאי שהם גדולים מכל עולם האצילות, וכבר הם שלמים, והיאך נשבע בנפשו. ועוד שבודאי קודם שיצא עולם האצילות, כבר נתקן עולם העקודים, כ"ש וק"ו עתה בזמן הזה, בזמן קיום כל העולמות, ואם כן לא נפש בלבד היא דאיכא, והכתוב מדבר בזמן הזה בזמן קיום העולמות. ואפשר לומר, שנשבע בעיקר ושורש, כי כל שאר הבחינות שבהם, קיימי בבחינת מטי ולא מטי, נכנס ויוצא כמו שאמרו רז"ל לקמן. (וז"ל הרב שמן ששון, פסוק זה הוא בעמוס סי' ו', ועיי"ש שהיה מתבא בפורעניות של ישראל, וגם על חורבן בית המקדש בעוה"ר, ונודע דע"י העוונות התחתונים מסתלקים המוחין מזו"ן כו', ולא בזו"נ בלבד כביכול מגיע הפגם, אלא בכל העולמות העליונים אפילו באורות עקודים מגיע הפגם כו', וידוע כי כל פרצופי העולמות הם זו"ן למה שלמעלה מהם, דאפילו הא"ק נקרא זו"נ למה שלמעלה ממנו כנזכר בשער ההקדמות, והובא בהקדמת נהר שלום דף צ"ז ע"ב, ועיין שער סדר אצילות פ"ג ובכ"מ. וא"כ הפגם מגיע ח"ו מא"ק עד סוף עולם העשיה, וזהו מה שדיבר הנביא נשבע ד' בנפשו במי שגדול ממנו, והוא עולם עקודים, אשר היה אז כמו העת שיצאו בבחי' נפש לבד מעון פגם התחתונים. והוצרכתי לכל זה, יען שראיתי להרב יפה שעה ובס' או"י, וז"ל קשה איך נשבע הנקודים עתה בעקודים שהוא הנפש, והרי עתה אחרי צאתם שנית, כולם שלמים בנרנח"י, ואפשר דבחר מעיקרא אזלינן, א"כ נשבע בכתר שאינו אלא בחי' נפש אפילו אח"כ יעו"ש. ולענ"ד כמ"ש דחזרו אז כולם בסוד נקודות ובוזה היה השבועה דזק ופשוט עכ"ל).

(שייך לדרך ע"ט ד"ה ובוזה תעמיק) ובוזה תעמיק ותראה, כמה עמקו מחשבותיו יתברך, כי אפילו עולם העליון של עקודים, אינה רק בחי' נפש לבד כו', לא ידעתי מה מלמדנו, והלא בחי' נפש של עליון, גדול מאד מאד מכל בחי' דנרנח"י שלם דעולם שתחתיו, ואין צ"ל מעולמות אחרים שלמטה ממנו. ומלכות

כי לעולם טבע העליון להאיר בתחתון, ויש לו חשק להאיר לו כו'. וק' לע"ד, למה לא נאמר שהרשימו שמניחים הוא להאיר הם בכליהם. והסבה נותנת, שיותר רוצים להאיר בכליהם מזולתם, שכן מצינו בעולם הנקודים, שכל הכלים ירדו לבריאה, והאורות היו יורדים ממקומם באצילות עצמו, כדי להיותם קרובים להאיר בכלים שבבריאה, כמ"ש רז"ל בפ"ג משער השבירה. ואין לומר שכאן לא היו צריכים להאיר לכליהם, שהרי אע"פ שהאור דכל א' מסתלק מן הכלי שלו, הרי היה עולה ונכנס אור אחר שתחתיו במקומו, ואין הכלי נשאר ריקן. חדא שאם כן למה להם להניח רשימו כלל כתר לחכמה וחכמה לבינה כו', הלא בעלות אורותיהם מתוך כליהם. אורות אחרים באים תחתיהם. ועוד שהרי סופם שכל האורות עולים במאציל העליון, ולהכנס בתוך פה דא"ק, כדי להשתלם ואפילו אור המלכות, כמ"ש רז"ל בפרקין לקמן, וז"ל וא"ת א"כ למה עלו ז"ן יע"ש. וא"כ כשעולה גם המלכות, נמצא נשארו כל הכלים רקניים בלתי שום אור. ויש לומר, שאם מה שמניחים רשימו, היה כדי להאיר בכליהם כל אחד בכלי שלו, היה צריך גם המלכות להשאיר גם היא רשימו להאיר בכלי שלה כמו כל השאר. ומדה המלכות לא הניחה רשימו, מוכרח שעיקר הנחת הרשימו, הוא כדי להאיר כל אחד בכלי שתחתיו, ומשו"ה המלכות לא הניחה שאין כלי תחתיה כדי להאיר לו. אלא שקשה לזה, שהרי לקמן כתב רז"ל ז"ל, וזהו הטעם שנקרא המלכות אספקלריא דלית לה מגרמא כלום, כי לא השאיר בה שום רשימו, אך מן הרשימו שנשאר ביסוד לבד, מאיר ג"כ אליה יע"ש. ומדקאמר מאיר ג"כ אליה, מבואר דמלבד מה שמאיר רשימו דיסוד ביסוד עצמו, ג"כ אליה מאיר. ויותר מזה כתב עוד שם ז"ל, וכשעלה היסוד הניח רשימו במקומו, וכשבא לו האור דרך אחוריים, הכה בזה הרשימו, ונפלו ממנו ניצוצות, ומהם נעשה בחי' כלי של היסוד, ואז אותו הרשימו היה מחיה את הכלי ההוא מרחוק יעויין שם. ולפי זה מתבאר שהנחת הרשימו היה להחיות כליהם כל אחד כלי שלו.

אצל המקבלים שלא היה להם כח לקבל כ"כ אורות מקיפים. וא"ת, אם נתמעט האור למה יצאו אלו המקיפים שהם היותר גדולים מכולם, ולמה לא יצאו במקומם בחי' היותר קטנים, כגון מקיף הרוח ומקיף הנפש. יש לומר במ"ש רז"ל לעיל פ"ב ז"ל, והנה האדם יש לו חיות בפנימיות שהוא נר"ן, ולא היה מספיק זה להאיר החומר הגופני לו, לכך הוצרך שיהיה ג"כ נשמה לנשמה מקיף בחוץ. כי בהיות הנשמה בפנים בחינת אימא והנשמה לנשמה מקיף בחוץ בחינת אבא, הם בחי' אבא ואימא דלא מתפרשין לעלמין. הנה האור הפנימי דאימא מרוב חשקו להדבק בכל אבא כו', וכן להפך אור אבא נוקב ונכנס בפנים, ועל ידי כן יעש"ב. וע"ע לעיל מניה, כשנתן רז"ל טעם לשבח למה פנימיות הכלי נראה יותר זך יע"ש. נמצא שמוכרח להיות שיהיה אור פנימי בחי' אימא. ואו"מ בחי' אבא, דלא מתפרשין לעלמין, וחשקם ותאותם להאיר זה בזה, ולהתדבק זב"ז, ועל ידי כן נמצא כלי הגוף מקבל הארה מזה ומזה, מבית ומחוץ, ומזדכך בין שניהם. משא"כ אם היו המקיפים בחינות אחרים, שאם היה מקיף הנשמה, או מקיף דרוח, אע"פ שאורות הפנימים הם ג"כ מבחינתם, מ"מ לא היה להם כל כך חשק ותאוה להדבק זה בזה ולהאיר זה בזה. ואדרבא כללא הוא, שאור פנימי ואו"מ, הפכיים זה מזה, ומכים ומבטשים זה בזה, כמ"ש רז"ל בכ"מ לעיל בפ"א וגם לקמן. וכיון שמוכרח להיות נר"ן פנימים, מוכרח מזה שבחי' המקיף אחד יהיה בחי' חיה, כדי שיהיו בחי' נשמה בפנים. ובחי' חיה מקיף בחוץ, שהם בחינת אריא, שחשקם ותאותם להאיר זה בזה, וע"י כן בין שניהם מזדכך הכלי ומקבל הארה בשוה משניהם. ומאחר שמוכרח להיות מקיף תחתון בחינת חיה, ממילא מוכרח הדבר שמקיף עליון ממנו יהיה בחי' יחידה, ועיין בפ"א משער המקיפים.

(שייך לדף פ"א אמצע ד"ה ונבאר עתה) בעת עלותם היו מניחים רשימו למטה, כיצד הנה הכתר הניח רשימו, כדי להאיר אל החכמה וכן החכמה לבינה, והבינה לז"א, והז"א לנוקבא.

ספירת המלכות, שאין ספירה אחרת תחתיה, שיכנס בה, וכל כמה שעולה אור שבה ליסוד, הכי הולך ומתרוקן הכלי שלה, הילכך אור חוזר שמאיר בה היסוד דרך אהודיה, מכה באור הישר שלה העולה, והרי יש מקום רקני להכות ולבטש זה בזה, וניצוצות הנופלות, מוציאים מקום ריקן לנוח, ומבין הכאות שלהם נעשה כלי המלכות ועיין מ"ש לקמן.

(שייך לדרך פ"ד באמצע ד"ה מ"ק) וכן בת"ת יש בו בחי' רוח של המלכות, נפש אליה, והוא עצמו רוח, ורוח מבינה הוא נשמה אליה, ורוח מאבא הוא חיה אליה, ורוח מא"א הוא יחידה אליה, וכן בבינה יש בה נר"ן מצד עצמה, ונשמה מאבא, הוי בה חיה כו', כל אלה דברי רז"ל אינם מתיישבים לפי הדרוש, שהרי לפי הדרוש, גם בהיות באבא נפש לבר, שהוא לא יצא אלא בבחי' נפש לעצמו, היה נותן לכל פרצופים שתחתיו לכל אחד כפי מה שצריך לו, נתן לאימא בחי' רוח, ולז"א בחי' נשמה, ולמלכות בחי' חיה. אלמא כל אחד לקח כפי מה שצריך לו, ולפי דברי רז"ל אלה, נמצא שאבא נותן לכל הפרצופים בחי' חיה, ולא אחרת. וכן א"א לפי הדרוש, כשיצא יצא בבחי' נפש לעצמו לבר, ונתן לכל פרצופים שתחתיו בכל אחד ואחד כפי מה שצריך, בחי' רוח לאבא, ונשמה לאימא, וחיה לז"א, ויחידה למלכות. ולפי דברי רז"ל אלה, אינו נותן לפרצופים שתחתיו, אלא בחי' יחידה לכולם בשוה. וכן יש להקשות מאימא, ומז"א. ועוד קשה, שלפי דברי רז"ל אלה, נמצא כל פרצוף ופרצוף נותן מבחינתו לכל הפרצופים, בין שלמעלה ובין שלמטה, וגם הוא לוקח מהם כמבואר, ולפי דרושינו בצאת החכמה היה נותן לכל פרצוף ופרצוף שתחתיו כפי מה שצריך לו, והוא לא היה לוקח משלהם כלום.

אמנם הדבר הזה תלוי בהקדמה א' שצריך לדעת, והוא כי הנה נודע, כי א"א דאצילות, נקרא בחי' יחידה, ואבא נקרא בחי' חיה, ואימא בחי' נשמה, ורוח ז"א, ונפש מלכות. כמ"ש רז"ל בכמה מסימות, וצריך לדעת, למה א"א נקרא בחי' יחידה, והלא הוא כלול נרנח"י שלם שבו, כמו שאר כל הפרצופים. וכן אבא

(שייך לדרך פ"א אמצע ד"ה ונבאר עתה) נמצא שכולם מניחין רשימו חוץ מן המלכות כו' ק' לע"ד, דבשלמא כתד מניח רשימו לצורך החכמה, והחכמה לצורך הבינה, והבינה לצורך ז"א, וז"א לצורך מלכות, כל אחד לצורך פרצוף שתחתיו. אבל הר"ק, למה מניחין כל חד לצורך חבירו, חסד לגבורה, וגבורה לת"ת, הלא הר"ק אינם צריכים זה לזה, וכל אחד כחבירו הוא גדול, כמ"ש רז"ל שלהי שער אנ"ך ז"ל, הם כל אחד במקומו, יען כי כל הר"ק כל א' גדול כחבירו יע"ש. וכן כתב בשער חו"פ פ"ט ז"ל, אך הז"ת עצמן נפרדים, וכולם שוין במעלתם, ואין זה נעשה מוח לאחרת יע"ש. וכיון שכן, כיון שכבר נשאר רשימו ביסוד, שהוא כלול מכל הר"ק לצורך המלכות, למה נשאר בהם מינם. וגם כיון שאינם צריכים זה לזה. ואם נאמר שרשימו שבבינה, אינו מגיע להאיר עד כלי ההוד, זה אינו, כי אימא עד הוד מתפשטת כנודע, ובפרט כאן שכל הכלים נחשבים כלי אחד, כמ"ש רז"ל מלשון ויעקוד את יצחק.

(שייך לדרך פ"ג ד"ה עוד יש טעם אחר) והנה כשעלתה המלכות אל היסוד, הלא היסוד היה מאיר בה דרך אהור כנו"ל ואז אותו האור דיסוד הכה באור זה של המלכות העולה כו'. וא"ת, ולמה לא עשו כן כל הספירות כולם, כגון כשהיה אור הגבורה עולה בחסד, והיה אור החסד מאיר בה דרך אהוריו, והיו מכים אוד אהורים דחסד, שהוא או"ת, באור הישר העולה מהגבורה, והיו נופלים ניצוצות מאותם ההכאות, והיה נעשה כלי הגבורה, וכן עד"ז כל השאר, והוא ממש כדרך שכתב רז"ל בעשיית כלי המלכות. ונלע"ד לומר, שאינם יכולים להכות אור אהוריים דספירה העליונה היורד באור ישר דספירה התחתונה העולה, כיון שאין מקום פנוי ביניהם. שהרי אור דכל ספירה וספירה כשעולה, אין הכלי שלה מתרוקן, רק אור אחרת שבספירה שתחתיו נכנס בו, והם הכי קיימי, זה יצא להעלות בספירות שלמעלה ממנו, וזה נכנס אור ספירה אחרת שתחתיה, שגם היא עולה ונכנס בו, ואין שום ספירה מתרוקן לגמרי, עד שיגמרו כל האורות הספירות שתחתיו לעבור בו, לא כן

הנקרא חיה דכללות, למה נקרא חיה, מאחר שכולל נרנח"י שלם כו', וכן במה תתעלה מעלת א"א שהוא נקרא יחידה דכללות האצילות, וכן אבא, במה הוא גדלה מעלתו שנקרא בחי' חיה דכללות האצילות. אי משום מעלת המקום, שהוא קאי למעלה מפרצופים שתחתיו, אין זה כדי לגדל מעלתו, כי אין המקום מכבד את האדם, אדרבא האדם מכבד את המקום כנודע. ומאחר שכל פרצופי האצילות, כל אחד ואחד כלול מנרנח"י שלם, ונרנח"י דנרנח"י, כמ"ש רז"ל בפ"ה דשער המוחין, במה תתעלה מעלת כל אחד על חבירו, שזה נקרא א"א בחי' יחידה, וזה אבא בחי' חיה. אבל סוד הענין צריך שתרע, שברצון המאציל העליון כשנתקן עולם האצילות, אז נעשה בחי' התחלפות, כי כל אחד לקח בחינתו מפרצופים שתחתיו, ושעליו, ונתן להם מחלקו, לכל חד כפי מה שראוי לו, ועל ידי כן נמצאו כולם כלולים זה בזה. הנה א"א נרנח"י שבו נעשו בזה האופן: יחידה שבו הרי היא בחינתו עמדה לו, ובחי' יחידה דאבא נעשה לו בחי' חיה. ובחי' יחידה דאימא, נעשה לו בחי' נשמה. ובחי' יחידה דז"א, נעשה לו בחי' רוח. ובחי' יחידה דמלכות, נעשה לו בחי' נפש. והרי נמצא נרנח"י שבא"א, נעשה מיחידות דכל ה' פרצופים הכוללים כל עולם האצילות, וכל ד' בחינותיו נתן להם, ונעשה בחינת יחידה לכולם. וכן אבא, יחידה שבו נעשה מבחי' חיה, שלקח מא"א. וחיה שבו היא בחינתה, עמדה לו. וחיה דאמא נעשה לו בחי' נשמה. וחיה דז"א, נעשה לו בחי' רוח. וחיה דמלכות, נעשה בו בחינת נפש. הרי נמצא נרנח"י דאבא, נעשה מחיות דכל ה' פרצופים הכוללים, ובחינותיו נתן להם. וכן אימא נשמה דא"א, נעשה בחינת יחידה אליה, ונשמה דאבא נעשה בחי' חיה אליה, ונשמתה היא בחינת עצמה עמדה לה, ונשמה דז"א נעשה רוח אליה. ונשמה דמלכות נעשה בחינת נפש אליה. וכן בז"א, רוח דא"א נעשה בחינת יחידה אליו. ורוח דאבא, נעשה בחינת חיה אליו. ורוח דאימא, נעשה נשמה אליו

ורוח שבו הוא בחינתו עמדה לו. ורוח דמלכות נעשה נפש אליו. וכן המלכות, נפש דא"א, נעשה אליה בחי' יחידה. ונפש דאבא, נעשה אליה בחינת חיה. ונפש דאימא, נעשה אליה בחי' נשמה. ונפש דז"א, נעשה אליה בחי' רוח. ונפש שלה, היא בחינתה עמדה לה. ועל ידי זה גדלה מעלת כל פרצופים על הפרצופים שתחתיו, שהרי א"א בחי' נרנח"י שבו נעשה מיחידות דכל ה' פרצופים הכוללים. וכן אבא נרנח"י שבו, נעשה מחיות דכל ה' פרצופים. וכן באימא וכן בז"א וכן במלכות. ומ"ש רז"ל גם בבנינה יש בה נר"ן מצד עצמה כו', גם באבא יש כל ד' בחינות אלו כו', לא חש להאריך לבאר שהם מבחינות שלוקח מפרצופים שתחתיו, ודברי אלה כתבם רז"ל בפ"ה משער חו"פ וז"ל, וכן עד"ן באורות מה שהוא רוח לזה, הוא נשמה לתחתון. ומה שהוא נפש לעליון, נעשה רוח לתחתון עכ"ל. ר"ל, מה שהוא רוח לאימא, נעשה נשמה לז"א, שהוא תחתון אליה. ומה שהוא נפש עליון, ר"ל בחי' נפש דז"א, נעשה רוח למלכות שהיא תחתיו יע"ש. ועיין עוד בשער דרושי אבי"ע פ"ה, וכן זאת אינו אלא בשעת ובזמן שהיו מתתקנים כל פרצופי האצילות, אבל השתא בעולם העקודים בעת יציאתם בראשונה מן מאצילם, שהיו כולם יוצאים מחוסרי התשלום, עד שצריכים לחזור פעם ב' במאצילם כדי להשתלם, ולא היה יוצא כל אחד ואחד אלא בבחינת נפש לעצמו דהיינו שהיה בו כח להשלים לכל פרצופים שתחתיו, לכל אחד מדרגה אחת, כפי הראוי לו באותה שעה. *

(שייך לרף צ' באמצע ד"ה ומ"ש בזהר)

ואמנם מה הם ב' בחינות האלו, בין באורות בין בכלים צ"ע. ואפשר לומר, שג' בחי' צלם, שהם נר"ן דמוחין דזעיר אנפין, הם שלשה בחינות הפנימיים, שהם עיבור יניקה ומוחין, וכולם פנימיים, כנודע כי המוחין הם פנימיים. אלא שקשה לזה, א"כ לא נשאר אל החיצונות, רק שתי בחינות שהם עיבור ויניקה לבר. או אפשר לומר כנודע כו', כל דברי רז"ל אלה,

אין אתנו יודע עומק כוונתו, ואין בידינו אלא רחמין למבעי, פוקח עורים יאיר עינינו בהם, מה נוכל לומר שכונתו להקשות לו לעצמו, לפי מאי דרהטן סוגיין של דרוש, שאין מוחין דפנים נכנסין בו"א, עד שיכנס בו מוחין דאבא, שהם בחינת חיה שבו, ומזולתם אין מציאות לז"א לחזור פב"פ, שמבחי חיה ולמטה כולם הם מוחין דאב"א, וקשתיה לזה, שהרי לעיל פ"ה כתב רז"ל במ"ב ז"ל, דע לך שאין בחי' פרצוף בעולם, שאין לו חמשה חלקים, שהם גרנח"י, והם כפולות, כי הם ה' בחינות פנימים, וה' מקיפים, וכל בחי' מאלו הה', יש לו שתי בחינות, א' בחינת אורות פנים וגדולים ב', בחינות אורות של אחורים והם מתמעטים. וכל זה הוא באורות, וכעזוה"ד הוא בכלים, כי יש בהם בחי' כלים דפנים, ויש בהם בחי' כלים דאחוריים יע"ש. לפי זה נמצא, היות ד' בחי' שנים באורות, שהם: אורות דאחור, ואורות דפנים, וב' בכלים, שהם: כלים דפנים, וכלים דאחור. וכל ד' מדרגות האלו, ישנם בכל אחד ואחד מן הה' שהם הגרנח"י. נמצא שאפילו בבחינת הנפש, שהיא הקטנה שבכולם, יש בה כל ד' בחינות אלו, וא"כ במה תתעלה החיה, שהיא בחינת פנים, וכל השאר הם בחינת אחור. והוה שכתב, ואמנם מה הם ב' בחי' האלו, בין באורות בין בכלים צ"ע, כי נמצא שאפילו באורות דבחי' נפש, ובכלים דבחי' נפש, יש בהם בחי' פנים, ואין הדבר תלוי עד עת בא מוחין דאבא, שהם בחי' חיה. לזאת תריץ יתיב, ואפשר לומר שג' בחינות צלם, שהם גר"ן דמוחין דז"א, הם שלשה בחינות הפנימים, שהם עיבור יניקה ומוחין, וכולם הם פנימים, כנודע כי המוחין הם פנימיות. פירוש תירוצו, כי נודע שז"א כולל שלשה פרצופים, שהם: פרצוף גה"י, ופרצוף חג"ת, ופרצוף חב"ד, וכל אחד כלול ג' פרצופים, פרצוף גה"י, ופרצוף חג"ת, ופרצוף חב"ד, וכולם דנה"י. וכן בחג"ת. וכן בחב"ד. והם ט' פרצופים, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות. ומהם בפ"ו משער חו"פ, ולעולם פרצוף החב"ד דכל אחד, הוא נקרא פרצוף דמוחין דכל אחד, והוא נקרא פנימיות דכל אחד, והוא בחי' צלם

דמוחין, שהם גר"ן, כנודע כי בפרצוף החיצון הם מוחין דנפש. ומוחין דפרצוף אמצעי, הם דרוח ופרצוף התיכון, הם מוחין דנשמה. והם צלם גר"ן דמוחין דפנימיות. ולבחי' הפנימית שהוא פרצוף חב"ד דכל אחד ואחד, הוא דקרי ליה אורות דפנים, וכלים דפנים. ולעולם שאין ז"א חוזר פב"פ ממש, אלא דוקא עד שיכנס בו מוחין דאבא, שהם בחינת חיה. ומה שאמרנו שבכל בחי' ובחי' יש אורות וכלים דפנים, היינו שכלים של הפנימיות והאורות שבתוכם, נקראים פנים, בערך פרצופים החיצונים שהם פרצופי נה"י וחג"ת. אלא שק' לזה, א"כ לא נשאר אל החיצוניות אלא שני בחי', שהם עיבור ויניקה לבד, כי לפי מה שאמרנו שפרצוף חב"ד לעולם בכל מקום שהוא נקרא פנימיות, ונקרא פנים, א"כ לא נשאר אל החיצוניות, אלא שני פרצופים שהם פרצופי נה"י וחג"ת, עיבור ויניקה, ואנן קיימא לך, עיבור יניקה ומוחין אל החיצוניות, מלבד הפנימיות, ונמצא שפרצוף החב"ד נמי נקרא חיצוניות, והיא היא הקושיא עצמה שהקשו רז"ל בפרק ראשון משער חו"פ יע"ש, ומכח קושיא זאת חזר בו מתירוץ ראשון, וכתב או אפשר לומר, כי בחינת הכלים הוא כשבאים לז"א מוחין מבחי' חיה, שהם החכמה כנ"ל, שאפילו הבינה נקרא אחור בערך החיה החכמה, שאינה יכולה להוליד נשמות אלא בחכמה, כלומר האמת הוא, שבחינת החיה דכל בחי' ובחי', היא אורות הפנים שבה, כגון גרנח"י דנשמה, בחינת החיה שבה, היא אורות דפנים שבה, וכן בגרנח"י דרוח. וכן בגרנח"י דנפש. לעולם בחי' החיה דאותה בחינה, הם אורות דפנים דאותה בחי'. אלא שאין שום אחד מתזיר לזו"ן פב"פ, כדי להוליד נשמות, אלא גרנח"י דחיה הכוללות דכללות עולם האצילות. שהרי אפילו מוחין דנשמה שהם מוחין דישסר"ת, שמחזיר אותם פב"פ, ועל ידם נעשה הזווג כל השבוע כולה, אינו אלא מוחין דפנים ליעקב ורחל. באופן שלישראל ורחל הגדולה, שהם זו"ן הגדולים, מוחין דישסר"ת אינו כדאי להחזירם פנים בפנים כדי להוליד נפשות, ואינם מוחין דפנים אלא בערך יעקב ורחל.

וכן בשאר ז"ת, ואחר כך היה כל זה הדרך בהסתלקות שני, שנסתלקה החכמה מן הכתר להעלות במאציל, וכן בבינה שלשה פעמים, ודוק.

(שייך לרף צ"ג סוף ד"ה ונבאר עתה) והנה גם האור העליון יקרא עתה בעת הסתלקות אחר, ויהיו הכלי עם האור ההוא אב"א כו', צריך לומר שכל הספירות לא היו הופכים פניהם להיותם אב"א עם האור העולה, עד שהיו מתרוקנים מכל אור שבהם, אפילו מן האורות של ספירות שתחתיהם העוברים בתוכם. כגון בנצח, כשעולה האור שלו בת"ת, לא הפך פניו עדיין להיות אב"א עם הת"ת, שהרי האור דיסוד עומד בתוכו. וכן עזה"ד כל הספירות. תדע, שהרי כתב רז"ל וז"ל, וכן כאשר יסתלק האור מבחי' הנצח, אז יהיה הנצח עם האור אב"א, ופב"פ עם ההוד כו', ואם נאמד כשנסתלק אור הנצח ממנה, כבר היא הפכה פניה, והיא אב"א עם הת"ת, א"כ כיצד היא פב"פ עם ההוד, והלא האור דספירת ההוד, קאי ועומד בספירת הנצח, ואיך כלי ספירת ההוד יכולה לעמוד עם האור שלה, דהאי בספירת הנצח פב"פ. א"ו כאמור, שאין שום ספירה היתה הופכת פניה לעמוד עם האור אב"א, עד שתהיה הספירה ההיא ריקנית לגמרי, אפילו מכל אורות שתחתיה העוברות בתוכה למעבר בעלמא.

(שייך לרף צ"ג, באמצע ד"ה והענין) כי לסיבת היותם בכלי א' אין כח בכלי הזה לסובלו לסבול האור אם לא בהיותו מטי ולא מטי כו', ק' לע"ד, דבשלמא אם כשהוא בחינת לא מטי, אז היה שהאור יוצא מן הכלי לחוץ, הוה ניחא הטעם שנתן, שאין כח בכלי לסבול האור, ולכך יוצא האור מתוכו ועומד בחוץ. אבל לפי האמת שבחי' מטי ולא מטי הכל הוא בתוך הכלי, שכשהוא מטי בחכמה, אז הוא לא מטי בבינה, שאור הבינה עלה לכלי החכמה. וכן כשהוא מטי בחסד, אז הוא לא מטי בגבורה. שאור הגבורה עלה לכלי החסד. נמצא כל הבחי' דמטי ולא מטי הכל הוא בתור הכלי.

(שייך לרף צ"ב ד"ה והנה כאשר רצה) ולפי שהאור הראשון היה מסתלק בבת אחת וברגע א' כו'. ועוד למטה כתב רז"ל, כי האור נסתלק ביחד כו', ועוד לקמן ואז מסתלק האור כולו בפעם אחד כו'. ואע"ג שלעיל בשער העקודים כתב רז"ל בפ"ו, אלא שיש הפרש א' ביניהם, והוא כי בעת הסתלקות הכתר, לא היה רק הסתלקות א' לבד כו', אבל בחכמה היו ב' מיני הסתלקות כו'. וכן עזה"ד בבינה, היו שלשה מיני הסתלקות כו'. מכל זה נראה, שלא היה כולו מסתלק ברגע א' ובפעם א'. ומה גם שכתב שם, וכאשר נגמר עליית אור החכמה במקום הכתר, אז חזר האור כבתחלה יע"ש. אבל הענין הוא, שההסתלקות היה כאחד, וגם היה בפעמים הרבה, שלא תאמר כאשר נסתלק אור החכמה ועלה אל הכתר, שאר האורות שתחתיו ישבו במקומם. וכן כאשר חזר אור החכמה להסתלק מן הכתר אל המאציל, באופן שלא התחיל ההסתלקות אור הבינה להעלות, עד אחר שכבר גמר כל שתי בחינות של הסתלקות אור החכמה. וכן לא התחיל עליית הסתלקות אור החסד, עד אשר כבר גמרו כל שלשה בחי' אור הבינה, לא כך היה, אלא תכף כשהפך פניו אור הכתר כדי להעלות במאציל, גם החכמה הפך פניו להעלות בכלי הכתר, וגם הבינה הפכה פניה כדי להעלות בכלי החכמה, וכן כל שאר ז' אורות תחתוניות, כולם הפכו פניהם כדי לעלות כל בשלמעלה הימנה, ולא עבר שום זמן משהפכו פניהם עד שהתחיל להעלות, אלא ברגע הפכו פניהם, והתחילו להעלות. והכתר עולה במאציל, והחכמה בכתר, והבינה בחכמה, וכן כל ז"ת כל חד עולה בשלמעלה הימנה, וכשגמר הכתר להעלות במאציל, גמר החכמה להעלות בכלי הכתר, והבינה גמרה להעלות בחכמה. וכן ז"ת עד המלכות גמרה להעלות בכלי היסוד. והוא מ"ש רז"ל, שהעלייה וההסתלקות היה ברגע א' ובפעם א', ואחר שנתיישרה החכמה בכלי הכתר, והבינה בכלי החכמה, וכן כל ז"ת בשלמעלה הימנה, חזרו להתפשט חלקי האורות שהיו מתפשטים מן החכמה, לכל ספירה וספירה כפי בחינתה כבתחלה, וכן מן הבינה.

(שייך לרף צ"ד באמצע ד"ה וגם בארנו) והנה אלו ד' בחינות, הם מציאות ד' אותיות הוי"ה, כי י"ו הם בחינות התפשטות, והה' הם בחי' ההסתלקות כו'. פירוש, כי באורות לבד יש מציאות ד' בחינות, כנגד ארבע אותיות הוי"ה, שני התפשטות, ובי' הסתלקות, ואין זה דומה למה שאמרו רז"ל בשער העקודים פ"ה ז"ל, והנה הם ד' בחינות איר, והם סוד ד' בחינות טנת"א יע"ש, כי שם מנה הרשימו בסוד תגין וא"ו דהוי"ה, והכלי בסוד ה"א אחרונה.

(שייך לרף צ"ד אמצע ד"ה אמנם מציאות מטי) ואו החכמה הפכה פניה אחר שקבלה הט' אורות, ומאירה לבינה פב"פ כו'. לעיל כתב רז"ל, שבעת ההסתלקות, כאשר האור היה מסתלק מתוך הכלים, היה הכלי הופך פניו למטה. כי כיון שנעשה בחי' כלי, בהפרדו מן האור שלו אין בו יכולת להסתכל בו פב"פ. וכן כשבאו האורות בבינה, כתב רז"ל, שלא הפכה פניה להאיר למטה בחסד, כי לא היה כח בחסד ובו"ק, לקבל אור הגדול הוה פב"פ רק אב"א. משמע דאי לאו האי טעמא, היה כלי החסד עומד עם הבינה פב"פ, אחר היות האורות בכלי הבינה. ועוד כי בעת ההסתלקות היה אור א' בכלי, כגון החכמה לא היה בו אלא אור א', ואפ"ה לא היה כח לכלי הבינה לעמוד עמו פנים בפנים, וכן כל השאר. והשתא שחזרו ובאו כל האורות כולם כלולים בכלי החכמה, איך כלי הבינה יכולה לעמוד עם החכמה פב"פ. וצריך לומר לפי מ"ש רז"ל לקמן, שהכלים לא היה נגמר להעשות בחינת כלי גמור, עד שיתרחק האור ממנו שלשה ספירות גמורות, זולת כלי הבינה שלא יש בכלי שלה הרחק שלשה ספירות גמורות, אבל יש שני ספירות גמורות מהרחק, א"כ לא דמי עת וזמן הסתלקות האורות, לעת חזרתם בהתפשטות שני, שבעת ההסתלקות עדיין לא היו הכלים כלים גמורים, לכן לא היה כח בהם לעמוד עם האורות פב"פ. וכשבא התפשטות השני, כבר היו כלים גמורים בגמר עשייתם, אשר כח בהם לעמוד פב"פ עם האורות.

שייך לרף צ"ו באמצע ד"ה גם ענין (מטי) גם דע, כי שיעור הזמן אשר לא מטי האור בספירה היא רגע אחד לבד, והוא סוד כי רגע באפו חיים כו', כי הסתלקות האור שהוא לא מטי, הוא מחמת זעם, ואף מחמת התחתונים, שאין בהם כח. אך המשך בחי' מטי, שהוא חזרת האור למטה להחיות העולמות, אין בו שיעור, כי כפי מעשה בני אדם, כך יהיה, וזהו חיים ברצונו, כפי הרצון שיהיה או, ר"ל כפי מעשה בני אדם, כך ימשך זמן החיים ההם יע"ש. הנה כמה מאד יש להעמוד על כל דברי רז"ל אלה, חדא שהרי כתב כי בחינת מטי ימשך זמן ארוך, כפי כשרון מעשה התחתונים, וז"ס חיים ברצונו. ובחי' לא מטי הוי רגע, וז"ס כי רגע באפו שבחי' לא מטי הוא מחמת זעם, ואף מחמת התחתונים, א"כ שהכל תלוי ביד בני אדם התחתונים, צריך להיות כפי מה שיהיו בני האדם. הגע עצמך, אם יהיו בני אדם צדיקים חסידים יום א' ולא יותר, ואחר כך יהיו זמן גדול וארוך רשעים ח"ו, צריך להיות בחי' מטי רגע, או יום אחד, ובחינת לא מטי כל אותו זמן שהם רשעים ח"ו, והיאך יתקיים כי רגע באפו חיים ברצונו. אדרבא צריך להיות בהפך, רגע ברצונו שנית, נחזי אנן, היכי משכחת לה להיות בחי' מטי, בלא בחי' לא מטי. או בחי' לא מטי, בלא בחי' מטי, הא בלא הא לא אפשר, על כרחין כשהוא בחי' מטי בכתר, צריך להיות לא מטי בחריב ובחסד, כי שלשתן עולים. וכשהוא לא מטי בכתר, צריך להיות מטי בחריב ובחסד. כי שלשתן יורדים כל א' למקומו, כמ"ש רז"ל. וכן בז"ת, כשהוא מטי בחסד, צריך להיות לא מטי בגבורה. וכשהוא לא מטי בחסד, צריך להיות מטי בגבורה, כי צריך אור הגבורה לירד בכלי שלו, כמ"ש רז"ל. באופן דבחי' מטי בלא בחינת לא מטי, לא משכחת לה כלל. וכן בחי' לא מטי, בלא בחי' מטי. וא"כ איך הדבר תלוי בכשרון מעשה התחתונים, או להפך. ועוד שרז"ל כתב לעיל ז"ל, ולעולם יש בטבע האור הוה לבא ולהאיר ואח"כ מסתלק, כמו שיש בטבע שלהבת

שייך לרף צ"ד באמצע ד"ה וגם בארנו) והנה אלו ד' בחינות, הם מציאות ד' אותיות הוי"ה, כי י"ו הם בחינות התפשטות, והה' הם בחי' ההסתלקות כו'. פירוש, כי באורות לבד יש מציאות ד' בחינות, כנגד ארבע אותיות הוי"ה, שני התפשטות, ובי' הסתלקות, ואין זה דומה למה שאמרו רז"ל בשער העקודים פ"ה ז"ל, והנה הם ד' בחינות איר, והם סוד ד' בחינות טנת"א יע"ש, כי שם מנה הרשימו בסוד תגין וא"ו דהוי"ה, והכלי בסוד ה"א אחרונה.

(שייך לרף צ"ד אמצע ד"ה אמנם מציאות מטי) ואו החכמה הפכה פניה אחר שקבלה הט' אורות, ומאירה לבינה פב"פ כו'. לעיל כתב רז"ל, שבעת ההסתלקות, כאשר האור היה מסתלק מתוך הכלים, היה הכלי הופך פניו למטה. כי כיון שנעשה בחי' כלי, בהפרדו מן האור שלו אין בו יכולת להסתכל בו פב"פ. וכן כשבאו האורות בבינה, כתב רז"ל, שלא הפכה פניה להאיר למטה בחסד, כי לא היה כח בחסד ובו"ק, לקבל אור הגדול הוה פב"פ רק אב"א. משמע דאי לאו האי טעמא, היה כלי החסד עומד עם הבינה פב"פ, אחר היות האורות בכלי הבינה. ועוד כי בעת ההסתלקות היה אור א' בכלי, כגון החכמה לא היה בו אלא אור א', ואפ"ה לא היה כח לכלי הבינה לעמוד עמו פנים בפנים, וכן כל השאר. והשתא שחזרו ובאו כל האורות כולם כלולים בכלי החכמה, איך כלי הבינה יכולה לעמוד עם החכמה פב"פ. וצריך לומר לפי מ"ש רז"ל לקמן, שהכלים לא היה נגמר להעשות בחינת כלי גמור, עד שיתרחק האור ממנו שלשה ספירות גמורות, זולת כלי הבינה שלא יש בכלי שלה הרחק שלשה ספירות גמורות, אבל יש שני ספירות גמורות מהרחק, א"כ לא דמי עת וזמן הסתלקות האורות, לעת חזרתם בהתפשטות שני, שבעת ההסתלקות עדיין לא היו הכלים כלים גמורים, לכן לא היה כח בהם לעמוד עם האורות פב"פ. וכשבא התפשטות השני, כבר היו כלים גמורים בגמר עשייתם, אשר כח בהם לעמוד פב"פ עם האורות.

המלכות. בטבע שהטביע להם המאציל להיותם בסוד מול"מ. ואם ח"ו גורמין עונותיהם של תחתונים, אז האורות קיימי בבחינת מול"מ, והוא בסוד הסתלקות האורות למעלה במקורם ושורשם המאציל העליון. תוך פה א"ק, והוא על דרך זה, מטי בכתר, מטי בגבורה, מטי בנצח, מטי ביסוד, ונסתלק אור המלכות ונשאר ביסוד. ואחר כך, לא מטי בכתר, ומטי בחו"ב ובחסד, ומטי בת"ת, ומטי בהוד, והרי עלו אורות דיסוד ומלכות בהוד. חוזר להיות מטי בכתר, מטי בגבורה, ומטי בנצח ונשאר שם האורות. חוזר להיות לא מטי בכתר, ומטי בחו"ב ובחסד, ומטי בת"ת, ונשאר האורות בת"ת חוזר להיות מטי בכתר, ומטי בגבורה, ונשאר האורות בגבורה. חוזר להיות לא מטי בכתר, ומטי בחו"ב ובחסד, ונשאר האורות בחסד. חוזר להיות מטי בכתר, לא מטי בחו"ב ובחסד. הרי נשאר כל האורות בכתר לבדו. חוזר להיות לא מטי בכתר, כי עלה במאציל תוך פה א"ק, ועלו כלולים עמו כל האורות כולם, והרי נסתלק האור מכולם. ונמצא בהיותם בסוד מטי ולא מטי, היו מסתלקים האורות אחד לאחד, כל אחד בלמעלה הימנה, עד שנסתלקו כולם ונשאר כל הכלים כולם רקנים מאורות. וכל זאת מסיבת עונותיהם של תחתונים, וזה לא נשאר כך כלל, כי אם רגע, כי רגע באפו, ותכף ומיד חוזרים לצאת האורות שנסתלקו מתוך פה א"ק, וחוזרים להיות בסוד התפשטות וא"ת, איך מעשה התחתונים שוכני בתי חומר, מגיע מעשיהם אשר לא טובים, לפגום ח"ו במקום גבוה כמו זה, שהוא קודם לכל האצילות. ואפילו באצילות עצמו, כתב רז"ל שאין אנו מגיעים, כי אם עד זו"ן, בסוד בנים אתם לה' אלהיכם. ואפילו באו"א דאצילות, אין אנו מגיעים, ואיך הוא אומר שמעשה התחתונים גורם לא מטי בסיבת זעם ואף כו'. וי"ל שמ"ש רז"ל שאין אנו מגיעים כי אם עד זו"ן דאצילות ולא יותר, היינו ח"ו להרע או להטיב להמשכת המוחין בזו"ן, או להסתלקות המוחין מזו"ן. אבל כשיש רוגז בעולם ומסתלקין המוחין מזו"ן וע"י כן אין אר"א משפיעין בזו"ן, וכן

הגר שהיא מנענעת, וכן נשאר תמיד בטבע האור הזה להיות מטי ולא מטי בכלים אלו הנקרא עקודים, כי לסיבת היותם בכלי אחד, אין כח בכלי הזה לסובלו אם לא בהיותו מטי ולא מטי יע"ש. ואשר נראה לע"ד הוא, שלעולם לסיבת חולשת הכלי, כי הוא כלי אחד, ובו עקודים עשרה אורות, אין הכלי יכול לסובלם. ואם יעמדו בתוכו תמיד, יש לחוש שמא ח"ו ישבר הכלי. לכן עלה ברצון המאציל העליון, כמו שעלה ברצונו שיעמדו כולם בתוך כלי א', כך עלה ג"כ ברצונו והטביע בטבע האורות האלו, למען יעמדו בבחינת מטי ולא מטי כל הימים. וזה אינו תלוי בכשרון מעשה התחתונים, או להפך ח"ו, כי היותם כל הימים גם הלילות בסוד זה דמטי ולא מטי, הוא מצד הטבע, כי כך עלה ברצון המאציל והטביע להם מדרגתם בכך, חק זמן שלא ישנו את תפקידם. ומה שתלוי ביד בני אדם הוא, אם יעמדו האורות בסוד התפשטות למטה, בחי' מטי ולא מטי. או אם יעמדו בסוד הסתלקות למעלה, והכל הוא בחי' מטי ולא מטי. שאם התחתונים מטיבים מעשיהם, ויש בהם מצוות. באופן שראויים להתפשטות האורות, אז האורות עומדין על זה הדרך, מטי בכתר ואז לא מטי בחו"ב ובחסד, כי חו"ב עולים לכתר, וחסד עולה לבניה, כמ"ש רז"ל מטי בגבורה, לא מטי בת"ת, מטי בנצח, לא מטי בהוד, מטי ביסוד, לא מטי במלכות. הרי הגיע התפשטות האורות עד היסוד, ואחר כך חוזר להיות לא מטי בכתר, ומטי בחו"ב ובחסד כנודע, כמ"ש רז"ל בסוד כי חפץ חסד הוא. לא מטי בגבורה, מטי בת"ת. לא מטי בנצח, מטי בהוד. לא מטי ביסוד, מטי במלכות. הרי הגיע התפשטות האורות עד המלכות. ואלו השני צדדים נקראים התפשטות, כי פעם מתפשטים עד היסוד, ופעם מתפשטים עד המלכות. פעם ראשונה מטי בכתר ובגבורה ובנצח וביסוד. ופעם שנית, מטי בחו"ב ובחסד, ובת"ת, ובהוד, ובמלכות. וכל זמן שתחתונים ראויים להתפשטות האורות, קיימי האורות בכה"ג. פעם מתפשטים עד היסוד. ופעם מתפשטים עד

בסוד מול"מ. ובהכי נחא מה שיש להקשות עוד, שהרי לקמן בפ"ה דשער הנקודים כתב רז"ל וז"ל, והנה נודע כי ו' מלכים אלו, הם בור"ק דז"א, וכל אחד אינו גדול מחבירו, כי כל א' הוא קצה אחד גדול כחבירו, ולכן לא היה כח בשום כלי אחת מאלו הו' כלים התחתונים, לסבול בתוכו יותר מחלק האור המגיע לחלקו בלבד יע"ש. והלא בעולם העקודים, היו נכנסים כל האורות בקצה א', שהרי בפעם ראשונה כשהיה מטי בחסד, ונתנה הבינה האורות לכלי החסד, היו אורות כל הו"ק כלולים בחסד. וכן כשהיה לא מטי בחסד, ומטי בגבורה, ונתנה החסד כל האורות שתחתיו לכלי הגבורה כמ"ש רז"ל לעיל, והיה כל אחד מהו"ק סובל בתוכו כל אורות שבו"ק ממנו ולמטה, והיאך היה יכול לסבול, אם לא עם הטעמים האמורים. דע, כי בחי מול"מ האמור בדברי רז"ל בדרושינו, הוא בעולם העקודים, שהוא אורות הפה היוצאים מפה א"ק. אבל לא נזכר בדבריו בחי זה באורות האזן והחוטם. אלא שלעיל שער אח"פ פ"ב כתב רז"ל, ובודאי כי אע"פ שהכל הוא הבל א', עכ"ז יש חילוק בין קצת ההבל אשר הוא נגד הפה עצמו או החוטם, אל שאר ההבל המתפשט אל הצדדים כו'. וזהו הנזכר בזהר דא"ס מטי ולא מטי, כי הוא נדבק תמיד בא"ס על ידי אותו קילוח ההבל, יעויין שם. מתבאר שגם באורות און וחוטם שייך זאת הבחי' דמול"מ.

(שייך לרף צ"ו סוף ד"ה והנה כאשר התחילו) ואמנם טעם, למה עתה נכנסים כל ה' אורות ביחד בכלי של כתר, משא"כ בהתפשטות אחד, כי נכנסו אחד לאחד כנז"ל כו', הטעם הוא מובן עם האמור, כי תחלה שהיה אור של הכתר עמהם, וגם כולם היו מאירים מצדו, לכן לא היה כח בשום כלי מהם לקבל בתוכו רק אור א' לבדו, אבל עתה שאין אור הכתר נכנס בתוך הכלים, והוא נשאר למעלה והופך אחוריו למטה כו', לכן עתה, יעייין עד סוף הפרק, דע שהחילוק הגדול הזה יש, בין התפשטות שנתפשטו אורות

א"א אינו משפיע באבא ואימא ועולמות העליונים אינם משפיעים בא"א. באופן כי מניעת השפע הוא בעליונים מרום המעלות. ועייין מ"ש רז"ל לקמן כ"ד, גבי הצדיק אבד יע"ש, והוא עצמו כאן, כי בעולם העקודים האורות הם בסוד הסתלקות שלא להשפיע בעולם הנקודים, שהוא עולם האצילות.

(שייך לרף צ"ו באמצע ד"ה ואמנם לעיל) עד שנמצא אור המלכות נכנס בכלי היסוד, ועתה אחר שלא חזר בכלי אותו האור הראשון הנוגע אליו כו', אלא הגיע אור אחר זולתו קטן ממנו, עם זו נשארו הכלים בבחי' כלים, ולא חזרו להיות אור כבתחלה כו'. וא"ת, כל זאת נחא בכלים הג"ר, שאין שוים בערכם, ובכל אחד נכנס אור אחר קטן מערכו. אבל בור"ק שכולם שוין בערכם, כמ"ש רז"ל בפרקין לעיל, אך הו"ק הם בעצמם שיש בהם יכולת לקבל א' את אור חבירו זה מזה, כי כל הו"ק שוים יע"ש. אי"כ מה הרוחנו ומה יושיענו מה שלא נכנס כל א' בכלי שלו. וכלי החסד, אם היה אור החסד נכנס, היה מתבטל מתורת כלי, וחוזר להיות אור, השתא שנכנס בו אור הגבורה, הרי היא שזה לאור החסד, אמאי אינו חוזר להיות אור כבתחילה. (ולענ"ד, דיש שינוי גדול דאפילו שהם שוים בכמות האורות, מ"מ אינם שוים בטבע האורות, דזה רחמים גמורים, וזה דין, וזה ממוצע וכיוצא, וא"כ כאשר נכנס הגבורה בכלי החסד, יכול לסבול, ואינו חוזר להיות אור כבתחלה, וכן כולם. (ש"ש). והן אמת שרז"ל צרף לזה עוד טעם שני, שכתב לעיל שלכן האורות עומדות בתוכו בסוד מטי ולא מטי שבלאו הכי אין כח בכלי לסבול האור. וכן עוד לקמן כתב רז"ל, שלכן לא יצא אור הכתר מתוך פה א"ק, והוא נשאר למעלה, לכן עתה יש כח בכלי ליכנס כל האורות ביחד, בתוך כלי אחד. נמצא ג' טעמים בדברי, חדא שלא נכנס כל אחד בכלי שלו, אלא נכנס אור קטן מערכו. ועוד, שאין אור הכתר מאיר בהם השתא כבתחלה. ועוד, שאין עומדין האורות תדיר בתוך הכלים, אלא נכנס ויוצא.

נתעלה בחלק הנוגע אל הת"ת. או נגמר כלי של המלכות להעשות כו', עד שנמצא כי בהתרחק אור החסד על הכתר, שהם ג' מרחקים כו'. וא"ת קשיא דיוקא אדיוקא, דלפי מ"ש דבעינן שיתרחק אור המלכות על הת"ת, כדי שיגמר כלי המלכות להעשות, אלמא בעינן שיהיו ג' ספירות רקניות לגמרי, גם מאורות אחרים העוברים בהם. וממ"ש שכלי החסד נגמר כשעלה אור החסד על הכתר, אלמא לא בעינן שיהיו ג' ספירות רקניות לגמרי. שהרי כשאור החסד עולה על הכתר, נמצא ג' אורות דגבורה ת"ת נצח עומדות בכח"ב, ושלושה אורות הוד יסוד ומלכות עומדות בחג"ת. (אמנם אמיתת הענין מפורש בשער הקדמות דף י"ד בדרוש העקודים, ושם מבואר יותר ענין עשיית כל הכלים אלו, ובסופו כתב, ונמצא כי אחר הסתלקות אור דמלכות ונתעלה בשרשה, שהוא תוך הפה דא"ק, או נגמר מלאכת ז' הכלים התחתונים, שהם מחסד עד מלכות, ונמצא כי גמר מלאכתם היה, ע"י הסתלקות האורות, ובעת הסתלקותם נעשו כלים שלהם. אבל ג' כלים עליונים של כח"ב, לא נגמרה מלאכתם, לפי שעדיין לא נתרחקו ג' מדרגות גמורות מן אור המלכות שעלתה במאציל כנוצר לעיל, אמנם גמר מלאכתם היתה אח"כ, בעת שחזרו האורות לירד ירידה שניה לתוך הכלים הנזכרים, כמו שנבאר בעזה"ש עכ"ל, ואשתמיטתיה להרב יפה שעה דברי רבינו אלה. שמן ששון). וצ"ל חדא מתרתי, דלא דק רז"ל, ולדמיון בעלמא נקט כשעולה אור המלכות בכלי הת"ת, ולא בעינן שלשה ספירות ריקניות. אלא כיון שהאור שלה נתרחק ממנה שלשה ספירות, אע"פ דאורות אחרות עוברות בתוכה, כיון שאינם מבחינתה אינם מעכבות עשיית הכלי שלה. או אפ"ל, דלעולם מעכבות, ומ"ש כשעלה אור החסד על הכתר, לאו דוקא, ועיקר כוונת רז"ל לאשמועינן דלא נעשו כלים גמורים, אלא מן כלי החסד ולמטה ודוק.

דעולם העקודים בפעם ראשונה לפעם שניה. כי בפעם ראשונה, לא היה בסוד מול"מ, אלא התפשטות פשוט אחד לאחד. מלכות, ואחר כך היסוד, וכן השאר, ויצא עמהם הכתר, והיו כל התחתונות מקבלות הארות גדולות מן הכתר, כמ"ש רז"ל לעיל בשער העקודים פ"ד ופ"ו. לא כן בהתפשטות פעם שנית, שהיה בסוד מול"מ, ויצאו כל האורות כלולים כאחד, חוץ מן הכתר, כי לא יצא עמהם, וגם לא היה מאיר בהם. שהרי כשהיה מטי בכתר, הוא מסיבה מחמת שהכתר דעקודים הנשאר בתוך פה דא"ק, היה הופך פניו, ולא היה מניח לאורות שבכלי דכתר שעלו, שינקו מן השרשים, ועל כרחם יורדים למטה וזה נקרא מטי בכתר, וכשהוא לא מטי בכתר, והוא שעלו אורות דכלי הכתר למעלה לינק מן השרשים, כתר דעקודים היה עולה במקום מלכות דשרשים, והיה מתרחק מן התחתונים עוד מדרגה אחת, כמ"ש רז"ל לקמן פ"ד. באופן שבהתפשטות שני, לא היה אור הכתר מאיר בהם. וזה טעם כעיקר שנתן רז"ל, שבהתפשטות אחד יצאו האורות אחד לא', ובהתפשטות שני יצאו כולם כלולים יחד, ובכל כלי וכלי היו נכנסים כל האורות שממנו ולמטה. אלא שק' לזה, שהרי כשיצאו האורות בתחילה בהתפשטות הראשון, לא יצאו אלא כולם בבחינת נפש לעצמם, כמ"ש רז"ל בכל שער העקודים, ואחר כך היה הסתלקות ראשון, שחזרו כולם במאציל כדי להשתלם. ונמצא כשבא התפשטות שני בסוד מול"מ, יצאו כל האורות שלימים בנרנח"י פנימים, וזיה ויחידה מקיפים, ואם בהיות שלא היה בהם אלא בחי' נפש בכל אחד ואחד לעצמם, מפני אור הכתר המאיר בהם יצאו אחד אחד. בהתפשטות שני שכבר יצאו שלמים בנרנח"י [פנימים וזיה] ויחידה מקיפים, אחר היות בכל אחד ואחד כל האורות הגדולים ההם יצאו כולם כלולים יחד.

(שייך לרף צ"ו, באמצע ד"ה והענין הוא)

(שייך לרף צ"ח באמצע ד"ה וכן הענין)
ואז מזדווגים שם במקומו זכר ונקבה שבחכמה

עד שנמצא שכאשר היה האור הנוגע אל המלכות רחוק ממנו ג' מקומות, שהוא כאשר

ומוציאים ע"י זווגם כו', וק' לזה, כיון שדכר שבחכמה, נעשה מאותו רשימו שהניחה החכמה קודם הסתלקותה במאציל, כמ"ש רז"ל. אותו הרשימו היאך יכול להודווג, מאחר שהחכמה קודם הסתלקותה במאציל, לא היה בה כי אם בחינת נר"ן הפנימיים, וחסר ממנה אפילו בחי' חיה דפנימיות, שהיא בחינת המוחין המצטרכות אל הווג, כמ"ש רז"ל לעיל בשער העקודים פ"ג ופ"ו, אשר לסיבה זו חו"ג שבעקודים, היו בבחי' אב"א, כמ"ש רז"ל שם. וא"כ היאך יכול אותו הרשימו להודווג, והלא אין בו אלא בחינת נר"ן, אשר אינם מועלים להודווג. ואם כשחזרו האורות להכנס בכלים, ונכנסה אור הבינה בכלי החכמה, ונעשית היא נוק', ורשימו הראשון דחכמה נעשה דכר אליה, והאור של הבינה באתה בכל תשלימותה בנרנח"י ומקיפים שלמים. מה יושיענו ומה יועיל זאת לרשימו דחכמה הנעשה דכר אליה, שלא עלה כלל עדיין. (יש לומר, כשעלה החכמה במאציל וקנה יותר מעלה שהיא חיה שבו, גם הרשימו שבו בירידת החכמה בכלי הכתר, נשתנה למעליותא, לקנות במקומו מדריגה אשר יוכל להודווג עם אור הבינה, וזה נלענ"ד פשוט, מכיון דאין זיווג זה נעשה, אלא בחזרת האורות, ולא קודם עלייתם, ודו"ק. שמן ששון).

(שייך לרף ק"ג אמצע ד"ה ונבאר עתה)

והנה המוחין דא"ק הם הו"ה דע"ב כו'. עיין מ"ש בעניותין לעיל שער אח"פ.

(שייך לרף ק"ג לפני ד"ה ואח"כ מן

העין) ואחר כך מן העינים יצאו הנקודות דס"ג, לכן אין כי"כ הבל ניכר בעין כמו בבי' מקומות, כי אין דומה אור הנקודות הקטן, כמו הטעמים כו'. עוד כתב רז"ל לקמן וז"ל, כי נודע שהטעמים בכתר, והנקודות בחכמה, והתגין בבינה, והאותיות בות'. נמצא שהעין היא בחינת חכמה, שהם הנקודים כו', מתבאר מדברי רז"ל, היות בחינת אורות העינים קטנים מאורות אח"פ. והוא הפך ממ"ש בשער אח"פ פ"א וז"ל, והסתכלות הוזה גדול מכל ההבלים האמורים, כי הראיה היא י"ד,

ומוציאים ע"י זווגם כו', וק' לזה, כיון שדכר שבחכמה, נעשה מאותו רשימו שהניחה החכמה קודם הסתלקותה במאציל, כמ"ש רז"ל. אותו הרשימו היאך יכול להודווג, מאחר שהחכמה קודם הסתלקותה במאציל, לא היה בה כי אם בחינת נר"ן הפנימיים, וחסר ממנה אפילו בחי' חיה דפנימיות, שהיא בחינת המוחין המצטרכות אל הווג, כמ"ש רז"ל לעיל בשער העקודים פ"ג ופ"ו, אשר לסיבה זו חו"ג שבעקודים, היו בבחי' אב"א, כמ"ש רז"ל שם. וא"כ היאך יכול אותו הרשימו להודווג, והלא אין בו אלא בחינת נר"ן, אשר אינם מועלים להודווג. ואם כשחזרו האורות להכנס בכלים, ונכנסה אור הבינה בכלי החכמה, ונעשית היא נוק', ורשימו הראשון דחכמה נעשה דכר אליה, והאור של הבינה באתה בכל תשלימותה בנרנח"י ומקיפים שלמים. מה יושיענו ומה יועיל זאת לרשימו דחכמה הנעשה דכר אליה, שלא עלה כלל עדיין. (יש לומר, כשעלה החכמה במאציל וקנה יותר מעלה שהיא חיה שבו, גם הרשימו שבו בירידת החכמה בכלי הכתר, נשתנה למעליותא, לקנות במקומו מדריגה אשר יוכל להודווג עם אור הבינה, וזה נלענ"ד פשוט, מכיון דאין זיווג זה נעשה, אלא בחזרת האורות, ולא קודם עלייתם, ודו"ק. שמן ששון).

(שייך לרף צ"ט באמצע ד"ה אמנם) אך

דע שלכך הוצרכו דכו"ן שבבינה להודווג והוציאו כו', תימא, ולמה לא נעשה רשימו של היסוד הנשאר בו מתחלה בעת הסתלקות האורות בחינת דכר, ואור המלכות הנכנס בו בחינת נוק' אליו. והוא ממש כדרך הנעשה בכתר, שרשימו הכתר הנשאר מבראשונה נעשה דכר, ואור החכמה הבא מחדש נעשה בחי' נוקבא אליה. וכן בחכמה, רשימו דחכמה הנשאר מבראשונה נעשה דכר, ואור הבינה הבא מחדש נעשה בחי' נוקבא אליו. דכוותא היה יכול להיות בכאן, שרשימו היסוד נעשה דכר, ואור המלכות הבא מחדש ונכנס בו יעשה נוק' אליו, ולא יצטרך לזה הווג. שבבינה. ואם בשביל כדי להוליד אור למלכות

(שייך לדרך ק"ד באמצע ד"ה וא"ת) אמנם הענין הוא, כי מאלו ה' נקודות הראשונות שהם כתר חכמה של הנקודים כנודע, מהם נעשו כלים אל השאר, והם אשר הולידו והמציאו כלים לספירות אשר תחתיהם כו'. צ"ל, שנודווגו ב' כלים שהם חכמה וכתר, והולידו כלים לספירות שתחתיהם. ובפ"א דשער מ"ד ומ"ן כתב רז"ל, שמוחא סתימא היא נוקבא לגבי כתר, וגם בכאן כלי החכמה נעשה נוקבא לגבי כלי הכתר. אך ק"ק, שנמצא כלי הבינה שהולידה כלי דאבא, ואנן קי"ל אבא ואימא כחדא נפקין וכחדא שריין. ועוד כלים דו"א שהולידו כ"ה, איך אפשר, והלא אין הולדה לו"ת אלא ע"י אימא, כי היא אם הבנים, ולא מצינו בשום מקום שיוצאים ז"ת אלא ע"י אימא, ועיין לקמן.

ושמיעה היא ה' הראשונה, וא"ו היא ר"ה, דבור היא ה' אחרונה. הרי ד' אותיות חבת"ם, שהם גר"ן וראיה היא חכמה יו"ד של השם, כי חכמה העליונה מאירה דרך העינים יע"ש. ולע"ד אפשר לומר, שבעין יש שתי בחי': חדא היא העין בעצמו, מה שמאיר מניה וביה. שנית, מה שמתפשט ממנו ולחוץ. הוא ההסתכלות למרחוק, שיש בו ממשות, אע"פ שאין בו הבל, כמ"ש רז"ל והביא ראיה מבת היענה, ומה שמאיר מניה וביה הוא גדול מאד, יען חכמה העליונה מאיר בו, אבל מה שהולך ההסתכלות ומאיר למרחוק, הוא קטן מאור החבל דאח"פ. (עיין שער הקדמות בסוף דרוש ב' מדרוש א"ק, שתירץ חילוק זה בהדיא, ע"י בדב"ש ל"ג ע"ב עוד תירוץ ע"ו. שמן ששון).

(שם ד"ה עוד טעם) עוד טעם שנית, כי הנה נודע כי הו' נקודות תחתונות, הם שבעה מלכים שמתו. אבל הראשונות לא מתו כו'. רבים תמהו על נקודת הציר"י שהיא בחי' אימא, והיא כמו אבא, שלא נשברו כליה כנודע, ואם כן איך נקודת הציר"י בכלל הו"ת. ובהגהה לחד מן קדושים רצה לתרץ, באומרה, כי פנים דא"ו"א אשר לא היה בהם אפילו ביטול, נקראים על שם אבא, והם נקודת פתח, ואחוריים שלהם שהיה בהם ביטול, נקראים על שם אימא, והם נקודת ציר"י. ועוד, כתב, שאחוריים דאבא ואימא הם ישו"ת, ולבסוף העלה וכל זה איננו שוה לי יע"ש. ואני אומר הדין עמו במ"ש שאינו שוה לו, שלכל הדברות ק', איך משה רז"ל אחוריים דא"ו"א, או דישו"ת, לו"ת, וכולהו הו"ל נקודות, הלא הו"ת נשברו לגמרי פנים ואחור, וירדו לבי"ע. ואחוריים, בין דא"ו"א, ובין דישו"ת, לא היה בהם אלא ביטול, ונשארו באצילות, כמפורש בכל דברי רז"ל לקמן, ובהאי מילתא שוים הם א"ו"א וישו"ת, שפנים דארבעתם נתקיימו, ואחוריים דארבעתם היה בהם ביטול. ודע שקרוב לזאת יש להקשות, במ"ש רז"ל לקמן פ"ג ז"ל, והנה ההבלים הראויים לאלו הו' מלכים לא יצאו

(שייך לדרך ק"ג ד"ה ואח"כ מן העין) ואח"כ מן העין, יצאו נקודות דס"ג, לכן אין כ"כ הבל ניכר בהם כו', וא"ת, והא בשער [טנת"א] כתב רז"ל וז"ל, ואחר כך לא הוציא שאר בחינות לחוץ, יען הם מלובשים תוך מ"ה וב"ן כנ"ל, כדרך אורות ע"ב הכולל, שלא נתגלו ממנו רק שערות, הנמשכים מע"ב דע"ב הכולל, ושאר חלקיו טמורים תוך ס"ג הכולל, והנה רצה להוציא גם מן מ"ה וב"ן שלו ואז עלו כו', ואז מולידים בחי' ב"ן דחיצוניות, ולבושין לחוץ, והרי נולדה עתה הנוקבא תחלה יע"ש. הרי בהדיא, שעולם הנקודים שהם האורות שיצאו מן העינים בסוד ההסתכלות, היא בחי' חיצוניות ב"ן, והיא היא הבת שנולד תחלה, וצ"ל שלעולם אלו ואלו דברי אלהים חיים, ותרוייהו איתגהו, ויצא חיצוניות ס"ג דס"ג, מלובש בחיצוניות ב"ן הכולל, ולכן עולם הנקודים נקרא על שם ס"ג, כי הוא הגדול. ובהכי ניחא מ"ש רז"ל לעיל בפרקין, כי אורות העין הם בחי' ה' ראשונה שבשם, ובחי' ה' אחרונה יע"ש, ובחינת ה' ראשונה הוא מצד חיצוניות שם ס"ג שבו. ובחי' ה' אחרונה, היא מצד חיצוניות שם ב"ן היוצא עמו.

שהיה ומתהפך ונעשה ממש גופא דז"א, עצם מעצמו ובשר מבשרו, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות ומהם בפ"א דשער מוחין דצלם ז"ל, לכן אלו הנה"י דאימא מתחלפין מטבעם הראשון, ומתהפכים להיות עצם מעצמו ובשר מבשרו של ז"א, וכגוף עצמו ממש דמיון, ואינם נקראים אלא בשם גופא דז"א ממש יע"ש. ובודאי, שאע"ג שרז"ל לא ביאר כל זאת, אלא בהתלבשות אימא תוך ז"א, ממנה תקיש ותלמד לאבא, כמ"ש רז"ל שם בדרושי הצלם ז"ל, ולכן תמיד אין אנו מדברים אלא בצלם דאימא, וממנו יתבאר צלם דאבא יע"ש. ובשער אר"א פ"ו כתב רז"ל ז"ל, ונבאר ענין אימא ומשם תקיש על אבא יע"ש. הנה כל הסדר הזה, הוא גם עתה אחר שנתקנו כל העולמות. ועוד זאת מצינו, שגם בעת אצילות המלכים קודם השבירה, היה נה"י דאר"א מתלבש בסוד מוחין תוך המלכים האלה, שכן כתב רז"ל בריש פ"ט משער המלכים ז"ל, ז"א היה בו בתחלה בימי המלכים ו"ק, ובתוכם מוחין דנפש דנה"י דאימא דחיצוניות, כשנולד קודם התיקון, ואח"כ נשברו, ונפרדו האורות, והנה"י עלו למעלה יע"ש. וכן כתב עוד בשער תיקון הנוק' פ"ב ז"ל, וגם למה היתה דבוקה שם, הטעם הוא, כי נודע כי לעולם אפילו קודם התיקון, הנה"י דאימא היו נכנסין בז"א, תוך גופא דז"א, ע"ד שאר הזמנים יע"ש. והנה אע"פ שהדבר הזה צריך תלמוד גדול, שמאחר שקודם השבירה היו הז' מלכים נפרדים אחד מחבירו, עד שהיו נקראים באותו זמן רה"ר, כמ"ש רז"ל לקמן, ולא היה ביניהם התדבקות זה עם זה, וא"כ איך היה סדר התלבשות מוחין דנה"י דאימא בתוכם. מ"מ זאת תורת העולה משני המקומות, שהיו מוחין דנה"י דאימא, מתלבש בזה, בהיותם בסוד מלכים, ובודאי שכן היה מתלבש גם נה"י דאבא ודישוסו"ת. ומאחר עלות, שקודם מיתת המלכים היה נה"י דאבא ואימא, מתלבש בסוד מוחין תוך המלכים, בודאי שכשנשברו המלכים וירדו בבי"ע, גם חלקי נה"י דאבא ואימא נשברו, וירדו עמהם לבי"ע. ואע"ג שבשער המלכים כתב רז"ל, שנה"י דאימא עלו עם האורות

רק דרך צפרני הרגלים, ואע"פ שהצפורנים הם עשרה, והמלכים אינם רק ז"ת בלבד, הענין הוא כי גם יש שתי אחורים דאר"א שנשברו, הרי הם ט'. והעשירית היא, כי גם מן הכתר היה קצת פגם יע"ש. והדבר קשה, שאומר שאחוריים דאר"א נשברו, ולא היה כן, שלא היה רק ביטול, וגם לכשנסבול ונאמר שהשבירה דקאמר ר"ל ביטול, עדיין קשה, שאר"א כבר לוקחים הארתם מאורות היוצאים דרך פי היסוד דאר"ק, ובאותו האור היה מספיק לתקן הביטול שהיה באחוריהם, ולמה לוקחים עוד אחרת מהבל היוצא דרך צפרני הרגלים. וגדולה שבכולם, היאך משתוים ביטול שהיה באחורים דאר"א, ופגם שהיה בכתר, לשבירה שהיה בז"ת, אחר היות שהז"ת נשברו לגמרי, וירדו בבי"ע, וביטול שהיה באחורים דאר"א, נשאר באצילות. ועוד כי צפרני רגלי דאר"ק, נכנסים ומגיעים עד מקום שיהיה אחר כך גבול עולם העשיה, כמ"ש רז"ל בשערים דלעיל, ומהם בשער סדר האצילות פ"ב ז"ל, וכל העשיה לבוש לז"ת מלכות דיצירה, הרי כי עקבים דאר"ק מתלבשים בעשר ספירות דעשיה יע"ש, וא"כ שההבל היוצא מצפורני דרגלי א"ק, הם למטה בגבול מקום שיהיה אח"כ עולם העשיה, היאך נאותים ממנו ביטול אחורי אר"א, שלא ירדו למטה מגבול עולם האצילות. ואשר נלע"ד הוא לומר, כי הנה זאת מצינו גם עתה, אחר שנתקנו כל העולמות, בכל עת ובכל זמן כאשר המוחין דאר"א באים ומתלבשים תוך גופא דז"א, הנה הם באים מוחין דאבא, מלובשים תוך נה"י דאימא, ונכנס ומתלבש נה"י דאבא עם המוחין שבתוכו, תוך המוחין דאימא, המלובשין תוך נה"י דאימא, ונה"י דאימא עם כל שבתוכו, נכנס ומתלבש תוך גופא דז"א, כמ"ש רז"ל כל זה בכמה מקומות, ולסיבה זו נקרא צלם המוחין בין דאבא בין דאימא צלם, שעולה בגימ' קס"א, כמ"ש רז"ל בדרוש א' משער דרושי הצלם ז"ל, וצלם דאבא נעשה נשמה אל צלם דאימא, ומתלבש בתוכו, ונעלם שם יע"ש. וגם זאת מצינו, שכל זמן שנה"י דאבא ואימא מתלבש גו גופא דז"א, משתנה ממה

שנפלו מהם ונשארו באצילות, ולא ירדו מאצילות ולמטה, אשר זאת היתה בעת מיתת המלכים, בחי' זו אחוריים של אבא נתקנו לגמרי, ושל אימא לא נתקנו אלא מלכות שבהם. אבל הנהי' דמוחין דאורי'א, אשר היה מתלבש במלכים גם קודם השבירה בעת מלכותם, כשנשברו המלכים וירדו עליהם לבי"ע, גם מנהי' דאורי'א שהיה להם למוחין, ירדו ניצוצות לבי"ע, ומהם מתבררים בכל יום ויום, ובכל תפלה ותפלה, והם אשר השלימו לי"א סמני הקטורת. ולעיקר מאי דאתינן עלה, איך נקוד הצירי' הרומזת לבינה, נכנסה במספר ז' נקודות תחתונות, שהם ז' מלכים שמתו. גלעד שהן אמת, שניקוד הצירי' הוא בבינה, והיא לא נשברה, ולא ירדה לבי"ע, דומיא דאבא ממש. אלא שכאן הרעת, שהוא ראשון מן המלכים הנשברים, כמ"ש רז"ל, והרעת אין לו ניקוד מיוחד לו כמו שאר ספירות, שהרי הם ט' נקודות, כנגד ט' ספירות, ומלכות היא הוי"ה בלי ניקוד, ואין הרעת בכללם, כמ"ש רז"ל בפ"ג דשער השמות לקח הרעת ניקוד הבינה, כיון שמדרגתו למעלה מן החסד, וניקוד של חסד הוא סגול, בהכרח צריך הרעת ליקח ניקוד גדול הימנו, ואינו אלא ניקוד הצירי', אם מפני שיש בו שתי נקודות, רמז לחו"ג הכלולים ברעת. אם מפני שלפי האמת, ניקוד הרעת הוא מוצא האותיות, כמ"ש רז"ל שם, ויש בו שתי פעמים ניקוד צירי'. וניקוד צירי' האמור בדברי רז"ל כאן, אינו אלא על הרעת, שהכלי שלו נשבר, ונשארו האורות בלתי כלי נקודות בלתי אורות. ואימא לא נזכר כאן, יען כל מה שאירע לאבא אירע לאימא ממש. ואורי' כלולים בניקוד הפתח, בסוד הבן בחכמה וחכם בבינה, והם כלולים, והם נרמזים בניקוד הפתח. את זה היינו יכולים לתרץ דברי רז"ל שבדרושים אלה, אלא שבספר מבו"ש בשער ב' ח"א פ"א בפ"י כתב ז"ל, כי גם הבינה היה בה ביטול באחוריים שלה יע"ש, אלמא מדבר בבינה דוקא.

לאצילות, מכל מקום לא עדיף כלים דנהי' דאבא ואימא, מהאורות עצמם, ואם מהאורות עצמן עצמותם עלו לאצילות, ורפ"ח ניצוצות מהם נשארו בתוך הכלים, כמ"ש רז"ל בכל שער רפ"ח, כ"ש וק"ו כלים דנהי' דאורי'א שנשארו מהם כלים וניצוצות בתוך הו' מלכים, וירדו עמהם לבי"ע. ולפ"ז נמצא, שהיו שם שתי בחינות באבא ואימא: חדא הנהי' שלהם, שכבר מקודם זמן השבירה, היה מתלבש בסוד מוחין תוך ז"א, וכשנשברו המלכים ירדו מהם עם המלכים לבי"ע. שנית, אחורים דאבא ואימא שנפלו ונשארו באצילות. והדבר הזה, בפירוש כתבה רז"ל בספר מבוא שערים בשער הקלי' פ"א ז"ל, הרי שורשם בתחלה אינם רק ז' מלכים בלבד, ו' בוז"א, ואחד בנוקבא. ואלו נאחזים בשתי אותיות ו"ה שבשם, שהם בגימ' י"א, אע"פ ששורשם ז', עכ"ז נחלקים לי"ס בבחי' אורי', וי"ס בבחי' אורי', כי אין לך בעולם זולת מקיף ופנימי כו'. ועיקר הדבר איך היו ז', ונעשו י"א, הוא, כי ד' אחוריים נשברו דאורי'א ודישסו"ת, ונתחברו למעלה מז' מלכים אלו, ועמהם הם י"א, ואל תתמה איך חו"ב היו קלי', כי זה הוא מבחינת המתלבשת בוז"ן למטה להיות להם מוחין, ובאותם הבחי' נחשבת זו"ן ממש, וכמו שנעשו ראש לז"א, כן נעשו סיגיהם ראש לז' מלכים, והיו י"א סמני הקטורת, כי כיון שירדו למקום זו"ן בעת שבירתם, נחשב כוז"ן ממש יע"ש. והוא הדבר אשר דברנו בעניותינו, ובהכי ניהא מ"ש רז"ל בשער יעקב ולא פ"ב ז"ל, ולכן היה כח באחורי אבא שהם כלולים מי"ס כולם, להתקן כולם בעת התיקון, ונעשה מהם פרצוף יעקב שלם מכל הי"ס של אחורים דאבא יע"ש. מפורש יוצא מדבריו, שכל אחורים דאבא, נתקנו בעת התיקון, והפך מזה כתב בכמה מקומות חוץ מהנז"ל. עוד בס' הכוונות בדרוש א' דקדיש כתב, שאחורים דאבא ואימא ודישסו"ת, שהם: ד' בחי', וז' מלכים, הם סוד י"א סמנים דקטורת. וכן כתב בשלהי שער המלכים, נמצא שאחוריים דאבא ג"כ לא נתבררו עדיין, דומיא דאחורי אימא, אם לא כאמור, שהם שתי בחי': אחורים

(שייך לדף ק"ד באמצע ד"ה עוד טעם)

(שייך לרף ק"ו באמצע ד"ה טעם ג')
 ובהעלות אור זה למעלה, היה בדרך מ"ן,
 ויצא אור חדש, וירד דרך פנימיות של זה
 האדם, ועבר דרך הפרסה, וירד לנה"י של זה
 האדם, ומשם בקע זה האור הפנימי החדש,
 ויוצא לחוץ דרך האור, ומשם מאיר אל
 הנקודים כנ"ל. וא"ת, אמאי קורא לה רז"ל
 הכא בשם אור חדש, הלא אינו אלא כללות
 פנימיות וחיצוניות דמ"ה ופנימיות דב"ן שעלו
 בתחלה למ"ן, אחר כך ירדו למטה במקומם,
 כמ"ש רז"ל בשער אח"פ פ"ב במ"ב ז"ל,
 ואמנם בחי' מ"ה וב"ן הפנימי של א"ק, חזרו
 לירד ולהתפשט בתוכו למטה מהטיבור, אחר
 שנתגלה שם ההוא פרסה באמצע, ומשם
 מבפנים מאיר בחי' ב"ן הפנימי, לב"ן שיצא
 לחוץ, הנקרא עולם הנקודים יע"ש. וי"ל,
 דלעולם כן הוא האמת, דמ"ה וב"ן שבטיבור
 דא"ק ולמטה, הם שעלו למ"ן, והם הם שירדו
 אח"כ למקומם, ומה שקורא להם רז"ל אור
 חדש, הטעם הוא, שכיון שעלו למ"ן וגרמו
 כל אותו הזווג הגדול דע"ב הכולל עם ע"ב
 דס"ג הכולל בפנימיות המוחין דא"ק, ודאי
 שגם הם קבלו חלקם ונתחדשו, בסוד חדשים
 לבקרים כנודע, והו"ל חדשים ממש. וא"ת,
 ולמה לא עצר כח האי אור החדש, לבקוע פי
 הטיבור דא"ק, ולצאת בקילות, כדרך שיוצאים
 אורות אח"פ. וי"ל, שכבר נחלש כחו במה
 שבקע הפרסא וירד למטה, לכן לא נותר בו
 כח כדרי לבקוע כלי הת"ת דא"ק, כמ"ש רז"ל
 באורות מתוך פי היסוד דאימא שבגו גופא
 דז"א, שיוצאים בשליש תחתון דת"ת דז"א,
 אחר שכלה יסוד דאימא, בסוף שלישי עליון
 דת"ת, ואין כח למעלה לבקוע כלי היסוד
 דאימא וכלי הת"ת דזעיר אנפין כדרי להאיר
 לנוק' שבאחוריו. וכן אורות שבתוך היסוד
 דאבא, אין בהם כח לעשות שתי בקיעות
 למעלה, ולבקוע כלי היסוד דאבא וכלי היסוד
 דאימא, כמבואר כל זה בשער תיקון יעקב
 ולא יע"ש.

(שייך לרף ק"ז ד"ה והמשכיל יבין)
 והמשכיל יבין יידמה מיל"א למילתא, איך

ג') והנה הקמ"ץ מורה על הכתר כנודע,
 והכתר הוא טעמים. ופת"ח מורה על החכמה,
 והם נקודות. לכן נקראים ב' נקודות אלו
 קמ"ץ ופת"ח, כי הם מורים על ענין הנזכר,
 והוא כל זמן שלא יצאו רק הטעמים דס"ג,
 שהם בחי' אורות אח"פ, עדיין היו האורות
 סתומים וקמוציים וחתומים, וכשבאו בחי'
 הנקודות, שהם חכמה, והוא פת"ח, והוא בחי'
 העין, ואז הם בפתחת עינין כו'. וא"ת, אי"כ
 כתר דנקודים מאי עניינה, אחר היות הנקודות
 חכמה, היה צריך להתחיל מניקוד פתח. וי"ל
 שכתר דנקודות כולל שתי בחי', שכבר נודע
 הקדמה שכתבה רז"ל בכמה מקומות, שכל
 כתר דעולם התחתון, נעשה ממלכות של עולם
 העליון ממנו, ועיין בשער סדר האצילות, וכן
 כאן גם כתר דנקודים, עדיין מורה על היות
 האורות עדיין סתומים.

(שייך לרף ק"ו באמצע ד"ה טעם ב')
 ואם היה טיבורו פתוח, היה האור יוצא משם
 אל הנקודים, והיו הנקודים ביושר כנגד אור
 הטיבור וקלוחו, אך האור יוצא מכל צדדי
 העור, דרך גומות השערות, לכך הנקודים הם
 עגולים כו'. וא"ת, וכי למעלה מן הטיבור
 אינו יוצא אור דרך גומות השערות, בסוד
 ואחרי עורי נקפו זאת, והא קחזינן בפירוש
 במקום התזה שהם שני שלישי העליונים
 שבת"ת, שהוא מלא שערות. וי"ל, דאין הכי
 נמי, אלא שאורות כיון שיוצאים דרך קילות,
 מתגבר ומתחזק בכח הקלוח שיוצא, על האור
 היוצא דרך גומות השערות. אבל הכא, מן
 הטיבור ולמטה שאינו יוצא האור דרך קילות,
 אור היוצא דרך גומות השערות הבא עליהם
 עד שגורם להעשות אור שבתוך בדרך
 עיגולים. ולא דמי אור ההסתכלות, לאורות
 אח"פ, שאורות אח"פ יוצא הבל ממש ובקילות
 גדול, משא"כ בהסתכלות, שאין בו הבל, וגם
 שהוא ברחוק מקום. ואע"ג שלקמן כתב רז"ל
 שאור יוצא מן הטיבור ומאיר לכתר דנקודים.
 ודאי הוא שיוציא האור. אלא שהוא בלא נקב
 פתוח, אלא בנקב סתום ואורו מועט.

(ולענ"ד דאשתמטתיה דברי רבינו במברי"ש ד' ו' ריש פ"ב, דשם כתב, וז"ל, ואמנם עולם הנקודים הם מקיפים ומלבישים את א"ק מטבורו ולמטה עד סיום רגליו, ואע"פ שהם מתחילים מן העינים, הנה הם נבלעים תוך עולם העקורים, ומתבטל הארתם בתוכו, אך בסיום עולם העקודים, שהוא מהטבור ולמטה משם נכרים ומתחיל היכר התפשטותם יע"ש. שמן ששון).

(שייך לרף ק"ט ד"ה והנה או"א) ואם היו או"א מקבלים האור הזה של חוטם ופה בהיותו למעלה קרוב אל נקבי האזן אע"פ שלא היו מקבלים אור האזן עצמה כו'. וא"ת, היא עצמה תבעי ליה, ולמה היה כן, שלא קבלו אבא ואימא אפילו אורות דחוטם פה למעלה, והיו יכולים לקבל כל אחד במקום הראוי לו. וז"ל, שנודע מכל הדרוש הזה של רז"ל, שלא הוצרכו אורות אח"פ אלא לצורך היות הכלים, כי ממה שהראיה שואבת מאורות אח"פ, נעשו מציאות כלי אפילו בעולם העקורים שהוא למעלה, וגם ששם לא היה אלא כלי א', ואפ"ה לא היה מציאות גילוי כלי אלא עד שבאו אורות הפה דא"ק ויצא לחוץ, כמ"ש רז"ל בשער אח"פ פ"ב ופ"ג וז"ל, ומחמת הסתכלות הזוה נעשו כלים, וזהו וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל כו', כי נסתכל בסוד הנפש אשר נקרא את כו'. ואמנם רוח ונשמה נקרא אור, ואת האור נפש עם נשמה ורוח. וכאשר ראה ונסתכל את, והיא הנפש הנקרא את, אז יצאו הכלים, וזהו ויבדל, כי סוד הגוף הוא המבדיל ועושה הבדלה, יעויין שם. נמצא שלא היה מציאות לגלות שום כלי בעולם, אלא על ידי אורות הפה, ואורות הפה אינו מתערב יפה יפה עם אורות און וחוטם אלא בשבולת הזקן, הילכך לא היה יכולת ומציאות לאור ההסתכלות שיקבל אורות אח"פ לצורך היות כלים אלא בשבולת הזקן, אשר שם הוא בחי' כלי.

(שייך לרף ק"י ד"ה והנה הכתר) והנה כתר מקומו הוא מן הטיבור, עד סיום הגוף.

בכל האצילות, בחי' חצי התפארת ונה"י, תמיד מאירים בעולם התחתון כו'. נה"י דעתיק לא"א כו'. וא"ת, והלא א"א לא לנה"י דעתיק הוא מלביש לבר, כי גם כל ז"ת דעתיק מתלבשים בא"א כנודע. י"ל, דעיקר גדלות א"א לא היה, אלא על ידי נה"י דעתיק, שנתלבשו בתחלה בתוך א"א, על ידי החו"ג היוצאים מפי היסוד דעתיק בתוך גופא דא"א, ומגדלים אותו, כמ"ש רז"ל בפ"א דשער או"א וז"ל, והנה גם החו"ג יוצא אחר כך מפי היסוד ולחוץ, ומתגלים בתוך א"א להגדילו, ע"ד הנזכר בזעיר אנפין יעויין שם. ואחר שנתגדל, אין הכי נמי שעלה והלביש כל ז"ת דעתיק, וגם ז"א הוא כה"ג, כשהוא מתגדל, עולה ומלביש לכל חג"ת דאימא כנזכר בפרק א' משער סדר האצילות.

(שייך לרף ק"ח ד"ה אמנם האור הראשון) אמנם האור שהיה בתחילה למטה ועלה למעלה שוב לא ירד ונשאר תמיד שם כו'. הוא מדבר על חיצוניות ב"ן האמור לעיל. ולאור היורד מה שקורא אותו בשם תואר חדש, מלבר הטעם כעיקר שכתבנו בעניותין לעיל, עוד נראה, שנקרא חדש יען עד עכשיו, קודם שעלו האורות שמן הטיבור ולמטה למ"ן, מן הטיבור ולעילא, היו הכלים דגופא דא"ק שמן הטיבור ולמטה, מאירים מחיצוניות ב"ן שבגו גופא, כיון שהאורות היו מלובשים זה בתוך זה כנודע, והשתא שחיצוניות ב"ן נשאר לעילא מן הטיבור, ולא ירד, נמצא מאירים ומקבלים הארה שלהם על ידי פנימיות ב"ן, וזה הוא דבר חדש אשר לא היה, לכן נקרא חדש ממש.

(שייך לרף ק"ט אמצע ד"ה והענין הוא) ואינם מקבלים אותם רק בשבולת הזקן, כי משם מתחילין הם, ולא ממה שבשיבולת הזקן הם, לא זכיתי להבין פירושו, וכללא הוא בכל ולמעלה כו'. מ"ש רז"ל כי משם מתחילין אלו דרושי רז"ל, כי עולם העקודים מתחיל מן הפה דא"ק, ומתפשט עד הטיבור, ומן הטיבור ולמטה מתחיל עולם הנקודים.

העליונים שע"ג האותיות, ואמצעיים שבתוך האותיות, ותחתונים תחת האותיות, גם הנקודות, יצאו שלשתם: נקודות חולם שע"ג האותיות, כנגד טעמים העליונים. ונקודת שורק באמצע האותיות, כנגד הטעמים שבאמצע. ושאר נקודות למטה, כנגד טעמים התחתונים. והם ג' כנגד ג'. ואין הפרש ביניהם. רק שלמעלה יצאו שלשתן בנקבים ופתחים פתוחים באח"פ, וכאן הראשון שהוא נקב הטיבור, והאחרון שהם ההבלים היוצאים מצפרני הרגלים, הם נקבים סתומים. ואין בידינו לדעת, מפני מה נשתנה פתח פי היסוד, שהוא אמצעי, שהאור יוצא דרך נקב פתוח. משא"כ למעלה באור היוצא לכתר מפי הטיבור, ולמטה באור היוצא לשאר נקודות מצפרני הרגלים. וא"כ מאי קאמר רז"ל, וכפי הראוי היה שיהיו ג' הבלים הרי יש כאן שלשה הבלים. ולא עוד, אלא שכתב ז"ל, לכן ג"כ חסר בחי' ההבל מה שהוא כנגד האזן, ולא יצאו רק ב' הבלים, שהם כנגד החוטם והפה לבה, הרי יש כאן נקודות עליונות ע"ג האותיות, שהם כנגד טעמים העליונים, אורות האזן. ועוד יש לחקור, אור השלישי שהיה ראוי לצאת, וחסר מסיבת שלא קבלו אור האזן למעלה, כמ"ש רז"ל, מהיכן היה ראוי לצאת ולא יצא. ולשיקבהו"ש אומר אני, כי הנה אור היוצא מעשר צפרני הרגלים, אפילו ההבל, הנה שהוא בסתום, איננו שזה כלל לאור היוצא מן הטיבור ופי היסוד, זרוע הוא אור הצפרנים מאור הטיבור והיסוד לאין קץ ותכלית, לפי מ"ש רז"ל לעיל בשער סדר האצילות פ"ב ז"ל, הרי כי עקביים דא"ק מתלבשים בעשר ספירות דעשיה, וכל ספירה כו' ובהשתלם להתברר ולהודוך האור מעולם העשיה, שהוא סוד כו'. נמצינו למדין, כי אור הצפרנים הם בעולם העשיה, כי פרקין תתאין דנה"י דא"ק, הגיעו עד מקום שיהיה אחר כך גבול עולם דעשיה, בעת תיקון העולם. וגם רז"ל כתב בריש פרק א' משער סדר האצילות ז"ל, ראשונה הא"ס ב"ה, מקיף כל העולמות כולם, וגם הוא מוקף מהם, ומתלבש בתוכם עד סוף עולם האצילות, ואינו נוגע ודבק

חב"ד דנקודים, הם בתלת פרקין קדמאין דנה"י דא"ק. ותג"ת, בג' אמצעים. ונה"י, בג' פרקין תתאין. ע"ד הנזכר בז"א, המלביש את א"א כנזכר במקומו כו'. מ"ש רז"ל ע"ד הנזכר בז"א המלביש את א"א, לדמיון בעלמא נקטיה שהרי חב"ד דנקודים שמלבישין תלת פרקין קדמאין דנה"י דא"ק ניחא, כי נודע שחב"ד דנקודים מתחלה כעין סגולתא, כתר למעלה קו אמצעי. חכמה למטה קו ימין. בינה קו שמאל. אלא ז"ת דנקודים, נודע שהיתה יציאתם זה תחת זה, ואיך ילבישו פרקין אמצעיים ותתאין דא"ק, שהם עומדין דרך קוין, אלא ודאי לדמיון בעלמא נקטיה. אמנם הא ק' טובא, שהרי פרקין תתאין דנה"י דא"ק, מגיעים ונכנסים בגבול העשיה, כמ"ש רז"ל בשער סדר האצילות, הרי אם ירצה המעיין להעמיק בדברינו אלה, יסתכל היות האין סוף ב"ה פנימי לכל העולמות, ורגלי קומת א"ק המלביש לא"ס ב"ה, מבריה עד סיום כל ד' עולמות אבי"ע יע"ש, וכן כתב עוד שם פ"ב ז"ל, הרי כי עקבים דא"ק מתלבשין בי"ס דעשיה יע"ש. ואם כן שנה"י דא"ק מגיע עד העשיה, והנקודים מתפשטים עד פרקין תתאין דא"ק, א"כ הגיע התפשטותה עד גבול שיהיה אח"כ עולם העשיה, ואיך יבא דרוש השבירה כולו שירדו הכלים בעת שבירתם, פנימיות הכלים לבריאה, ואמצעיות ליצירה, וחיצוניות לעשיה, וצ"ע רב. ועיין מ"ש רז"ל בספר מבו"ש שער ב' ח"א פ"ג כי גם שם יע"ש.

(שייך לדרך קי"א ד"ה והנה ב' מיני אורות) והנה ב' מיני אורות יוצאים מתוך הגוף של א"ק, והם: הא' מן הטיבור, והב' מפי היסוד. ויוצאים דרך שם ב' הבלים, וכפי הראוי היה שיהיה ג' הבלים, כנגד ג' עליונות שקבלו מאורות אח"פ מלמעלה כנז"ל, לכן גם כאן חסר בחי' ההבל מה שהוא כנגד האזן, ולא יצאו רק ב' הבלים, שהם כנגד החוטם והפה לבה, אשר מהם קבלו או"א למעלה, גם כאן למטה מקבלים מהם, אבל אור הז"ת כו'. ק', שהרי גם כאן יצאו ג' כנגד ג' שלמעלה שאם באורות אח"פ הם ג' כנגד טעמים

זולתי באצילות לבד, ולא בכי"ע. ולכן משם ולמטה משתנה מהותם, ויקראו בי"ע כו' עוד לו שם, וי"ס דאצילות הם יו"ד של הוי"ה, הנרמזת בחכמה, והוא אצילות כנודע, ואחר זה נשלם חוט הא"ס בבחינת הפנימיות כנו"ל יע"ש. וגם בשער פו"ח פ"ח ז"ל, וזהו ג"כ טעם גדול, במה נבדל בי"ע מן האצילות, והוא כי אור העצמות הנמשך מלמעלה, נשלם ונסתיים באצילות לבד יע"ש. אתה הראת לדעת, שאור הא"ס ב"ה לא נתפשט עד עקביים דא"ק, רק עד מקום שהוא גבול עולם האצילות, ומה שנשאר מנה"י דא"ק בגבול שלשה עולמות בי"ע, אין אור הא"ס ב"ה מאיר בו בעצמות, אלא הארה בעלמא, נמצא לפי זה, שהאור היוצא מן הטיבור דא"ק ומפי היסוד שלו, הוא אור גדול, שהוא במקום שא"ס ב"ה, על ידי הקו והחוט מאיר ומתפשט בתוכו, מה שאין כן באור המאיר ובא דרך צפורני הרגלים, שאין שם אור עצמות הקו וחוט הא"ס ב"ה. הרי כמה רב המרחק גדול מאד, בין האור המאיר דרך הטיבור ופי היסוד דא"ק, לאור המאיר דרך צפורני רגליו כביכול. ולפי זה נמצא, שאין כאן אלא שני אורות מאירים, במקום שהא"ס ב"ה מאיר עצמותו, על ידי הקו בפנימיות דא"ק, ומאירים ויוצאים לחוץ אדם קדמון, דרך פי הטיבור, ופי היסוד. וזהו שכתב רז"ל, שהיה צריך להיות גם בכאן, היה צריך להיות שלשה אורות מאירים, על ידי עצמות אור הא"ס ב"ה, כדרך שהם למעלה באורות און חוטם פה, שמאירים מאור עצמות הא"ס ב"ה הפנימי, אלא שחוסר קבלתם למעלה עד האון העליונה, גם כאן גרם שלא יצאו אלא שני אורות כנגד אורות חוטם פה למעלה, אבל כנגד האון לא יצא למעלה, ואף על פי שאנו רואים שלשה נקודות, היינו בערך הנקודות מצטרף עמהם אורות היוצאים דרך צפורני הרגלים, לנקודות תחתונות שתחת האותיות, אבל לפי האמת במקום שיש עצמות הא"ס בפנימיות דא"ק, אין יוצאים לחוץ להאיר אלא שנים, ולפ"ז אפשר שיהיה טעם, למה אור הטיבור יוצא בנקב סתום, ואור פי היסוד יוצא בנקב פתוח, והוא, כי אור של

הטיבור הוא למעלה יותר, כנגד הפרצוף שבפנים, וכנגד הלב ששם אורות רבים גדולים ועצומים. ועיין מ"ש רז"ל בשער פרצופי זו"ן פ"ד, ואם היה יוצא מן הטיבור האור בנקב פתוח, לא היה כח במקבלים לקבל האורות העצומים ההם, אבל למטה בפי היסוד, אין כל כך גודל האור כמו למעלה, שהוא כנגד הלב ולמטה, וצפורני הרגלים, כיון שהם יוצאים כל כך למטה, במקום הגבול, שיהיה לאחר התיקון עולם העשיה, אין האור יוצא אלא בנקב סתום, כדי שלא להאיר כ"כ, אלא עד כדי שיוכל העולם לסובלו. באופן שמן הטיבור ולמטה, במקום שמאיר בפנים דא"ק קו חוט הא"ס ב"ה, לא יצאו להאיר לחוץ, אלא שני אורות, שהם מן הטיבור, ופי היסוד, וזה גרם חסרון קבלתם מאור האון העליונה, כי הכתר דנקודים, אע"פ שקבל למעלה עצמות אור האון, כי לא קבל אותה למעלה במקומה, אלא בשבולת הזקן, זה גרם לו למטה שתיים, שקבל אור הטיבור לבדו, ולא היו שאר האורות מעורבין בו, כמו למעלה. ועוד, שהיה מן הטיבור דרך נקב סתום. ולאור"א, כיון שלמעלה לא קבלו אלא הארה לבד מאור האון, גרם שלמטה לא קבלו אלא מאור פי היסוד לבד, ולא משאר האורות. וז"ת שלמעלה לא קבלו כלל מאור האון, גרם להם שלמטה לא קבלו אלא מצפורני הרגלים, וזה בדרך סתום. נשאר לנו לבאר אור הג', שכתב רז"ל, שהיה ראוי לצאת, אלא שמסיבת קבלתם, שלא קבלו אור האון, גם כאן חסר אור אחד, וראוי לדעת איה מקום כבוד היה ראוי לצאת שם, ונמנע. אומר אני שאור הג' האמור, היה ראוי לצאת דרך צפורני אצבעות הידים, והיה גדול מאור היוצא מהטיבור, ומפי היסוד, שהרי חכמה ובינה, שהם המוחין, מתפשטין, חכמה בחכמה חסד נצח, ובינה, בבינה גבורה הוד. והם גדולים מן האורות היוצאים בקו אמצעי, כי אורות היוצאים בקו אמצעי, אינם אלא מאורות החו"ג המתגלים ומתפשטים בחצי הת"ת ולמטה כנודע, ואורות הזרועות והידיים, הם מן המוחין עצמן, וכל זה עיין בז"א, שאין יכולת בידינו להאריך במקום שאמרו לקצר. ובכאן הוא

קו' ליתא כלל, דכי אמרינן שאו"א מלבישים חג"ת דא"א, היינו לאחר התיקון, בהתקן כל העולמות וכל הפרצופים והמידות. וכאן רז"ל אינו מדבר אלא קודם תיקון כל העולמות, בעת יציאת הנקודים ברצון המאציל העליון, ונודע סדר יציאתם, כי היו כח"ב כעין סגולתא, כתר למעלה, ולמטה הימנו חכמה מצד ימין, ובינה מצד שמאל, וז"ת זה למטה מזה. ולא ג"ר שהם כח"ב, ולא הז"ת, הית להם קשר זה עם זה, כי כולם יצאו נפרדים, ואפילו החו"ב דנקודים היו אז בסוד אב"א, נפרדים זה מזה, ואין צריך לומר שהיה פירוד ביניהם לבין הכתר. וכל זאת מבואר בכל דברי רז"ל הבאים לקמן, ובפרט בספר מבו"ש. ואח"כ כדי להוליד האורות לז"ת, המשיך הכתר מוחין מלבישין בנה"י שלו לחו"ב, ועל ידי נה"י דכתר ומוחין שבתוכו, חזרו חו"ב פב"פ, והולידו האורות לז"ת, והיו חו"ב עומדין כך פב"פ, עד עת השבירה והמיתה דמלכים, כמ"ש רז"ל. ועל אותו נה"י דכתר שנמשך אז לחו"ב, הוא שמדבר כאן רז"ל, ואין זה צריך לפנים.

(שייך לרף קי"ב ד"ה והנה יש בזה מקום שאלה) והנה יש בזה מקום שאלה, והוא, כי לעולם היסוד הוא בחינת הדעת, כי הנה מצינו שהיסוד דאימא, הוא הדעת של ז"א, וכן היסוד של הא"ק, הוא הדעת של הנקודים. ואם כן, איך יונקים או"א, מהיסוד היוצא מההבל היוצא מיסוד א"ק כנזכר. והתשובה היא, כי בחינת היסוד לעולם הוא גבוה, למעלה מב' פרקין ראשונים דנו"ה, כנראה כו', וא"כ מוכרח הוא שיהיה הדעת גבוה למעלה מחו"ב, וכן היה הענין כאן, עד והבן זה עכ"ל. והנה דברי רז"ל אלה, צריך עיון רב לע"ד, שנמצא לפי דבריו, שדעת הנקודים עומד ונתעלה למעלה מחו"ב דנקודים, וק', שהרי הדעת הוא הראשון שבו"ת, והוא המלך הראשון מן הנשברים כנודע, והוא אחד מבניהם דחו"ב, לפי מ"ש רז"ל לעיל בפ"א ז"ל, אמנם הענין הוא, כי מאלו הב' נקודות ראשונות שהם כ"ח של הנקודים כנודע, מהם

בסוד נשיאות כפים, ועיין מה שכתבו רז"ל בשער פרצופי זרין פ"ב, ומשם תבין כי לא ניתן לגלות, ואם עיני שכל לך, תבין מ"ש רז"ל לעיל פ"א, דסדר אצילות, במאמר התיקונים, אמר רבי שמעון ארימית ידי בצלותיך, אתעבידו ט' היכלין כו' כולהו איתקריאו א"ס ב"ה יע"ש.

(שייך לרף קי"א באמצע ד"ה והנה הבלים) כי גם מן הכתר היה קצת פגם כו', והוא בחי' נה"י שלו, שנכנסו, והיו בסוד מוחין לאו"א. וגם הם נשברו. והרי הם עשר בחינות, כנגד העשרה כלים כו'. בכמה מקומות ומהם הובאו לעיל כתב רז"ל שהם י"א בחי': ז"ת, וד' אחורים דאו"א ודישוס"ת, ואינו מזכיר פגם שבכתר. האמת שהכל אחד, שנה"י דכתר בכלל אחוריים דאבא ואימא ודישוס"ת, וכגוף דאו"א נחשב, כמ"ש רז"ל לקמן.

(שייך לרף קי"א בד"ה מ"ק, לפני המלים כאן מקום קושיא) וכאן כתוב בהגה"ה לחד מן הקדושים ז"ל, יש כאן מקום ק' כו', והנה ידענו כי או"א מלבישים גם חלק דא"א, ואולי קודם שמתו היו למטה בנה"י, ואחר התיקון עלו בחג"ת דא"א. וליתא, דלפי דבריו נמצא שאו"א לאחר התיקון נתעלו, שעלו למעלה ממקומם שהיה קודם התיקון, וזה הפך דברי רז"ל בפירוש שכתב בפ"ב משער רפ"ח ז"ל, ומהראוי היה שאו"א יהיו למעלה במקום חו"ב דא"א, כי הרי הם חו"ב, אבל לא כך היה, אלא שהלבישו את חו"ג דא"א יע"ש. הרי שאדרבא לאחר התיקון בערך מקום מושבם ועמידתם, ירדו או"א ממעלתם הראשון, ולא עלו כלל. ומ"ש עוד, או אפשר כי נה"י דא"א הם באחורים דאו"א, והם ישוס"ת, ואינם אלא כנגד נה"י דא"א, אך או"א עצמן נקרא פנים, והם למעלה בחג"ת. גם את זה ליתא כלל, שישאל סבא ותבונה אינם מלבישים את א"א לאחר כל התיקונים שנעשו בתיקון העולמות, אלא מן החזה עד הטיבור, כנודע מכל דברי רז"ל המלאים. אבל אעיקרא

בשער השבירה כורים היפך, שהרי כתב רז"ל כי ראש המלכים שנשברו, הוא הדעת, וכשנשבר, האור שלו עלה למעלה, והכלי שלו ירד לבי"ע, ואם אין לו בחי' כלי מעיקרא, מה נשבר, ומה ירד לבי"ע. וכן בשער השמות כתב רז"ל, ג' שמות דג' הדעת. ונראה שמתישב הכל במ"ש רבינו ז"ל שם פ"ח ז"ל, כתבנו במקום אחר, כי הכתר אין בו אלהים, שהוא בחי' חיצוניות דז"א, רק אהיה שהוא חיצוניות דאימא לבר, ובתוכו המוחין של בחינת הכתר כו', ואמנם חיצוניות הכתר נטלה הדעת דז"א כו', ולכן הדעת משלים למנין עשר ספירות במקום הכתר, וזה בבחי' החיצוניות יע"ש. נמצינו למדין, כי כלי הדעת הם לעולם כלים דחיצוניות הכתר. ומ"ש רבינו ז"ל, שהדעת אין בו בחי' כלי, היינו שאין בו מצד עצמותו, וכלים שהוא לוקח מחיצוניות הכתר, אע"פ שבערך האורות דדעת הם בחי' כלים, כשהוא מתלבש בתוך הו"ק בערך הו"ק, הכלים דדעת הם נשמה אליהם, כמ"ש רבינו ז"ל שהוא כעתיק, וגם עתיק כמה כלים יש בתוכו כנודע, שהוא לקח כתר דמ"ה, וה' ראשונות דכתר דבין, וכמה אחרים, וכל זה לברור הכלים שלו, ואע"פ שהם כלים בערכו, בערך כל האצילות נעשה עתיק עם כליו בחינת נשמה להם, ומתלבש בתוכם, וכן הדעת. באופן שכשיצא הדעת, לא יצא אלא בחיצוניות כלי הכתר, ואע"פ שכל עצמם הו"ק דנקודים, לא היו אלא ששה חלקי נקודה, וג"ר שלהם לא יצאו כלל, מכל מקום הדעת יצא, וכלים שלו היו כלים מחיצוניות הכתר, כי אין לו כלים אחרים, כאמור. נמצא היות לדעת בחינת כתר, לכן כשיצא הדעת ומצא מקום פנוי, כי היה כתר דנקודים למעלה, וחכמה לצד ימין תחתיו, ובינה לשמאל, וקו אמצעי פנוי, אע"פ שהוא בן לחו"ב, עלה למעלה מהם, מסיבת היותו בחי' כתר, רצה לקרב עצמו לכתר דנקודים. כי מקום יש בראש, ולהכי הלביש מקצתו העליון ביסוד דא"ק, ולא הגיע עד סוף קצתו התחתון כאמור, והאור יוצא מפי היסוד, לכן נטלוהו אריא. זאת מצינו, שדרכם של חו"ג לעלות לעולם

נעשו כלים אל השאר, והם אשר הולידו והמציאו כלים לספירות אשר תחתיהם יע"ש. הרי שהדעת נולד ויצא מחו"ב, וכן שלהם, עלה יעלה למעלה מהם. ועוד שלקמן בפ"א משער השבירה, כתב רז"ל ז"ל, והנה אחר שיצא הדעת ונכנס בכלי שלו, העלה מ"ן, והמשיך חו"ג באו"א יע"ש, ואם הוא למעלה מהם מושבו, איך מעלה מ"ן. ועוד אם הדעת דנקודים, הוא המלביש יסוד דא"ק, היה לו להלבישו מתחילתו ועד סופו, והיה לו לקחת לעצמו אורות היוצאים מפי היסוד דא"ק, כיון שהוא מלביש עליו. ואם נאמר שלא הלביש דעת דנקודים, אלא קצתו העליון, והאורות יוצאים מפי היסוד שהוא קצתו התחתון, ולמה עשה כן, היה לו להלביש מקצתו התחתון, ויקח האורות לעצמו, וגם שלא היה עולה למעלה מחו"ב אביהם, וכך יפה לו. וי"ל, שהאמת הוא, שאין דעת דנקודים יכול להלביש כל היסוד דא"ק, וראיה מפורשת מיסוד דאבא המתלבש תוך גופא דז"א, שאין דעת דז"א מתלבש בכל היסוד דאבא שבתוכו, אלא בחי' הדעת בראשו, מלוּבש תוך יסוד דאבא, ויסוד דאבא מתפשט בכל גופא דז"א, ומסתיים בסוף הת"ת דז"א, ועטרת היסוד דאבא מסתיים ביסוד דז"א, כמ"ש רז"ל בשער פרצופי זו"ן פ"ג יע"ש. ואם דעת דז"א לאחרי התיקון אינו כשיעור יסוד דאבא, כ"ש וק"ו דעת דנקודים, וביסוד דא"ק, הילכך הוכרח להלביש קצתו. והטעם שהלביש קצתו העליון, נלע"ד, במה שיש עוד להבין בדברי רז"ל, שבכמה מקומות כתב שהיסוד אין בו בחי' כלי, ומהם בפ"ו בשער חו"פ יע"ש, ועוד לו בשער מוחין דצלם פ"ה ז"ל, הטעם שאין אנו מונין בחי' הכתר, ומונין בחי' הדעת, נראה שהם י"א, ובספר יצירה אמר עשר ולא י"א עשר, ולא ט', הטעם הוא, כי הדעת הוא בחי' נשמה בלי כלי, וכן בכל כללות האצילות, עתיק יומין הוא בחינת נשמה לכל האצילות, ואין בו בחינת כלי כלל יע"ש שהאריך, לכן אין אנו מונין הדעת בכלל הי"ס יע"ש. וקשה טובא, איך אפשר שהדעת אין בו בחינת כלי כלל, והרי כל דברי רז"ל

והוא גדול מאד כנ"ל כו', לכן היה כח באורות ההם להעלות אל הדעת דרך קו האמצעי, דוגמת הכתר, ולעשותו ממש מוח בראשו יעווי"ש. הנה מתבאר, שאדרבא בחי' הדעת מקום הראוי לו הוא ב"ק למטה, וכתר דאימא הוא הגורם להעלותו בראש. גם בשער יעקב ולאה כתב רז"ל בשלהי פ"ד, כי לעולם כל חו"ב, הם גבוהים מן הדעת יע"ש. והתי' לזה פשוט, לפי מ"ש רז"ל שם, ובכמה מקומות, כי ז"א יש בו שני דעות, ומקרא מלא דיבר, כי אל דעות ה' לו נתכנו עלילות, כתיב לא באלף, וקרי בוא"ו. באלף, כנגד דעת עליון. וקרי בוא"ו, כנגד דעת תחתון. ושם בדרוש החו"ג באות י"ו כתב, שדעת עליון שורשו ומקורו ועיקרו, למשוך מאור דמלוי ס"ג דשני תפוחין קדישין דא"א, ומשם יורד לאימא, בסוד ז' פעמים הבל, ויורד על פי מדותיו ומדרגותיו, עד שמתלבש ביסוד דתבונה, ונעשה דעת עליון דזעיר אנפין יע"ש. ולפי"ז הקושיא מעיקרא ליתא, שמ"ש שמן הראוי שדעת ז"א יהיה ב"ק שלו למטה, אלא שכתר דאימא העלהו בראשו, הוא מדבר בדעת התחתון. ומ"ש בפרקין, כי לעולם הדעת היא ראוי להיות למעלה מחו"ב שלו, אלא שיסוד דאימא משפלתו תחת החו"ב, מדבר בדעת עליון. שכן מוחין דזעיר אנפין, נמשכין ממוחין דא"א, שבהם מלוכשין פרקי הידים דא"א, כמ"ש רז"ל בשער הולדת או"א וז"א פ"ו יע"ש, ודעת עליון נמשך מפנים עלאין קדישין דא"א, ונמצא דעת עליון גבוה מחו"ב, והיה ראוי להיות למעלה, אם לא שיסוד דאימא מפתו תחת החו"ב. ודעת דנקודים, הוא בחי' דעת עליון, כמ"ש רז"ל בשער השבירה, על פסוק ויודע דעת עליון יע"ש.

(שייך לרף קי"ב באמצע ד"ה עוד יש הפרש ב') ואחר שיצאו הכלים והונחר במקומם זה תחת זה כל אחד לבדו כו', צ"ל, שהכלים לא היתה יציאתם כדרך יציאת האורות דנקודים, כי האורות היו כולם כלולים, כי יצא הכתר ובו כלולים כל ה"ט אורות, וכן השאר אפילו הז"ת, כשיצא החסד.

יותר מחו"ב, אע"פ שהוא יוצא מבין חו"ב זהו בנייהם, כי כן החסדים אחר שמתגלים ויוצאים מתוך פי היסוד דאימא שבתוך גוף הת"ת דז"א, ויורדים במרוצה עד היסוד דז"א, וחוזרים ועולים, ושני חצאי שלישי מחסד הת"ת עולה עד הכתר להגדילו, וחצאי שני חסדים דחסד ודגבורה, עולים עד חו"ב כמ"ש רז"ל בשער דרושי הצלם דרוש ג' יע"ש, וכן הגבורות שמתפשטים בנוק, אחר שיורדים עד היסוד שבה, חוזרים ועולים עד הכתר, כמו שכתבו רז"ל בשער תיקון הנוק' פ"ה יע"ש, באופן כי זה דרכו של הדעת להעלות יותר למעלה מחו"ב שלו, גם אתה אל תתמה אם דעת דנקודים עלה יותר למעלה מחו"ב דנקודים.

(שייך לרף קי"ב באמצע ד"ה והנה יש בזה) אבל שם בז"א אינו כן, לפי שהבינה נכנסת בו לתת לו מוחין, היא משפלת עצמה, ואתריכנת, בסוד והאם רובצת על האפרוחים, ואז מוכרח הוא שמגבהין ראשי פרקין עילאין דנו"ה שלה, והיסוד שלה נשפל למטה מהם, ואז נמצא שהדעת הוא למטה מן חו"ב והבן זה, ע"כ. מתבאר מדברי רז"ל, שדרכו של הדעת הוא להיות למעלה יותר מחו"ב, אבל הדעת דז"א, הוא מוכרח לירד למטה מחו"ב שלו, יען מלוכש תוך יסוד דא"א, משפלת ואיתרכנת עצמה, לתת מוחין לז"א, ומסיבה שיורד היסוד שלה, צריך גם הדעת שבתוכו לירד גם הוא. וקשה לזה, מ"ש רז"ל בשער דרושי הצלם דרוש ו' ז"ל, אם ב' טיפות הדעת שהם חו"ג, נמשכו מן החו"ג המתפשטים ב"ק דגופא דא"א, ולא מן הדעת עצמו דא"א, ומהראוי היה שכאשר יכנס הדעת הנה בז"א, שיהיה באופן הנזכר, שהחו"ב ישארו בראשו, בסוד מוחין, והדעת יתפשט בגופו ב"ק דז"א למטה, ולא יהיה בראשו דעת מקובץ מחו"ג, אמנם לא כך היה, אמנם תחלה נעשה מהם דעת מקובץ בראשו ממש מחו"ג, ואחר כך מתפשטים ב"ק כו', וטעם הדבר היה, כי הנה נתבאר שהכתר שבו, ש"ת דת"ת דתבונה, הכלי והאור דתבונה עצמו,

מאורות און חוטם פה נעשו הכלים, כמ"ש רז"ל. ולא כלים לבד לקח מאורות אח"פ, אלא מקצת אורות לקח מהם, כמ"ש רז"ל לעיל פרק ב', שהאורות לקח מצד ימין, והכלים מצד שמאל יע"ש. ונמצא כשנתפשטו הכלים בתחלה, נתפשטו עם אורות אח"פ שבהם, אלא שאח"כ באו עיקר אורות דנקודים, שהם היוצאים דרך העינים, והיו באים יחד כלולים.

(שייך לרף קי"ד באמצע ד"ה ושמלה ממשרקה) אמנם בכלי של היסוד, נשאר אור אחר זולת הרפ"ח ניצוצין, כדי להחיות את כלי המלכות, משום דלית לה מגרמא כלום כו'. וא"ת, בשלמא בעולם העקודים, כיון שבהתפשטות השני שנתפשטו האורות נשאר כלי המלכות בלא שום אור מעצמותה וחלקה, שייך שפיר לומר בה דלית לה מגרמא כלום, אבל בעולם הנקודים מתחלה יצאו ז' אורות לז"ת, וכלי המלכות נכנס בה האור הראוי לחלקה שיצא מתחלה לשמה, ומה שייך לומר דלית לה מגרמא כלום. ועוד כאשר היה שנשברו הכלים כולם, ובכללות כל הכלים לא נשאר בתוכם אלא רפ"ח ניצוצין דאורות, אנו רואים שבכלי המלכות נשארו אורות יותר מכולם, כמ"ש דז"ל בשער רפ"ח פ"ב ז"ל, גם צריך שתדע כי מספר הניצוצות שירדו מכל הוי"ה מאלו הר' אינם שוים, לפי ששכ ע"ב העליון שבכולם לא היתה בו כ"כ שבירה גדולה כמו הס"ג, וכן כיוצא בזה בשאר, ובודאי כי משם ב"ן ירדו יותר ניצוצות מכל השאר, וממ"ה פחות מב"ן יע"ש, באופן שבשם ב"ן שהוא חלק האור הנכנס בכלי המלכות כמבואר שם, נשארו ניצוצות של אור בכלי שלה יותר מכולם, רק עלה מדרגא דאשונה, וממדרגא השניה ולמטה, כולם ירדו עם שבר הכלי כמ"ש רז"ל יע"ש, הרי שיש בתוכו אורות רבים יותר מכל שאר הכלים. וצ"ל דאין הכי נמי שנשארו בכלי המלכות אורות יותר מכולם, אלא כיון שכל אלן האורות דרפ"ח כולם מב"ן הכולל כנדוע, וחלק הנוגע למלכות אינו אלא ב"ן דב"ן, אשר הוא תוקף הדין, ואפשר שלא היה לו

היו כל אורות שתחתיו כלולים בו, ודין גרמא שבירתם, אבל הכלים, אע"ג שרז"ל כתב לעיל בפ"א, שהשני נקודות ראשונות שהם כתר וחכמה, הולידו כלים אל השאר יע"ש, ונמצא שע"י זוגם דכתר וחכמה נולדו כלים לז"ת, וא"כ אפשר שגם הכלים דז"ת היו כלולים בכלי הכתר ובכלי החכמה. מ"מ, על כרחין, כלים דז"ת לא היו כלולים זה בזה, שאם תאמר שמתחילה יצאו כל הכלים כלולים בחסד, איך היה יכול כלי החסד לסבול כל הכלים דז"ת בתוכו ולא נשבר, כמו שהיה מעשה, כשבאו כל האורות כלולות בו שנשבר מפני כובד המשא, וכן עזה"ד אל ז"ת, אלא ודאי כדארמון. (והרב שמן ששון חולק ע"ז ואמר, דאף בג' ראשונות כתר חכמה בינה, לא נכללו אורות שתחתיו בכ"א מהם עיי"ש. גם כתב, דע, כי ביציאת הכלים האלו, לא היה בהם סדר יציאתם ע"י זיווג, אלא כל י' כלים דנקודים, נעשו ע"י ראית עינים עצמו באח"פ כמ"ש לעיל פ"ב, ולא היה זיווג אלא לאורות דווקא. וזה דלא כמ"ש הרב יפה שעה דיי"ט סע"ב, וכנז"ל, ואח"כ יצאו אורות הנקודים בסוד אור חוזר דרך עינים ונכנסו בכלים עכ"ל).

(שייך לרף קי"ב באמצע ד"ה עוד יש הפרש ב') ואחר שיצאו הכלים והונחו במקומם זה תחת זה כל אחד לבדו, אז יצאו האורות אח"כ כו'. לפי"ז שבתחלה היו כלים לבדם, בלא אורות, ועד שהונחו הכלים כל אחד לבדו במקומו, לא יצאו האורות. א"כ הא דכתב רז"ל בפ"א, הובא לעיל, שמזווג כתר וחכמה דנקודים יצאו, והם המציאו והולידו כלים לז"ת, איך נזדווגו כתר וחכמה דנקודים בלא היות אורותיהם בתוכם, וכי כלים בלא אורות יכולים להזדווג. וי"ל, שכבר כתב רז"ל לעיל, שג' מיני אורות היו שם בעולם הנקודים, והם אוד היוצא מעינים דא"ק, וזה העיקר, והראשון. שני לו אור המאיר מגו גופא דא"ק דרך השערות לחוץ, בסוד ואחרי עורי נקפו זאת. ג', אור ששואף ההסתכלות באורות אח"פ. ומוזה האור השלישי ששואף

מן הדעת, אשר הוא כולל ה"ח וה"ג, שהם עשר הויות, לכן כל ה' הויות עולין למספר ק"ל, שהוא בגימטריא עין. ונמצא בעין ימין מאירים ה"ח, ובעין שמאל ה"ג. וכשנפלו החו"ג, ודאי נפגם גם ההסתכלות, לכן אע"פ שעדיין הם פנים בפנים, לא היו רואים זה את זה כאשר בתחילה, בסוד ותכהנה עיניו מראות.

(שייך לרף קי"ט ד"ה וא"ת) והנה היסוד כולו הוא בחי' פנים, ואין לו אחורים שירדו לפי שכל היסוד של הזכר נכנס תוך היסוד של הנקבה, וכולו הוא בחינת פנים, יע"ש. לפי הטעם שנתן רז"ל, לפי שכולו נכנס תוך יסוד הנוק', נראה שיסוד הנוק' יש לו פנים ואחור. או אפשר שכיון שגם יסוד הנוק' מקיף ליסוד דרכורא מכל הצדדים, גם יסוד הנוק' כולו בחי' פנים, ואין בו אחור, כמו של דכורא. מ"מ קשה, שהרי כתב רז"ל בשער האורות ז"ן פ"ז ז"ל, והענין הוא כי הנה נתבאר אצלנו, איך משה ואהרן שניהם הם מבחי' יסוד דאבא, כי משה גימ' קפ"ד וקס"א שהם אחוריים דיסוד דאבא כו', דבחי' פנים דיסוד דאימא, אבל אהרן הוא ע"ב וקפ"ד, שהם אחוריים פשוטים ואחוריים מלאים דיסוד דאבא יע"ש. ולפ"ז מתבאר היות אחוריים ביסוד דאבא. גם עוד לקמן כתב רז"ל, שכשמת מלך הת"ת, אז נגמד כל אחורי או"א עילאין לירד וליפול לגמרי יעוין שם. והת"ת היה מכשיך כללות החו"ג ליסודותיהם דאו"א, וכשמת מה נפל מיסוד אבא ואימא אחד שאין בהם בחי' אחור, וכללא הוא דלא נפלו אלא האחוריים.

(שייך לרף קי"ט באמצע ד"ה ואח"כ מלך המלך הדי') בהגיע האור אל שליש עליון שלו, שהוא עד החזה, אז המשיך בחינת כללות ה"ח ביסוד דאימא כו'. דבר תימא הוא זה, אחר שבמות החסד נפלו אחוריים דגופא דאבא ובמות הגבורה נפלו אחוריים דגופא דאימא, ואיך יעמדו או"א עלאין גופיהם אב"א, ויסודותיהם פב"פ, עד שמת שליש עליון

כח להחיות אלא על ידי הארת אור היסוד המאיר בה. (ותירוצו דחוק, ולענ"ד דהנה נתבאר הטעם לקמן פ"ה ובשער הקדמות שם דכתב רז"ל, ולהיות כי הענין הזה אירע במלכות דעקודים, ונדוע כי הנקודים כל הכלים שלהם נעשה ע"י הסתכלות אור העין באורות העקודים כנזכר, וכיון שבעקודים עצמם היה הכלי של המלכות חסר מן האור שלה עצמה, ולכן נשבר. יע"ש ובמוב"ש דכ"ח, וא"כ הוא הסיבה והוא הטעם שהוצרך האור זה של היסוד לצורך המלכות ש"ש).

(שייך לרף קט"ז באמצע ד"ה והנה בענין העקודים) ונאמר כי הנה הנקודות הם האורות הראשונים שיצאו בתחילה, והאותיות הם הכלים, ואח"כ כשנשברו הכלים כו'. והאורות נשאר בבחי' תגין על האותיות שהם הכלים, והטעמים הוא שם מ"ה דאלפי"ן החדש, שיצא אח"כ מאור המצח דא"ק לתקן, כמ"ש כו'. הנה זאת הסדר שסדר רז"ל כאן, הפוך הוא שכתב שהנקודות הם האורות שיצאו תחילה, ואינו כן, שהכלים יצאו תחילה, כמ"ש רז"ל שאמר, שאחר שיצאו הכלים והונחו כל אחד ואחד במקומו זה תחת זה, יצאו האורות. ועוד מ"ש שהטעמים הוא שם מ"ה החדש, והוא כתב כמה פעמים, ועיין בפ"ב משער התיקון שהמ"ה לבדו כולל טנת"א שלם, וכן הבין אע"פ שאינו אלא ס"ג רס"ג, כולל טעמים נקודות תגין אותיות שלם, ועוד על סדר שכתב רז"ל, אינו לא הוי"ה כסדר, ולא הוי"ה מהופכת, ועיין לעיל פ"ה דעקודים ששם כתב רז"ל הגה"ה א', והרבה להקשות יותר מזה, כי כאן שייכה, יע"ש.

(שייך לרף קי"ח ד"ה והנה כשירדו) והנה כשירדו החו"ג מרישא דאו"א כו', בהכרח הוא שגרים חסרון כו', וענין החסרון הזה, הוא בחינת חסרון הסתכלות עיני או"א זה בזה כו'. וא"ת, והלא בכל מקום הוא אומר, שלא נפלו מאו"א אלא בחינת אחוריים שבהם, והעינים הם דרך הפנים, ואיך נמנע מהם ההסתכלות. וי"ל, שאור העינים אינו בא אלא

כי כבר ידעת ששם זה של מ"ב הוא ביצירה, היצירה הוא בחינת ז"א כו'. ואם תסתכל תראה, איך שם מ"ב הוא במוחין, והוא נקרא טעמים, והוא כנגד האצילות. ואח"כ הטעמים של ס"ג, הוא בבריאה, והנקודות שלו הוא ביצירה. פירוש כי שם מ"ב לעולם הוא בדישא כנודע: פשוט בכתר, מלא בחכמה, מלא דמלא בבונה. וכשנעשה ג' מדרגות בעולמות שבאו עד השתא בכללות. נמצא ע"ב דע"ב בכתר, ע"ב דס"ג באורנת אח"פ, והנקודות הם מדרגה השלישית, והם כנגד אצילות בריאה ויצירה. נמצא מדרגה השלישית רומז לנקודות, ורומז לשם מ"ב, ורומז ליצירה וא"כ הוא מ"ב דיצירה הרומז לזעיר אנפין.

(שייך לרף קכ"א באמצע ד"ה ונתחורר) וזה נשאר להם תמיד, עד שיכלו כל הברורין לצאת עד לעת'ל כו'. שאע"ג שרז"ל כתב בשער יעקב ולא, שכל האחוריים דאבא, כבר נגמרו להתברר, ומהם נבנה ונתקן פרצוף יעקב יע"ש, כבר הענין מפורש לעיל בעניותין.

(שייך לרף קכ"ב ד"ה והנה נמצא) ונמצא שאלו האורות שמן החזה ולמטה באים מכוסים כו', ואם כן לא יהיו שוין שבירת הכלים שמן החזה ולמטה, שהם ב"ש תתאין דת"ת ונהי"ם, אל שבירת הכלים של הרעת והחוג"ג ושליש עליון של ת"ת, כי ודאי יותר גדולה תהיה שבירת העליונים, משבירת התחתונים. לכן בבא התיקון של ז"א בעת תיקון פרצופו, באו להיפך, כי מב"ש הת"ת ולמטה היו אורותיו והחסדים שבהם מגולות ע"כ. ולכאורה לפ"ו יש להקשות, מ"ש רז"ל בשער רפ"ח פ"ב ז"ל, צריך שתדע כי מספר הניצוצות שירדו מכל הוי"ה מאלו הדי, אינם שוין, לפי ששם ע"ב העליון מכולם, לא היתה בו כ"כ שבירה גדולה, כמו הס"ג, וכן כיוצא בזה בשאר, ובודאי כי משם ב"ן ירדו ניצוצות יותר מכל השאר, וממ"ה פחות מב"ן, יע"ש. ושם כתב רז"ל, כי שם ע"ב הוא בחסד, וס"ג בגבורה, ומ"ה בת"ת, וב"ן במלכות. ונמצא כי ספירות התחתונות, נשברו יותר מן העליונות. אלא

דת"ת. ואפילו תימא כמ"ש רז"ל לעיל, שאין ביסוד בחי' אחור, מ"מ איך נהיה הרבד הזה, כי איך אפשר לחלק היסוד משאר כל הגוף. ואשר אחזה לענ"ד הוא בודאי הרבד הזה רחוק מן השכל הוא, האידנא שנתקנו כל העולמות כל הפרצופים בבחינת פרצוף גמור, בעל ג' קוין חח"ן בג"ה דת"י, וכל עשר ספירות שבפרצוף קשורים ומקושרים אלו באלו. אבל דברי רז"ל כאן מדברים קודם השבירה אבל דברי רז"ל כאן מדברים קודם התיקון, ואז אע"פ מעיקרא ואין צ"ל קודם התיקון, יצאו שלשתן שג' ספירות שהם כח"ב דנקודים, יצאו שלשתן דרך קוין. והיה מעט קשר ביניהם, שלכך לא נשברו כשאר ז"ת, היינו שיצא כתר למעלה, וחכמה למטה בצד ימין, ובינה לצד שמאל, וכל אחד היתה כלולה מעשר, מ"מ הם בעצמם כל חדא בלחוד, לא היתה בסוד פרצוף כלל, כמ"ש רז"ל בשער חו"פ פ"ו ז"ל, והנה בעת צאת המלכים יצאו הג"ר שהם א"א ואו"א שלמים בי"ס גמורות, אך הוא משם ב"ן לבר כו', אך לא היו מתוקנים בבחי' פרצוף יע"ש. ויותר מזה ביאר בס' מבוי"ש ש"ג ח"ב פ"א ז"ל, והנה ג' נקודות, שהם שלשה כלים הראשונים, היו כל אחד מהם כלולה מעשר, אמנם לא היו העשרה חלקים שבכל נקודה מהם מצויירים בציר פרצוף בצורת קוים, רק שבכל נקודה יע"ש. ולפ"ו לא קשה מידי, אם נתחלק היסוד, והפך פניו משאר הגוף, כי מי יודע מה היה לפנים.

(שייך לרף ק"כ באמצע ד"ה והנה נתבאר) סך כולם הם י"א בחי' שירדו ומהם נתבררו ומן הסיגים שלהם נעשו הקליפות וז"ס י"א סממני הקטורת שהם אורות שנשאר מאלו י"א בחי' כו'. דבר תימא הוא זה שמאחוריים דאו"א ודיסו"ת מאורות שלהם ישארו בקליפות ומן הסיגים שלהם יעשו קליפות. ובפרט שלא ירדו מעולם האצילות ולמטה כמו שכתבו רז"ל וכבר בעניותין לעיל כתבנו מה שאמר רז"ל בספר מבוי"ש שער הקליפות פ"א וב' יע"ש.

(שייך לרף ק"כ באמצע ד"ה ובוה תבין)

שהתירץ לזה פשוט, היות בכלים הנשברים שתי בחינות: חדא בחי הכלים עצמם, שנית אורות דרפ"ח שנשארו בתוכם. ומצד הכלים עצמם כמות שהם, שבירת העליונים שהם דעת וחורג ושליש עליון דת"ת, היתה גדולה, יען האורות היו נכנסים בתוכם בלי לבוש, ושבירת התחתונים שהם מב"ש ת"ת ונהי"ם לא היתה גדולה כל כך כמו העליונים, יען האורות היו נכנסים בתוכם מלובשין. אבל מצד הניצוצות דרפ"ח שנשארו בתוכם, היה להיפך, כי מב"ש הת"ת ולמטה חלקי אורות דרפ"ח הנוגע להם, היתה בהם השבירה יותר, ונשארו בהם יותר מרובים ניצוצות, ממה שהיתה השבירה דרפ"ח משליש הת"ת ולמטה שלא היתה השבירה כל כך גדולה, באורות וחלקי הרפ"ח שבהם, לא נשארו כל כך מרובים ניצוצות כמו למטה. אמנם מה שצריך לעמוד הוא, במ"ש רו"ל שם בפ"ד, שחלקי הניצוצות שירדו במלכים דנה"י, לא עמדו בתוכם, אלא לסיבה שכתב רו"ל שם, עלו בכלי הת"ת, ונשארו כלים דנה"י בלא ניצוצות דרפ"ח בתוכם, עד שכתב רו"ל ז"ל, ועתה תבין וראה, איך נשארו הכלים של נה"י בלתי ניצוצות עצמן, ולכן יניקת הקליפה הוא מהם ע"כ. והשתא אם הנה"י שבזמן השבירה, היו בלא ניצוצות אורות דרפ"ח בתוכם. לאחר התיקון כשנתקן פרוץ ז"א, יכולים לסבול, ובאו האורות דנה"י דו"א מגולים. חסד וגבורה ושליש עליון דת"ת שבזמן השבירה, היו בתוכם חלקי ניצוצי אורות דרפ"ח, שהרי בחסד היה הע"ב דע"ב, ובגבורה ע"ב דס"ג, וכן בת"ת, ועם כל זה לאחר התיקון היו בהם האורות בכיסוי. וצ"ל, שעיקר הכל תלוי במה שהיה בעת השבירה ממש, דוקא באותה שעה, ובאותה שעה גדלה שבירת כלים העליונים בעצמם, יותר מכלים התחתונים, וכיון שכלים התחתונים בריאים וגם טובים מצד עצמן, באו האורות בתוכם בגילוי, כי מצד עצמן יכולים לעמוד. ונמצא בכלים דנה"י חדא לטבותא, וחדא לגרעותא, לטבותא שהרי האורות שבתוכם באו בגילוי, ולגרעותא שיניקת הקליפות הוא מהם.

(שייך לדף קכ"ד ד"ה ובזה תבין) ובזה

תבין מה שאמרנו, כי כאשר הזרין הם שוין בקומתם יחד פב"פ, או הנה"י דאר"א הם מוחין דו"א, ונה"י דישסו"ת הם מוחין לנוקבא, ואז הם שוים בקומתם יחד, והבן זה מאד מאד ע"כ. ובאמת כי צריך עיון, כאשר נצטוינו מרו"ל להבינו, יען קשה מאד דבריו אלו, איך אפשר בעולם, שנה"י דאר"א יעשו מוחין לו"א. ונה"י דישסו"ת, יעשו מוחין לנוקבא. ועל ידי כן יהיו זרין שוין בקומתם. והלא אר"א מלבישין את א"א מן הגרון עד החזה. ודישסו"ת מלבישין לא"א מן החזה עד הטיבור. וז"א מלביש לאריך אנפיו, מן הטיבור עד סוף נה"י שלו. כאשר כל זאת מפורש בדברי רו"ל בשערים הבאים באר לחי רואי יע"ש. ואם כן איך אפשר לו"א, לקחת נה"י דאר"א עלאין למוחין שלו, והלא כל ישסו"ת מפסיק ביניהם, ומה יעשה כל ישסו"ת המפסיק. ומה גם לפי מ"ש רו"ל בשער המוחין דו"א פ"ה ז"ל, אמנם דע, כי לעולם אי אפשר שיקחם, אלא על ידי ישסו"ת, כי הרי הם עליונים ממנו. אך הענין הוא, כי א"א להעלות ז"א למעלה ממדרגתו, כי הרי אין מקום פנוי וחלל, אמנם צריך שתחילה תתעלה ישסו"ת למקום אר"א, ואז זרין יעלו למקום ישסו"ת, ויעלו אר"א למקום א"א, ויעלו א"א ונוקבא למדרגה שעליו, וכן עזה"ד עליה למעלה מעליה, עד שיתחלפו ויתנענעו כולם ממקומם. ונמצא כי בעלות ישסו"ת למעלה במקום אר"א, אז נמצא זרין במדרגת ישסו"ת. ובעלות ישסו"ת יותר למעלה בא"א ונוקבא, יעלו זרין במקום אר"א עצמן, ונמצא הם נקרא אר"א עצמן, אמנם אינם מקבלים הארת המוחין שלהם, אלא ע"י ישסו"ת שגם הם עלו, ודי בזה יעויין שם. הנה הבאתי כל דבריו, כדי שלא להטריח להביא גם מה שאמרו רו"ל בספר הכוונות בדרוש ג' לקבלת שבת, המתחיל הקדמה עיקרית בענין החכמה הזאת יע"ש. וכזאת כתב עוד שם בדרוש א' למועדים ז"ל, וביאור ענין זה הוא, במה שנקדים לך הקדמה ונאמר, כי אע"פ שאנו אומרים כי ז"א עולה כל המדרגות, עד שיורש מקום אר"א עצמו, אל תחשוב כי כפי זה איננו צריך אל המוחין הבאים לו מבחינת נה"י דאר"א, אבל צריך שתדע כי לעולם הוא צריך אל נה"י

המוחין אינם נכנסים אלא בז"א, ואחר כך כשיוצאים האורות מגופא דז"א, יעקב ורחל העומדים זה לימינו של ז"א, וזה לשמאלו, כל אחד לוקח חלקו לעצמו, והיא אינה צריכה להמתין עד שיקחם הוא, ויתנם אליו, ולפי מה שהוא יום טוב, כך מקום יציאת האורות, אם בחסד, אם בגבורה, אם בנצח, הכל לפי הזמן, כמ"ש רז"ל בדרוש א' לר"ח. ועוד, דפשוט הוא, שאפילו בחזרת המוסף דשבת, או בתפלת המנחה ב"ט, כי שניהם עולים בכתר דאז"א עלאין, לעולם הוא על דרך וסדר הכלל שלמדנו רז"ל, שלעולם ישו"ת עולים למעלה מזו"ן, ובחזרת המוסף נמצא ישו"ת עלו בדיקנא קדישא דא"א, ועלו זו"ן בכתר אז"א עלאין, ולעולם המוחין אינם מקבלים זו"ן, אלא ע"י ישו"ת כמ"ש רז"ל, והובא לשונו לעיל. ואין חילוק, אלא שבימי החול או נה"י דאז"א הנעשין המוחין לז"א, הם בבחי' התחתונה, ובשבת, הם בבחי' העליונה יע"ש.

גם מ"ש רז"ל בדרוש הפורים, כי כל אותו זמן היו נכנסים המוחין מלובשין בנה"י דישו"ת תוך הנוקבא, עד שהוציאה בחי' מרכי לחוץ יע"ש. כלל כלל לא, אינו ענין לכאן, כי שם היה ז"א בסוד הדורמיטא כמ"ש רז"ל התם, ויצאו המוחין מז"א, ונתלבשו בנוקבא, מידי דהוה הנסירה הנעשית בכל ד"ה, והשינה שבכל לילה ולילה, שז"א ישן, והמוחין מלובשין בנה"י, ומתלבשים בנוקבא, עד שנגדלת ככל שיעור ז"א כנודע, באופן איש אשר רוח בו, לבבו יבין, כי כל אלו המקומות מיוסדים על אדני פז, לפי הכלל שהשיענו רז"ל להועיל, שלעולם אין הז"א מקבל מוחין דלילה, אלא ע"י ישו"ת, כי בכל עליות של ז"א, אל כל המקום אשר הוא עולה, כבר קדמה עליית ישו"ת למעלה ממנו.

ועל כרחין לחלק בהכי, שהרי רז"ל כתב בבספר הכוונות בדרוש מוסף לשבת ז"ל, ונמצא כי בחזרת מוסף ירש ז"א מקום אביו, ונוקבא מקום אימא, וזה הוא הנכון יע"ש. ובדרוש תפלת המנחה דשבת כתב ז"ל, דע כי בתפלת מוסף דחזרה, עלה ז"א עד הכתר דאבא, ונוקבא עלתה בפעם אחת ג' אמצעיות חג"ת, וג"ר

דאז"א שיהיו לו בסוד מוחין, והענין הוא, כי כמו שהוא עולה עליות האלו, גם אז"א עולים העליות ההם כפי סדר מספר ז"א העולה אחריהם, כי צריכים הם לתת מקום לשיעלה שם ז"א, ולעולם הנה"י של אז"א, הם בחינת מוחין לז"א, ואין חילוק אלא שבימי החול או הנה"י דאבא ואימא הנעשים מוחין לז"א, הם בבחינת התחתונה, ובשבת הם בבחינת העליונה יעויין שם. הרי הראתה לדעת מכל אלו המקומות, שאין מציאות לקבל המוחין, אם לא ע"י ישו"ת, לעולם עולים למעלה ממנו, ואפילו בעליית שבת בשעת המנחה, שעולה ז"א במקום א"א, המוחין שלו מקבל על ידי ישו"ת, שעלו כבר למעלה ממקום א"א. ולפי זה מה מאד יגדל התימא, איך כתב רז"ל, שכשזו"ן יחד פנים בפנים שוין בקומתם, ז"א לוקח מוחין דאבא ואימא, ונוקבא לוקחת מוחין נה"י דישו"ת, וכי איך אפשר בעולם לקבל שוח מוחין לזעיר אנפין, שלא על ידי נה"י של ישו"ת, מאחר שהוא מפסיק בין אז"א עלאין לז"א.

ודע דכל כה"ג ממש יש להקשות, במ"ש רז"ל בשער הזווגים פ"ה ז"ל, וזה התבונה נקרא עוה"ב, עלמא דאתי, לפי שהוא יורדת למטה, ואתגלית תמיד. אבל בינה עליונה היא נשארת למעלה, ואינה יורדת, לכן הבינה נקרא לעת"ל, המוחין העליונים דזעיר אנפין, המלובשין בנה"י הבינה העליונה, הם עתידים לבא אחר כך, כאשר יגדל מעלתו, ויהיו לו מוחין עליונים תמיד מן הבינה, ולא מן התבונה ואז יהיה לעת"ל. אבל המוחין דנה"י דתבונה, הם נמשכין בו תמיד, ולעולם הם נמשכים ובאים, וזהו פירוש עוה"ב, עלמא דאתי, כי תמיד הוא נמשך ובא, וזהו ההפרש שיש בין עוה"ב, ובין לע"ל, כי זה בתבונה, וזה בבינה, יע"ש. גם כאן קשה מאד כאמור.

ומ"ש רז"ל בדרושי שבת, כי ביום השבת בחזרת המוסף, עולים שניהם עד כתר דאז"א, אינה ענין לכאן, כי היא צריכה אליו, ואינה מקבלת אורותיה אלא על ידו. וראש חדש וי"ט שאינה צריכה אליו, ואינה מקבלת אורותיה על ידו, אינו ענין לכאן כלל, כי התם כל

חב"ד, וגם הכתר של אימא, ואז נמצא שניהם שוים, ז"א בכל קומת אבא, ונוקבא בכל קומת אימא יע"ש, ובדרוש א' למועדים כתב רז"ל וז"ל, עוד יש הפרש בין שבת ליי"ט, דע כי בשבת עלה ז"א במקום אבא, ונוקבא במקום אימא, והם נפרדים, זה באבא לבדו, וזה באימא לבדו, וביאור הענין כו'. ואחד שהקדמנו לך הקדמה, נחזור אל ביאורנו, כי הנה בשבת כשעלה ז"א במקום אבא, לוקח הנה"י שלו לבחי' מוחין אליו לבדו ונוקבא עולה באימא, ולוקחת נה"י שלה, להיותם מוחין אליה. והטעם הוא, כי בשבת נפרדים אבא לעצמו, ואימא לעצמה. אבל ביי"ט, אר"א נכללים זה בתוך זה, ואבא מתלבש ומתעלם תוך אימא, ונמצא כי בעלות שם זו"ן, צדיק שז"א ילביש חציו הימיני של אבא, ונוקבא חציו השמאלי, והוא ממש ע"ד הלבשת אבא ואימא את אריך אנפין, יעויין שם. הנה מפורש יוצא, היות בכל שבת ושבת נטל הנוקבא כל קומת אימא עילאה, עד הכתר שבה, וגם לוקחת נה"י דאימא עילאה, למוחין אליה, וכיון שלוקחת הנה"י למוחין, ממילא שת"ת דאימא נעשה כתר אליה, והרי היא דומיא דזעיר אנפין ממש, שזה אליו בכל. וביום טוב שאר"א מתלבשים זה בתוך זה, ז"א עולה ומלביש נצח דאבא, ואימא נוק' עולה ומתלבשת החד דאר"א, ונמצא ת"ת דאר"א כתר על שניהם, וכל זאת באר"א עילאין, כמפורש בכל דרושי רז"ל הנזכר.

ולפ"ז איך מצאנו ידינו ורגלינו, במ"ש רז"ל בפ"א משער מיעוט הירח ז"ל, והענין הוא, כי נודע שמן הת"ת דאימא, נעשה כתר דז"א, וכאשר גם היא תעלה עד שם, ויהיה כתר בת"ת של אימא כמהו, ויהיו כתריהם שוים, ויהיו שניהם א' כו', ואז לא תצטרך היא לקבל הארתה ע"י ז"א, ויהיו שניהם מקבלים הארתם מאימא, כל א' ע"י עצמו, ולא יצטרכו זה לזה, ויהיו שוים במציאותן, כדמיון אר"א, פנים בפנים, כחדא נפקין וכחדא שריין, וזה תכלית הגידול שלה כו', וכתב שם שזאת היא המדרגה הז' יע"ש. ובפ"ב כתב ז"ל, ואחד כך כאשר נבנה בית ראשון ע"י שלמה, עוד בחי' אחרת והיא, כי בין בשבת בין בחול,

לעולם היתה עמו פנים בפנים בבחי' הו'. אמנם בחינת הו', שהיא היות ב' מלכים משתמשים בכתר א', לא היתה כך לעולם, עד לעת"ל יע"ש. והשתא נחזי אנן, איך כתב שלזאת המדרגה להיות ב' מלכים משתמשים בכתר א', לא הגיע לעולם, והרי שבתות ויי"ט שאפילו בזמן הזה, שכתב שבשבת היא לוקחת נה"י דאימא למוחין שלה לה לבדה, וממילא שת"ת דאימא נעשה כתר לה, וכן ביי"ט שאינה צריכה לזעיר אנפין כמ"ש רז"ל, וכיון שז"א מלביש קו ימין דנה"י דאבא ואימא, והיא מלבשת קו שמאל דנה"י דאר"א, ושניהם שוים פכ"פ דומיא דאר"א, ממילא שת"ת דאימא נעשה כתר על שניהם, ושניהם כאחד טובים, הרי שני הדרושים של רז"ל סתרי אהדרי, ואיך יכונן שניהם.

אלא ודאי שכל דרושי רז"ל האמורים בענין שבת ויי"ט, מדברים על פי הקדמתו הקדושה שאיש ממנו להועיל בקבלת שבת כל האמור, שבשבת עולים זו"ן ויורשים אביהם מקום דאבא ואימא עלאין, היינו שמסתלקין הכלים דאבא ואימא ועולים למעלה למעלה. אבל עצמות אורות דאר"א נשאר במקומם, ושכן הדרך כל העליות דשבת לכל הפרצופים, ועולים זו"ן ומלבישים עצמות האורות דאר"א, ועולים עד הכתר דאר"א, ויורשים מקומם לגמרי. ואע"פ שעלו למקום הגדול ההוא, אע"פ כן צדיכים הם למוחין, ונה"י דאבא ואימא נעשה להם מוחין, כמ"ש רז"ל בדרוש המועדים, הובא לשונו לעיל. ונה"י הנעשה להם מוחין, הוא נה"י דישסו"ת שעלו כבר למעלה מזו"ן, ונקראים בשם אבא ואימא, ובפרט בהיותם במקום גבוה כזה. ומ"ש רז"ל שבשבת לוקח ז"א נה"י דאבא למוחין לו לבדו, והיא לוקחת נה"י דאימא למוחין לה לבדה, וביי"ט נה"י דאבא מתלבש תוך נה"י דאימא, וז"א עולה בקו ימין ונוקבא בקו שמאל, הכל הוא בנה"י דישסו"ת. ונמצא שעיקר המקום שעלו זו"ן, הוא מקום דאבא ואמא עלאין ממש, ובהיותם במקום הזה המוחין הנמשכין להם מלובשין בנה"י, הם מוחין דישסו"ת בנה"י דישסו"ת, דקיימי במקום אר"א עלאין ולמעלה מהם, כפי המדרגות שעולים זו"ן, והוא כמ"ש רז"ל כללא

ובשביל כך כל המוחין דחול, נקרא מוחין דישסו"ת, כי אינם לוקחים רק מוחין דפנים ואחור דישסו"ת, אלא שבמידה דלחש לוקחים מבינות דישסו"ת, ובחזרת העמידה, לוקחין המוחין פנים ואחור דחכמות דישסו"ת, כמ"ש רז"ל בשער מוחין דו"א פ"ט, ובכל דרושי הכוונות דחול. ולעולם המוחין נקראים מוחין דישסו"ת, כי במקומם ובגבולם נעשה הזווג.

ובשבת שעולים זו"ן כל אותם העליות, וכשזו"ן במקום ישסו"ת, כבר קדמה להם עליית ישסו"ת, ונמצא ישסו"ת במקום או"א עילאין. וכשזו"ן עולים במקום אבא ואימא עלאין, כבר קדמה להם עליית ישסו"ת במקום אריך אנפין. וכשזו"א עולה במקום א"א, שהוא תכלית עלייה שלו במנחה בשבת, כבר קדמה עליית ישסו"ת למעלה למקום עליון וגבוה מזה. וכל הזווגים הנעשים כדי להוליד המוחין לזו"ן, לעולם הוא על דרך האמור, שיורדים אבא ואימא עילאין, ונכללים בישסו"ת, במקום שהם כפי העלייה, ונקראים המוחין דשבת מוחין דאבא ואימא עלאין, יען ישסו"ת במקום ובגבול אבא ואימא עלאין, והואיל ונעשה הזווג במקומם נקראים על שמם.

והם הם דברי רז"ל האמורים בכל הדרושים, אשר כבר הובאה, וזה הסדר הנעשה בין בחול בין בשבת, ולעולם אין שום מציאות שימשכו המוחין לזו"ן, אלא עד שיתלבשו בנה"י דישסו"ת.

אמנם לעת"ל, ההתכללות הוה שנכלל אבא ויש"ס ונעשים שניהם פרצוף אחד, ובינה ותבונה פרצוף אחד, נעשה באופן הא' שכתב רז"ל, שתעלה התבונה למעלה, ותתכלל בבינה. ויש"ס יעלה ויתכלל באבא עילאה, ויהיה הזווג נעשה על ידי אבא ואימא עילאין.

ועיין מ"ש רז"ל בפ"ג דשער אח"פ ז"ל, גם יש מציאות אחר שלישי, והוא שכמו שלפעמים עולה רחל להיות בכל פרצוף ז"א, כך התבונה היא שוה בערכה, ותעלה התבונה עצמה, ומתלבש הבינה בתבונה והם שוות יע"ש. וגם בשער הזווגים פ"ד כתב רז"ל, וכאשר ז"א ותבונה זו שהיא הבחי' הג' המתלבשת בז"א כנו"ל. בהיותם שניהם עולים

הוא, שאין מציאות לעולם לזו"ן לקבל מוחין שלהם, אלא ע"י ישסו"ת העליונים מהם.

ומ"ש רז"ל בשער מיעוט הירח, שמדרגה הו' היא, היות ת"ת דאימא כתר על נוקבא, היינו תפארת דאימא עילאה, אשר לזאת המדרגה לא הגיע אליה מעולם, מיום הוסדה הארץ, והם המוחין העתידים לבא לעת"ל.

והשתא חזרנו לקושייתנו הראשונה, שגם לעת"ל שיגיעו זו"ן למדרגה הז', שהיא שתעשה תפארת דאימא עילאה כתר על שניהם, ויהיו שניהם שני מלכים משתמשים בכתר אחד, לא זה צריך לזה, איך יהיה הדבר הזה, והלא ישסו"ת מפסיקים בין אמא עלאה לזו"ן. נלע"ד אי נוחא קמי קובהו"ש, והוא בהקדים מ"ש רז"ל בשער זו"ן שלהי פ"ב ז"ל, וזכור הקדמה זאת, כי בכל פעם שרוצים אבא ואימא להזדווג, לצורך מוחין לז"א, נעשה הכל פרצוף א' בלבד לאבא וליש"ס ופרצוף א' לבינה ותבונה, וזכור ענין זה לכל המקומות שתצטרך להקדמה זו יע"ש, וכן כתב בשער אבא ואימא פ"ח ז"ל, וגם הבינה עם התבונה לפעמים נכללות יחד, ויש בזה שני פנים, א' שתעלה התבונה ונכללת בבינה. שני שיורדת הבינה, ונכללת בתבונה.

ואמנם הזווג שהוא להוציא מוחין דז"א, הוא הנקרא ציבור ב', הוא שירדה הבינה ונכללת בתבונה, ושם היה הזווג למטה יע"ש. ועיין גם בפ"ד דשער אנ"ך מ"ש רז"ל שם, באופן כי נמצינו למדים, שאי אפשר בעולם להיות שום זווג דישסו"ת, או באבא ואימא עלאין, כשהוא להוליד מוחין לזו"ן, אלא עד שנכללו אבא עילאה ויש"ס ויעשו פרצוף אחד לבדו, ובינה היא אימא עילאה ותבונה בפרצוף אחד, והתכללות זה נעשה במקום ישסו"ת, שיורדים אבא ואימא עלאין במקומם דישסו"ת.

וההפרש בין החול לבין השבת הוא זה, כי בחול כל הפרצופים עומדין במקומם הראוי להם בזמן הזה, ובעת הגיעה צורך הזווג, כדי להוליד המוחין לזו"ן, יורדים אבא ואימא ונכללים בישסו"ת למטה במקומם של ישסו"ת, אבא ויש"ס בפרצוף א', ואימא ותבונה בפרצוף אחד, ושם נעשה הזווג, ונולדים המוחין, ונמשכים מלובשין בנה"י דישסו"ת תוך זו"ן,

ומ"ש רז"ל בדרושינו זאת, כי כאשר הזו"ן הם שוים בקומתם יחד פכ"פ, אז הנה"י דאבא ואימא הם מוחין דז"א, ונה"י דישסו"ת הם מוחין לנוקבא, אפשר שאז שם למעלה במקום או"א עלאין, יהיו הזווגים כפולים, זווג דאו"א, וזווג דישסו"ת הכלולים באחוריהם דאו"א, ומזווג או"א ירדו המוחין מלובשין בנה"י שלהם לז"א, ומזווג ישסו"ת ירדו המוחין מלובשין בנה"י שלהם לנוקבא, ותפארת דאימא נעשה כתר לשניהם, שהרי אימא ותבונה כלולים יחד, שהתבונה היא אחוריים דבינה כאמור.

(שייך לדרך קכ"ג ד"ה גם תבין) גם תבין, מה שאמרנו שיש ב' בחינות יעקב: אחד בז"א, ואחד בנוקבא, כי האחד הוא מאבא, והב' הוא מן יש"ס כו'. פידוש כמו שכשנה"י דאו"א מתלבש בתוך יסוד דאימא, מסתיים בחוזה דז"א, ויסוד דאבא שהוא יסוד הזכר והוא ארוך, יוצא מיסוד דאימא ומתפשט כולו תוך התפארת יסוד דז"א, ועטרת היסוד שלו תוך יסוד דז"א כנודע, ומהארת היסוד דאבא שבגו גופא דז"א מב' שלישי התפארת ולמטה, יוצא יעקב לפניו דז"א. כן כשנה"י דישסו"ת מתלבשים בנוקבא, כשהיא שוה אל ז"א גדולה כמוהו, יסוד דתבונה מסתיים בחוזה שלה, ויסוד דיש"ס שהוא ארוך מתפשט תוך גופא עד סוף היסוד שבה, ומהארת היסוד דיש"ס שבגו גופא, מב' שלישי התפארת שלה ולמטה, יוצא בחי' יעקב שני מלפניה, כמו שהיה עובדא וגדול המעשה בע' שנה דגלות בבל, שהיו נה"י דישסו"ת מתלבש בנוקבא, והוציאה את מרדכי כנודע מדרושי רז"ל בענין הפורים, אלא שקשה שהרי שם לא יצא מרדכי אלא מהארת היוצאה מסוף היסוד שבה, כמו שכתבו רז"ל שם, וצ"ל, ששם עדיין לא היתה ישעור קומתה כל כך גדול שוה אל זעיר אנפין, לכך יצא למטה.

(שייך לדרך קכ"ג אמצע ד"ה גם תבין) ואמנם אחוריים של אבא הם בצד ימין של ז"א, ואחוריים של אימא הם בצד הגבורה דז"א כו', פירושו, כמו שבמיתת המלכים, כאשר מת מלך החסד, נפלו אחוריים דאבא, ובמיתת

עד למעלה אצל הבחי' השנית, שהיא בחי' מ' סתומה כו', ואז נכללה התבונה הב' בתבונה הא', ואז שתיהם נקרא תבונות, ואז ז"א נאמר עליו ואיש תבונות ידלנה, כי הרי עלה עמהם למעלה, ונכלל בשתיהם כו', וכאשר הוא נכלל בשתי התבונות, עולים שלשתן למעלה עד הבינה, ואז כולם נקראים בינות, ואז ז"א נקרא עם בינות יע"ש. ובפ"ו כתב ז"ל, ואמנם כאשר תעלה למעלה, ותהיה בסוד אחוריים הבינה העליונה, אז אין אחיזה כו', לפי שהיא סומכת אותם כאשר יעלו למעלה, ע"ד הנו"ל שיוכללו זכ"ו, ותעלה התבונה להיותה בסוד אחודיים בבינה העליונה הנקרא סמ"ך יע"ש. נמצינו למדין, כאשר ההתכללות נעשה מתתא לעילא, הוא שעולים יש"ס ותבונה ונכללים למעלה באו"א באחוריים שלהם, ונמצא שאין שם אלא ב' פרצופין לבד, שהם: אבא, וכו' כלול יש"ס באחוריו, ואימא, ובה כלולה תבונה, שהיא אחוריים דבינה. וכאשר יהיה ההתכללות הזה בזה האופן, נמצא ד' פרצופים, שהם: אבא ואימא וישסו"ת, מסתיימים כאחד, והרי זו"ן עומדים תחתיהם ממש, ואין שום הפסק בין אבא ואימא עלאין לזו"ן, וכאשר יהיה נעשה הזווג כדי להוליד המוחין לזו"ן, הרי הוא נעשה על ידי אבא ואימא עלאין, אלא שאבא כלול בו יש"ס מאחוריו, ואימא כלולה בה תבונה באחוריה, ועיקר הזווג הוא על ידי אבא ואימא עלאין, וימשכו המוחין לזו"ן מלובשין בנה"י דאבא ואימא עלאין, ולא יהיו ישסו"ת מפסיקין ביניהם. וזה הסדר הוא מה שיהיה לעת"ל, וזהו מ"ש רז"ל, שלעת"ל ימשכו המוחין מלובשין בנה"י דאימא עילאה לז"א, כי הרי ישסו"ת נכללו באחוריהם דאבא ואימא למעלה, ואין מפסיקין בין אבא ואימא עלאין לזו"ן, והיא היא המדרגה הז' שעדיין לא היתה מעולם, שתעשה תפארת דאימא כתר על שניהם, ויהיו ב' מלכים בכתר אחד משתמשים, ואינם צריכים זה לזה, כי יהיה סדר ההתלבשות הנה"י דאבא ואימא עלאין למוחין לזו"ן, כמו שהוא סדר השבת או היר"ט, כמ"ש רז"ל בדרוש א' למועדים, ויהיה תפארת דאימא עילאה כתר על שניהם שוים.

מ"ש רז"ל, בהדי הוצא לקי כרבא, וגרע טפי
 חד מלך שאינו אלא פלג גופא, אע"פ שיפה
 כחו להמשיך חסדים שלמים ליש"ס, ממלך שלם
 שהוא הדעת והת"ת, דאיכא תרתי לטבותא,
 שהם מלכים שלמים בגופם, והיו ממשיכים
 החסדים לאבא וליש"ס. ושאל מרחובות הנהר,
 הוא היסוד, והוא היה ממשיך כללות החו"ג
 ליסודות דישסו"ת. ובעל חנו בן עכבור, הוא
 המלך הז', והוא המלכות, והזכיר שם אביו, יען
 היה מושך כללות החסדים דיש"ס. וא"ת והלא
 שאל מרחובות הנהר הוא היסוד, והוא היה
 ממשיך כללות החסדים ליסוד דיש"ס, קודם
 המלכות, וטפי היה לו להזכיר שם האב דיסוד,
 כי הוא זכר. צ"ל שהיסוד והמלכות הכל אחד,
 שהיסוד הוא הממשיך כללות החו"ג, והמלכות
 כללות דכללות כנודע, ונמצא שניהם כאחד
 טובים, מלאכה אחד עשויה בין שניהם, ובחר
 עוד להזכיר שם האב במלכות, יען כי זאת
 המלכות רומזת לדי' מלכיות, כמ"ש רז"ל, כי
 באבא ואימא עלאין לא נרמו המלכות שלהם,
 יען מלכות דישסו"ת הוא העיקר, בהתכלל אבא
 ואימא וישסו"ת בשני פרצופים. ונמצא כי
 שאל מרחובות, הוא בחינת היסוד דישסו"ת
 לבד, אבל בעל חנו בן עכבור כולל ארבע
 מלכיות, ומצד אבא וישראל סבא, הזכיר שם
 האב במלכות, יותר מביסוד. ודע שאחי וראשי
 כמוהר"א מנשה נר"ו, כאן היה מקשה, איך
 כתב רז"ל שבשעת המיתה לא נזכר שם אביהם,
 והרי מקרא מלא דיבר הכתוב, וימת בעל חנו
 בן עכבור, הרי הוזכר בזה גם בשעת המיתה.
 ועוד, מאי שנא המלך הזה, שהוזכר שם אביו
 בשעת המיתה, יותר מאחרים. ולעד"נ, שהמנותא
 הוא שאביהם של מלכים אלו הם אבא ואימא
 בכללות ישסו"ת, והם אשר הולידום והמציאום,
 ומבטן מי שהיא אימא יצאו למלך, ולא מבעיא
 האורות, אלא גם הכלים שלהם, כתב רז"ל לעיל
 בפרק א' דנקודים, שכלים דכתר וחכמה הם אשר
 הולידו והוציאו כלים של ז"ת, ובין באורות בין
 בכלים כל ז' מלכים הם בניניהם דאבא ואימא,
 אמנם עיקר ושורשם הוא מאורות אח"פ הוא
 עולם העקודים, כמ"ש רז"ל בשערים דלעיל
 באורך וברוחב, עד שאין צורך להביא לשונו

הגבורה, נפלו אחוריים דאימא. ונמצא החסד
 לקח אחוריים דאבא, והגבורה לקחה אחוריים
 דאימא. כך בעת שמתלבשים המוחין בתוך גופא
 דז"א, אע"פ שבאים נה"י דאבא מלובש תוך
 נה"י דאימא, ושניהם מלובשין תוך ז"א, מ"מ,
 כבר נודע מה שמתחלפין המוחין, בינה וגבורה
 דאבא נעשה חכמה וחסד דאימא, וחכמה וחסד
 דאימא, נעשה בינה וגבורה דאבא. ולפי זה כל
 המוחין דאבא באים בקו ימין, בחסד דזעיר
 אנפין. וכל המוחין דאימא באים מצד שמאל,
 בגבורה דז"א. והשבירה והתיקון הכל הולך על
 דרך אחת.

(שייך לרף קכ"ג באמצע ד"ה ונחזור
 לפרש) ולכן תמצא כי באלו המלכים, לא נזכרו
 בכולם שמות אבותם, רק בדי' שבהם, והם:
 בלע בן בעור, ויובב בן זרת, והדד בן בדד,
 ובעל חנו בן עכבור. גם תמצא שינוי אחר, כי
 אפילו באלו הדי', לזו נזכרו שמות אבותיהם,
 רק בעת המלוכה יע"ש. ואני אפרש כי היכי
 דלא תקשה לך, ראשון בלע בן בעור שהוא
 הדעת, מצד שהיה ממשיך חסדים לדעת דאבא,
 אע"פ שגם היה ממשיך גבורה לדעת דאימא,
 מצד האב הזכיר הכתוב שם האב, יובב בן
 זרת, הוא החסד, והוא היה ממשיך כל החסדים
 לגופא דאבא, ושפיר הזכיר שם אביו. חשם
 הוא המלך הג' גבורה דז"א. והוא היה ממשיך
 הגבורה לגופא דאימא, הילכך לא נזכר, דלביית
 אבותם כתיב, כמ"ש רז"ל. הדד בן בדד הוא
 המלך הדי', והוא התפארת. ונזכר שם אביו, אי
 משום כללות החסדים שממשיך ליסוד דאבא
 עילאה, אי משום החסדים שממשיך בדעת
 דיש"ס. ושמלה הוא המלך הה', והוא הנו"ה,
 דתרוייהו חד גופא נינהו, כמ"ש רז"ל. ואע"ג
 שבמלוכת הנצח, היה ממשיך החסדים לגופא
 דיש"ס, והיה צריך להזכיר שם אביו, ומה בלע
 שהוא הדעת, והדד שהוא הת"ת, אפילו שהיו
 ממשיכים הגבורה לדעת וליסוד דאימא
 ודתבונה, מצד מה שהיו ממשיכים גם לאביהם,
 יחסם על שם אביהם, הנצח שאינו ממשיך אלא
 החסדים לגופא דיש"ס לבדו, אינו דין שהיה
 צריך להזכיר שם אביו. ואפשר שהוא על דרך

ולא חיישו שיהא מקום נפילתם בבריאה מתייחס להם.

(שייך לשם) ואמנם גם האור של הדעת ירד גם הוא, אלא שנשאר במקום כלי המלכות דאצילות כו'. הנה לפי דברי רז"ל מתבאר, שכשנשברו ג' מלכי דחג"ת, הכלים ירדו לבריאה, והאורות ירדו באצילות עצמה, ונתלבשו בכלים המלכים נצח הוד יסוד ומלכות, ואין להקשות למה עתה היו יכולים לסבול אורות אחרים ולא נשברו, וכשבאו אורותיהם למלך וליכנס בתוכם, שהם מבחינתם, לא יכלו לסבול ונשברו ומתו, שאע"פ שכל הו"ק שוים בערכם כמ"ש רז"ל, מ"מ הא מיהא פירתא עדיפי אורות דחג"ת מאורות דנה"י, ואם אורות דחג"ת קיימי וקבלו בתוכם ולא נשברו, בבא אורותיהם למה נשברו. ומה גם לפי מ"ש רז"ל, שאורות דחג"ת היו באים בלי לבוש, ואורות דנה"י כשהיו באים ליכנס בכלים שלהם כדי למלך, היו באים מלובשים יע"ש פ"ב דלעיל, ועם כל זאת היו הכלים נשברים, ובאורותיהם נשברו, מה שלא נשברו בהיות בתוכם אורות גדולים ועצומים מהם. שהתירץ לכל זה מבואר הוא, שהכלים הללו אין כח בהם לסבול בתוכם אלא אור אחד, כל כלי וכלי, הילכך בבא אורות דחג"ת, ונכנס בכלים דנה"י, אחד באחד יגשו, אור החסד בכלי יסוד, ואור של גבורה בכלי דנו"ה, ויפה כחם לסבול אור אחד בתוכם. אבל כשבאו אורות דנה"י, כדי ליכנס ולמלך בכלי דנה"י, היו באים כל האורות יחד כנודע, ואפילו בכלי היסוד היו כלולים שנים, דיסוד ודמלכות כמ"ש רז"ל, ולא עצרו כח להעמיד אחד בשתיים. אמנם בכלי של המלכות תפול הקושיא הזאת, למה כשנכנס אור הדעת בתוכה עמדה על עומדה, וסבלה ובהכנס האור שלה והוא באחד, לא היתה יכולה לסבול והיא נשברה, והסברא נותנת, שאור הדעת גדול מאד מאור המלכות, כי הוא נשמת הו"ק כמ"ש רז"ל, ואין לומר שאור הדעת לא נכנס בתוך כלי המלכות ממש, אלא ירד במקומה, ועמד חוצה לה, והכי דייק לשון רז"ל, שכתב שירד למקום המלכות. חדא שאם כן צריך לחלק בין

ז"ל, גם נודע מ"ש רז"ל בשער העקודים פ"ה, בנותנו טעם לשבה, למה נשבר כלי המלכות, אחר שלא נכנס בה שום אור יתר זולתי הנוגע לחלקה ז"ל, וטעם הדבר הוא, מה שהודעתוך למעלה, כי בעקודים כאשר חזרו האורות שנית ליכנס בכלי שלהם, לא נכנסו ממש בכליהם רק כו', ונשאר כלי המלכות ריקן, אשר לסיבה זו נקרא המלכות אספקלריא דלית לה נהורא כו'. הנה כיון שכל אלו המלכים של הנקודים נעשו מהסתכלות העין בעקודים כנו"ל, לכן כיון ששם היה חסר בחינת אור המלכות מן הכלי שלה, גם זה הכלי של המלכות דנקודים היה חסר, ולא יכלה לקבל האור שלה ונשבר, יעויין שם. נמצינו למדים מדברי רז"ל, שמחמת שהמלכות עיקרא ושורשה חוצבה ממקום גרוע, גרמא לה להשבר, אמור מעתה, שלכך הוזכר שם האב במיתת המלכות, מה שלא הוזכר במלכים הראשונים בשום אחד מהם, לאשמועינן אביה העיקרי והשורשי שלה גרם לה מיתתה.

(שייך לדף קכ"ד אמצע ד"ה ונבאר סדר) ונפל הכלי במקום הדעת של הבריאה, להיותה מתייחס אליו כו'. ואם תאמר, אם בעינן שיהיה נפילתם במקום המתייחס אליהם, למה מלכי חג"ת בנפילתם לבריאה, לא נפלו במקום המתייחס להם, שהם מקום חג"ת דבריאה, ואם לא בעינן מקום המתייחס, למה כלי הדעת נפל בדעת דבריאה, הו"ל ליפול בכתר דבריאה, וירויח שתהא קרובה יותר אל אור הדעת שבאצילות, לקבל הארה ממנו. וי"ל, שכלי הדעת, כיון שלא היה אור הדעת רחוק ממנו שום ספירה דאצילות, כל ספירות הבריאה כאחד חשיב אצלו, ובחר עוד יותר מקום המתייחס אליו, אבל שאר מלכי חג"ת, שכבר האור נתרחק מהם ספירה אחד או שתיים או ג', שהרי אור החסד ירד ביסוד של אצילות, ונתרחק ספירה א' שלמה, ואור הגבורה ירד בנו"ה דאצילות, ונתרחק שתי ספירות, וכן אור הת"ת ג', הכלים שירדו בבריאה, אע"פ שכל ספירות הבריאה כאחד חשיבי אצלם, מ"מ כל כמה דאפשר לאקרובי אצל האורות היו מתקרבי,

עצמם. וחדא שמשם מאירים לכלים שלהם, בחרו להם יותר טוב לירד למטה. מלחזור אל המקום אשר חוצבו משם. אבל אור הת"ת, אשר אין לו זאת התקנה, כדי להלביש את עצמו, והרי הוא ערום, מה יעשה ולא יחזור אל המקום אשר עמד שם בראשונה. וא"ת, ולמה רז"ל נתן טעם לשבת, מה שאין שאר האודות עולים למעלה, יען נחלש כחם, תיפוק ליה כי מצאו להם לבושים. חדא ועוד קאמר, כיון שסוף סוף אין לבושיהם מבחינתם, כי הם בחי' חג"ת, ולבושיהם בחי' נה"י, אי לאו חלישות כח, היה להם שאחר שהאירו בכליהם, לחזור למעלה.

(שייך לשם) ואם ככה יהיה, נמצא שיהיה מרוחק מן הכלי שלו מאד, וימות, ויתבטל לגמרי כו'. וא"ת, הלא רז"ל כתב למטה גבי אור הדעת ז"ל, וי"ל דאפילו בספירות דאצילות עצמו, אין כ"כ הפסד, זולת בהיות ביניהם בין האור והכלי ג"ס רקניות בלי אור כלל, לא הוא, ולא זולתו, אבל כאן כו', הנה יש אורות אחרים עומדים בסוף האצילות יע"ש. ואיך כתב כאן, שאם היה אור הת"ת עולה, יתבטל כלי שלו לגמרי, אחר היות כמה אורות בסוף האצילות דדעת והחור"ג. וי"ל, שאין אחרים מועלים אלא כשגם מקבל הארה מהאור שלו של בחינתו, אלא שהוא רחוק יותר מג"ס, אבל אם יעלה אור הת"ת ויתעלם ויתטמר תוך הבינה, ולא יאיר לכלי שלו כלל, מה יועיל אורות משל אחרים, אין זה כדי שלא ימות ויתבטל הכלי לגמרי.

(שייך לשם) ולכן רצה המאציל העליון, והמשיך והגביל את כלי הכתר כו'. דע, כי בספר מבו"ש ש"ב ח"ב פרק ו' כתב רז"ל וז"ל, ונמצאו עתה אחורי אר"א עלאין יושבין פה למטה באופן זה, כי אחורי אבא יושבין בקו ימין במקום שהיה חסד רז"א, שהוא המלך הב', ואחורי אימא במקום שהיה המלך הג', שהיא גבורה רז"א כנודע. ובכת היות אלו האחוריים שנפלו עד פה, זהו בחינת הכלי החדש שעשו אבא ואימא, שנתפשטו עד פה ועלו אח"כ כו'.

הדעת לשאר היורדים, שהרי אורות דחג"ת שירדו בכלים דנר"ה, צריך לומר שנתלבשו בתוך הכלים, שהרי כתב רז"ל כי בבא עת מלוכת הנר"ה לא היו יכולים למלוך כי לא מצאו מקום פנוי מפני אור הגבורה שהיה בתוכם יע"ש. ועוד שהרי כתב רז"ל לקמן, שאור הדעת בעלותו למעלה הניח רשימו בכלי המלכות, ואין רשימו נשאר אלא בתוך הכלי, שעיקרו של רשימו אינו אלא כדי להחיות הכלי כנודע. אם לא שנאמר, שזאת עצמו היא התשובה לדבר, שהדעת לא נכנס בכלי המלכות אלא הוא לבדו. אבל כשהניח שם רשימו הדעת, והכוונה כדי שאח"כ כשיבא אור המלכות להיכנס בכלי שלו, ימצא שם רשימו של הדעת, והיא בחי' מלכות של הדעת, כמ"ש רז"ל לקמן, ואור המלכות עצמו, הרי הם שנים כהלכתן, זמן הראוי היה שלא ישבר כלי המלכות, כיון שכל האורות שבה הם בחי' המלכות. אלא מפני הטעם שנתן רז"ל כמ"ש בעניותין לעיל, הכלי שלה מעיקרא היה רעוע, נשבר ככל שאר אחרים.

(שייך לדרך קכ"ה באמצע ד"ה והנה עתה) אבל עם כל זה בהיותם למטה ממקומם נחלש כחם כו', ואע"ג דלקמן הוא אומר כי בתחלה היה הכלי נהנה בהיות הדעת למטה, והאור איננו חסר, וכאן הוא אומר שנחלש כחם. ואפשר כי זה חלישות כח, אינו נקרא חסרון.

(שייך לשם) אבל אור התפארת בראות את עצמו בלתי כלי, אפשר שיעלה אל המקום אשר יצא משם. וא"ת, ואורות דעת חר"ג, תכף כשנשברו הכלים, ועדיין הם למעלה ונשארו ערומים, למה לא עלו למעלה אל המקום אשר יצאו משם, כי קרוב הוא אצל עצמו יותר מלהאיר בכלי שלו. וי"ל, שאין רצונם להעלות אל מקום אשר משם יצאו, כי משם יצאו ולמה יחזרו לשם, אלא שבראות את עצמן ערומים איכא למיחש שמא שלא מרצונם וטובתם יחזור אל המקום הראשון לכן אורות מלכי הדעת והחור"ג כיון שמצאו תקונם לירד בכלים דמלכי נה"י ואיכא תרתי לטיבותא: חדא שהלבישו

וההתפשטות ההוא הוא עצמו בחי' האחוריים האלו שנפלו יע"ש. ולפ"ז מתבאר, שאחורי נה"י דכתר שנפלו, ואחוריים דאו"א הוא עצמו בחי' ג' קוין שנתפשטו מכח"ב, וכן מתבאר ממ"ש רז"ל לקמן פ"ד. אלא שקשה לזה, שהרי יש שינוי רב וגדול בין נפילת אחוריים דאו"א, להתפשטות ג' קוין כח"ב, שהרי בהתפשטות היה קו הכתר ראשון, ואחרי קו הבינה, ואחרי קו החכמה, כמפורש בדברי רז"ל. ואילו נפילת אחוריהם לא כן היה שאחוריים דאבא ירדו ראשונים, כאשר מלך החסד. ואח"כ ירדו אחוריים דאימא כאשר מת ונשבר הגבורה, ונמצא שקו של חכמה נתפשט ראשון לקו הבינה, ולא כך כתב רז"ל הסדר. ועוד מה זה רצה המאציל העליון שכתב רז"ל, כאילו הוא דבר חדש. ונלע"ד, שמ"ש רז"ל רצה המאציל העליון והמשיך, ר"ל שהעמידם וקיימם בהמשכה ההיא שהרי תכף אחר נפילתם שם, היה יכול לחזור להעלותם למעלה, כמו שהיה לבסוף, כי חזר והעלים כמ"ש רז"ל בשער התיקון, אלא שעלה ברצונו ית' והניחם שם פשוטין ועומדין, כדי שיהיו מוכנים שיתלבשו שם האורות אחר כך, ולעולם הכל אחד הוא. והענין כמ"ש רז"ל לעיל פ"ב, וגם כתבו בספר מבו"ש יע"ש ז"ל, והענין הוא, שאע"פ שבמיתת החסד ירדו אחורי אבא, עם כל זה אין אלו נקראים אחוריים גמורים, לפי שעדיין הבינה בבחי' פנים עמו, והיתה מאירה באחוריו, ונמצא שעדיין לא ירדו בעצם כל בחינת אחורי אבא, רק כשירדו גם אחורי אימא. אז ירדו שניהם לגמרי יע"ש, ואחורי נה"י דכתר שירדו, נודע שהוא עם גמר אחורי אבא ואימא ליפול, שהרי הוא היה מתלבש בתוכם בסוד מוחין, כמ"ש רז"ל לעיל פ"ו דנקודים. ונמצא שעם שכשמת מלך החסד, ירדו אחורי אבא, מ"מ לא נקרא עדיין נפילה ואחוריים, אחר היות הבינה מאירה בהם, ולא נקרא ירידה ונפילה באחורי אבא ואימא, רק כשמת גם מלך הגבורה, ונפלו גם אחורי אימא, וחזרו אבא ואימא להיותם אב"א. ואם תרצה יותר תראה לפי מ"ש רז"ל לעיל פ"א, שלא נגמר נפילת אחוריהם דאו"א גמר גמור, שלא נשאר שום דבר, אלא כשמת שלישי

עליון דמלך הת"ת יע"ש. באופן, שהאמת הוא, שאחורי נה"י דכתר, ואחורי או"א יחד כולם שלשתם, ירדו ונפלו כאחד, וגמר נפילתם ברגע אחד. ולפ"ז ג' קוי כח"ב שכתב רז"ל, גם הם כאחד וברגע אחד נתפשטו בודאי, אלא שרז"ל כתבם לפי סדר ותועלת הנמשך מהם, שלפי המצטרך היה הענין הולך, ובתחילה הוצרך קו הכתר, כדי שיתלבש אור הת"ת. ואח"כ הוצרך קו הבינה, כדי שיתלבש אור הגבורה. ואחרון שבכולם הוצרך התפשטות קו החכמה. לכך כתבו רז"ל אחרון. ולא שהיה התפשטות שלו אחרון. וכשנשבר מלך הנר"ה, שעלו האורות דנר"ה להתפשטות קו כלי הבינה, היינו טעמא שלא עלה מתחלה בקו החכמה שהוא מדרגתו של נצח קו ימין, מפני שעדיין לא היה אור החסד עולה, ואיך יעלה הנצח קודם החסד, ודוק.

(שייך לדרך קכ"ה אמצע ד"ה ואז אור) ואז הכלי שלו, כיון שנתרחק האור ממנו ירד למטה במלכות דבריאה כו'. וא"ת, בשלמא האור נתעלה יותר, כדיהיב טעם רז"ל, כי קרוב הוא אצל עצמו יותר מלהאיר לכלי שלו. אלא הכלי למה לו לרדת יותר למטה מי דחוק, ולמה לא עמד שם לקבל הארה יותר קרובה כמה דאפשר. וכן כלים דחוי"ג, שירדו פעם שנית עוד יותר למטה, למה ירדו ומי גרם להם נפילה שנית, אם תאמר כדי ליתן מקום מעבר לכלים דמלכי נה"י לכשישברו ימצא להם מקום פנוי למעבר, אין זה, שהרי כלי הת"ת עומד בכתר דבריאה, ולא זו משם.

(שייך לדרך קכ"ה אמצע ד"ה והנה טעם זה) אבל בבריאה כל העשר ספירות דבריאה אין שיעורם, אפילו שיעור ספירה אחד דאצילות, וא"כ הרי הוא כאילו עומדת בראש הבריאה כו'. הא ודאי קשה, אם שיעור ספירה אחד דאצילות, הרי היא ככל הבריאה כולה, א"כ כשנפל ספירה ראשונה, נתמלאה כולה, ואין כאן מקום לשאר. ורז"ל כתב שכלים דמלכי חג"ת בתחלה ירדו במקום כתב"ד דבריאה, ולבסוף נפלו פעם שנית לנה"י דבריאה, ואיה

הטעם עצמו שנתן בא"א. כי איך יתפשטו השתא או"א קודם התיקון מן הטיבור ולמטה, מה שלא יהיה להם כח להתפשט גם לאחר התיקון. (עיין במבוא שערים דף כ', דשם כתב רבינו טעם דהתפשטות דא"א יותר למטה אחר התיקון עד סיום כל אצילות, הוא לצורך ז"א, כי שם מקומן, לא כן עתה קודם התיקון יע"ש, והיפ"ש לא נזכר לו דברי רבינו שם. שמן ששון). ואשר נלע"ד, דהוא גופא הכי קאמר, והטעם שנתפשט הכתר עד הטיבור ולא יותר, מאחר שבחינתו הוא להתפשט מראש האצילות עד סופו, השתא נמי אמאי לא נתפשט יותר, ובא התשובה שאינו מתפשט א"א עד סוף האצילות אלא לכשיהיה לו לבושין מלבישין עליו, שהם כל שאר הפרצופים כנודע, ואיך יתפשט הכתר עתה יותר ממקום שאי אפשר לאו"א להתפשט אפילו אחר התיקון, וכ"ש וק"ו עתה קודם שום תיקון, שאי אפשר לאבא ואימא להתפשט יותר, ואיך יהיה הכתר קטן ושפל למטה מהם השתא, ואין מי שילביש עליו, ונמצא יצטרך להשאר ערום, כי בהתפשטות זה הוא ממש היפך גמור, ממה שיהיה לאחר התיקון, שאחר התיקון הכתר הוא מתלבש תוך כל פרצופי האצילות, ובהתפשטות זאת אורות דר"ק הם נתלבשו בתוכו, ונמצא שאם היה מתפשט יותר מן הטיבור, היה נשאר ערום מה שאין דרכו וכבודו. ואו"א גופייהו גם הם, מה שלא נתפשטו למטה מן הטיבור, אע"ג שלאחר התיקון כשנה"י שלהם מתלבש בסוד מוחין תוך גופא דועיד אנפין, מתפשט הנה"י שלהם עד סוף האצילות כנודע. ועיין מ"ש רז"ל בשער סדר האצילות פ"א, וא"כ גם השתא למה לא נתפשטו יותר למטה. ולזה תריץ יתיב, שמה שלאחר התיקון כשנה"י שלהם נכנס בסוד מוחין תוך גופא דז"א, מתפשטים עד סוף האצילות, היינו משום שקדם להם מוחין דא"א כנודע, שבתחלה לוקחים אבא ואימא מוחין מא"א, ועל ידי המוחין ההם מזדווגים גם הם אבא ואימא, וממשכין המוחין לזו"ן, ונמצא שכח ויכולת שיש להם להתפשט עד סוף האצילות בסוד מוחין, אינו אלא על ידי א"א הממשיך להם מוחין. לא כן השתא, שאדרבא לא די שלא

מקום כבוד לכל אלה ז' מלכים דאצילות, שירדו ונפלו בבריאה, ועוד, מ"ש שיצירה ועשיה יהי יותר קטני השיעור מבריאה, ורז"ל כתב לקמן שחיזוניות הכלים נפל בבריאה וביצירה ועשיה וצ"ע, לכשתעיין תמצא. (וכן הקשה ספר אור זרוע, ולענ"ד לא קשיא, שהרי דרבינו דקדק בלשונו וכתב, דבריאה כולה אין שיעורה אפילו ספירה אחת דאצילות, ונדע דכל מה שיצאו בעולם האצילות, אינו אלא בסוד נקודות, ועיין בשער התיקון נוקבא פ"ב כלל ט' וז"ל, אמנם ה' כלים אלו היו קטנים, ונקרא נקודות יע"ש טעם שבירתם כו', ועיין ש"ל פ"ז, דשם נתבאר החילוק בין ספירה ונקודה ופרצוף יע"ש. ומכיון שכן יכול לסבול הנקודות דאצילות. עיין בשער מאמרי רשב"י פ' קדושים, בענין קבלת שבת, דקודם חטא דאדה"ר ודאחר החטא. ומשם תבין תירוץ אחר עיי"ש. שמן ששון).

(שייך לדרך קכ"ח ד"ה ואמנם הטעם) ואמנם הטעם שלא נתפשטו עד מקום גר"ה הענין הוא כו'. והטעם שנתפשט הכתר עד הטיבור ולא יותר כו', ולכך איך יתפשט הכתר עתה יותר ממקום שאי אפשר לאו"א להתפשט אפילו אחר התיקון, ואיך יהיה הכתר קטן ושפל למטה מהם יע"ש"ב. ואי"ת, והיא גופא תקשה לך, לאחר התיקון היאך היה שנתפשט הכתר יותר למטה מאו"א, והרי הוא נעשה קטן ושפל יותר למטה מהם, מאי אית לך למימר אדרבא, במקום שמצינו ענוותנותו, שם מצינו גדולתו. זהו גדולתו של כתר, כי הוא מתפשט מראש האצילות עד סופו, מבריח מן הקצה העליון עד הקצה התחתון, וכל שאר הפרצופים מלבישים עליו, אבא ואימא עד הטיבור, וזו"ן מן הטיבור ולמטה, והוא מתלבש בתוכם, ונעשה להם נשמה. א"כ השתא נמי היה יכול להתפשט יותר מן הטיבור ולמטה, ומה לו אם יתפשטו אבא ואימא אחר התיקון עד שם, או לא יתפשטו, מאחר שאין התפשטות שלו תלוי בהתפשטות או"א. עוד קשה, למה לי טעמא אחרינא, שהתפשטות הכתר תוך או"א, מפסיק ביניהם, ולכך לא היה להם כח לאבא ואימא ויכולת להתפשט יותר, למה לא נתן לנו זאת

שלא יכלו לקבל האור שלהם, ונמצא שכאשר בא התיקון עיקרו היה לבח"י הכלים, אבל בענין האורות עצמות שלהם לא נתחדש דבר בהם מחמת העיבורים והיניקה יע"ש באורך, ובשער העיבורים פ"ד אות ג', ובספר מב"ש ש"ב ח"ג פ"ח, מכל אלו המקומות מתבאר היות האורות שלמים מעיקרא, שלא היו צריכים שום תיקון. ואם נאמר שלא היו מעיקרא בסוד פרצוף, אלא נפרד כל חלק מחבירו, היו צריכים תיקון גדול להעשות בסוד פרצוף, להעשות ביניהם קשר אמיץ וחזק, ועל כרחין צריך לומר, שכשיצאו האורות מלמעלה, ובאו ליכנס בכליהם, היו כולם שלימים בסוד פרצוף גמור, בג' קוין: ימין, ושמאל, ואמצעי. חח"ן, בג"ה, דת"י. אלא כשהיו נכנסים בכלים דנקודות, והיו הנקודות נשברים ונופלים, מה יעשו האורות, על כרחם שלא כרצונם היו מתפרדים כל חלק מחבירו, וכשנשבר החסד, נשאר חלק החסד יורד ועולה, ושאר חלקי האורות נכנסים בכלי שתחתיו, וכן השאר. באופן שמחמת הכלים שהיה ביניהם פירוד, גם האורות נתפרדו מסוד פרצוף גמור שהיו ונעשו כמו הנקודות.

(שייך לדרך קכ"ט ד"ה כאשר היו) ושם נתלבשו בתוכם של חג"ת שלו כו'. עיין עוד מעט לקמן, והטעם כי מתחלה כל הקלקול שהיה בז"ת, היה מפני שנה"י שהם דינים כנודע, היו רוצים לעלות עד מקום אמצעיות כדי להלבישם ולהתכללם בתוכם, ובזה יתבטלו הרחמים, בהיותם נתונים תוך הדינים, ולכן נתבטלו עכ"ל. ודברי רז"ל צריך לפרשם, מפני שהם כדברי הספר החתום, ולא עוד אלא שקשה עד מאד, במה שכתב שהביטול היה מפני הנה"י, שהם היו רוצים להלביש את החג"ת, והלא כשהיה הביטול בחג"ת, עדיין הנה"י לא יצאו לאויר העולם דלעילא, שהרי כללא הוא, כשיצאו אורות המלכים, היו כולם כלולים בדעת, ואח"כ הדעת נתן אותם כולם כלולים בחסד, וכן השאר, באופן שבעת יציאתם היו מלכי נה"י כולם כלולים בחג"ת. אבל הענין הוא, שמלבד הטעם כעיקר שנתן לנו רז"ל, למה היתה השבירה במלכים, והוא כי יצאו

נמשך להם כח ויכולת מא"א מצד אחד, על ידי הקו שמתפשט מא"א ונמשך ומפסיק ביניהם, יש להם הפסד בדבר, לכך לא היה להם כח ויכולת להתפשט יותר. ונמצא לפי"ז, כי זה גורם לזה וזה גורם לזה, קו התפשטות הכתר לא נתפשט מן הטיבור ולמטה, יען אין מי שילביש ויכסה עליו, כי קוין דחו"ב לא נתפשטו יותר לכסות עליו, ואי אפשר לו להיות ערום, וקוין דחו"ב לא נתפשטו, יען גרע כחם מסיבת קו הכתר, את זה נלע"ד כוונת דברי רז"ל.

(שייך לדרך קכ"ט ד"ה כאשר היו) כי אותו האור היורד מלמעלה, היה בו פרצוף שלם כו'. מ"ש שהאור שהיה יורד מלמעלה, היה בו פרצוף שלם, אין בידי יד עני ואביון כח לפרשו, שבודאי אין רצונו לומר שבכל אחד מן ה' מלכים היה בו פרצוף שלם, אחד בדעת, ואחד בחסד, ואחד בגבורה, וא"כ היו ז' פרצופים ל' מלכים, שנודע שכל אלו המלכים לא יצאו בתחלה אלא בחי' נפש, ולכן נשברו, עד שבא שם מ"ה בחינת הרוח, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות, ולא יתכן לומר שהיו ז' נפשות, שהרי הכלים אינם אלא ו' חלקי נקודה כנודע, ודייננו שנאמר האורות היה נפש שלימה פרצוף שלם. ועוד שגם לאחר התיקון, כל הו"ק אינם אלא פרצוף אחד כנודע, ואיך עתה היו ששה פרצופים, זה לא ניתן ליאמר כלל. אלא דאי לא היה אלא פרצוף אחד הולך ומתפשט בכל נקודה, ונקודה ההיא, מחמת קטנות, לא היה יכול לסבול והיתה נשברת. אלא שמה שקשה לזה הוא, כשמת החסד, שחלק האור ירד למטה במקום היסוד, ואח"כ עלה. וכן כשמת הגבורה, חלק האור שלו ירד בכלי הנר"ה, ושאר האורות נתלבשו בת"ת, איך היה האור מתחלק לפרקים, זה יורד ועולה, וזה נכנס בכלים שתחתיו, וזה יוצא, וכי פרצוף אחד מתחלק לחלקים רבים, ואם נאמר שגם האורות היו נפרדים כל חלק לו לבדו, חלק החסד, וחלק הגבורה לו לבדו, א"כ היו גם האורות נפרדים כמו אכלים, שלא היה ביניהם קשר אמיץ, ואין זה נקרא פרצוף. ועוד שרז"ל כתב בשער המלכים פ"ז ז"ל, הנה נתבאר כי השבירה לא היתה אלא בכלים,

הגיע יסוד דאימא עד החזה שלו, ונתפשטו החסדים, ויצאו ב' חסדי נצח והוד וג' שלישי חסד הת"ת מגולים, וירדו עד היסוד של ז"א, וחזרו להעלות מלמטה למעלה, וכשנכנסו בתוך היסוד דאימא, היו מכים בחסדי חו"ג ושליש חסד הת"ת המכוסים, ומגדלים הארתם, עד שעולים שני חצאי חסד דחסד לחכמה, וחצי שלישי לדעת. וכן עולים ב' שלישי חסד הגבורה לבינה, וחצי שלישי לדעת. ושני חצאי שלישי חסד הת"ת, עולים עד הכתר, ומגדלים כל סרצוף ז"א עד הכתר שלו. וכל זאת מפורש בדברי רז"ל בשער דרושי הצלם דרוש ג'. ונמצא חסדי חג"ת, הגיעו עד הכתר. וכל זה בפנים כותלי נה"י דאימא. וגם מבחוץ לכותלי נה"י יסוד דאימא, עלו אורות חסדי הנה"י דז"א באור חוזר שלהם, והגדילו והגיעו עד הכתר דז"א, כאשר מפורש בדברי רז"ל שם בדרוש י"ג וי"ד, המתחיל שים בהקדמה זו עיניך כו'. ונמצא אלו ואלו: אורות חג"ת, ואורות נה"י, כולם שוים לטובה, כי כולם עלו עד הכתר, ושניהם שוים לעילת העילות, ואין ביניהם מפסיק, אלא חד רקיע, שהיא כותלי כלים נה"י דאימא, ודי בזה.

(שייך לרף קכ"ט ד"ה ואני חיים) ואני חיים שמעתי, כי להיות הנה"י יותר גדולות, לכן היו מתגברות על האמצעיות, כי האמצעיות היו קצת מתוקנים בסוד פרצוף או"א, משא"כ בנה"י, לפי שאורם מגולים, היו מתגברים על האמצעיות. פירוש, כי הוא שמע שהמחלוקת שהיה בין אורות נה"י לאורות חג"ת הוא, שכאשר נתקן כל האצילות כולו, ופרצוף א"א אחר תיקונו, שנתקן הבריח מן הקצה אל הקצה, מראש כל האצילות עד סופו כנודע. וכאשר נתקנו או"א, והלבישו על א"א מן הגרון עד הטיבור כנודע. נמצא היות אורות א"א מבית ומחוץ, מצופים מכוסים. מבית, יסוד דעתיק המגיע עד החזה דא"א, ועד שם אורות החו"ג דא"א, היוצאים מתוך יסוד דעתיק, כגו גופא דא"א, הם מכוסים בכלי היסוד דעתיק, ומשם ולמטה הם מגולים, כאשר האריך רז"ל בכל זאת בשער או"א פ"ב יע"ש. ומחוץ,

כולם כלולים בחסד, ונכנסו בכלי החסד, ולא היה כלי החסד יכול לסובלם ונשבר, וכן השאר, כמבואר בדברי רז"ל. עוד השתא מפרש טעם אחר, והוא, מחלוקת שהוא לשם שמים, שהיו מים תחתונים בוכים, אנו בעינין למהוי קודם מלכא, דהיינו הנה"י, שהם מים תחתונים, בוכים להיות בחג"ת. וכשמלך החסד, והיו כל האורות כלולים בתוכו, היה אור הנצח רוצה לגבור עליו, מצד היותו מצד קו ימין כמו החסד, והיה רוצה לגבור על החסד, ולמלוך הוא בכלי החסד, ולהתכלל החסד בתוכו, והיה מחלוקת עצום ונורא ביניהם, עד שהמחלוקת גרם לכלי החסד להשבר. וכן כשמלך מלך הגבורה, ובתוכו כלולים שאר האורות, היה רוצה מלך ההוד מצד היותו קו שמאל, למלוך שם, ולהתכלל בתוכו את מלך הגבורה, ומפני מחלוקתם נשבר כלי הגבורה וכן כשמלך הת"ת והיו שאר האורות כלולים בתוכו, והיה אור היסוד היותו קו אמצעי, רוצה למלוך בתוכו, ולהתכלל בו בתוכו את אור הת"ת, וגבר המחלוקת ביניהם, עד שמפני כך נשבר כלי הת"ת. ונמצא אורות דנה"י מפני מחלוקתם, גרמו לכלים דמלכי חג"ת שישברו, וכל זה לש"י, מפני שהם אומרים אנו בעינין למהוי קודם מלכא, ורצונם למהוי קרובים יותר למאציל העליון. ולא עלה ברצון המאציל העליון כך, מפני שאם היה כך, שהיו מלכי נה"י מולכים בכלי חג"ת, וכוללים בתוכם את אורות מלכי חג"ת, היו הרחמים מתבטלים בתוך הדינים, וכיון שלא עלה ברצונו הפשוט ית' שמו כך, נשברו כלי חג"ת, ולא מלכו לא אלו ולא אלו. ואח"כ שמלכו מלכי נה"י בכלים שלהם, גם הם נשברו כליהם, כיון שהם גרמו שבר לכלים הראשונים, אי אפשר לכליהם שיתקיימו, ונשברו גם הם אלו ואלו.

ודע שמחלוקת זה נמשך ביניהם, עד עת תיקון העולמות, ותיקון הפרצופים. וכאשר נתקן פרצוף ז"א, שאז עילת העילות עשה שלום ביניהם, ופריש חזר רקיע ביניהם, ושרי אלו ואלו שוים, והוא כי (נותן) כאשר נתקן ז"א, ונגדל עד היותו בן ט' שנים ויום אחד שנכנסו בו המוחין מלוכשים בנה"י דאימא, וכאשר

הדעת, ועתיק ונוקבא בחינת חו"ב, אבל בדרוש הזה שרו"ל אינו מחלק בענין זה, ואינו עוסק בזה, א"כ א"א אינו בחי' מוחין, ואפשר שהכוונה הוא על גולגלתא דיליה, שבו נתונים המוחין, וא"א הוא בחי' גולגלתא, ולעילא מגולגלתא דיליה, יש בו דוגמת בחי' עתיק דאצילות, והדברים עתיקים, ואם כן מי ימלא לבו לגלות, אם לא בהעלם גדול, כי הוא רמו על קו הא"ס ב"ה, כי יורד ונתפשט עמו, ומתלבש תוך פנימיות, והוא נשמת א"ק, והוא כדרך כל עתיק שבכל עולם ועולם, כי הוא נעשה ממדרגת המלכות של עולם שלמעלה ממנו כמ"ש רו"ל, בכמה מקומות. ועיין סדר האצילות פ"א גם שני, ובמ"ש רו"ל בשער דרושי אבי"ע פ"א. (ויו"ל הרב שמן ששון, ועיין להרב יפה שעה, שכתב מ"ש רבינו שע"ב הוא בא"א ניחא כו', אלא שקשה כו', כי לא מצינו א"א שהוא בחי' מוחין לעולם כו' עיי"ש. ולענ"ד, מעולם לא אמר רבינו, כי א"א הוא בחי' מוחין, אלא בא לומר שכנגד מה שיש בא"ק, הוציא כנגדו, והיינו שהע"ב היא כנגד א"א דאצילות, ולא שא"א הוא מוחין, והוא פשוט. עוד כתב ו"ל, כתב רבינו וס"ג מאוזן ולמטה כו', לא פירש בחינתו כו', כנראה שבע"ח שלו לא היה כתוב, שכנגד ע"ב הוציא א"א ואבא שהוא בחי' חכמה, כמו שיש בע"ח אשר לפנינו דכצ"ל. עוד כתב ו"ל כו', לא מצינו ולא ראינו בעולם שקורם שיצא שם ב"ן, שהיה ס"ג מתפשט עד רגלי א"ק כו' ולא יותר, ואשתמטתיה מעיני דמר סוגיא ערוכה ברפ"א דשער הנקודים וז"ל, והנה המוחין של א"ק הם הוי"ה דע"ב, ומן בחי' האזנים ולמטה עד תשלום כל סיום א"ק, הוא בחי' ס"ג עד סיום הרגלים שלו, אמנם ענין זה היה בתחלה יעש"ב).

(שייך לרף ק"ל ד"ה אך) וס"ג דיליה מאזן ולמטה עד טיבורא, והוא כנגד בינה דאצילות כו'. לא פורש בדבר בחינתו כנגד חכמה דאצילות, ואפשר שחכמה ובינה כלולים הם, כמ"ש לקמן.

(שייך לרף ק"ל ד"ה והנה עדי"ז) ואז

שאו"א מלבישים חסד וגבורה של א"א עד הטיבור, ונמצאו אורות א"א, שעד החזה שלו מכוסים מלגו ומלבר. ומן החזה שלו ולמטה, מגולים, וכאשר נה"י שלו מגולים, והארתם גדול וגלוי מאד, היו רוצים להתגבר על האמצעיות, ולהיות עיבור ז"א למטה בתוכם דנה"י דא"א, בהיותם במקומם למטה, ולא עלה ברצון הפשוט כך, מה עשה, העלה הנה"י שלו למעלה במקום חג"ת שלו, ושם נכללו נה"י בחג"ת, ושם אחרי היותם נה"י כלול בחג"ת, וחג"ת כלול בנה"י, שם למעלה נעשה עיבור דז"א.

(שייך שם) לכן עתה אספם א"א עצמו לנה"י שלו, והכניסם תוך חג"ת שלו, ואז נמתקו הדינים תוך הרחמים כו'. לפי פשט דברי רו"ל, נראה, שהנה"י נכנסו תוך החג"ת, ולפ"ז נמצא שהחג"ת הליביש על נה"י, ואין האמת כן, אלא שהנה"י הליביש על חג"ת, כמ"ש רו"ל בכמה מקומות, ועיין בשער זרין פ"ב, אלא כוונת רו"ל בכאן להודיענו, שנכללו נה"י שלו בתוך או"א, שאו"א נקרא חג"ת שלו, יען מלבישים חג"ת שלו, ועיין מ"ש רו"ל בשער העיבורים פ"ב יעש"ב, ובמ"ש רו"ל בשער הולדת או"א וז"א פ"ה ז"ל, לכן מה עשה, אותם נה"י דא"א שהיו למטה מאבא ואימא, נתעלו למעלה באבא ואימא בתוך החג"ת שלהם, ולא בחג"ת דאריך אנפין עצמו, כי לא נתעלו בסוד מוחין דאו"א, רק נתעלו בחג"ת דאו"א יע"ש, והוא מ"ש רו"ל בפרקין, והכניסם תוך החג"ת שלו, ר"ל או"א הנקראים חג"ת שלו.

(שייך לרף ק"ל ד"ה א"ק כולל) א"ק כולל עסמ"ב בעצמותו כו', והע"ב הוא במוחין דיליה, וגם א"א דאצילות כו'. מ"ש רו"ל שהע"ב הוא בא"א ניחא, כי כמה פעמים הוא אומר, שהטעמים הם בכהר, וא"א הוא לעולם בחינת תתר כנדוע, אלא שקשה, מ"ש שהוא במוחין דיליה, כי לא מצינו א"א שהוא בחינת מוחין לעולם, כי אם כאשר אנו מחלקים כל פרצוף לייב פרצופים, אז יהיה א"א ונוקבא בחינת

ב"ן כו'. הן בעון בטלטולא דגברא אשר לי.
 אע"פ שהספר מצוי בידי, אין הפנאי מסכים
 לחפש אחריו, וזכורני שבספר מבוא שערים
 נסתפק רז"ל, אם ג"ר דנקודה הד' שהיא כנגד
 ז"א שלה שלא יצאו, נשאר שרשם בעולם
 העקודים. או אם נשאר בתוך פנימיות דא"ק.
 ולפ"ז מתבאר, כי כולם יצאו מעיני א"ק אחד
 לאחד. כל ה' נקודות אחד לאחד, ולא שנקודה
 הד' יצאה מתוך נקודה הג', והדברים מבוארים.

עדיין היה מתפשט ס"ג עד רגלי א"ק כו'. לא
 מצינו ולא ראינו בעולם, שקודם שיצא שם
 ב"ן, שהיה שם ס"ג מתפשט עד רגלי א"ק, כי
 לא היה מתפשט רק עד הטיבור של א"ק, והוא
 עד גבול עולם העקודים, ולא יותר, כמו שכתבו
 רז"ל בכל שערים דלעיל. ובשער טנת"א פ"א
 כתב רז"ל, ונמשכים תחלה סוד הטעמים דס"ג,
 שהם אח"פ עד טיבורו, ואח"כ לא הוציא שאר
 בחי' יע"ש.

(שייך לרף קל"ז ד"ה והנה עתה חזר) והנה
 עתה חזר התפשטות להאסף למעלה כו', והעלה
 עמהם למעלה במקומם את הו' אורות התחתונים,
 ונמצאו עתה כל הו' אורות התחתונים למעלה
 במקום הבינה, כי היא אם הבנים, ושם הוא
 מציאות מקום הריון ועיבור כו'. תימא, איך
 ובמה נמצאו האורות נתונים תוך הבינה, אחד
 היותם חסד ונצח בקו התפשטות החכמה, ודתי"ם
 בקו התפשטות הכתר, ובג"ה בקו התפשטות
 הבינה. ואח"כ בהתאסף הקוים למעלה, איך הלכו
 אורות קוי כתר וחכמה, וניתנו בבינה. ובפרט
 אחד שכללא הוא מסוד בדינו, ממ"ש רז"ל
 בספר מבוי"ש שע"ב ח"א פ"ו, שאין מציאות
 להיות אורות מספירה לספירה ומפוצוף לפוצוף,
 אם לא על ידי זווגים, וכאן אי אפשר לומר כן,
 שהרי שבירת הכלים גרמו. שנפלו אחרים
 דאו"א, והיו או"א עומדין בבחי' אב"א, כמ"ש
 רז"ל, ועדיין עד עת בא תיקון העולמות לא חזרו
 פב"פ, ואי אפשר לומר בעולם שנודווגו או"א.
 וא"כ כיון שאין מציאות זווג בעולם, איך נמצאו
 האורות נתונים בבינה. ועוד אחרת יש להבין,
 שסוף כל סוף עתידים האורות להנתן בבינה,
 למה מעיקרא היה התפשטות שני הקוין, קו
 הכתר, וקו החכמה, ולא היה צריך להתפשט אלא
 קו הבינה, ובו יתכללו כל האורות העוליים. ואחד
 כך על ידי ההתפשטות ההוא למעלה, יהיה בחי'
 עליית מ"ן כמו שהיה עכשיו, שנתפשטו ג' קוי
 כח"ב, שיתפשטו, כדי שעל ידי כן נכללו האורות
 זה בזה, שהרי בקו החכמה נכלל חסד ונצח, ובקו
 הבינה נכלל גבורה והוד ובקו כתר נכללו אורות
 דתי"ם זה בזה, ועל ידי נה"י כלולים באורות
 חגיגת, שזה אחד מן התיקונים, כמ"ש רז"ל בשער

(שייך לרף ק"ל ד"ה ואח"כ כשרצה) ואז
 נברא העולם במדה"ד, ויצאת בת בתחלה שהוא
 שם ב"ן בפנים דא"ק, ואח"כ יצאו ענפיו לחוץ
 כו', והולידו בן שהוא שם מ"ה בפנים ובחוץ
 כו', האי הולדה בפנים שכתב רז"ל, לא זכיתי
 להבין, שהרי בפנים אינו צריך הולדה, ואינו
 דבר חדש שמולידים, כי אשר כבר היה מתחלה
 מ"ה וב"ן הכוללים מטיבורא דא"ק ולתתא,
 כמ"ש רז"ל בפרקין, ובשער טנת"א פ"א ממ"ב
 יע"ש, והם בכלל רל"ב שערים הידועים שהם
 בפנים, והם הם אשר עלו למ"ן מן הטיבור
 דא"ק ולמעלה, כדי שיזדווגו ע"ב הכולל עם
 ע"ב דס"ג הכולל, שעל ידי זווגם נולדה הבת
 תחלה ויצא שם ב"ן לחוץ, ומה הולדה שייך
 בפנים, שכתב רז"ל שהוא שם ב"ן בפנים דא"ק.
 וכן כתב והולידו בן שהוא שם מ"ה בפנים
 ואשר להיות כבר היה מקודם. אם לא שנאמר,
 שהכוונה היא לומר, בפנים, שהיה בפנים והולידו
 להוציאו לחוץ, ואין הולדה אלא יציאתה לחוץ.

(שייך לרף ק"ל ד"ה והנה בכל) והנה
 בראשונה יצא נקודה הראשונה, והוא כתר דב"ן
 כו'. ואחר כך יצא הנקודה הב', שהיא חכמה
 דב"ן כו', ואח"כ יצא נקודה הג', שהיא בינה
 דב"ן כו', ואחר כך יצאו ז' נקודות דב"ן, שהם
 כללות ב' נקודות לבד כו'. מפורש יוצא מדברי
 רז"ל, שהג' נקודות ראשונות יצאו אחד לאחד,
 והב' נקודות אחרונות יצאו שניהם כאחד.

(שייך לרף קל"א ד"ה וחרי) אמנם הנקודה
 הד' שהיא כנגד ז"א דב"ן, נשאר ג"ר שבו,
 בנקודה הג' דב"ן, שהיא בחי' אימא דכללות

חלקי נצח דיצירה ועשיה, עלו ונכללו בנצח דבריאה. וחלקי חסד דיצירה ועשיה, עלו ונכללו בחסד דבריאה. וכשעלו באצילות, עלו חסד ונצח, ועמדו במקום נצח דאצילות, כמ"ש רז"ל. וכן על זה הדרך, ב' קוין אחרים, קו אמצעי דתי"ם, וקו שמאל דבג"ה. באופן שעלו כלים דיצירה ועשיה, כלולים בכלים דבריאה, ודע שכל זה שכתב רז"ל, שעלו כלים דבריאה, ובעניותינו אמרנו, שלא לבד מבריאה עלו, אלא שגם כלים דיצירה ועשיה עלו, כלולים בכלי דבריאה. לא כל הכלים כמות שהם, שהיו בעת הנפילה עלו, כי לא עלה מהם, אלא חלק הנוגע מהם להעשות כלים דאצילות, וחלק אצילות שבהם, הוא מה שעלה. וחלקי ב"ע שבהם, נשאר כל אחד במקום, חלקי בריאה, בבריאה, וחלקי יצירה, ביצירה. וחלקי עשיה, בעשיה. ולא עלה מכל ב"ע, אלא חלקי אצילות שבהם. וכל זאת כתבו רז"ל לא במקום אחד, כי אם במקומות רבים, ומהם בשער מ"ד ומ"ן פ"ד ז"ל, ואחר כך באבא ואימא דבריאה, הובררו זו"ן, וכן כיוצא בזה עד סוף חלק העשיה, ואין להאריך. והטעם שאין באבא ואימא כח לבדו כל מה שהוא אלא זו"ן בלבד, הוא, כי הנה כל הניצוצות אינם שוות, ויש בהם מדרגות חלוקות לאין קץ כנו"ל, ולכן כל מה שהוא מבחי' זו"ן דאצילות בלבד, יכול להתברר ולהעלות עד אימא דאצילות, אבל מה שהיה למטה ממדרגת זו"ן, אינו יכול גם הוא להעלות למעלה מזו"ן עד אימא, שהרי מדרגתו פחותה מזו"ן, ואם היה בו כדי להעלות עד אימא, היה גם הוא נכלל בכלל זו"ן, באופן שאין מתברר שום מדרגה, אלא במדרגה אחד שלמעלה ממנו בלבד י"ע"ש, ועיין בשער דרושי אבי"ע פ"ב. הרי מפורש יוצא כדברינו. וצריך שתדע, שחלקי האצילות שעלה מכלים דעשיה, בהם נתקן כלים דפרצוף דחיצון דזו"ן. וחלקי אצילות העולה מכלים דיצירה, בהם נתקן כלים דפרצוף אמצעי דזו"ן. וחלקי אצילות העולה מכלים דבריאה, בהם נתקן כלים דפרצוף פנימי דז"א. והוא הדבר שכתב רז"ל בשער החשמל פ"ג ז"ל, ושם בעשיה יש בחי' ניצוצות הראויים אל אצילות ג"כ, לבחי' כלי החיצון, ואוכלם נוק' דעשיה כו'. ואז שם

דלעיל פ"ה ז"ל, והוא כי גם הז"ת האורות שלהם נתלבשו דרך קוי כח"ב יע"ש. (ולפי מ"ש השמ"ש בהגה"ה, דהוא בינה דא"ק, אין כאן קושיא, היינו דאח"כ עלו כולם תוך בינה דא"ק ופשוט שמן ששון). אלא אם לא היה כן, אין הכי נמי שהיו אורות ז"ת נכללות בה, אבל לא היו נעשים דרך קוין ונכללים זה בזה, אלא היו נכללים בה אחד לאחד כמו שהיו שם בתחלה קודם יציאתם משם, לכך הוצרכו ג' קוי כח"ב להתפשט כדי שיתקנו האורות דרך קוין. אלא שק"ק, א"כ בשער דלעיל פ"ה, שצ"ל רז"ל במים אדירים לבקש טעם, למה קוי כח"ב המתפשטים, לא נתפשטו כי אם עד מקום חג"ת דאצילות, ונתן טעם דחוק כמו שיראה המעיין, ולמה לא כתב הטעם, שאם הקוין מתפשטים עד מקום נו"ה דאצילות, כשהיו האורות נכללים בהם, לא היו נכללים זה בזה, כי היה הנצח עולה במקום נצח דאצילות, וחסד עולה במקום חסד דאצילות, זה בקו החכמה. וכן על זה הדרך בקו התפשטות הבינה, היה הגבורה עולה במקום גבורה דאצילות, והוד עולה במקום הוד דאצילות. וכן על זה הדרך בקו התפשטות הכתר, ולא היו האורות נכללים זה בזה, וכוונת המאציל היתה שיתכללו האורות זה בזה, לכך לא המשיך הקוין אלא עד חג"ת דאצילות.

(שייך לשם) וכאשר עלו ז' האורות למעלה, עלו גם הכלים שירדו בבריאה, למעלה באצילות כו'. בדברי רז"ל לא נזכר, אלא עליית הכלים מבריאה לבד, ויצירה ועשיה לא עלה בזכרונו, וידוע כי כאשר נשברו הכלים, היו נופלים והולכים פנימיותם לבריאה, וחיצוניותם ליצירה, וחיצוניות דחיצוניות בעשיה, ובודאי הגמור שסדר נפילת הכלים ביצירה ועשיה, הוא היה כפי סדר נפילתם בבריאה, אף על פי שלא פירש בדברי רבינו זכרונו לברכה כיצד ובאיזה אופן היה, מ"מ כיון שלא פורש, מה נענה ומה נאמר יד עני אנן, אם לא ילמוד סתום מן המפורש סדר נפילתם בבריאה, כך ממש היה ביצירה ועשיה, ובעת עלייתם בודאי שכמו שהיו עולים כלים דבריאה, כך עלו הכלים דיצירה ועשיה. וסדר עלייתם הוא כך :

כדי להתקן כל האצילות שהם י"ב בחי' כו'. וא"ת, וכי בעיבור זה נתקנו כל הי"ב פרצופים, שהוכרח להשתהות י"ב חדשים, והלא לעיל מוכ' כדי דיבור כתב רז"ל, וע"י זיווג זה נתקן כל עולם האצילות כולו, מן עתיק עד המלכות, ותחלה נתקן עתיק, ואחר כך היה זווג בעתיק, והוא תיקון לא"א, ואחר כך היה זווג בא"א, לתקון או"א, ואחר כך היה זווג באבא ואימא, והוא תיקון לזו"ן, הרי כי לא בעיבור עתיק נתקנו כל הפרצופים, אלא לאט לאט היה נתקן והולך כל פרצוף אחד שלמעלה ממנו לבד ולא יותר, ואיך סלקא דעתיה לומר שבעיבור עתיק נתקנו כל הפרצופים, אם לא מדחזינן שבזו"ן הוצרכו ג' עיבורים: דז', ודט', ודי"ב חדשים. ועוד, לפי המסקנא שהי"ב חדשים שהיו בעיבור העליון, היו לצורך עתיק לבדו, למה הוצרך י"ב חדשים. וצ"ל, שרז"ל שתי שמועות שמע מרבו, שמע שאין שום פרצוף נתקן אלא במדרגה אחד שלמעלה לבד דוקא, דהיינו זו"ן באבא ואימא, ואבא ואימא בא"א, וכן על זה הדרך בכל השאר, ושמע שיי"ב חדשים הוצרך בעיבור, כדי לתקן כל הי"ב פרצופים, והוה אפשר לקיים שתייהם ולומר, שעתיק ונוק' היו ב' חדשים בעיבור, ואחר כך היה הזווג בעתיק, לצורך א"א ונוק', והיו בעיבור ב' חדשים אחרים, וכן ע"ז הדרך כל השאר, באופן שכל אחד נתקן במדרגה שלמעלה ממנו, וכל אחד לא נשתהא בעיבור אלא חדש אחד לבד, וחזר והכריע, שאין סברא זו נכונה, שהרי בזו"ן מצינו ג' עיבורים, דז', ודט', ודי"ב, וזו הוא הכרח גמור לומר, שהי"ב חדשים ששמע, הוא לעיבור עתיק לבדו.

(שייך לרף קל"ח ד"ה וזה מציאות שם) וזה המציאות שם מ"ה דאלפין הוה, יצא מן המצח דא"ק כו'. הנה לעיל נתבאר בפ"ח, שכאשר יצא שם מ"ה, יצאה אשתו עמו, וז"ל רז"ל, וזה הדר הכולל ו"ק, נקרא שם מ"ה, והוא רוחא, והוא זכוין, שגם בחינת חג"ת נה"י שבמלכות יצאת עמו עתה, כי המלכות שבמלכות היא שיצאת תחלה יע"ש, ולא פורש בדברי רז"ל אלו חג"ת נה"י שבמלכות שיצאת

חזרת מלכות דיצירה לברר מהמלכים דיצירה, חלק האצילות של כלי האמצעי כו', וכן עולים עד מלכות דבריאה, ושם נבררים גם המלכים דבריאה, חלק האצילות שיש שם, הנוגע לכלי הפנימי יע"ש. ועיניך תראנה, שכל מה שכתבנו בכלים, כן הוא הדרך ממש באורות דרפ"ח ניצוצות שנשארו בתוך הכלים, וכנגד כל חלק העולה ומתברר, כן ממש נכנס בהם מחלקי האורות שנשארו באצילות ולא נפלו לבי"ע כנודע. ומבירור הכלים מתקנים הכלים, ומאורות ניצוצות דרפ"ח מתקנים הקרומות שבתוך הכלים ומאורות דאצילות הם עצמות המוחין, נשמה שבהם, ואין להאריך יותר.

(שייך לרף קל"ז ד"ה ואמנם בחי' המ"ן) ואמנם בחי' המ"ן שאמרנו לעיל, שעלו לצורך זיווג העליון, הוא עצמו עליית ז' אורות הנזכר, העולים למעלה בבניה, וזכור הקדמה זו, מהו ענין עליית מ"ן כו'. מתבאר מדברי רז"ל, שלא עלו למ"ן, אלא האורות שהיו באצילות כלולים בג' הקוין האמורים, אבל עליית הכלים שעלו מבריאה לאצילות כמ"ש רז"ל, לא קחשיב אותו לבחי' עליית מ"ן. וקשה לזה, שהרי בכל מקום אין עליית מ"ן, אלא מה שעולה מן המבורר מבי"ע, וכל שער מ"ד ומ"ן מלא מזה, ושם בפ"ב כתב ז"ל, גם נתבאר כי כל כוונתנו ותפלתנו, אנו מעלים את הניצוצות ההם, עד היסוד דנוק' דז"א בבחי' מ"ן ונתקנים שם יע"ש. באופן שאין עליית מ"ן, אלא הנבררים ועולים מבי"ע. (ולענין, שגם כלים עלו שם בכינה דא"ק, כמ"ש בהגהות השמש בשער המוחין פ"ב, בענין ג' חדשים ראשונים, קשה לאשה ולולד, דשם עיקר העומדים שם, אבל אה"נ כי בחי' הכלים גם הם עולים בג' אמצעית אל מדור אמצעי, ואחר כך במדור העליון יע"ש שמן ששוין, אם לא שנחלק ונאמר, כי לעליית מ"ן הזאת, שהוא במקום גבוה גדול מאד מאד, בע"ב הכולל ובע"ב דס"ג הכולל, שהוא הגורם זווג במוחין דא"ק, לא הועיל לעליית מ"ן, אלא בחי' האורות, ולא כלים העולים מבי"ע, אלא שהמאציל העליון גזר, ועלו לצורכם שם, להתקן הם עצמם.

(שייך לרף קל"ח ד"ה ולכן) והטעם הוא

מ"ן, מ"מ מי העלה אותם, ואדם אין לא בעליונים ולא בתחתונים, שעדיין לא נתקן אפילו עתיק, ועליית האורות בעצמם היה ברצון המאציל העליון, כמ"ש רז"ל בריש פרקין דלעיל ז"ל, כאשר עלה ברצון המאציל העליון כו', גזר והעלה מ"ן מתתא לעילא יעויין שם. הרי שהעליה בעצמה היתה ברצון המאציל, ושייך שפיר לומר כד סליק ברעותא. ודע שלעיל בפ"ב משער טנת"א כתב רז"ל, שכאשר היה הזווג בתוך פנימיות דא"ק להוליד ולהוציא לחוץ שם ב"ן עלו מ"ה וב"ן הכוללים שבפנימיות א"ק מן הטיבור ולמטה, עלו למ"ן למעלה, ונקודין תגין ואותיות דס"ג הכולל היו בערך ישסו"ת, והיו טפלים ונכללים בע"ב דס"ג הכולל ובע"ב הכולל, שהם בערך או"א עילאין, וע"י כולם נעשה הזווג כדי להוליד את הבת תחילה, שהיא שם ב"ן, וכאן בזווג הזה הנעשה כדי להוליד שם מ"ה שהוא דכר, לא פורש בדברי רז"ל רק עליית האורות שבחוץ, ושהם היו בסוד בחי' מ"ן. אבל האורות שבפנים דא"ק, לא הזכרו כלל. אבל שם כתב רז"ל ז"ל, ואחר כך חזרו להזווג ע"ב הכולל עם טעמים דס"ג הכולל בסוד פנימיות, וכל שאר הבחינות טפלים להם, ואז הולידו הזכר והוא שם מ"ה יע"ש. ומדאמר וכל שאר הבחי' טפלים להם, מתבאר שגם בזווג הזה הנעשה כדי להוליד שם מ"ה, היו כל האורות שבפנימיות א"ק כוללים זה בזה, וה' יאיר עינינו בתורתו.

(שייך לרף קל"ט ד"ה ואמנם) וכן מן נקודות של מ"ה נעשה צד הדוכרא דא"א, ומנקודות של ב"ן נעשה צד נוקבא דא"א כו'. הנה רז"ל בפרקין אזיל בשיטתו, כי טעמים בכתר, ונקודות בחכמה, תגין בבינה, אותיות בז"ת. ואם כן קשה עד מאד, היאך כתב שצד נוקבא דא"א, נעשה מנקודות של ב"ן, והלא א"א לא ברר ולקח לצורך נוק' שלו, אלא ה' תחתונות דכתר דב"ן, והם טעמים דב"ן כמ"ש רז"ל בכ"מ. (וז"ל הרב שמן ששון, ודע דאין זה סותר במה שכתב במ"א, שנקודות דב"ן הם בנוקבא דאבא, וכאן כתב שהוא בנוקבא דא"א, שאין נקודות הנזכר כאן, הוא בחי' נוקבא דבחי' ד' בחי' טנת"א, אלא הוא

עם שם מ"ה איה איפה מקום יצאתה, אם גם היא יצאת מהארת המצח כמו שם מ"ה, או כיון שהיא שארית שם ב"ן, יצאה מן העינים, כמו שם ב"ן הראשון. וכן מסתבר כי לעולם שם ב"ן מקום יצאתה, היא על ידי ההסתכלות דרך העינים.

(שייך לשם) אבל העין אין בו הבל אלא הסתכלות בלבד, וטעם השינוי הזה הוא, לפי שהג' הם בחי' טעמים, אך העין הוא בחי' נקודות כו'. עיין מ"ש בעניותין לעיל בשער הנקודים.

(שייך לרף קל"ט ד"ה והנה אור) גם זהו מ"ש בווהר במקומות רבים כו', סליק ברעותא למברי עולם האצילות כו', כי המצח הרצון דא"ק סליק ברעותא כו'. אע"ג דלפי מ"ש רז"ל שלהי שער הנקודים, ובפ"ב משער מ"ד ומ"ן, ובכמה מקומות, כי סליק ברעותא לא שייך למימר, אלא כשנעשה הזווג ההוא למעלה, בלא עליית מ"ן, כאשר איש אין בארץ להעלותם, וכאשר זו"ן עדיין לא נתקנו, ואין מי שיעלה מ"ן, ונעשה הזווג ההוא בלתי עליית מ"ן אלא ברעותא עילאה. לא כן השתא בזווג הזאת הנעשה על ידי ע"ב הכולל עם ע"ב דס"ג במצח דא"ק, כי כבר היה שם עליית מ"ן, שהם האורות שעלו למעלה, כמ"ש רז"ל בפרקין, ובפ' דלעיל, ואחר היות עליית מ"ן, איך שייך למימר כי סליק ברעותא. (ולא דק, שהרי אי אפשר לזווג בלי עליית מ"ן שהם מהמלכים, אמנם כד סליק ברעותא היה בלי מי שיעלה אותם, דאדם אין, ועלו מעצמם, ועיין שט"ל פ"ב אות ז'. ש"ש). דע כי אין עליית מ"ן נקרא עליית מ"ן, אלא דוקא כשבא הדבר מצד התחתונים, כגון הצדיקים, שעל ידי מעשיהם הטובים ומצותיהם ותפילתם, מבררין משארית המלכים דזו"ן שנשארו בבי"ע, ומעלין אותם לתקנם. וכן זו"ן שהם בנים דאו"א, מבררין משארית אחורי או"א הנפולים, ומעלים אותם, וזה נקרא עליית מ"ן באמת. לא כן בזווג הזה הנעשה במצח דא"ק, ע"י ע"ב הכולל עם ע"ב דס"ג, שאמת הוא שעליית האורות היה לבחי' עליית

ס"ג הכולל, והנה רצה להוציא ג"כ מן מ"ה וב"ן שלו הפנימים לחוץ יע"ש"ב. כי מתבאר מפורש, שלא יצא לחוץ מע"ב הכולל, אלא ע"ב דע"ב. ומס"ג הכולל, ע"ב דס"ג, ואחר כך יצאו מ"ה וב"ן הכוללים, וכל זאת שלא כדברי רז"ל בכאן. אמנם דע, כי עומק דברי רז"ל היא לומר, שכשיצא הבת, והיא שם ב"ן עולם הנקודים היוצא מן העינים, יצא חיצוניות כללות כל שם ב"ן, ובו בתוכו מלוש חיצוניות ס"ג דס"ג, ואירע כל ענין המאורע, בסוד הכל ס"ג. ואחר כך לתקן כל העולמות, יצא שם מ"ה, והוא כללות חיצוניות כל שם מ"ה, ובו בתוכו מלוש ס"ג דע"ב הכולל, ויצא מן המצח. כמו שס"ג דס"ג יצא מלוש תוך ב"ן הכולל, כן ס"ג דע"ב יצא מלוש תוך כללות שם מ"ה, והוא סוד גנוז וטמיר מאד. ונמצא סדרן של דברים כך היה, תחילת הכל יצא ע"ב דע"ב הכולל, והם שערות הראש, אשר מרוב העלמם וגודל מעלתם לא דיבר רז"ל בהם. ואחר כך יצאו אורות אח"פ, שהם ע"ב דס"ג הכולל, ואח"כ נולדה הבת תחילה, והוא עולם הנקודים, אור ההסתכלות, ויצא טנת"א שלם דחיצוניות ב"ן הכולל, ובו בתוכו מלוש ס"ג דס"ג הכולל, ואחד כל השבירה והמיתה שהיתה, ויצא על ידי אור המצח שם מ"ה, והוא טנת"א שלם דחיצוניות שם מ"ה הכולל, ובו בתוכו מלוש ס"ג דע"ב הכולל. הדי עתה נמצא מ"ה וב"ן הכוללים, כל א' הוציא טנת"א שלם דחיצוניות שלו, ומע"ב הכולל יצא ע"ב וס"ג, וכן מס"ג הכולל יצאה ע"ב וס"ג, לכן איננו חסד לי אלא ת"א דע"ב הכולל, ות"א דס"ג הכולל, וקאמר שאינו יודע מה נעשה בהם.

(שייך לרף קמ"ב ד"ה אמנם קשה) ואולי נעשה מהם בי"ע, ושמוד כלל זה, ואפשר שהוא אמיתי, ויובן כמה דברים כו', וא"ת, אם אורות הללו בעצמות האצילות לא נדאו ולא נתגלו, מהיכן ואיך ובמה באו, ונעשה מהם עולמות בי"ע, הלא אין עולמות של בי"ע נתקנו, אלא ע"י חותם האצילות בהם, כמ"ש רז"ל בשער דדושי אבי"ע פ"ב יע"ש, איך עולם האצילות החתים בבדיאה, והבריאה החתים ביצירה, והיצירה החתים בעשיה, באופן כי כולם אינם,

בחי' ה' תחתונות טעמים, אשר מהם לקח א"א לעשות נוקבא שבו, ואלו קרא אותם רבינו בשם נקודות דב"ן, ומבואר זה בשער ההקדמות בדרוש ב' בתיקון המלכים ד' כ"ה ד"ה כלל העולה, כי ע"י דכורא שבו נעשה מן כל הכתר דמ"ה, ונקראים טעמים דמ"ה. ונוקבא שבו, ה"ד דמתד דב"ן, וא"א, דכורא שבו לוקח חכמה דמ"ה, והם נקודות דמ"ה. ונוקבא שבו, לקח ה' אחדונות דכתד דב"ן, והם נקודות דב"ן. ואו"א, לוקחים בינה דמ"ה, שהם תגין דמ"ה, ומהו"ה דב"ן, לוקח אבא ז"ת דחכמה דב"ן, ואימא ו' תחתונות דבינה דב"ן כו' יע"ש. הדי בהדיא, שלה' תחתונות דטעמים דב"ן, קודא אותם בשם נקודות. ועיין להרב יפה שעה ז"ל דאשתמטתיה דברי רבינו (אלה).

(שייך לרף קמ"ב ד"ה גם נלע"ד) גם נלע"ד להבין, כי שורשם אינם זולת ב' בחינות, שהם ע"ב ס"ג, והם שורש ההסד והדין, ואמנם הע"ב כולל טנת"א, וכן הס"ג ג"כ, והטעמים דע"ב הם בדישא כנודע, והנקודות שלו הם ממצחא ולתתא, שהוא שם מ"ה, ושם זה כולל ג"כ טנת"א. נמצא הטעמים דע"ב הם כנגד הטעמים דס"ג, והנקודות דע"ב הם שם מ"ה דמצחא, והם כנגד הנקודות של ס"ג, שהם בעינים, וזה נקרא שם ב"ן, ואמנם כו' ונשארו עתה תגין ואותיות דע"ב, ותגין ואותיות דס"ג, ואיני יודע מה נעשה מהם כו'. לפי דברי רז"ל נמצא, שכל הבחינות שיצאו מפנימיות א"ק ולחוץ, אינם אלא ד' בחינות, שהם: ע"ב, וס"ג דע"ב הכולל, וע"ב, ס"ג דס"ג הכולל, ובצאתם לחוץ, קנו לעצמם שמות אחרים, ס"ג דע"ב נקרא שם מ"ה, וס"ג דס"ג נקרא שם ב"ן, ולפי זה נמצא, שמ"ה וב"ן הכוללים שבפנימיות א"ק, לא יצאו ולא הוציאם לחוץ כלל. וקשה, דאם כן, כשחקר רז"ל תגין ואותיות דע"ב, ותגין ואותיות דס"ג מה נעשה בהם, למה לא חקר על מ"ה וב"ן הכוללים, מה נעשה בהם. ועוד שבשער טנת"א במ"ב פ"א כתב רז"ל ז"ל, ואח"כ לא הוציא שאר בחינות לחוץ, יען הם מלושבים תוך מ"ה וב"ן, כנ"ל כדרך אורות ע"ב הכולל, שלא נתגלו ממנו רק השערות, הנמשכים מע"ב של ע"ב הכולל, ושאר חלקיו טמורים תוך

וכשנתקנה הנוקבא שהיא המלכות כו'. עיין היטב מ"ש רו"ל בשער דרושי אבי"ע פי"ב, וצריך לעיין שם בעומק עד מקום שעין שכלך מגעת, ובמ"ש רו"ל בפ"ז משער השבירה, ובפ"ד משער מ"ד ומ"ן, ובספר מבו"ש ש"ב ח"ג פ"ז ופ"ח.

(שייך לדרך קמ"ד ד"ה עוד שורש) והנה היה ז"א הו' כלים שבו באופן זו, חסד מחסד גבירה כו'. דע כי בג' מקומות דברי רו"ל מוחלקים, לעיל בשער השבירה פ"ח כתב ז"ל, ויצאו הו' נקודות שבו"א, שהם הו' מלכים, הו' מלכויות שיש בו"ן, כי הו' מלכויות הם בז"א, והו' ז"א מלכות שבמלכות יע"ש. אלמא הו' כלים דו"א. היו בחי' מלכות. ובריש שער מטי ולא מטי כתב רו"ל ז"ל, ואחר כך נתפשט האור יותר למטה מבחי' הנו' כו', ואז נעשה עשרה כלים, אך כולם עדיין בסוד בחי' כלי הכתר. פי', שידוע הוא, כי כל ספירה מיי"ס, היא נכללת מיי"ס, ויש בכל אחד בחי' כתר, ואותו חלק של הכלים שנוגעים למציאות של עשרה כתרים של הי"ס, היה בהם יכולת לעשות בהם כלים יע"ש. וכאן בפרקינ', קורא להם חסד מחסד, גבורה מגבורה, ובשער מוחין דו"א פי"א כתב רו"ל ז"ל, תחילה היה ז"א ו' מלכויות או ו' כתרים של ו"ק יע"ש. ועמ"ש רו"ל בספר הכוונות, בדרוש העמידה בברכת המינים.

(שייך לדרך קמ"ג ד"ה ועתה) ולכן כל הפגם שגורמים התחתונים על ידי מעשיהם הרעים, אינו מגיע בג"ר שהם א"א ואבא ואימא כו'. יש לעורר בדברי רו"ל, אם כל הסיבה וגורמת הדבר שיצאו מתחילה בלתי תיקון, הוא מפני פגם התחתונים, וגם הוא שפגם התחתונים אינו מגיע כלל בג"ר, שהם אריך אנפין ואבא ואימא, אם כן איפה הוא למה הג"ר לא יצאו מתחילה מתוקנים ככל הצריך להם. כי בשלמא זו"ן אשר פגם התחתונים מגיע להם, ניהא שיצאו מתחילה בלתי מתוקנים, כדי שבעת הפגם יסתלקו, ובעת רצון יחזרו. אבל הג"ר שהם אריך אנפין ואבא ואימא, אשר אין הפגם מגיע בהם, ומעשה התחתונים אינו מעלה ומוריד להם, אם כן למה מעיקרא לא יצאו בתיקון גמור, כי אע"פ שהם יצאו כל אחד כלולה מעשר, ולא היו כמו נקודת

אלא חותם מהותם מאצילות. ואפשר שהכונה למ"ש רו"ל בשער סדר אבי"ע פ"א ז"ל, גם דע, כי הלא כדי שהא"ס ב"ה יוכל להאיר בכל האצילות. צריך שיתלבש עצמותו כו', אבל כדי להאיר בבריאה, צריך שגם החכמה תתלבש בבינה, ועל ידי שנים אלו כו', וכדי להאיר ביצירה מוסיף לבוש א' כו', ואז ע"י הת"ת מאיר הא"ס ב"ה בעשיה, יע"ש באורך. ובספר מבו"ש בדרוש פנימי ומקיף ביאר רו"ל יותר, והוא שכדי להאיר בבריאה, מתלבש אור הא"ס ב"ה בבינה דא"ק, ועובר כל השאר דרך מעבר בעלמא, ומתלבש בבינה דאצילות, ועל ידה מאיר הא"ס ב"ה בבריאה. וכדי להאיר גם ביצירה, אור הא"ס ב"ה מתלבש בז"א דא"ק, ועובר כל השאר ומתלבש בז"א דאצילות, ועובר כל השאר, ומתלבש בז"א דבריאה, ועל ידו מאיר הא"ס ב"ה בעולם היצירה. וכדי להאיר גם בעולם העשיה, אור הא"ס ב"ה מתלבש במלכות דא"ק, ועובר כל השאר, ומתלבש במלכות דאצילות, ועובר כל השאר, ומתלבש במלכות דיצירה, ועל ידם מאיר הא"ס ב"ה בעולם העשיה יע"ש. נמצא שכדי שא"ס ב"ה יאיר אורו בעולמות ביי"ע, צריך שיתלבש תחילה בבינה זו"ן דא"ק, ואחר כך יצא ומאיר להם, כל חד בפי בחינתו, ונודע שבחינת תגין ואותיות, הם בחינת בינה זו"ן, בינה תגין, זו"ן אותיות, וז"ש רו"ל, ואולי נעשה מהם ביי"ע, שבחי' תגין יצאתה והאיר בבריאה, ובחינות אותיות, יצא והאיר ביצירה ועשיה.

(שייך לדרך קמ"ג ד"ה תחלה היו) תחילה היו הי"ס הכוללים כל עולם האצילות עצמות וכלים, אלא שהעצמות היה שלם, והכלים היו קטנים כו', וכלי זו"ן היו ז' כלים כו'. מתבאר מדברי רו"ל, שגם בז"א היה העצמות שלו שלם בלתי שום חסרון כלל, וכל החסרון היה בכלים, אבל האור מתחילה היה שלם, ועמ"ש בעניותין לעיל פ"ה משער השבירה.

(שייך לדרך קמ"ד ד"ה והרי נתבאר) כי התחילו להתקן מעט מעט, כי כשנתקן צתיק נתקן כל בחי' עתיק שיש בכל הי"ס כו', עד

(שייך לדרך קנ"ה ד"ה ועוד יש טעם ב') על מעוט השפע, מחמת שגדמו הסתלקותם, אבל בהם עצמם אין פגם מגיע כנוכר, כי הרי הם מסתלקים כו'. קשה על זה, שהרי רז"ל בשער מיעות הירח פ"ב כתב, שבפגם אדה"ר גרם שט' ספירות של המלכות ירדו לקלי', ונבנית ונעשות תיקון נוקבא דקלי', וז"ס אמלאה החרבה. ועיין עוד שם מ"ש בחרבן שני בעוונותינו הרבים. ואם כן איך כתב כאן שמסתלקין, ואין הפגם מגיע בהם. והנלע"ד במ"ש רז"ל באורך בכמה מקומות, ובקצור גם בפ"ו משער חו"פ ז"ל, וז"א נתוסף בשם ב"ן ג"ר עצמות וכלים, ומשם מ"ה כל הי"ס עצמות וכלים. ובנוקבא נתוסף בה ע"ס משם ב"ן עצמות וכלים, ומשם מ"ה עשר ספירות עצמות וכלים כו'. גם נמצא, כי בעת הפגם מסתלקין מז"א ג"ר דב"ן, הנקרא גדלות עם כל העשר ספירות דמ"ה שלו, ומנוק' גם היא כל הט' ראשונות דב"ן, וי"ס דמ"ה יע"ש, ועיין מ"ש רז"ל בשער תיקון הנוקבא דיש פ"ב ובספר עולת שבת כתב רז"ל בפירושו, שבהסתלקות המוחין הב"ן יורד לקליפות, וחלקי המ"ה הבאים בסוד תוספת עולה הוא למעלה, ובוה יבא הכל על נכון.

(שייך לדרך קס"ז בד"ה כלל העולה) וכל בחינות נעשה עצמותם מב' בחינות מ"ה וב"ן, הדכורין הם מ"ה, והנוק' מב"ן כנוכר. דברי רז"ל אלה צריכים ישוב רחב, כי איך אפשר לומר שהדכורין הם מ"ה, והנוקבא הם מב"ן. וכי אין בדכורין ב"ן, ואין בנוק' מ"ה. והוא עצמו כתב בפדקין, שאבא לקח חצי בינה דמ"ה, וז"ת דחכמה דב"ן. ואימא לקחה חצי בינה דמ"ה, וז"ת דבינה דב"ן. נמצא שאבא שהוא דכר, כלול מ"ה וב"ן. ואימא שהיא נוקבא, כלולה ממ"ה וב"ן. ולא עוד, אלא שבשער השבירה פ"ו כתב רז"ל ז"ל, דע כי אין לך כל ספירה וספירה אפילו בייס פרטיות שבכל פרצוף ופרצוף, שאין בו בחי' דכו"ן, והם ב"ן דנקודות. ומ"ה החדש. ואמנם אין בחי' הזו והנוק' הזו, בחי' מלכות העשירית שיש בכל ספירה וספירה שהיא בחי' עשריות שבספירות אלו, שיש בכל ספירה עשר בחינות וכולם דמ"ה, ועשר בחינות וכולם דב"ן.

ד"א, שיצא ו' חלקי נקודה, ונקודת המלכות שיצא חלק עשירי שבנקודה האחד, מ"מ גם הג"ר היו מחוסרים תיקון, כמ"ש רז"ל לעיל בשער התיקון פ"ה, וכ"כ בפ"ו משער חו"פ וז"ל, והנה בעת צאת המלכים יצאו הג"ר שהם א"א ואבא ואימא שלימים בייס גמור, אך היו מבחי' שם ב"ן, עם ג' כלים שלו לכל א', אך לא היו מתוקנים בבחינת פרצוף, כיון שלא בא עדיין שם מ"ה, שהוא הרוח יע"ש. אלמא יצאו מתחלה בלתי מתוקנים כל הצורך, והוצרכו אחר כך לשם מ"ה לתקנם. (ולענ"ד י"ל, דגם בהם היתה הפגם, שהם ז"ן בערך מה שלמעלה מהם, כנוכר בנהר שלום בהקדמה, ועיין תו"ח קי"א סע"א יע"ש ב שמן ששון. וז"ל ס' שדה הארץ כת"י, הרי רבינו כתב דבעון חילול השם, פוגם באצילות, ומפדיד החכמה מהכתר, כנוכר שעד המצות פ' וילך, והכא אמר שהפגם אינו נוגע בג"ר, ויתורץ עם מ"ש מהור"י צמח במבו"ש דף ט"ו פ"ב ע"י עכ"ל. ויש ליישב, שכבר לימדנו להועיל רז"ל, במה שכתב בספר מבו"ש שע"ב ח"ג פ"ז וז"ל, גם מועיל התיקון. כי לא די בו' תחתונות שהם ז"מ שנתקנו כנוכר, כי גם הג"ר עם היות בתחלה לא מתו, להיותם יכולות לקבל אורם, עם כל זה אחר התיקון ניתוסף בהם תיקון הפרצוף גם הם, עם היות שלא היו צריכים לזה מפאת עצמם, רק לסיבת התחתונים שיוכלו לקבל האור, הוצרכו גם הם להתקן בסוד פרצוף, להמעיט האור לצורך התחתונים, ולא לסיבת עצמם יע"ש, כי עוד האריך. ובוה נחה שקטה כל קושייתנו, כי מפאת עצמם כבר משעה ראשונה היו בתכלית השלימות המספיק להם לצורך עצמם, וכל התיקונים הבאים אחרי כן, כאשר בא שם מ"ה, אינו אלא לצורך התחתונים המקבלים מהם, שעל ידי שנתקנו אריך אנפין ואבא ואימא, בכל אותם התיקונים בסוד פרצוף, בא האור מכוסה בכמה כסוים, ובדרך חלונות וכסוים, זהו תיקונם שיוכלו התחתונים לקבל האור הבא מלמעלה, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות, ולכן כשבא עת זמן תיקון התחתונים, נתקנו גם הם לצורך התחתונים ובצד מה דומה לזה כתב רז"ל בתיקון זעיר אנפין בעצמו, בפיג משער הצלם יע"ש.

והט"ר דמ"ה ודב"ן, היו נקרא ט' בחינות ראשונות של הספירות ההיא, והבחינה העשירית שהיא המלכות שבאותה הספירה עצמה, היא כלולה ממ"ה וב"ן. כלל הדברים בקיצור נמרץ, כי אין לך שום ניצוץ קטן בכל האצילות, שאין בו מ"ה וב"ן ונמצא שהזכרים דאצילות שהם כתר חכמה ות"ת יש בהם מ"ה וב"ן, והנקבות שבאצילות שהם בינה ומלכות, יש בהם מ"ה וב"ן. וכן על זה הדרך ו"א שבכל פרצוף ופרצוף, כל הה' פרצופים שבה, הם כלולים ממ"ה וב"ן יע"ש באורך. וכל דבריו אלו סיתראי נינהו, למ"ש בפרקיו, שהדכורין ממ"ה, והנקבות מב"ן. ושם לא די לו במה שאמר שכל הה' פרצופים הכוללים כל האצילות כל חד וחד כלול ממ"ה וב"ן, אלא שגם הה' פרצופין הפרטים, שבכל פרצוף ופרצוף, כל חד וחד לבדו, כלול ממ"ה וב"ן, בין הזכרים שבפרצוף, בין הנקבות. ואם כן נחזי אנן, היאך יתקיימו שתי שמועות הללו, ואפילו שנאמר שהם שתי שמועות הפכיות זה מזה, מ"מ שודש ועיקר הדבר הזה הוא עיקר גדול אשר כל התורה הזאת חכמת הקבלה תלויה בהם, כי היא המ"ה והב"ן שבו נתקנו כל העולמות מראש האצילות עד סוף העשיה כנודע, וחל עלינו חובת ביאור, שלא תהיה התורה כשתי תורות שמועות הפוכות זו מזו, ואמנם בעתיק יכולין להתקיים שתיים, לפי דברי רז"ל בפרדקין, וגם לקמן, שבעתיק המ"ה והב"ן שבו, המ"ה נעשה דכורא שבו, והנוק' נעשה מב"ן שבו, והם עומדין כל המ"ה צד פנים שבו, וכל הב"ן צד אחור שבו, ודכו"ן שבו הם עומדין אב"א, מ"ה וב"ן, ופנים דמ"ה הם פנים עיקריים ופנים דב"ן הם אחור בערך הפנים דמ"ה, ולית שמאלא בהאי עתיקא, אלא כולא הוא ימינא, שייך שפיר לומד ביה, דלית ספירה דלא איתכללת ממ"ה וב"ן, וגם שהדכר הוא ממ"ה, והנוק' היא מב"ן, והא פנים דכל ספירה וספירה הוא ממ"ה, והוא דכר. ואחור דכל ספירה וספירה הוא מב"ן, והוא נוקבא, ואין שום ספירה בעולם, בין בכללות, בין בפרטות, ובפרטי פרטות כל מאי שאתה יכול לפרט, שאין בו פנים ואחור, והפנים הם מ"ה, ודכר והאחור הם ב"ן נוקבא. והרי שתי השמועות

נכונים הם בעתיק, ושתייהם אמת, שאין הדכר אלא ממ"ה, ואין הנוקבא אלא מב"ן, ולית ספירה דלא איתכללת ממ"ה ומב"ן. וגם בא"א שכתב רז"ל, שכל המ"ה שבו נעשה בו קו ימין, וצד ימין דת"י, וכל הב"ן שבו נעשה בו קו שמאל, ודת"י דצד שמאל. והימין הוא דכורא שבו, השמאל הוא נוקבא שבו, גם בו בא יבא קצת על נכון, כיון שהכל הוא פרצוף אחד, כלול דכו"ן, אע"פ שהימין הוא הדכר, והוא המ"ה, והשמאל הוא הנוק', והוא הב"ן, מ"מ לא אפשר דלא איתכללו ימין בשמאל ושמאל בימין, ועיניך תחונה משרים, מ"ש רז"ל בשער טנת"א פ"ו וז"ל, וז"ס התכללות שמאלא בימינא, וימינא בשמאלא, הנזכר בכל הזוהר ובס' התיקונים יע"ש. ובפ"א משער המקיפין כתב רז"ל, וא"ת, אם כן גדול אור אימא מאור אבא, כי אימא לוקחת מהשמאל ומימין, ואבא אינו לוקח דק מהימין לבד. אבל הענין הוא, כי כבר ידעת, כי תדיר איתכללית שמאלא בימינא, וכאשר אנו אומרים ימינא, מכ"ש הוא שהשמאל נכלל בו, אלא שאינו עולה בשם, לפי שהוא טפל אליו, ואינו ניכר בו, ולכן לא נזכר בו רק הימין בלבד, ונמצא כי אבא כאשר לוקח הימין, מכ"ש הוא שהשמאל נכלל בו, ואינו ניכר שם אורו, ונמצא שיש לו ימין ושמאל יע"ש. נמצינו למדין, שנכללין ימינא בשמאלא, ושמאלא בימינא. ואע"ג דהתם לענין חסדים וגבורות המתפשטים גו גופא דאריך אנפין איתמר, הכל אחד, כנודע שהחוג"ג הם עצמם מ"ה וב"ן שבו, וכיון שנכלל צד ימין שבו בצד שמאל שבו, וצד שמאל שבו בצד ימין שבו, והוא איתכללות ימינא בשמאלא, ושמאלא בימינא. וא"כ מ"ש רז"ל, שמשם מ"ה נעשה צד ימין דא"א, ומשם ב"ן נעשה צד שמאל שבו, היינו לומד ששם מ"ה גובר בו מצד ימין, ואע"ג שגם הב"ן נכלל עמו שם, מ"מ להיותו טפל למ"ה, אין הב"ן ניכר, והגובר בצד ימין הוא המ"ה, והוא דכורא שבו. ומצד שמאל דא"א, אע"ג שגם שם מ"ה נכלל בו, מ"מ מפני היות צד שמאל, אינו ניכר המ"ה, והוא טפל לב"ן, והגובר הוא הב"ן, והוא נוקבא שבו. ולפי זה, גם באריך

עילאה נעשה מחצי בינה דמיה, ויש"ס מז"ת דחכמה דב"ן. ואימא עילאה מחצי בינה דמיה, ותבונה מו"ת דבינה דב"ן. ובוה ניהא שמדווג אבא עם בינה, שהם מיה עם מ"ה, ומדווג יש"ס עם תבונה, שהם ב"ן עם ב"ן יע"ש. ולזה הצד, קשו כל דברי רז"ל, בין דפרקיין, ובין דשער השבירה, שהרי אבא ואימא עילאין, שניהם נתקנו ממיה, ואין בהם משם ב"ן כלל, וישסו"ת שניהם נתקנו משם ב"ן, ואין בהם מ"ה כלל, איך שייך לומר בהו, שהדכודין נתקנו משם מ"ה, והנוקבא משם ב"ן, הא איכא אימא עילאה, שהיא נוקבא, ונתקנה משם מ"ה. ויש"ס שהוא דכר, ונתקן משם ב"ן. ואע"ג דאיכא למימר, שאבא ואימא עלאין שניהם בכללות נקראים בשם אבא דכללות האצילות, וישסו"ת שניהם בכללות, נקראים שם אימא דכללות האצילות. מ"מ אין זה מספיק, דהא דכודין משם מ"ה, ונוק' משם ב"ן קאמר רז"ל, וליכא מאן דפליג שאימא עילאה היא נוקבא גמורה לגבי אבא עילאה. ויש"ס ליכא מאן דפליג, שהוא דכר לגבי תבונה, ואיך נעשה אימא עילאה ממיה, ויש"ס מב"ן. וגם לישנא דלית פדצוף ולית ספירה דלא איתכללא ממיה וב"ן קשה, דהא אבא עילאה ואימא עילאה כל חד פדצוף לחודיה, ואין בהם אלא מ"ה לבדו. וישסו"ת גם הם כל חד לחודיה, קאי פדצוף לעצמו, ואין בהם אלא ב"ן לבדו. ועוד צידד רז"ל שם צד אחד יע"ש, והוא ההוא דפט"ו דשער א"א האמוד לעיל.

והמחזור בהאי ענין מכל לשונות רז"ל, הוא מ"ש רז"ל בשער המוחין דז"א פ"י, בסדר התחלקות המ"ה והב"ן, בפדצופי אבא ואימא וישסו"ת, והוא, שאבא עילאה לקח כתר וחכמה דבינה דמ"ה, ומב"ן לקח ו"ת שהם חג"ת נה"י דחכמה דב"ן, ואימא עילאה לקחם בינה דבינה דמ"ה, וה"ת דבינה דב"ן. ויש"ס לקח ו"ק דבינה דמ"ה, ומלכות דחכמה דב"ן. ותבונה לקחה מלכות דבינה, דמ"ה ומלכות דבינה דב"ן יע"ש. ולפי זה נמצא, שכל ד' פדצופין, כל אחד לעצמו ולבדו, כלול ממיה ומב"ן. ואתי שפיר לישנא ההיא, דלית פדצוף ודלית ספירה שבכל פדצוף ופדצוף, דלא איתכלילת ממיה

אנפין אתי שפיר שתי השמועות, ולא פליגי אהדדי, כי מ"ש רז"ל שדכודא ממיה, והנוקבא מב"ן, הוא צד ימין דא"א, כי הוא דכודא שבו, ושם מ"ה הוא עיקרו ושורשו הגובר בו. וצד שמאל דא"א, הוא נוקבא שבו, ושם ב"ן הוא עיקרו ושורשו, ואעפ"כ לית ספירה דלא איתכלילת ממיה ומב"ן כאמור, דב"ן דשמאל איתכליל בימין, ומ"ה דימין איתכליל בשמאל. ודע שמה שאמרנו בעניותין, הוא הדבר אשר דברו הנביא רז"ל, בשער אבא ואימא פ"ד ז"ל, אמנם בעתיק וא"א, הזכר והנוקבא שבכל אחד משניהם, אינם נפרדים, רק דכו"ן בפדצוף אחד. והטעם, כי הזכר דעתיק, לקח כתר דמ"ה לבד, ונוק' לקחה ה' דאשונות כו', וכיון שהזכר דעתיק אין בו רק מ"ה לבד, ונוק' ב"ן לבד, אינו יכול להפרד מן הזכרים, ואין הזכר נפרד מהם יעוין שם, כי הוא הדבר, שהמ"ה והב"ן דעתיק ודאריך אנפין, כיון שהם כלולים בפדצוף אחד, אין לך איתכללות גדול מזו, מ"ה וב"ן דכל ספירה וספירה שבהם.

כרם בפדצופי אבא ואימא, דהיטת כל לשונות רז"ל דהיט, שאבא לקח חצי בינה דמ"ה, וז"ת דחכמה דב"ן. ואימא לקחה חצי בינה דמ"ה, וז"ת בינה דב"ן, אפ"ה ניהא האי לישנא, דלית ספירה דלא איתכלילת ממיה ומב"ן בכל פדצוף. ופדצוף, שהרי בין אבא ובין אימא, כל חד כליל ממיה וב"ן. אבל קשים דברי רז"ל בפרקיין, שכתב שהדכודין הם ממיה, והנוק' הם מב"ן. ובשער א"א פט"ו כתב רז"ל, שאבא עילאה נעשה ונתקן מחצי בינה דמ"ה, ואימא עילאה נתקנה מז"ת דחכמה דב"ן, והם הנקראים או"א עילאין. ויש"ס נתקן מחצי אחרון דבינה דמ"ה, ותבונה נתקנה מו"ת דבינה וב"ן יע"ש. ולפי האי לישנא ניהא מ"ש רז"ל בפרקיין, שהדכודין שהם אבא עילאה וי"ס, נתקנו ממיה, והנוק' שהם אימא עילאה, נתקנו מב"ן, וגם התבונה. אבל קשה ההיא דשער השבירה, שכתב רז"ל דלית פדצוף, ולית ספירה דלא איתכלילת ממיה ומב"ן, שהרי באבא עילאה ויש"ס אין ב"ן כלל, ובבינה ותבונה אין מ"ה כלל. ובפ"ד דשער אבא ואימא כתב רז"ל כמסתפק, אם נאמר שאבא

וב"ן. ומ"ש רז"ל בפרקי, וכל בחינות אלו נעשה עצמותם מד' בחי' מ"ה וב"ן, וכל בחי' הדכורין הם ממ"ה, והנוק' מב"ן. לאו על מ"ה וב"ן דכללות איתמר, אלא אשמועינן מילתא אגב אדחיה, כי הנה מוחין הנמשכין להם לתקנם ולגדל פדצופם, הם חו"ב וחוי"ג כנודע, וחכמה וחסד לעולם הוא בחי' מ"ה, ובינה וגבורה לעולם הוא בחינת ב"ן, כנודע. ואתא לאשמועינן, שהדכורין מתוקנים בחכמות וחסדים, שהם מ"ה והנוק' מתוקנים בבינות וגבורות, שהם ב"ן. והוא מ"ש רז"ל בכמה מקומות, ומהם בשער חו"פ פ"א ז"ל, והנה עתיק וא"א, הזכר לקח כל המ"ה, והנוק' כל הב"ן, להיותה נמתקת, ואינה צדיכה אליו. אך מאו"א ואילך, הוצרכו הזכרים לקחת תחילה ב"ן של הנוק', אפילו דקטנות שבו, כדי למתקה ואחד כך נותנו אליה לגמרי, ונשאר בהם שורשו מן הקטנות. ובגדלות הוא לוקח ג"כ שלו ושלה, אפילו דב"ן, ואח"כ נותן לה הב"ן לבדו, והמ"ה הארתו לבד, שהם הארת החסדים לבדם ולא עיקרם, כי עיקרם נשאר בו. וההפך בב"ן, כי עיקרו בה, ובו הארה בלבד יע"ש. וכן יש ליישב בזו"ן, כנודע כי ז"א נתקן בחכמות וחסדים, ונותן לנוקבא בינות וגבורות ודו"ק.

קאמר, שהם דבוקים יחד פנים בפנים תמיד, וכל כך גדלה דבקותם עד שיש מקומות בהם שכותל אחת משמש בין שניהם, והוא מקום בליטת הבטן והכרס שלהם. (עיין להרב צמח במבו"ש מ"ח ע"ב. ולא נזכר שהוא סברת צמח, והרואה יראה דאין הדברים שכתב שם הם כפשוטן, שהרי שם פ"ב כתב דאו"א וישו"ת הם מלבישים את א"א מן הגרון עד הטבור מכל צדדיו וסביבותיו ימין ושמאל אחור ופנים, ואופן זיווגיהו הוא צד ימין עם צד שמאל, ועיין שם הגהות השמ"ש ותו"ח דף קכ"ב סוף ע"ב. ש"ש).

(שייך לרף קס"ט בד"ה, ובוזה תבין) ואמנם בעתיק שהוא מבחי' ה' ראשונות של הנקודות, ששם לא היה ביטול כלל בעולם כו'. קשה, נהי בודאי שבה' ראשונות שלוקח עתיק מכתר דב"ן, לא היה בהם אפילו ביטול, מ"מ הרי הוא לוקח גם ג"ד דחכמה דב"ן, והד' ובינה דב"ן, וז' כתרדים דז"ת דב"ן. ובג"ד דחכמה וד"ר דבינה היה בהם ביטול גמור, כי נפ"ו כל אחוריים דז"ס דאבא ואימא כנודע, וז' כתרדים דז"ת אשר הוא לוקח, היה בהם גם מיתה, כי ירדו ונפלו בעולמות ביע"ע, ולא עוד אלא שכתרים דחו"ב דב"ן יש בהם ספק, אם עלו בכתר דעתיק, כמ"ש רז"ל לקמן בכלל הספקות, וא"כ נמצא שיותר הגיע לעתיק מחלק הנשברים, ממה שהגיע לא"א, שלא לקח אלא ה' אחרונות דכתר דב"ן, שלא היה בהם אלא פגם בעלמא. אמנם כוונת רז"ל, כי נודע שנקודת הכתר דב"ן קודם התיקון, היתה כוללת ג' פדצופים גמורים, שהם: עתיק, ואריך אנפין, ומוחא סתימאה דבגו גופא דא"א, כמו שכתב רז"ל, בשני נקודות אחרות שהם חו"ב דב"ן, שכל אחד היתה קודם התיקון כוללת שני פדצופים, שבנקודת החכמה נכללו אבא ויש"ס, ובנקודת הבינה נכללו בינה ותבונה, כן נקודת הכתר דב"ן היתה כוללת שני פדצופים, שהם עתיק וא"א, עד חציה עתיק, ומחצה ולמטה א"א, כמ"ש רז"ל בפירושו בספר מבו"ש ח"ב פ"א יע"ש, וכן מתבאר בפ"ה משער התיקון שכתב רז"ל ז"ל, כי כלי נקודת עתיק היה חצי

(שייך לרף קס"ט ד"ה ואמנם או"א) אבל ניתוסף חיבור עצום ביניהם, והוא שהם דבוקים יחד פב"פ תמיד בכותל אחד בלבד משמשת לשניהם, ואין ביניהם פרוד כלל כו'. וקשה, שרז"ל כתב בשער אבא ואימא פ"ג ז"ל, והנה אבא ואימא הם עומדין בשני צדדי א"א כו'. והנה בחוש הראות אנו רואים, שמקום חיבור ב' בחינות הבטן והכרס של שניהם, שהוא בולט ויוצא משאר הגוף יע"ש, אלמא שאין התחברותם אלא בבליטת הבטן והכרס שלהם, וכל שאר הגוף מלמעלה ומלמטה נפרדים איש מעל אחיו, ואיך כתב כאן שהם דבוקים פב"פ וכותל אחד משמש בין שניהם. ועוד אם כותל אחד לשניהם, איך הם ניכרים פני אבא לעצמן ופני אימא לעצמן, ואינן מתערבין הפנים זה בזה. לכך נראה דהכי

לגמרי וירדו בבי"ע, ואורות ז"מ נשארו באצילות ועלו ונכללו בג' קוין שנתפשטו מכח"ב, עד מקום חג"ת דכללות האצילות. והתפשטות הג' קוין דכח"ב, הוא עצמו בחי' אחורים דאבא ואימא שנפלו, ונה"י דכתר שנפגמו, כמ"ש רז"ל בפירושו, ואחר כך כשעלה ברצון המאציל העליון לתקן העולמות, גזר והעלה התפשטות ההוא למעלה בכח"ב, כמו שהיו מעיקרא, עם האורות הכלולים בתוכם, וניתנו האורות בכלי הבינה, ועלייה זו הוא עצמו בחי' עליית מ"ן, כמפורש כל זאת לעיל פ"א משער התיקון, אבל אורות דכח"ב הנקודים שנסתלקו, לא מצינו ולא ראינו לא מינה ולא מקצתה בדברי רז"ל. ואם כן מה הלשון אומרת, שלא חזר לצאת אור המקיף דכתר להתקן על ידי שם מ"ה, ולימא אעיקרא אימתי נסתלק, ולא נמצא הסתלקות לאורות דב"ן שיצאו מתחילה, אלא עלייה זו האמורה שעלו, והיא עצמה בחי' מ"ן, ועיין לעיל שעד הנקודים פ"ב ותראה היות אורות פנימיות ומקיפים בעולם הנקודים, והסתלקותם לא נודע איה, ובפרט באורות דכח"ב דנקודים. ואשר נלע"ד שכן הוא דרכו דרך הקודש, להעלים העניינים, לקצר, ומקום שאמרו להאריך, והנה נודע כי כל בחי' עליית מ"ן, הוא הסדר, כי אנו בני מלכים, בני זו"ן, מבררים על ידי תפלתנו ומעשינו הטובים, מברורי זו"ן, ומעלים אותם למ"ן, וזו"ן מעלים מ"ן לאבא ואימא, ואבא ואימא מעלים מ"ן לאריך אנפין, ואריך אנפין לעתיק, ועתיק לרום המעלות. וכן היה הענין, כאשר עלה ברצון המאציל לתקן העולמות, ועלו האורות דז"ת הנקודים למ"ן לאו"א, שהם חו"ב דנקודות, ואו"א דנקודות עלו למ"ן לא"א, שהוא ה' תחתונות דכתר דב"ן, וא"א עלה למ"ן לה' ראשונות דכתר דב"ן, שהוא בחי' עתיק דנקודים, ועתיק עלה למ"ן לרום המעלות, עד שגרם הזווג דע"ב הכולל עם ע"ב דס"ג במצח דא"ק, והוא מ"ש רז"ל בפ"א משער התיקון ז"ל, ולכן בחי' העלאת מ"ן אלו, היה עד למעלה בע"ב ס"ג דא"ק יע"ש. וכי תעלה על דעתך, שאורות דמלכים דז"ת יעלו למ"ן עד א"ק, מעולם לא תמצא ואפילו

כתר עד הטיבור שלו, וכלי נקודת א"א היה חצי התחתון של כתר יע"ש. א"כ נמצא, שבכלי דעתיק דנקודות, לא הגיע לו שום ענין כלל ועיקר מכל אותו ענין הפגם והבטול והמיתה שאירע, והיה בכלים דעתיק לא נגע ולא פגע כלל, כי הוא ה' ראשונות דכתר, אבל בכלים דא"א דנקודות בו בעצמו היה הפגם, שהם ה' אחרונות דכתר דב"ן שנפגמו. ונמצא עתיק מעולה וגדול מאד מא"א, כי בעת הפגם לא נגע ולא פגע בו כלל ועיקר, משא"כ א"א, וזהו עיקר הטעם רז"ל, וכל אותם הבחי' אשר הוא לוקח בעת התיקון, ד"ר דבינה, וג"ד דחכמה, וז' כתרים, כל אלו בטלים הם כאין נגדו.

(שייך לרף ק"ע ד"ה הבחינה הא') אם נאמר שאור המקיף של שם ב"ן לא הוצרך לו שיתקנו השם של מ"ה, כי אור המקיף גדול ומעולה מן הפנימי הוא כנודע, ולכן הוא נשאר למעלה בשורשו ולא יצא להתחבר עם שם מ"ה, אלא הפנימי של ב"ן כו'. מדכתב רז"ל, שאור המקיף של שם ב"ן לא הוצרך לו שיתקנו שם מ"ה, מבואר שגם הוא צריך תיקון, כי היה בעת מיתה ושבירת הכלים, אלא להיותו גדול מאד, לא הוצרך לו שיתקינהו שם של מ"ה, וקשה, דא"כ מי יתקנהו, כי אין תיקון כל האצילות, אלא על ידי שם מ"ה כנודע, ואם שם מ"ה לא יתקנהו, מה יהיה בו. ובספר מבר"ש שע"ג ח"א פ"א כתב רז"ל ז"ל, והענין, כי נודע שאור המקיף גדול מאור הפנימי ולכן אפשר שנאמר שאור המקיף להיותו גדול, לא הוצרך לבא להתקן על ידי שם מ"ה, אמנם נשאר למעלה בשורשו, שהוא שורש העשר נקודות שנשארו תמיד במלכות דעקודים יעויין שם, ולפי זה אתי שפיר כי לא חזר לצאת להתקן כלל אלא נשאר בשורשו. אלא זאת היא שקשה לדעת, ואעיקרא אימתי נסתלק, עד שנאמר בו שלא חזר לבא להתקן, והלא בכל דברי רז"ל לא מצינו סילוק לאורות דג' נקודות ראשונות, שהם כח"ב דנקודים, והכי לא פורש בדברי רז"ל, אלא שבעת השבירה ז"ת שהם ז' מלכים, הכלים נשברו

אחר כל התיקון, שז"ן עולים למ"ן אלא באו"א. מדרגה אחד למעלה מהם ולא יותר, וכן תראה שאחר שנעשה הווג ההוא הטמיר ונעלם דע"ב עם ע"ב דס"ג במצח דא"ק, לא היה בעיבור ההוא כי אם עתיק לבדו, יען הוא לבדו הוא העולה למ"ן, עד המקום הגדול והנורא העליון ההוא, הילכך כיון שעלה למ"ן כשחזר לבא לצאת להתקן, אפשר שאור המקיף להיותו גדול ומעולה מאד, לא חזר לבא, ונשאר בשורשו שהוא במלכות דעולם העקודים, כמ"ש רז"ל.

(שייך לרף ק"ע ד"ה, והנה כפי הבחינה א') והם אם נאמר שכיון שלא בא רק פנימי דב"ן בלבר, גם משם מ"ה לא בא רק פנימי ואז הפנימי דב"ן, אשר שורשו הוא דנקודות דס"ג כנ"ל, נעשה בחי' מקיף אל אור הפנימי דמ"ה, כי לעולם שם ס"ג גדול ממ"ה בבחינת אחת כו'. עיין בשער א"א פט"ו שכתב כן, שהס"ג גדול ממ"ה, ובפ"ג משער התיקון כתב, שהמ"ה גדול מס"ג, מכמה טעמים. והאמת, שיש צדדים ופנים לכאן ולכאן, אמנם בספר מבו"ש שע"ג ח"ג פ"ג כתב רז"ל, והטעם הדבר כי לעולם כל אור מקיף הוא נקבה, בסוד נקבה תסובב גבר, ולכן הפנימי דב"ן הוא הנעשה מקיף אל הפנימי דמ"ה, וגם כי שם ב"ן זה הלא הוא מתחילה שם ס"ג, וס"ג גדול ממ"ה לעולם יע"ש. והרי הם טעמים הפוכים זה מזה, שאם נאמר שהטעם שהפנימי דב"ן, נעשה מקיף לפנימי דמ"ה, משום נקבה תסובב גבר, אם כן המקיף הוא הקטן, שהוא בחינת נקבה, והפנימי הוא גדול, כי הוא בחי' דכר. ואם נאמר שהב"ן להיותו בחי' ס"ג נעשה מקיף למ"ה, כי לעולם הס"ג הוא גדול ממ"ה, נמצא המקיף הוא המעולה למעליותא נעשה מקיף. אמנם זו היא שקשה, שבשער המלכים פ"ב כתב ז"ל, שעתיק נשתנה בענין זה מכל פרצופי האצילות, כי לעולם בכל הפרצופים, אור המקיף גדול מאור הפנימי, וזלתי בעתיק, שאור הפנימי שלו גדול מאד מאור המקיף שלו יע"ש טעם לשבח שנתן, וא"כ, מה שנעשה פנימי דב"ן, מקיף לפנימי דמ"ה, עיקר הוא משום נקבה תסובב גבר, וגרעותא היא לב"ן, אלא שלפעמים

הוא למעליותא, בסוד אשת חיל עטרת בעלה. באופן כי תרוייהו אתנהו, ועיקר הכל, כי הפנימי הוא המ"ה, והמקיף הוא הב"ן, יהיה מאיזה טעם שיהיה. ועיין מ"ש רז"ל בשער העקודים פ"ב וז"ל, והנה האדם יש לו חיות הפנימיות, שהוא נר"ן, ולא היה מספיק אור זה להאיר החומר הגופני, ולכן צריך שיהיה לו ג"כ נשמה לנשמה מקיף בחוץ, כי בהיות הנשמה בפנים בחי' אימא, והנשמה לנשמה בחי' מקיף אבא, דלא מתפרשין לעלמין, הנה האור הפנימי דאימא, מרוב חשקו להדבק בשל אבא כו' וכן להפך אור אבא עובר ונוקב ונכנס בפנים יע"ש. וכל אותו דרוש בעתיק צריך לומר בהפך כי אור אבא היא מפנים מבפנים, ואור אימא מבחוץ מקיף, ושכך עלה ברצון המאציל העליון. והנה שלשה ספקות הללו שנסתפק רז"ל בפרקיין, אם משם ב"ן לא יצא ובא להתקן אלא אור פנימי, וא"כ גם משם מ"ה אפשר שלא בא אלא אור פנימי, או אם נאמר שאע"פ שמשם ב"ן לא יצא ובא אלא אור פנימי, אפשר שמשם מ"ה בא או"פ ואו"מ. או אפשר שבין בשם ב"ן, ובין בשם מ"ה, בשניהם באו בין אורות פנימים וכן אורות מקיפים. שבהם כל הספקות האלו קרובים להיות למאי שנסתפק רז"ל בשער התיקון פ"ד ז"ל, נסתפקו לי ג' ספקות באחר התיקון, אם השם ס"ג נשאר לעיגולים, וממ"ה לבד נעשה היושר לבדו דכל האצילות. או שתחילה יצא ס"ג דעיגולים, ואחר כך בעת התיקון, אז יצא גם יושר דס"ג ויושר דמ"ה, שהוא מהיטבאל מלך הח' הדר כלול זו"ן. ונשארו עיגולים ס"ג לבד, ויושר ממ"ה ומס"ג. ועל כן ס"ג דיושר נקרא ב"ן, כי הס"ג ועיגולים לא נשתנה שמו, והוא ס"ג כבראשונה, אך היושר דס"ג נקרא ב"ן, או שתחילה יצאו עיגולים דס"ג, ובתקון יצאו יושר דס"ג הנקרא ב"ן, וגם עיגולים ויושר דמ"ה, ונתחבר עיגולים דמ"ה עם עיגולים דס"ג, וכן יושר דמ"ה עם יושר דב"ן יע"ש. ואנן בדידן יכולים היינו לדחוקי נפשין ולווג הספיקות אלו עם אלו. ומה גם כאשר ראינו שרז"ל עצמו כתב בשער אנ"ך פ"ז ז"ל, אך הספק שעולה, אם העיגולים נעשים מב"ן, והיושר ממ"ה. או העיגולים

ואחוריהם דבוקים זה בזה, ואיך יהיה הדבר הזה, אחר שאין שם אלא אור פנימי דמ"ה, ואם נאמר שמי"ש רז"ל, שהמ"ה וב"ן דעתיק הם פנים דמ"ה מצד פנים, ופנים דב"ן מצד אחר, הוא לפי הצד שיש פנימי ומקיף דמ"ה ופנימי ומקיף דב"ן, אין זה שהדבר הזה נשאר בספק לעולם, וסדר עמידת מ"ה וב"ן דעתיק שזה פנים וזה אחר לא נכנס בכלל הספק, ומעולם לא נסתפק בזה.

(שייך לדף קע"ב בד"ה וסימן של ספק זה) לפי שכבר יש למ"ה אר"מ ואר"פ, אשר על ידו מתיילד הכלי כנוז"ל כו', וא"ת, והרי מצינו בעולם הנקודים, שהם אורות היוצאות מן העינים, שיצאו מעיקרא שתי אורות פנימי ומקיף, ובודאי כיון שהם שתי בחינות פנימי ומקיף, היו מבטשים זה בזה, ועם כל זה לא הספיק להתהוות כלי על ידי הבטישה הזו, ולא נתהוו כלים דנקודים, אלא על ידי ההסתכלות באורות אח"פ, כמ"ש רז"ל בכל שער הנקודים וז"ל בפ"א, בנקודים אלו יש שלשה מיני אורות: א' שמן הטיבור דא"ק ולתתא כו', אור הב' כו', אור הג', הוא אור הזה שיוצא מן העינים, מתחברים עמו שאר אורות שבאח"פ, ויורדים ג"כ למטה עמו, ומזה האור הג' נעשו הכלים יע"ש. וכיון שהיה באורות שתי הבחינות, למוז' הוצרך לקחת בחי' הכלים מאורות אח"פ, ועיין מ"ש רז"ל שם פ"ב, וכן בעולם העקודים שהם אורות היוצאות מפה דא"ק, שהיה בהם שתי הבחינות, כמ"ש רז"ל בפ"א דשער העקודים וז"ל, והנה מן הפה הזה יצאו י"ס פנימים וי"ס מקיפים כו', לכן בצאתם מחוץ לחוץ לפה קשורים זה בזה, היו מכים ומבטשים זה בזה, ומהכאות שלהם מתיילד בחי' היות הכלי יע"ש. ועם כל זאת דאינו, שלא הספיק בטישת האורות זה בזה לגמור מלאכת הכלים, והוצרך עוד הסתלקות האורות במאציל, כדי שישאר האור דע"ב, והנה שעל ידי כן יגמר מלאכת היות הכלי, וא"כ הכא, כיון שיצא אור דמ"ה מקיף ופנימי והיו מכים ומבטשים זה בזה, איך נגמר ע"י הכאתם היות הכלי. (ולענין אחד נשיקות עפר רגליו, לא זכיתי להבין, שהרי

מאחור דב"ן, והיושר מאחור ופנים דמ"ה, ומפנים דב"ן, והספיקות האלו תלויים בספיקות שביארנו ברדל"א יע"ש עכ"ל. הרי שרז"ל תלם וזווגם ספיקות אלו באלו, ורואה כי הספיקות דפרקין שהם ברדל"א, הכל היא ביושר עצמו, והם גם לפי המסקנא דמטיק שם בשער התיקון, כי ישנם יושר ועיגולים דב"ן, ויושר ועיגולים דמ"ה ביושר לבד, כיון שהוא כלול מאר"פ ואר"מ, שייכי כל הגי' ספיקות שכתב רז"ל בפרקין, והמשכיל יבין, ועיין בפ"א דשער הנקודים.

(שייך לדף קע"ב בד"ה הבחי' הב') הרי נתבארו הספיקות שיש בכתר דכתר דעתיק, ואיך אין הספיקות בו אלא באורות לבד כו'. דע כי מן הספק דאורות, יצא הספק גם בכלים, גם בכתר דכתר דעתיק, כי אין ספק שכתר דעתיק נעשה, מכתר דכתר דמ"ה, ומה' ראשונות דכתר דב"ן, וכפי הצד שנאמר שלא יצא אלא פנימי דמ"ה, א"כ אין כלים למ"ה, וכל כתר דעתיק לא נעשה, אלא מכלים דב"ן, ואם יצא פנימי ומקיף דמ"ה, הרי יש כלים דמ"ה, ונמצא כתר דעתיק נעשה מכלים דמ"ה ומכלים דב"ן, ודע דלפי הצד שלא יצא אלא פנימי דמ"ה, וא"כ אין כלים כלל לשם מ"ה אלא אורות לבד, אם כן נמצא כל כלים דעתיק אינם אלא מב"ן, א"כ זה שכתב רז"ל שעתיק כולל דכו"ן, מ"ה וב"ן, ומ"ה שבו הוא צד פנים, ודכו"ר, וב"ן שבו היא צד אחר, ונוקבא. והם עומדין פנים מצד מ"ה לבחי' פנים, ופנים מצד ב"ן לבחי' אחר, צדיך לומר דמכלים דב"ן בירד לזה ולזה, מהם בירד לצד פנים, ומהם בירד לצד האחר, והכלי בטל לגבי האור שבתוכו, ועיקר אורות דשם מ"ה לצד פנים, ואורות דשם ב"ן לצד אחר, וכלים נתבררו לכאן ולכאן, אבל באורות זו היא שקשה, אם אין שם אלא אור פנימי דמ"ה ואור פנימי דב"ן, ואור פנימי דב"ן נעשה מקיף, ואין בפנימיות אלא אור דמ"ה לבד, אם כן איך יבא מ"ש רז"ל בסדר עמידת עתיק, שהוא פנים מצד מ"ה לצד פנים, ופנים מצד ב"ן לצד אחר, ופנים דב"ן נחשבין בערך אחר, בערך פנים דמ"ה,

משנה ערוכה שנינו בע"ח בשער הנקודים פ"ד, ובשער המלכים פ"ח, ובמב"ש ד"א פ"ו ז"ל, גם היה פה שינוי אחר, כי בעקודים יצאו תחילה האורות, ואחר כך הכלים. אכן בנקודים, תחילה יצאו הכלים, ונעשו ע"י הסתכלות אור העין בג' אורות אח"פ כנ"ל, ונמשכו במקומם זה, אחר זה, עד תשלום י' כלים, ואחר כך יצאו האורות ג"כ, זה אחר זה כו' ע"כ יעו"ש. נמצא שבתחילה יצאו הכלים, ואח"כ יצאו האורות בעולם הנקודים, וא"כ איך אפשר לומר שמבטישת או"מ באו"פ שיתהוו בחינת כלים, אי אמרת בשלמא אם היו יוצאים האורות בתחילה יציאת או"מ ואו"פ, ולא היו יוצאים הכלים קודם יציאת האורות נחא, שהיו נעשים הכלים בבטישת או"מ באו"פ, אבל עתה שכבר עלה ברצון המאציל להוציא הכלים תחילה מהסתכלות אורות העין באח"פ, אי"כ אין צורך לבטישה כלל, שכבר הכלים הם מוכנים לקבל האור, ולא מצד שלא הספיקו בזה, ותו, אפילו אחר יציאת האורות, איך אפשר לו לעשות כלים, מאחר שמה שיצא לא היה אלא בחי' ענפים של הז"מ, והשרשים נשארו למעלה כמ"ש במב"ש דף י"ז, וגם מ"ש שמעיקרא יצאו ב' אורות פנימים ומקיפים בעולם הנקודים, כעת לא מצאתי זה בדברי רבינו, ומ"ש וכן בעולם העקודים וכו', אפ"ל מכיון דהכא מיירי בכח"ב דמ"ה חדש, יש כת, שמבטישת אור מקיף באו"פ נגמר בחינת הכלים שלו, אבל בעולם העקודים שבתחילת יציאתם הוא בחי' הב"ן, ובב"ן אין כת, ואין מספיק לעשות כלי בבטישת או"מ באו"פ וא"כ צריך כל בחי' סדר טנת"א שכתב רבינו בפ"ה משער העקודים. עוד הקשה היפה שעה, וא"ת, אורות דמ"ה בעברם דרך אורות אח"פ, למה לא לקחו עליהם מאורות אח"פ כו', ותירץ שאין כח כו', ולא ב' פעמים, עיין מב"ש ל"א ע"ב, ועיין ע"ח שער הנקודים פ"ב, ולענ"ד נראה לתרץ, שאין כח באורות אח"פ להוציא כלים לאורות המצח שהם מ"ה דכורא, מכיון שהם יותר עליונים ויוצאים מבחי' ע"ב הכולל דא"ק, ועיין ספ"ד משער התיקון עכ"ל ספר שמן ששון). וא"ת, אורות דמ"ה בעברם דרך

אורות אח"פ, למה לא לקחו עליהם מאורות אח"פ, כמו שעשו עולם הנקודים, שלקחו עליהם מאורות אח"פ. אם מפני שבפעם הראשונה שהיו הכלים מאח"פ נשברו, אין זה מספיק, שהרי המ"ה הוא המתקן הראשונים, כ"ש שהיה בו כח להחזיק כלים שלא ישברו. וצריך לומר, שכך עלה ברצון המאציל העליון, שלא נתן כח באורות אח"פ, אלא להאציל כלים פעם אחד ולא שנית. וא"ת, וכי כל הספקות הללו אינם נופלים כי אם בעתיקא קדישא, שלכך נקרא רד"ל"א, ואין נופלים בשאר כל האצילות מתחילתו עד סופו, אפילו במלכות שהיא אחרונה שבכולם, הרי אם לא יצא להתקן אלא פנימי דב"ן, וכנגדו ג"כ לא בא אלא פנימי דמ"ה לבד, אי"כ אין כלים של מ"ה בכל האצילות כולו, ונמצא דלא נתקן כל האצילות אלא בכלים דב"ן לבדו. וגם באורות נמצא, שלא יש בכל האצילות אלא או"פ דמ"ה ואו"מ דב"ן, ואם יצא פנימי ומקיף דמ"ה, הרי יש כלים דמ"ה בכל האצילות, וגם באורות פנימי ומקיף דמ"ה, ומקיף דב"ן, ואין ב"ן בפנימי. וכן על זה הדרך כל הצדדים הנעשים ברד"ל"א, שייך לעשותם בכל האצילות. ואם נאמר אין הכי נמי, קשה טובא, שרז"ל כתב לקמן ז"ל, וגם כפי אלו הספקות אשר בעתיק, יעלו גם אלו בשאר סדר האצילות, והמשל בזה אם או"א לוקחים הפנים של הו"ב דב"ן או לאו כנו"ב. וכן בשער או"א פ"ד כתב רז"ל ז"ל, ודע כי בג"ר דחכמה דב"ן, ובד' ראשונות דבינה דב"ן שלקחם עתיק, יש בהם ספקות: א', אם לקח פנים או אחר. ב', אם לקח אחר לבד, ופנים נשאר או"א יע"ש. ולמה ליה כולי האי, תיפוק ליה הספק הגדול שבכולם, אם יש כלים דמ"ה בכל האצילות, או דילמא לא נתקן כל האצילות אלא בכלים דב"ן. ולזה יש לומר, שהכוונה לאשמועינן, שאפילו בחלק הב"ן שלוקח או"א יש בו ספק. מ"מ כל דברי רז"ל מלאים בכל ספר עץ החיים וספר הכוונות מזכיר ותני כלים דמ"ה וכלים דב"ן. ואני בעוני יראה ופחד יבא בי, ורצוני לומר כי לעולם בכל האצילות כולו מא"א ואילך, וגם בז"ת דעתיק בעצמו שיש בו ספק, אם לקח ג"ר דחכמה דב"ן, וד"ר דבינה

אור פנימי לבד דב"ן, אבל אור מקיף לא הוצרך לבא, וא"כ גם בכתר דמ"ה לא יצא אלא אור פנימי. או שממ"ה יצא או"פ ואו"מ, באופן שכל אלו הספקות הם בה"ר דכתר דב"ן, ובכתר דמ"ה, ולא עוד, אבל בכל האצילות, ברור הוא שיש פנימי ומקיף דמ"ה ודב"ן, וכלים ומ"ה [צ"ל דמ"ה] ודב"ן, ואין בזה ספק, ואם שגיתי ה' יכפר בעדי.

(שייך לרף קע"ח ד"ה ונמצא כי הגי') וג"כ יש פי' אחר, כי הנה גופא דיליה איתלבש גו אריך אנפין, מושג ונודע לנו ע"י אריך אנפין. אך רישא דיליה דלא אתלבשת גו אריך אנפין. לא איתידע, כי אפילו א"א עצמו לא איתידע ליה יע"ש. קשה, אם מפני דלא איתלבשת הוא דאיתקרי רדל"א, א"כ גם א"א ג"ר שלו לא נתלבשו באו"א, וכן הוא דלעולם שאין ג"ר דפרצוף העליון, מתלבש בפרצוף שתחתיו, וא"כ מאי חדושה דעתיק, ומאי אולמי להקרא רדל"א. וצ"ל, כי א"א נהי שג"ר שלו לא נתלבשו באבא ואימא. מ"מ מהם ממש נמשכים בחינות למטה, אפילו לדידן אנו בני ישראל. והוא, כי הנה בינה דא"א ירדה בגרון שלו, ושם מלבישים עליה כתרים דאבא ואימא, הרי נתלבשה ממש. וממוחא סתימא חכמה דא"א, נמשכו י"ג תיקוני דיקנא קדישא, ונמשך עד הטיבור דאריך אנפין. ואבא ואימא במזל קדישא איתכלילן, ודיקנא חפיא עלייהו, ונוגעת ומגעת עד רישא דז"א כנודע, ועיין בשער המקיפין. גם מכתר דאריך אנפין, נמשכו י"ג חזרות, וי"ג קוצין דשערי, ומהם נמשכים ד' אחורי העורף, ומגיע עד העורף גולגלתא דז"א, כנודע, כל אלו העניינים. ואפילו לדידן, מהם ירתי צדיקיא ד' מאה עלמין, כמ"ש רז"ל לקמן. באופן, כי ג"ר דא"א אע"פ שלא נתלבשו ממש, נמשך למטה לתחתונים. לא כן בעתיק, שלא נמשך מג"ר שלו שום בחי' כלל, כי אם הארה לבד, כמ"ש רז"ל לקמן פ"ו, והארה נמשך אפילו לבני עלייה המועטים הם. תדע, מדקאמר ישעיה הנביא ז"ל, והשביע בצחצחות נפשך, כמ"ש רז"ל לעיל שלהי שער עתיק. באופן שמ"ש רז"ל, שאפילו א"א לא איתידע ליה.

דב"ן, ו' כתרים דז"ת דנקודים, שלכל הספקות על כל פנים לקח מב"ן, שאם עלו אחורי הכתרים דחכמה ודבינה דב"ן לחו"ב, וא"כ פניהם נשארו לאבא ואימא, ואיכא למימר דכל ג"ר דחכמה וד"ר דבינה, גם הם נשארו לאבא ואימא. ז' כתרים דז"ת דנקודים, לקח לז"ת שבו, לבחי' נוקבא דז"ת, ולקחם עם חלק אורותיהם שכתוכם. ואם פני הכתרים עלו למעלה בחו"ב דעתיק, ונשאר אחורי הכתרים, וחו"ב דחכמה, וחו"ב וחסד דבינה, לשאר ז"ת דעתיק, אפשר שלא לקח כתרים דז"ת דנקודים, מ"מ מה שהוא לוקח לוקח עם חלק אורותיהם. וכן בספק שסימנו בג"ד, שמתבאר שעלו אורות אחורי הכתרים למעלה, וחו"ב דא"ק [דב"ן המסדר] דאחור או דפנים, ומהיכן האורות הללו, הא אמרת שאור הפנימי דב"ן שיצא, נעשה מקיף ולא עוד. שלכך נלע"ד, שבכל האצילות כולו פשוט לן, שיש פנימי ומקיף דב"ן, ופנימי ומקיף דמ"ה, וכלים דב"ן, וכלים דמ"ה, כמו דרה"ט כל דברי רז"ל בכל המקומות, ולא יש ספק אם יצא פנימי ומקיף דב"ן, אשר מכחו נולדו כל הספקות, אלא דוקא בה' ראשונות דכתר דב"ן, שהם בחי' עתיק דנקודים כנו"ל, אשר הוא עלה לבחי' מ"ן עד רז"ם המעלות, וגרם חוג דע"ב הכולל, וע"ב דס"ג דמצח א"ק, כשהזר לצאת ולבא, איכא לבייחש ולומר, שמא אור מקיף שבו לא חזר לצאת ולבא, לרוב גדלו כמ"ש רז"ל. ולמדתי כן מדקדוק לשון רז"ל, שכתב בספר מבו"ש שע"ג ח"א פ"ג ז"ל, בין בשם מ"ה בין בשם ב"ן, אנו מסופקים אם באו או"פ ואו"מ שלהם בהך נוקבא דעתיק, או לא, יע"ש. אלמא אין הספק אלא בהך נוקבא דעתיק לבד, ועוד כתב שם, כי שמא נשאר אור המקיף בשורשו, שהוא מלכות דעולם העקודים, כמו שנשאר כתר דעולם העקודים בשורשו בתוך פה דא"ק יע"ש, אלמא מדמה מילתא למילתא, כי היכי שבעולם העקודים לא נשאר אלא הכתר בשורשו, גם בעולם הנקודים לא נשאר בשורשו אלא הכתר, שהם ז"ר דכתר דב"ן, יען לא נגע ולא פגע בהם שום ענין קטן וגדול מכל אותו ענין השבירה, בה"ר דכתר דב"ן הוא כל זה הסדר, שיצא

הנה הבאתי כל דברי רו"ל, יען שכולם מוקשה-אחד, תחילה, היכן מצינו בשום מקום נזכר בדברי רו"ל, שז"ת שהם חג"ת נה"ם מתחלקים לעשרה פרצופים. שנית, מ"ש כי הת"ת דא"א מאיר בזו"ן, אם כן אינו זו"ן עצמו, ואח"כ מונה אותם לזו"ן, וגם מונה לזו"ן בכלל ובפרט, שאחר שמנה אותם בת"ת לשני פרצופים, חזר ומנה זו"ן בנו"ה דאריך אנפין, ויעקב ורחל ביסוד ומלכות, ואין בכלל אלא מה שבפרט, וכי מונה אותם שני פעמים, והרי אינם אלא אחד. והנלע"ה, כי נודע שכל פרצוף מתחלק ל"ב פרצופים פרטים שבו, כמ"ש רו"ל בפרק בתרא דשער ז"א, והם על זה הסדר: חו"ב שבו, נקרא עתיק ונוקבא, דעת הכולל חו"ב; נקרא א"א ונוקבא, חסד וגבורה; אבא ואימא עלאין, ת"ת; ישו"ת, נו"ה; זו"ן, יסוד ומלכות; יעקב ורחל הרי אלו י"ב פרצופים פרטים, הנכללים בפרצוף אחד. והנה סדר זה יבא על נכון, בכל פרצופי האצילות, חוץ מפרצוף א"א, כי נודע שנשתנה א"א מכל פרצופי האצילות, כי כולם חו"ב שבהם עומד ברישא שלהם תוך הגולגלת, ודעת שלהם למטה מחו"ב, באופן כי שלשתם עומדין בראש למעלה, לא כן בא"א, כי בינה שלו ירדה בגרון, כמ"ש רו"ל לקמן פ"ח ז"ל, ואמנם אחר שירדה הבינה בגרון, ירד הדעת ונתלבש בו"ק דא"א עצמן, והיה רוחניות אליהם ואין לו שום מקום מקובץ, כי אם בין כתפי דא"א הוא עומד, יע"ש. וא"כ, גו גולגלתא דאריך אנפין, לא יש כי אם מוח חכמה לבד, וא"כ כשנבוא לפרט י"ב פרצופים דאריך אנפין עצמו, חו"ב שבו שהם עתיק ונוק, הרי באר עד הגרון, וצריך לפרט עשרה פרצופים בז"ת שלו, ואם כן חו"ג שלו הם אבא ואימא, וישו"ת הרי ר', נשאר הדעת שהוא עצמו הוא הת"ת, שהדעת נשמת הת"ת, כמ"ש רו"ל בכמה מקומות, ומהם בשער חו"פ פ"ו יע"ש, ודעת כולל חו"ג, שהם עצמן זו"ן, וז"ש רו"ל, ות"ת דא"א מאיר בזו"ן, ומנה אותו בשנים, והם בא"א ונוק, אלא שנשתנה כאן, שהם למטה, לכן קרא אותם בשם זו"ן, ולפי האמת הוא, הדעת שחו"ג שלו הם ב' פרצופים אריך אנפין ונוקבא ודו"ק.

היינו שאפילו לא"א לא נמשך שום בחינת עצמות מג"ר דעתיק, ודע, כי בחי' שערות לא איתידע עתיק כלל, לא בראש, ולא בוקן, וטעם הדבר, כי בג"ר דעתיק אשר נתקנו מה' ראשונות דכתר דב"ן, שזה הוא בחי' עתיק דנקודים, אשר היה קודם השבירה כמ"ש לעיל בעניותין, ושם לא הגיע אפילו פגם באותו ענין הנודע, אע"פ שיש ספק אם עלו ברישא דעתיק כתרין דחו"ב דב"ן, כמ"ש רו"ל לעיל הספקות, עיקרו מה"ר דכתר דנקודים, ובהם לא היה שום בירור, ואין השערות אלא ממותרי מוחא מבירור המלכים, ועיין מ"ש רו"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"א וז"ל, ודע כי אותה הבחי' שעלתה בא"א כנוכר, הם בחי' דשערות של הדיקנא עילאה דיליה יע"ש באורך, ועיין מ"ש רו"ל בשער המלכים פ"ב, שכתב רו"ל, מפני שיש לנו הקדמה ושורש, כי סוד השערות, בין דאריך אנפין, בין דאבא ואימא, בין דזו"ן, כולם הם מסוד אותם המלכים יע"ש. לכן בג"ר דעתיק, שאין בהם מבחי' המלכים, אין בו בחינת שערות, ואע"ג שבמקום יותר ויותר גבוה רום המעלות, כתב רו"ל בשער טנת"א פ"א ופ"ג, וגם בפ"ח משער השבירה יע"ש, אמינא לך ששם מה שהזכיר שערות ווקן, אינו אלא לשכך את האזן, כי לא ניתן לכתוב, ואם עיני שכל לך, תבין מעצמד, ועיין בספר מבוא שערים שע"ג ח"ב פ"ב שכתב רו"ל ז"ל, והנה העתיק אין בו שערות, כי אין בו מבירורי המלכים יע"ש.

(שייך לדרך קע"ט ד"ה מ"ק) סוד ז"ס, איך נעשו מהם עשרה פרצופים שלימים, כי כבר ביארו, כי ג"ר דא"א נשאר למעלה בסוד רישא מגולה כו', והנה בינה דאריך אנפין היא בצואר שלו כנודע, וממנו נעשו ב' כתרין דא"א, וחסד דא"א מתלבש באבא, וגבורה באימא, וחסד נתחלק לב' פרצופים: אבא, ויש"ס, וגבורה נחלק; לבינה, ותבונה, ות"ת דא"א, מאיר בזו"ן, וז"א נקרא ישראל, כלול יעקב, והכל פרצוף אחד, ונוקבא כוללת לאה ורחל, והכל פרצוף אחד, הרי ב' פרצופים כלולים בת"ת, ואחר כך מתחלקים הב' פרצופים הנזכר לר"פ כו'.

זה יתבאר לך איך כל בחי' המלכות של עולם העליון, נעשית היא עצמה עתיק בעולם שלמטה ממנו והבן זה עכ"ל. ואיכא למידק, מאי חידושא שבעתיק ובא"א עטרת היסוד שלהם הוא בחי' המלכות שבהם, והלא כן הוא בכל הפרצופים כולם, כמ"ש רז"ל בשער בריאת העולמות ענף ה' ז"ל, עוד יש שצריך לדעת, כי ספירת המלכות שבכל פרצוף ופרצוף מאלו הה' פרצופים, הוא באופן זה, כי אם היא מלכות אשר בפרצוף הנקרא זכר כעין אבא וז"א, הנה המלכות שבו הנה הוא בחי' העטרה שעל הצדיק הנקרא יסוד עיין שם. הרי שבכל הפרצופים כולם, בחי' המלכות שבהם היא עטרת יסודם. וצ"ל, דאין הכי נמי כן היא שלעולם העטרה היא בחי' מלכות, אלא שבאבא ובז"א אין שום זווג נעשה בין היסוד והעטרה שבו מניה וביה, אלא שבאבא היסוד כולו עם העטרה שבו, מזדווג עם אימא, שהיא נוקבא פרטית, פרצוף בפני עצמה. וכן ז"א היסוד שלו כולו, עם עטרת היסוד שבו, מזדווג עם המלכות נוק' פרטות, ואין זווג נעשה מניה וביה ביסוד ועטרת היסוד שבו. לא כן בעתיק וא"א, שאין להם נוק' פרטית פרצוף בפני עצמה, אלא דכוין חד גופא נינהו, ונעשה זווג מניה וביה, היסוד שבהם עם עטרת הסוד שבהם, מה שלא נעשה בשום פרצוף, ונמצא כי היסוד עם העטרה הם מזדווגים מניה וביה. באריך אנפין ובעתיק, והוא מ"ש רז"ל בשער הולדת אבא ואימא פ"ו ז"ל, ומאלו נמשכו אחד כך אל יסוד דא"א, ליתנם במלכות שלו, שהוא יסוד העטרה, אשר הוא שלישי היסוד, ושם הוא מלכות של א"א יע"ש, הרי כי הזווג נעשה בין היסוד דעתיק עם עטרת היסוד שבו. ואע"ג ששם פ"ה כתב ז"ל, ונחזור לענין, כי הנה סוד הזווג הנ"ל דא"א, נעשה ביסוד שבו, הכל ימין ושמאל דכוין יע"ש, אשר נראה משם, שזווג הנעשה ביסוד, הוא נעשה בין ימין ושמאל. אין הדבר כן, רק שחלק השמאל שהוא בין, נעשה עטרת היסוד, ונמצא היסוד מ"ה, ועטרת היסוד בין, שאפילו שנאמר שצד ימין של יסוד הוא מ"ה, וצד שמאל הוא בין, וכן עטרת היסוד צד ימין שבה הוא דמ"ה, וצד

(שייך לדף קע"ט ד"ה והנה המלכות דא"א) והנה המלכות דא"א לא היתה ניכרת בו, כמבואר אצלינו בהקדמה כו', רישא עילאה הוא בחי' עתיק, ונשאר אריך אנפין בחי' ט' לבד, אבל מן אור של התפשטות נה"י דעתיק, המתלבש באריך אנפין, נעשה בחי' מלכות דאריך אנפין כו'. ובזה תבין איך לעולם בחי' המלכות גדולה מהזכר העליון ממנה, ולכן נקרא עטרת בעלה כו'. דברי רז"ל סתומים, וצדיכים פידוש, וצריך להקדים מ"ש רז"ל בשער השבירה פ"א ז"ל, והנה היסוד כולו הוא בחי' פנים, ואין בו בחי' אחרים, כי כולו נכנס בתוך יסוד הנוק', מה שאין כן בשאר כל הגוף, אשר בו בחי' פנים ואחור יע"ש. ואם כן צדיכים אנו לדעת, יסוד דעתיק היאך קאי, כי נודע שבעתיק מ"ה ובין שבו, הם בחי' דכוין שבו, והם עומדין פנים ממ"ה מצד פנים, ופנים דבין מצד אחר, כי פנים דבין נקרא אחר, בערך פנים דמ"ה, ואחוריהם דמ"ה ובין דבוקים זה בזה אב"א, כמ"ש רז"ל. וכל זאת נחא בט"ס ראשונות שבו, אבל ביסוד שלו, כי כולו בחי' פנים, חלק הנוגע למ"ה ולבין שבו, היאך מתחלק בו, וכן צריך לדקדק גם ביסוד, שמ"ה ובין שבא"א הם דכוין שבו, ועמידתם: כל צד ימין שהם חח"ן וימין הדעת ות"ת הוא ממ"ה והוא דכר. וכל צד שמאל שהם בגי"ה וצד שמאל הדעת ות"ת הוא מבין והוא נוק', אי"כ ביסוד שלו, היאך מתחלק המ"ה ובין בחלק הנוגע אל היסוד, כי סתם יסוד דדכורא הוא ארוך, וסתם יסוד דנוק' הוא קצר, וא"כ היאך יכוננו שניהם. והנה רז"ל בס' מבו"ש שע"ג ח"א פ"א כתב ז"ל, והנה בחי' מלכות נגלית לבדה, לא נמצאת, רק בחי' עטרת היסוד שבו, כי כל זה הוא דכורא כו'. אך נוק' ממש לא נמצאת, וכן בעתיק לא נמצא בחי' נוקבא בפני עצמה, רק עטרת היסוד דעתיק היא בחי' נוקבא כמו בא"א, אמנם אחד נגלית המלכות מסוד האי רישא עילאה מכולהו דלא איתידע, שהוא הנקרא עתיק, שהוא למעלה מכל אלו ט"ס דא"א, וז"ס אשת חיל עטרת בעלה, אשר תהיה לעתיד גדולה מן השמש, היתה לראש פינה, וכאשר נגלית המלכות למטה, נגלית ממנה האי דרל"א, וענין

(שייך לדף קע"ט ד"ה והנה המוחין דא"א)
 והנה המוחין דא"א, נעשו על ידי נה"י דעתיק
 כו'. אין להקשות והלא כל ז"ת דעתיק
 מתלבשים בא"א, חג"ת דעתיק בכח"ב דאריך
 אנפין, כמ"ש רז"ל לקמן, כי כבר כתב רז"ל
 בספר מבו"ש ח"ב בשער ג' פ"ב ז"ל, דע כי
 אע"פ שנתבאר לעיל, סדר התלבשות ז"ת
 דעתיק, ב"ס דא"א, האמת כי זהו עיקר
 התלבשות העיקרי, אמנם ודאי שכיון שעתיק
 הוא מתחיל להכנס ולהתלבש גו א"א דרך רגלי
 עתיק בראש דא"א, כאשר נולד א"א וירד
 בבריאה, וחזר ועלה והלביש את עתיק מרגליו,
 ועלה והלביש את ג' תחתונות שלו ממש, הוא
 דוגמת ז"א המלביש את אבא ואימא מעט מעט,
 מכניסת המוחין שלו, עד שמתלבש כל ז"ת
 דילה. כן הענין כאן, אלא שאין רצונינו להאריך
 בו, כי הוא מקום גבוה, ומשם תבינהו יע"ש.
 א"כ נמצא, כמו שאר"א בתחלה באים להם
 המוחין מלובשין בנה"י דאבא ואימא, וע"י
 אותם המוחין מתגדל ז"א, ועולה ומלביש כל
 ז"ת דאבא ואימא, כן היה בא"א, שבתחילה
 כאשר נולד ירד עד עולם הבריאה, והיו נמשכין
 לו מוחין מעתיק, והוא היה מתגדל והולך, עד
 שנמשכו לו מוחין דגדלות, מלובשין בנה"י
 דעתיק, ועל ידי אותם מוחין נתגדל עד תכלית
 גדולתו, שעלה להלביש כל ז"ת דעתיק, ועיין
 מה שכתב רז"ל ריש פ"ב משער או"א.

(שייך לדף קע"ט ד"ה והנה המוחין) ועומד
 בחזה דאריך אנפין ומסתיים שם כו'. הנה
 בספר מבו"ש שע"ג ח"ב פ"א כתב רז"ל ז"ל,
 ואמנם פעם אחרת ביאר לי מורי ז"ל יותר
 בביאור באופן זה כו', והיסוד בת"ת דא"א,
 ולקמן בפ"ז נראה שמסתיים בחזה דאריך אנפין,
 ולע"ד חייב, כי עתיק כלול דכו"ן, וזה שבכאן
 מדבר בדכורא, אשר יסודו ארוך זכר, ודלקמן
 ביסוד הנוק' הקצר, והוא ממש כעין יסוד
 דאו"א בז"א עכ"ל. ולדעתי תירוץ מהרח"ו ז"ל
 צ"ע, שהרי פ"א משער אבא ואמא כתב רז"ל
 ז"ל, והענין כי יסוד דעתיק הוא יסוד דכורא,
 והוא צר וארוך, ואיננו רחב כיסוד דאימא
 הנכנס כו', משא"כ ביסוד הזכר שהוא צר מאד,

שמאל הוא דב"ן, עכ"פ הזווג שביסוד מניה
 וביה, הוא שמזדווג היסוד עם עטרת היסוד
 שבו, וכן מפורש כמ"ש רז"ל בספר מבו"ש
 שע"ה ח"א פ"ה ז"ל, כי אין באריך אנפין נקבה
 נפרדת ממנו כו', ונמצא כי כן עד"ז ביסוד שלו
 כלול מדכו"ן, כמו התמר, בסוד צדיק כתמר
 יפרח, ויהיה חציו הימיני זכר, וחציו השמאלי
 נקבה, והוא בחינת היסוד זכר, ובחי' העטרה
 נוק', כי העטרה היא בחינת מלכות דאריך
 אנפין כו', או נזדווג אריך אנפין מניה וביה,
 יסוד בעטרה, בסוד זווג תחתון, ונתן היסוד
 בעטרה אותם הטיפות יע"ש. הרי מפורש כל
 דברינו בעניותין, ועיין מ"ש רז"ל בשער
 העיבורים פ"ב, באופן שבעתיק ובאריך אנפין
 נעשה הזווג ביסוד שלו מניה וביה, היסוד עם
 עטרת היסוד שלו, מה שלא נזכר בדברי רז"ל
 שנעשה כן באבא ובז"א, יען יש להם נקבות
 נפרדות, ומעתה, כיון שעתיק ואריך אנפין בין
 שניהם הם הם כללות כתר דאצילות כנודע, וכן
 שניהם הם עשר ספירות דכתר, נמצא עתיק
 לחודיה אינו אלא ט' ספירות כי איא משלימו
 לעשר, וכן אריך אנפין לחודיה, אינו אלא ט'
 ספירות, כי עתיק בכללותו משלימו לעשר,
 ומלכות דכל חד, בין דעתיק, בין דא"א, לא
 נעשה, אלא בעתיק כל כללותו וכל עצמותו
 הוא ז"ת דמלכות דא"ק, שירדו ונתלבשו בכתר
 דאצילות שהוא א"א, כמ"ש רז"ל בשער סדר
 האצילות פ"א ופ"ב, ובשער דרושי אבי"ע פ"א
 יע"ש, ומהארת מלכות דא"ק, שהאיר במלכות
 דעתיק, הוציא מלכות דעתיק, ואע"פ שאינה
 אלא בחי' עטרת היסוד, יש בה כח לזווג גמור,
 שמזדווג היסוד עמה, וכן כיון עכל עצמו של
 עתיק הוא הוא ז"ת דמלכות דא"ק, והוא
 מתלבש ז"ת שלו באריך אנפין, האיר במלכות
 דא"א שהיא עטרת היסוד שלו, ונתן בה כח
 לזווג כאילו היא נוקבא גמורה, שידווג היסוד
 עמה, ונמצא כי כל הארת שתי המלכיות, שהם
 מלכות דעתיק, ומלכות דא"א, נעשה ובא להם
 ממדרגות שלמעלה מעל בעליהם, והוא סוד
 אשת חיל עטרת בעלה, שלעתיד תהיה גדולה
 מן השמש, ומהשתא כל דברי רז"ל מבוארים.

מייס, ומתפרט עד עשרת אלפים רבבות. עיין בשער דרושי אבי"ע פ"ה. אשמועינן הכא. שבאריך אנפין, כי הוא ראש וכתר, כל האצילות כולו. ותשעה ספירותיו המקוריות לכל האצילות, אפילו נהיי שבו מתפרט לעשרות.

(שייך לדרך קפ"א ד"ה והענין הוא) והענין. כי הנה הראש העליונה שבשתיים היא כתר, ויש בה י"ס כו'. והנה הוא מסבב על מוחא סתימא ונקרא גולגלתא באדרא, וכן מלת כתר, פירושו: כותרת, ר"ל מקיף, כי הגולגלתא היא מקפת המוח כנודע, ע"כ. והנה דברי רז"ל קשים מניה וביה, כי לעיל סמוך ונראה כתב רז"ל, ואחר כך הראש הב' בשני בחינותיה, מתלבשת תוך הראש הג' בשני בחינותיה יע"ש, אלמא הכתר שהיא הראש השני, היא מתלבשת תוך מוחא סתימא, שהיא הראש הג'. וכאן הוא אומר הפך, שלכך נקרא כתר לשון כותרת, ר"ל מקיף סובב ומקיף על מ"ס. דע, כי שניהם הם אמת, וכדי להבין, נקדים מ"ש רז"ל בשער מוחין דצלם פ"א וז"ל, נמצא שהמוחין הם למטה מבחי' הכתר ואינם בתוכו, כי הכתר גבוה מאד מאד מהם, והם למטה ממנו לגמרי, אמנם בכתר יש בו בחינות פנימיות, שהם המוחין שבו בעצמו, ובחי' חיצוניות שהוא הגולגולת, מתפשטת עד למטה, ומלבשת גם את המוחין הנקרא חב"ד, אבל עיקריות הכתר אינו אלא למעלה על אלו המוחין, יעויין שם. נמצינו למדים שבכתר יש בו חיצוניות ופנימיות, וחיצוניות שבו הוא מתפשטת למטה, ולובשת ומקפת את המוחין התחתונים. ופנימיות שבו הם המוחין שבכתר, והם עליונים ונעלמים מאד. ועיין מ"ש רז"ל שם בפ"ב, אמנם שהכתר מתלבש תוך המוחא סתימא, עדיין לא למדנו, אם לא במ"ש רז"ל לקמן בפט"ו וז"ל, ודע כי הגולגולת שבו, הוא בינה שבכתר דחכמה דמ"ה, מעורבת עם איזו חלק דכתר דב"ן. וחכמה שבו היא חכמה דחכמה דמ"ה, מעורבת עם איזו חלק דכתר דב"ן. ושני בחינות אלו נקראים חו"ב שבמוחין, ולפי שהבינה הזו היא דכתר דחכמה דמ"ה גדולה מעלתה כו', והטעם שהבינה דכתר דחכמה דמ"ה היא הגולגולת.

דרך צנור, ולהיותו צר לכן אין בו מקום לסבול בתוכו כו' הרי כי מיסוד דוכרא דעתיק, שהוא צר מאד, הוא שיוצאים החו"ג בחזה דא"א, אלמא יסוד דדוכרא הוא המסתיים בחזה דא"א. ועוד שבשער זו"ן פ"ב כתב רז"ל ז"ל, וקודם זה גם העתיק התחיל להאסוף כו', אבל היסוד דעתיק אינו צריך להעלותו כי הוא מסתיים למעלה בחזה דא"א יע"ש. ואם איתא הרי צריך להעלות את היסוד דדוכרא דעתיק המגיע עד היסוד דז"א. וגדולה שבכולם ע"ש בפרק בתרא דשער הנסירה וז"ל, וסוד הענין כי הנה נתבאר כי חצי היסוד דעתיק, מתלבש תוך חצי ת"ת התחתון דא"א, והוא מתלבש ממש תוך רישא דז"א יע"ש וצ"ע גדול. ועיין בשלהי פ"ו משער הולדת א"א.

(שייך לדרך ק"פ ב"ה ונמצא) אמנם בשני הקווין ימין ושמאל דא"א אינו כן רק חסדים דמ"ה צד ימין וגבורה דב"ן מצד שמאל כו'. מ"ש רז"ל אינו כן רוצה לומר שכיון שהחו"ג הזה הנמשך מעתיק הוא ממ"ה וב"ן דכו"ן שבו ודכו"ן שבו הם עומדין דכר מצד פנים ונוק' מצד אחר כנודע וא"כ חו"ג הנמשך מהם בהיותם תוך יסוד דעתיק צריכים להיות חסדים מצד פנים וגבורות מצד אחר אבל כשיוצאים מתוך היסוד ונתנים בגו גופא דאריך אנפין אינו כן רק חסדים דמ"ה מצד ימין וגבורות דב"ן מצד שמאל כ"נ.

(שייך לדרך ק"פ ד"ה והענין כי הנה) והענין כי כל אחד מן הי"ס מקורות ושורשיות כנז"ל, כל אחד מהם כולל עשרה, כי כל דבר הנקרא ראש כלול מעשר. אע"פ שרז"ל כמה פעמים כתבו, שאפילו המלכות כל ספירה וספירה שלה כוללת עשרה, וכל חדא מנייהו כוללת עשר, ומתפרטת עד כמה, וא"כ מאי איריא מפני שהוא ראש. אלא דברי רז"ל מטים למ"ש רז"ל בפרצופי ז"א, שבפרצוף נהיי שלו, כל ספירה שבו כלולה מנה"י, ומתפרט עד ג' אלפים רבבות. ופרצוף חג"ת שלו כל ספירה שבו, כלולה מו"ק, ומתפרט עד ששת אלפים רבבות. ופרצוף חב"ד שלו, כל ספירה כלולה

בפרקין ז"ל, והנה בעיבר האחור יש שם ד' חוורתא כו', והנה הם נמשכים מצד ב' בחינות נו"ה דעתיק, המתלבשים בשתי עינים ובשתי אזנים כו'. כן הוא האמת, כי כולם הם בחינת אור חוזר, בין החוורתא, בין הנימין, ואינם אלא מאו"ח דנה"י, אבל על כל פנים החוורתא הם או"ח מכתר, והנימין הם או"ח מקרומא דאוריא. והנה מ"ש רז"ל, שיש בחי' שהשערות מעולות מן הלבנונית, ויש בחינות שהלבנונית מעולה, לא ידעתי מאי נפקא מינה, למען דעת הדבר הזה, שהרי הצדיקים אין זכיותם כי אם בד' חוורתא, הנמשכים אחורי העורף, וז"א זוכה בכלם, בכל י"ג חוורתא, ובכל י"ג נימין, בין הנמשכים דרך הפנים, ובין הנמשכים דרך האחור, כמ"ש רז"ל בפרקין לקמן כאשר נעשה בז"א י"ג תיקוני דיקנא. ומ"ש רז"ל בפרקין ז"ל, דע שאין נמשך אל ז"א משום אחד מאלו החוורתא דא"א, רק מחד אורחא דאזיל בפלגותא דשערי דא"א, וממנו נמשך אל אורחא אחרא דרישא דז"א בפלגותא דשערי ג"כ כו', מיירי בהתמדה תמיד, אינו אלא הנמשך דרך ההוא ארחא דפלגותא דשערי. אבל בעת רצון, ובפרט בעת שנשלמים בז"א י"ג תיקוני דיקנא, נמשכים לו כל הי"ג חוורתא, ואדרבא ע"י ד' חוורתא דאחור, נשלמים ונתקנים לו הי"ג.

(שייך לדרך קפ"ה בד"ה והנה גופא דיליה)
ונמצא ששני בחי' שערות מגיעין עד טיבורא דליבא, שהוא חצי הת"ת, ומסתיימים שם, וגם שם כו', ומשם ולמטה מלביש ז"א את שארית א"א כו'. ובכ"מ כתב רז"ל שאו"א מלבישין את א"א עד הטיבור, וז"א מלבישו מן הטיבור ולמטה, ומן הטיבור ולמטה אינו אלא שלישי ת"ת עיין בריש שער זון' ובשער הנסירה פ"ה ופ"ו. (ולענ"ה, עיין שער כ"א שער לידת המוחין פ"ב, ועיין מ"ש השמש, וכן הוא במבו"ש דף קי"ב ע"ב שכתב בהדיא וז"ל, גם ראיתי שינוי אחר בענין הת"ת דא"א, כי פ"א שמעתי, כי כל חציו התחתון ניתן אל הז"א, ורוב פעמים שמעתי בדיקדוק שאינו רק שלישי תחתון לבד, ואיני יודע תירוץ, אם לא שנאמר ע"ד ת"ת דאימא, המתלבש בכתר דז"א, כי

הוא לפי שכמו שא"א הנקרא כתר דכללות דעולם האצילות, אין הג"ר שלו מתלבשין באבא ואימא, וכן ע"ז הדרך בכל הפרצופין. כן כח"ב של א"א הפרטי, אין מתלבשין בחכמה שבו, אלא ז"ת, ונמצא כי הבינה שבו, נשארה למעלה על החכמה, דוגמת גולגולת עליו, יעויין שם. נמצינו למדין, כי כתר דא"א, הוא א"א שבא"א עצמו, כנודע כי כל פרצוף מה' פרצופים הכוללים כל האצילות, שהם: אריך אנפין, ואבא, ואימא, וזון', כל אחד ואחד הוא לבדו מתפרט לה' פרצופים שבעצמו, ואותם הפרצופים פרטים שבעצמו, מלבישין זה על זה כדרך לבישת כל האצילות בכללותו. ועיין מ"ש רז"ל בשער פרצופי זון', ואם כן א"א דא"א עצמו, שהוא כתר שבו, ז"ת שלו נתלבשו תוך מוחא סתימא שלו, שהוא בחינת חב"ד שבו, וכח"ב דכתר דא"א, נשארו מגולים למעלה שלא נתלבשו תוך חכמה דא"א, והבינה דכח"ב, חיצונית שבה נעשה גולגלת ומקפת על חכמה דא"א, והם הם דבר רז"ל בפרקין, והכל נכון.

(שייך לדרך קפ"ד בראש הדרך המתחיל היות שבו) ויש בחי' שהשערות מעולות מן הלבנונית, ויש בחינה אחרת שהלבנונית מעולה מן השערות כו'. פי', שהנה הלבנונית נמשך מכתר דא"א, והשערות, נמשכו מאור חוזר דנה"י דעתיק, המתלבש בז"ת דא"א, וחוזר ועולה ובדרך עלייתו עובר במוחא סתימא דא"א, שבו נתלבש גבורה דעתיק, ובאוריא דאוריא שבו מתלבש ת"ת דעתיק, ובאוריא דכ"א שבו אחזי נהוריה דעת דעתיק, ומכל אלו הבחי' לוקחים אורות ויוצאים השערות באו"ח. וא"כ נמצא, שמצד א"א אור החוורתא הם יותר גדולים, כי נמשכים מבחי' הכתר שלו, וגם מצד עתיק הם גדולים, שבכתר דא"א נתלבש חסד דעתיק. משא"כ השערות, שהם מבחי' שלמטה מכתר דא"א, ושלמטה מחסד דעתיק, ומצד אחר, השערות מעולות, יען כי לוקחים הארה מאוריא דכ"א שבו אחזי נהוריה דעת דעתיק, ונעשה נשמה לא"א, שהוא בחי' עליונה מכולם. מה שאין כן בחוורתא דכתר, והרי יש בזה מה שאין בזה. ומ"ש רז"ל לקמן

דכו"ן, ובעת זווגם אתכלילו זכו"ן, לכך הם שוים, וכל אחד הוציא ז' תיקונים, ועיין מ"ש רז"ל בפ"א משער מ"ד ומ"ן.

(שייך לדרך קפ"ז ד"ה ואמנם בחי' אלו הם) ואמנם בחינת אלו הם למטה מן היסוד, כי אלו באזנים, והיסוד דנוקבא ודכורא דעתיק, שניהם במצח כו'. מתבארים מדברי רז"ל, שב' פרקין עלאין דנו"ה, הם סוד תרין ביעין, ושהם למעלה מן היסוד, לכך הם בחי' האזנים כו'. וקשה, שלעיל בשער הנקודים פ"ג כתב רז"ל ז"ל, התשובה היא, כי בחינת היסוד לעולם הוא גבוה למעלה מב' פרקין הראשונים דנו"ה, כנראה בחוש הראות יע"ש. (ולענ"ד לתרין, שהרי כאן כתב רבינו בפרקין סמוך לזה ז"ל, כי כמו שמצח דו"א הוא יסוד דאו"א, כן במצח דא"א, הוא סוד היסוד דרדל"א כו', נמצא שאין הפרש בזה בין א"א לז"א כלל. ובשער הנקודים שם כתב רבינו, כשאמא נותנת המוחין לז"א, אז משפלת עצמה, ומרכנת עצמה, בסוד והאם רובצת על האפרוחין והיסוד למטה, ואז נמצא שהדעת למטה יע"ש, ולא נרחיב הביאור במקום עליון. ברם זה שקשה לי, דכל זה ניחא ביסוד נוקבא דע"י, שהוא קצר אבל בחי' יסוד דכורא, הוא אריך, כמ"ש רבינו במבו"ש שע"ב ח"ב פ"ב ד' נ"ז יע"ש, וא"כ איך אפשר זה, ואפשר שהוא בבחי' המכוסה שביסוד. שמן ששון).

(שייך לדרך קפ"ח ד"ה ודע כי כבר בארתי לך) וסוד האי אוירא הוא סוד הנזכר בזוהר בכל מקום יהי אור יהי אויר, כי יצאה יו"ד מאויר, ואשתאר אור כו'. בס' מבו"ש שם פ"ו ביאר יותר, ז"ל, ונמצא כי זה החסד דעתיק שבתוך הכתר הנקרא אוירא דכ"א, אפיק מניה חד רוחא דגניז בעתיק, שהוא יו"ד דנפק מאויר ואשתאר אור, וזו היו"ד הוא אבא, יו"ד דשמא קדישא יע"ש.

(שייך לדרך קפ"ט ד"ה והנה לעיל נתבאר לפני המלים והד' לבדה) והד' לבדן הם אחורי הראש, הם נמשכים עם י"ג נימין דשערי

בהיות לו מוחין דאימא לבד, אינו לוקח רק שלישי. ובהיות לו גם מוחין דאבא, לוקח חציו, וכן יהיה כאן, כנלענ"ד יע"ש. ועיין בשער הכוונות דרוש ו' דר"ה, שכתב רבינו כי ז"א מלביש את א"א מחצי ת"ת שבו ולמטה, אחר היות א"א תוך או"א יע"ש לקמן פ"ז שמן ששון).

(שייך לדרך קפ"ו ד"ה ואמנם מציאת ז' תיקוני גולגלתא) ואמנם מציאות ז' תיקוני גולגלתא דא"א כו'. דע כי רז"ל בפרקין, לא ביאר יפה, איך ז' תיקוני גולגלתא דא"א, געשו ונתקנו מז"ת דעתיק שנתלבשו בו. אמנם בס' מבו"ש שע"ג ח"ב פ"ג, ביאר כל הצורך, שני טעמים: אחד, כי החסד דעתיק נקרא יומם דאזיל עם כולהו, ונמצא כל הז"ת כלולים בחסד, וחסד דעתיק הוא מתלבש בכתר דא"א, ואתכללות דז"ת שבחסד, תיקן והוציא ז' תיקוני גולגלתא דא"א, ועיין בפרק אחרון בשער הנסירה, כי שם כתבו רז"ל לטעם זה. ועוד נתן טעם שני, כי כל ז"ת דעתיק, בעוברם לירד להכנס גו גופא דא"א, תחילה מאירים שם בראשו יע"ש. ושם בפ"ו כתב ז"ל, א"כ הרי כי רישא עילאה דעתיק, אתגלייא בשני רישין דא"א כחדא, שהרי נתגלה בו' תקוני גולגלתא, וגם במוחא בדיקנא דנפקא ממוחא כו', ונמצא כי כמו שז"ת דעתיק מתגלים בו' דגולגלתא, כך דם מתגלים בדיקנא דא"א, ולא קבלתי סדרן בפרטות יע"ש. וקשה לפי טעם ראשון, כי חסד אתקרי יומם דכולהו, וכולהו ז"ת כלולים בחסד, זה שייך דוקא בחסד, ולא בגבורה, ואם חסד דעתיק שנתלבש בכתר דא"א ניחא, שהוציא ז' תקוני דגולגלתא, אלא גבורה דעתיק שנתלבשה במוחא סתימא, דלא הוציאה ז' תיקונין בדיקנא. וכן לטעם ב', כי ז"ת דעתיק, כאשר ירדו להכנס גו גופא דא"א, האירו תחילה ברישא דאריך אנפין, ומהארתם יצאו ז' דגולגלתא, במוחא סתימא לא נכנסו בו כי אם ז"ת, [צ"ל ו"ת] כי החסד נשאר בכתר, ואין כאן אלא שש. וי"ל, כי כבר כתב שם רז"ל, טעם רב ועצום, כי כתר ומוחא סתימא דא"א, שבהם מתלבשין חו"ג דעתיק, הם בבחי'

כו'. וא"ת הלא כתב רו"ל, כי חג"ת דעתיק מתלבשים בכח"ב דא"א, וחג"ת דעתיק נודע שהם בסוד קוים, וא"כ היאך הם מתלבשים בכח"ב דא"א, שאינם בסוד קוים, אלא עומדין זעג"ז. וי"ל במ"ש רו"ל בספר מבו"ש שע"ג ח"ב פ"ג ז"ל, והתלבשות א"א לעתיק, הם ממש דוגמת התלבשות ז"א לאו"א, אלא שאין רצונינו להאריך בו, כי הוא מקום גבוה, ומשם תדענו ממוצא דבר יע"ש. וזאת מצינו בז"א, כאשר נה"י דאימא מתלבשים בו בסוד מוחין תוך ז"א, כתב רו"ל בשער מוחין דצלם פ"א ז"ל, אמנם לפי שכבר נסתלקו אורות שלהם, ונכנסו אורות דזעיר אנפין במקומם, לכן אלו הנה"י דאימא מתחלפין בטבעם הראשון, ונהפכים להיות עצם מעצמו ובשר מבשרו של ז"א עצמו, וכגופו ממש דמיין, ואינם נקראים אלא בשם גופו של ז"א יע"ש. ועוד לו שם בפ"ג ז"ל, ובוזה תבין מ"ש אצלינו במקום אחר, כי קו האמצעי של ז"א, לפעמים יורד עד למטה, וגם בח"י הדעת שהוא עצמו בקו האמצעי של ז"א, לפעמים גם הוא יורד ממקומו אמנם החו"ב שבו נשארים במקומם, ואינם יורדים, לפי שאינם קשורים עם הכתר יע"ש. ומעתה לא קשה מידי כלל, שהרי כמו שנה"י דאימא הנכנסים בסוד מוחין דז"א, מתחלפים בטבעם, ואינם יותר דנה"י דאימא, כי אם עצם מעצמו ובשר מבשרו של ז"א, גופא דז"א ממש, וגם הם מתפרקין ג' קוין דנה"י איש מעל אחיו, קו האמצעי עולה ויורד כאשר יהיה האופן, ושני קוין דימין ודשמאל במקומם הם עומדין, נמצא נתפרדה החבילה וכל חד לעצמו. כן הוא ממש בז"ת דעתיק המתלבשים בא"א, שאחר שנתלבשו ז"ת דעתיק בא"א, שוב אינם נקראים על שם עתיק, כי אם בשם א"א, יען נתחלפו מטבעם, וגם נשתנו ונעשו עצם מעצמו ובשר מבשרו דא"א, ונתפרקו מסדר עמידתם איש מעל אחיו, ואע"פ שבעתיק היו עומדין בסוד קוין, בא"א עמדו זעג"ז, כל חד כפי מדרגתו בא"א כאשר עלה ברצון המאציל העליון לסדרם, ואין כאן קושיא כלל. תדע, שהרי אפילו אם היו כח"ב דא"א בסוד קוין כסדר כל פרצופי האצילות, כתר למעלה,

דרישא, הנמשכים אחורי הראש כו'. מתבאר מדברי רו"ל, שכל הי"ג נימין דשערי, נמשכים עם ד' חוורתא אחורי הראש, וכן כתב לעיל פ"ה, אלא שבמקומות אחרים כתב, שגם מנימין דשערי, אינם נמשכים אחורי רישא, אלא ד' נימין לבד ועיין בס' מבו"ש שע"ג ח"ב פ"ט וע"ש.

(שייך לדה ק"צ ד"ה כיצד ת"ת בבינה)
כיצד ת"ת בבינה כו', נו"ה בחו"ג דא"א כו', ואח"כ מהיסוד מתפשט תנה"י דאריך אנפין, כי כבר ידעת שלעולם כל נה"י הם באים בסוד תוספת ואינם עיקרים כו'. כל זה שלא כדבריו דלעיל פ"א, ולקמן שער ז"א פ"א, ועיין מ"ש רו"ל בס' מבו"ש שע"ג ח"ב פ"ב, כי הם שתי שמועות. ודע שגם בז"א כתב רו"ל כן שתי שמועות חולקות זה מזה, ואולי ירהם ה' צבאות, וכשנגיע לשם נחכים בע"ה.

(שייך לדה ק"צ ד"ה גם דע) הרי כי אבא ואימא וז"א הם ב' מלכים המשמשים לכתר אחד כו'. צריך פירוש, שהרי חצי ת"ת דאריך אנפין נעשה כתר לז"א, אבל חציו העליון שלקחו אבא ואימא, לא לכתר שלהם לקחוהו, כי כתר שלהם נעשה בגרון דאריך אנפין, כי שם בינה דאריך אנפין ות"ת דעתיק, כמ"ש רו"ל, וחצי עליון דת"ת שלקחו אבא ואימא, לא לקחו אלא לגופא דילהון, ואיך שייך לומר באבא ואימא ומלכות, ב' מלכים משמשים לכתר א'. וצ"ל, שכמו שבו"א ומלכות חצי ת"ת דז"א נעשה כתר למלכות, ואחר כך חסד שבת"ת הוא העולה למעלה ראש בעליית החסדים להגדיל כל גופא, ומחסד שבת"ת נגדל ונעשה כתר דז"א, כנודע, כן היה הענין כאן, כי חסד דת"ת מה שהוא חציו סתום וחציו מגולה, הגדיל כל גופא דאבא קו האמצעי, ואפשר שהגדיל עד הכתר שלו, כנודע כי החסדים שבגו גופא דא"א הגדיל אבא, ועיין כי קצרתיו.

(שייך לדה קצ"א ד"ה נמצא כי ג"ר דא"א)
נמצא כי ג"ר דא"א יתבי דא על דא, כתר, ותחתיו חכמה, ותחתיו בינה, ואינם בסוד קוים

כתר, ונה"י החדשים המתפשטים אחורי העורף.

(שייך לרף קצ"א ד"ה וטעם ושינוי זה דא"א) וטעם שינוי זה בא"א, כי כבר הודעתך סוד המלכים דמתו, והם סוד הנקודות, ואח"כ נתקנו. אמנם בעתיקא לא היה בו שום בחי' מהמלכים שמתו ברישא דיליה, כמבואר אצלינו כו'. קשה דהא לעיל בשער עתיק מבואר, כי עיקר מעיקרי הספיקות הוא, אם עלו שני כתרים שהם כתר דחכמה דב"ן, וכתר דבינה דב"ן, ברישא דעתיק בחו"ב, אם עלו כלים בלא אורות, או אם עלו אורות בלא כלים, או אם עלו אורות וכלים דפנים, או אורות וכלים דאחור יע"ש, וא"כ הכא קפסיק ותני, שאין ברישא דעתיק מבחינת המלכים, ואין לומר כמ"ש רו"ל בכמה מקומות, שעתיק לקח לעצמו לתקוני נוקבא דיליה, ג"ר דחכמה דב"ן, וד"ר דבינה דב"ן, ו' כתרים דו"ת דב"ן, כי זאת לא לקח אלא משארית הב"ן שיצא עם המ"ה שהוא מהטיבור, כמ"ש רו"ל בפ"ח משער השבירה, לקח עתיק מהמלכים דמתו, ואתי שפיר שכתב רו"ל, שברישא דעתיקא אין בו מבחינת זמלכים דמתו, חדא, דא"כ מאי איריא רישא, גם בגופא ג"כ אין בו מן בחינת אותם המלכים, ועוד שהרי כתב רו"ל בשער המלכים פ"ב ז"ל, מפני שיש לנו הקדמה ושורש, כי סוד השערות, בין דא"א, בין דאו"א, בין דז"א, כולם הם מן סוד אוהם המלכים שמתו וכו', והנה שערות אלו יש גם ברישא דא"א, ורישא דא"א הנה הוא בחסד וגבורה דעתיק יע"ש, הרי כי כולם דעתיק היו בו מבחי' המלכים, וא"כ גם ברישא דיליה אותם הבחינות שלקח מב"ן היה מב"ן העיקרי, והרי יש ספק אם עלו כתרים דחו"ב דב"ן בחו"ב דעתיק, וגם תפשוט מהכא מדלא יכלה בינה דא"א לקבל אור רישא דעתיק, מוכרה כי לא עלה ברישא דעתיקא ב"ן כלל, לכך נראה לעני"ד, שעיקר הראש הוא הכתר, כי הוא הגדול שבכולם, ומקיף לכולם, ובכתר דעתיק ביזוע בודאי, כי לא היה בו מחלקי המלכים, שלא נעשה ונתקנה אלא מכתר דכתר דמ"ה, ומה' ראשונות ותחתיו מצד ימין חכמה, ומצד שמאל בינה, מי היה ניהא התלבשות חג"ת דא"א [דעתיק המסדר] בהם, הרי היו צריכים לעמוד חסד למעלה בכתר, ותחתיו גבורה מצד ימין בחכמה, ות"ת מצד שמאל בבינה, וסדר זה לא נזכר בשום מקום בדברי רו"ל, בשום חד מכל פרצוף האצילות, אלא ודאי כדאמרן, כאשר למדנו מורינו בנה"י דאימא הנכנסים בגופא דז"א, כן הדבר ממש בז"ת דעתיק המתלבשים בא"א, שמתחלפים מטבעם הראשון, ונעשים על סדר המצטרך בא"א, עצם מעצמו ובשר מבשרו, ודע כי רו"ל בשער דרושי הצלם פ"ה כתב ז"ל, ודע כי אלו הנה"י חדשים הם סוד החוורת' דקדלא, הנזכר באדר"ן, כי כל בחי' אימא לובן ורחמים, בערך ז"א, ורישא חוורא דגולגלתא, הוא לבנונית הת"ת דתבונה, וחוורא דקדלא, הוא התפשטות נה"י החדשים, ועד"ז תכן בא"א רישא חוורא דיליה כו' יע"ש, הרי שרו"ל העמיק הרחיב במ"ש, ועל דרך זה תכן בא"א כו', ואשמוענן טובא, כמו שנה"י דאימא המתלבש בז"א, אינו אלא אחורים דנה"י, כי כללא הוא שאין העליון מתלבש בתחתון, אלא באחורים דיליה, ואחר כך ת"ת דאימא מתיישב כתר בז"א, וזאת הת"ת הוא סוד הלבנונית דכתר דז"א, דנה"י החדשים המתחדשים באמא ויורדים אחורי ז"א עד הת"ת דז"א, והוא עצמו סוד חוורא דקדלא, כן הענין באריך אנפין, בז"ת דעתיק המתלבשים בו, שאין מתלבש אלא אחוריים דז"ת, ובחי' הפנימיות ממנו מתיישב כתר על ראש אריך אנפין, והוא עצמו בחי' לבנונית דכתר, נשאר ז"ת מתמשך לאחוריו עד הת"ת דא"א, והוא עצמו בחי' ד' חיוורת', הנמשכים לאחוריו בחינת קדלא חוורא ולפ"ן אפשר שמתחדשים ומתגדלים מחדש אחורי ז"ת דעתיק, ולא פורש בדברי רו"ל, אלא שק"ק לזה, שהרי בכל אלו הדרושים, וכן בס' מבו"ש, בכל אלו הדרושים מתבאר, כי בחינת הלבנונית דכתר, ובחי' קדלא דחוורא שהם ד' חוורת' הנמשכים אחורי העורף, כולם הם מאור חוור דנה"י שבתוך רישא דאריך אנפין, וצ"ל, כי זהו הוא הגורם אורות נה"י באור חוור, ובחינת ת"ת דאימא הנעשה

דכתר דבין כמיש דזיל, שם בשער עתיק. וגם כתב רז"ל לעיל פ"ו שא"א צריך שיקבל שום הארה מג"ר דעתיק, אע"פ שלא נתלבשו בו, שעל כן צריך שימצא בו י"ג בחינות יע"ש, לכן הבינה דא"א לא יכלה לקבל אור ג"ר דעתיק, כי עיקרם הוא הכתר, שלא היה בו מבחינת המלכים כלל ועיקר.

(שייך שם) והטעם שהבינה דינין מתערין מינה, לכן אין בה כח לקבל אור עתיק, כמו החכמה, לכן החכמה נשארה במקומה, והבינה ירדה בגרון כו'. לפי הענין, אע"ג דבעלמא כל היכא דאיתא חו"ב, בודאי הגמור הבינה היא יותר דין מהחכמה, הכא בפרצופי א"א קרוב אני לומר, שהחו"ב שלו יהיה שוים, שהרי חכמה דא"א מתלבשת בתוכה גבורה דעתיק, ובבינה דא"א מתלבש בתוכה תפארת דעתיקא, ומצד התלבשות עתיק בהם, יותר דינין שייכי בחכמה מבבינה, וא"כ למה ירדה הבינה יותר מהחכמה. ונלע"ד עיקר הטעם, ורז"ל העלימו כעת כמנהגו הטוב, והוא, כי נודע שהמ"ה ובין של א"א, שלקח לחלקו, ומהם נבנה ונתקן פרצוף שהוא דכו"ן שבו, המ"ה והוא דכר, נעשה צד ימין שבו, ובין הוא נוקבא נעשה צד שמאל שבו, כמיש רז"ל. ואם חו"ב שבו היו עומדין ברישא דיליה ככל שאר הפרצוף, היה צריך להיות חכמה מצד ימין וכולם ממ"ה, ובינה מצד שמאל וכולם מב"ן, ואם היה הדבר כן, בודאי הבינה לא היתה לעמוד שם ברישא ולקבל אור ג"ר דעתיק, כי אעיקרא הבינה דינין מתערין מינה, כ"ש וק"ו אם היתה נעשית ונבנית כולה מב"ן, לא כן עתה שירדה בגרון, כי נעשית קו אמצעי, שהיא כלולה ממ"ה ומב"ן, ונמצא שחו"ב דא"א שניהם נעשו קו אמצעי, וכל אחד כלול ממ"ה ומב"ן, כמיש רז"ל לקמן פט"ו ז"ל, ונהזור לענין, כי א"א לקח דכורא דיליה כו', ודע כי הגולגלת שבו היא בינה שבכתר כו', ואמנם בינה שבו הם בינה דחכמה דמ"ה, ועמה חלק מכתר דב"ן, וירדה בגרון כנודע, ומשם יצאו אבא ואימא יעויין שם. הרי בירידתה בגרון, נכללה ממ"ה וב"ן.

(שייך לרף קצ"א ד"ה ואמנם אחר שירדה הבינה) ואמנם אחר שירדה הבינה בגרון, ירד הדעת ונתלבש בו"ק דא"א, והיה רוחניות אליהם, ואין לו שום מקום מקובץ, כי אם בין כתפי דא"א הוא עומד כו'. וא"ת, והרי הדעת בכל מקום הוא המכריע בין חו"ב, שעל ידו מזדווגים חו"ב, וכאן שהדעת למטה בין כתפין איך נעשה הזווג למעלה ברישא בין חו"ב. דע כי כבר כתב רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פי"ד ז"ל וגם שמעתי ממורי ז"ל באופן אחר והוא שהחכמה עצמה החיך והגרון הוא הבינה והלשון הוא המכריע בנתיים והוא הדעת שבין חו"ב כו' יע"ש. אלא שקשה לזה כי החו"ב הם מאברים הפנימים והלשון הוא מאברים חיצונים ואיך תעשה זו מכריע ולעיל פ"ו כתב רז"ל שהדעת איתגליה בפומא יע"ש ולא כתב שהוא ע"י הלשון.

(שייך לרף קצ"ב ד"ה ואמנם הי"ג מדות אלו) ואמנם הי"ג מידות אלו דמיכה, הם השפע הפנימיות הנמשכים ממ"ס בתוך השערות הזקן, והם נקרא שבחא דעתיק, אך שערות הזקן עצמו, הם צנורות וכלים ומעברים, שיריק המשחתא קדישא בהו, יע"ש. דע כי שורש הדיקנא קדישא, היא נעשית מבחי' אור חוור דנה"י, וכתבו רז"ל בספר מבו"ש ח"ב פ"ז ז"ל, ונמצא כי כל בחי' הדינין הם שערות, וכולם הם מנה"י, ששם הגבורות, היכר הדינים כנ"ל, ובעלותיו בסוד או"ח, פוגעים בג' מקומות, והם: ג' רישין דא"א, גולגלתא, ואוירא, ומוחא, ומתערבי בכולהו, ונפקי מכלהו, י"ג חיוורתא, וי"ג נימין, וי"ג תיקוני דיקנא, וכולהו מבחי' הנה"י הנזכרת, יע"ש. הרי כי הדיקנא היא מאו"ח יציאתה, ונמצא כי בחינות העולים באור חוור, הם ג' שהם נה"י, ומוציאים ג"כ ג' בחינות: י"ג חוורתא, מכתר. י"ג נימין, מקרומא דאוירא, י"ג תיקוני דיקנא, ממ"ס. ולפי האמת כולם נתערבו זה בזה, והם ג' של ג' ג'. אבל לפי הנראה, שהיסוד הוא הגובר בדיקנא קדישא, שהרי כללות הדיקנא היא בסוד יסוד, שכן כתב רז"ל שם באותו פרק ז"ל, ונ"ל חיים, כי השערות הם סוד זקן תחתון דעל תרין ביעין דעתיק, כי דוגמא

שהמזל הוא בחי' דעת עליון, והכל הולך למקום אחד, כי מזל קדישא הוא תיקון הח' הנקרא נוצר חסד, שבו במקיפים יסוד דכתר, מלובש תוך הבינה דחכמה, ויסוד ודעת הכל אחד, שאין בדעת אלא כללות ה"ח וה"ג, וכן היסוד אין בו אלא כללות החו"ג הרי שניהם שוים. ובוה תבין, למה נקרא המזל בכ"מ בדברי רז"ל, דעת עליון, כי הוא יסוד והוא דעת, ועיין פרק ד' משער הנסירה, ובשער מ"ד ומ"ן. ולא עוד, אלא שגם תיקוני הי"ג, הוא ג"כ נקרא מזל, והם שתי המזלות, וגם הוא בחי' דעת, שהרי במקיפין הוא בחי' חסד דכתר. שבו כללות כל הו"ק, כמ"ש רז"ל בטעם ז' תיקוני גולגלתא, ובפנימים הוא בחינת יסוד דכתר, כמבואר, הרי הוא ג"כ בחי' דעת. וכן כתב רז"ל בפירוש בכמה מקומות, ומהם בספר מבויש שע"ה ח"א פ"ט ז"ל, גם לסיבה יותר פנימית, נקרא הדעת בשם משקל, והוא כי הנה הדעת העליון שמשם יורד השפע אל אבא ואימא להזדווג, הוא מזל קדישא דדיקנא קדישא דאריך אנפין, ונתבאר שם, כי הם שני מזלות: הח', והי"ג. ומזל הח' הוא הוי"ה במילוי יודיין, והי"ג הוא אהי"ה דמילוי יודיין ג"כ, והנה המזל הח' מתלבש תוך מזל הי"ג, ושניהם נקרא דעת יע"ש. הרי למדנו מדברי רז"ל, שגם מזל הי"ג הוא בחי' דעת, ואינם שתי דעות, אלא מזל הח' מתלבש תוך מזל הי"ג, ושניהם בכללות אחד נקראים דעת עליון, והם בחי' דכו"ן. ואע"פ שרז"ל בפרקיין, וכן בכונות הוא אומר ז"ל, ואמנם היא מאד עבה, והם שערות ע"ג שערות, ואלו נחלקים לב', כי צד הזקן מכנגד מעלה שהוא מקום הזקן המגולה, הוא תיקון אחד, וצד הזקן המכוסה שהוא כנגד הגרון, הוא תיקון ב', ונמצא כי אנו מחלקים הזקן עביות הזקן, כי צד העליון הנגלה לעינים, הוא תיקון אחד, ומה שהוא כנגד הגרון הם שערות שתחת אלו הראשונות, והם מתכסים באלו, הם תיקון ב' יע"ש. מתבאר מדבריו, שאלו ב' התיקונים הנקראים מזלות, הם שוכבים זה ע"ג זה, ואין האמת כן, ומילתי אמורה שרז"ל זה דרכו דרך הקדש להעלים העניינים, וכל דבריו עניים במקום אחד,

זו נעשה הזקן דו"א בנה"י דא"א, יע"ש. ואע"ג שלעיל כתבנו בעניותינו, שאין בחי' שערות בעתיק, והם דברי רז"ל כנזכר שם, כי מבחי' זקן תחתון דעתיק, נעשה זקן עליון דא"א, לא קשה מידי, שלא נאמר שאין בחי' שערות בעתיק, אלא ברישא דיליה, יען אין ברישא דיליה מבירורי המלכים. אבל בז"ת דיליה, כי בודאי יש בו מברורי המלכים, ודאי יש בו בחי' שערות. למדנו מדברי רז"ל, כי בחי' הזקן, היא בחי' יסוד, וכי הוא דוגמא ממש, למ"ש רז"ל בשער הולדת או"א וז"א פ"ה, כי מסוד זקן התחתון דא"א, בסוד גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות, נתקנה זקן העליון דועיר אנפין. כן הענין כאן, כי מסוד זקן התחתון דעתיק, נתקנה זקן העליון דא"א, ב"ג תיקוני דיקנא דא"א, ובפ"י כתב שם רז"ל בפ"ו ז"ל, וגם הדיקנא עצמה, היא בסוד יסוד, כי לכן הנשים שאין להם בחי' יסוד, אין להם זקן יע"ש. ואיברא שמ"ש רז"ל, כי לכן הנשים שאין להם בחי' יסוד אין להם זקן כו', קשה עד מאד, כי הלשון הזה איתמר בסריס שאין לו יסוד אין לו זקן, ולא הדור פנים, כי אינו ראוי לא לזווג, ולא להוליד, ואם לזווג אינו ראוי, כ"ש שאינו מוליד, והיסוד שיש לו כמאן דליתא דמי. אך הנשים איך אין להם יסוד, והלא מזדווגים ומולידים וראויים לכל דבר שבקדושה, אלא שהיסוד שלהם אינו ארוך ובלוט לחוץ אלא קצר מפנים, כמו שעלה רצון הבורא בב"יאתם, עיניך תראינה בשער השמות שלשה שמות דיסוד הנוקבא יעויין שם. והנה מלבד מה שאמרנו שכללות הזקן הוא בחי' יסוד, עוד זאת כי מזל קדישא, הוא בחי' דעת עליון, שכן כתב רז"ל שם פ"א ז"ל, אמנם צריך שתדע, כי ב' דעות הם בא"א כו': א' הוא למעלה מאבא ואימא, והב' הוא למטה מאבא ואימא. והנה ב' הכתרים דאבא ואימא, הם יוצאים באמצע שהוא בגרון דאריך אנפין, ונמצא כי הדעת עליון דא"א, צריך שיהיה באמצע, בין החכמה שהוא מ"ס שבו, ובין הבינה שהיא בגרון שבו, והנה זה הוא המזל דיי"ג תיקוני דיקנא, ונקרא דעת עליון דאריך אנפין, יעויין שם. הרי

ועשירים במקום אחר, והאמת הוא שמזל העליון
 שהוא תיקון זה', מתלבש תוך מזל הב' שהוא
 תיקון הי"ג, אלא שבדאי מדובה מידה טובה
 ומעלה יתירה לשערות שבעובי הזקן מצד
 מעלה, חדא שהם נגלים. ועוד, שמקבלים אורות
 גדולות מן האורות היוצאים בפה, ולכן הם
 מתחלקים לב' תיקונים: תיקון ה' ותיקון י"ג.
 והם ממש כמו שאר דעות, כנודע כי כל דעת
 כולל ב' עטרין, עטרא דחסדים, ועיטרא
 דגבורות, והם כללות א' דעת א', וכשמתפשט
 ניתנים החסדים לדכר, והגבורות לנוקבא, כן
 הוא כאן. ועיין מ"ש רז"ל בשער או"א פ"ד
 ז"ל, מזל הח' נותן לברו החסדים לאבא, ומזל
 הי"ג נותן לברו הגבורות לאימא יע"ש, והוא
 מ"ש רז"ל בפרקין ז"ל, ואמנם ב' מזלות הללו
 הם שוכבים זה ע"ג זה, והם דכו"ן, ואבא
 יונק מן הח', ואימא יונקת מן הי"ג. ודע האמת,
 שהדיקנא קדישא השערות הללו הנראים הם
 הם כלים, והם חלולים, שבתוכם מתפשט ויורד
 השפע משחתא קדישא, מוחין עלאין קדישין,
 והשפע יוצא טיפין קדישין, מסופי קוצי
 השערות, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות, ומהם
 בספר מב"ש שעי"ג הי"ב פ"ז ז"ל, ודרך נקבי
 השערות הללו יוצא האור אל המלכים שלמטה
 מא"א להחיותם יע"ש. עוד לו שם פ"א ז"ל,
 ואלו השערות הם בחי' נהרות המים, הנמשכין
 מן הים הגדול דחכמה מ"ס, כי הם צינורות
 מושכין המים, ויוצאין דרך פיותיהם, ונמשכין
 אח"כ אל הבינה אימא, וניתנים בה ה' גבורות
 יע"ש. ונמצא שיש י"ג תיקונים קדישין
 בשערות עצמן, כמ"ש רז"ל כל אחד במקום
 מסויים, ובתוך הי"ג אלו, הם י"ג תיקונים
 קדישין, שהוא עצמות האורות, שפע משחתא
 קדישא, שהוא מוחין עלאין קדישין, הנמשך
 בתוך צינורי השערות, וי"ג תיקוני השערות
 עצמם וגופם, הם שלשה שמות אהי"ה במילוי
 יודיין, שבהם בפשוטם י"ב אותיות, וכללותם
 הוא י"ג. וכללות שערות שתי המזלות, הם אות
 אחת מהי"ב. וכללות כל הדיקנא קדישא, וכן
 המשחתא קדישא המתפשט ויורד תוך צינורי
 השערות, הם י"ג, והם שלשה שמות היות
 דיודיין, י"ב אותיות ב"ב תיקונין, ומשחתא

הנמשך תוך שערות המזלות, הוא תיקון הי"ג
 כולל את כולם, ואת א' מן הי"ב אותיות,
 וכללות השערות דכל שתי המזלות, השערות
 עצמם נקראים מזל הי"ג, ומשחתא קדישא
 שנמשך בהם בתוכם ממש בכללות, נקרא מזל
 הח', והוא מ"ש רז"ל, והנה מזל הח' מתלבש
 תוך מזל הי"ג, ושניהם נקרא דעת עכ"ל. אמנם
 מה שיש לעמוד ולהבין הוא, כי הנה נתבאר,
 כי השפע הנמשך דרך השערות, הוא משחתא
 קדישא, ואינו יוצא אלא בקצוי השערות
 ובפיותיהם בסוסם למטה, א"כ איך יונקים
 אבא ואימא מהם, ומן המזלות קדישין, שהרי
 פעמים אין מספר, ומהם לעיל פ"ה ופ"ז, ובשער
 אבא ואימא פ"ד במ"ק, ובפרט בשער הולדת
 אבא ואימא וז"א פ"ו, כתב שאבא ואימא
 מתלבשין את א"א מן הגרון עד טיבורא דליבא,
 ושכל שערות הנמשכין מן א"א, בין דפנים
 שהוא דיקנא קדישא, בין דאחור שהם ד' קוצי
 דשערי הנמשכים דרך אחורי דישא, כולם
 ארוכים וחפין על או"א כולם, ומגיעים עד
 דישא דז"א, וא"כ היאך יונקים אבא ואימא מן
 שתי המזלות הנמשכים מהם ולמטה, ומגיעים
 עד דישא דז"א, ואין האורות יוצאים אלא דרך
 פיות קצוות השערות, ורחמין למבעי, יאיר
 עינינו באור תורתו הקדושה, כי זחלתי ואירא
 לומר, כמ"ש רז"ל בדרושי הלולב דרוש ה'
 ז"ל, וכשמזדווגים נמצא נצח על הוד יע"ש.
 ואין בנו אלא להכיר שפלותינו ועניותינו כולי
 האי, ואולי ירחם ה' צבאות עלינו, ועיין בדרוש
 שני מדרושי יוה"ך שכתב רבינו ח"ל, ומן האור
 המקיף הזה, שואבים ושואפים מזונם אבא
 ואימא, והוא מזון לג' עליונות, שבהם סוד
 שאיפה לבד, ולא אכילה, יעויין שם. ואין אנו
 יכולים לומר כן באורות המזלות קדישין, כי
 הם סתומים תוך שערות המזלות, אבל התם
 מדבר באורות היוצאים מן הפה דאריך אנפין,
 שהם אורות מגולים בגילוי גמור, ויכול להיות
 בהם שאיבה ושאיפה.

(שייך לדרך קצ"ה ד"ה והנה הספ"י) והנה
 ברישא דא"א, פאה הזאת שם מצפ"ן, והם א'
 מימין, כנגד אריך אנפין, וא' כנגד ז"א. כי גם

דעת בראשו, מ"מ המוחא סתימא עצמה, הוא כולל ד' מוחין: חו"ב וחו"ג שבעצמה, שלכך נקרא עזקא דכ"א, כמ"ש רז"ל בספר מבוי"ש שע"ג ח"ב פ"ו יע"ש.

(שייך לרף קצ"ו ד"ה ואמנם כבר ביארנו) ואמנם כבר ביארנו, כי אין לז"א מציאות י"ג תיקונים, רק ט' לבר, אפילו כשאנו אומרים י"ג מדות, אלא שהם נכללים הארת הי"ג דא"א, ונמשכים בט' דז"א, ויש בהם י"ג הארות, אך י"ג תיקונים אינם אלא ט' לבד כו'. מתבאר לפ"ז, שאעיקרא מקום אין בדיקנא דז"א אלא לט' תיקונים, ואפילו בשעת אמירת הי"ג מדות, שאנו מכוונים להמשיך כל הי"ג לז"א, אינו אלא הארתם. וצ"ע, הארה הוּו באינו מקום הוא עומד ומאיר, מאחר שאין בדיקנא אלא ט' מקומות, לט' דז"א, והם ט' כנגד ט', ומה נעשה מקום לר' הנוספים. וא"ת, והלא אנחנו בני אבינו שבשמים, בני זו"ן, יש בנו כמעט מקום כל הי"ג תיקונים, שכתב רז"ל לעיל פ"ט ופ"י, תשובה גמורה היא, מ"ש רז"ל בשער הולדת אור"א וז"א פ"ה ז"ל, אך הענין הוא, כי האדם או האשה, אינם רמוזים לת"ת או למלכות לבדם וכיוצא, אך כל אדם נרמזים בו כל הי"ס, מא"א ועד הנוק' יע"ש.

(שייך לרף קצ"ו ד"ה ואז יוצאין) ואז יוצאים שאר אותיות מזווג הזה, כי אחה"ע הם מ"ן דנוק' שהוא בגרון, גי' פ"ד. וגיכ"ק אותיות החיך מ"ד, ומתחברים יחד אחה"ע וגיכ"ק, ואז יוצאין כו'. קרוב לזה כתב רז"ל, בשער מ"ד ומ"ן פי"ד יע"ש, אלא שק' לזה מ"ש רז"ל בפ"ג דשער טנת"א ז"ל, ה"ג הם, וכנגדם יש ה' מוצאות הפה, שהם הגרון והחיך כו' כי ה' מוצאות הפה נקרא פתוחי חותם כו', שהם פתוחים ונפתחים ע"י אימא עילאה, הנקרא חותם, שהוא היסוד שלה, הנקרא חותם כו' ומכה גבורות שבחותם דילה, נפתחים אלו ה' מוצאות כו', ויען שהם נמשכים מן הגבורות, שהם בחי' המלכות נקרא נפש כו', יע"ש כל הפרק, וגם במ"ש רז"ל בשער דרושי הצלם דרוש ב' בר"ה ונבאר עתה ענין מוצאות הפה,

בעתיקא, יש ז"א וא"א כו'. לא ידעתי מה מלמדנו באומרו כי גם בעתיק יש ז"א וא"א, והלא כללא הוא בידינו, שכל אחד ואחד מה' פרצופים הכוללים כל האצילות, כל אחד בפרטות כולל חמשה פרצופים בעצמו. ועוד מה הלשון אומרת, כי גם בעתיק יש ז"א וא"א, והלא הוא עצמו א"א שבו, שהוא א"א דא"א, שהרי בכתר שבו קיימין, ועוד שלקמן בפ' זה הוא אומר, כי אלו השני פאות, מצד ימין יונק ז"א, שהוא ז"א דכללות האצילות ומצד שמאל יונקת מלכות נוקבא.

(שייך לרף קצ"ה ד"ה והנה כל אחד) והנה כל אחד מאלו השמות, כולל כל י"ג תיקוני דיקנא באופן זה, כי ד' תיקונין עלאין הם סוד מוחין, וז"ס מ' דמצפ"ץ כו'. לא פורש ד' מוחין הללו מה הם, שלומר שהם חו"ב וחו"ג, כדרך שאר כל המוחין לא אפשר, שהרי אפילו בינה מונה אותה אח"כ בפרטות, בצ' דמצפ"ץ. לכך נלע"ד, כי בדברי רז"ל פורש, שאין לו כשאר כל הפרצופים, ואשתני א"א למעליותא, שאין במוחין שלו אלא כתר וחכמה, כי הבינה ירדה בגרון, וגם נודע שהם שתיים שהם ד', שהרי כתב רז"ל לעיל פ"ג, כי הכתר בו כלול מוחא עילאה סתימא, ובה נקרא אורא דכ"א, שהוא לגבי הכתר מוח שבו, והוא בערך גולגלת בערך מוח חכמה דא"א יע"ש. ועיין בספר מבוי"ש בדרושים אלו, ונמצא שהם כתר וחכמה שבו דכתר, וכתר וחכמה דחכמה, והרי הם ד' מוחין, וכן הענין במוחין דדיקנא קדישא שהם ד', כתר וחכמה דכתר, וכתר וחכמה דחכמה, כי כל מדות א"א כחדא אזלין, שאין הבינה בשוה עם החכמה, כי ירדה למטה בפני עצמה, והכי דייק לשון רז"ל, שכתב כי אלו יש להם מעלה יתירה, כי הם כוללים רישא דעתיק כו'.

(שייך לרף קצ"ה ד"ה והענין כי כבר) והענין כי כבר נתבאר שבא"א יש בו חו"ג והם זו"ן, לכן מצד ימין דראש שמשם עיטרא דה"ח דדכורא כו'. ואע"ג שלעיל פ"ח כתב רז"ל, שדעת דא"א ירד, ובין כתפיו שכן, ואין לו

מוצאות הם, אלא כיון ששמותיהם שוות, כי הרי כולם הם שמות יהו, ונמצא כי ג' שהם הלשון השינים והשפתים, שהם חג"ת דגבורה. שמותיהם נתבררו. והשינים שהם נו"ה, שהם חיך וגרון, אינם צריכים להיות, כי נצח כלול בחסד, והוד כלול בגבורה, והרי הם ג', כלולים כ"ב אותיות.

(שייך לרף קצ"ז ד"ה ואח"כ לפני המלים ועוד יש בחי') ועוד יש בחינת פה חיצונית, והוא אחוריים דמ"ה העולים בינה כו'. וז"ס מי שם פה לאדם, כי מאדם שהוא גי' מ"ה ממלאו בריבוע נעשה פה כו'. ואני אומר יותר פשוט, בההיא דלעיל דשער טנת"א, שמתוך יסוד דאימא שבתוך הצוואר דז"א, נפתח היסוד מתוך דוחקו. ויצאו ה' מוצאות, בסוד פתוחי חותם, ונעשה פה דז"א. וז"ס מי: שהיא אימא, כנודע, שם פה לאדם, שהוא ז"א.

(שייך לרף קצ"ז בד"ה והנה אלו הב' לפני המלים ואורות דחוטם נמשכין) ואורות החוטם נמשכים עד הפה, ושם מתלבשים תוך אורות הפה, ונעשים אורות בבחינת מקיף אל אורות החוטם, ומלבישים אותם. ואם תסתכל, כל זה הוא בבחינת אורות דא"ק היוצאים אל הנקודים, שהוא כדמיון זו"ן, ודי בזה עכ"ל. אם לרב כמוהו די בזה, לדידן יד עניי אנן בכזאת וכזאת לא נמלא מוח שכלינו, שקשה, כי הנה שם בא"א [צ"ל בא"ק] אנו מוציאים ה' אורות יוצאות ממנו בסוד הבלים, שהם אורות אח"פ, ואורות העינים שהוא עולם הנקודים, ואורות המצח, שהוא שם מ"ה החדש, שיצא לתקן כל העולמות כולם כנודע. וכאן בא"א, אורות חוטם פה ביאר רז"ל בפרקי, אור העינים הוא סוד הסתכלות. ביאר רז"ל לקמן, אורות המצח גם היא ביאר לעיל פ"ו יע"ש, אמנם אורות האזן דא"א, לא נתבאר בדברי רז"ל כלל ועיקר, וטעם הדבר אומר, כי הנה ביאר רז"ל במ"ש היוצאים אל הנקודים, שהוא כדמיון זו"ן, הרי שבערך זו"ן אל א"א, כן הוא עולם הנקודים שהוא כללות כל עולם האצילות אל א"ק, וזה פשוט ברור מאד בדברי רז"ל בכמה מקומות. והנה בא"ק אורות חוטם פה, נמשך לכל עולם הנקודים, שהרי כלים דאבא ואימא, וכלים דז"ת, כולם

ובספר הכוונות בדרושי פסת, מ"ש רז"ל על פסוק טובה תוכחת מגולה מאהבה כו', מכל אלו נראה שאינם יוצאים אלא ע"י אמא, ושאינם אלא גבורות. וצ"ל שהכל אחד, שלעולם נודע שאין אורות דאבא מתגלים, אלא על ידי אמא, ונעשה הווג בין חיך וגרון, שהם אבא ואימא דאריך אנפין, ונתנים גבורות דאבא לאימא, ונכללו גבורות דאבא ודאימא זה בזה, ויוצאים מיסוד דאימא, ונקרא על שמה פתוחי חותם, והם הם הגבורות דאבא, שנקראים חסדים בערך גבורה דאימא כנודע, ולעולם אין יציאתם אלא מיסוד דאימא, ועל ידי זווג דחיך וגרון, וסיבת יציאתם הוא מתוך דוחק צרות המקום מהכיל.

(שייך לרף קצ"ז בראש הרף לפני המלים ונשאר בחי' א') ונשאר בחי' א' בתוך הפה, והשאר יוצא לחוץ בסוד הבל היוצא מן הפה דא"א, והוא אור המקיף, הרי נרמו השורש של הפה בפנים שהוא ס"ג ושם אהי"ה, ואח"כ תולדות היוצאים, והם ג' יהו שהם ס"ג וכ"ב אותיות, העולים ג"כ פה כו'. הנה מ"ש רז"ל, ונשאר בחי' א' בתוך הפה, והשאר יוצא לחוץ, לא ידעתי מהו חלק הנשאר בתוך הפה, הלא ה' מוצאות הם, וכולם יוצאים, ולא נשאר בתוך הפה, אלא ס"ג ואהי"ה, שהם שורש חיך וגרון, שהם הם המזדווגים, ומוליכים החמשה מוצאות. ונלע"ך לפרש, שנודע שאלו ה' מוצאות, הם ה"ג שבה"ק, שהם חג"ת נו"ה, ויש בחינה עליונה מכולם, והוא כללותם, דעת, שהוא שורש לכולם, והם אינם אלא ענפים היוצאים ממנו, והוא הוא שנשאר בתוך הפה בטמירו, כנודע דאמור רז"ל דעת אתגלי בפומא דמלכא, וכתב רז"ל לעיל פ"ו ז"ל, והוצרך להתלבש הדעת שלו בא"א כו', ועכ"ז היה שם מכוסה מאד, והוצרך להתגלייא יותר בפומא כנ"ל, ועכ"ז עדיין הוא סתום דביה אבהתנא יע"ש. ומ"ש רז"ל והוא אר"מ, ר"ל כי הה' מתפרטים לו, כללותם יסוד כו', ומקיפים ז"ת דא"א עצמו. ומ"ש רז"ל ואח"כ תולדות, והם ג' יהו, שהם ס"ג, והב' אורות כו', ק' שאם הם כ"ב אותיות, צריכים להיות ה' שמות יהו, כי ה'

הפה גדול מאור החוטם, ובא"ק אינו כן, כי מאורות הפה נעשה כלי דעקודים, ואורות און וחוטם מתלבשין בתוכו, ועיין בכל שער אח"פ ותראה, שאורות און וחוטם, הם בחי' ג"ר, ואור הפה הוא בחי' נפש. לכן נראה דלאו מקיפין ממש קאמר, כי לא שייך מקיפין, אלא כשיש בחי' כלים, יש אור פנימי בתוך הכלים, עוד מקיף על הכלים. אבל כאן באלו אורות היוצאים מחוטם פה דא"א, אין בהם כלי כלל, אלא אורות כמו שהם, ומאירים לתחתונים, ומתלבש אור החוטם בתוך אור הפה מרוב גדולתו עליו, כמו שמתלבש א"א בתוך ז"א, והכי דייק לשון רז"ל שכתב ומלבישין אותם.

(שייך לדף קצ"ז ד"ה ואמנם פנימית)

ואמנם פנימיות החוטם הוא שם ס"ג, כי ה' ראשונה בנוק' דפרדשקא בצד ימין כו', והוא ה' על יו"ד כסדר כל מ"ן כו'. צריך שתדע, כי שם זה דס"ג שכתב רז"ל, שורשו הוא כזה: יו"ד ה"י וא"ו ה"ה, אלא שה"א אחרונה נתמלאה ביו"ד, ונעשה שם ס"ג, כי הוא סוד אות ה' מאורות האון, שירדה ונתלבשה בתוך אור החוטם, כמ"ש רז"ל בשער אח"פ פ"ג ז"ל, וז"ס ה' ג' שיש בנוק' דפרדשקא, שירדה ה' מן האון לז"א, שהוא החוטם יע"ש. באופן שע"י ה' זו נעשה שם ס"ג, ובלתי שורשו הוא שם הנזכר, העולה ח"ן. וכ"כ עוד רז"ל בשלהי פ' אחרון שבשער ההוא ז"ל, גם החוטם גי' ס"ג, כנגד ה' תתאה דאתלבשת כאן, ונעשית ס"ג כנ"ל, והוא גי' ענין לאון, שהוא כח הנמשך עם ה' נעשית ס"ג כמנין חוטם יע"ש. אמנם מ"ש כי ה"י ראשונה בנוק' דפרדשקא בצד ימין, והוא ה"א על יו"ד, כסדר כל מ"ן, מעולם כל עליית מ"ן דעלמא שמענו, שהנוק' מעלת מ"ן לדכורא, אבל שנעשית גדולה ממנו, ועולית על גבו, ושתהיה היא למעלה לא שמענו, ולא היה כדי לפרש דברי רז"ל, אם לא בראותי בספר הכוונות בדרושי ג"א דרוש ה' ז"ל, וטעם הדבר הוא, כי להיות חיבורי דילהון בשם ד' במילוי יודין, והוא ה"י על יו"ד, נוקבא על דכורא כו', בינה על חכמה, ועלתה להיות עטרת בעלה העליון, וביאור הענין, כי החכמה נעלמה מעיני כל חי, ואין כח לקבל

גלקחו מאורות חוטם פה, כמ"ש רז"ל בכל שאר הנקודים. והסתכלות שהוא אורות העינים, ואורות המצח, הוא הוא עצמות מ"ה וב"ן דכל כללות האצילות. נמצא כי עיקר אין בכל אצילות כולו, אלא ד' אורות, שהם: חוטם, ופה, שמהם גלקחו כל כלים דנקודים. עם אורות הסתכלות, ומצח, שהם עצמות מ"ה וב"ן, שבהם נתקן כל האצילות. אבל אורות און דא"ק, לא נמצא בכל אצילות כולו, כי אם מעט מועיר, שהוא כתר דעולם הנקודים, כי לקח כלי שלו מאור האון, וגם זה לא לקחו אלא למטה בשבולת הזקן, כמ"ש רז"ל. וזה גרם שלא נשבר הכלי שלו, אלא נפגם, משום לקחתו אותו למטה כמ"ש רז"ל, נמצא שאורה מאור האון דא"ק, לא יש בכל עולם האצילות, כי אם מעט מועיר בא"א עצמו, שהוא בחינת כתר דכל כללות עולם האצילות. גם הוא כשהשפיע באחרים ובזו"ן, שערכם אליו כערך כללות עולם האצילות לא"ק, לא השפיע מאורות און שלו, יען אורות האון עליונים ונכבדים במאד מאד, שהם ע"ב דס"ג, אין כח בתחתונים לסובלם, וכל שכן וק"ו הוא אם בתקוני דיקנא קדישא, כתב רז"ל שלא יצאו כתר וחכמה דמקיפין דחכמה, וכח"ב דמקפי כתר, מפני חסרון כח התחתונים לסובלם. אין צ"ל אורות האון, ועוד כי רז"ל תפס דרך רשביי זיע"א, עיין לעיל פ"ו שרז"ל נתן טעם לשבח, למה לא נזכרו בכל שתי אדרות בחינת אודנין דא"א. גם רז"ל בשיטתו אזיל וסתם, ולא ביאר אורות היוצאים מאודנין דא"א. אבל בודאי הגמור והפשוט, כמו שבא"א יש אורות חוטם פה עינים מצח יוצאים ומאירים בחוץ, כן יש אורות מאזנים יוצאים ומאירים, ואם רז"ל לא האיר עינינו, פוקח עורים הוא יאיר כיר"א. ודע, שממה שביאר באדרת האזינו רשביי זיע"א באודנין דז"א, ממנו נשמע כמה גדלה מעלת האודנין בא"א. ומ"ש רז"ל, ונעשים אורות הפה בחינת מקיף אל אורות דחוטם, ומלבישים אותם כו'. קשה, שהרי לעולם בחי' המקיף הוא גדול מאור הפנימי, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות, ולעיל ריש שער עתיק, ואם כן כיון שאורות הפה נעשו מקיפין לאורות החוטם, נמצא אור

(שייך לרף ומ"נ ע"י מזלא כי אם בבינה, יע"ש דפי' עליית מ"ן כאן בחוטם הוא, כי ע"י שמריח האדם, מעלה את הגבורות למעלה למתקם, ועיין בדרושי שבת בדרוש הריח. (שייך לרף קצ"ט ד"ה והנה נתבאר לפני המלים והענין כי י"ג ת"ד) והענין כי הנה י"ג תיקונים הם, והנה ה' תיקונים קדמאין, הם סוד המוחין של הדיקנא, שהם עד חסד, ולכך תיקון הו' הוא רב חסד כנודע כו'. אע"ג דבעלמא אינם אלא ד' מוחין חו"ב וחו"ג. כאן בדיקנא הם ה', שכבר הדבר האמור של מידות א"א כך הם, כתר וחכמה דכתר, וכתר וחכמה דחכמה, והבינה שהיא למטה מהם כאמור, שירדה בגרון, הרי הם ה', ודעת לא נזכר בפרטות, יען כי כל הדיקנא קדישא כולה בכללותה היא בחינת דעת, כאמור שמזלא קדישא הכולל כל הדיקנא הוא בחי' דעת עליון, אלא זו היא שקשה, מ"ש שה' תיקונים קדמאין הם סוד המוחין, כי הלא תיקונים הללו יצאו שלא כסדרן, מלכות עליון מכולם, ובינה היא תחתונה מכולם, א"כ נמצא, מלכות: יסוד, נו"ה, ות"ת שבתקונין, הם המוחין. ורו"ל כתב לעיל פ"א ז"ל, גם דע כי הלא גדר המקומות אינו כמו שנראה בעיניך לסדרם וע"ז ממש כו', עד וזה תלוי בהערכה שהעריך המאציל יתברך יע"ש, ואם שמ"ש רו"ל שה' תיקונים קדמאין הם סוד המוחין, לאו קדמאין בתיקונים קאמ"ר, אלא קדמאין במעלה, כפי רצון הבורא יתברך, אם כן לא יבא תיקון הו' רב חסד, עיניך תראנה אם כן גדלה מעלתו יתברך שמו, שהרי תיקון הששי, אם בבחינת המקיפין הוא בחי' גבורה, ואם בפנימים הוא בחי' הוד, ובחי' שניהם הוא תוקף הגבורות, ויען שאין הדין נמתק אלא בשורשו, כמ"ש רו"ל לעיל פ"א, לכן בחי' היותר תקיפה, נהפכה והיתה לרב חסד, מיתוק כולם שממנה ולמטה, והיינו טעמא שח' חוורתא דרישא, מתגלים בחי' תיקונים תתאין דדיקנא קדישא ונמצא ראשון ותחילה להתגלותם הוא תיקון הששי, והוא מתמתק ראשון לכולם, ולוקח מיתוק כולם, כמ"ש רו"ל בפרקי. ועיין מ"ש רו"ל לעיל שלהי פ"ז, וז"ס הפסוק ומעז יצא מתוק, וראשיתו מבואר ליודעי מדע.

(שייך לרף ר"א בד"ה ודע כי יש, לפני המלים גם יש פי' אחר) גם יש פירוש אחר במ"ש כו', ומהאי אתפשטת אורכא דאנפוי לש"ע רבוא כו', וזה יובן בסוד מ"ש כו', ויהי שירו ה' ואלף, כי הם סוד ה' תרעין מחסד ועד הוד, ואלה הם ה', ואלף הם בחינת היסוד, שהוא אילנא דחי, ההולך עד חו"ב, דרך חוט השדרה כנודע, והנה נודע כי כל הי"ס כלולות בעתיקא, והג"ר הם ש', לפי שהם עליונים, ולכן הם בחינות מאות, אך הז"א אין כל אחד מהם כלולה אלא מי', והרי הם ע', והרי כולם הם ש"ע, אבל ז"א אין בו אלא ק"ן רבוא נהורין לבד, לפי שכנגד הת"ת עצמו הוא מאיר, וכנגד הה' תרעין שיש מחסד עד הוד, כל אחד כלולה מי', הם הרי ק', בין הכל הם ק"ן. הנה כל דבריו צריכים פירוש, ועמ"י עש"ו לפרשו, וצריך שתדע, כי כללא הוא, שכל אלו הש"ע נהורין, אינו אלא הארת החו"ג בכל מקום שהם, והם מתפשטים באנפין, והוא כמ"ש רו"ל לעיל פ"א ז"ל, ודע כי כמו שאותם החוורתא מתפשטות בפנים של עתיקא, כן ג"כ מבחינת המצח הרצון של עתיקא, נמשך הארה אל הפנים שלו. והענין כמ"ש במ"א, כי היסוד דעתיק גנוז תוך המצח דא"א, ולכן נקרא מצח הרצון יע"ש, עד ואתנהירו אנפוי מסוד הדעת שבו כו', אשר מתבאר שכל הש"ע נהורין הנהרין באנפין, אינו אלא מכללות החו"ג שבדעת, אשר מקומו הוא בפנים מן המצח. והנה במצח דאריך אנפין, שבו גנוז הדעת שבו, שהוא החו"ג, אשר בתוכם גנוז יסוד דעתיק, כמ"ש לעיל בו' תיקוני דגולגלתא, וביסוד דעתיק איתגליא ההוא טורנא נאה ובסימא, שהוא סוד איתגליא חסד בפומא דאמה, ועל ידי כל אלו האורות המתקבצים שם, יוצא הארת הדעת, שהוא הוא כללות החו"ג, ומאיר בפנים לש"ע נהורין, כמ"ש רו"ל, שהו"ה דחוורתא שבכל פן מאיר ונעשה מ"ב דע"ב, והפן עצמו עשר ספירות, כל אחד כלול ממ"א דע"ב, ועולים למספר ש"ע, ככל מ"ש רו"ל, הרי כי כללות החו"ג, שהוא עצמות הדעת הנתון במצח, האיר בפנים, והוציא ש"ע נהורין בפנים, כן הה' חסדים המתפשטים בכל גופא, צריכים

ששם אין בהם מוח, אך פה הם מוחין גמורין אמתיים יע"ש, אבל הכתר אע"פ שהוא גדול מאד מאד יותר מן המוחין, מ"מ כיון שהכלים והאורות שבתוכו, הכל מבחי' אימא, ואין לז"א בכתר כלום, כמ"ש רו"ל בשער מוחין דצלם פ"א ופ"ב ואינו יורד ומתיישב בראש ז"א, אלא ע"י שעולה ב' חצאי שלישי החד שבת"ת דז"א וממשיכו, והוא השער עליון מכל ו' שערים, כמ"ש רו"ל שם, ובדרושי החו"ג באות וא"ו יע"ש, ראוי לחשבו, כי הוא עיקר כולם, וכללות כולם, ודע, כי גם היסוד נקרא שלום מן האמור, כי הרי כל אלו הש"ע נהורין, אינו אלא אורות החו"ג, וכל החו"ג כולם יורדים ביסוד, והיסוד כולל כולם כנודע, לכן נקרא שלום, ואז הוא עצמותו וא"ו זעירא כנודע, וש"ע הכלולים בו, הרי שלום שלום.

(שייך לרף ר"ה ד"ה ועתה, לפני המלים וגם להגדיל) וגם להגדיל את א"א, שע"ז היתה הגדלתו ותקונו בפעם הראשונה כו'. עינינו הרואות בז"א, שהיתה הגדלתו ע"י החסדים, והכל מפורש בדברי רו"ל בשער דרושי הצלם, התפשטות החסדים גו גופא דז"א, וחזרתם עוד בסוד א"ת, וחזרות ועולות ומגדלים עד הכתר דז"א, וכן ע"ז הגבורות תיקנו את הנוק', כמפורש הכל בשער הירח, וכאן בא"א רו"ל סתם וחתם הדברים, ולא דאיר עינינו, אלא הוא אומר סתם, שע"י החו"ג נתגדל ונתקן פרצוף א"א, ואין אנו יודעים איך ובמה.

(שייך לרף ר"ה ד"ה רק שאלו, לפני המלים ותמיד נמשכים) ותמיד נמשכים חו"ג חדשות, ואז החו"ג הראשונות אשר הם למעלה, הם מקבלים הארה מן החדשות, דרך מסך היסוד בסתום גמור, והחו"ג אשר הם למטה, מקבלים הארה מן החדשות בגילוי גמור, וסיבה זו הוא מה שגורם אל התחלקות לדי' פרצופים, והיות שינוי והבדל בין התחוננים אל העליונים כו'. הנה מ"ש רו"ל כי החו"ג הראשונים אשר הם למעלה מקבלים הארה דרך סתום היסוד, בודאי שני חסדים וחצי העליונים שנשארו לעולם ועד בתוך היסוד, ואינם יוצאים משם, כמ"ש רו"ל, בודאי כשיבא ויצא חו"ג חדשים,

להוציא ש"ע המתפשט בכל גופא, והנה נודע שהחסדים תחילתם יורדים ביסוד, ואחר כך חוזרים ועולים עד הכתר, ומגדלים כל הגוף כולו עד הכתר, והם סוד המים המגדלים האילן, כמ"ש רו"ל באורך כל שער דרושי הצלם, וכן חו"ג דא"א מגדלים גופא דא"א, כמ"ש רו"ל בפ"ב משער אבא ואימא יע"ש, וזהו שכתב רו"ל, גם יש פירוש אחר כמ"ש, אתפשטת אורכא דאנפוי לש"ע רבוא, דלאו דוקא ברישא דאנפוי, כי גם בכל ישנו בזה, ובתחילה מביא ראייה מדברי הוזהר, לבאר שאע"ג שבגופא הוא מספר אחדים, ברישא עולה למספר מאות ואלפים, שהרי אמר שה"ה הם ה"ח המתפשט בגופא, ואלף הוא היסוד, יען עולה עד החו"ב עולה למספר אלף, אי"כ גם אנו נאמר, שהחסדים המתפשטים בכל גופא דא"א, חלקי החסדים שבכח"ב, עולים ומתפשטים לתלת מאה, וז"ת כל אחד כלול מעשר, הרי ש"ע, והקדים לומר לנו, והנה נודע כי כל הי"ס כלולות בעתיקא, כלומר מה שאנו מכנסין כל הי"ס דעתיקא בכלל חשבון הש"ע, מה שאין כן בז"א, כמו שיבא לפנינו יען כי כל הי"ס דכל כללות עולם האצילות כלולות בע"ק, כנודע ש"ס דא"א, הם הי"ס מקוריות ושורשיות לכל האצילות כולו, כמ"ש רו"ל בריש שער זה, ועיין מ"ש רו"ל בספר מבו"ש בשער ג' ח"א פ"א ופ"ב, באופן היות כל הי"ס כלולות בעתיקא, כי העתיקא נכנסין זמקור להם, לכן כל הי"ס דעתיקא נכנסין בחשבון הש"ע דגופא, כי כללותם ביסוד, וכללות כללותם במלכות שלו נחשב, משא"כ בז"א שהה"ח שבגופא דיליה, לא נתפשטו אלא לקין רבוא, כי אין אנו מחשיבין אלא ה' קצוות שבו, כל אחד כלול מ"י, הרי ג', וכללותם שביסוד, וכללות כללותם שבמלכות שבו, אינו נחשב, וכן ברישא דיליה אין אנו מחשיבין כי אם מאה, כנגד הכתר שבו, וחוי"ב שבו אינו נכנס בחשבון, וטעם הדבר שאע"פ שהחסדים עולים ומגדלים גם המוחין, מ"מ כיון שהם מוחין גמורין, והארתם גדולה, די להם בהארתם ואינו נחשב הארת ה"ח בהם, ועיין מ"ש רו"ל בשער דרושי הצלם ז"ל בדרוש ג', והטעם לפי

מקבלים הארה גדולה מהם בגילוי, שהרי עתה כולם הם בתוך היסוד נוגעים ופוגעים אלו באלו, ואין שום מסך מפסיק ביניהם, ולא כתב רז"ל שמקבלות הארה בסתום היסוד, אלא מפני חצי ושנים גבורות העליונים. ועוד שאבא עילאה שנעשה מאורות שני חסדים וחצי העליונים, הוא מקבל הארתו בין מן החו"ג הראשונים, אשר הם לצורך גדלות גופא דאריך אנפין, בין מן החו"ג הבאות לצורך חיות העולמות בדרך סתום גמור. אמנם זו היא שקשה, מ"ש רז"ל כי כאשר מזדווג עתיק בנוקבא, ומוריד חו"ג חדשים, או לצורך זו"ן ג"כ כו', האי לצורך זו"ן דאמר, יש לפרשו בשני פנים, או לצורך להוליד לזו"ן עצמם, כאשר היה בפעם הראשונה בעת תיקון העולמות. או לצורך להוליד מוחין לזו"ן, כי בשניהם, שהרי כשהיה הזוג בא"א מניה וביה כדי להוליד את זו"ן על ידי אבא ואימא, הוא היה על ידי שעלו נה"י דא"א והלבישו על גבי חג"ת שלו עצמו, ואח"כ עלו ו"ק דז"א, נה"י דזעיר אנפין מלבישים על חג"ת דז"א, והלבישו על גבי נה"י דאריך אנפין, וע"י כן נתרבו אורות בא"א לאין קץ, עד שמרוב רבוי האורות נבקע יסוד דעתיק שבגו גופא דאריך אנפין, כמ"ש רז"ל בשער זו"ן פ"ב ז"ל, ונחזור אל הענין כי הנה מכח עליית כל האורות הנזכר כו', שאין כח ביסוד דעתיק לסובלם, כי הוא צר מאד, ואז נבקע ונסדק מלמעלה ולמטה כו', עד וזכור הקדמה זאת, כי בכל פעם שהוציא אבא ואימא להזדווג לצורך מוחין לז"א, נעשה הכל פרצוף אחד לבד לאבא וליש"ס, ופרצוף אחד לאימא ולתבונה יע"ש. נמצא, שכמו בפעם ראשונה כשהיה הזוג כדי להוליד את זו"ן, כן משם ואילך כשמזדווגים אבא ואימא, כדי להוליד מוחין לזו"ן, נבקע ונסדק יסוד דעתיק, ונעשים האורות כולם בגלוי, והפרצופים נעשו שוים והיו לאחדים. וא"כ איך כתב רז"ל בכאן, שכשזווג לצורך זו"ן, יש הפרש בין החו"ג בין סתום לגלוי, שהחו"ג הראשונות מקבלות הארה מן החדשות הבאות, מקצתם בסתום היסוד, ומקצתם בגלוי, מאחר שהיסוד נבקע והרי הכל בגלוי.

(שייך לדף ר"ה ד"ה וכבר נודע) וכבר נודע מה שביארנו בענין לאה ורחל כו', שאז העקביים של רגלי לאה, נכנסים תוך ראש רחל, כן הענין בכאן, שהעקביים של רגלי הבינה העליונה, נכנסים תוך ראש התבונה העומדת תחתיה כו'. זאת הפך דבריו ז"ל שכתב בפ"ג משער אח"פ ז"ל, דע כי יש חילוק בין בינה ותבונה ללאה ורחל כו', ונמצא כי התבונה אינה מתחלת אחר סיום הבינה, רק יצאה מהחזה של הבינה עצמה, כמו רחל היוצא מהחזה דז"א כו', משא"כ למטה, כי לאה מסתיימת בחזה דז"א, ומשם מתחלת רחל יע"ש. וממ"ש רז"ל משא"כ באבא עם יש"ס העומד תחתיו, מבואר שאבא ויש"ס, מלבד שדם פרצופים נפרדים, נוסף על זאת שאין העקביים דאבא נכנסים תוך ראש יש"ס, כמו עקביים דבינה תוך ראש התבונה, ועיין היטב בעיון שם בפ"ג משער אח"פ. (וכן הקשה בס' מקום בינה, ובספר אור זרוע, והרב שמן ששון תירץ, וז"ל ולענ"ד דברי רבינו בשער הנקודים סוף פ"ו, ומבואר יותר בשער ההקדמות דרוש בסדר הירידות ז' מלכים ונפילת אחוריים דאז"א וז"ל, והנה כמו שז"א הנקרא ישראל, שהם לאה ורחל כמ"ש במקומו, כי לאה מגיעים רגליה עד סיום ש"ע דת"ת ז"א והוא עד החזה שבו, וראש רחל מתחיל משם ולמטה עד סיום רגליו של ז"א, הנה כמו כן הדבר באז"א, כי כל אחד מהם נחלק לב' בחי', ונמצא כי ב' הצאי העליונים של אז"א, הם הנקראים אז"א, ונקראים חו"ב. לב' הצאי התחתונים של אז"א, נקראים דחכמה ותבונה, ונקרא יש"ס ותבונה, וכשנעריך אותם בבחי' פרצוף אחד לבד כולל כל ב', נמצא היות יש"ס ראשו בחזה של הת"ת דכללות אבא, וראש התבונה בחזה של ת"ת דכללות פרצוף אימא. ע"כ. נמצא למדים, דכשהם בפרצוף אחד, אז ראש התבונה בחזה דבינה. א"כ בשער אח"פ מיירי, כשהם נכללים בפרצוף אחד, וכאן בפרקין מיירי, שהם מחולקים כ"א בפ"ע להם נפרדים, אוי העקביים של הבינה נכנסים תוך ראש תבונה, וזה פשוט. שמן ששון.) (שייך לדף ר"ו ד"ה והנה עתה, לפני המלים וגם הם צריכים להאיר) וגם הם צריכים

ועיין מ"ש רו"ל בספר מבוי"ש שע"ב ח"ג פ"ה, ואנו ליה וליה עינינו כי הוא יאיר עינינו באור תורתו.

(שייך לדרך רי"ב ד"ה והנה אחוריים) והנה האחוריים דמלכות דאימא דאהי"ה הם תקע"ד כו', והאחוריים של כתר דמלכות דאימא הם מ"ד, והרי הם מ"ד תקמ"ד וב' אלפים קנ"ו כח"ב דאחוריים דמלכות דאימא כו'. וא"ת, מאחר שאינו מתלבש בתבונה אלא אחוריים דמלכות דאימא לבד, ומלכות דאימא אין בה אלא הבחינות שיש במלכות דבינה לבד, לפי מאי דמסיק רו"ל בפרקין דלעיל וז"ל, או אפשר שגם הנוק' תהיה בחי' כ"ח אותיות דמילוי דמיון בינה, אמנם המלכיות של ז"א ושל נוק' הם יהיו מספר ע"ד הנזכר בחו"ב וצ"ע. ועם שהניח בצ"ע, לקמן פ"ו מסיק הכי יע"ש. וא"כ מבואר שהבחינות שיש במלכות דאימא, הם הם הבחינות שיש בבינה דאימא, שהם כ"ח אותיות דמילוי המילוי בפנים דט"ס שלה, ורבוץ כ"ח אותיות, באחוריים דט"ס שלה, ומספר הכ"ח אותיות העולה גי' ית"ר בפנים דמלכות דאימא, ומספר רבוץ הכ"ח אותיות, העולה גי' שני אלפים קנ"ו, אחוריים דמלכות דמלכות דאימא, ואם כן לא היה להיות בתבונה, אלא אלו מספר שני אלפים קנ"ו, אבל מספר דמ"ד ותקמ"ד, שהם אחוריים דמלכות דכתר וחקמה, מה עניינם כאן במלכות דאימא, ובתבונה אינו מתלבש אלא אחוריים דמלכות דאימא. וי"ל, שלעולם המוחין נמשכים מלמעלה מג"ר דבינה גופא, וכמ"ש רו"ל לקמן בפ"ד משער הזווגים ז"ל, רק בחי' ד' מוחין הנמשכים מן הבינה עצמה, ומתלכשים תחילה באחוריים של חצי הת"ת ונהי"י שלה, ואחר כך מתלכשים בראש התבונה יע"ש. וכן כתב בפ"ו ז"ל, דע שמן אחוריים של ד' עליונות של הבינה, משם נעשים ד' עליונות דתבונה בבחינת הפנים שלה, ומן אחוריים של ו"ק של הבינה העליונה, משם נעשים ו"ק דבחי' פנים דתבונה יע"ש. הרי כי הוא ממש, כדרך המשכת המוחין לז"א, כמו שמוחין דז"א הנמשכים לו מאבא ואימא, נמשכים לו מג"ר דאבא ואימא, שהוא ממוחין

להאיר אל זו"ן, המלכשין את אריך אנפין מן הטיבור ולמטה כו'. לפ"ז מתבאר, שזו"ן כשהם מתלכשין את נהי"י דאריך אנפין, לוקחים גם הארת החסדים דעתיק, המתפשטים תוך נהי"י דאריך אנפין. ואע"ג שכתב רו"ל בשלהי שער הנסירה, שכל התדבקות ז"א בעתיק, אינו אלא על ידי שמלכיש חצי תחתון דת"ת דאריך אנפין, שבתוכו חצי תחתון דיסוד דעתיק ושם יע"ש. זה הוא התדבקות בגופא דעתיק עצמו. לא כן בהארת החסדים דעתיק, המתפשטים בגופא דז"א, שגם לז"א המלכיש את הנהי"י, מגיע לו הארה מהם, מ"מ אינו אלא הארה לבד והיא מועלת.

(שייך לדרך ר"ז ד"ה עוד יש חילוק אחר) עוד יש חילוק אחר, כי בא"א יוצאין ד' פרצופים מבחי' יסוד אחד בלבד שבתוכו כו', ושם בז"א משני יסודות שיש בתוכו, שהם: יסוד דאבא, ויסוד דאימא כנודע, ואינם יוצאים רק ד' פרצופים בלבד כו'. לא ידעתי, למה לא הזכיר ג"כ שבא"א, ע"י יסוד דעתיק יוצאים שני זכרים, שהם אבא ויש"ס, ושתי נקבות, שהן בינה ותבונה, ומשני יסודות שבתוך גופא דז"א, יוצאין ג' נקבות, שהן: רחל, ולאה, ודור המדבר, וזכר אחד, שהוא יעקב, ובאמת לא ידעתי, ולמה היה כן, שגם בז"א היה צריך להיות יוצאים מיסוד דאבא שבתוכו שני זכרים.

(שייך לדרך ר"י ד"ה מ"ק) מ"ק, כי מיסוד א"א יוצא הבל, ונחלק לג' ראשים, לאבא ואימא כו', ולכן אין האורות שלהם צריכים לחזור בסוד או"י כו', עד והאור שהיה ראוי להעלות ולצאת דרך השערות, יורדים למטה, להיות מוחין לזו"ן, ולכן אבא ואימא הם חלקים בלא שערות, ולא כמו א"א וז"א, כי השערות תכליתם הוא לאור המקיף כו', אין להם צורך לשערות שלהם יע"ש. כל דברי רו"ל קשים, ממש הוא עצמו בשער המקיפים פ"א ז"ל, והנה מן האור הפנימי של אבא גם ממנו חוזר ויוצא בחי' אור המקיף חוזר ממטה למעלה בסוד השערות כמו בא"א, וכן הענין ג"כ באימא, ואין צורך להאריך בזה יע"ש.

וד' בחינות מספרות הללו, עולים רג"ל ותשכ"ח שהוא עולה ד' פעמים רג"ל, שהם ד' רגלים דכסא. וכ"ח היתירים, הוא הכסא בעצמו. ואדם הרוכב ויושב על הכסא, הוא בחי' כ"ח אותיות דמילוי המילוי, שהיא הבינה, כמ"ש רז"ל. אלא שקשה טובא. שא"כ היה צריך להיות שני פעמים בחי' רג"ל ותשכ"ח, ויהיו שני כסאות, שהרי בינה דאבא רוכבת על מלכות דז"א דאבא. ובינה דאימא רוכבת על מלכות דז"א דאימא. כמו שכתב רז"ל בפרקין, ולכל הדא וחדא היה צריך להיות לה לעצמה כסא שלם, ובדברי רז"ל לא פורש.

(שייך לדף רט"ז ד"ה שאו"א) כי כתר ואבא ואימא הם קי"ך שנה. מאה בכתר, וכ' באבא ואימא. הנה הם כולם בסוד שנה, אך זו"ן שהם ז"ת, הם ז' שנים. ואע"ג שלעיל בשער א"א פ"ה, כתב רז"ל, בסוד המספר הוא: אלפים בכתר, מאות באו"א, עשרות בז"א, אחדים במלכות. כבר כתב שם רז"ל גבי ד' מאות עלמין דירתי צדיקיא, שאע"פ שלמעלה בא"א הם בסוד אלפים ורכבות, כאשר יורדים לתתא אצל צדיקים, הם בסוד מאות. כן לשרה נמשך לה מאה מכתר, כי היא למטה, וכיון שכתר נתמעט בסוד מאות, גם אבא ואימא ירדו בעשרות, דנחת דרגא והכל אחד.

(שייך לדף רי"ז ד"ה והנה כבר) והנה כבר הודעתין, שיש ב' מיני זווגים, אחד להוליד נשמות חדשות, ואחד כדי ליתן חיות לעולמות התחתונים. אמנם הזווג כדי ליתן חיות, זה אינו נפסק מאו"א לעולם, כדי שלא יתבטלו העולמות ח"ו. אבל בזו"ן, אפילו הזווג הזה מפסיק לפעמים, וז"ס כו'. וגם בשער מוחין דצלם פ"ו כתב רז"ל ז"ל, גם דע כלל גדול, כי זה הזווג החיצוניות, שהוא לצורך העולמות, נמשך ממוחין עצמן דאבא ואימא, בלי שיקבלו הם מלמעלה, כנודע שכל מה שלמטה מהם, כולם כלולים בהם, ויש בהם כח כנגד כל מה שלמטה מהם יע"ש. אשר מתבאר מכל זה, שגם חיות דעולמות התחתונים, נמשך מאבא ואימא, מזווג השני שלהם וגם לעיל פ"ב כתב

שלהם ממש, ויורדים המוחין ומתלבשים בנה"י שלהם, ואחר כך מתלבשים בז"א. כן הענין כאן, שאלו המוחין יורדים ונמשכים מג"ר דבינה אימא עילאה, והם אחוריים דכח"ב דבינה, שהם שלשה מספרות דג' מלכיות דכח"ב שהם מ"ד תקמ"ד שני אלפים קנ"ו ומתלבשים באחוריים דחצי ת"ת ונה"י דבינה, שהם אחוריים דמלכות דאימא, ונכנסים ומתלבשים בסוד מוחין גמורים תוך גופא דתבונה, ונעשים אליה בחינת פנים.

(שייך לדף רי"ד ד"ה והנה) כל הפנימיות בחינת פנים ואחור שלה, הם משם אהי"ה. אך החיצוניות כולו בבחי' פנים ואחור, הם משם בוכ"ו. לעיל כתב רז"ל, שכל החיצוניות הוא משמות אלהים פנים ואחור, והכי רהיט כל פרקין. וצ"ל שהבחינות הם שתיים שהם ד', שתיים פנים וחיצוניות, שהם ד', פנימיות וחיצוניות דפנימיות, ופנימיות וחיצוניות דחיצוניות וא"כ מ"ש רז"ל שהפנימיות שם אהיה, הוא פנימיות דפנימיות. ומ"ש שהחיצוניות הוא שם בוכ"ו, הוא חיצוניות דפנימיות. ומ"ש שהחיצוניות הם שמות אלהים, הוא חיצוניות הגמור.

(שייך לדף רי"ד ד"ה והענין) כן אחוריים של אלהים דמלכות דבינה, יורדים ונעשים מהם אחוריים דתבונה כו'. כל פרקין מתבאר. שאחוריים המלכות דבינה נעשים פנים דתבונה, ומכ"ש שנעשים לה אחוריים. אלא שרז"ל כאן לא דייק, יען לא נחית השתא אלא לאשמועינן החילוק, שיש בהתחלקות שם אלהים בין בינה לתבונה, שבבינה מתחיל מן הת"ת שלה, ובתבונה מתחילין מן הגבורה שלה.

(שייך לדף רט"ז בתחילתו) כי כ"ח אותיות מילוי המילוי, נקרא אדם הרוכב על הכסא, שהוא בחי' רגל ותשכ"ח, שהם המלכיות דאבא ואימא כו'. דע, כי פנים דמלכות דז"א דאבא, הוא מספר ע"ב, ואחוריים שלה, הוא מספר ז"פ"ק, ומלכות דז"א דאימא, הפנים שלה הוא מספר קס"א. ואחוריים שלה, הוא מספר קדמ"ת.

רו"ל ז"ל, כנודע כי זוג דאריך אנפין ודאבא ואימא לא פסיק לעלמין, ובפרט מה שהוא צריך לחיות העולמות יעוין שם. וא"ת, ומאי נפקא מינה בזוג הב' רו"ל, שהוא לחיות העולמות שנפסק, כמ"ש רו"ל, אחר היות נמשך חיות העולמות מא"א ומא"א שהם גדולים לאין תכלית מז"א, ומהם לא נפסק אפילו רגע, איכ מה איכפת אם הזוג של ז"א שהוא להחיות העולמות נפסק, דע, כי נפקא מינה טובא לדידן אנן בני זוגין, כי כל חיותינו נמשך אלינו ממנו, ובעונותינו כאשר אפילו זוג בחיות העולמות נפסק מזוגין, אין אנו מאריכים ימים ושנים, וכמ"ש מקרא מלא שכתב רו"ל לא ידון רוחי באדם כו'. ומ"ש רו"ל בשער סדר אבי"ע פ"ק ז"ל, והענין כי הלא כל ב' זוגים דזוגין, אינם רק להמשיך חיות ושפע אל היצירה ועשיה לבד לצורך עצמן, ולא לצורך הולדה וזוג. ומזוג אהד דאצילות זוגין, נמשך חיות אל היצירה בבחי' ו"ק, ומזוג הב' נמשך חיות אל העשיה בבחי' תכ"ב יע"ש. הרי שעל ידי ז"א נמשך החיות לעולמות התחתונים. ודאי שכן הוא העיקר, שהרי הני תרי עלמי שהם יצירה ועשיה, אינם אלא בחינת זוגין, ועל ידי זוגין צריכים להחיות. וההפרש הוא, שזוגין משפיעים שפע רב בעת רצון על ידי מצות ומעשים טובים שבישראל, והם יצירה ועשיה עומדים מושפיעים ברכה ונדבה מלאים ברכת ה'. וכשיש דוגו בעולם ל"י ול"י, ונפסק מזוגין דאצילות אפילו זוג דחיות, ואפילו זוג הב', לא הוה אפשר לעולמות יצירה ועשיה להתקיים, שהרי חיותם נפסק בעון הרור ההוא, להכי אצטריך חיות הנמשך להם מאבא ואימא ומא"א, אע"פ שאינם בחיותם, כדי שיוכלו הם להתקיים לבד ולא יתבטלו ח"ו, ואינו אלא מעט מעט כדי קיום לבד, וגם זה על ידי זוגין, אלא ע"אינו בסוד זוגין דזוגין, אלא שמאירים להם לבד כדי להעמידם על עומדם.

(שייך לדרך רכ"ז ד"ה גם מצינו) אבל הענין מובן עם הנזכר, כי זה הזוג שלים, שהוא מזוג דאבא ואימא, בבחינת חכמה שבהם, שהם הנקודות, זה נפסק בעונותינו מימות החרבן כו'. אמנם זוג דלא שלים, שהוא לחדש הנשמות הישנות, או לחיות העולמות אין זה נפסק כו'. הנה בפ"ג משער טנת"א כתב רו"ל ז"ל, הנה הזוג בסוד האותיות, וזה לחיות, ובסוד הנקודות, וזה לנשמות. והענין, כי הנקודות היא חכמה דאבא, עם חכמה דאימא, והאותיות, הוא זוג בינה דאבא, עם בינה דאימא, כי ב' זוגים הם: א' לחיות העולמות, וא' לנשמות. וגם אותות דחיות, יועיל לחדש הנשמות הישנות, שנאצלו בבריאת העולם ע"כ. מזה ומכל פרקין מתבאר, היות באבא ואימא שני מיני זוגים, וכל זה באבא ואימא עילאין, א' דחכמות, שהם נרנח"י דחיה, ואחד דבינות, שהם נרנח"י דנשמה, וגם בישסו"ת מצינו אלו שני מיני זוגים, ממ"ש גם בזמן הזה בכל יום ויום, כמ"ש רו"ל בשער המוחין דז"א פ"ט ז"ל, והנה בעמידת לחש דחול, הם לוקחים אהור ופנים דבינות דישסו"ת, ובחזרה הם לוקחים אהור ופנים דבינות [דחכמה המסדר] דישסו"ת יע"ש. וההפרש שיש בין אבא ואימא עילאין לישסו"ת הוא, כי זוגין דאבא ואימא שניהם בכללות נקראים זוג שלים, יען נעשים למעלה באבא ואימא, כשהן שוין בקומתם. לא כן שני הזוגים הנעשים בישסו"ת, כי שניהם בכללות נקראים דלא שלים, יען נעשים בהרכנת הראש למטה,

(שייך לדרך רי"ז ד"ה ה' כללים) בחוטם דאי"א יש בה ה' א' בנקב ימין, ומשם מאיר בחינת טעמים, ומנקב שמאל נמשך רוח דחיי אל ז"א כו'. מ"ש רו"ל בחי' טעמים, לע"ד

שאחר התפלה מסתלקין המוחין דגדלות, וחוזרים ז"ן בבחי' וק". וזווג דבינות דאו"א, מה שהוא לצורך חיות העולמות, לא נפסק מעולם אפילו רגע, ושייך לומר באו"א לא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין. בזווג דהרכנת הראש שכתב שהוא זווג דישסו"ת, וכן בפ"א דשער סדר אבי"ע, היה יכול לומר זווג דישסו"ת בפשיטות, ואמאי קרי ליה זווג דהרכנת הראש, אם לא לאשמעין מ"ש רז"ל לעיל שער אבא ואימא פ"ה, ולקמן שער ז"ן פ"ב ז"ל, וזכור הקדמה זו, כי בכל פעם שרוצים אבא ואימא להזדווג לצורך מוחין לז"א, נעשה הכל פרצוף אחד בלבד לאבא ולישסו"ת, ופרצוף אחד לבינה ותבונה יע"ש. וכ"כ גם בשער מוחין דצלם פ"ו, והוא שיורדים אי"א [או"א המסדר] ומתלבשים בישסו"ת, ולזה קורא אותו זווג דהרכנת הראש.

(שייך לדף רכ"ה המתחיל גדולה משל מעלה לפני המלים אבל בהיות) אבל בהיות זווג שאינו שלים דאבא ואימא דאצילות, רק ע"י מקרה לפדקים, שהוא ברביצה האם על האפרוחים, אז אין הזווג הזה לתועלת הבנים עצמם ז"ן דאצילות, כי אחר שזווגם בהיותה רובצת תוך ז"ן עצמן בהיותם בבחינת מוחין בתוכם, אם כן נחשב זה כאלו הוא זווג של ז"ן עצמו, ולכן אין כח בזווג זה התחתון לתת מוחין אל ז"ן דאצילות, רק בסוד יניקה בלבד כו'. דע שרז"ל בשער סדר אבי"ע פ"ב, ביאר יותר מזה, וכתב ז"ל, כי הלא נודע, כי כאשר אימא רביעא על בנין מתפשטים הנה"י שלה בכל הז"א, ונוגעין רגליה במסך ופרגוד של הבריאה, ונמצא כי אימא עצמה נוגעת בבריאה, ומאידה היא עצמה שם, ואז הטיפה היוצאת מן אבא ואימא בהתלבשותם בז"א, ודאי שאינה חוזרת הטיפה להעלות לדאש הז"א, אך יורדת היא אל הבריאה, והנה טיפה זו היא ניתנת לאבא ואימא דבריאה יע"ש. מתבאר מדברי רז"ל, שכאשר נה"י דאימא מתלבש תוך גופא דז"א, נעשה הזווג תוך גופא דז"א, ולכן אי אפשר לטיפה היוצאת מאותו זווג, לחזור להעלות לרישא דז"א, לכן יורדת

ונמצא שהם שתיים שהם ד', שהרי באבא ואימא זווגא שלים מקרי, והוא כלול משלים ודלא שלים, כי זווג דחכמות שלהם הוא שלים דשלים, וזווג הבינות שלהם הוא דלא שלים דשלים. וכן בישסו"ת זווגא דלא שלים מקרי בכללות, ובפרטות זווג דחכמות שלהם, מקרי זווג שלים דלא שלים. וזווג הבינות שלהם, מקרי זווגא דלא שלים דלא שלים. ובהכי מתרצא מה שיש להקשות, שהרי בפרקין כתב רז"ל, כי זווג דאבא ואימא עלאין בבחי' החכמות, נפסק בעוונותינו מיום שנחרב בית קדשינו, ועיין מ"ש רז"ל בפט"ו משער אי"א, דלעיל פ"ה משער אבא ואימא כתב רז"ל ז"ל, ונמצא כי זה הבינה הראשונה מזדווגת עם חלק העליון של החכמה, ועל אלו נאמר כחדא נפקין דלא מתפרשין לעלמין. ועל התבונה וחלק תחתונה של החכמה אינו כן, דלזמנין מתפרשין יעייין שם. נמצא פעם אמה, כי זווג דאבא ואימא נפסק, ועל ישסו"ת נאמר כחדא שריין, דלא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין. ופעם אמר שבישסו"ת נפסק הזווג, ובאבא ואימא עילאין איתמד דלא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין. וכבר נודע שבכל יום אחר התפלה מסתלקין המוחין דגדלות הנמשכים לז"ן בשעת התפלה, וחוזרין ז"ן לבחי' היניקה, ואין צ"ל בלילה, ולא נשאר בז"א פנימיות דיניקה דאימא בלבד, כמ"ש רז"ל בשלהי שער הצלם, והיא חיות דמוכרת לז"ן, ועיין מ"ש רז"ל בפ"ו שער מוחין דצלם. והשתא מ"ש רז"ל שבאבא ואימא עלאין נפסק הזווג, ובישסו"ת לא נפסק, מיירי בזווג דחכמות שלהם, שהם שמות מנוקרות שבאבא ואימא, מיום החדבן נפסק בעוונותינו, לא כן בישסו"ת שאפילו זווג החכמות שלהם לא נפסק, שבכל יום ויום נמשכין המוחין מהם בחזרת העמידה כמ"ש רז"ל, ובערך שבאבא ואימא נפסק לגמדי, זה כמו אורך שנים רבים ומרים, ומישסו"ת נמשכים דבר יום ביומו, שייך לומר בישסו"ת לא אפסיק ריעותא דתרווייהו לעלמין. ובזווגים הנעשים על ידי הבינות, הוא להפך, כי זווג דבינות דישסו"ת, שהם המוחין הנמשכים בעמידת דלחש, זה נפסק, כאמור

הנעשה בבחי' חיצונית לבד מעצמם, ע"י ההוא רוחא דשביק בה אשר הוא אז מעלה מ"ן שלא על ידם אלא ממילא. ובשער מוחין דצלם פ"ו כתב רז"ל ז"ל, והנה הזווג התדירי אין צורך שיעלו ז"ן בסוד מ"ן, אמנם ההוא רוחא דשביק אבא באימא בבאיא ראשונה כנודע כ"ו, מספיק אז למ"ן כ"ו, והנה כל המוחין דפנימיות דיניקה דמצד אימא. תמיד הם בו לעולם, ועתה על ידי מ"ן בכח ההוא רוחא כנ"ו, נעשה זווג אבא ואימא בבחינת ישו"ת, והוא זווג התדירי, ואז נשלם בבחינת מוחין דחב"ד דיניקה, שהם חיצוניות, והם אלהים יע"ש. המורם מן המקומות הנז', וכן בספר הכוונות בדרושי הק"ש מבואר, שפנים דיניקה דאימא לעולם אינו חסר מז"א אפילו בלילה, ואפילו אחר החרבן, כמ"ש רז"ל בפ"ד רשע הצלם יע"ש. וקודם כל דבר צריך שימשך מקיפים דיניקה דאימא, ופנימיים ומקיפים דאבא, ולהמשך כל זאת צריך שיעשה הזווג רישו"ת, ולזווג זה אין ז"ן צריכין להעלות במ"ן, אלא ההוא רוחא דשביק אבא באימא, מספיק להעלות מ"ן, ונמצא שנה"י דאימא מלובש בסוד מוחין גו גופא דז"א, שהרי פנימיות דיניקה דאימא לעולם אינו זו ממנו, ובהיותה כך נעשה הזווג בישו"ת מחוץ לז"א, על ידי נה"י החדשים דתבונה, ועל ידי הזווג ההוא נמשכים מקיפין דאימא ופנימיים ומקיפים דאבא, וכל זאת דבחי' יניקה, שהם גדלות דקטנות תוך גופא דז"א, וכל זה שלא על ידי ז"ן, שלא עלו עדיין למ"ן, והם עדיין למטה, ובחי' הטיפה היוצאת מזווג ההוא, כיון שישו"ת בסוד רביצה על ז"א והזווג נעשה על ידי נה"י החדשים שלהם מחוץ לז"א למטה, מוכרח שתדר הטיפה היא לבדיאה, למוחין לאו"א דבדיאה, כי בערך ז"ן דאצילות אינם מוחין כמ"ש רז"ל, ודוק כי קצרתי ובוזה יתיישב כל רבדי דז"ל בפרקין לכשתדקק בהם (א"ה עיין שמן ששון ע"ג ע"ב וספר תו"ח קכ"ב סע"ב תירוץ אחר).

הטיפה היא למוחין לאבא ואימא דבדיאה. וקשה לע"ד, שהרי כתב רז"ל בריש שער לידת המוחין ז"ל, ותחילה נבאר בחי' אימא בעצמה, שאי אפשר שתשאד חסידה מבלתי נה"י לה לעצמה כ"ו, לפי שבהיותה כך לא תוכל להזדווג עם אבא. והרי נודע כי זווג דאו"א הוא תדירי לא פסיק לעלמין, ולסבה זו מוכרח הוא שיתהוו לה נה"י אחרים לצורך עצמן בבחי' הכלים כ"ו, ואז תהיה אימא שלימה בכל י"ס, ותהיה למעלה מן הז"א כולה, ותוכל להזדווג עם אבא יעויין שם. הרי שבהיותה בסוד רובצת על האפרוחים, ונה"י שלה מתלבש בסוד מוחין תוך גופא דז"א, אי אפשר לה בעולם להזדווג עם אבא, ולפי שזווגיהו תדיר ולא פסיק הוכרח להתהוות לה נה"י חדשים. וגם על ידי נה"י החדשים הזווג נעשה למעלה מז"א, ועיין מ"ש רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"י. ועוד שנה"י דאימא המתלבש בתוך גופא דז"א, אינו לאימא בהם כי אם הכלים רגנים, ואודות ומוחין שבתוכם הם אודות ומוחין דז"א בעצמו, שאין לאימא חלק בהם, כמ"ש רז"ל שם בפ"ד. ולא עוד אלא שכתב שם, ובכמה מקומות, שכלים נה"י דאימא נתחלפו בטבעם, וחזרו להיות עצם מעצמו ובשר משרו דז"א. לכן נלע"ד, שכשתדקק היטב בדברי רז"ל, הרואה יראה, שאינו אומר שהזווג הזה דאו"א נעשה הזווג עצמו תוך גופא דז"א, שאינו אומר, אלא שהזווג נעשה בהיות אימא בסוד רובצת על האפרוחים, ונה"י שלה מלובשים בסוד מוחין תוך גופא דז"א, ולעולם הזווג נעשה בחוץ בסוד מוחין, על ידי נה"י החדשים. והענין הוא כמ"ש רז"ל בפ"א דשער חו"פ, שקודם שיעלה ז"ן למ"ן לאו"א לצורך מוחין דגדלות, נעשה הזווג בישו"ת, ונמשך בז"א גדלות דקטנות, שהם חב"ד דפרצוף חג"ת, ולזה אין ז"ן צריכים לעלות למ"ן יע"ש שהאריך, וכתב שהוא אמיתית בלי שום ספק. ובשער הנסירה פ"ב כתב רז"ל ז"ל, והנה קודם ק"ש של שחרית, היו לז"א גם מוחין פנימיים דאבא דיניקה, והיו חסרים לו מקיף דאבא דיניקה, והם חיצוניות העולמות שהם שמות אלקים, ולהמשיך אלו צריך זווג דחיצוניות דאו"א, והם ישו"ת המזדווגים,

(שייך לדף רל"ד ד"ה הקדמה) להוריד כח הטיפה היא כלולה ממ"ב זוגים וכו' פי' מ"ב זוגים ע"י שלהי פי"ד משער מ"ד ומ"ן. והענין

לקמן פ"ד שכתב רז"ל ז"ל, כן היה באו"א כי הוצרך להם זווג עליון שבפה דא"א, ושם היה הזווג, כיצד בינה שבגרון מעלה מ"ן מן הג"ר שבה, והם אותיות אחה"ע כו', עד וז"ס זרעא דאודרע במ"ב זווגים יע"ש. ולע"ד אומר אני שעיקר ענין ופירוש מ"ב זווגים אינו אלא בהולדת ז"א, ובהולדת או"א בודאי כן היה ענין, אלא שמלת מ"ב זווגים מלה מושאלת היא, שלא היה מ"ב אלא יותר. גם דע שבהולדת ז"א, פורש בדברי רז"ל, הכל מ"ב זווגים היורדים מן החכמה, וכנגדה אין טיפה יורד עד שעולים טפיים, והם שני פעמים מ"ב, שהעלה הבינה שבגרון, אמנם בהולדת או"א, בודאי כמו שמחכמה לא ירדה אלא שורש הטיפה שהיא יה"ו דע"ב מלובשת ביה"ו דס"ג, ויה"ו דמ"ה שבחג"ת דחכמה ויה"ו דב"ן שבנה"י דחכמה, לא (שיעשו) [שמשו], כן צריך להיות שבבינה שבגרון, לא (שעשו) [שמשו] (הי"ה) [אהי"ה] דאלפי"ן שבחג"ת הבינה, ולא אהיה דההי"ן שבנה"י דבינה, שלפי כבוד הנכנסים כך כבוד היוצאים, ולא שמש אלא אהי"ה דיודי"ן, ואם רז"ל לא ביאר מה נענה אנו יתמי דיתמי.

(שייך לשם) אמנם עתה להורעת ז"א הוא מוכרח שלא יהיו בחי' זו' רק שזה יהיה גדול מזה כו'. הכרח הוא כי נודע שבעולם הנקודים, כשיצאו המלכים מתחילתם ועיקרם, היו כתר למעלה, ולמטה ממנו מצד ימין נקודת החכמה, ומצד שמאל נקודת הבינה, וז' נקודות תחתונות כולם יצאו למטה זה תחת זה, נפרדים אחד מחבירו, וגם הפרש ושינוי אחר, בנקודות החו"ב לא היה אלא ביטול באחוריהם שירדו למטה באצילות עצמו ולא יותר, לא כו"ת דנקודות שנשברו ומתו וגם נפלו לבי"ע. לכן בעת בא זמן ועידן תיקונם, כיון שמעיקרא היו שוים, גם יצאו שניהם שוים בקומתם וכחדא נפקין, ועוד כיון שלא ירדו מעיקרא לבי"ע, אין כח בחיצונים להתאחו בהם ולינק מהם כלל כנודע, שאדרבא או"א דוחים את החיצונים, ואין בהם פחד החיצונים שח"ו ינקו מאחוריהם כלל ועיקר, לא כן בו' נקודות

כי כבר הודעתך כו', הנה אז יצא הטיפה, ולעולם הטיפה היא משם ע"ב כנודע, ואח"כ נתלכשה בשם ס"ג שהוא בבינה, שהוא לעולם סוד הגרון, כפי איזו בחי' שתהיה כו'. ולעיל בשער א"א פ"ם הוא אומר, שדוקא בפרצוף א"א לבדו הוא שירדה הבינה בגרון, לא כן בכל שאר פרצופי האצילות, כי כולם חו"ב שלהם עומדים להם בראשם שוים בקומתם. כבר כתב רז"ל שם בשער מ"ד ומ"ן, שגם בכל הפרצופים היסוד דחכמה הוא החיך, והיסוד דבינה הוא בגרון יע"ש. (עיי' בספר דברי שלום דף מ"ח ע"א שהאריך בזה).

(שייך לדף רל"ד ד"ה ואמנם בפ"י ולפי ששם ס"ג יש שני מציאות, שהם: מילוי יו"ד, ומילוי אלף, לכן יצאו אבא ואימא שוין כחדא נפקין כו'. פ"י, כי אלף היא בחינת הבינה, כאמור אלף בינה, וגם האלף עצמה היא יו"ד, כי היא בצורת יו"ד וא"ו דל"ת, שהיא יו"ד מליאה, לכן הנוק' היא לעולם סוד המילוי כנודע, והנה מתבאר מדברי רז"ל, שבהולדת או"א לא שמשו אלא יה"ו דחכמה ויה"ו דבינה, שהם ע"ב ס"ג, בשל חכמה זו דא"א, כי יצאה שורש הטיפה, שהיא לעולם יה"ו דע"ב, ונתלכשה ביה"ו דס"ג, ומיה"ו דס"ג יצאו או"א, אבא מן היו"ד, ואימא מן הה', ולפי מ"ש רז"ל לפי שבשם ס"ג יש שני מציאות, מילוי יו"ד ומילוי אלף, לכן יצאו אבא ואימא שוין, כחדא נפקין, והרי לא יצאת אימא מאות וא"ו שהיא במילוי אלף, אלא יצא מן היו"ד, ואימא מן הה', שעדיין אין שום הפרש בשם ס"ג משם ע"ב, ויה"ו דמ"ה ויה"ו דב"ן, לא שמשו בהולדת או"א, אלא למעבר בעלמא, כדרך שכתב רז"ל ביה"ו דס"ג, שבהולדת זו"ן לא שמשו אלא למעבר, כן בהולדת או"א, המ"ה והב"ן לא שמשו אלא למעבר, אלא שקשה לזה, דא"כ כשהיה הזווג דחיך וגרון, כדי להוליד את אבא ואימא, לא ירדה אלא שורש הטיפה שהיא יה"ו דע"ב, ונתלכשת ביה"ו דס"ג, ומס"ג יצאו או"א, אי"כ כיצד הם מ"ב זווגים, הלא יה"ו דס"ג עולה מספרם מ"ח והר"ל באו"א מ"ח זווגים. ועיי' נ

מתחילתו זכה לבינה כנודע. (מה מאד תמהתי, איך לא נזכר מה שכתב דבינו בשער ל"ב בענין דור המדבר היוצאים לפני ז"א יעש"ב, ודור המדבר הם אשר יצאו ממצרים, ומשה היה השורש שלהם, ושקול משה כנגד כל ישראל כנזכר שם באורך, שנמצא שז"א באותו שעה כבר היה בעולם, וכל ישראל שבאותן זמן יצאו מהאורות היוצאים מלפני ז"א מיסוד דאבא כנזכר שם, ועוד שאדם הראשון עצמו, אשר כל נשמות העתידות לצאת לאויר העולם כלולים בו, ויצא מזווג ז"ו"ג מבחי' אב"א, כנזכר בכמה מקומות בשער הגילגולים, ועיין בע"פ שעי"פ פ"ה, שער המצות דף ס"ו, הרי מכמה מקומות שאף קודם דיבר עם משה כבר היו זעיר ונוקבא בעולם, עיין בנהר שלום דף ל"ב ע"ג, סוף דרוש פורים, ודע והבין שבחי' הולדת זה דו"א, היה לבחי' ג"ר דו"א, שהוא בחי' המוחין דגדלות, שז"א כבר היה בבחי' ו"ק, והוא בחי' אב"א, ובצאת ישראל ממצרים, באו לזו"ג מוחין דגדלות דבחינת פנים בפנים, ועיין בספר אמת ליעקב מערכת המ"ם אות קס"ד שהאריך שם, שמן ששון), אלא שקיק, למה בשמות אהי"ה שמשו כל ד' אותיות השם, משא"כ בשמות יה"ו דזכר, ואפשר, שלהיות בחי' נוק', הה"א גוברת למשמש, והיא עצמו הטעם מה שלא נקטינן מספר מילוי אהי"ה, כמו שנקטינן מספר מילוי יה"ו שהוא מ"ב, כיון שהמספר הוא עצמו בחינת המלכות, והוא עצמות היא אחרונה, הילכך בשמות יה"ו שלא באה ה"א אחרונה, נקטינן המספר, שהוא בחינת הה"א אחרונה, והשמות אהי"ה שכבר ה' אחרונה בכלל השם, אין למנקט מספר המילוי, כי המילוי בכל מקום הוא בחי' הנוקבא.

(שייך לדרך רליה ד"ה ועתה) כי ב' אהי"ה הם, בג"ר דאבא ואימא, ושניהם במילוי יודי"ן, ואחר כך בשלש אמצעיות כו', הם ב' אהיה דאלפי"ן, ואחר כך בג' אחרונות, הם ב' אהיה דההי"ן כו', ולעיל בשער אבא ואימא פ"ח כתב דז"ל ז"ל, אימא נקרא (שהיה) [אהי"ה] ובכל אחת מ"ם שבה, יש שם אהי"ה אחד, וכל שם אהי"ה שהוא בקו ימין (אלה) הוא דיודי"ן,

תחתונות, שהמלכות היתה למטה מכולם, וא"כ בעת התיקון, צריכה לצאת למטה מכל הו"ק, שהוא כללות זעיר, אנפי"ן, ועוד מפני פחד החיצונים שלא ינקו מאחוריהם, הוצרכו לצאת דבוקים אב"א, כותל א' משמש לשניהם, ומוכרח הוא שירדו כל האורות בז"א, ומז"א ינתנו לנוק' חלקה, וא"כ מוכרחים הם להיותם מתחילה זה גדול מזה.

(שייך לדרך רל"ד ד"ה ואמנם סוד) ואמנם סוד הטיפה כבר ידעת שהיא שם יה"ו כו', וא"ת, ולמה אינה הוי"ה שלמה, כדרך כל מוחין דעלמא, בכל מקום, שהם חו"ב וחו"ג, עסמ"ב, הוי"ה שלימה, ועיין מ"ש רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"ה ופ"י יע"ש היטב, וא"כ למה כן היה כאן, שאין שורש הטיפה אלא יה"ו ומה שיה"ו דב"ן שבנהי"י דחכמה זו, משמש בהולדת זו"ן, והוא בחינת ה"א אחרונה שבשם, ואם הי"ו הוי"ה שלימה, אלא שאין ה' אחרונה עולה במספר המ"ב וזו"ג, היא עצמה תקשה ולמה, וי"ל שאע"ג שב"ן שבנהי"י דחכמה זו, משמש בהולדת זו"ן, מ"מ ה' אחרונה דהוי"ה, היא בחי' מלכות וכל המספר הוא במלכות, כמ"ש רז"ל לעיל כל שער או"א יע"ש, וא"כ המספר עצמו הוא בחי' ה' אחרונה.

(שייך לדרך רל"ד ד"ה אמנם סוד) ואמנם יה"ו של ע"ב הוא למעלה בגרון כו', ויה"ו הב' של מ"ה, בג' אמצעיות כו', ומתלבשין ביה"ו אחרון, שהוא בשלשה אחרונות כו', תימא, אם יה"ו דע"ב הוא בג"ר, ויה"ו דמ"ה בג' אמצעיות, ויה"ו דב"ן בשלשה תחתונות, יה"ו דס"ג איה מקום כבודו, ולעיל בפרקי"ן כתב רבינו ז"ל זה לשונו, הנה באלו היו"ד ספירות דחכמה, יש כל ד' שמות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, יעויין שם.

(שייך לדרך רליה, ד"ה ונחזור) כי כל מה שאמר הקב"ה למשה אז, הוא שהודיעו ענין יצירה של ז"א מתחילתו ועד סופו כו', אין להק' אם הודיעו ענין יצירתו של ז"א, א"כ מדע"ה אותה שעה עם מי היה מדבר, כי משה

כמ"ש רז"ל בשער העיבורים פ"א, שד' עיבורים וב' יניקות היו שם, תחילה עיבור א', אשר היה עיקרו על ידי א"א, ואבא ואימא טפלים אליו. ויניקה. ואחר כך עיבור ב' המוחין, ועיקרו היה על ידי אבא ואימא, אלא שנטפל להם אריך אנפין וכל זה בחיצוניות. וכנגדו היה בפנימיות, ג' זמנים האלו, וכל הפנימיות היה על ידי א"א לבדו, ולא שמשו אבא ואימא כלל. והיה על זה הדרך, כי בעיבור ראשון דפנימיות, עלו נה"י דאריך אנפין והלבישו לחג"ת שלו עצמו, וחג"ת מלובש בנה"י, עלו והלבישו לחב"ד שלו עצמו, והיו שם ט' מדות, לכן היה העיבור ההוא ט' חדשים. ואח"כ יניקה דפנימיות, כתב רז"ל בספר מב"ש שעה ח"א פ"ד ופ"ה, שלא קבל עניינה יע"ש. ואחר כך עיבור ג' דמוחין דפנימיות, והיא נעשית על ידי התלבשות ז"ת דעתיק, בז' תיקוני גולגלתא דאריך אנפין, לכן לא היה עיבור זה אלא ז' חדשים, והיה למקוטעים, וז"ס כמה צדיקים שילדו לשבעה חדשים יע"ש. ואם כן בפרקין, שמירי בעיבור א' דחיצוניות, איך כתב שהיה לז' חדשים, וגם שהיו למקוטעין. ועוד שבפרקין מוכה שטרא לבי תרי, שטרח וכתב במספר המדות דנה"י דאריך אנפין, מספר ז' חדשים, ומספר ט' חדשים. וממה נפשך, אם היה העיבור ז' חדשים, לא היה ט' חדשים. ואם היה ט' חדשים, הרי השביעי בכלל מאתים מנה. ואשר נלע"ד במ"ש רז"ל בכמה מקומות, ומהם שער אנ"ך פ"א, שגם בעיבור א' דחיצוניות, היו שלשה מיני עיבורים, בזמנים שונים זה מזה, יען עלו בעיבור ההוא להתתקן שלש בחי', שהם: כלים, ניצוצות, ואורות. ובכלים הוצרך לתיקונם י"ב חדשים, והניצוצות נגמר תיקונם לט' חדשים, והאורות נגמר תיקונם בז' חדשים. ולעולם כללות העיבור היה י"ב חדשים, שהרי לא נולד מ' עד שנגמר תיקון כליו ב"ב חדש, אלא שהאורות והניצוצות שנגמר תיקונם קודם לכן, כל חד לפי צורכו אישתהו שם, והיו ממתנינים לגמר הכלים יע"ש. וא"כ מ"ש רז"ל שבעיבור א' דחיצוניות היה בחי' ז' חדשים, ובחי' ט' חדשים, מירי באורות וניצוצות, שגם הם עלו באותו עיבור, ונתקנו

ושל שמאל דאלפי"ן, ושל קו האמצעי דההי"ן. וזה בלבושין ובכלים שלה יע"ש. וכן נודע שכל המשכת המוחין בנה"י דאימא, מלובשין הם קס"א קמ"ג קנ"א. וצ"ל דהא והא איתא, ועיין בדרוש נעילת הסנדל. (עיין דברי שלום דף מ"א, שמחלק בין קודם כניסתם בז"א, ובין לאחר כניסת נה"י דאימא בז"א ע"ש).

(שייך לרף רל"ה ד"ה ועתה, לפני המלים אך כולם נכללו) אך כולם נכללו באהיה אשר אהיה העליונים של יודי"ן, כי אלו עולים מלמטה למעלה, אך ביה"ו הוא להפך, שנכללים ביה"ו האחרון של ההי"ן, שיורדים מלמעלה למטה כו'. ותימא, כי בודאי הגמור, אפילו בכאן בא"א, שחיך וגרון שבו הם חו"ב שבו, והם זה למעלה מזה, מ"מ אין הזווג נעשה אלא יסוד ביסוד, יסוד דחכמה, עם יסוד דבינה. כמ"ש רז"ל לקמן פ"ד, ואם כן גם בבינה צריכים לירד אהי"ה דיודי"ן שבג"ר שלה, ולהתלבש באהי"ה דאלפי"ן שבשלוש אמצעיות שלה, ושניהם לירד ולהתלבש באהי"ה דההי"ן שבשלוש תחתונות שלה, שהרי יסודה בג' תחתונות שבה קאי. על כן ברשות קבה"ש הריני מגלה סוד, שבינה זו דאריך אנפין העומדת בגרון שלו, אף על פי שכשהיא משפעת שפע ישועה לתחתונים, ולו' תחתונות דאריך גופיה, היא עומדת מלמעלה למטה, חב"ד שלה תחת מוחא סתימא, וז"ת שלה כלפי ז"ת דאריך אנפין. בעת הזווג מתהפכת ממטה למעלה, פיה כלפי מוחא סתימא, ונמצאת יסודה רבוק ביסודו, והרי הם עולים אהי"ה דיודי"ן לאהי"ה דאלפי"ן, ודאלפי"ן לאהי"ה דההי"ן ממטה למעלה. (עיין מה שכתב עליו הדברי שלום שדחה סברא זו בשתי ידים עיי"ש).

(שייך לרף רל"ז ד"ה אמנם עיבור זה) עיבור זה של ז"א למקוטעין היה שהם ז' ופחות מעט כו'. מכל דברי רז"ל שבפרקין מתבאר, שכל זה הדרוש מדבר בעיבור אחד דז"א, שהרי כתב שעלו נה"י דאריך אנפין והלבישו לחג"ת שלו, ועליו היו מלבישין אבא ואימא. וק', שעיבור הזה היה מייב חדשים שלמים,

נקרא משחתא כו'. מדברי רז"ל רוצה אני להבין, שעיבור דא"א היה בדיקנא קדישא, בין שתי המזלות, במזל הי"ג שהיא נוקבא. אלא שבס' מב"ש ש"ה ח"א פ"י כתב רז"ל ו"ל, הנה אז יצאתה הטיפה הזו דהולדה הנז', מן שם ע"ב שבחכמה הזו, כי לעולם טיפת הזרע אינה נמשכת אלא משם, ואותה הטיפה היתה בחי' או"א, ונתנה החכמה אל הבינה, שהיא סוד הגרון לעולם, ובינה זו היא שם ס"ג, ונתלבשה אותה הטיפה בסוד עיבור, ואז יצאו או"א מן הגרון יע"ש. אלמא שעיבור דא"א היה בבינה שבתוך הגרון, ולפ"ז קשה, מאי קאמר הוהר אדם קדמאא אגליף ציורא דיליה גו משחתא כו', כי משחתא שהיא דיקנא קדישא, מאי שייכא, אע"פ שהיא חופפת על הגרון, מ"מ העיבור היה בבינה בתוך הגרון, והדיקנא חופף מלבר. (ולענד"ג דאינו כן, שהרי בפרקין דלעיל שכ' רבינו שע"י השערות הראש והזקן יוצאים או"א, אינו אלא לתחילת מציאותם של או"א, וכמ"ש לקמן פ"ו, ולא לבחי' המוחין והנה"י, שזה היה ע"י זיווג הפה בבינה שבגרון, נמצא שאין בחי' זו של משחתא הנולדים מהם או"א שוה אל בחי' זיווג בינה שבגרון שהוא למוחין והנה"י. ש"ש. עיין דברי שלום דף מ"ב שהקשה לו ג"כ).

(שייך לדף רמ"ב ד"ה גם תבין) גם תבין, כי יסוד דא"א הוא סוד השופר והוא צר כו', בסוד קול דנפיק משופר כו'. וא"ת, והלא ז"א לא נפיק מגו שופר שהוא יסוד דא"א, שהרי הסדר הוא, שבתחילה עלו נה"י דא"א והלבישו על חג"ת דא"א עצמו, ואח"כ עלו ו"ק דז"א מלובשים נה"י על חג"ת, והלבישו על נה"י דא"א, וא"כ נמצא קו אמצעי דז"א מלביש על יסוד דא"א, ואיך הוא בחינת קול דנפיק משופר. וי"ל, דמ"ש רז"ל שהוא בסוד קול דנפיק משופר, הוא על אותה הטיפה הקדושה, שנמשכה על ידי זיווג חיד וגרון דא"א, בסוד מ"ב זווגין, כאשר כבר האריך רז"ל, ונמשכה עד היסוד דא"א, כמ"ש רז"ל לעיל פ"ג, והיא היא עיקר תיקון ומוחין דזעיר אנפין, והיא היוצאת מגו שופר, מגו היסוד דאריך אנפין ממש.

שם לצורך החיצוניות, ובהכי לא קשיא מידי. (אשתמטתיה להרב יפה שעה, המבו"ש שע"ה ח"א פ"ז, שכתב בהדיא ששתי שמועות הן, ולא נוכל להשוות אותן.

(שייך לדף רל"ה ד"ה ואמנם, לפני המלים נמצא כי אין לז"א) נמצא כי אין לז"א בת"ת רק שליש לבד, וכנגד ג' זה שהוא לוקח מת"ת של א"א, כנגדו לוקח המלכות שליש א' מן היסוד דא"א שהוא סוד העטרה כו'. וא"ת, הלא נה"י דא"א מתלבשין בז"א, כמו נה"י דאבא ואימא, כמ"ש רז"ל לקמן פ"א דשער ז"א, נצח בחח"ן, הוד בבג"ה, יסוד בדתי יע"ש. וידוע שיסוד דאבא שהוא יסוד דדוכרא ארוך, מתלבש בת"ת דז"א, עטרת היסוד דאבא מתלבש בכליה יסוד דז"א, ואין אורות יוצאות מפי היסוד דאבא כמו שיוצאות מפי היסוד דאימא שבתוך הת"ת דז"א, כמ"ש רז"ל שער פרצופי ז"א שלהי פ"ג, וא"כ, אם נאמר שגם יסוד דא"א הוא דוכרא, מסתברא שהוא כמו יסוד דאבא, והוא ארוך, וכל שכן הוא, שהרי אבא הוא קצר הקומה, שאינו מלביש לא"א אלא מן הגרון עד הטיבור, כמ"ש רז"ל, וא"א מבריה מן הקצה אל הקצה כל האצילות כולו, ודיינו שנאמר שיסוד דא"א התלבשותו בזעיר אנפין כדרך יסוד דאבא גוף היסוד בכליה ת"ת דז"א, ועטרת היסוד בכליה יסוד דז"א, ושאין אורות יוצאות מפי היסוד דא"א, כמו שאין יוצאין מפי היסוד דאבא. אלא שא"כ, איך כתב רז"ל, שהמלכות לוקחת עטרת היסוד דא"א, הלא טפי היא לוקחת, כי היא מלבשת משני שלישי הת"ת דז"א ולמטה. וי"ל, דרז"ל לא בהתלבשות מיירי השתא, אלא בהתחלקות, ולא זגיע לחלק המלכות, אלא עטרת היסוד, שהיא בחינתה כמוה.

(שייך לדף רמ"א ד"ה והנה לפני המלים זה נרמז) זה נרמז בפ' תרומה, בסוד אדם קדמון אגליף ציורא דיליה גו משחתא כו'. פ"י, כי א"ק הוא א"א, אגליף בסוד הזרעת הטיפה, ציורא דיליה, גו משחתא, שהם או"א, תוך שערות רישא דא"א ודיקנא יקרא דיליה,

בעצמם כו'. בחי' הב', היא ענין הכלי של הרחם כו'. בחי' הג', היא ההוא רוחא דעאל ז"א בגווה בזווגא קדמאה כנודע יעויין שם. ואם כן הכא הרי מצינו ג' בחינות הנז'. שהמין עצמם היה ההוא יסוד דאריך אנפין המלוכש חציו הימני ביסוד דאבא וחציו השמאלי ביסוד דאמא. או שכל אלו המידות ובחי' שעלו נהיי דא"א ווי"ק דז"א. וכן כריית הכלי דבית רחם דאיתתא, בוודאי כל זאת נעשה על ידי יסוד דא"א, וכל המידות האלו שעלו בתוכה דאימא. אבל רוחא דעאל לה בעלה, שהוא בחינת אבא המעלה את המין, אי אפשר שתעשה אלא בביאה ראשונה. ועוד קשה לע"ד, ששם בפרק ב' פירש רבינו זכרוננו לברכה, כד סליק ברעותא דקב"ה למברי עלמא באבא ואימא, כד נעשה הזווג אחד, כדי להוליד את זעיר אנפין, וכתב שאז היה הזווג העליון שלא על ידי מ"ן יע"ש, והלא היו שם כמה מ"ן, נהיי דא"א שעלו והלבישו לחג"ת שלו, ווי"ק דז"א שעלו שם, והיו כל אלו חציים בתוך ת"ת ויסוד דאימא, ואין לך מ"ן גדול מאלו. וצ"ל, דלא מקרי מ"ן אלא המין שמעלים הבנים התחתונים אצל אביהם ואמם, וכל השאר סליק ברעותא מקרי, כי כל אלו האורות עיקר עלייתם היה ברצון המאציל העליון.

(שייך לדרך רמ"ח ד"ה ואח"כ בא זמן) ועתה בא זמן גדלות האמיתי של זעיר ונוקבא, והוא זמן כניסת המוחין דגדלות בראשו, שאז הנה"י דתבונה נכנסים ממש בראשו להיות לו מוחין, ואין זה כמו זמן היניקה אשר עולה עד ירכותיה שהם הנה"י דתבונה לינק בדדים שבחזה, כי אז איננה אלא עלייה מבחוץ, אבל עתה נכנסים ממש תוך פנימיות ז"א בבחי' מוחין ממש כו'. לכאורה מה מאד תמוהים דברי רז"ל, שכתב שדוקא בעת בא מוחין דגדלות, נכנס נה"י דאימא ממש תוך גופא דז"א, והם כלים תוך כלים ממש, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות, ומהם שער אנ"ך פ"ח ז"ל, והם כלים מלוכשים תוך נה"י דאימא, והויו"ת דמוחין דעיבור תוך חיצוניות נה"י דאימא, והויו"ת דאמצעים תוך אמצעיות נה"י דאימא,

(שייך לדרך רמ"ב ד"ה ואמנם אופן) ואמנם אופן אתכללות נה"י דא"א בחג"ת דא"א כו'. ושם נכלל נצח בחסד דאבא והוד בגבורה דאימא כו'. לא דייק רז"ל במילתיה, שהרי כל ההתכללות הזוה, לא היה בחלקי הורעות דא"א, כי אם בקו אמצעי גופא ת"ת שלהם, בגו גופם ממש, תדע, כי בעת הזווג נתן אבא מה שהיה כלול בתוכו מיסוד שלו ליסוד דאימא, ועוד כי בחינת הדדים היוצאת וכולטת מכת הארת כל האורות הכללות האלו, יוצא בת"ת, כמ"ש רז"ל לעיל בפרקין. אלא כוונת רז"ל לומר, כי נצח שהוא קו ימין צד החסד, עלה בחסד דאבא, כלומר, שאבא מצד החסד, והוד שהיא קו שמאל, צד הגבורה, עלה בגבורה דאימא, כלומר, שאימא מצד הגבורה, וברור הוא. (כתב הרב שמן ששון עליו שדבריו דברי אלקים חיים, ולא כספר דברי שלום שמשיג על יפה שעה).

(שייך לדרך רמ"ב ד"ה וראה והבן) וראה והבן, וכבר ביארנו שאין האשה מתעברת מביאה ראשונה, רק צריך תחילה להכנס בה חד רוחא כו'. והענין הוא, כי הלא להיות כי א"א הוא זכר בלי נוקבא, והזווג הוא מקצתו אל קצתו בלי נקבה, לא הוצרך לזה להעשות כלי כו', ועל כל זה הוצרך להיות חצי היסוד דא"א באבא בסוד מ"ד, וחציו לאימא ביסוד שלה בסוד מ"ן, אך לא הוצרך לביאה שניה לטעם האמור. מתבאר מדברי רז"ל תרתי, חדא שבא"א ובאבא ואימא, לא הוצרכו לביאה ראשונה לעשותה כלי. וגם שיסוד דאריך אנפין שבגו אבא ואימא, היה להם בסוד מ"ד ומ"ן. ולפי זה אתי שפיר שרז"ל בפ"ד משער מ"ד ומ"ן, קחשיב ותני זווגין גופנים דיסוד ביסוד דהו באבא ואימא, וקאמר, שהם ג', זווג ראשון דעיבור דז"א, וזווג ב' דעיבור ב' המוחין, וזווג דחיות העולמות, ואילו זווג כדי לעשותה בביאה ראשונה לא תני, אמנם זו היא שקשה, שהרי כדי להיות לה כח לנוקבא להעלות מ"ן, צריך ג' בחינות, כמ"ש רז"ל בפ"א משער הנז' ז"ל, ותחילה אנו צריכים להודיעך, כי הנה ג' בחי' יש בעליית המין: הא', הוא המין

והיו"ת דמוחין דגדלות תוך פנימיות נה"י דאימא יע"ש. ובשער מוחין דו"א פ"ה ז"ל, ונמצא כי אפילו כלי החיצון דו"א, יש בו כו', ויש בתוכה כלי החיצון דאבא ואימא בחי' אחור ופנים, וזה הכלי נתון תוך כלי החיצון דו"א כו', ואחר כך בתוך כלי זה יש כלי אמצעי דו"א כו', ובתוכו כלי האמצעי דאבא ואימא דאחור ופנים כו'. והנה ב' כלים הנו', נקראים כלים דעיבור ויניקה, והם מבחי' אלהים כו', ואח"כ בתוך כלי הנו', יש כלי הפנימי דו"א, ובתוכו כלי דאבא ואימא הפנימי כו'. ועוד לו שם פרק י"א ז"ל, ונמצאו כי כלים דאבא ואימא מתלבשים תוך כלים דזעיר אנפין, ג' בג'. כיצד, לבוש וכלי החצון דאימא, יתלבש תוך כלי החיצון דו"א. וכלי אמצעי דאימא, יתלבש תוך כלי אמצעי דו"א. וכלי הפנימי דאימא, יתלבש תוך כלי הפנימי דו"א. ואח"כ יתלבשו ג' כלים דאבא, תוך ג' כלים דאימא, ע"ד הנו' יע"ש. ואם אמרתי אבא העי"ר אל כל המקומות שכתב רז"ל, כן לאסוף ולקבץ, אינו אלא יגיעת בשר שדי בזה, ואתה הראת לדעת, שגם ביניקה וגם בעיבור ראשון, כלים דנה"י דחיצון ואמצעי דאימא, מתלבשים גו פרצוף וגופא דו"א, בכלים שכנגדו התלבשות ממש בתוכו. ודע, כי גם בזאת שזנניח במונת, שאפילו בעיבור, כלים דנה"י דאימא מתלבשים בסוד מוחין גו גופא דו"א, כי אפילו בעיבור בודאי יש לו מוחין בערכו, כי בודאי איננו חסר מרמ"ח איברים ושס"ה גידים, וכל מה שבא אחר כך, אינו אלא גדלות האברים, כמ"ש רז"ל בפ"א דשער המוחין, ובריש פ"א משער פרקי הצלם ז"ל, כי בודאי שהעובר יש בו רמ"ח איברים הנפרטים ב"ס כו', ואין הפרש בו במנין האברים כפי הזמנים, זולת תוספת הגדלה בהם בעצמם יע"ש. וצריכים אנו להבין, בשלמא בגדלות כלים דנה"י דפרצוף הפנימי דאימא, הוא גדול כשיעור כל גופא דו"א, ומתלבש בו בתוכו, וכן נסבול לומר כן גם ביניקה, דכלים נה"י דפרצוף אמצעי דאימא, גדול כשיעור כל גופא דו"א, ומתלבש בתוכו, וכן כתב רז"ל בפירושו. אלא בעיבור, אם אמרה דברים כפשוטם, שכלים דנה"י דפרצוף

החיצון דאימא, נתלבשו גו גופא דו"א. הוא דבר קשה לשמוע, שהרי ז"א גופיה הוא עצמו נתון בתוך בטנה המלאה לה, ואיך הנה"י שלה נכנסו גו גופא דו"א, וז"א עצמו נתון בתוכה בסוד העיבוד. לכך ברשות קבהו"ש, אומר אני, שאין הדברים כפשוטן, אלא שתחילת הכל מזדווגים אבא ואימא, ומכאן זווגא דידהו מתבררים אנ"ך מחלקי המלכים הראויים להעלות בזווג ההוא, על ידי שנמשך הטיפה מאבא כלולה מחומר וצורה שבו, וכן מאימא נמשכה הטיפה שלה כלולה מחומר וצורה שלה, ואלו הטיפות דאבא ואימא, הוא עצמו בחינת נה"י דאבא ואימא. וכן כתב רז"ל בשער מוחין דו"א פ"ה ז"ל, ונחזור לענין, כי אלו הניצוצות שנמשכו מאב ואם בתוך הטיפות שלהם הם, מהניצוצות נעשה לבוש אל הנפש של הולד, בסוד בבגדו בה כנו', ומן הטיפות עצמן נעשה פנימיות החומרי של גוף הולד, להצטייר ולברר הכלים שלו וזהו הטעם הנו' לנו במצות כיבוד אב ואם וע"ש באורך. ועוד שם בפ"א ז"ל, אמנם בהיותם מתלבשים בתוכם ע"י אמצעי ולבושים אחרים, והם בחי' החלק שנותנים אבא ואימא עצמם מבחי' גופם עצמה בבנים הנולדים להם יעויין שם. וכן שם בפרק י"ב. כלל העולה, כי בזמן העיבור נעשה כלי החיצון דזעיר אנפין כלול מרמ"ח איברים, וזה מן הברורים שביררו אבא ואימא מז' המלכים דמיתו, ובתוך כלי זה נתלבש כלי החיצון דאו"א, שהם סוד הטיפות דדכו"ן, אשר ע"י מצטייר צורת הלבוש אל הנפש, וזה כלי החיצון דאימא יע"ש. ויותר מפורש באר היטב בפ"א משער פרקי הצלם ז"ל, ולכן א"א לז"א לקבלם אלא ע"י שאבא ואימא יתנו חלק מהם עצמם, והם הנה"י שבהם, להלביש אלו, וע"י נכנסים ומתפשטים בז"א ויקבלם. ועיין ותבין, כי כמו שהז"א עתה בבחי' נה"י, כעד"ז ממש הוא בחי' הנה"י דאבא ואימא, להלביש מוחין אלו תוך הו"א, והנה אלו הנה"י דאבא ואימא, הם הבחינות אשר נתנו או"א מעצמותם בבנים להגדילו ולתקנו, ולסיבה זו הבן חייב בכבוד אב ואם. וז"ס שאמרו רז"ל, ברא כרעא דאבות, וכן אמרו עובר ירך אמו, והבן זה, כי אינו

הלא הדרועין לבר מגופא אינון, וכל ז"א לא היה אלא בקו אמצעי ת"ת דגופא, ועל ידי כן נמצאו עומדין בבטן אימא בסוד העיבור. ועיניך תראנה מ"ש רו"ל לעיל שער הולדת אבא ואימא פ"ה ז"ל, לכן מה עשה, אותם נה"י דא"א שהיו למטה מאבא ואימא, נתעלו למעלה באבא ואימא בתוך החג"ת שלהם, ולא בחג"ת דאריך אנפין עצמו, כי לא נתעלו בסוד מוחין דא"א, רק נתעלו בחג"ת דא"א יע"ש. הרי שחוי"ג דא"א שהם מוחין דאבא ואימא כנודע, לא נגעו ולא פגעו בענין זאת העלייה וההתלבשות כלל. והיא גופא קשיא, מ"ש רו"ל בשער העיבורים פ"ב ז"ל, והנה העיבור הזה היה זמנו י"ב חדש, וטעם הדבר הוא, לסיבת א"א עצמו, כי הנה נה"י שלו נכללים בחג"ת שלו באבא ואימא, הרי הם כללות של ששה כו', ועוד הטעם שני בא"א עצמו, כי כמו שנכללו הנה"י בחג"ת, והם ששה מתתא לעילא, גם נכללו מלמעלה לתתא חג"ת מן נה"י והרי הם י"ב יע"ש. וכללות זה דחג"ת דא"א עצמו, לא זכיתי להבינו, מאחר שחוי"ג דא"א נעשו מוחין דא"א, ומעולם לא נתעלו במוחין דא"א, ואו"א מלבישין את א"א מכל צדדיו פנים ואחור ימין ושמאל, כמ"ש רו"ל בשער א"א פ"ב וצ"ע.

(שייך לרף ר"ג ד"ה ונחזור לענין) ונחזור אל הענין, כי הנה מכח עליית כל אלו האורות הנזכרים והתכללות למעלה כו', עד אז נבקע ונסדק מלמעלה למטה לארכו כו', עד וזכור חקדמה זו, כי בכל פעם שרוצים אבא ואימא להזדווג לצורך מוחין לזעיר אנפין נעשה הכל פרוצין אחד בלבד כו'. יש מקום חקירה, מי הוא הגורם ליסוד דעתיק שיסדק ויבקע. ולפי שהוא לא נשתנה מכמות שהיה בתחילה, כי התעלות פרקין אמצעיים דנו"ה דעתיק, הלבישו לפרקין ראשונים שלו, אינו נוגע ליסוד, שהרי היסוד מלובש תוך הת"ת דא"א, והנו"ה הם ולבושים, מלובשין תוך חסד וגבורה דאריך אנפין. וכן עליית נה"י דא"א והלבישו על גבי חג"ת שלו, הוא על גבי הת"ת. דאריך אנפין עצמו, ואם כן לעולם יסוד דעתיק הוא לבדו

לוקח רק בחי' הברכיים והירכיב התחתונות שהם הנה"י שלהם לבד יע"ש. הרי נמצינו למדים, דכל מקום שנאמר שנה"י דאבא ואימא מתלבש בז"א, אינו אלא שאנ"ך דו"א המתבררין בעיבור ההוא עם המוחין הנמשכים מלמעלה מרום המעלות כנודע לוקחים להם התלבשות מנה"י דאבא ואימא, והם החלקים שנותנים אבא ואימא בבניהם, והם נקראו כלים חומריים וגשמיים, בערך האורות והמוחין דז"א. והשתא ניחא, שגם כשז"א בעיבור ראשון תוך הבטן ומעיה דאימא קדישא, אורות נפש דזעיר אנפין כדי להתלבש גו גופא דז"א, לוקח התלבשות מנה"י דאבא ואימא, ואותו התלבשות שלוקח, הוא עצמו הוא הנה"י דאבא ואימא, המתלבש בתוכו. ובזמן היניקה מזדווגים אבא ואימא, ומבררין אנ"ך דבחי' רוח דזעיר אנפין מחלקי המלכים, וממשיכים הטיפות שלהם מבחי' כלים אמצעיים שלהם, שהוא הוא הנה"י דכלים אמצעיים שלהם, כמ"ש רו"ל בפרק ששי דשער מוחין דז"א יע"ש, ודיניקה אין בה עיבור, כמ"ש רו"ל בשער העיבורים פ"ב ז"ל, והנה בבחינת היניקה אין בה עיבור, כמ"ש ל כי שני עיבורים הם בלבד, אמנם עכ"ז יע"ש, והענין כי בזמן היניקה, אנ"ך דבחי' רוח דזעיר אנפין, מתבררים באימא, ומתלבשים בנה"י דא"א, ועולים מנה"י דאימא לחג"ת דאימא, ושם מתהפך מדם לחלב, כמ"ש רו"ל שם בשער העיבורים, ובפ"ג ידשער הולדת אבא ואימא, ואותו חלק יונק התינוק, ונכנס בפנימותו, זהו כלול מאנ"ך דרוח, מלובש בנה"י דאבא ואימא, וכל אלו הבחי' נכנסים בתוכו על ידי היניקה, ונמצא מוחין דיניקה לוקחם מבחוץ על ידי היניקה, והוא שכתב רו"ל שמוחין גדלות נה"י דתבונה, נכנס ממש בראשו, להיות לו למוחין, משא"כ ביניקה שאינם נכנסים דרך ראשו, אלא דרך פיו.

(שייך לרף רמ"ט ד"ה הנה תחלה) ואח"כ הלבישו חסד והגבורה וחצי עליון דת"ת דא"א כו'. ואח"כ הלבישו נו"ה דא"א לחוי"ג שלו עצמו, וחצי ת"ת כו'. לא ידעתי התלבשות זה דנו"ה דא"א לחוי"ג שלו עצמו, איך אפשר,

מקומות, והרי יש שם עליית זו"ן בבטן אימא. מ"מ עליית נה"י דאריך אנפין לא מצינו, ולא נזכר בשום מקום, ואין שם ריבוי האורות, כי כל עיקר ריבוי האורות, הם הם הנה"י דא"א. שעלו והוכפלו למעלה, כי אורות וכלים דזו"ן בטלים הם בין א"א ואוי"א. כמ"ש רז"ל בפרקי', ואם כן מי הוא הגורמין ליסוד דעתיק שיבקע בזווג דמוחין. אמנם אומר אני, שגם כשמזדווגים אבא ואימא כדי להוליד מוחין לזו"ן, ועולים זו"ן למ"ן, יש שם כדמיון עליית נה"י ומלביש לחג"ת שלו הנתון תוך אבא ואימא. והוא במ"ש רז"ל בשער זנסירה פ"ד ז"ל, ונבאר איך עליית זו"ן בסוד מ"ן, מעורר תוספת מוחין כו'. והנה אחר כך היסוד והעטרה שבו דא"א, נעשה נשמה דז"א כו', ונמצא עתה בעליית זו"ן באבא ואימא, שעולה עמהם גם היסוד דא"א, יע"ש באורך. ושם בפ"ה מבואר, שרוב נה"י דאריך אנפין נעשה נשמה דז"א, יעויין שם. ושם בפ"ו מבואר, שגם נה"י דעתיק הם במוחין דז"א, ונמצא במוחין דז"א בו כלולים נה"י דא"א ונה"י דעתיק, וכשעולים המוחין למ"ן נמצאים כולם שעלו ונכללו אלו באלו, והוא ממש כדמיון אתכללות האמור כאן, והוא אמת נכון ויציב, ומצאת כי תדרשנו.

(שייך לדרך רנ"א ד"ה ז"א, לפני המלים ואבא הזריע) ואבא הזריע ד' מוחין משלו משם מ"ה, ואימא הזריעה ד' מוחין משלה משם ב"ן. עיין מה שנכתוב לקמן שער מוחין דז"א פ"י, כי שם כתב רז"ל מסקנא דמילתא, שאבא עילאה לקח כתר וחכמה דבינה דמ"ה, ו"ק דחכמה דב"ן, ואם כן הרי הוא כולו מ"ה, שהם [מ"ה] דמ"ה ומ"ה דב"ן, ואימא עילאה בינה דבינה דמ"ה, וה"ק מבינה דב"ן, והרי כולה ב"ן. ויש"ס לקח ו"ק דבינה דמ"ה, ומלכות דחכמה דב"ן, ומפני המלכות הזו שהוא לוקח, נרמז בסוד נקבה, בה' ראשונה דהוי"ה, אפ"ה כיון שהיא מלכות דחכמה, וו"ק דבינה דמ"ה, יכול להקרא כולו מ"ה, ובפרט בערך התבונה, מלכות דבינה דמ"ה, ומלכות דבינה דב"ן ונמצאת כולה בב"ן. והוא מ"ש רז"ל בפרקי', שמוחין דאבא כולם

נתון תוך ת"ת דאריך אנפין, ועליו לא נוסף ולא נגרע מאומה. ולע"ד אפשר שנאמר, במ"ש רז"ל בפ"א דשער אבא ואימא, שיסוד דעתיק הנתון תוך ת"ת דא"א, הוא יסוד דדכורא, והוא צר מאד, ואינו יכול לסבול בתוכו, אפילו החו"ג של עצמו יע"ש, וכ"כ עוד שם בפ"ב וז"ל, ואמנם משם ואילך שכבר נתקנו א"א ואו"א, על ידי אלו החו"ג הראשונים, הנה כאשר מזדווג עתיק בנוק, ומוריד חו"ג חדשים, או לצורך זו"ן ג"כ כו', מן החדשות הבאות אחר כך תמיד, כנודע כי זווג דעתיק ואבא ואימא לא פסיק לעלמין, ובפרט מה שהוא לצורך חיות העולמות. נמצינו למדים, כי תמיד לעולם ועד מפי היסוד דעתיק, יוצאים חו"ג חדשות בתוך ת"ת דאריך אנפין, ואותם החו"ג היוצאות, אינם עולים מן החזה דאריך אנפין ולמעלה, כדרך שעשו החו"ג הראשונות, אלא יורדים מן החזה ולמטה יע"ש בפירושו. ואם כן כיון שעלו נה"י דא"א, והלבישו על חג"ת שלו, כשבאים לצאת חו"ג דעתיק, מפי היסוד דעתיק, המלוּבש גו גופא דאריך אנפין, כמעט שאינם מוצאים מקום לצאת, שהרי א"א הוכפל ועלה חציו התחתון על גבי חציו העליון, והיסוד מסתיים בחזה, והת"ת מחציו ולמטה הוכפל, ומעט הוא הפרש המקום שביניהם, ואפילו לכשתמצא לומר שיכולים הם לצאת, מ"מ אין להם מקום כדי להתפשט למטה, ונמצא מתרבה שם האור ביסוד עצמו, על ידי החו"ג היוצאים תמיד מתוכו ומברו, עד שאינו יכול לסבול אורות עצמו דגופו, כי צר הוא מאד, ועל כן נבקע ונסדק, וא"ת, כל זה ניחא בשעת שהיה כל אלו העליות בעת תיקון העולמות, כאשר נתקן ז"א בתחילה, והיה הכל ע"י א"א, ואבא ואימא טפלים אליו, והיו שם אורות רבות וגדולות שם למעלה בחג"ת דא"א, אבל משם ואילך כאשר מזדווגים אבא ואימא כדי להוליד מוחין לזו"ן, שכתב רז"ל שגם אז נסדק ונבקע היסוד, והרי אז לא יש שם כל אלו האורות, וכל אלו העליות, ואפילו אם נאמר שכל זמן שיש זווג באבא ואימא כדי להוליד מוחין, עולין זו"ן למ"ן, ז"א באבא, ומלכות באימא. כפ"ג דשער הנסירה, ובכמה

בהם שבירה גדולה יותר מן העליונים שהם ע"ב ס"ג, וזה נראה שלא כדברי רז"ל שכתב בשער השבירה פ"ב, שעד שליש עליון דת"ת, היו באים האורות מגולים, והיה השבירה גדולה בהם, ומן שליש עליון דת"ת ולמטה שכבר גמרו אחורי דא"א עלאין לפול, היו באים האורות מלובשים בלבושין שלקחו מאחוריים דא"א, לכן משם ואילך לא היתה השבירה כל כך גדולה יע"ש. ויש ליישב, כי הנה עיקר הכל וסיבת השבירה היתה, מפני חולשת הכלים, שלא היה בהם כח לקבל ולסבול בתוכם האורות כמ"ש רז"ל, ועל ידי השבירה הגיע פגם בשתי בחינות, שהם האורות והכלים, והדי הם בשתי אופנים, כי מצד הכלים עצמם, כלים העליונים שהם כלי החסד וכלי הגבורה וכלי שליש עליון דת"ת, בכלים דוקא היה השבירה גדולה, יען היו האורות באים בלתי שום לבוש, ואין הכלי יכול לסובלם, והרי הגיע פגם גדול בכלים. אבל בבחי' האורות אינו כן; כי ניצוצות שנשארו בתוך הכלים הנה מועטים. משם ע"ב בחסד, מן המדרגה ה' ולמטה. ומן ס"ג בגבורה, מן מדרגה ה' ולמטה. אבל משליש הת"ת ולמטה, היה בהפך, שכיון שהאורות היו באים משם ואילך מלובשים, היה כח בכלים לעמוד יותר על עומדם, ולא נשברו כ"כ, והפגם שהגיע בהם, פחות מן הפגם שהגיע בכלים העליונים. אבל באורות, היה כאן פגם יותר מן העליונים בניצוצות שלהם שנשארו בתוך הכלים, שמשם מ"ה לא עלו אלא שני מדרגות, ומשם ב"ן לא עלה אלא מדרגה אחד, כמו שכתבו רז"ל, כיון שלא ירדו אלא להחיות כליהם, פחות מזו לא מספיק להחיות הכלי, כי לו יתברך נתכנו עלילות.

(שייך לדרך רנ"ו ד"ה גם, לפני המלים וטרם שנבאר) וטרם שנבאר מספרם כל אחד ואחד, צריך שנקדים לך הקדמה אחד כו', עד הרי נתבאר, איך כל ד' היות של ע"ס מ"ב, כולם היו בז"ת דא"א כו'. דבר קשה הוא זה, דמה ענין שמיטה אצל הר סיני, מה ענין מה שיהיה לאהר התיקון לדהשתא, דהשתא מיהא קיימין בעולם הנקודים בשעת השבירה,

לומר, שאין זה תלוי בחלוק מ"ה וב"ן הכוללים בין הפרצופים, אלא יען כל המוחין נמשכין מלמעלה למעלה מדרום המעלות כנודע, וכשהם נמשכים אינם אלא מ"ה וב"ן, כמ"ש רז"ל בספר מבוי"ש שע"ב ח"ג פ"ט ז"ל. וכן עזה"ד עד רום המעלות, ואז גודם שישפיע משם מיין דכורין שהוא שם מ"ה החדש, כי גם הוא כולל חו"ג, שהוא הדר ואשתו מהיטבאל, ויורדין מזה לזה עד אר"א, אז אבא ואימא מזדווגים יע"ש, ואינם נמשכים עד אר"א, אלא ע"י המזלות קדישין, כמ"ש רז"ל בשער אבא ואימא פ"ד ז"ל, ומזל הח' נותן לברו החסדים לאבא, ומזל ה"ג נותן לברו הגבורות לאימא. ועוד שם בפ"ח ז"ל, וכאשר שני המזלות משפיעים בהם, זה באבא וזה באימא, מזדווגים על ידם שניהם, ואז נקרא זווגא דשלים יע"ש. ונמצא כי חלק דאבא הנמשך מן המוחין הוא מ"ה, וחלק דאימא הוא ב"ן. לכן זה מזדיע ד' מוחין דמ"ה, חו מזרעת ד' מוחין דב"ן. ועיין עוד מה שנכתוב בעניותין לקמן, כי כאן עינותי גרמו לבלתי היות ישוב הדעת.

(שייך לדרך רנ"ה ד"ה ונבאר סדר) מדרגה י"ב, מספר וחשבון קניו אותיות אחוריים דמלוי המלוי כו', ולעיל שער אר"א פ"ה, הוא אומר שהם ע"ד אותיות יע"ש. והכל אחד הוא, אלא שהתם עשה רז"ל הרבוע בכללות בד' אותיות של הוי"ה. וכאן הוא עושה הרבוע יותר בפרטות, בכל אות ואות, ולא נפקא לן מידי לענין מעשה הכונה.

(שייך לדרך רנ"ו ד"ה גם צריך) גם צריך שתדע, כי מספר הניצוצות שידדו מכל הוי"ה מאלו ה' אינם שוין, לפי ששם ע"ב העליון שבכולם, לא היתה בו כל כך השבירה גדולה כמו הסיג, וכן כיוצא בזה בשאר כו'. וא"ת, לפי המתבאר בפרקיין, ששם ע"ב בחסד, וס"ג בגבורה, ומ"ה בת"ת. נמצא שבחסד לא היתה כל כך שבירה גדולה, כמו הסיג שהוא בגבורה, ובס"ג לא כ"כ כמו המ"ה שהוא בת"ת, ובמ"ה לא כל כך כמו הב"ן שהיא במלכות, הרי שבתחתונים ובקטנים, שהם המ"ה והב"ן, היה

(שייך לדרך רנ"ו ד"ה דע כי כאשר, לפני המלים הנה בצאתן) הנה בצאתם הניחו רושם שלהם בעולם האצילות, והוא כו'. לא ידעתי לפרשו מאי קאמר, הניחו רושם שלהם, הלא האורות עצמם עצמותם נשארו באצילות, כי לא ירד מהם אלא רפ"ח ניצוצות כנודע, ועיין מ"ש בעניותין לקמן.

(שייך לדרך רנ"ח ד"ה וטעם הדבר) וטעם הדבר במה שנקדים לך הקדמה א', והוא, כי הנה כאשר מציאות הניצוצות שוים במציאותם, נשארים שניהם במקום שנשארו ונפלו העליונים ושם נשארו התחתונים עמהם, כיצד הרי שנפלו עשרה אותיות דמ"ה כו', ושם נתערבו ונתקשרו עמהם עשרה אותיות דמ"ה, לפי שבחי' הס"ג נשבר קודם מ"ה כו'. מה מאד קשה לע"ד דברי דו"ל אלה, לפי שאם כשירד המ"ה היתה ירידתו למטה מס"ג הוה ניחא שפיר, שכשירדו עשרה אותיות דמ"ה, פגעו בעשרה אותיות דס"ג, והואיל והם שוים, כי זה בחי' עשר אותיות, וזה בחי' עשר אותיות, אע"פ שמן הראוי היה שהמ"ה יורד יותר למטה, נתקשר ונתערב שם יחד עם הס"ג. אמנם אעיקרא דמילתא לא כן היה, שכשנשבר כלי הגבורה דנקודים, שהוא בחי' הס"ג, וירד הכלי וחלקי רפ"ח דניצוצות שבו במקום חכמה דבריאה. ואחר שכשנשבר הת"ת שהוא המ"ה, והכלי עם חלקי ניצוצות דרפ"ח שבו ירד ועמד במקום כתר דבריאה, כמ"ש דו"ל בפ"ג דשער השבירה, וגם בפעם שנית שירדו הכלים עם חלקי אורותיהם עוד למטה בבריאה עצמה, עד המקום דנה"י דבריאה, כלי הת"ת דנקודים שירד בתחילה בכתר דבריאה לא זו ממקומו, כמ"ש דו"ל שם, ואם כן נמצאו ניצוצות חלקי רפ"ח דמ"ה ואותיותיו, עומדות למעלה על חלקי ניצוצות ואותיות דס"ג, ומעולם לא עברו חלקי דמ"ה תוך חלקי דס"ג, ואיך נתערבו ונתקשרו עמהם. וגם שרו"ל כתב שם דו"ל, כל הי"ס דבריאה אין שיעורם כשיעור אפילו ספירה אחד דאצילות יע"ש, אינו מעלה ארוכה לכאן, וצ"ע.

(שייך לדרך רס"ד ד"ה וענין בירור) וענין בירור זה תלוי במחשבה עילאה, כמ"ש בפרשת

שעדיין לא נתקן שום פרצוף, ואיך במה מפני שלאחר שיתקן כל עולם האצילות, היו יהיה דחסד דו"ת דא"א מלוּבש גו אבא שהוא חכמה דכללות האצילות, נחשב גם עתה שם ע"ב בחסד דז' מלכים, שאינו אלא קצה א' מו"ק, ועוד, שהחסד הזה שנשאר שהוא א' מהו' מלכים בשעת השבירה, היה מקומו בקו אמצעי, כי כולם יצאו בקו ישר זה תחת זה, כמ"ש דו"ל בפ"ג משער שבירת הכלים, וחסד דא"א לאחר שנתקן עולם האצילות, המלוּבש גו אבא, הוא קו ימין כנודע, ואין מקומם שוה. ויש ליישב, שרו"ל תפס דרך קצרה במקום שאמרו להאריך, מן הראוי היה שיאריך במילתא כדנא, ולא אתא אלא לאשמעינן, שאף בז"ת משכחת שכוללים כל ד' שמות דעסמ"ב, והם ז"ת דא"א, שמלבישים עליו אר"א, שהם ע"ב ס"ג, וזו"ן שהם מ"ה ב"ן, וממילא אתה תבין, כי כן הדבר בכל פרצוף ופרצוף בפני עצמו, שאע"פ שבכללות כל האצילות, אינו אלא אחד מד' שמות בפרטות כו', כלולים כל ד' שמות הקדושים, וכמו שז"א דאריך אנפין שהוא ו"ת שלו, כולל כל ד' שמות, כן ז"א דכללות האצילות, שבו היתה השבירה, כולל כל ד' שמות, ועיין מ"ש דו"ל בשער בריאת העולמות ענף ה' ז"ל, וכן ער"ן גם בפרטות כל פרצוף ופרצוף שבה' פרצופים הנז', אשר יש בכל אחד מהם הו"י"ה אחת פרטית כנו', יש בו הו"י"ה דע"ב בחכמת פרצוף ההוא, והו"י"ה דס"ג בבינת פרצוף ההוא, והו"י"ה דמ"ה בז"א שבפרצוף ההוא, והו"י"ה דב"ן בנוק' שבפרצוף ההוא יע"ש. ואם כן, אע"ג דלפי האמת השבירה לא היתה אלא בזו"ן דכללות כל האצילות, וזו"ן אינם אלא מ"ה וב"ן דכללות, מ"מ זה המ"ה דז"א, בפרטות יש בו כל ד' שמות דעסמ"ב, וגם אפילו קודם התיקון בשעת השבירה, וענין תחינה מישרים, מ"ש דו"ל בשער השבירה פ"ו ז"ל, וכל מלך מאלו, כלול מ"י"ס, מכללות ד' בחי' שהם ההו"י"ה של ספי' ההיא, שהם בחינת חבת"ם שבאותה הספירה. יע"ש ועומק, ונמצא כי כל ספירה וספירה מז"א, היה כלול מד' שמות עסמ"ב, ואין צ"ל ז"א בכללות ורו"ל בפרקין מיירי בכללות ואמת ונכון.

הנוק', ונמצא שבתחילה מזדווג האדם מניה וביה להוציא הטיפה שלו ממוחין שלו, ואח"כ יורדת עד היסוד שלו, ואז נתנה לאשתו ביסוד שלה יע"ש. ולפי"ז בעיבור ראשון דו"ן, כאשר נזדווגו אבא ואימא, כדי להוליד את זו"ן בפעם ראשונה, בעת תיקון העולמות, נודע שעלו נה"י דא"א, והלבישו על חג"ת שבו, ואח"כ עלו ז"ק דו"ן, מלובשין נה"י על חג"ת שלו, והלבישו על נה"י דא"א, ונמצא עומדין זו"ן חציים הימני תוך אבא, וחציים השמאלי תוך אימא, כמ"ש רז"ל כמה פעמים, ונמצא עלו זו"ן מ"ה בין באבא בין באימא, ונזדווג אבא בחו"ב שלו מניה וביה, והוריד הטיפה ממוחין שלו ליסודו, ואימא נזדווגה בחו"ב שלה מינה ובה, והורידה הטיפה שלה ממוחין שלה ליסודה, ואחד כך נעשה זוג תחתון יסוד דאבא ביסוד דאימא, ונתן אבא הטיפה שלו וכל חלקי זו"ן שהיו בו באימא, ונתעברה, ונמצא בירור ראשון דו"א נעשה בין על ידי אבא בין על ידי אימא. והם הם שכתב שם בספר מבו"ש ז"ל, והנה גם אימא בירדה בדורין דמחשבה דילה, וגם היא הוציאה טיפת מ"ן ממוחא דילה, וירד הכל עד היסוד בה, ושם נתחברו שניהם יע"ש, והם הם דברי רז"ל בפ"א דשער אנ"ך, ועיינ עוד שם בפ"ו, ומשם ואילך לעולם כאשר זו"ן עולים בסוד מ"ן ומעלים ברורים להתקן, זעיר אנפין מעלה מ"ן באבא, ומלכות נוקבא מעלת מ"ן באימא, כמו שכתב רז"ל בפ"ג משער הנסירה יע"ש. וכאשר ז"א מעלה מ"ן באבא, מעלה בבינה דאבא, ובינה דאבא מעלה המ"ן ההם לחכמה דאבא, ונעשה הזווג בחו"ב דאבא גופיה מניה וביה, ואחר כך יורדים הברורים הנבררים מאותו זוג עם כללות הטיפה של מוחין למטה ביסודו להתנתן בנוק' אימא, וכן כאשר מלכות מעלת מ"ן באימא, מעלת בבינה דאימא, ובינה דאימא מעלה המ"ן ההם לחכמה דאימא, ונעשה הזווג בחו"ב דאימא עצמה מינה ובה, ואחר כך יורדים הברורים הנבררים מאותו זוג עם כללות הטיפה דמוחין למטה ביסודה, ודע שטיפת המוחין שנמשך מזווג חו"ב דאבא מיניה וביה, הוא עצמו מ"ה דמ"ה, שהם חסדים דמ"ה, הנמשך לו מרום

פקודי, במחשבה אתברירו כולהו כו', כי הלא יסוד אבא מוציא טיפת המוחין לצייר ממנו הולד, והאב הוא המברד במוחין שלו הנקרא מחשבה כו', וק', שבפ"א משער מ"ד ומ"ן כתב רז"ל ז"ל, והנה ענין ברורם על ידי מחשבה, ענין הדבר הוא כמ"ש, כי כל אלו המלכים הם בחי' המוחין של הנקבה, אשר גם הם נקרא מחשבה כו', ושם לעיל קאמר והנה המלכים האלה כל מציאותם הם המוחין של הנקבות כולם, שמהם נתהוו המ"ן יע"ש. ונמצא שדו"ל מזכה שטרא לבי תרי, כי פעם אומד שהבירור נעשה על ידי מחשבה דאבא. ופעם הוא אומר, שהוא במוחין הנקבות, ושגם הם נקראים מחשבה. ודע, שגם בספר מבו"ש שע"ב ח"ג פ"ט כתב ז"ל, וז"ס מ"ש בפ' טקודי דברור פסולת גו מחשבה, ואין שום בירור אלא במוחות הנקבות יע"ש. ובשער ה' ח"א פ"ב כתב ז"ל, ונחזור לעניינינו כי המחשבה העליונה המתברר זו"ן, היא מחשבת אבא ומוחין דיליה, הוא הנותן מ"ד כו', ומתברר שם במוחא ובמחשבה דיליה, וזריק פסולת הניצוצות הש"ך לבר, ונוטל את אוכל שהם ברורים, והם מתקשרים באותה הטיפה כו', ויורדים יחד כולם בסוד טיפה א' עד היסוד דאבא, ונותנם בסוד זווג ביסוד דאימא, ומתעברת מהם כו', וכבר שם בהגהת רב צמח הק' כן: ואני אומר כי אין כאן קושיא, והוא שכבר נודע מ"ש רז"ל בכמה מקומות, שכל פרצוף האצילות בפרטות, כלולים ממ"ה וב"ן, אע"פ שיש גם כן מקומות שלא כתב כן, מסקנא דמילתא הכי הוי, שאין שום פרצוף מאו"א עלאין, גם הם ומהם ולמטה, שאין בו מ"ה וב"ן, וסדר ההתחלקות כתבו רז"ל בפ"י משער מוחין דו"א יע"ש, וא"כ בינה דאבא היא נעשה מחלק הבין דאבא, ובינה דאימא היא נעשה מחלק הבין דאימא וז"פ. והנה רז"ל כתב בשער דרושי הצלם פ"ה, ובשער מ"ד ומ"ן פרק י"ד ז"ל, והענין, כי מתחילה מתעוררים ג"ד שבאדם להזדווג, שהם בחי' ג' מוחין שברישא, ומוציאין הטיפה ההיא מזווג הנעשה על ידם, ואחד שהנוקבא העליונה שהיא בינה שבראש, נטלה הטיפה מסוד זווג, אז מורידה למטה אל היסוד, וחוזרת לצאת אל

החלב שהוא יונק, הוא מסוד ב' פרקין עלאין דנו"ה דא"א שנשארו מזמן העיבור, פרק עליון דנצח דא"א באבא, ופרק עליון דהוד דא"א באימא, כמ"ש רז"ל לעיל שבשער הולדת או"א וז"א פ"ה. שלישית, שבא לו מחדש פרצוף חג"ת, מה שלא היה עדיין לעולמים. כמ"ש רז"ל בכ"מ, ומהם בשער התיקון פ"ה, ובשער אנ"ך פ"ו, ובשער המוחין דז"א פ"ז יע"ש. הרי היניקה משמשת לכמה עניינים, ולפי זה קשה הדבר, שאנו רואים בעינינו מעשים בכל יום, כמה וכמה יונקי שדים, שמפני סיבה אינם יונקים משדי אמם, אלא משדי אשה אחרת, איך הדבר הזה שבחינותיו נשארים במעי אמו, והוא יונק מאחרת, וצ"ל שלעולם היניקה מאיזו אופן שתהיה, בין מאמו בין מאשה אחרת, משלים לו נה"י דעיבור, ומביא לו פרצוף חג"ת דיניקה, אלא כשהוא יונק מאמו השלום ישלם משלו בחינותיו ממש, וכשהוא יונק מאשה אחרת משלים חסרונו משל אחרים, ותשלום נה"י שלו שנשארו במעי אמו המקום ימלא חסרונו, ובאמת הרי זה כמחליף פרה בחמור, ובוה תבין היטב למה מרע"ה לא רצה לינק מן הנכריות כמאמר רז"ל.

(שייך לשם) כי המלכות נוק' דז"א אינה בכלל ימי היניקה, כי היניקה הם לז"א לבדו, כי הבת יונקת ג"כ כ"ד חדשים לעצמה, דע שאינו כ"ד חדשים לז"א לבדו, וכ"ד חדשים אחרים לנוקבא לבדה, ויהיו שני פעמים כ"ד, שהרי בעיבור ראשון בעת התיקון היו שניהם כאחד במעיה דאימא, והיא היתה פסיעה לבר כנודע, וכשנולדו נולדו שניהם כאחד, וגם היניקה ודאי הגמור שהיתה כאחת, וכן כתב רז"ל בפ"ד משער תיקון הנוקבא ז"ל, ועל ידי היניקה נתגדל ז"א כנודע, וגם היא נגדלת עמו, ונעשית כשיעוד מידת הת"ת יע"ש. ובפ"א משער הירח כתב ז"ל, נמצא כי בזמן היניקה נשארת הנוק' דבוקה מאחוריו בת"ת, ועל ידי היניקה נודע, שהיה נגדל ז"א ע"י החלב, ואז גם אותה המלכות נגדלת גדלות אחר כשיעוד הת"ת יע"ש. מכל זה מבואר, שחזא יניקה הוא לשניהם כחדא, וא"כ מ"ש רז"ל, כי הבת ג"כ

המעלות, על ידי מולא קדישא תיקון הח' כנודע, וכן טיפת המוחין הנמשך מזווג חו"ב דאימא מינה ובה, הוא עצמות ב"ן דמ"ה גבורות דמ"ה, הנמשך לה מדרום המעלות על ידי מולא תקון הי"ג, ואחד שנמשך כל זאת ביסודותיהם, נעשה זווג תחתון דיסוד דאבא ביסוד דאימא, ונותן הכל אבא לאימא, ונמצאו כל ד' בחינות, שהם מ"ה וב"ן דב"ן, שהם הבידורין דו"ן שעלו למ"ן בתחילה בבינה דאבא, ובבינה דאימא ומ"ה וב"ן דמ"ה שנמשכו על ידי שתי מזלות קדישין מרום המעלות, מ"ה דמ"ה באבא, וב"ן דמ"ה דאימא, כולם עומדין בסוד העיבור בבטן דאימא, ועיין מה שכתבו רז"ל בפ"ב משער הנסירה, כי הוא עד וראיה גמורה על כל מ"ש בעניותין, והשתא מ"ש שאבא הוא המברר ומחשבה דאבא איתברירו כולהו כו', כן הוא האמת, שהוא על ידי בינה דאבא, וכן מ"ש כי כל מציאות המלכים הם המוחין של הנקבות, אשר גם הם נקראים מחשבה, הוא נוקבא דאבא ונוקבא דאימא, שהם בינה דאבא ובינה דאימא, והכי דייק לשונות רז"ל דכל המקומות, ומה גם שבפירוש כתב רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"ג ז"ל, הנה כל בידודי פסולת מתוכם הוא על ידי המחשבה, כמ"ש בפ' פקודי מגו המחשבה, והוא ע"י חכמה ובינה אשר בחכמה עצמה בסוד כו', ונמצא שהכל הוא בחכמה יע"ש, כי הוא הדבר אשר דברנו.

(שייך לדף רס"ו ד"ה אך לפני המלים א"כ כפי זה) וא"כ עזה"ד צריכים אנו לומר, כי הג"ס שנתברדו בימי היניקה הם נה"י כו', וא"ת, לא נשארו למעלה כי אם ז"ס שהם כחב"ד חג"ת, ושלשה פעמים ז' הם כ"א, ואינה ליניקה שתי שנים, וז"ל, שהוצרכו שלשה חדשים נה"י עצמם, כי שלשתן שוין, ואינם מקדמין חד לחברתה, כמ"ש רז"ל, ובין שלשתם הו' ג' חדשים, שבין כולם הם כ"ד, ודע, שהיניקה לפי דרוש רז"ל, נמצא משמשת לכמה דברים: חדא, לברר נה"י דז"א, שלא נגמרו לברר בימי העיבור, והרי שארית פרצוף נה"י דעיבור, מתברר בזמן היניקה, שנית, שעיקר

לכרר כל מה שלמטה אלא ז'ין בלבד הוא, כי הנה כל הניצוצות אינם שוים כו', ולכן כל מה שהיה מבחי' ז'ין דאצילות בלבד יכול להתברר ולעלות עד אימא דאצילות, אבל מה שהיה למטה ממדרגת ז'ין אינו יכול גם הוא להעלות למעלה מז'ין עד אימא. וצ"ל, שלעולם כל מה שעולה הוא בחינתו ומדרגתו עצמה, ע"י הבירור בכל ימי העיבור יוצא הדם ההוא, והדם ההוא אע"פ שמתחילה קודם שעלה בסוד העיבור, היה במדרגת ניצוצות השייכי לאצילות, השתא שנתברר ואינו אלא סיגים בערך האצילות ירד ממדרגתו לבחינות השייכים לבריאה. ועיין מה שכתבו רז"ל בשער דרושי הצלם בדרוש החו"ג אות ד' ואות ה', כי לבושי החו"ג הם הדמים, אלא שלבושי החסדים מתהפכים לחלב, ולבושי הגבורה מהפסולת נשאר דין קשה וקלי' יע"ש. וא"ת, לפי זה שסיגים דאצילות חוזרים להתברר בעולם הבריאה וסיגים דבריאה חוזרים להתברר בעולם היצירה, ודיצירה מתבררים בעולם העשיה, ואינם סיגים גמורים וקליפות, אלא מה שמתברר ויוצא בסוד דם לידה, מתחת מלכות עולם העשיה, א"כ איפוא לא משכחת להקלי' אלא בעולם העשיה, וקלי' דשלש עולמות מהיכן באו ורז"ל כתב שבכל עולם ועולם יש קליפות כנגדו, ומהיכן באו קליפות דשלש עולמות אבי"ע, מאחר שהסיגים שלהם אינם נשארים שם. וי"ל במ"ש רז"ל לעיל פ"ו יע"ש, וכתבו בספר מבו"ש שע"ה ח"א פ"ב ז"ל, ונחזור לעניינינו כי המחשבה העליונה המברר ז'ין, היא מחשבת אבא, ומוחא דיליה הוא הנותן מ"ד כו', ואז אנ"ך שיש בז"מ, כל מה שראוי עתה להתברר ולהעלות להיות מהם בחי' ז'ין, עולה ומתברר שם במוחא ומחשבה דיליה, וזריק פסולת הניצוצין לש"ך עיבר, ונוטל את האוכל שהם הבירורין ושם הם מתקשרים באותה הטיפה כו', והם נפרדים משם ויוצאים בסוד ניצוצות דנפקי, מכד אכתש אומנא כו', ונפרדים משם כו', ואיתברירו מגו מחשבה, והרי עתה הוברדו קצת, וכאשר נתנם ביסוד דאימא בסוד ז'ווג כנ"ל, חוזרים שם להשלים ברורם כו', ומתבררים שנית כו', והענין שנודע

כ"ד חדשים בפני עצמה, ר"ל שאותם כ"ד חדשים דיניקה, היה יונק הוא לבדו לעצמו, והיא יונקת לה לבדה לעצמה, ועיין לעיל שער ז"א פ"א, שכתב רז"ל, שבזמן היניקה היתה אימא מעלה את ז"א עד ירכותיה כדי לינק אותו מן הדדים שלה מבחוץ יע"ש, וא"כ גם על זה"ד היתה מניקת גם את נוק' דז"א. ומ"ש רז"ל שנה"י דז"א לא נגמר ברורם על ידי העיבור, עיקר הטעם עיין לעיל סוף פ"ד שכתב רז"ל ז"ל, ועתה תבין ותראה איך נשארו הכלים של נה"י בלתי ניצוצות עצמן, ולכן יניקת הקליפות היה מהם יע"ש. אף שעיקר העבור היה כמ"ש רז"ל לעיל פ"ו ז"ל, והענין כי באימא אין החיצונים נוגעים בה כלל, ואין להם שום אחיזה כלל כו' יע"ש, עד ונמצא שע"י עיבור ז"א תוך אימא הוא מתברר, וא"כ נה"י שלו אם בהיותו תוך אימא שיש לו סיוע גדול, וגם שאין אחיזה שם לחיצונים, לא נתברר בצאתו לחוץ שאין לו סיוע מאימא. וגם יש בו אחיזה הוא מתברר. דע כי בהיותם בעיבור תוך מעיה דאימא היו הנה"ים וסיגים שלו דבוקים זה בזה, משא"כ כשיצא לחוץ שהנה"י יצא לחוץ ונבדל מהסיגים שלו, כי נשארו בתוך אימא כמ"ש.

(שייך לדף רס"ו ד"ה וזה שאנו) וזה שאנו אומרים שהדם היוצא ממקור האשה בעת לידתה הוא דם טמא, עכ"ז דע דיש כאן ברירה, וברירה דברירה, כי הכל הוא כפי העולם שאנו מדברים, כי אם הוא בנוק' דאצילות, או באימא עילאה, הנה אותו הדם היוצא ממנה, אע"פ שבערכה הוא סיגים, עכ"ז עדיין צריך להתברר בנוק' תתאה מלכות כו', וכן הולך עד שמתברר מכל עולם עד שיורד בנוקבא תתאה ועשיה, ושם מה שיוכלו להתברר הוא סוד סיום הבירור כו', וא"ת, א"כ שדם היוצא בסוד הלידה מאימא, חוזר ומתברר במלכות נוק' תתאה, וכן דם היוצא בסוד הלידה במלכות חוזר ומתברר בעולם הבריאה, כיון שאינו מבחי' ז'ין דאצילות, איך עלה אעיקרא בסוד העיבור באימא עילאה, לפי מ"ש רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"ד ז"ל, והטעם שאין באימא כח

כולם ניתנו ביסוד דאימא על ידי סוד הזווג בג' ימי קליטה, אבל הניצוצות בג' ימי הקליטה לא נכנסו תוך היסוד דאימא, אלא י"ט ניצוצות מילוי דשם מ"ה לבד, וכל שאר היו נכנסים והולכים על סדר נכון שכתב רז"ל בפרקין לקמן, כל ימי המשך העיבוד, ניצוץ א' בכל יום ויום, ואם הניצוצות לא נכנסו בתוך הכלים בשלשה ימי הקליטה, כ"ש וק"ו האורות. ודע, כי הניצוצות דם רפ"ח, ד' פעמים ע"ב, דארבע שמות דעסמ"ב, וסדר כניסתם כתב רז"ל, ח"י ניצוצין בג' ימי קליטה, ומשם ואילך ניצוץ אחד בכל יום, ע"ר ניצוצין, כנגד ע"ר ימי הריון. לכל האורות, שהם עצמות עסמ"ב, העולים רל"ב, לא השמענו רז"ל סדר כניסתם, ואיך יבא במספר הימים, וגם שהאורות נתקנים בו' חדשים, אור ספירה א' בכל חדש מספר האורות במספר ירחים לאבא.

(שייך לדרך רס"ח ד"ה ודע, לפני המלים ואבא נתן) ואבא נתן טיפת דכורא, ואימא נתנה טיפת הנוק', ועי"ז נתקשרו הכלים כו', ונלע"ד חיים כי טיפות אלו הם מבחי' שם מ"ה החדש, אשר על ידו נתקן הבין כו'. בההיא כתבו רז"ל לקמן פ"י וז"ל, וזה בכח שגם יצאו השתא ונתערבו עמהם ו"ק דמ"ה ונדע כו', ואז ירדה טיפת מ"ד, שהם ג' מלכיות דג' קצוות דמ"ה החדש כו', וגם היא נתנה טיפת מ"ן, שהם ג' מלכיות דנוק' דמ"ה יע"ש. ודע שהדבר צריך תלמוד, לדעת להבין ולהשכיל, סדר יציאת שם מ"ה החדש הנקרא עולם הברורים כנודע, כי זאת מצינו ב' עולמות הקודמים אליו, שהם עולם העקודים ועולם הנקודים, כי היה הפרש רב המרחק ביניהם כמ"ש רז"ל בשער הנקודים פ"ד ז"ל, ונבאר מציאות יציאתם לחוץ, הנה כאשר יצאו אלו הנקודות העשר, שהם מן הכתר עד המלכות, היתה יציאתם הפך יציאת העקודים, כי שם ביציאת העקודים יצאתה המלכות תחילה, והכתר באחרונה. וכאן בנקודים, היה בהפך, כי הכתר שלהם יצא ראשון, ובו היו כלולים כל ה'ט' אחרונות יע"ש. נמצא היות רב ההפרש בין סדר יציאת עשר ספירות דעולם העקודים,

כו', יע"ש"ב ובעומק, ונמצא אתה למד, ששני פעמים נעשה להם הבידור, ראשונה כאשר עולים הבחינות מבי"ע בסוד מ"ד ומ"ן על ידי מחשבה העליונה מתבררים, ומה שהוא פסולת גמור עד שאינו צריך להכנס בסוד העיבור, כי כבר הוא סיגים, זה נבדל תכף ומיד, כד אתי אכתש אומנא וזריק ניצוצין לש"ך עיבר, ואינו נכנס בסוד העיבור, ומה שנכנס בסוד העיבור הוא מה שצדיך בירור פעם שנית, שאי אפשר לכסף להתברר בפעם אחד, ולא ישארו סיגים מעורבים בכסף, ושם תוך מעיה דאימא מתבררים שנית, ושארית הסיגים יוצאים בעת הלידה בסוד דם הלידה, בסוד שאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם. והשתא אתי שפיר שאותו פסולת היוצא מבידור ראשון קודם שיכנס בסוד העיבור, כי לא הוצרך לו עיבור, הוא הוא הקליפה שבכל עולם ועולם, וגם באותו עולם עצמו כנגד כל בחינה ובהי' דאותו עולם בפרטות. ומה שנכנס בסוד העיבור ומתברר שנית ויוצא בסוד דם הלידה, הוא היא החוזר ומתברר מפרצוף לפרצוף מאמא למלכות, ומעולם לעולם, מאצילות לבריאה, כי מה שהוא סיגים בערך עולם האצילות, אינו סיגים בערך עולם הבריאה, וכן מפרצוף לפרצוף כמ"ש דז"ל.

(שייך לדרך רס"ו ד"ה ונחזור, לפני המלים ובהיותו בסוד) ובהיותו בסוד העיבור הוא תכ"ב. נה"י נעלמים וכלולים תוך החג"ת כו', היינו בפרצוף נה"י עצמו הנתקן ומתברר על ידי העיבור, כנודע שחב"ד חג"ת שלו נתקנו ונגמר בדורם, ונה"י דנה"י לא נגמר עדיין להתברר בעיבור כמ"ש רז"ל לעיל, ונמצא נה"י דנה"י כלול בחג"ת דפרצוף נה"י.

(שייך לדרך רס"ח בסוף ד"ה והנה כאשר, לפני המלים ואמנם כ"ז) ואמנם כל זה הוא בבחינת הכלים כו'. ולעיל בפרקין כתב רז"ל ז"ל, והנה נתבאר כי האורות והכלים והניצוצות כולם נכללו בבחי' תכ"ב, והלבישו את הנה"י דא"א, ואויא מכסה עליהם יע"ש. וא"כ מ"ש רז"ל, כל זה הוא בבחי' הכלים, ר"ל שהכלים

לסדר יציאת י"ס דעולם של הנקודים. ואם כן ניחוי אנן, סדר יציאת שם מ"ה החדש נקרא עולם הברורים, באיזו אופן היתה, אם נאמר שתחילה יצא הכתר דמ"ה, ובו כלולים כל הט' אחרונות שתחתיה, אי אפשר לומר כן, שהרי מכתר דמ"ה נתקן עתיק, ואחר כך בחכמה דמ"ה נתקן א"א, ולא עלה בסוד העיבור בעתיק ונוק' אלא א"א ונוק' לבדו דוקא, וכן בא"א ונוק' נתקנו או"א מבינה דמ"ה, ולא עלו בעיבור בא"א ונוק' אלא או"א דוקא הם לבדם, כנודע שלא נתקנו כל פרצופי האצילות, אלא כל אחד במדרגה אחר העליונה ממנו דוקא, וגם על הסדר, עתיק, ואחר כך א"א, ואחר כך אבא ואימא, ואח"כ זו"ן, ולא הוה אפשר להקדים חד לחבירו, לא בסדר ולא בזמן, כמ"ש רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"ד, ובשער דרושי אבי"ע פי"ב, ובספר מבוי"ש שע"ב ח"ג פ"ח יעויין שם. ואין אפשר לומר, שכשיצא הכתר דמ"ה, היו כל הט' אחרונות כלולים בה, וכן כשיצא חכמה דמ"ה, היו כל הח' תחתונות כלולים בה, אם כן היו שם בסוד העיבור, ואין הדבר כן, כי לא היה בסוד העיבור אלא אריך אנפין לבדו בעתיק, והשתא פשיטא ופשיטא שאי אפשר אפילו להעלות בסלקא דעתין ולומר, שהיה על סדר יציאת עולם העקודים, שיצא המלכות תחילה, ואחר כך ו"ק, ואחר כך ג"ר, כי זה הפך הענין, והפך הסדר, שהרי עתיק נתקן תחילה קודם הכל מכתר דמ"ה, ואחר כך א"א מחכמה דמ"ה. כי על כן נראה לע"ד ברשות קבהו"ש, שסדר מ"ה החדש, לא היה לא כסדר עולם העקודים, ולא כסדר עולם הנקודים, אלא כאשר עלה כרצון המאציל העליון להחיות מתים ועלו הכלים מבי"ע לאצילות, ועלו האורות למין למעלה למעלה, עד ע"ב הכולל וע"ב דס"ג הכולל, ונעשה הזווג ההוא דטמיר ונעלם בסוד פנימיות המצח דא"ק, ועל ידי אותו זווג נולד שם מ"ה החדש, כמ"ש רז"ל בפ"א משער התיקון, הנה לא יצא ונתגלה כל שם מ"ה החדש לחוץ כאחד, אלא בתחילה היה עיבור דעתיק, במקום שהיה, כי לא פורש (ונלענ"ד כבר פירש שהיה בבינה דא"ק, ועיין הגהות השמ"ש) כי רז"ל סתמו בחותם

התעודה, ונמשך בעיבור ההוא כתר דמ"ה, וכתר דמ"ה המשיך שם כל החלקים שלקח מכל הבין כנודע, ונתקנו דכו"ן דעתיק, ואחר כך היה זווג בעתיק ונוק', והמשיך ה' תחתונות דכתר דב"ן, ובסוד מוחין המשיך חכמה דמ"ה ונתקן אריך אנפין ונוקבא, ואחר כך היה באריך אנפין ונוקבא זווג, ונמשכו החלקים שלקחו אבא ואימא מב"ן, גם המשיכו מרום המעלות בינה דמ"ה לצורך או"א, ועל ידי כן נתקנו אבא ואימא. ואחר כך או"א היו ממשיכים חלקי (בין) דו"ן, ועל ידי זווגם היו ממשיכים מרום המעלות חלקי זו"ן דמ"ה, ועל ידי כן נתקנו זו"ן. (עיין בס' שמן ששון שסתר כל זה). והעד והראיה מ"ש רז"ל בפרקי, ולקמן פ"ו, בשלשה ימי הקליטה נתקנו המלכות דו"ק, שבכל קצה וקצה, ע"י המלכיות דו"ק דמ"ה, שהם טיפות דאבא ואימא, ובעיבור נתקן נה"י דכל קצה וקצה דמ"ה, ודיניקה נתקן חג"ת דכל קצה דמ"ה, ואחר כך חב"ד דכל קצה דב"ן, על ידי חב"ד דכל קצה דמ"ה יע"ש. הרי שכל המ"ה היה נמשך על ידי זווגים דפרצופים עליונים, כל בחינה ובחינה וכל מדרגה ומדרגה בעת בא זמן תיקונו, ומינה נלמוד לכל פרצופים העליונים, שחלק המ"ה שלקח כל אחד ואחד נמשך ונתגלה אליו ע"י זווג פרצופים העליונים ממנו בעת בא זמן תיקונם.

(שייך לדף רס"ט ד"ה והנה מציאות, לפני המלים והנה כבר) והנה כבר נתבאר, כי הניצוצות הנמשכים להכנס ולהתתקן בזמן תשעה חדשים דעיבור, וכאשר כל חדש ל' יום, יהיו כולם ע"ר ימים, והולד נולד ברע"א כו', נתקנים ע"ר ניצוצות, ניצוץ אחד בכל יום, שבין כולם הם רפ"ח ניצוצות. וא"ת, הלא בשלהי פרק דלעיל כתב רז"ל ז"ל, ושם נתבאר כי הרפ"ח הם ארבע שמות עסמ"ב, ע"ב ניצוצות מכל אחד, והנה הג' ראשונות שהם עס"מ הם בז"א לבדו כו', אבל שם ב"ן הוא בנוק' דז"א יע"ש, ואם כן שאין בז"א אלא ג' ע"ב העולים רי"ו, לא היה צריך להיות בעיבור אלא כמנין רי"ו, אחר שנוציא

(שייך לדרך רע"ד ד"ה אח"כ בגדלות) ואחר כך בגדלות בא חב"ד שבכל קצה דב"ן, וחב"ד שבכל קצה מו"ק דמ"ה, ונמצא שכבר ו"ק דז"א נגמרו כל אחד מ"ס דמ"ה וב"ן, ולכן הם נקראים מוחין דגדלות דו"ק, ואחר כך באו ג"ר בפעם א', שכל אחד כלולה מ"ס דב"ן ו"ס דמ"ה, ואז ז"א נקרא גדול ושלם כו'. כל זה הפרק הולך בשיטת מ"ש דז"ל בשער התיקון פ"ה ופירש גדלות דו"ק, ואחר כך גדלות אמיתי. עיין שער המוחין דז"א פ"ה ופ"ו. כי הענין שז"א כולל נרנח"י שלם, וכל אחד מנרנח"י שבו הוא נרנח"י שלם, והם נרנח"י דנפש, ונרנח"י דרוח, ונרנח"י דנשמה, ונרנח"י דחיה, ונרנח"י דיחידה שבין כולם הם כ"ה בחינות, וכלותם הם ה'. והנה בתחילה בעיבור בא נפש שבנפש, ואחר כך ביניקה בא כאחד נפש ורוח דרוח, ועל ידו נתגלה ובא רוח שבנפש, והרי השתא נשלם בו"ק, והם ג"ר דנפש, וג"ר דרוח. ואחר כך בגדלות אמיתי, באו נרנח"י דנשמה, ונרנח"י דחיה, ונרנח"י דיחידה. וזהו שכתב רז"ל שכל אחד כלולה מ"ס, וע"י נתגלו ובאו נח"י דרוח, ונח"י דנפש. וזה הנח"י דרוח ונח"י דנפש, הוא הנקרא גדלות דו"ק, ונשמה חיה יחידה הכוללים, הוא הנקרא גדלות אמיתי, שאז ז"א גדול ושלם.

(שייך לדרך רע"ה ד"ה וכבר ידעת) והענין כי אבא כלול מ"ה דמ"ה ומ"ה דב"ן, ואימא מב"ן דמ"ה ומב"ן דב"ן, ואז מתחלפים, ונכנסו בצלם נה"י דאבא המוחין שהוא מ"ה דמ"ה ומ"ה דב"ן. בצלם נה"י דאימא. המוחין ב"ן דמ"ה וב"ן דב"ן. נמצאו החו"ג שבז"א מצד אימא, הם מ"ה וב"ן, ושניהם דב"ן. ומצד אבא, הם מ"ה וב"ן, ושניהם דמ"ה ע"כ. וצריך לפרשו, תחילת כל צדיך שתדע, שארבע פדצופים שהם אבא ואימא עלאין וישו"ת, בין כל הדי' אלו, לא לקחו לחלקם מ"ה ומב"ן הכוללים שבהם נתקן כל אצילות, אלא חכמה ובינה דב"ן, ובינה דמ"ה, ובאלה הג' ספירות כלליות, נתקנו כל ד' פדצופים אלו בודאי הגמור בלי שום ספק, אבל כיצד נתחלקו ג'

ניצוצות בימי הקליטה. וצ"ל, שמ"ש רז"ל שהשלשה שמות הם בזעיר אנפין, שהם עס"מ, והד' שהוא ב"ן הוא בנוקבא, אינו אלא כשנבא לחלק הרפ"ח בכללות בין ז"א ובין נוקבא, אבל לפי שלית ספירה דלא אתכללות בה המלכות, והרי אתכללות המלכות בז"א, וכללות הז"א במלכות, וכל אחד ואחד יש לו רפ"ח שלם לו לבדו.

(שייך לשם) ונודע כי הרע"א ימים הם זולת ימי הקליטה, ולכן אמרו בגמרא אין האשה יולדת, אלא או לרע"א, או לרע"ב, או לרע"ג, לפי שהע"ד ימים הם ימי הריון המוכרח, שהוא ט' חדשים, ושלשה ימים הם ימי הקליטה כו'. זו היא שקשה, שלפי דרוש זה נמצא, שמוכרח הדבר להיות העיבור ט' חדשים שלימים, כי מספר הימים עולים כך, ולא סגי בלאו הכי, והא קחזינן מעשים בכל יום שנולדים לשמונה חדשים ויום או יומים שנכנס בחדש התשיעי. ועוד שרז"ל לעיל שער רפ"ח פ"ו כתב ז"ל, והנה נודע כי ימי העיבור אינם רק שמונה חדשים, כי ביום א' שלוקח בחדש התשיעי מספיק כנודע, ואפילו אותו היום עיקר לקחתו הוא מפני ספק יום הקליטה, יעויין שם כי צ"ע.

(שייך לדרך רע"ד ד"ה אח"כ בהמשך) ואחר כך בהמשך כל ט' ימי חדשי העיבור נתברר נה"י כו', על ידי שבאו ג"ר נה"י דכל קצה מו"ק דמ"ה כו', ואחר כך ביניקה נתבררו גם בחינת חג"ת כו', וכן באו חג"ת שבכל קצה מו"ק דמ"ה כו', ואח"כ בגדלות באו תחילה חב"ד שבכל קצה דב"ן, וחב"ד שבכל קצה מו"ק דמ"ה ונמצא כו'. נמצינו למדין מדבריו, שכל אחד מג' פדצופים הכוללים דז"א, שהם: פדצוף נה"י, ופדצוף חג"ת, ופדצוף חב"ד, כל חד וחד כלול מ"ה וב"ן. ולא עוד, אלא שלא נתקן ונתברר הב"ן דפדצוף ההוא, עד שנצטרף עמו דוגמתו חלקו דמ"ה, יבשער חו"פ פ"ד ופ"ה, שקול וטרי רז"ל, ומסיק דלעולם זה הוא הכלל החיצוניות הוא של ב"ן, והפנימיות לעולם הוא דמ"ה, וסדר עמידתם והיותם זה בתוך זה שם בפ"י נסתפק בדבד יע"ש.

יע"ש. וכן בפ"י דשעד המוחין דז"א כתב ז"ל, ואחר כך בהכנסם בז"א, נתחלפו יע"ש. אלמא שאין החילוף הזה נעשה, אלא אחד הזווג, כבואם להכנס בז"א. ואחד החילוף ג"כ, הדי אבא ויש"ס כולו מ"ה. ואימא ותבונה, כולם ב"ן. וחלוק הוא, שקודם היו הזכרים ממ"ה דמ"ה, וממ"ה דב"ן. והשתא הם מ"ה וב"ן דמ"ה. וכן הנקבות קודם היו מב"ן דמ"ה ומב"ן דב"ן, והשתא אחד החילוף, הם מ"ה וב"ן דב"ן. ונמצא הזכרים כולם מ"ה. והנקבות כולן ב"ן. וטעם הצטרכות החילוף הזה, כתבו רז"ל בשער ז"א פ"ג וז"ל, דאל"כ איך ידווגו זכר עם זכר, ונקבה עם נקי' כו', והבן זה עכ"ל, ודבריו צריכים פירוש. ולע"ד שהכוונה במ"ש רז"ל בשער דדושי הצלם פ"ה, ובשער מ"ד ומ"ן פ"ד וז"ל, והענין, כי מתחילה מתעוררים ג"ר שבאדם להזדווג, שהם בחי' ג' מוחין שברישא, ומוציאין הטיפה ההיא מזווג הנעשה שם על ידם, ואחר שהנוקי' העליונה שהיא הבינה שבראש, נטלה הטיפה מסוד זווג, או מורידה למטה אל היסוד, וחוזרת לצאת אל הנוקי', ונמצא שבתחילה מזדווג האדם מיניה וביה להוציא הטיפה שלו ממוחין דיליה, ואח"כ יורדת אל היסוד בו, ואז נותנה לאשתו ביסוד שלה יע"ש. נמצא שכאשר הוא זמן שנעשה הזווג בנעיר אנפין, בתחילה מזדווגים מוחין שלו שהם ג"ד שלו מניה וביה, ואחר כך יורדת הטיפה ליסודו למטה, כדי להזדווג בנוקבא ואם כן המוחין הנכנסים בנה"י דאבא, גו גופא דזעיר אנפין, היו כולם מ"ה, חכמה והסדים, מ"ה דמ"ה, ובינה וגבורה, מ"ה דב"ן. איך ידווגו זכר עם זכר, שהם מ"ה דמ"ה ומ"ה דב"ן, ושניהם זכרים. לא כן אחד שנתחלפו, שבא מ"ה וב"ן דמ"ה, במוחין בנה"י דאבא, ניחא שהב"ן שלו נעשה נוקבא אליו, וכן מוחין הנכנסים בנה"י דאימא, גו גופא דזעיר אנפין, היו כולם ב"ן, חכמה והסדים, ב"ן דמ"ה, ובינה וגבורות, ב"ן דב"ן, נמצא כולם נקי', נוקבא דמ"ה ונוקי' דב"ן, והיאך ידווגו נוקבא עם נוקבא. לא כן עתה, שהם מ"ה וב"ן דב"ן, שהב"ן שלו נעשה נוקבא אליו, לפיכך אחד החילוף נעשה הזווג שפיר,

ספירות אלו, בין ד' פרצופים אלו, בזה יש לשונות דז"ל חלוקים זה מזה, נראים כסותרים זה את זה, ועיין פט"ו משער א"א, ופ"ד משער או"א, ובמקומות אחרים, אבל מאי דאתינן עלה כאן בפרדקין הוא זה, שצריך שתניח בהנחה יתד בל תמוט, שמ"ה וב"ן דב"ן, הוא שחכמה ובינה דב"ן, חכמה נקרא מ"ה דב"ן, ובינה נקרא ב"ן דב"ן וכללותם ב"ן. ובינה דמ"ה, הזכרים שבה שהם כתר חכמה וו"ק שבה מלכות (צ"ל מ"ה ול"ג מלכות) דמ"ה, ונקבות שבה שהם בינה ומלכות, ב"ן דמ"ה, וכללותם מ"ה. ועיקר מ"ש רז"ל בשער מוחין דז"א פ"י, כי התחלקות ג' ספירות חו"ב דב"ן ובינה דמ"ה, בין ד' פרצופים אלו, כי אבא עילאה לקח לחלקי כתר וחכמה דבינה דמ"ה, וו"ק דחכמה דב"ן הרי נתקן ממ"ה דמ"ה וממ"ה דב"ן. והרי הוא הכל מ"ה. ואימא עילאה לקחה לחלקה בינה דבינה דמ"ה, וה' קצוות דבינה דב"ן, הרי שנתקנה מב"ן דמ"ה, ומב"ן דב"ן, ויש בה מ"ה וב"ן, והכל ב"ן. ויש"ס לקח ו' קצוות דבינה דמ"ה, ומלכות דחכמה דב"ן, הרי שנתקן ממ"ה דמ"ה, וממ"ה דב"ן, ויש בו מ"ה וב"ן, והכל מ"ה. ותבונה לקחה מלכות דבינה דמ"ה, ומלכות דבינה, דב"ן, הרי שנתקנה מב"ן דמ"ה, ומב"ן דב"ן, והכל ב"ן. הרי שד' פרצופים אלו, כל חד וחד כלול לו לבדו ממ"ה וב"ן, אלא שהזכרים שהם אבא ויש"ס, כל אחד נתקן ממ"ה דמ"ה וממ"ה דב"ן, והכל מ"ה, בכל חד. והנקבות שהם בינה ותבונה, כל חדא וחדא לבדה נתקנה מב"ן דמ"ה, ומב"ן דב"ן, והכל ב"ן בכל חדא. וכשנעשה הזווג כדי להוליד מוחין לזו"ן, בין כשהזווג נעשה באבא ואימא עילאין, בין כשנעשה בישסו"ת, מתחלפין המוחין בין זכרים לנקבות, על זה הדרך, בינות וגבורות דאבא עילאה, נתנים בנצח דאימא עילאה, ובחצי יסודה, ונעשים אליה חכמות והסדים. וחכמות והסדים דאימא, נתנים בהוד דאבא, ונעשים אליו בינות וגבורות. וכן על זה הדרך הוא בישסו"ת, כמ"ש רז"ל בפ"ד משער או"א. והנה כל זה ההתחלפות הוא נעשה אחד הזווג, בעת בואם להכנס בז"א, כמ"ש רז"ל שם ז"ל, ואחר הזווג מתערבות ונכנסים

לכל אחד מבניו לבן ולבת, ע"כ הבן שהוא זעיר אנפין, יורש את אביו ואת אמו, לקח מ"ה וב"ן, ונוקבא יורשת או"א, בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע, ולקחו מ"ה וב"ן יע"ש. והנה אע"פ שגם אבא ואימא כל אחד ואחד כלול ממ"ה וב"ן, כמ"ש דו"ל שם ממש, ובכל המקומות האמורים, מ"מ כל זה היה, בעת שנתקנו כל העולמות וכל הפרצופים, שמאבא ואימא עילאין ולמטה, כל פרצוף ופרצוף בפני עצמו, נתקן במ"ה וב"ן, אשר הגיע לו לחלקו. ושם בפ"ג דשער זו"ן, מדבר רז"ל במוחין הנמשכים להם בכל יום ויום, לצורך להוליד מוחין לזעיר אנפין, כי במוחין ההם אינו נמשך על ידי אבא אלא המ"ה, ועל ידי אימא נמשך הב"ן, באופן שאין בכל פרצופי האצילות מי שיהיה כולל במוחין שלו כל ארבע בחינות, מ"ה וב"ן דמ"ה [ומ"ה] וב"ן דב"ן, אלא זו"ן לבדם דוקא, שכל אחד מהם יורש את אביו ואת אמו, ואע"ג דק"ל הלכתא רווחת, שהבת אינה יורשת, וכן לשון דאדרא, ברא ירית ולא ברתא, ומניה איתון ברתא, וכמ"ש דו"ל בפ"ג משער התיקון יע"ש, מ"ש שהבת יורשת את אביה ואת אימא, ר"ל על ידי ז"א בעלה לוקחת כל ארבע בחינות, ועיין מה שנכתוב בעניותין לקמן, ולפי העלות שז"א לוקח לו לבדו כל ארבע בחינות, מ"ה וב"ן דמ"ה, ומ"ה וב"ן דב"ן, לכך הוצרך ההתחלפות, שיבואו מ"ה וב"ן דמ"ה בנה"י דאבא, ומ"ה וב"ן דב"ן בנה"י דאימא.

(שייך לדף דע"ו ד"ה וצריך שתדע) וצריך שתדע, כי הי"ס של הנקבה הם הופשים כל אורך ז"א, אלא שנחלק לב' כו', לכן כל מחצית העליון של רחל, נקרא על שם לאה כו', דברי דו"ל צריכים פירוש, כי מה ענין לאה אצל רחל, אם מדבר בלאה האמורה, שהיא נבנית ונתקנת מאחוריים דתבונה, הלא היא עומדת פני מ"ה אצל אחורי זעיר אנפין, ורחל היא בזעיר אנפין אחוד באחור, והיאך לאה תתלבש ברחל, ופני שתיהן זו למזרח וזו למערב, ועוד דאמד לכן כל מחצית עליון של רחל נקרא על שם לאה, מבואר שנקרא על

במוחין דנה"י דאבא, ובמוחין שבנה"י דאימא מניה וביה, וא"ת, ומעיקרא כל החילוף הזה לא נעשה, אלא לאחר שנעשה זווג תחתון באבא ואימא והולידו המוחין, וכדי להכנס בגו גופא דזעיר אנפין נעשה המוחין והחילוף הזה, אם כן מעיקרא כשנודווגו אבא ואימא כל אחד במוחין ג"ר דיליה מיניה וביה, הרי היה כולו מ"ה, מ"ה דמ"ה ומ"ה דב"ן, ואיך נודווגו זכר עם זכר, וכן אימא היתה כולה ב"ן, ב"ן דמ"ה וב"ן דב"ן, ואיך נודווגו נקבה עם נקבה, אין כאן ק', שצריך שתדע שהמוחין הנמשכים לאבא ואימא, הם על ידי שתי המזלות, שהם תקון הח' ותקון הי"ג, תקוני דיקנא קדישא, ועל ידם מזדווגים אבא ואימא, תקון הח' משפיע החסדים באבא, ותקון הי"ג משפיע הגבורות באימא, כמ"ש רז"ל בשער אבא ואימא פ"ד, ובפ"ח אות ג', ואם כן כיון שאבא אינו לוקח אלא חסדים, והוא עצמו הכל בחי' מ"ה, מ"ה דמ"ה ומ"ה דב"ן, נעשה מ"ה דב"ן בחי' נוק' אל מ"ה דמ"ה וכן אימא כיון שאינו לוקחת אלא גבורות, והיא עצמה הכל בחי' ב"ן, ב"ן דמ"ה, וב"ן דב"ן, ב"ן דב"ן נעשה בחינת נוקבא אל ב"ן דמ"ה, ומ"ש רז"ל שם ז"ל, כי לא מצינו זווג דמ"ה עם מ"ה, כי הזווג הוא לתקן המלכים דמתו יע"ש, מיירי בזווג תחתון ביסוד דיסוד, בין דאבא ואימא, בין דזו"ן, כנודע שאין המלכים מתקנים אלא בזווג תחתון, וכיון שזו"ן לפי האמת בין ז"א בין נוקבא כל אחד ואחד לבדו, צריך שיקח כל ד' בחינות דמ"ה וב"ן הכוללים, שהם: מ"ה וב"ן דמ"ה, ומ"ה וב"ן דב"ן, והוא שכתב רז"ל שם, אחד שכתב ענין אבא ואימא, ז"ל, אמנם זעיר אנפין שלוקח המוחין שלו כפולים מצד אבא ומצד אימא, יעויין שם, וכן בשער זו"ן פרק ג' כתב ז"ל, ונמצא כיון שהז"א מלביש לבדו לכל נה"י דאריך אנפין אשר שם החו"ג דימין ושמאל, על כן לקח הזעיר אנפין לבדו חו"ב וחוי"ג דמ"ה, וכן בזכר, ועד"ז בנוק', כי היא מלבשת לזעיר אנפין המלביש את ב' צדדי א"א, באופן כי אין בכל הי"ס מי שיהיה לו מ"ה וב"ן בזכר, ומ"ה וב"ן בנוקבא, כי אם זו"ן, לטעם הנזיל כו', עד וכל אחד צריך לתת מחלקיו

הם עומדין אב"א, עד שגם היא קבלה אורות הפנים שלה, ויחזרו פב"פ (עיין שמן ששון דף ס"ג ע"א אות ב.).

(שייך לרף רע"ו ד"ה נמצא כי) ונמצא כי בהיותם פב"פ, אז יש אל ז"א פנים ואחור דמ"ה דמ"ה ופוי"א דמ"ה דב"ן, וכן אל הנוק', פנים ואחור דב"ן דמ"ה, ופנים ואחור דב"ן דב"ן כו'. פירוש ד' בחינות אל זעיר אנפין, וד' בחינות אל הנוקבא, תחילה יש מ"ה וב"ן דב"ן דבחינת אחור, מ"ה אל ז"א, וב"ן אל נוק'. ואח"כ פנים דמ"ה וב"ן דב"ן, מ"ה אל ז"א, וב"ן אל נוק'. ואח"כ מ"ה וב"ן דבחי' אחור דמ"ה, מ"ה אל ז"א, וב"ן אל נוקבא, ואח"כ מ"ה וב"ן דבחינת פנים דמ"ה, מ"ה אל זעיר אנפין, ב"ן אל הנוקבא, והרי הם ארבע בחינות כולם דמ"ה בזכר, וארבע בחינות כולם דב"ן בנוקבא, והם עזה"ד, חו"ב וחוי"ג דבחי' אחור דאימא, חכמות וחסדים בזעיר אנפין, בינות וגבורות בנוקבא, הרי הם מ"ה בז"א, ב"ן בנוקבא, ואחר כך חו"ב וחוי"ג דבחי' פנים, חכמות וחסדים בז"א, בינות וגבורות בנוק', הרי מ"ה בז"א ב"ן בנוקבא, והרי הם אחור ופנים דב"ן, כי כל המוחין הנמשכים על ידי אימא הם מב"ן כנודע, ואחר כך דאבא, כל המוחין הנמשכים על ידי אבא, מ"ה, והם חו"ב וחוי"ג דאחור דמ"ה, חכמות וחסדים לז"א, בינות וגבורות לנוקבא, מ"ה לז"א, ב"ן לנוקב', ואח"כ חו"ב וחוי"ג דפנים דמ"ה, חכמות וחסדים לזעיר אנפין מ"ה וב"ן, בינות וגבורות בנוקבא, וסדר לקיחתם הוא כך, בעמידה דלחש דחול עד באהבה, הוא מ"ה וב"ן דב"ן אחור, ומאהבה ואילך, הוא מ"ה וב"ן דב"ן דבחי' פנים, והם מבינות דישו"ת, ובחזרת העמידה בקול רם, לוקח מ"ה וב"ן דמ"ה, דבחינות אחור עד באהבה, ומאהבה ואילך, לוקח מ"ה וב"ן דמ"ה דבחינת פנים מחכמות דישו"ת, כמ"ש רז"ל בפ"ט משער המוחין דז"א.

(שייך לרף רע"ח ד"ה והנה, לפני המלים ודע כי) ודע כי אבא ואימא עליון, נעשו אבא מן הנקבה, חצי עליון דבינה דמ"ה כו', בפרקין מחלק רז"ל, בינה דמ"ה לחצאין באמצע

שם לאה, ואינה היא לאה לפי האמת, ופירוש דבריו כך הם, שרז"ל כתב בשער פרצופי זו"ן פ"ה, ולאהבת הקיצור לא העתיק לשונו, כי אם היוצא ממנו, הוא, שכל ה' פרצופי ז"א שהם פרצוף נה"י דעיבור, ופרצוף חג"ת דיניקה, ופרצוף נשמה, ופרצוף חיה, ופרצוף יחידה, כל חד יש לו בת זוגו נוק' שלו שוה אליו ממש בקומתו, והם עומדין אב"א, וכשם שזעיר אנפין הגדלות שלו הוא, שנכנס פרצוף חג"ת שלו, ומתלבש בתוך פרצוף נה"י שלו, וזה דיניקה, ואחר כך בגדלות הוא הוא שנכנס פרצוף חב"ד, תוך פרצוף חג"ת, כן גדלות הנוק' הוא ממש כמו הדרך הזה בדיוק, שאחר שנגדל ז"א בעת בא זמן גדלות הנוקבא, נכנס פרצוף הנוקבא דחג"ת, תוך פרצוף הנוקבא דחג"ת (צ"ל דנה"י) והרי היא נגדלת כשיעור חג"ת דז"א, ואח"כ נגדלת יותר, ונכנס פרצוף הנוקבא דחג"ת, (צ"ל דחב"ד) והרי היא נגדלת כשיעור החב"ד דז"א, וכל אלו הם אב"א בז"א, פרצופים מלובשים זה בתוך זה, ונוק' שבאחורי פרצוף נה"י היא הנקרא רחל הקטנה, העומדת מחצי הת"ת דז"א ולמטה, והנוקבות שבפרצופי חג"ת וחב"ד, הם הנקרא על שם לאה, יען כמו שלאה עומדת מחצי הת"ת דז"א ולמעלה, כן אלו ממש, כל דברי אלה, הם הם דברי רז"ל בשער אריך אנפין פט"ז ז"ל, והנה דוגמת אבא ואימא, הם ז"א ורחל השוים בקומתם, ודוגמת ישו"ת, הם יעקב ורחל הקטנים, מן החזה ולמטה דז"א והבן זה, ודע כי יש יעקב שהוא חצי דתחתון דז"א, והוא דוגמת רחל הקטנה, ויש יעקב ולאה, שהם אחוריים דז"א יע"ש. (עיין שמן ששון דף ס"ב ע"ב אות א.).

(שייך לרף רע"ו ד"ה ואמנם בעוד) ואמנם בעוד שלוקח ז"א הננים, עדיין אין לרחל רק אחוריים, אז נקרא פנים ואחור כו', דע כי זה הוא מדרגה ה', כי לא נזכרת בכל מקום, כי פנים באחור, ר"ל פני הנקבה מבייטים באחורי הזכר, ועיין מ"ש רז"ל שער המלכים פ"ח, ובס' מבוש"ש שע"ב ה"א פ"ו, לא כן כאן, שלא כתב רז"ל אם פנים באחור אלא אחור ופנים, ר"ל שאע"פ שז"א מקבל וקאי אורות דפנים, עדיין

הכתרים שלהם לבד, וכל השאר נשאר לאבא ואימא. ולפי צד זה שפיר יכול לומר, שאימא נעשית מחכמה שלימה, שאין חסר ממנה רק אחורי הכתר שלו, ואין זה נקרא חסרון כיון שפנים דכתר אצלה.

(שייך לרף רע"ח ד"ה נמצא, לפני המלים כי זה מ"ה) ג', וגם כי זה מ"ה וזה בין, שגדלה מעלתו ממ"ה, להיותה בחי' ס"ג כו'. וא"ת, בפ"ד דשער התיקון כתב רז"ל ז"ל, ואמנם צריך ליתן טעם אל הנזכר, כי הרי אלו הנקודות הם בחי' ס"ג, ואיך יהיו גרועים וטפלים לשם מ"ה החדש כו', התשובה הוא כי שם מ"ה החדש יצא מבחי' זוג ע"ב ס"ג כנ"ל, ולכן כיון שהוא נמשך מכח ע"ב עצמו, לכן גדול מן הס"ג. ועוד טעם אחר, כי בשם מ"ה לא היה בו שבירה, כמו שהיה בשם ס"ג עצמו. ועוד טעם ג', כי אלו בחי' נקודות בלבד של שם ס"ג, אבל מ"ה החדש הוא כולל תנת"א כו'. ועוד טעם ד', כי בשם ס"ג עדיין יש בו גרעון גדול עתה, והוא כי עדיין לא נשלם להתברר כו', אבל לעת"ל שיתקון כל בחי' ס"ג כו', אז חזור ס"ג לקדמותו ולמעלתו כו', יע"ש (עיי'ן שמן ששון דף ס"ד ע"ב אות ז') הרי שכתב ד' טעמים גדולים ועצומים, אשר מוכרח להיות גדול מאד שם מ"ה על שם ס"ג, ואם כן איך הוא נתן שלשה טעמים להגדיל שם ס"ג על שם מ"ה. וי"ל במה שנידקק במ"ש רז"ל שם, שטעם גרעון שם ס"ג, מפני שעדיין לא נשלם להתברר, ולע"ל בע"ה שיושלם בירור שם ס"ג יחזור לקדמותו ולמעלתו, ונחזי אנן, ניחא שיושלם להתברר, ובהכי פלטן מטעם רביעי, הרי נשאר שלשה טעמים לשיהיה שם מ"ה גדול על שם ס"ג, ואיך לע"ל יתגדל ס"ג על מ"ה. אלא על כרחי' כי עיקר הטעם הוא האחרון, שעדיין שם ס"ג גרוע, כי לא נשלם להתברר. ושלשה טעמים ראשונים טפלים הם וקלים הם. תדע, שהרי הטעם הראשון שנתן, כי שם מ"ה החדש יצא מזווג ע"ב וס"ג, וכי הבין שהוא הס"ג לא כך היה, שהרי כתב רז"ל בשער תנת"א מ"ב פ"א ז"ל, והנה רצה להוציא ג"כ ממ"ה ובין של הפנימים לחוץ,

דגופא. ובשער אניך פ"ה, מחלקה לאורכה, שכתב ז"ל, אבא דכורא לקח מ"ה דמ"ה, שהוא קו ימין, וחצי קו אמצעי דבינה דמ"ה. ואימא נוקבא, לקחה חצי בינה דמ"ה, שהוא קו שמאלי וחצי קו אמצעי יע"ש. לפי הדרוש כך הוא מחלקה, כי לעולם ידענו שבינה דמ"ה, היא נתחלקה בין שתי פרצופים, לכן כשנאמר שנחלקה אבא ואימא עילאין, כיון שהם זה בצד זה, כי אבא מלביש צד ימין דא"א, ואימא מלבשת צד שמאל, מוכרח לומר שנחלקה הבינה דמ"ה בין שניהם לאורכה. לא כן בפרקין, דקאי השתא לומר שנחלקה בין אבא עילאה ויש"ס, העומדין זה תחת זה מוכרח לומר שהחילוק היה שאבא לקח חציה העליון, ויש"ס לקח חציה התחתון.

(שייך לרף רע"ח, ד"ה נמצא, לפני המלים ולפי שאמא) ולפי שאימא גדולה לאין קץ מאבא, לג' בחינות: כי זה חצי בינה דמ"ה, וזה חכמה שלימה דבין כו'. ובפרקין לעיל במקומות אין מספר, הוא אומר שעתיק לקח ג"ר דחכמה דבין, וד"ר דבינה דבין. וכאן הוא אומר שזה חכמה שלימה דבין. (ולענ"ד לא קשה, שהרי כל מה שלקח ע"י אינו אלא מבחי' התוס' שנתוספו בעת התיקון לאו"א, שבתחילה היו כל אחד מ"ס, לא כן מבחי' המ"ה שכל בחינתה שמצד אבא, אינו אלא חצי בינה דמ"ה ודוק, שמן ששון). ומ"ש קול הרמ"ז, לא נתברר לי, ואני אומר כי כבר כתב רז"ל לעיל בשער הספקות, כי הנה כאשר אנו מסתפקים ואומרים, שאפשר שעלו בחינת אחוריים דב' כתרים דחוי"ב דנקודים ברישא דעתיק, אל תטעה לומר כי בחי' הפנים שלהם נשאר למטה בגופא דעתיק, כי דבר זה לא אפשר, שאחוריים יעלו למעלה ברישא, והפנים שלהם שהם יותר עליונים, ישארו למטה בגופא. אמנם צ"ל שבחי' הפנים נשאר במקומם, שהוא באבא ואימא לצורך עצמן, עיי'ן שם. ובספר מבו"ש שע"ג ח"א פ"ד, הוסיף לומר, שאם הפנים נשאר לאבא ואימא, כ"ש שאר חלקי חוי"ב יע"ש, ונמצא שיש צד לומר, שלא לקח עתיק מחכמה ובינה דנקודים, רק אחורי

שמדבר באר"א עילאין, שהם הם הנעשה כתרם בגרון דא"א. וכאן הוא אומר, שאימא עילאה טמירא תוך אבא עילאה. ובפ"ה דשער הזווגים כתב כדבריו בכאן. ואומר אני, שאין התטמרות והתלבשות זה כפשוטו, והאמת שלא אבא מתלבש באימא, ולא אימא מתלבש באבא. תדע, שהרי שניהם מלבישים לאריך אנפין, זה שהוא כן נמנע הוא שיהיה אבא ואימא מתלבשים אבא, מצד ימין. ואימא מצד שמאל, כנודע, וכמ"ש רז"ל לעיל בשער אבא ואימא. ואם ומתטמרין זה בתוך זה כפשוטו, ולא איתמר אבא טמיר וגניז יתיר, או אימא גנוזה וטמירה, אלא באור הנמשכים מהם, ורמיותן אלינו בשמות הקודש, וכדמיון א"א שהוא טמיר וגניז מכל, ואינו רמיותו אלינו אלא בקוצו של יו"ד. גם אימא עילאה, נרמזה במלוי היי"ד, ולא נתגלה אלינו אלא יו"ד של שם דאחיד באבא, ואורותיהם כשמתפשטים, פעמים אורות דאבא טמירין תוך אורות דאימא, כי כן אורות דש"ע דפני אבא, מתטמרין תוך אורות הש"ע דפנים דאימא, ולעילת העילות לו נתכנו עלילות, ואדרבא לעולם בנוק' היא בחינת דין בכל מקום שתהיה, בערך הדבר שבערכה, לכך נרמזה אימא עילאה במלוי, כי מלוי גימטריא אלהים, כמ"ש רז"ל בשער התיקון פ"ב.

(שייך לדף רע"ט ד"ה, אך באר"א) אך באבא יש מ"ה ובין אלא שהם ב' פרצופים, אלא שהם דבוקים יחד תדיר, אנפין באנפין, דוגמת עתיק, וכ"כ הם דבוקים, עד שנחשבים לפרצוף אחד לבר, הנק' אבא כו'. מ"ש דוגמת עתיק, לדוגמא בעלמא נקטיה שהרי הוא הכותב כי כל כמה שיורדים הפרצופים ממדרגתם, מתגלה מאד פירודם, ואם כן או"א צריך ביניהם יותר פרוד מא"א, ואין צ"ל מעתיק, כי שם בעתיק וא"א, כי אחד קדאתיו ואין אלהים עמדי, ואין שם אלא פרצוף אחד דוקא, אבל כאן באבא ואימא עילאין, לפי האמת הם ב' פרצופין המלבישין ב' צדדים ימין ושמאל דא"א, אלא שפניהם איש אל אחיו, ומתדבקים בפניהם כאלו הם חד פרצוף, והם שנים דבוקים. ולעיל פ"ב דשער עתיק, כתב רז"ל,

ואז עלו כל בחינות דס"ג הפנימיים כו', ומזווגים אבא ואימא עילאין כו', כן פה הטעמים דס"ג עם כל הע"ב כו', ואז מולידים בחי' ב"ן דחיצוניות, יעויין שם. הרי שגם הב"ן שהוא הס"ג, יצא לחוץ ונולד על ידי זווג דע"ב הכולל עם ע"ב דס"ג דא"ק, וכן הטעם הג', כי שם מ"ה כולל טנת"א שלם גם הס"ג עם שהוא ס"ג דס"ג נקודות דנקודות, כולל טנת"א שלם, כמ"ש רז"ל בפ"ב משער התיקון יע"ש. א"כ הרי שלא נשאר טעם כעיקר, אלא תרי טעמי, שבשם ס"ג היה השבירה, וכי עדיין גרוע הוא, שעדיין לא נשלם להתברר, ואלו הב' טעמים אחד הם, שהשבירה גרמא להצטרך לברור, לכן בע"ה לע"ל שיתוקן כל ס"ג, על ידי שיושלם הביורר, יחזור שם ס"ג לקדמותו ולמעלתו, והשתא כל ימי עולם הזה, בכללות כל שם ס"ג דכל כללות האצילות, יספיק טעם הזה להיות או הס"ג טפל וגרוע לשם מ"ה אבל בפרטות, בחכמה דס"ג דנקודות, מעיקרא לא היתה בו שבירה, כנודע שאר"א דנקודות לא היה ח"ו שבירה, אלא אחוריהם הוא שנתבטלו ונפלו למטה באצילות עצמו, ומה גם שאחוריים דאבא חכמה דנקודות, כבר נשלמו להתברר לגמרי, כמ"ש רז"ל בשער יעקב ולא פ"ב, שאחוריים דכל י"ס דאבא נתבררו, ונתקן מהם פרצוף יעקב יע"ש. א"כ מה שיהיה לעת"ל בכל כללות הס"ג, כבר הוא היה באחוריים דאבא, וא"כ שפיר ודאי חכמה דס"ג יכול להיות גדול מ"ה ודוק.

(שייך לדף רע"ח ד"ה ולכן נמצא) ולכן נמצא כי אימא יצאתה עתה טמירא ומלובשת תוך אבא כו'. (עיינן שמן ששון דף ס"ד ע"ב אות ח') יש להקשות, שבשער א"א פי"ג כתב רז"ל וז"ל, ועוד טעם א' כי הנה אבא טמיר וגניז יתיר כו', וכן בשער הזווגים פ"ב כתב רז"ל ז"ל, ונבאר עתה עניינם, דע, כי או"א שני כתרים שלהם הם בגרון דא"א כו', והנה בגרון דא"א נתבאר, שעד שם מגיעים אורות החוורת, שהם ב"פ מ"ב, של ב' הויות, ונעשה שם אחה"ע, ואמרנו שלהיות שאבא טמיר וגניז יתיר אכן הכתר דאימא כלול בכתר דאבא, יע"ש שהם דבריו דפי"ג דא"א, ומוכרח הענין

הוא, כי האמת הוא שאין האורות נגמרים להתקן, עד גמר שבעה חדשים, אבל הם מתחילין להתקן מתחילת ה' קצת, עד שנגמרים בתוך ה' כו', וכן על דרך הזה הוא בניצוצות, שנתקנים מעט מעט, ונכנסים בכלים עד גמר ט' חדשים כו', ואחר כך נשארים שם עם הכלים, עד גמר י"ב חדש שנגמרים גם בחי' הכלים כו'. מבואר מאלה דברי רז"ל, שבגמר תיקונם הוא ההפרש שיש בין אורות לניצוצות, בין אורות ניצוצין, לכלים. אבל בהתחלת זמן תיקונם, כולם שוים וכאחד מתחילים להתתקן, מיום הקליטה ואילך. ועוד כתב שם ז"ל, ואמנם בחי' האורות, הם ז' אורות, בז' חדשים, ונמצא שבכל חדש נגמר אור א', ואם תשכיל תבין, כי בג' חדשים הראשונים שהוא זמן היכר העובר, הנה בהם נתקנו שלש אורות כו'. גם בענין הניצוצות שם בפ"ב כתב רז"ל, שבג' ימי הקליטה, נכנס מילוי שם מ"ה, ואח"כ בכל יום, נכנס ניצוץ אחד, עד שבכל ג' חדשים, נכנס מילוי ס"ג, ומילוי ע"ב. והם ג' חדשים של היכר העובר יע"ש. ולפי' קשים דברי רז"ל בפרקין, שבג' חדשים הראשונים, הזווג היה לצורך הכלים, ומביאה הראשונה ואילך הזווג הוא כמעט לבטלה, כי כבר הספיק לאשה ולולד הביאה הראשונה, והלא בכל יום ויום מתברר והולך חלק מאנ"ך שלם. (ולק"מ, שהרי אינו ע"י זווג מה שמתברר, אלא אחר ימי קליטה של ג' ימים. מתבררים בלא זווג, כמ"ש בשער אנ"ך פ"ב, ועיין במב"ש שעה ח"א סוף פי"ח וזה פשוט. שמן ששון). גם מ"ש שבג' חדשים אחרונים הזווג יפה לאשה ולולד, כי הוא ביסוד הבינה לבחי' האורות אשר שם, והלא האורות כבר בששה החדשים הראשונים כבר נתבררו לא נשאר אלא חלק אחד מזו, (אשתמיטתיה מ"ש רבינו במב"ש שעה ח"א פ"י דף ק"ה יע"ש. שמן ששון).

(שייך לדרך רפ"ו לפני ד"ה ונמצא) ונמצא כי עליית והסתלקות המוחין שהם האורות דנה"י דאימא ממטה למעלה כנו', הוא לב' תועליות, אחד לצורך הלידה כו', והשני הוא לצורך המוחין דועיר אנפין כמבואר כו', לכך

שאבא ואימא כותל א' משמש בין שניהם יע"ש. ומ"ש רז"ל וכן באימא הוא כך כו', כללות אי"א עילאין נקרא בשם אבא, וכללות ישס"ת נקרא בשם אימא וכאן הולך רז"ל בשיטתו דלעיל, כי אבא עילאה ויש"ס נתקנו ממ"ה, ואימא עילאה ותבונה, נתקנו מב"ן.

(שייך לדרך רע"ט ד"ה ובזו"ן יש) ובזו"ן יש גרעון אחר כו', והענין כי ז"א כולו בחי' מ"ה, ונוק' כולה בבחי' ב"ן, והם נפרדים לזמנין בבחי' אב"א, ולזמנין פב"פ. פירוש, כי ז"א לקח ו' קצוות דמ"ה וו' קצוות דב"ן. ונמצא כולו מ"ה, שהוא מ"ה דמ"ה ומ"ה דב"ן. ונוקבא לקחה מלכות דמ"ה, ומלכות דב"ן, ונמצאת כולה ב"ן, ב"ן דמ"ה, וב"ן דב"ן. ולזמנים בבחי' אב"א, יען כי אפילו הב"ן שהם הגבורה, שהם חלקה, אינה נוטלתם אלא ע"י ז"א, וקודם נטילתם היא ממנו, הם בבחי' אב"א, כי צריכה היא אליו, ואחר נטילתם היא חוזרת פנים בפנים. וכל זה פשוט, ועיין שער אנ"ך פ"ז ובכ"מ.

(שייך לדרך ר"פ ד"ה והענין כי) והענין כי בנשמה עצמה יש נר"ן, וכן ברוח נר"ן, וכן בנפש נר"ן כנודע כו'. פירוש, כי בראש יש נר"ן, והם נשמה דנשמה, ונשמה דרוח, ונשמה דנפש, והם נר"ן דנשמה. כי נשמת הרוח בערך נשמה דנשמה, נקרא רוח, וכן נשמה דנפש, בערכם נקרא נפש, והרי הם נר"ן, וכן תפרש בנר"ן דרוח, שבלב, ובנר"ן דנפש, שבכבד. וע' בפרצופי זו"ן.

(שייך לדרך רפ"ה ד"ה וז"ס, לפני המלים בג' חדשים הראשונים) והענין נקשר זה בזה, כי הנה ג' חדשים ראשונים בחי' התשמיש קשה לאשה ולולד כו', עד ואין לה צער יע"ש. הנה לעיל בפ"א דשער אנ"ך כתב רז"ל ז"ל, הנה פשוט הוא ששלש בחינות אלו, אין זמן תיקונם שוה כי הכלים צריכים זמן רב להתקן, והניצוצות פחות מהם, והאורות זמן מועט מכולם. וזה פרטם, כי האורות אינם עומדין בסוד העיבור רק שבעה חדשים כו'. וביאור הענין

פנימים וה' מקיפים כלים, וכנגדם באורות. ג' כלים דו"א, וכנגדם ג' לבושי אימא, להלביש כו'. דברי רז"ל נראים הם תוך כדי דיבור סותרים קרי להו ה' כלים, וקרי להו שלש כלים. ועוד ג' כלים היכי משכחת לה, ובמקומות אין מספר הוא דאמר, מה שאין לזעיר אנפין אלא ג' כלים שלהי השער הזה ז"ל, והוא כי דע כלל אחד, כי אי אפשר להיות בז"א רק שלש כלים לבד, כנגד נר"ן, אך כנגד חיה ויחידה לא יש כלים. וכן בפ"ח משער חו"פ ז"ל, כבר כתבנו כי שלש כלים הם הנק' חיה כו'. ועוד שם בפ"ב ז"ל, צריך להאיר עיניך שלא תטעה במש"ל ותחשוב כי כמו שיש בכל פרצוף ופרצוף שבכל עולם ועולם, ה' בחינות נרנח"י הנקרא פנימיות, שכן ישנם ה' בחינות כלים כנגדם, כי אין הדבר כן, והענין, כי הנה הכלים הם חיצוניות ועביות, ולא יכלו להתלבש כל ה' מיני נשמה, רק ג"ת לבד, שהם נר"ן, ולאלה לבד היה כנגדם כלים וגופין. אך היחידה והחיה שבכל פרצוף, אין כנגדם כלים בפרצוף הוא עצמו לשיתלבשו בהם יע"ש. מבואר שכנגד חיה ויחידה אין כלי, ואיך יתכן ויתיישב מ"ש בפרקין ה' כלים כו'. ומה גם מ"ש בשער פרקי הצלם פ"ב ז"ל. והענין כי אין דבר שאין בו נר"ן וחיה, והם בחינת עסמ"ב הנז', והם בחי' מלכות, נה"י, חג"ת, חב"ד, כי כל א' מאלו הם מדרגה בפני עצמו כו'. והענין, כי כל פרק ופרק, וכל בחינה ובחינה מאלו הנז', יש עוד בשר גידין עצמות, והעור הוא המלכות המקפת את הכלי כו', שהיא שם ב"ן, ואחר כך הבשר בסוד זעיר אנפין מ"ה, ואחר כך הגידין בסוד אימא ס"ג, ואחר כן העצמות בסוד הלוּבן אבא ע"ב, יעויין שם. הרי שהעצמות הם סוד אבא בחי' חיה, הרי יש כלים לבחי' חיה, סוד אבא, ואיך הוא אומר שאין כלים, אלא לנר"ן. לכן דע והבן, כי מעיקרא אין כאן קושיא כלל, כי האמת הוא שכל דבריו הם דא"ה, והוא כך, כבר נודע כי האדם בהיותו יותר קטן שאפשר להיות בעולם אינו אלא כשהוא בעיבור, ואפילו שם, הוא שלם באברים וגידיים, רמ"ח אברים ושס"ה גידיים, עור בשר גידין

הוצרכו להתרוקן מן האורות שלהם, כדי שיכנסו במקומם אורות המוחין דזעיר אנפין כו'. יש לחקור, שהרי נודע שמוחין דאימא באים מלובשים בכלים נה"י דאמא, ומוחין דנה"י דאבא באים מלובשים בנה"י דאבא. בשלמא נה"י כלים דאמא, מתרוקנין מאורות שלהם ונכנסים במקומם אורות מוחין דזעיר אנפין בשעת הלידה, כמו שכתבו רז"ל בפרקין, אבל כלים דנה"י דאבא, באיזו זמן ובאיזו שעה מתרוקנין מאור שלהם עצמם, כדי שיכנסו בתוכם אורות המוחין דזעיר אנפין, כי בודאי מתרוקנין הם, שאי אפשר לב' אורות לעמוד שם ביחד, כמ"ש רז"ל באורות דאימא, וכל שכן וק"ו הדברים, ונמצא לפי דברינו שבודאי גם נה"י דאבא הכלים מתרוקנים מאור שלהם, וגם אפשר שנאמר שגם לאבא נעשים לו נה"י חדשים כמו אימא. אמנם עיין בשער דרושי הצלם פ"ד ופ"ה, כי שם נראה, שלא הוצרכו נה"י חדשים לאימא, אלא לזמן שכבר נכנסו מוחין דנה"י הכלים דאימא, ודאבא עדיין לא נכנסו והיא צריכה להזדווג עם אבא בכל עת ובכל רגע, לכך נעשים לה נה"י חדשים. לא כן שכנסו גם מוחין דאבא מלובשים בכלים דנה"י דאבא, שאז נעשה הזווג דאבא ואימא בהיותם גו גופא דזעיר אנפין. ועיין מ"ש רז"ל בשער סדר אבי"ע פ"ב. ואם כן אינם צריכים לאבא כלים בנה"י שלו להתחדש לו. ועל כל אלה הדברים גם רז"ל, לא האיר עינינו בעונותינו, מאי"ן יבא עזרנו באור פני מלך חיים, הוא יאיר עינינו, ובפרט כאשר נשים עיין השכל להעמיק במ"ש רז"ל בפ"ב משער הנקודים ז"ל, ולכן מה עשה א"ק טרם שהוציא האורות אלו דרך העינים, צמצם עצמו צמצום אחר והוא כו'. והמ"י וידמה מילתא למילתא איך בכל האצילות, בחינת חצי ת"ת ונה"י תמיד מאירים בעולם התחתון, כי נה"י דו"א מאירים אל הנוק', ונה"י דאבא ואימא ודאריך אנפין מאירים לז"א כו', תבין כי כל בחי' מוצאת אורות חדשים היה קודם להם ענין הצמצום כו' ודוק היטב, ועיין דרוש א' דשער דרושי הצלם.

(שייך לדרך רפ"ז ד"ה ה' פנימים) ה'

שבעצמות. וכ"ז הפרצוף דיניקה נכנס ומתלבש תוך פרצוף של עיבור. ואח"כ בגדלות בא פרצוף הג' גדלות גמור, בחינת העור, נשמה שבנפש. ובחינת הבשר, נשמה שברוח. ובחינת הגידין, נשמה דנשמה. ובחינת העצמות, נשמה דחיה. ובחיי מוח דעצמות נשמה דיחידה. הרי פרצוף השלישי כולל גרנח"י שלם דבחינת נשמה, רמ"ח אברים ושס"ה גידים, עבג"ע מוח שבעצמות. הרי שהם ג' כלים, ואין עוד כלי, והם חמשה כלים ממש, שהם ה' בחינות עבג"ע ומוח שבעצמות בכל פרצוף ופרצוף. נמצאת למד, שגרנח"י דנפש, גר"ן שבו מתלבש בכלים דעיבור יניקה דמוחין. וזוהי ויחידה שבו, לא נתלבש בכלי, ונשאר עליו בבחינת או"מ חוזר, ואו"מ ישר. וכן גרנח"י דרוח, גר"ן שבו מתלבש בכלים, וזוהי יחידה נשאר או"מ. וכן גרנח"י דנשמה, גר"ן מתלבש בכלים, וזוהי יחידה נשאר או"מ. וכן גרנח"י דחיה, גר"ן שבו מתלבש בכלים, וזוהי יחידה נשאר או"מ. וכן גרנח"י דיחידה, גר"ן שבו מתלבש בכלים, וזוהי יחידה נשאר בחי' אור מקיף. ומה שכתבו רז"ל, שחיה ויחידה אינו מתלבש בכלים, היינו בחיה יחידה דכל פרט ופרט, דכל גרנח"י דגרנח"י.

(שייך לדרך רפ"ז ד"ה ה' פנימים, לפני המלים וכנגדן ג) וכנגדם ג' לבושי אימא כו', אל ג' מיני נשמה שבגר"ן ועד"ז יהיה גם ג' לבושי אבא להלביש כו', אל ג' מיני חיה שבגר"ן, ועד"ז יהיה ג"כ ג' לבושי א"א לג' מיני יחידה כו'. דע כי רז"ל כאן, מיירי בכללות ולא בפרטות, כי אע"פ שכ"ה שבז"א כולם צריך שיקחם מאימא, שהיא כללות ישסו"ת, וכולם נשמה של ז"א. וכן כ"ה בחינות כולם, צריך שיקחם מאבא, שהוא כללות אבא ואימא עלאין, וכולם בחינת חיה דועיר אנפין, וכן באריך אנפין כמבואר בשער זה לקמן. כאן רז"ל מדבר בכללות, כי כל בחי' נפש בכללות וכל בחי' רוח בכללות, הם בחי' דז"א עצמו, ולא קחשיב אלא מבחי' נשמה ולמעלה, שהוא בחי' הנוספת למעלה ממדרגות ז"א כמ"ש רז"ל לקמן פ"ז יע"ש, ועיין בפ"ח משער חו"פ יע"ש. באופן שפירוש דברי רז"ל

עצמות, כמ"ש רז"ל שם בפ"א דשער דרושי הצלם יע"ש, ואם כן הם ג' כלים, והם ה' כלים, והכל אחד ממש, כי נודע שזעיר אנפין כולל גרנח"י, וכל אחד מגרנח"י שבו כלול גרנח"י, והם כ"ה בחינות כמ"ש רז"ל לקמן פ"ה. גם נודע, שג' פרצופים הם הכוללים כל עצמות ז"א בכללותו, והם פרצוף נה"י הנתקן בעיבור, ופרצוף חג"ת הנתקן ביניקה, ופרצוף חב"ד הנתקן בגדלות בעיבור שני דמוחין, ואין הכי נמי שכל אחד משלש פדצופים אלו, אם באנו לפרטם בפרטות, גם הוא נפרט לכמה וכמה פרטי פרטות, מ"מ בכללות אינם אלא אלו הג' האמורים: פרצוף נה"י דעיבור, ופרצוף חג"ת דיניקה, ופרצוף חב"ד דגדלות. וכל פרצוף ופרצוף מאלו הג', כולל לו לעצמו עור בשר גידין עצמות ומוח שבעצמות. והם חמשה בחינות: עור בחי' המלכות, ושם ב"ן, ובשר בחינת זעיר אנפין, ושם מ"ה, וגידין בחינת אימא, ושם ס"ג. עצמות בחי' אבא, ושם ע"ב. ומוח שבעצמות, בחי' קוץ דיו"ד. הרי גרנח"י שלם. והוא כי בכללות פרצוף העיבור, אינו אלא בחי' נפש לבד, שלא נתקנה אלא נפש, כמ"ש רז"ל לקמן בפרקים הבאים, ובשער אנ"ך פ"ו, וביניקה בכללות לא נתקנה אלא רוח. ובכללות כל הגדלות, נתקנו ג' פרצופים דחב"ד, והוא הנקרא גדלות אמיתי, לא גדלות דוי"ק, כאשר כבר כתבנו בעניותין לעיל, נמצא כי בעיבור כולל גרנח"י שלם ורמ"ח אברים ושס"ה גידין, מעור ובשר גידין עצמות ומוח שבעצמות, וכל זה אינו אלא בחינת נפש, כי בחינת נפש שבכולם הוא הנכנס. נפש דנפש הוא בחינת עור שבו, ונפש דרוח הוא בשר שבו, ונפש דנשמה הגידין, נשמה שבו. ונפש דחיה, עצמות שבו, ונפש דיחידה, מוח דעצמות שבו, והרי הוא כולל גרנח"י שלם, וכולם בחינת נפש. ואח"כ ביניקה נתוסף עוד בעובי ורוחב והוא בחי' רוח דנפש. ונתוסף בבשר רוח דרוח, ובגידין רוח דנשמה, ובעצמות רוח דחיה, ובמוח דעצמות רוח דיחידה. הרי בפרצוף היניקה, כל עצמו וכללותו אינו, אלא בחינת רוח, והוא גרנח"י שלם, פרצוף שלם, כולל רמ"ח אברים ושס"ה גידין, עור בשר גידין עצמות ומוח

דפרצוף יחידה דז"א, מלובשת בנה"י דפרצוף יחידה דאבא ואימא, וחזרת לצאת באו"מ. הרי לקח גרנח"י שלם דחיה, מאבא ואימא עלאין, ונשלם גדלות שני, ואחר כך לוקח ה' בחינות אלו מא"א, והוא גרנח"י דיחידה, והם כך: יחידה דנפש, בחיה דנפש, ויחידה דרוח, בחיה דרוח, ויחידה דנשמה, בחיה דנשמה, ויחידה דחיה דחיה ויחידה דיחידה, בחיה דיחידה, הגה נא הארכתי לפרש בחיה דחיה דברי רו"ל, עד מקום שהיד כותבת, ועל זאת נאמר תן לחכם ויחכם עוד לכשתע"ש.

(שייך לדרך רפ"ח ד"ה ואמנם נגד, לפני המלים אמנם החיה) אמנם החיה מתלבש פנימיותה תוך הנשמה, ואו"מ שלה נשאר בסוד או"מ על ז"א, שלש בחינות מקיפים, כנגד הגר"ן פנימיים, והיחידה פנימיותה מתלבש תוך החיה, ואו"מ שלה נשאר או"מ על ז"א מבחוץ, והיה אפשר לומר שמתחלק לד' מקיפים, כנגד גרנ"ח כו'. וקשה, בפרק א' משער אח"פ, כתב רו"ל שהיחידה אינה מתחלקת כלל ושגם אינה נכנסת בפנים כלל, וכן כתב בפ"א משער המקיפים, שאינה נכנסת בפנים כל עיקר. עיין מ"ש בעניויתין בשער אח"פ.

(שייך לדרך ד"צ ד"ה ונתחיל, לפני המלים ומבררתם אמא) ומבררתם אימא על ידי אכילתה לבד כו'. נודע, כי עיקר מעיקרי הברירוד הוא האכילה, כמ"ש רו"ל בדרושי האכילה, וכן כל הברורין העולים מבי"ע על ידי תפלות ומעשים טובים שבישראל אוכלם המלכות דאצילות, ובה מתברדים, בסוד האמור בזהר, אלף הרים מגדלים לה בכל יומא, והיא אכלה להון בגמיעא חדא, וכמ"ש רו"ל בשער החשמל פרק שלישי יעויין שם, ובוה תבין פשוט הכתוב, כי את לחם אלהיך הוא מקריב, כי כבר נודע כשמרע"ה אומר לישראל אלהיך היכן רמיז, והוא סוד את קרבני לחמי לאשי כו', ובאימא עילאה כל כי האי מילתא עלה איתמד במופלא ממך אל תדרוש, אין לך עסק בנסתרות, רק עיין מ"ש רו"ל בס' מבוי"ש שער ה' ח"א פרק ג' ז"ל, וש"ך אלו גי' רעים, כי על ידם נעשו

הם כך, כי נפש דוח דכל בחינה וביחינה הם מדרגת זו"ן עצמם, ולא קחשיב אלא מנשמה ומעלה שהיא בחינה דאימא, והיא בחינת גדלות א' דמוחין, ולוקח בחי' נשמה דפרצוף גה"י, מלובשת בנה"י דפרצוף גה"י דאימא, ונכנסת בבינה דפרצוף גה"י דז"א, וכן לוקח בחי' נשמה דפרצוף חג"ת, מלובשת בנה"י דפרצוף חג"ת דאימא, ונכנסת בבינה דפרצוף חג"ת דז"א, ושתים אלו הם בחינת עור ובשר דז"א, וכן לוקח בחי' נשמה דפרצוף נשמה, מלובשת בנה"י דפרצוף נשמה דאימא, נכנסת בבינה דפרצוף נשמה דז"א, בבחי' גידין דז"א, וכן לוקח בחי' נשמה דפרצוף חיה דזעיר אנפין, מלובשת בנה"י דפרצוף חיה דאימא, ונכנסת בבינה דפרצוף חיה דז"א, והוא בחינת עצמות, וכן לוקח בחי' נשמה דיחידה, מלובשת בנה"י דבחי' דפרצוף יחידה דאימא, ונכנסת בבינה דפרצוף יחידה דז"א, שהיא בחינת מוח דעצמות, והרי נשלם גדלות ראשון, וקבל גרנח"י שלם דנשמה, מכללות ישסו"ת, ואחר כך יש לו עיבור שני, ויניקה שנית, שמקבל המוחין מנה"י וחג"ת דאבא ואימא עלאין, שכל כללות הם בחי' חיה דכללות כל אצילות, ועיבור ויניקה שלו לא דיבר, יען הם בחי' ז"א עצמו כאמור בישסו"ת, אלא התחיל בגדלות שני, שהוא גדלות מאבא ואימא עלאין, וחיה דנפש לוקח אותה ז"א מלובשת בנה"י דפרצוף נפש דחיה דאבא ואימא, ואין לה כלי להכנס בכלים דזעיר אנפין כאמור לעיל שאין כלים בז"א אלא ג' כלים, שהם ג' פרצופים כלים דגר"ן דכל בחינה ובחי', וחיה דנפש, פנימיותו מתלבש תוך נשמה דנפש, ובסוד אור חזר ומקיף מבחוץ, וכן לוקח בחינת חיה דרוח, מלובשת בנה"י דפרצוף רוח דאו"א, ונכנסת תוך נשמה דפרצוף רוח דז"א, וחזרת לצאת באו"מ, וכן לוקח בחי' חיה דפרצוף נשמה דז"א, מלובשת בנה"י דפרצוף חיה דאו"א, ונכנסת תוך פרצוף נשמה דנשמה דז"א, וחזרת לצאת בחי' או"מ, וכן לוקח בחי' דפרצוף חיה דחיה דז"א, מלובשת בנה"י דפרצוף חיה דאו"א ונכנסת תוך נשמה דפרצוף חיה דז"א, וחזרת לצאת באור מקיף, וכן לוקח בחי' חיה

רעים זה לזה או"א, ומזדווגים כחדא בסוד אכילה, כמ"ש אכלו רעים, וכמ"ש אכלה ומחתה פיה שהוא כנוי אל הזווג יע"ש.

(שייך לדרך ר"צ ד"ה והנה, לפני המלים והנה כפי) והנה כפי אותם הניצוצות הנזכר של או"א, כך דוגמתם הם מבררים ברורי נפש הולד, עם הכלים ג"כ ר"ל אם עשו איזו מצוה התלויה בעין, ממשכים ברורי הנפש התלויה בעין, וכן כיוצא בזה ודי בזה כו'. כאן שנה רבי מקרא מעט והלכות גדולות, מה ענין גבוה אצל אדם אשר בעפר יסודם, אבל הענין הוא כי צריך שתדע, שאין לך דבר בעולם, מן האדם הגדול עד האזוב אשר בקיר שאינו מברור המלכים, הכל כאשר לכל משם הוא מקור בריאתו, ועיין בשער מ"ד ומ"ן פ"ג, ושודש הו' מלכים שנשברו ומתו ונפלו לבי"ע, אינו אלא פרצוף אדם אחר מראשו ועד רגליו, כמ"ש רז"ל בפ"ה משער שבירת הכלים, ובפ"א משער מ"ד ומ"ן ז"ל, וז"ס מ"ש בפ' פקודי כי כד אשתלים זווגי עד דמטו דגלין ברגלין, כדין אתי משיחא, כי הרי בחי' אלו המלכים הם אדם אחד מראשו ועד רגליו, אשר נטבע באלו הקליפות, ובכל פעם ופעם שיש זווג עליון אנו מעלים ע"י תפלינו יע"ש, גם נודע כי רמ"ח מצות עשה, הם כנגד איבריו של אדם, ושס"ה מצות ל"ת, כנגד שס"ה גידין שבאדם, ונמצא כל התורה כולה, כללותיה ופרטיה, סודם אחד, וכבר נודע היות כל אבר ואבר שבגוף, כולל כל הגוף כולו, והעד וראיה אלימתא שכאשר יחלש ויחלה אבר קטן שבאדם, יחלה ויחלש כל הגוף מחמתו, נמצא אבר קטן, כולל כל רמ"ח אברים, וכן גיד קטן, כולל כל שס"ה גידין, וכן כל התורה כולה, שיעוד קומת אדם, כל מצוה ומצוה כוללת רמ"ח מצות, וכל מצות לא תעשה, כוללת כל שס"ה לא תעשה, וכל דברינו אלה הנמצאם מפורשים בשלהי הספר הזה, שער קליפות נוגה פ"ד יע"ש, נמצא כמה מצות תלויות בראש האדם, וכמה תלויות בפה, וכן עזה"ד בכללות כן בפרטות כל מצוה ומצוה כלולה מכל רמ"ח, והנה כאשר מזדווג האדם עם אשתו, בין שניהם מעלין ומבררין בחי'

אנ"ך מאותם המלכים המעורבים טוב ברע בקליפות נוגה, וכפי המצות וזכות שיש לו באותה שעה, כך הכח בידו להעלות הברורין מאותה הבחינה, ואם עשה איזו מצוה התלויה בעין, כן בידו עולה הכח לברר מברורי הניצוצות התלויות בעין, וכן על הדרך הזה כאשר יהיה האופן וכן בכל מצוה ומצוה שאדם עושה, ובכל תפלה ותפלה שאדם מתפלל, הכל הוא העלאת ברודין, וכפי בחינת נשמתו מעיקרא, וגם כפי כח מעשיו באותו זמן, כך מספקין בידו להעלות הברורין, כי האדם בחינת נשמתו, הוא פרטי קטן מאבר אחד וניצוץ אחד, וכ"כ רז"ל שם ז"ל, ובוה תבין כי כפי חלק הניצוץ של נפש אדם, כן יש מ"ע פרטית, והם לחלק היציה"ט, ומל"ת פרטית, לחלק היציה"ר, ועד שהאדם לא יתקן אותם הפרטית, אין נפשו מתוקנת ובוה תבין יע"ש, והנה גבי ז"ן בעת בא זמן ועידן להתקן בעת בריאת העולם כאשר נתקנו ז"ן, היה מן בחי' אנ"ך מה שנתברר מן המלכים בעת ההיא, ולא נגמר ברור כל המלכים, אלא הבחי' שהיו ראויים לאותה שעה, ונשאר מכולם, כמ"ש רז"ל במקומות אין מספר, ומהם שער אנ"ך פ"ו וז"ל, ודע כי אע"פ שאמרנו שנתבררו כולו מלכים, אינם כולם, כי כולם אינם מתבררים עד עת ביאת המשיח כנ"ל, אך הענין הוא, כי נתברר כל מה שיוכל אז להתברר בעת האצילות, אך בכל פעם חוזרין ומתבררין, עד שיושלמו להתברר יע"ש, ובכל יום ויום על ידי עסק התורה והמצות דכל ישראל והתפלות, מתברר חלק מהם מכל אחד ואחד מהם, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות, ומהם בספר מבו"ש שע"ב ח"ג פ"ט ז"ל, ובכל תפילות התחתונים מעלין מ"ן, וכפי כונתם ומעשיהם בעת ההיא, כך גודל תיקונם להעלות מ"ן ניצוצות רבים, אם בכמות אם באיכות, ובכל יום מעלים ניצוצות חדשות מחדש, וזהו גודל מעלת מצות התפילות, ואין כל האנשים שווים, כי כל א' מעלה בחינה הראויה אליו ולכן הכל צריכים זה לזה, ולא יכול א' מישראל לעשות מה שחבירו עושה יע"ש, וזהו שכתב רז"ל בפרקין, והנה כפי הניצוצות של או"א, כך דוגמתה הם מתבררים

ברורי נפש הולד עם הכלים ג"כ, אם עשו איזו מצוה התלויה בעין כו', וכוונתו, שמיום הוסדה ארץ ביום ברא אלהים אדם, הכל תלוי ביד האדם, שהוא הוא המעלה הברורין, ואפילו כשהוא מזדווג ומוליד בן, כפי זכותו וכפי מעשיו בעת ההיא, כך מספיקין בידו הכח להעלות הברורין. לא כן בעת בריאת הענלט ותיקונם, כי לא היו עולין מ"ן מתתא, כי אדם אין לעולם, ואותן ברורין דווין שעלו באו"א להתקן, היה בסוד כד סליק ברעותא כנודע, וכאשר היה ועלה ברצון המאציל העליון, כך היה שיעור הניצוצות דאנ"ך דווין שעלו להתתקן בפעם ההיא, והיה הדבר תלוי ביד או"א, וכפי הבחי' שהמשיכו או"א משלהם בבנים, כך כנגדם במדרגתם נתברר מאנ"ך דבנים שהם זווין והבן.

(שייך לדרך רצ"ג, לפני ד"ה והנה בצלם) והנה בצלם יש בו צ' ובו נכלל הרוח, כי בחינת הנפש הוא דמות, וזו ניתנת אל הנוק' כו'. דע כי הדמות הניתן אל הנוק', הוא בחינת הנפש דכל פרט ופרט, מכל בחי' נרנח"י שלוקח הז"א בכל ענין, וז"ל, אח"ך למ"ד דצלם הוא בינה דז"א, והוא הנשמה. ואחר כך המ' דצלם, הוא חכמה דזעיר אנפין, והוא החיה. ואחר כך בא הכתר כו'. אין זה סותר לאמור בכל מקום, שהל' והמ' הם בחינות מקיפין, ואינו נכנס בפנימיות גו גופא דז"א אלא צ' דצלם, והם נר"ן, וכאן הוא שהבינה היא בחי' נשמה, והיא בחי' ל' דצלם, ואם הוא כן, נמצא שגם הל' הרי היא נכנסת גו גופא דז"א, ואינה בחינת מקיף, ולא עוד, אלא שלעיל פ"ה כתב רז"ל ז"ל, וא"כ יהיו ד' בחינות דיחידה מקיפין מ' דצלם, וג' בחי' החיה מקיפין ל' דצלם, והצ' דצלם הם אורות הפנימים יע"ש, והוא שלא כדבריו בכאן. אלא שדברי רז"ל בפרקין מיירי באופן אחר, והוא, שלעולם כשהוא מלמעלה למטה כך הוא הסדר, נר"ן פנימים צ' דצלם, ול"מ דצלם בחי' חיה ויחידה מקיפים, והו משפט שוה דבכל נרנח"י שבעולם, בין בנרנח"י דנפש, בין בנרנח"י דרוח כו', אלא שבפרקין, רז"ל מיירי בג' צלמים מפנימיות לחוץ, וצריך

אתה שתעיין ותבין היטב בשער פרקי הצלם פ"ה ופ"ו, שכאן רז"ל כולל ג' פרצופים הכוללים, שהם: פרצוף נה"י, ופרצוף חג"ת, ופרצוף חב"ד, בצלם אחד, וקאמר שבחי' העור שהוא בחינת נפש, והוא הדמות, זה ננסר וניתן למלכות, והוא בחינת פרצוף נה"י, ולא נשאר לו לחלקו כי אם מפרצוף חג"ת ולפנים. והנה כשנעשה הצלם מבפנים ולחוץ, נמצא כל פרצוף חג"ת, שהוא בחי' ז"א עצמו, בחינת דעת, צ' דצלם. ובתוכו פרצוף דבינה, שהוא נרנח"י דנשמה, ל' דצלם. ובתוכו פרצוף החכמה, נרנח"י דחיה, מ' דצלם. ונרנח"י דיחידה אין לו רמו בצלם, כמו שאין לו רמו בד' אותיות ההוי"ה כי אם בקוץ היו"ד כנודע. ועיין לקמן בשער הצלם דרוש א', שלפי אותו דרוש מרווח קצת יותר, ובלאו הכי שם אינו מובן. ועוד שאמר בפרקין, ואח"כ בא הכתר, אלמא הכתר בא אחר ל"מ דצלם, ואינו כן, כי ל"מ דצלם הם מקיפין על גבי הכתר, כמ"ש רז"ל בשער מוחין דצלם פרק שלישי יעויין שם. (שייך לדרך רצ"ט התחלת פ"ט ד"ה ועתה נבאר) דע שכל זה הפרק צריך פירושו, וכדי להבינו עד מקום שיד שכלנו הקצר מגיע, צריכים אנו להקדים, שנודע שממ"ה הכולל וב"ן הכולל, אשר ע"י שניהם לברם נתקנו כל העולמות עליונים ותחתונים, וכל הפרצופים שבעולם האצילות, כל אחד נטל חלקו משם מ"ה ומשם ב"ן, ומאו"א עילאין ולמטה, כל אחד ואחד לו לברו ולעצמו, כולל מ"ה וב"ן, כאשר בעניותינו כבר הארכנו כמה פעמים לעיל. והנה אבא עילאה, נתקן ממ"ה דמ"ה וממ"ה דב"ן, ויש"ס גם הוא נתקן, ממ"ה דמ"ה, ומ"ה דב"ן, ונוכל ליתן להם תואר זה ולקרותם הכל מ"ה, וכן אימא עילאה נתקנה מב"ן דמ"ה, ומב"ן דב"ן, ותבונה גם היא נתקנה, מב"ן דמ"ה ומב"ן דב"ן, ונוכל ליתן להם תואר זה לקרותם הכל ב"ן, ואם תרצה לדעת כיצד הוא הענין וסדר התחלקות זה ביניהם, עיין לעיל מ"ש בעניותין בפ"ו משער אנ"ך, אמנם השתא מיהא נקוט האי כללא בידך אל תעזבנו, שאבא כולו מ"ה, מ"ה דמ"ה ומ"ה דב"ן, ואימא כולה ב"ן, ב"ן דמ"ה וב"ן דב"ן.

ואח"כ האיר אל הנוק' שבאחוריו הארה לבד
 ב"ן דב"ן, שהוא הארת ב"ן ה' גבורות, ונותן
 לה את שלה לבד, שהם הגבורות דב"ן. ומ"ש
 רז"ל גם נותן לה הגבורות דמ"ה, אי אפשר
 לומר כן, כי מעולם לא יצאו גבורות דמ"ה
 עדיין מתוך יסוד דאבא אלא הכוונה מ"ש רז"ל
 (בשער תיקון הנוק', סוף פ"ה) בסוד פסוק ה'
 בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא. כי האיר יסוד
 דאבא, שבגו גופא דזעיר אנפין בדעת
 נוק', ועי"ז גרם קיבוץ ה"ג שלה בדעת שלה,
 ובוודאי כי בחינתה שהוא הגבורות האיר בה,
 ע"י הארה זו שהאיר במלכות נוקבא שלו,
 גרם לה שמוסד מידה שהיתה נתקנה ונתגדלה
 כל פרצוף שלה, ונעשית פרצוף שלם מן החזה
 שלו ולמטה, והרי עדיין לא בא אליה אלא
 הארה לבד, ולא לקחה עצמות שום דבר, ואח"כ
 כדי להעשות הנסירה, נסתלקו נה"י דאבא ונה"י
 דאימא מגו גופא דז"א. וכבר נודע שכאשר
 מסתלקים המוחין דאז"א מז"א, אותו התפשטות
 החסדים שכבר בהיות המוחין בתוכו נתפשטו
 בכל גופא דיליה, אינו מסתלק כמבואר במ"ש
 רז"ל בריש פ"ג משער האונאה יע"ש. ונמצא
 המוחין נסתלקו, ונשאר בז"א אותו התפשטות
 החסדים שבתוכו, שהוא מ"ה דב"ן, ובהסתלקות
 המוחין דז"א, נשארים חכמות וחסדים בין
 דאבא בין דאמא בסוד מקיפין ע"ג רישא דז"א,
 ובינות וגבורות בין דאבא בין דאימא נכנסין
 בנוקבא, לגרום הנסירה, וחזר הדבר כמו שהיה
 בתחלה קודם החילוף, שחכמות וחסדים, שהם
 מ"ה דמ"ה ומ"ה דב"ן נשארים מקיפין. ובינות
 וגבורות דאבא ודאמא, שהם ב"ן דמ"ה וב"ן
 דב"ן, נכנסין בנוקבא, ואע"פ שנכנסו בתוכו
 בינות וגבורות דאבא ואמא, אינו נשאר בתוכה,
 כי לא נכנסו אלא להאיר אליה שתוכל הנסירה
 להעשות, ובתוכה לא נשאר ולא לקחה לעצמה
 רק ה"ג דאימא, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות,
 ומהם בשער דרושי החו"ג אות ד', ובפ"א
 משער הנסירה, ובשער תיקון הנוקבא פ"ב
 אות ח' יע"ש. בכלום מתבאר, שאינו נשאר
 בתוכה לקיחת עצמות, כ"א ה"ג דאימא, הרי
 שלקחה עצמות ב"ן דב"ן, ואח"כ כשמעלים
 אותם אז"א לחופה דילהון, ושם נעשה הזווג

ועוד כלל שני נקיט ליה, שכל המוחין הנמשכין
 מאז"א, הם ד' בחינות לבד, שהם: מ"ה וב"ן
 דב"ן דבחינת אחר, ומ"ה וב"ן דמ"ה דבחינת
 אחר, ומ"ה וב"ן דב"ן דבחינת פנים, ומ"ה
 וב"ן דמ"ה דבחינת פנים. הרי הם ד' פעמים
 מ"ה, וד' פעמים ב"ן, הנה תחילת הכל
 כשנודווגו אז"א, כדי להוליד מוחין דגדלות
 לגדל ז"א, והם מוחין דבחינת אב"א, שזו"ן
 עדיין עומדין אב"א, ומוחין אלו אינם אלא
 כדי להגדיל את ז"א, ואח"כ להגדיל את
 הנוקבא מאחוריו, ולגרום הנסירה לנסרה
 מאחוריו, ואבא המשיך והוליד ד' מוחין משלו,
 ממ"ה דמ"ה וממ"ה דב"ן, ואימא המשיכה
 והולידה ד' מוחין משלה, מב"ן דמ"ה ומב"ן
 דב"ן, כל א' מוחין שלו מלובשין בנה"י שלו
 כנודע. ואח"כ נעשה החילוף בין מוחין דאבא
 למוחין דאימא ע"ז הדרך, שחכמה וחסד דאימא,
 שהם ב"ן דמ"ה, נכנסו בהוד וחלק היסוד דאבא,
 ובינה וגבורה דאבא, שהם מ"ה דב"ן, נכנסו
 בנצח וחלק היסוד דאימא, ונמצא עתה בנה"י
 דאבא, המוחין שבו הם מ"ה וב"ן של שם
 מ"ה דוקא, ובנה"י דאימא, המוחין שבה, הם
 מ"ה וב"ן דב"ן דוקא, והוא האמור בכל מקום
 בדברי רז"ל, שכל שם מ"ה נמשך ע"י אבא,
 וכל שם ב"ן נמשך ע"י אימא, ועיין בפרק ששי
 משער אז"א, והשתא כמות שהם מוחלפין, נה"י
 דאבא עם המוחין שבתוכם, ונה"י דאימא עם
 המוחין שבתוכם, נכנסו תוך גופא דז"א, כי
 הוא נוטל חלקו וחלק אשתו כמ"ש רז"ל, והרי
 נטל מ"ה וב"ן דבחינת אחר דמ"ה, ומ"ה
 וב"ן דבחינת אחר דב"ן, כל המ"ה בשל אבא,
 וכל הב"ן בשל אימא, ואחר שנתגדל הוא כל
 צרכו, הוא צריך להאיר לנוק' להגדילה גם
 היא, וכבר נודע שחו"ג המתגלים בשני שלישי
 התי"ת דז"א ובנה"י שלו, ועולים החסדים אחר
 כך עד הכתר שלו כדי להגדילו, וכן הגבורות
 המתקנים את הנוקבא, אינם אלא חו"ג שביסוד
 דאימא המסתיים בחזה דז"א, אבל חו"ג שביסוד
 דאבא אינם מתגלים כל עיקר, כמ"ש רז"ל
 בשער פרצופי זו"ן פ"ג, אי"כ חו"ג המתגלים
 אינם אלא מ"ה וב"ן דב"ן דבחינת אחר, ולקח
 הוא המ"ה דב"ן והגדיל ותיקן את עצמו וגופו.

שאם הוא זווג דיעקב ורחל, הנה יעקב אין לו מ"ה דב"ן (צ"ל ב"ן דמ"ה) כי אין לו מוחין דאימא, כנודע שאין לו ולא יצא אלא מאורות דאבא, ואין לו אלא מוחין דאבא, לכך אינו נותן לה בסוד זווג דפנים בפנים, אלא מ"ה דמ"ה, וכשנגדלת כמו הו"א לגמדי פב"פ, או לוקחת החסדים דב"ן, וגם החסדים דמ"ה, שהם מ"ה דב"ן ומ"ה דמ"ה כו', הדי שכל ד' בחינות לוקחת המלכות, אלא ששני הב"ן לוקחת בסוד אורות דאחור, ושני המ"ה לוקחת, בסוד אורות דפנים, ע"כ הגיע פי' דברי דו"ל, אלא שמה שכתב שני הפירושים אמת, לא ביאר לנו, אימתי הוא המשכת מוחין ספי פירוש ראשון, ואימת הוא כפי פירוש השני, וגם זו קשה, שדו"ל כאן הוא אומד, שחכמות וחסדים נשארים מקיפים על גבי דישא דו"א, ובינות וגבורות בין דאבא בין דאימא נכנסים בנוק', כדי להעשות הנסידה, ובשער הנסידה פ"א כתב ז"ל, אמנם בינה וגבורה וחצי דעת תחתון וחצי דעת עליון אלו, נשאדין מלובשים תוך נה"י דאימא יע"ש, נדאה שאינו נכנס בנוק' לנסידה אלא בינה וגבורה דאימא, וכן נדאה בשער תיקון הנוק' פרק שני יע"ש.

(שייך לרף ש"ד ד"ה והנה כן, לפני המלים ולכן אם ז"א) ולכן אם היה זעיר אנפין לוקח מאימא ב' שלישי התחתונים היתה צדיכה כל הבינה דאימא להתגדל ולכפול כו', וא"ת, וכי במה שהיתה כל הבינה נכפלת היה מספיק, הלא לפי המספר היה צריך לקחת שלישי מדה מחכמה דבינה, וי"ל דאין הכי נמי, ואין הקפדה דק על מה שהיה צריך לכפול שלישי עליון דבינה, כי שם מקום המוחין ונמצאת תש כחה, אשר איננה שוה לחכמה דבינה, שלא הוכפלו ב' שלישי עליונים שלה, ולא היו חוי"ב שויים, והנה בשער או"א פ"ט כתב דו"ל, שממילוי ה' ראשונה דס"ג, שהוא בינה דבינה, ידרו שני חלקים מהיוד, והיו פנימיות תוך י"ג דואין יע"ש, וב' חלקי היוד אינה עולה לשליש תחתון דבינה, וכ"ש לב' שלישים, ועוד שלא נוכד שם שהוכפלו אותם השני שלישי היוד שירדו מאות ה' שהוא הבינה, יע"ש כי אותו

דאב"א, נותן לה הו"א גם המ"ה דב"ן עצמות וכללתו, שהם הי"ח דאימא, שגם הם אינם דק הי"ג דב"ן בחי' עצמותו, אלא שבערך הגבורות נקראו חסדים כו', פירוש, כי הם מ"ה דב"ן, שהוא גבורות, אלא שבערך הגבורות שלה שהם בין דב"ן, המ"ה דב"ן נקראים חסדים, והדי עתה ע"י זווג, לקחה עצמות מ"ה וב"ן דב"ן רבחי' אחור, ולא נשאד לחלקו של ז"א, אלא עצמות מ"ה וב"ן דמ"ה, שהם בתוך יסוד דאבא רבחי' אחור, ואח"כ באים אורות דבחי' פנים, שחוזרים זו"ן למטה במקומם פב"פ, ובאים מ"ה וב"ן דב"ן רבחי' פנים בנה"י דאימא, ומ"ה וב"ן דמ"ה רבחי' פנים בנה"י דאבא, ואו נותן לה בסוד הארה לבר בחי' הי"ג שלה דב"ן דב"ן, ובסוד זיווג ממש הה"ג שלו, הנקרא הי"ח, וכולם הם מן ב"ן, נמצא נותן לה מ"ה וב"ן דב"ן רבחי' פנים, הם דרך א', ונמצא לפי זה, שלעולם הו"א הוא לוקח מ"ה וב"ן דמ"ה ונותן לנוקבא מ"ה וב"ן דב"ן, בכל אופן, בין בבחי' אחור, בין בבחינת הפנים, והדי הם ח' בחינות, ד' לקח ז"א, שהם מ"ה וב"ן דמ"ה דאחור, ומ"ה וב"ן דמ"ה דפנים, וד' לקחה הנוקבא, מ"ה מב"ן דב"ן דאחור, ומ"ה וב"ן דב"ן דפנים, ופירוש הב' הוא, שלעולם אינם דק ד' בחינות, שהם מ"ה וב"ן דב"ן, ומ"ה וב"ן דמ"ה, ולא עוד, והב"ן הוא בחינת אחור, והמ"ה הוא בחינת פנים, ובתחלה בהיותם בבחינת אחור באחור, האיד בסוד הארה בלבר, ולקחה בין דב"ן, וב"ן דמ"ה (צ"ל מ"ה דב"ן, שמן ששון) אינה יכולה לקחת, כי הוא נתון תוך יסוד דאבא, לכך הוצרך שיצאו משם ויסתלקו המוחין, וישארו חכמות וחסדים מקיפין ע"ג דישא דו"א, שהם מ"ה דמ"ה ומ"ה דב"ן, זיכנסו בתוכם בינות וגבורות, שהם בין דמ"ה וב"ן דב"ן, ואז מקבלת היא גבורות דב"ן דמ"ה, שהיו תחלה ביסוד דאבא, והדי עתה בה ב' מנצפ"ך, אחד גבורות דאימא, וא' גבורות דאבא והדי קבלה שני בין, שהם בין דב"ן וב"ן דמ"ה, (צ"ל מ"ה דב"ן שהדי המ"ה דב"ן הוא הנתון בתוך יסוד דאבא, שמן ששון) בסוד אחור, וחוזרות לקחת בסוד אורות דפנים שני מ"ה, מ"ה דמ"ה ומ"ה דב"ן, אלא שיש חילוק,

הדבר כמו שהיה, ששליש עליון דת"ת דו"א שם מסתיים היסוד דבינה, ואינו מגיע נזק לא לז"א ולא לנוקבא. אבל ההכרח הראשון, שצריך שתכפל כל הבינה שלה, ותחלש כוחה, ולא תהיה שוה החכמה אל הבינה, מה נעשה בו. ועוד קשה, שכמו שכתר דמצד אימא מכח שנכנס בו כתר דמצד אבא, צריך שיתגדל, ומפני זה מה שהיה מעיקרא משליש ת"ת. נעשה עתה מב' שלישי ת"ת, א"כ גם נה"י דאבא נכנס תוך נה"י דאימא כנודע. א"כ צריך שנה"י דאימא יתגדלו, כדי שיוכלו להכיל בתוכם את נה"י דאבא, כמשל שהביא רז"ל מב' כלים השווים, והוא דבר שלא נזכר לעולם בדברי הרז"ל. ואם נאמד דת"ת שאני, שיש לו מקום בספירות עצמו להגדיל, משא"כ נה"י כי הם ספירות שלימות, אין זה מספיק, שעכ"פ היו צדיכין להיות נה"י דאבא נכונים יותר למעשה מנה"י דאימא, כמו שכתב הרבינו ז"ל בכתר הנעשה מתפארת, וצריך עיון.

(שייך לרף שי"א ד"ה והענין כי) והענין, כי סוד הרחם של אשה הוא מקום היסוד שלה, יש בו ג' בחינות כו', א' עור, ב' בשר, ג' יותר פנימי בפנימיות הרחם, והעור החיצון אינו סתום ודבוק אלא פתוח מאד כו' ואמנם בסוד העיבור אין מוח של הדעת, כי אין מקום קיבוצו אלא ביסוד החיצון שהוא העור, ולפי שאותו העור הוא פתוח ואינו יכול לקבל ולסתום הדעת, ואין בו בית קיבול לקבלו, ולכן אין הדעת נמצא בקטן בסוד העיבור כו'. לעניות דעתי דברי רבינו ז"ל מן המתמיהין, שהרי בפ"א שער אנ"ך כתב הרז"ל, ולכן נבאר עתה מקום כניסת ג' בחינות אלה בבינה בסוד העיבור, ונבאר עתה ג' בחינות מקומות שיש בבינה, אשר בהם נכנסו ג' בחינות הז"א הנזכר בסוד העיבור, והוא כי הלא נתבאר שבינה ותבונה נכללו ונעשו פרוץ א' לבד, והנה ג' מקומות שבבינה הם אלו: הא' הוא המקום אשר היה בתחילה בחינת יסוד הבינה העליונה כו', והב' הוא מקום אשר היה בתחילה יסוד התבונה, והג' הוא מקום החתך כו', ובמקום יסוד התבונה שם נכנסו הכלים

הדרוש צריך אתה להשוותו לדרוש זה, בעין שכלך הו"ך.

(שייך לרף שי"ז ד"ה והנה סבת) ואז יהיה הז"א דומה לאו"א, שיש להם מוח הדעת שלהם בראשם, אבל נוק' דו"א כו', וא"ת, ממה נפשך אם בחינת וטבע אור הדעת לעמוד בראש א"כ לא היה צריך ליתן טעם למה דעת דו"א עומד בראשו, אלא איפכא היה צריך ליתן טעם למה הדעת דנוק' עומד בגופא. ואם מטבע אור הדעת לעמוד בגוף, יען דנמשך מו"ק ניהא דעת דנוק' שעומד בין הכתפיים שלה, והוצרך ליתן טעם לז"א למה עלה הדעת שלו בראשו, כי ממשיכו האור הגדול שבכתר ו"ק. דא"כ דעת דאבא ואימא אמאי עומד בראש שלהם, ומי ממשיכו לשם. ועוד שאם דעת דו"א מפני ששורשו ומקורו נמשך מו"ק דאבא ואימא, ראוי היה לו לעמוד בו"ק תוך הגוף ולא בראש, גם שתי דעות דאו"א נמשך מקורם ושרשם מגופא דא"א, משליש עליון דת"ת דא"א, כמ"ש רז"ל בשער הולדת או"א פ"ו, ובשער מ"ד ומ"ן פ"ד, והיה ראוי לעמוד למטה בגופא דאו"א ולא למעלה בראש שלהם, ומי המשיכו למעלה. ועיין מ"ש רז"ל בשער הנקודים פ"ג.

(שייך לרף שי"ח ד"ה ועתה, לפני המלים אבל כאשד) אבל כאשר נכנסים בו אחר כך גם המוחין דמצד אבא כנודע, אז יהיה שיעור הכתר שלו אורך ב' שלישי ת"ת כדמיון כתר דנוקבא כו'. ובשער דרושי הצלם דרוש ד' כתב רז"ל ז"ל, אחר שיכנסו המוחין דאבא, אז לוקח ב' שלישי תפארת דאימא ובוה לא יחלוקו יעויין שם. וקשה, דאם כן נמצא עתה חילוק גדול בין כתר דאבא הנעשה לז"א, לכתר דו"א הנעשה מצד אימא. שכתר דמצד אבא, אינו אלא שלישי ת"ת דאבא. וכתר דמצד אימא, נעשה מב' שלישי ת"ת. ועוד מה נעשה לאותם הג' הכרחיות שעשה הרז"ל, שמוכרח הדבר שלא יעשה הכתר מצד אימא, אלא משליש ת"ת שלה. ואפשר שכאשר נכנס כתר דמצד אבא תוך כתר דמצד אימא. ת"ת דאבא מעכב לת"ת דאימא שלא ירד ויתלבש תוך ז"א יותר ממה שהיה מתלבש מעיקרא, ובוה נשאר

לכך נראה לע"ד, שעור דנקט רז"ל לאו דוקא, וכל עיקר הכונה לומר שבפרצוף החצון דאמא שהוא פרצוף נה"י שלה, אין בו בחי' יסוד, מטעם שכתב הרז"ל, לכן אינה יכולה להכיל בתוכה מוח הדעת דז"א, לכך דעת אין בו בעיבור. ואף שהרז"ל בשער רפ"ח פ"ו כתב, שבח' חדשי העיבור נתקנו ח' ספירות דז"א, מכתר עד הנצח, שהם ח' ספירות עם הדעת יע"ש. לעולם מוח דעת אין בו, ומה שנתברר בימי העיבור, היינו כלי הדעת, חלל דגולגלתא דדעת, כי בודאי אף בעיבור, שלם הוא ברמ"ח איברים ושס"ה גידים, ובוה תבין שהרז"ל בשער השמות פ"ג כתב, ג' כלים דדעת דז"א, ובפ"ד ג' כלים דדעת דנוקבא, ואינם אלא אורות, ואינם אלא שנים, בין בחול בין בשבת, בין בז"א בין בנוקבא, כמ"ש הרז"ל בפ' בתרא יע"ש. ועוד יש לדקדק, כי שבעיבור אין דעת לז"א, בודאי הגמור שאין בו התפשטות החו"ג, וא"כ פרצוף נה"י איך הוא מתגדל, שאין גידול אלא ע"י המים כמ"ש הרז"ל. והמים הגורמין הגידול, אינם אלא החו"ג, וכיון שאין בו חו"ג היאך הוא מתגדל, כי כן כתב הרז"ל לקמן ז"ל, וכמו שמצינו שה"ח דגדלות יורדים עד היסוד וחוזרים ועולים כדי לגדל ז"א, כן עזה"ד האלהים שבמקומות המגולים נופלים ביסוד, וחוזרים ועולים עם החסדים יע"ש, הרי שפרצוף החג"ת מתגדל ע"י החו"ג דיניקה, וא"כ פרצוף דנה"י שאין בו חו"ג היאך הוא מתגדל והולך.

(שייך לךף שיי"ג ד"ה אמנם כשבאים, לפני המלים ואז יורדין) ואז יורדין כל המוחין של אלהים למטה עד היסוד כו'. לאו דוקא כל המוחין, שהרי מתמעטין והולכין. והיותר זך ומובחר שבו נשאר למעלה, כמ"ש הרז"ל לקמן בפירקין, ואותו הזך ומובחר שנשאר למעלה, הוא הנעשה קרומות למוחין דגדלות הבאים אח"כ, כמ"ש הרב ז"ל בכמה מקומות, שמוחין דקטנות נעשו קרומיות למוחין דגדלות, ועיין מ"ש הרז"ל בספר מבו"ש שע"ה ח"א פ"ג.

(שייך לךף שט"ו ד"ה ואמנם עד, לפני

כו', ועיין שער המוחין פ"ב, באופן מפורש יוצא, שבמקום היסוד דתבונה שם היה העיבור וההריון דעיבור ראשון דז"א, ושם היו הכלים דז"א נתונים, ואי אמרת שאין מקום היסוד יכול להכיל בתוכו מוח הדעת, כי הוא פתח פתוח, איך ובמה סבל בתוכו כל הכלים דז"א כל ימי העיבור, ומה גם ששם נצטייר ונתברר ונתקן הולד, וכל זאת בעיבור ראשון דפרצוף נה"י כמבואר, אלא שאין זו קושיא כלל, שצריך שתדע, שאע"פ שבעיבור ראשון לא נתקן אלא פרצוף נה"י דז"א, וגם המוחין שלו באו מלובשים בנה"י דפרצוף נה"י דאז"א, מ"מ העיבור היה תוך כל ג' פרצופים דאז"א, תוך פרצוף חב"ד שלהם, היה העיבור אפילו עיבור ראשון שכן כתב הרז"ל לעיל בכמה מקומות, ומהם שער זו"ן פ"ב ז"ל, ובוה נמצאים זו"ן עומדים באמצע, בין נה"י דא"א, ובין פנימיות דאז"א, ואז היו שם בתוך פנימיות אז"א בסוד עיבור, כדרך הולד הנתון במעי אמו ואין תימא בזה כו'. ועוד כפי האמת אין זו חציצה והפסק בין א"א לאז"א לפי שזו"ן כו', הרי כי העיבור היה תוך כל ג' פרצופים דאז"א, ושם יפה כוחו ביסוד דתבונה להחזיק יותר, אמנם עדיין קשין דברי הרז"ל שכתב, כי בחי' המוחין דעיבור הם מתלבשים בנה"י החיצוניות של הבינה כו', לפי שאותו העור הוא פתוח ואינו יכול לקבל ולסתום בתוכו הדעת כו', מה ענין העור אצל המוחין, הלא לעולם כשנה"י דאימא נכנס ומתלבש בסוד מוחין גו גופא דז"א, אין העור דנה"י נכנס עמו, כמ"ש הרז"ל בפ"א דשער החשמ"ל ז"ל, והנה העור של התבונה אינו נכנס בפנים, אלא הוא נשאר בחוץ מלביש ע"ג העור הנקרא מלבוש דז"א, יע"ש"ב כל אותו הפרק, וכן בשער דרושי אבי"ע פ"א כתב ז"ל, ואמנם ענין לבושים וכנפיים אלו הם כך, כי כבר נתבאר, כי נה"י דאימא הם נכנסים ומתלבשים גו רישא דז"א בסוד מוחין כנודע, ואמנם הלבוש היותר חיצון שבכל לבושי נה"י דאימא, אינו נכנס גו רישא דז"א יע"ש. וא"כ איך כתב הרז"ל טעם כעיקר, שאין מוח הדעת בעיבור, יען כי אין העור יכול לסבול בתוכו, והעיקרא אין העור נכנס בסוד המוחין כלל.

מתגלין אח"כ באו"א. ואו"א כחדא נפקין וכחדא שריין, לכן גם אלו הב' ראשין היו כחדא יע"ש. ושם כתב ואלו הב' מזלות, מהם יונקין או"א ההשפעה הנזכר מכתרא וממוחא, ועיין בשער הנסירה פ"ד, ומ"ש הרז"ל ואין כן במלכות שהמלכות שבכולם כו'. פירוש, כי הנה עשר ספירות דא"א, הם העשר ספירות מקוריות ושורשיות של כל האצילות, כמ"ש הרז"ל בריש שער או"א, וא"כ כל ספירה וספירה שבא"א, מאיר לבחינתה שבאצילות, וחוב"ב שבו מאירים לאו"א, וממילא שגם ו"ק ז"א שבו, מאיר לז"א דכללות האצילות, והיתה המלכות שבו צריכה להאיר למלכות דכללות ולא היה כן, יען מלכות שבכולם נפלו, ועיין מ"ש הרז"ל שם בפ"ו.

(שייך לרף שכ"ו ד"ה והוא דע) והוא דע כי בתחילה מתחיל להתגדל החלקים העליונים, ואח"כ התחתונים, שהרי בהכנס המוחין התחתונים נכנסים תחילה, אך בגדלות ז"א, העליונים נתגדלו תחילה כו'. ואע"ג דבשער דרושי הצלם דרוש ג' כתב הרז"ל ז"ל, הנה נתבאר כי המים המגדלים את האילן, הם החסדים הנקראים מים, וצריכים לחזור ולעלות להגדיל את כולו, יע"ש שנתבאר שאחר ט' שנים ויום אחד שכבר נגמרו להתפשט כל המוחין בתוכו, וכבר נתישבו כל המוחין כל או"א במקומו הראוי לו, אח"כ חוזרין ועולין החסדים, וע"י עלייתם עד הכתר דז"א, מגדילים כל ג"ר, וגם הכתר דז"א באחרונה, ונמצא שהגידול מתחיל ועולה מלמטה למעלה. צ"ל שאלו ואלו דברי אלהים חיים. דתרווייהו איתנייהו. שבוראי בתחילה כך הוא הסדר כמ"ש הרז"ל בפרקין, שהרי המוחין נכנסין בדרך ראשו מלמעלה למטה, והולכים ומתפשטים עד רגליו, וע"י כן מתחלקים הספירות שלו, חסד ונצח ו' פרקים שבהם, שנים מהם עלו ונעשו כלים לחכמה, וב' לחסד, וב' לנצח. וכן עזה"ד בשני הקוים אחרים, שמאל ואמצעי, באופן שעד ט' שנים ויום אחד, המוחין גמרו להכנס, והפרקים להתחלק, והרי נגדל שיעור קומת ז"א, ויש לו חב"ד חג"ת נה"י בשלימות.

המלים נמצא כי האמת) נמצא כי האמת הוא, שהג' מוחין עילאין אלו דאלהים דרישא, עם המוחין המתפשטים בחו"ג ונ"ה תוך נה"י דאימא כולם נופלים למטה ביסוד, כי כשנופלים נה"י דאימא ביסוד, הם נופלים שלימים ולא למחצה, וכן גם המוחין שבתוכם נופלים. אך הדעת המתפשט בתוך גופא בגלוי בוי"ק, אין מי שיגבילהו, ולכן נשאר במקומו ואינו יורד כו'. ולעיל שלהי שער אנ"ך כתב הרז"ל ז"ל, וכן כתבנו במ"א, איך האלהים דמוחין יורדים עד הבריאה, כי ג' כלים דחיצוניות דז"א, בהכרח ירדו עמהם, כי הם יותר חיצונים מהם, וכבר ידעת ממקום אחר, איך הג' כלים יורדים בבי"ע, ואע"פ שאמרנו במקום אחר שאין אלהים יורדים עד הבריאה, הוא להיותם מוחין. אך הג' כלים יורדים בבי"ע כו', ונמצא כי בהכרח שיורד החיצונים דז"א עם המוחין דאלהים דחיצונים לבי"ע יע"ש. ולע"ד, שתי לשונות הללו קשה לזווגם, כי בודאי כשיורדים חצונית דפרצוף ז"א לבי"ע, מוחין דקטנות יורדים עמהם, ובתוכם הם יושבים, ונאמר שגם נה"י דחיצונים דאימא יורדים עמהם, כיון שהמוחין רחיצוניות בתוכם, אמנם בפרקין מתבאר, כי יש פעמים שיורדין המוחין דקטנות לבד, והפרצוף רחיצוניות נשארים במקומם, ושם כתב כי שלש כלים דחיצוניות דז"א בהכרח ירדו עמהם כי הם יותר חיצונים מהם כו', ועיין שלהי שער העבורים שער מוחין דצלם.

(שייך לרף שכ"ו ד"ה והנה א"א) והנה א"א חכמה שבו מאירה לאבא ממקומה, וכן בינה שבו מאירה לאימא, ואין כן במלכות. שהמלכות שבכולם אחר הקטרוג ירדו, בין נוקבא דז"א בין מלכות דא"א, בין מלכות דאו"א, כולם ירדו ממש למטה כו'. וא"ת, הלא הרז"ל כ' בשער הולדת או"א וז"א פ"ו ז"ל, והנה דע כי חיות ונשמות של או"א, היא נמשכת מב' רישין כתר ומ"ס, גולגלתא ומוחא, כי הם משפעים כו', מן כתר לאבא, ומחכמה לאימא יע"ש. ובשער א"א פ"ו כתב הרז"ל ז"ל, כי הנה מציאות אלו הב' רישין, הם

דחסד, עלו חכמה. ופרק דחסד ופרק דנצח, נעשה חסד. ושני פרקים דנצח, נעשו נצח. וכן בקו שמאל ואמצעי. לא כן זאת הג', שאומר שכל חג"ת עצמו בכללותו נתעלו ונעשו חב"ד. וכל נה"י בכללות נעשו חג"ת. ונשאר חסר נה"י לגמרי, עד שהוצרכה הבינה לעשות לו מחדש. ומ"ש קול הרמ"ז בהגה"ה וז"ל, כי מה שמדבר כאן מענין התחלקות השלישים דחסד ונצח, לעשות לו חכמה, וכן השאר, ושאר כך באים הג' פרקין דנה"י דאימא להתחבר עמהם, הוא לגדלות זעיר אנפין עצמו. ואחר כך בעת בנין הנוקבא, שכל בנינה מנה"י דביה, או צריך שיבואו לו נה"י חדשים, כיון שהראשונים נתנים לנוקבא. והו"מ"ש בספר הלקוטים, שהנה"י דז"א באים ונעשים מבינה, בסוד ומבינה נביאים כו' ובוזה לא יחלוקו הדרושים יע"ש. ולעד"נ, שאין בדבריו די השיב, ואחר הניו"ק ראויים הדברים שלא יתאמרו מעיקרא, מאחר שבפירוש כתב רז"ל, שכל ההצטרות נה"י החדשים, הוא מסיבת כי עולים חג"ת שלו ונעשים לו חב"ד, ועולים נה"י שלו ונעשים לו חג"ת, אם כן מה ענין וחלק הנוק' בוו, הלא אינם אלא לצורך גופיה דז"א עצמו. ועוד, שהרי כתב רז"ל בפירושו, שאלו הנה"י החדשים הבאים מן בינה בסוד תוספת, אינם לא מן הת"ת, ולא מן המלכות. לכן מועלים לשניהם, כי נעשים רגלים לת"ת, ומוחזין למלכות. אלמא שלא מפני שלקחה המלכות נה"י דז"א, הוא שבאתה החסרון דנה"י, אלא קודם שתטול המלכות חלקה וקודם בניינה, כבר חסרים נה"י לז"א, ובאים לו מן הבינה בסוד תוספת, ומאותם הבאים מחדש נעשו מוחזין למלכות, כי יצא התועלת לשניהם. ולעד"נ נראה לפרש, והוא, שכבר נודע סדר גדלות דז"א על ידי החסדים, והוא כי עד ט' שנים ויום אחד, היו המוחזין מלובשים בנה"י דאימא, יורדים ונכנסים ומתפשטים בגו גופא דז"א, ואחר גמר התפשטותם שכבר נכנסו כל א' במקומו, יוצאים החסדים, ובתוך היסוד, כדי רגע יורדים עד היסוד, ואחר כך חוזרים ועולים מן היסוד, ועולים עד הכתר כדי להגדילו, וכ"ז אינם, אלא שני חסדי נו"ה, וב' שלישי חסד הת"ת.

וכל זה גידול גמור הוא, אלא שאין כל זה מספיק לגדלות המצטרך, שאינו אלא הכנת מקום למוחזין הבאים ונכנסים, ואח"כ נעשה גדלות האמיתי, הנעשה על ידי שחוזרים ועולים החסדים מתתא לעילא, ועיין מ"ש רז"ל שם בדרוש החו"ג אות י"ד.

(שייך לרף שכ"ח ד"ה נמצא כי) נמצא כי החסד קצה א' דחיצוניות, נכנס בו ספירת חכמה שלימה דפנימיות, בב' שלישי הראשונים שבו, ונקרא ספירה גמורה א' אפילו החיצוניות אם שאינו כו'. ופעם אחרת שמעתי ממורי ז"ל שהשליש ראשון דנצח דבינה כו', הנה היא מצטרפת עם שני שלישי דחסד דחיצוניות, ונעשה ספירה גמורה אפילו בחי' כו', עד סוף הפרק. הנה ההפרש שיש בין שתי הפירושים הללו, הוא, אם פרק הבינה הנכנס עם המוחזין, הוא מצטרף עם ב' פרקין שבו, כדי שיעשה ספירה שלימה. והוא שפרק הבינה מתלבש בתוכם, ואינו מצטרף עמהם להשלים הספירה, ורז"ל פעם תופס שיטה זו, ופעם תופס שיטה זו. שהרי לעיל פ"א כתב ז"ל באופן זה, כי כלי פרק עליון דנצח דתבונה מתערב עמהם עם שני פרקין עליונים דחסד דז"א, ונעשה חכמה שבו כו'. וזה הולך על דרך מ"ש בפרקין, ופעם אחרת שמעתי ממורי ז"ל, ולעיל פ"ו תפס בפשיטות כפירוש הראשון שכתב בפרקין יע"ש. ועיין בשער הנסירה פ"ד, באופן שהם שתי שמועות חלוקות זו מזו, וכבר נתקשה בהם מוהר"ח ז"ל. אמנם זו היא שק' מאד, הג' שכתב רז"ל בכמה מקומות, ומהם בשער העיבורים פ"ד ז"ל, והענין הוא כי חו"ג שלו נעשו חב"ד, ונה"י נעשים לו חג"ת כו', ואמנם עתה חסר לו נה"י, או הוצרכו הבינה להאריך רגליה למטה סוד היסוד שבה, כי גם היא עלמא דדכורא, ואז נעשה לו נה"י, וזהו הנזכר בזהר ומבינה נביאים כו', לכן להיותם משם, אינם לא מן הת"ת, ולא מן המלכות, ולכן מועילים לשניהם, כי נעשה רגלים לת"ת, ומוחזין למלכות יע"ש. הרי זאת הג' היפך כל שתייהם מן הקצה אל הקצה, והוא שלכל שני הפירושים הראשונים על כל פנים ב' פרקים

ג' אחרים, נה"י לאבא, ונה"י לאימא, יעוין שם. והנה מ"ש טעם לשבח, שלכך צריכים נה"י דא"א לבא לו בסוד תוספת, יען לא נתלבש בו עתיק אלא ז"ת שבו, נמצא שאין קיום לא"א אלא לז' ראשונות שבו כו', א"כ אלא מעתה בז"א, כי אין מתלבשין בו או"א אלא נה"י שלהם, נמצא שאין לז"א עיקר במציאות העליון ממנו, אלא לג"ר שבו, והיו צריכין לבא לו בסוד תוספת נה"י וחג"ת, ורז"ל לא אמר אלא נה"י לבד, ובשלמא גבי אבא ואימא ניחא, שנה"י שלהם בא בסוד תוספת להם ואינם עיקריים, יען כי מבינה דא"א נעשה כתר שלהם, ושני פרקין עילאין דחסד דא"א, נעשה חר"ב דאבא ומשני פרקין עילאין דגבורות דא"א נעשה חר"ב דאימא ומחלק עליון דתפארת דאריך אנפין, נעשו חג"ת דאבא ואימא. נשאר נצח הוד יסוד שלהם אין להם מקום על מה שיסמוכו בא"א, על כן על ידי כפיפת א"א ראשו, ועל ידי ב' המולות, בא להם נה"י מחדש, כמ"ש רז"ל שם, אמנם בא"א שכתב רז"ל שנה"י שלו באים לו בסוד תוספת, יען אין עתיק מתלבש בו רק ז"ת שבו, נחזי אנן, הלא סדר התלבשות עתיק בא"א הוא כך, חג"ת דעתיק בכח"ב דא"א, ונה"י דעתיק בחג"ת ונה"י דא"א, עזה"ד כי פרקין עלאין דנה"י בחג"ת דא"א, ופרקין אמצעיים דנה"י בנה"י דא"א. ונשאר פרקין תתאין דנה"י דעתיק עודפים ויתרים, ונכנסים בגבול עולם הבריאה לחד לישנא, וללישנא בתרא על כל פנים נה"י דעתיק ונה"י דא"א מסתיימים בשוה. עיין מ"ש רז"ל בשער ראשון ענף ד', וא"כ הרי נה"י דא"א בר סמכה הם, ויש להם כל מה שיסמוכו סמוכים לעד לעולם באמת וישר. ועוד רזאה אני בא"א וז"א, שנעשה להם נה"י חדשים, טעמים מוחלפים, לא ראי זה כראי זה, שהרי בא"א נתן טעם, יען לא נתלבשו בו רק ז"ת דעתיק, והאי טעמא לא שייך בז"א, דא"כ גם חג"ת שלו היו צריכים לבא בסוד תוספת כאמור, ובז"א טעמו יען תחילתו ושורשו אינו אלא ו"ק, וטעם זה לא שייך בא"א כלל כנודע. ודע כי האמת נכון וקיים הוא, שהנה"י דא"א המתלבש בתוך ז"א בסוד מוחין, הם ארוכים

וסדר עלייתם, כי אור חוזר שלהם פנימיותם וחיצוניותם, חוזר ועולה ממטה למעלה. ופנימיות נכנס בתוך היסוד דאימא שמחזה דז"א ולמעלה, ומכה בחסדי וז"ג ושליש ת"ת אשר שם סתומים, וע"י כן מתגדלים, ומתגלה הארתם ומתחלקים לשלישים. כי מג' שלישי חסד דהסד, עולים שנים לחכמה, וא' לדעת. וכן מג' שלישי חסד הגבורה, עולים שנים לבינה, וא' לדעת. וכן מג' שלישי חסד הת"ת, עולים ב' שלישי לכתר, כמ"ש כל זה רז"ל בשער דרושי הצלם יע"ש. הרי נמצא, כי שורש ז"א אינו אלא ו"ק, שהם הה"ת, וכללותם ביסוד. ונתעלו חג"ת שלו, ונעשו לו חב"ד שהם חג"ת דחסדים, שעולים ונעשים חב"ד. וכן נה"י שהם חסדי נו"ה, שעולים בחג"ת. ועל ידי כן חלקי נה"י של חסדים הנשארים בנה"י, תש כחם ונחלש מאד, על כן על ידי יסוד דאימא מתקנים לו נה"י חדשים, שהם אורות חדשים להחזיק אותנו להעמידם על עומדם. ולהכי דייק לישניה דרז"ל, באומרו נה"י חדשים הבאים בסוד תוספת, כי פירוש תוספת, מוסיף על ענין ראשון, כי מלבד חלקיהם אשר נשאר בהם מחסדי נו"ה הראשונים, גם אלה נתוספו עליהם להנאתם ולטובתם. ועיין מ"ש רז"ל בדרוש החו"ג אות י"ד. אמנם מצינו ראייה לרז"ל, שגם בא"א עצמו כתב כן, והוא בשער א"א פ"ז ז"ל, נו"ה בחו"ג דא"א, שהם מוחין לחו"ב, ואח"כ מהיסוד מתפשט הנה"י דא"א, כי כבר ידעת שלעולם כל נה"י באים בסוד תוספת ואינם עקריים, ולכן תמיד הם באים בדרך הוספה ולא שורש עיקרי, ולכן מסוד יסוד דעתיק מתפשטים נה"י דא"א, בכל נה"י דאצילות. וכן בשער הולדת או"א וז"א פ"ד כתב ז"ל, כבר ביארנו, כי לעולם כל בחי' נה"י הם סוד תוספת ואינם עיקריים, ולכך הם לבר גופא, והטעם, לפי שרישא עילאה דעתיק אינו מתלבש בא"א כי אם ז"ת שבו, ואם כן נמצא שאין קיום לא"א רק לז' ראשונות שבו, והג"ת שהם נה"י אינם יכולים לבא רק בסוד תוספת, כי אין להם עיקר במציאות העליון ממנו, וכן ע"ז הדרך כל האצילות יעוין שם. ועוד כתב שם גבי אבא ואימא ז"ל, ומריבוי השפע נעשים

כשיעור כל קומת ז"א, ומסתיימים בשוה ממש עם נה"י דז"א. כן נה"י דעתיק המתלבש בא"א, מסתיימים בשוה ממש עם נה"י דא"א, כמ"ש דז"ל בכמה מקומות, ומהם בשער בריאת העולמות ענף ד', ואע"פ כן הוצרכו נה"י חדשים לבא בסוד תוספת. והוא במאי שנקדים מ"ש רז"ל בספר הכוונות דרוש שני דקבלת שבת ז"ל, ולבאר ענין זה, צריך שנבאר ונעריך ההפרש, שיש בין ג"ר לאמצעיות, ובין האמצעיות לאחדונות כו', והג' האמצעיות גדלה מעלתן על התחתונות בג' סיבות כו', והב' הוא, כיון שמקומם גבוה, מוכרח הוא שהאורות של ג"ת בעוברם דרך שם, מניחים שם רושם שלהם, כנודע כי כל דבר קדושה בכל מקום שעובד מניח שם רושם כו', והג' עליונות גדולות במעלה על אמצעיות ועל התחתונות כו', וגם כי כיון שמקומם גבוה מהם, מוכרח הוא שהאורות של אמצעיות ושל התחתונות העוברים דרך שם מניחים שם רושם הארתם יע"ש. ועיין מ"ש רז"ל בשער מוחין דקטנות פ"ג, כי ו"ק המוחין, אינם מוחין ממש, לכן אין כח בהם לדחות מוחין דקטנות למטה יע"ש. אי"כ אמוד מעתה, הוא הטעם שהוצרך נה"י חדשים לא"א, דבשלמא אם היו כל עשר ספירות דעתיק מתלבשים בא"א, חב"ד בחב"ד, חג"ת בחג"ת, ונה"י בנה"י, אע"פ שהנה"י חלושים תשי כח מאד עד שאינם ראויים להקרא בשם מוחין, ומה גם אחד שכבר הניחו רושם שלהם בשני מקומות בעוברם, שהם חב"ד וחג"ת דא"א, עם כל זאת היו מספקין לנה"י דא"א להיות להם לאודות ולמוחין, לא כן עתה שאין עתיק מתלבש בא"א אלא ז"ת שבו, נמצא שאינו נוגע לנה"י דא"א, אלא פדקין תתאין, או אמצעיים דנה"י דעתיק, והרי השתא בהם כמה גרעונות: חדא, שהם נה"י. ועוד שאינם נה"י שלם, אלא פרקין דנה"י. ועוד שגם אלו הניחו רשומם כבר בעוברם בחב"ד וחג"ת דא"א, כמעט אין בהם די ספוק אודות להאיר בנה"י דא"א, לכך הוצרך שעליהם יבואו ויתחדשו נה"י חדשים כדי להספיק אורות לנה"י די ספוקם. והוא הטעם שגם בז"א הוצרכו לנה"י חדשים, כיון שעצמו של נה"י דא"א

המתלבש בתוכו בסוד מוחין, מתחלק: פרקין עלאין דנה"י בחב"ד דז"א, ופרקין אמצעיים בחג"ת, ופרקין תתאין בנה"י דז"א. בשלמא פרקין עלאין דנה"י שבחב"ד דז"א, מלבד טעם שהם מוחין גמורים, עוד שניה שפרקין אמצעיים ופרקין תתאין בעוברם דרך שם מניחין רושם שלהם שם, והיינו כל הנה"י דא"א בכללותו שם הוא, וכן פרקין אמצעיים דנה"י דא"א שבחג"ת דז"א, שם יש להם רושם שהניחו פרקין תתאין בעוברם דרך, והם עצמם מספיק להם. ועוד, כי אינם צריכים לתת מחלקם לשום, לא כן פרקין תתאין דנה"י דא"א, המתלבשים בנה"י דז"א, כי הם לבדם, ואין להם שום רושם מאחריהם, ועוד שהם צריכים לתת מחלק שלהם לנוק, כנודע מדרוש א"א פ"ח, שכתב רז"ל שהארת המוחין שבנה"י דז"א, ניתן למלכות, ולכל זאת לא יספיקו הארת פרקין תתאין של א"א שבנה"י דז"א, לכך הוצרך שיבואו לו נה"י חדשים מבינה, ומאלו הנה"י חדשים הוא תועלת גדול לשניהם, כי יש כח בנה"י דז"א להעלות לה מוחין לנוק, ושיעור דברי רז"ל כך הם, כי כיון שעיקר ושורש ז"א אינו אלא ו"ק, לכן הכל הולך על זה הדרך, שהדי נתעלו חג"ת ונעשו חב"ד, שהם חלקי המוחין דנה"י דא"א, נוגעים לחג"ת נתעלו והניחו רושם שלהם בחב"ד דז"א, ועלייה גדולה הוא להם. וכן נה"י נתעלו והניחו רושם שלהם בחג"ת, אע"פ שהניחו רושם גם בחב"ד, לא נחשב התם, כיון שיש שם מוחין גמורים, ורושם החג"ת, מה נחשב רושם הנה"י, אבל בחג"ת שאין שם מוחין גמורים, וגם אין שם אלא רושם דנה"י לבד, שפיר נחשב, ונמצא נה"י נעשו חג"ת, ועלייה גמורה הוא להם, לא נשאר לנה"י עצמו אלא אורות מועטים, ונמצא כח התחתון בעליון, ואין כח העליון בתחתון, לכך נעשו נה"י חדשים לז"א. ועיין בפ"א משער הנסידה וטראה, איך נה"י החדשים האלו, הוא מהאודות דחב"ד וחג"ת, ונכלל כח עליון בתחתון. וידעתי בני מן הדוחק שיש לפי מה שפירשנן בעניותינו, במ"ש רז"ל בפ"א משער הנסידה, עם כל זה בחרתי מוטב לדחוקי נפשין בדברי רז"ל, כדי לישבם עד

החכמה שלו כו', אך עתה ד' פרקים הם שם יחד בחסד, והרי שהחסד מועיל עתה במקום מוח חכמה ממש כו', אך עתה ד' פרקים הם שם יחד בחסד, והרי שהחסד מועיל עתה במקום מוח חכמה ממש כו', ועיין כולו עד ונמצא שבבא ו"ק דגדלות, עלו בחסד דו"א ד' פרקים כנ"ל מצד מוחין דקטנות דאימא, וד' פרקים מצד מוחין דאבא, וכן עד"ז בכל השאר, ודע שבבא הו"ק דגדלות, הנה נשארים ג"ת נה"י דו"א בלי מוחין דגדלות כנ"ל, אמנם משם נמשך קצת הארה מנה"י תחתון דמוחין אשר בג' אמצעיות דו"א, כנזכר בכוננת ה' אלהיכם אמת יע"ש. ועיין מ"ש רז"ל בספר הכוונות בדרושי הק"ש, בפירושו כוננת ה' אלהיכם אמת, והם הם ממש הדברים שכתבנו בעניותינו, ואם אין נפשך ורצונך לדחוקי נפשך מעט בלשון רבינו ז"ל, מפ"א דשער הנסירה, סמי חדא מקמי תרתי.

(שייך לדרך שכ"ח ד"ה לכן תמצא) ולכן נמצא, כי עם שהם ז' מלכים לבר, יש בהם רפ"ח, שהם עסמ"ב, לסיבה הנזכר, שהו"ק נעשו עשר ספירות גמורות כו', עיין בשער רפ"ח פ"ב, שטרח רז"ל למצא בחי' רפ"ח בוי"ק, וכתב ענין אחר, והוא דחוק עד למאד, ודהכא ניהא טפי.

(שייך לדרך שכ"ט בהתחלה המתחיל דו"א, לפני המלים לכן בבחי' החיצוניות) לכן בבחינת החיצוניות נחשב כתר דו"א מאימא, ובבחי' הפנימיות נחשב בכלל ז"א כו', ולעיל בשער מוחין דצלם פ"ב כתב רז"ל, שבכתר דו"א בין בחי' הכלי, בין בחי' האור, הכל הוא מאימא, ואין לז"א חלק כו', כי אם נעשה כותרת ועטרה על ראש, ובשביל כן נקרא כתר דו"א, ולעולם לא אפשר ואין מציאות לז"א לקבל מוחין שלו, לא בבחי' החיצוניות ולא בבחינת הפנימיות, אלא עד שיהיו מלובשים בנה"י דאימא, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות, ולקמן בפ"א דשער פרקי הצלם ז"ל, ודע כי כל בחינת חב"ד שיש בעולם, בכל בחינת כולם, נמשכים מאו"א ודעת דאצילות, כי הם שרשים

מקום שידינו מגעת, כי מ"ש שם ז"ל ומנה"י הראשונים שלו של זמן היניקה, נעשו לו ג' אמצעיות, ועתה חסרים לו נה"י לז"א כו'. כל בחי' נה"י בכל מקום שהוא, הוא ראשון להכנס. ושל זמן היניקה, ר"ל נה"י דחג"ת, דו"ק דגדלות, ויותר נלע"ד לפרש דברי רז"ל בענין ז"א, והוא שלעולם התחלקות הספירות שהוא על סדר שכתב רז"ל בפרקין, ובמקומות אחרים, שג' פרקין דחסד, וג' פרקין דנצח, מתחלקים שנים שנים, שהם ב' פרקין דחסד עולים ונעשה מהם כלי החכמה דו"א. ופרק תחתון דחסד עם פרק עליון דנצח, נעשה חסד, ונשארים שני פרקים דנצח לנצח, וכן עוה"ד בקו שמאל, וכן בקו אמצעי, ומ"ש רז"ל, שנתעלו חג"ת ונעשו חב"ד, ונה"י נתעלה ונעשה חג"ת, ונשאר חסר נה"י, כל זה מיירי בעת בא ו"ק דגדלות, וכבר נודע מ"ש רז"ל בשער פרצופי זו"ן דרוש ששי וז"ל, כי לעולם אין הו"א מתחיל אלא בבחי' ו"ק ולא יותר, והראיה לזה מן ק"ש שהוא הגדלות דג"ר שבו דבריאה, ואז תחילה באים ו"ק בזמן ק"ש כו', עד ועל כן לעולם הוא לוקח כל הו"ק ביחד, והג"ר ביחד, יע"ש. וא"כ בעת שנכנסים בו הו"ק דגדלות, בודאי שנכנסים נה"י דגדלות בחג"ת דפרצוף היניקה דו"א, וחג"ת דגדלות בחב"ד דו"א, וכל זמן שעדיין לא נכנסו הג"ר דגדלות, נמצא חג"ת דגדלות משמש לו למוחין שלו, ונה"י דגדלות משמש בחג"ת שלו, וזו היא עלייה מדרגה גדולה היא להם, שמדרגתו היא חג"ת, והשתא נתעלה ומשמש לחב"ד, וכן נה"י, בחינתו ומדרגתו הוא נה"י, והשתא נתעלה ומשמש לחג"ת, ונמצא, כל זמן שלא נכנסו עדיין ג"ר דגדלות כי אם ו"ק, ואותם ו"ק נתחלקו וישבו להם בחב"ד וחג"ת דו"א, נשארו נה"י שלו חסרים, כי אין להם שום בחינה מהגדלות, לכך למאי דביני ביני נעשים ובאים לו נה"י חדשים מן הבינה, זה לע"ד קרוב לודאי נכון ויציב, כאשר ראיתי דברי רז"ל לעיל פ"ו, שכתב ז"ל, ונחזור לענין ו"ק דגדלות, שהנה הד' פרקים העליונים דקו ימין, שהם ג"פ דחסד ופרק עליון של נצח, הם מתחברים עתה יחד ונעשים חסד דו"א, ושם יש כח

העולה הוא, כי בכל פרצוף ופרצוף שיש בכל האצילות, מתחלק באופן זה, כי הכתר של הפרצוף ההוא הפנימיות, הוא משם מ"ה החדש, מבחינת הפרצוף ההוא בעצמו, והחיצוניות שלו הוא מחיצוניות ספירת הת"ת של הפרצוף הקודם אליו עצמו, וזה היה לקשר כל הפרצופים יחד, תחילתם בסופם בחיצוניות יע"ש. ומה מאד ק' לע"ד, שהרי בשער דרושי אבי"ע פ"א כתב רז"ל ז"ל, ואנחנו סברתינו לא כדברי זה ולא כדברי זה, אלא היא בחינת אמצעית בין הא"ס והנאצלים, ויש בה בחי' א"ס ובחינת נאצלים. וב' בחינות אלו, הם בחינת עתיק ואריך אנפין, ושניהם נקראים כתר כנודע אצלנו כו'. ודע כי עד"ז הוא בכל העשר ספירות שבכל עולם ועולם, וכן בפרטות בכל פרצוף ופרצוף, כי לעולם כל בחינה נקרא מאציל, והתחתונה נקרא נאצל, ואין הנאצל פחות מד' אותיות הוי"ה, אפילו בעשר ספירות פרטיות ופרטי פרטיות ויש בחינת אמצעית ביניהם הנק' כתר כנ"ל יע"ש. מפורש יוצא, שלעולם הפרצוף התחתון הוא בחינת נאצל, ופרצוף העליון ממנו הוא בחינת מאציל. ובחינת אמצעית שביניהם הוא הכתר שבפרצוף התחתון, ואם כן צריך להיות פנימיות הכתר משל עליון, שהוא בחינת מאציל, וחיצוניות הכתר משל תחתון, שהוא בחינת נאצל, כמ"ש רז"ל בעתיק וא"א, ששניהם כללות כתר דאצילות, ועתיק הוא בחינת מאציל, והוא פנימיות וא"א בחינת נאצל, והוא חיצוניות. כנודע, וכמ"ש רז"ל לעיל פ"ה, ובשער סדר האצילות פ"א, והוא כתב שכן עזה"ד הוא מפרצוף לפרצוף, וא"כ איך כתב בפרקין כאן שחיצוניות הכתר הוא מאימא, והפנימיות הוא מז"א וצ"ע.

(שייך לרף שליח ד"ה ודע כי כל) ודע, כי כל ספירה וספירה כלולה בכל הקו שלה, ולא מכל הי"ס. כיצד חכמה כלולה מחח"י, שהוא קו שלה כו', עד אלף אלפים בחי', וכולם בחי' בגיה לבד, וכן על זה הדרך בקו האמצעי, וכולם בחינת דת"י בלבד. וזה בדרך כללות, אמנם בדרך פרטות כל בחינות מאלו הי"ס

לכל החכמות והבינות והדעות, לכן אי אפשר לז"א לקבלם כו', הרי כללא הוא. וכן בשער חו"פ פ"ו כתב ז"ל, ובזה תבין, כי החיצוניות נחלק לג' כלים, הוא עיקר הנקרא גוף, ובכל בחי' מהם יש מוחין כנ"ל, והם מלובשין תוך ג' בחינות נה"י דאימא של החיצוניות שלה ג"כ, וכן עזה"ד ג' בחינות לפנימיות המוחין שלהם, נכנסים אח"כ מלובשים תוך ג' בחינות דפנימיות דנה"י דאימא ג"כ יע"ש. הרי דבין הפנימיות ובין החיצוניות, לעולם המוחין של כל הפרצופים, צריכים לבא מלובשים בנה"י דא"א, וממילא שת"ת דאימא בין בחיצוניות בין בפנימיות, צריך להיות כתר דז"א לעולם, ולא כתבתי זה, אלא לעורר אותך שתבין הדברים על נכון, כשתעיין בשער המוחין דז"א פ"ה ופ"א, ותדאה איך בכל פרצוף ופרצוף דז"א בפדטות, תחילת הכל הם כלים דז"א, ובכל כלי דכל פרצוף, בתוכו של אימא נה"י שלה, עם חלקי המוחין שלה מפרצוף דאימא כנגדו ובחינתו, ובתוך של אימא נה"י של אבא, עם חלקי המוחין שלו. ובתוך הכל, הוא נרנח"י של ז"א, כל פרצוף ופרצוף בבחינתו, ואותו נרנח"י דזעיר אנפין עצמו, הוא הוא הפנימיות הגמור, והוא מה שכתבו רז"ל בפרקין שפנימיות הכתר הוא מז"א עצמו.

(שייך לרף שכ"ט ד"ה דז"א, לפני המלים ואמנם החיצוניות) ואמנם חיצוניות הכתר נטלו הדעת הנעשה מב' שלישי הראשונים דתפארת דז"א כו'. תימא, כיון שכבר נעשה הדעת מב' שלישי הת"ת, למה נטל חיצוניות הכתר, ומאי שנא מחו"ב דז"א, שהחכמה נעשה מב' שלישי החסד, והבינה נעשית מב' שלישי הגבורה, כמ"ש רז"ל בפרקין לעיל, והספיק להם, ולא נטלו בחינות אחרות, והדעת לא הספיק לו ב' שלישי הת"ת שלקח, עד שלקח גם חיצוניות הכתר, ומה גם לפי מה שכתבו רז"ל לעיל פ"ה אות ד' וז"ל, הטעם הוא, כי הדעת הוא נשמה דזעיר אנפין, ואין אנו מונין אלא מה שיש בו כלי אבל הדעת הוא בחי' נשמה בלי כלי יע"ש, ועיין בשער חו"פ פ"ו.

(שייך לרף שכ"ט ד"ה הכלל העולה) כלל

תוך פרצוף המלכות בשוה. ובתוכו פרצוף ההוד, פרצוף שלם בעשר דיליה, מתלבש תוך פרצוף היסוד בשוה. וכן עזה"ד עד פרצוף הכתר, פרצוף שלה ביי"ס דיליה, מתלבש תוך פנימיות כולם בשוה ממש להם וזה היה תחילה ואחר כך בעת תיקון העולמות, כדי לקשר כל הפרצופים זה בזה, לכשיהיו יחד כולם באחדות גמור ואגודה אחד, הכתר נתן עשר ספירות לעשר פרצופים, ונעשה כתרים לכולם, וכתרים דכולם לקח לחלקו לבנות פרצופיו דהיינו כתר שבו, היינו כתר וכתר (צ"ל דחכמה) דמלכות נעשה חכמה אליו, וכתר דבינה נעשה בינה אליו, וכתר דחסד נעשה חסד אליו, וכתר הגבורה נעשה גבורה אליו, וכתר הת"ת נעשה ת"ת אליו, וכתר הנצח נעשה נצח אליו, וכתר ההוד נעשה הוד אליו, וכתר היסוד נעשה יסוד אליו, וכתר דמלכות נעשה מלכות. הרי דכל עצמו דפרצוף כתר, נעשה מעשר כתרים דעשר פרצופים, וכל ספירות נתן להם, דהיינו כתר שלו נשאר לו לעצמו, וחכמה שלו נעשה כתר לפרצוף החכמה, ובינה שלו נעשה כתר לפרצוף הבינה, וחסד נעשה כתר לפרצוף החסד, וגבורה כתר לפרצוף הגבורה, ות"ת כתר לפרצוף הת"ת, ונצח כתר לפרצוף הנצח, והוד לפרצוף ההוד, ויסוד כתר לפרצוף היסוד, ומלכות שלו נעשה כתר לפרצוף המלכות. וכן נתחלפו כל יי"ס שבכל ספירה וספירה, עד המלכות שכל יי"ס שבה שנתחלפו, ונעשה עשר מלכיות דעשר פרצופים, כתר שבה נעשה מלכות דפרצוף הכתר, וחכמה שבה נעשה מלכות דפרצוף דחכמה, ובינה שבה נעשה מלכות לפרצוף הבינה, וחסד מלכות לפרצוף החסד, וגבורה מלכות לפרצוף הגבורה, ות"ת מלכות לפרצוף הת"ת, ונצח מלכות לפרצוף הנצח, והוד מלכות לפרצוף ההוד, ויסוד מלכות לפרצוף היסוד, ומלכות שבה נשאר היא עצמה למלכות שבה. הרי ביארתי לך פרצוף הכתר שהוא פנימי מן הכל, ופרצוף המלכות שהוא חיצוני מן הכל, ואתה תבין כל השאר כי כשל כח הקולמוס לפרט יותר. נמצא כי עשר ספירות שבכתר בתחילה היו באורך שיעור קומה מלמעלה למטה, ועתה הם בעובי זה לפנים

כלולה מכל הי"ס, אמנם אינם יוצאים מטבע בחי' הקו ההוא כו'. באמת דברי רז"ל קשים לזווגם, א"כ קו וקו אינו יוצא מטבע ההוא, אם כן היאך הם כלולים כל א' ואחד מי"ס. ובשלמא מטבע הקו ההוא יהיו כוללים חח"ן כל אחד ואחד מהם, ונפרטים לאלפי אלפים, אבל שיהיו נפרטים ליי"ס, איך אפשר, כללות הי"ס הם ידועים, שהם חב"ד חג"ת נה"י, ואם כן בגי'ה בקו ימין איך יבא, וכן חח"ן בקו שמאל איך יבא, ואם ישנם שם בגי'ה בקו ימין וחח"ן בקו שמאל, הרי יש שינוי מטבע הקו ההוא, וכן בקו אמצעי ואם אין שום שינוי בטבע הקו ההוא, כי כולם בחינת חח"ן, במאי ניכר ומאי הוא ההפרש שזה מקרי חח"ן דקו ימין, וזה בגי'ה דקו ימין, וכן בקו שמאל. ודע שרז"ל בשער התיקון פ"ה כתב ז"ל, ובעיבור נתוספו נה"י בכל א' של כל כלי וכלי שבהם שבו' כלים. ואחר כך ביניקה, ניתוסף חג"ת בכל כלי מהם, מן הז' כלים הראשונים. ואחר כך במוחין ניתוספו גי'ר בכל כלי מהם מהו' כלים הראשונים יע"ש. ובשער אנ"ך פ"ו כתב רז"ל ז"ל, אחר כך בהמשך כל ט' ימי חדשי העיבור נתבררו הנה"י שבכל קצה מכל הו"ק דבין, ע"י שבאו גי"כ נה"י שבכל קצה מו"ק דמ"ה כו'. ואחר כך ביניקה, נתבררו גם בחינת חג"ת שבכל קצה מו"ק דמ"ה כו'. ואחר כך בגדלות באו תחילה חב"ד שבכל קצה מו"ק דבין, וחב"ד שבכל קצה מו"ק דמ"ה, יע"ש, ועיין גם במקומות אחרים. הרי מבואר, היות כל ספירה וספירה מעשר ספירות כלליות, כלולה מעשר ספירות, ואם כן איך הוא שאין בקו ימין אלא חח"ן, ואין בקו שמאל אלא בגי'ה, ואין משנין מטבע שלהם. לכן דע, שבהקדמה אשר יש במ"ש רז"ל בשער פרצוף זו"ן דרוש ששי, ובשער אנ"ך פ"ג בהגה"ה בד"ה דע שיש ג' חלוקות יע"ש, כי אין נקרא פרצוף עד שיהיה כלול מעשר ספירות, וכל א' כלולה מעשר, שהם עשר ספירות עשר פרצופים מלבישים זה לזה בשוה בעובי, ונמצא ספירות המלכות פרצוף שלם מיי"ס דילה, ובתוכה פרצוף היסוד, פרצוף שלם מעשר ספירות דיליה, ומתלבש

מזה, וכן כל ספירה וספירה שבי"ס, ונמצא חכמה י"ס והם עשר חכמות זה לפני זה, וכן החסד עשר חסדים זה לפני זה, וכן הנצח עשר נצחים זה לפני זה, הרי שחח"ן כל אחד כלולה מי"ס שלימים, וכולם חח"ן מבחי' הקו ההוא, ואינם משנים מטבע חח"ן, וכן קו שמאל וקו אמצעי ולפי זה הכל אתי על נכון.

בלחש, המוחין הם מזווג בינות דישסו"ת, ובחזרה בקול רם המוחין הם מזווג חכמת דישסו"ת. ודע כי במוחין דלחש דעמידה, שהמוחין הם מבינות דישסו"ת, כללותם נקראים בחי' נשמה דנשמה, אלא שהמוחין דבינה דתבונה, נקראים נשמה דנשמה, חו"ב וחור"ג הבאים מלובשים בנה"י שלה, והוא שלם צלם גמור, ובתוכו מתלבש חו"ב וחור"ג מלובשים הבאים מבינה דיש"ס בנה"י שלה, והוא צלם שלם ונקרא חיה דנשמה. כמ"ש רז"ל לקמן ז"ל, ונמצא כי ב' צלמים זכר"ן, זו בחי' חיה, וזו בחינת נשמה. וצלם דאבא נעשה נשמה וכן אח"כ בחזרת העמידה, שבאים הצלמים מחכמות דישסו"ת, וכללותם הם בחי' חיה דנשמה, אלא שצלם דחכמה דאימא, הוא בחי' נשמה דחיה. וצלם דחכמה דאבא, הוא בחי' חיה דחיה דנשמה. וכך הם מתפרשים כל דברי רז"ל בפרקין.

(שייך לדף ד' ד"ה ומוזה תבין באמצע) והברכות לראש צדיק הם, כי צדיק יסוד, וראש צדיק, עטרה שבו, הנקרא ראש יסוד כו'. לא ידעתי (עיין בזה"ק פ' ויצא דף קס"ב שכתב והביא דאיה שהוא ראש היסוד, ומה שענינו דואות אין ראיה, ידיים לפי הנראה הם למטה מהזרועות, ועכ"ז הם למעלה כנודע. אמל"י נ"א ע"ב) היאך העטרה הוא ראש היסוד, הלא ענינו הרואות שהוא בסוף היסוד. ועוד ע"ש מ"ש רז"ל לקמן דרוש ב' ז"ל, והנה ביסוד דז"א יש בו מקום לקבל בו כללות הה"ח, כי לכן נקרא כל כנודע כו', ונשאר מקום של ב'

מזה, וכן כל ספירה וספירה שבי"ס, ונמצא חכמה י"ס והם עשר חכמות זה לפני זה, וכן החסד עשר חסדים זה לפני זה, וכן הנצח עשר נצחים זה לפני זה, הרי שחח"ן כל אחד כלולה מי"ס שלימים, וכולם חח"ן מבחי' הקו ההוא, ואינם משנים מטבע חח"ן, וכן קו שמאל וקו אמצעי ולפי זה הכל אתי על נכון.

חלק שני

(שייך לדף ד' ד"ה ונבאר תחלה באמצע) ואמנם שורשם הם נמשכים כך חו"ב נמשכים ממוחין דאבא עצמם, שהם חכמה ממוח האב, והוא מבינה שלו. ובינה ממוח האם, מבינה שלה כו'. הנה מ"ש רז"ל שהמוחין דאר"א נמשכים מבינה דאבא ומבינה דאימא, ר"ל שמזווגים פרצופי נשמה דאבא ואימא, ומזווג דפרצופי נשמתם באים מוחין דגדלות לז"א, לאפוקי שאין זווג באבא ואימא עילאין בבחי' חיה שבהם, כי הוא סוד השבועה שנשבע הקב"ה שלא יכנס הוא בירושלים של מעלה כו', כמ"ש רז"ל בריש שער הזווגים, ועיין מ"ש בענייתו שם, על כן אין זווג נמצא בזמן הזה באבא ואימא עילאין, אלא בבחינת נשמתם, שהיא בחינת בינה דאבא ובינה דאימא, ומ"ש חכמה ממוח האב, ובינה ממוח האם, אף על גב שלעולם אבא מוליד ד' מוחין שלמים חו"ב וחור"ג, ואימא מולידת גם היא ד' מוחין שלימים, ולעולם מוחין דאבא באים מלובשין בנה"י דאבא, ומוחין דאימא באים מלובשים בנה"י דאימא, כאשר כל ספרי רז"ל מלאים, ומהם בשער זר"ן פ"ג, כל דברי רז"ל אינם אלא בכללות, ודיבר במובן בקיצור, כי נודע שאחר החילוף, נמצא עומדין חכמה וחסדים דאבא בנצח, וחלק ימין דיסוד דאבא, ובינה וגבורה דאבא, בנצח וחלק ימין דיסוד דאימא, ונמצא כל מוחין דקו ימין, בין דאבא בין דאימא, כולם הם דאבא, וכן בינה וגבורה דאימא, עומדין בהוד, וצד שמאל דיסוד דאימא, וחכמה וחסדים דאימא, עומדים בהוד, וצד שמאל דיסוד דאבא, ונמצא כל המוחין דקו שמאל, בין דאבא בין דאימא, כולם דאימא. והרי חח"ן

בח"י דעת דמוחין כשנתלבש בז"א נעשה בו
 בח"י נשמה, והם נר"ן פנימים בכללות, ואינו
 אלא דמיון בעלמא.

(שייך לרף ז' ד"ה והנה תחילה) והנה
 תחילה באה חכמה, ואח"כ דעת, ואח"כ בינה,
 שהם ג' אותיות שבצלם הזכר, וא"כ יהיה עתה
 הסדר מצ"ל שהם חר"ב וזה כו'. לא זכיתי להבין
 דברי רז"ל אלה, שלפי הדרך שכתב בפרקין,
 שחב"ד חג"ת נה"י דצלם, הם ג' אותיות שם
 יה"ו, ושהם נשמה חיה יחידה, א"כ איך אפשר
 לומר, שבתחילה באה החכמה, ואח"כ הדעת,
 ואח"כ הבינה, והם מצ"ל, וזה הדרך אינו לא
 מלמעלה למטה, ולא מלמטה למעלה. שלעולם
 בין שתי אופנים הללו, לעולם הבינה צריכה
 להיות באמצע, ולפי הסדר דמצ"ל שכתב רז"ל,
 הבינה היא לסוף, ובמאי מיירי, אם בכניסת
 המוחין בז"א, או בכניסת המוחין בנה"י דאימא,
 הרי בשתייהם אין הסדר כך, כמ"ש רז"ל לקמן
 דרוש ג' ז"ל, ואח"כ בשנה הז' כולה, נכנס
 חכמה דצלם שבהוך פרק עליון דנצח דתבונה
 כו', ובשנה הח' נכנס בינה דצלם שבתוך פרק
 עליון דהוד דתבונה, ושנה הט' נכנס הדעת של
 הצלם יע"ש. וכן בשער הנסירה פ"ז כתב רז"ל
 ז"ל, ואמנם סדר כניסתם הוא כך, כי חכמה
 נתלבש בנצח דאימא, ובינה בהוד, וב' עטרין
 שהם דעת א', ביסוד. ואחר כך נכנסו כל המוחין
 בזעיר אנפין, באופן זה, כי תחילה נכנס מוח
 חכמה שבתוך הנצח דאימא ברישא דזעיר
 אנפין, ואחר כך נכנס מוח בינה שבתוך ההוד
 דאימא ברישא דזעיר אנפין, ואחר כך נכנס
 הדעת שבתוך היסוד דאימא ברישא דז"א יע"ש.
 באופן שבין בכניסת המוחין בנה"י דאימא, בין
 בכניסתם ברישא דז"א, לעולם בינה אמצעית,
 ודעת לבסוף, לא שיהא קו אמצעי קודם לקו
 שמאל, כי אם בהיות הכלים בסוד העיבור תוך
 מעיה דאימא בעת תיקונם, כאשר התחילו
 להתברר ולהתקן, שכתב רז"ל בשער אנ"ך פ"ז
 ז"ל, ונמצא כי בכל חודש נתקן אור א', ואם
 תשכיל תבין כו'. והנה בהם נתקנו ג' אורות
 חסד ת"ת ויסוד, והם קו אמצעי שהוא רחמים,
 לכך הם נתקנו עם החסד יע"ש. ובפ"א דשער

חסדים העליונים וש"א של חסד פנוי וחלל
 בעליונות של היסוד יע"ש. הרי בהדיא שמקום
 העטרה הוא סוף היסוד, ועיין מ"ש רז"ל בס'
 מבו"ש שעה ח"א פ"ה ז"ל, וכן מזה היסוד
 דאריך אנפין, הוא רחב מלמטה וקצר מלמעלה
 כו'. אמנם במרחב של שופר שהוא סוף היסוד
 דאריך אנפין, שם ענני י"ה יע"ש. אלמא סוף
 היסוד הוא הרחב, והוא למטה, ואם כן איך
 עטרה הוא ראש צדיק, לכן נראה לע"ד, שראש
 צדיק ר"ל תחילת צדיק ממטה למעלה, כמו
 ראש דברך אמת, ועיין מ"ש רז"ל בשער תיקון
 הנוקבא פ"ב, וכמ"ש בעניותיך שם.

(שייך לרף ז' ד"ה אח"כ באמצע) וז' זו
 שהוא בח"י הג' הנקרא דעת, ופה נשלמו ג'
 אותיות יה"ו של הוי"ה, הכולל התפשטות המוחין
 כנ"ל, והם חב"ד והבן זה כו'. כל דברי רז"ל
 בפרקין, היות ל"מ דצלם בחינת חיה ונשמה,
 ובחינת חו"ב, ובחינת מקיפין, ובמקומות רבים
 הוא אומר, שנר"ן הם פנימים, וחיה ויחידה הם
 מקיפין, שלא כדבריו כאן. ועיין בפ"א דשער
 אח"פ, ובשער המוחין דזעיר אנפין פ"ה, ולפי
 דבריו בפרקין נמצא, שבחי' נשמה ליתא
 בפנימיות, והוא פלאי, ובדוחק נראה לע"ד,
 שהכל אינו אלא ערכי הכינוים, ובערך המוחין
 עצמם, בחינת צ' דצלם המתלבש בפנימיות
 ז"א, אינו אלא בחי' רוח, יען כללותם אינם
 אלא סוד הוי"ה א', ונמצא צ' אות ג', כנגד
 אות ו' שבשם, והיא בחי' רוח, דעת דצלם. אלא
 שבערך ז"א, אשר כל עצמו הוא בחינת רוח,
 דכללות האצילות כנודע בשער הנזכר פרק ה',
 בחינות העליונות הנכנסות בו נעשות בו בחי'
 נשמה, ומצידו נמצא נר"ן פנימים וחיה יחידה
 מקיפין. ודע, כי מצינו ראינו בפירוש כתב רז"ל
 כה"ג, שכתב בשער אריך אנפין פ"ז ז"ל, ודע,
 כי הנה מעתיק נמשכו נר"ן אל א"א, ולכן נאצלו
 ונתלבשו ז"ת בו' כנ"ל, וה' אחרונה נקרא נפש,
 ו' רוח, אמנם הנשמה היא באה מג"ר, ומרוב
 אורם אינה יכולה להתלבש בו, ונשארו למעלה
 בסוד או"מ, ולכן הוצרך להתלבש הדעת שלו
 בא"א בסוד נשמה יע"ש באורך. וא"כ כמו ששם
 בח"י דעת של עליון, נעשה נשמה לתחתון, כן

הנה היסוד דאימא הוא בחי' הגרון דז"א, כי כן הוא קו אמצעי, ושם הוא מקום צר ודחוק הרבה, ואין יכולת בחר"ג שביסוד דאימא לעמוד שם, כי הם עשרה, וצר להם המקום מאד. לכן הגבורות מכח היותם אש להבת שלהבת, בתוקף גבורתם פותחים פיו דז"א, ויוצאים דרך שם כל הה"ג, על ידי ה' מוצאות הפה. ואע"ג שחר"ג דאבא, הם ג"כ ביסוד דאבא שבגרון דז"א, ועיין מ"ש רז"ל בשער רפ"ח פ"ד, מ"מ גבורות דאבא הם חסדים, והם ב"ן דמ"ה, כמ"ש בעניותין לעיל, והם יותר חסדים מחסדים דאימא, שהם מ"ה דב"ן, ואינם אש להבת, ועומדין שם בשכיכו, לא כן גבורות דאימא שהם ב"ן דב"ן, תוקף גבורתם. ואע"ג שכל דברי רז"ל בדרושים אלו אמורים, שכל הה"ג יורדות עד היסוד דז"א, ומשם נתנות אל הנוק' דז"א, והוא בסוד והיה האוכל לפקדון לארץ כמ"ש, דע כי בין בחסדים ובין בגבורות, ד' בחינות יש בכל אחד ואחד מהם, שהם: אר"פ, ואר"מ, ואור ישר, ואור חוזר. ואע"ג שרז"ל כתב לעיל, שפי היסוד דאימא הוא צר, כדי שכאשר ירצו החו"ג לירד יהיו החסדים יורדים ברישא כו'. ובצאתם מרחיבים נקב פי עטרת היסוד דאימא, בסוד בדקא דמיא כיון דרווח רווח יע"ש, אלמא יפה כח החסדים לפתוח מן הגבורות. כבר כתב רז"ל, ישתבח שמו לו נתכנו עלילות, זה בתוך זה וזה גורם לזה, כיון שהגבורות כבר תוקפם ואר"מ שלהם יצא דרך הפה, נשאר הכח לחסדים.

(שייך לדרך ז' ד"ה והנה כיון באמצע) לכן אלו הב' חסדים התחתונים וב' שלישי של חסד האמצעי ברדתם יורדים דרך ישר כו'. לא נתפרש בדברי רז"ל יציאת החסדים הללו מפי היסוד דאימא איך היה, אם חסד הת"ת שהוא גדול מן היוצאים, יצא תחילה, ואחריו חסד ההוד, דומיא דיציאת הגבורה לפי מעלתו, או שיצא ההוד תחילה, ואחריו חסד הנצח, ואחריו ב' שלישי הת"ת. אבל אין סברא כלל לומר, שיצאו כל שלשתם כאחד, שהרי פי היסוד דאימא הוא צר מאד, כמו שכ' רז"ל.

(שייך לדרך ז' ד"ה והנה כיון באמצע) לכן אלו הב' חסדים התחתונים וב' שלישי של חסד האמצעי ברדתם יורדים דרך ישר כו'. לא נתפרש בדברי רז"ל יציאת החסדים הללו מפי היסוד דאימא איך היה, אם חסד הת"ת שהוא גדול מן היוצאים, יצא תחילה, ואחריו חסד ההוד, דומיא דיציאת הגבורה לפי מעלתו, או שיצא ההוד תחילה, ואחריו חסד הנצח, ואחריו ב' שלישי הת"ת. אבל אין סברא כלל לומר, שיצאו כל שלשתם כאחד, שהרי פי היסוד דאימא הוא צר מאד, כמו שכ' רז"ל.

(שייך לדרך י"ב ד"ה גיכ"ק) גיכ"ק מוצא הב', כי הם מן הגרון ויוצאים לחיך כו'. אע"ג שאותיות גיכ"ק הם סוד ה"ת היורדים מן החיך, שהוא יסוד דחכמה אל הגרון שהוא יסוד הבינה, כמ"ש רז"ל בשער הולדת אבא ואימא פרק ב', ובשער מ"ד ומ"ן פי"ד, אפשר כי כשנתנים מן החיך שהוא יסוד החכמה אל הגרון שהוא יסוד הבינה, ניתנים אליה בסוד זווג טמיר וגניז בחשאי, והגרון שהיא הבינה חוזר להוציאם בסוד קול דנפיק מגרון, שכל הקולות הם מבינה כנדע. ומ"ש רז"ל כי מן הגרון יוצאים לחיך, הוא חיצוניות החיך ממש, כשאר ה' מקומות שבהם משתמשים ה' מוצאות הפה.

(שייך לדרך י"ג ד"ה ענין) ענין אחע"ה בומ"ף כו', ואמנם כבר הודעתך כו', והם אר"פ, אמנם הה"ג הם פוגעות ברדתם אל הגרון בפה ויוצאות משם לחוץ ושם נעשים אר"מ כו'. ע' בשער טנת"א פ"ב, ופירוש הענין כי הנה נה"י דאימא המתלבש בסוד מוחין תוך גופא דז"א,

(שייך לדרך י"ג ד"ה ענין) ענין אחע"ה בומ"ף כו', ואמנם כבר הודעתך כו', והם אר"פ, אמנם הה"ג הם פוגעות ברדתם אל הגרון בפה ויוצאות משם לחוץ ושם נעשים אר"מ כו'. ע' בשער טנת"א פ"ב, ופירוש הענין כי הנה נה"י דאימא המתלבש בסוד מוחין תוך גופא דז"א,

(שייך לדרך י"ג ד"ה ענין) ענין אחע"ה בומ"ף כו', ואמנם כבר הודעתך כו', והם אר"פ, אמנם הה"ג הם פוגעות ברדתם אל הגרון בפה ויוצאות משם לחוץ ושם נעשים אר"מ כו'. ע' בשער טנת"א פ"ב, ופירוש הענין כי הנה נה"י דאימא המתלבש בסוד מוחין תוך גופא דז"א,

כדי כשיבואו אח"כ הגבורות לא ימצאו מקום להתפשט גו גופא דז"א, וירדו ביסוד לצורך הנוק, וכיון שנתהפך הדבר שהיותר עליונים יורדים תחילה, גם בגבורות היה כן, שהיותר עליונה ירדה תחילה לכולם, ונמצא אשתני למעליותא.

(שייך לדרך י"ג ד"ה והנה ענין) והנה ענין הב', הוא התפשטותם בחוטם בפומא כו'. הנה בפרקין לעיל מתבאר, היות אחה"ע אות צ', והוא גבורת ההוד, גיכ"ק אות ז', והיא גבורת הנצח. אות כ' והיא גבורת הת"ת, דטלנ"ת. זסר"ץ אות מ', והיא גבורה שבגבורה. בומ"ף אות פ"א, והיא חסד שבגבורות. וסדר זה שכתב רז"ל בכאן, דחוטם ופה, לא הבינותי, שכתב כי מ' דמנצפ"ך היא בחוטם, והמ' היא גבורה שבגבורה. ובפומא הוא אות פ', והיא חסד שבגבורות. ובדרועין אות נ', ואות נ' היא בנצח דגבורות. ובידים היא אות כ', ואות כ' היא בת"ת. והאצבעות הוא אות צ', ואות צ' הוא הוד דגבורות. נמצא סדר זה לא יבוא, לא מלמעלה למטה, ולא מלמטה למעלה, גם מ"ש רז"ל כי מ"ן דמנצפ"ך נמתקו, ושהם שני גבורות דנו"ה יע"ש, לא יבוא על נכון, כי מ"ן דמנצפ"ד המ' היא בגבורה שבגבורות ואות נ' היא בנצח, והוא יאיר עינינו.

(שייך לדרך י"ד ד"ה גם באמצע) ואמנם יתיר אינון מערוה מן הראשונות, והטעם כי אלו הם עיקר הגבורות כו'. דע, כי יש עוד טעמא רבא, על מ"ש יתיר אינון מערוה, כי נודע שב' גבורות דחוג"ג, וב"ש גבורת הת"ת, נמתקו על ידי החסדים בסוד אור ישר, ברדתם ביסוד, ושליש עליון דגבורת הת"ת, וב' גבורות דנו"ה, נמתקו באו"ת, ורב המרחק ביניהם כנודע.

(שייך לדרך ט"ו ד"ה ועתה באמצע) ובכל גוף ז"א אינם מוצאות מקום להתפשט כי כבר נתפשטו שם החסדים כו'. וא"ת, והלא בפרקין אומר שהחסדים בצאתם מפי היסוד דאימא, תקף ימיד ובמרוצה גדולה ירדו עד היסוד דז"א.

(שייך לדרך י"ג ד"ה והנה הם) והנה הם מתחילים ממטה למעלה כי הלא ההוד היא הזחונה מכולם, וא"כ כשיורדים הגבורות בגרון נמצאין עומדין סדרן זו למעלה מזו, חסד עליונה מכולם, והוד למטה מכולם כו'. יש לעורר, אם כן שבתוך היסוד דאימא, עומדין ה"ג כסדרן, חסד למעלה מכולם, והוד למטה מכולם, אם כן גם כשיוצאים מתוך היסוד דאימא, ויורדים ליסוד דז"א, למה אינם יוצאים כדרך עמידתם, כי כן כתב רז"ל לעיל ז"ל, והנה כשיורדים אלו הגבורות ביסוד דז"א, הם יורדות אחד לאחד, זו ע"ג זו, יוצאה גבורת החסד, ועליה גבורת הגבורה כו', והענין, היותר גדולה וחשובה יוצאת בתחילה, לכן בראשונה יוצאת גבורת החסד, ואחרונה שבכולם היא גבורת ההוד יע"ש. ולפי סדר עמידתם תוך היסוד דאימא, הרי ההוד תחתונה מכולם, ולה היה נוגע לצאת ראשונה לכולם, ואם נאמר בתר חשיבות אולינן, והיותר חשובה יוצאת תחילה, וכן עזה"ד עד ההוד באחרונה, אם כן גם ביציאתם דרך ה' הוצאות הפה, למה לא יצאה החשובה יותר ראשונה, ולא כן היה, כמ"ש רז"ל כי הוד יצא ראשונה, והיא אחה"ע שבגרון. והנלע"ד, כי כיון שבתוך היסוד דאימא עומדות כסדרן הוד למטה מכולם, וחסד למעלה מכולם, לכן כשיצאו דרך ה' מוצאות הפה, יצאו כסדרן, גבורת ההוד ראשונה, וגבורת החסד אחרונה לכולם. אבל כשבאו לצאת מפי היסוד דאימא תיך גופא דז"א, ולירד ביסוד דז"א, נתהפך כחומר חותם, והוא שהרי החסדים והגבורות עומדות תוך היסוד, ומן הראוי היה שירדו הגבורות קודם החסדים, שהרי ד' מוחין הם, חו"ב וחוג"ג, והגבורה הוא התחתון שבכולם להם, היה נוגע לצאת תחילה, כמ"ש רז"ל בפ"א משער א"א וז"ל, ואמנם תחילה נכנסים ומתפשטין ויורדים מלמעלה הגבורות בתוכו, לפי שהיא העיטרה של גבורות היא המוח הד' התחתון מכל ד' מוחין כנודע לכן המוח התחתון יורד תחילה יע"ש. וא"כ גם כאן, הגבורות היה להם לירד תחילה קודם החסדים, ולא כן היה ברצון המאציל הצליון, כי גזר אומר שהחסדים ירדו תחילה, מן הטעמים שכתב רז"ל, כי החסדים הם לצורך ז"א, וצריך שיתפשטו תחילה,

דנוק, ואין מקום בת"ת להתגלות הגבורה דנר"ה שלה, וכן תכף יורדים ליסוד שלה, ואינו צריך אפילו יום אחד, ומתגלים ביסוד שלה. ולפי דבריו של כאן, שהמלכות שלו מתפשט ביסוד שלה, אין להם מקום להתגלות אפילו תוך היסוד שלה. ואפשר כי בחינת המלכות שלו הוא עטרת היסוד, והוא בחינת הנוקבא הקשורה עמו, חד מאותם ד' שרשים שלה, שנשארו בגופא, אינה חוצצת, ואינה חציצה כלל.

(שייך לרף י"ט ד"ה בענין) בענין החסד הנקרא יומם פשוט דאזיל ומתפשט עם כולהון יומין, שהם ו"ק שבבחינת ז"א כו', אמנם הא' הוא כולו חסד ממש, ולכן אינו במספר עמהם. כי הה' אינם חסד ממש כו'. מריהטא דברי רז"ל מתבאר, כי החסד עליון הנקרא יומם, אינו במספר הה"ח, כי הה"ח לבד, וחסד עליון למעלה מהם. וא"כ הוא נראה לומר, כי היא עטרא דחסדים, העומד בדעת דז"א. והיא עצמה הדעת. ויש ראייה לזה שרז"ל בשער הזווגים פ"ה כתב ז"ל, וגם ביארנו בפסוק יומם יצוה ה' חסדו, כי יש שני מיני חסד: א' הוא חסד עליון אחר הבינה, אשר מקום זה הוא ברישי כתפין דא"א, קודם התפשטות והתחלקות ב' זרעות, ושם הוא מקום החסד העליון הנקרא יומם דכולהו בספ"ד כו'. ובשער א"א פ"ח כתב רז"ל ז"ל, אמנם אחר שירדה הבינה בגרון, ירד הדעת ונתלבש בו"ק דא"א עצמו, והיה רחניות אליהם, ואין לו שום מקום מקובץ כי אם בין כתפי דא"א הוא עומד יע"ש. ומדכתב שהדעת עומד בין כתפין דא"א, וכתב שהחסד עליון עומד בין כתפי דאריך אנפין, אלמא דא ודא אחד היא, הכל דבר אחד הוא הדעת הוא עצמו חסד עליון, כדבר האמור שעטרא דחסדים שבדעת, הוא הנקרא חסד עליון, וה"ח המתפשטים בו"ק הם ענפים שלו, אלא לקמן באות ח' כתב ז"ל, שהחסד העליון החסד הראשון שבה"ח הוא הקצה א' מו"ק דז"א, והוא חסד דחסד דז"א ראשון שבו"ק שלו. וכן בשלהי שער הנסירה כתב רז"ל ז"ל, וטעם הדבר, כי הנה נודע כי החסד נק' יומם, כי כלולים בו כל הזו"ת, והנה התלבשות חסד דעתיק הוא בגולגולת דא"א

ולא נתפשטו אל מקומם, והגבורות לא המתינו שיחזרו החסדים ויעלו מן היסוד, אלא תכף בצאת החסדים, יצאו הגבורות אחריהם, ופגעו אותם חונים עדיין בתוך היסוד כמ"ש רז"ל, וא"כ איך אמר שלא מצאו הגבורות מקום להתפשט, כי כבר נתפשטו החסדים. וצ"ל שהאמת שהחסדים תכף ירדו ביסוד, ולא נתפשטו בגופא דז"א, מ"מ הארתם האירה אל מקומם ונתמלא כולו אור, לכן אין הגבורות מוצאות מקום להתפשט, שכבר נתפשטו החסדים, ר"ל הארת החסדים.

(שייך לרף ט"ז ד"ה ואח"כ) ואח"כ עלו יותר למעלה מכל שיעור היסוד דז"א ואז אותם שלשה חסדים פחות ג', הם נחלקים לג' קוים, זה עולה בת"ת, וזה עולה בנצח, וזה עולה בהוד כו'. תימא, כיון שכבר עלו מכל שיעור היסוד היאך זה עולה בנצח, וזה עולה בהוד, והלא הגה"י ראשי פרקיהם שוים, ומסתיימים כחדא, כמ"ש רז"ל בדרושינו זאת, וכיון שעלו למעלה מן היסוד, וכבר עלו גם למעלה מן היסוד ומן נו"ה. ומה גם כי רז"ל כתב לקמן דרוש ג' ז"ל, וכבר ידעת כי היסוד עצמו דתבונה הוא למעלה בין ראשי פרקין עליונים דנו"ה שלה, ויותר למעלה מעט יע"ש, ואם לא נאמר כן בז"א, דיינו שנאמר שיהיו ראשי פרקין דנו"ה שלו שוין, וכדוחק נאמר דלצדדין קתני, לצד הנצח ולצד ההוד ולא בהם ממש.

(שייך לרף י"ח ד"ה ואפשר באמצע) ולכן בחי' היסוד שלו נתפשטו בגופא, ובחי' המלכות שלו נתפשטה ביסוד שלה כו'. לא ידעתי מאי קאמר, ועוד שאם המלכות שלו נתפשטה ביסוד שלה, א"כ איך יוצאים ב' גבורות שהם נו"ה שלה ביסודה, הרי גם יסודה סתום שמלוּבש בתוכה בז"א, ורז"ל בשער הירח פ"ב כתב ההפך שבין ז"א למלכות הוא, כי בז"א יסוד דאימא מסתיים כחזה דז"א, שהוא סוף שלישי עליון דת"ת דז"א, לכן שם מתגלים ויוצאים ב' חסדי נו"ה, וב' שלישי חסד הת"ת, אבל בנוקבא, שיסוד דז"א המתלבש בו הוא יסוד דכורא, והוא ארוך, ומגיע עד סוף הת"ת

כי כ"ז ניחא בסדר המשכתו מצד אימא. שו' הבלים ז' מילוי ס"ג, מקיפים ז"ת דאימא, וכללותם מתאסף ביסודה, ובסוד נה"י ידיה המתלבש בז"א, נעשה דעת עליון דזעיר אנפין, ומצד אבא לא פורש סדר המשכתו, ועוד וכי אבא לית ליה שבעה מקיפים לז' תחתונים שלו, ורז"ל לא פרט אלא באימא.

(שייך לרף כ"ה ד"ה גם) גם נקרא בלשון מיתה, על שיורדה ממקומה להכנס בזעיר אנפין, דוגמת וימת מלך מצרים, שהורידהו מגדולתו כו', ובשער הנקודים כתב רז"ל, דלא שייך לשון מיתה, אלא על שיורד והולך מעולם לעולם אחר, הלכך המלכים שירדו בבי"ע, נאמר בהם מיתה, אבל אחורי או"א, אע"פ שנשתברו ונפלו למטה, כיון רסוף כל סוף נשאר באצילות עצמו לא נאמר בהם מיתה אלא פגם, ויש לחלק, דשם כיון שהיו שתייהם בחי' המלכים שירדו לבי"ע ואחורי או"א שנשאר באצילות, ודאי צריך לחלק ביניהם זו מיתה וזו פגם.

(שייך לרף כ"ז ד"ה גם באמצע) א"כ נמצא כי בו' שנים הראשונים בהיותם נכנסים הפרקים של נה"י דתבונה בז"א וגם החסדי' המתפשטות בהם היו נכנסים בז"א כל א' במקומו כו', עיין בהג"ה למוה"ר מוהר"ו זיע"א שהק' שתיים, חדא, שאם היו מתפשטים כבר, איך אמרנו שהם מכונפים ביסוד דתבונה, והם יורדים ברגע אל היסוד דז"א, ועוד, כיון שכבר החסדים דנו"ה, הם בנו"ה, איך חוזרים לצאת מן היסוד דתבונה, ויורדים ביסוד דז"א, ויותר מזה הק' בפנים, ומסיק בצ"ע, ולקמן בדרוש ששי כתב ז"ל, ונבאר עתה שאלה ששאלנו כו', והענין, כי ודאי שכן הוא, שכבר הם מתפשטים כ"א בפרק שלו, ובהכנס אותו הפרק נכנסו עמו החסד הראוי לו יע"ש, הרואה יראה, שאין תירוצו מספיק, ואינו תירוץ לכל אלו הקושיות שהק', ובפרט למאי שהק', שאם כבר היו מתפשטים כל אחד בשנתו, איך עלו מנו"ה דתבונה ליסוד דתבונה, ואיך ירדו ויצאו מיסוד דתבונה ליסוד של ז"א, ולע"ד נראה במ"ש רז"ל בשער מוחין דצלם פ"ו ז"ל, הנה כל זמן שלא יכנסו ג"ר

כנודע כו', אלמא החסד שבו"ק הראשון, שהוא החסד המתלבש בקצה חסד דגופא הוא הנק' יומם.

(שייך לרף י"ט ד"ה בענין באמצע) ובתוך אלו הה"ח דחסד המתפשט ומתלבש בתוכו, מתלבש בהם הבינה דז"א, ובתוך הבינה דז"א מתלבשת אימא עילאה, כי מוח בינה דז"א מאימא נפקא כנודע כו', עד ומקבלים הארתם על ידו כו', ופי' הענין הוא, כי הנה בה' מקומות בדברי רז"ל מבואר, שכדרך שכל ה' פרצופים הכוללים כל האצילות כולה, שהם א"א ואו"א וזו"ן מתלבשים זה בתוך זה, א"א בתוך או"א, ואו"א בתוך ז"א, וז"א בתוך המלכות, כן הה' פרצופים פרטים שבכל פרצוף ופרצוף, מתלבשים זה בתוך זה, ועל דרך שהוא בכללות, כן הוא ממש בפרטות, עיין בשער פרצופי זו"ן דרוש ה', ובשער מוחין דצלם שלהי פ' אחרון, ובשער א"א פט"ו, והוא האמור כאן, שו"ק דז"א הוא עצמותו וגופו, ובתוכו פרוש נשמה דז"א, היא הבינה שלו כנודע, ומוחין דבינה באים מאימא כנודע, ונמצא שכל הארה הנמשכת מאימא אל הו"ק, הוא על ידי החסד הנה המתפשט, כי הוא המקבל הראשון מן הבינה, כמ"ש בשער המקיפין פ"ב באלפי ביתא דא"ט ב"ה, יע"ש ועיין בשער חו"פ פ"ט.

(שייך לרף כ"ג ד"ה והנה זה באמצע) והיותם מס"ג נמזכים כולם עד אימא עילאה, ואחר כך כו', ומילוי ז' הבלים מקיפים לז"ת שבה, נמשך סוד הדעת עליון דז"א כו' ומכריע ביניהם סוד צלם דז"א, ונמצא דעת זה נעשה מז' הבלים כו', לעיל אות י"ד כתב רז"ל, שיש דעת דעליון בנה"י דאבא, ודעת עליון בנה"י דאימא, וכן לקמן אות ח"י, וכתב ונמשך מדעת עליון דאו"א, המכריע בין חכמה שלהם לבינה שלהם, ולעיל פ"א כתב, שדעת עליון נעשה ממילוי שני שמות הוי"ה ואהי"ה דידו"ה, מאותיות ששה שבהם, שהם: וא"ו א', ושני דלתין, וא', ל', פ', יע"ש, ואפשר שכל אלו הבחינות נכללו יחד, וכולם שוין לטובה, לעשות דעת עליון בז"א, אלא שסדר האמור כאן צ"ע,

ברדתם ביסוד דאימא, ומשם מאירים בחו"ג דגופא דז"א, ולפנים יורדים עד היסוד דז"א גם הם לעת צורך הזווג, כמ"ש רז"ל בפרקין. גם או"ח שלהם, כשהם חוזרים ועולים לחב"ד, ואור פנימי שלהם הם עצמם פנימים תוך היסוד דאימא. אמנם או"ח שלהם כעת לא מצאתי.

(שייך לדרך כ"ט ד"ה ונל"ח דא"כ) ונלע"ד חיים, דאם כן כל כללות המוחין יהיו בגלוי כו', ויהיו שני מיני מוחין, א' בהעלם, וא' בגלוי כו', בהדיא כתב רז"ל כן לעיל בדרוש החו"ג אות י"ד וז"ל, והדעת הג' מבחוץ ונעשה בסוד חזרת החסדים כו' ועזה"ד תפרש בג' אחרות שהם כח"ב יע"ש הרי שכמו שעושה בחינת דעת בחוץ כן עושה כח"ב.

(שייך לדרך ד' בהגהה ד"ה ונלע"ד) ולע"ד חיים שצ"ע, דא"כ כמו כן שגם החסדים דנה"י יוכפלו, ואם כן מה נעשה להם במותרם כו', וכן הוא האמת, שפי החסדים דנר"ה הכפלו, וכל חד וחד נעשה ששה חלקים, וג' דכל חד נשאר לעצמם, כמו חג"ת, וג' חלקים דכל חד ניתנו לנוק, כנודע שע"י חסדים דנר"ה נעשו חו"ב דנוקבא, כמו שכתבו רז"ל באורך ובהדיא בדרושי גדלות דנוקבא, יעויין שם בדרוש דא"ט ב"ח.

(שייך לדרך מ"ח ד"ה ואמנם באמצע) וה' לבושין של ה' מיני צורות הנזכר נקרא צלמים, ואמנם סודם הם מן רפ"ח ניצוצין שנשאר בתוך הכלים שנשברו, הנקרא הבל דגרמי כו'. דברי רז"ל צריכים ביאור, שכאן כתב שהצלמים הם מהבל דגרמי, ומסוד רפ"ח ניצוצין, ורפ"ח ניצוצין הם מבחינת גופא דז"א ממש ובחינותיו שנשאר בכלים, כמ"ש רז"ל בכל שער רפ"ח, וז"ל שם בפ"א, והנה ברוחניות הנשאר בהם הנקרא הבל דגרמי, הוא בחינת ניצוצות של אורות העליונים שנשאר בכלים המתים ההם, ועיקריות האורות נסתלקו למעלה, וקצת ניצוצות מהם נשאר בכלים כו'. והנה מספר הניצוצות ההם היו רפ"ח ניצוצין, וזה סוד והארץ כו', ושם בפרק ה' כתב ז"ל, ואע"פ

דגדלות, אין שורשי החו"ג מתפשטים במקומם, כי נמשכים למעלה שורשם בדעת, מחוברים עם חו"ב שלא נכנסו. אמנם הארתם לבד נכנסת ומתפשטת בו"ק דגדלות, והבן זה שלא יחלוקו ג' דרושים יחד, כנזכר אצלינו יע"ש איך יש ענפים ושרשים, ונראה שהארה הזו, היא היא הארת מהענפים, ולא מהשרשים עכ"ל. ודברי רז"ל אלה, בכונה מכוונת כתבם, לתרץ כל אלו הק', ופרט הדבר שהם ג' חלוקים: שרשים, ענפים, הארת של ענפים. ולע"ד, השרשים הם הב' עטרים שבדעת עצמן, והענפים הם החו"ג המתפשטים בו"ק דז"א ובנוק'. וכן כתב רז"ל לעיל בדרוש החו"ג אות י' יע"ש. והארת הענפים, הוא החו"ג הג', והנה זאת בחינת השלישי, שהיא הארת הענפים, היא אשר היתה מתפשטת בהיותו בסוד הצלם, קודם שיכנסו בסוד מוחין תוך ז"א, והם היו הנכנסים עם כל פרק ופרק, כאשר היה נכנס בשנתו. והענפים עצמם נשארו למעלה בדעת, ולא נתפשטו כלל למטה, עד גמר ט' שנים ויום א', שכבר כל המוחין גמרו ונכנסו כל א' במקום הראוי לה, או הענפים עצמם שהם החו"ג המתפשטים, ב' חסדי נר"ה וב' שלישי חסד הת"ת, יצאו מיסוד דאימא, ובמרוצה גדולה נפלו ליסוד דז"א, ואחריהם תכף יצאו הגבורות שהם ענפים ממש וירדו ליסוד דז"א, ושם נמתקו עם החסדים קודם שיעלו באור חזור כמ"ש רז"ל.

(שייך לדרך כ"ח ד"ה והענין) והענין כי הנה בעלות אלו החסדים שם הנה יש בהם בחי' או"ח ואו"פ, ושמוד כלל זה כו', מכל דברי רז"ל מתבאר, היות בחסדים ד' בחינות, שהם: או"פ, ואו"ח, ואור ישר, ואור חזר, והנה בשני חסדים דנוק', ושני שלישי חסד הת"ת, מצינו בהם כל אלו הבחינות. שהם, אור ישר ברדתם בתחילה ביסוד. ואו"ח בעלייתם מן היסוד עד הכתר. ואור פנימי בכניסתם אחר העלייתם תוך היסוד דאימא. ואור מקיף כאשר הם מקיפים כל יסוד דאימא, ונה"י שלה, עד שעולים לכתר. אבל בשני חסדים העליונים, שהם חסדי חר"ג, וג' עליון דת"ת, (כי) היכן מצינו בהם ד' בחינות אלו. אור ישר הוא

ששם נראה שהם ש"ך, וכאן אנו קורין אותם רפ"ח ניצוצין, הכל הוא ענין אחד, ויתבאר בע"ה למטה, והנה היותם מספר ש"ך ניצוצין הוא, כי הנה אלו הניצוצות הם מבחי' ז"מ שמתו, והנה הם מבחינת ז"א כנודע, והנה ז"א נקרא אדם כו', ובספר מבו"ש שע"ב ח"ב פ"ט, ביאר רז"ל יותר מזה ז"ל, והנה אותו ההבל הנשאר בהם, הם רפ"ח ניצוצין שאנו מזכירים בכל מקום, וז"ס ורוח אלהים מרחפת מת רפ"ח כו', ומן בחינת האורות שהם הרוח של הכלי, נמשכו אותם רפ"ח ניצוצין, וז"ש ורוח אלהים, ובודאי שהיותר מובחר מהאורות שלא יכולו לסבול הוא שנסתלקו, והרפ"ח ניצוצין שנשארו בכלים, הם האורות יותר גרועים, אמר הצעיר חיים הנה פעם אחרת כו', ונלע"ד לפרש, כי הש"ך ניצוצין שהם ז' פעמים אדם, הם ז' כלים של המלכים. והרפ"ח ניצוצין, הם רפ"ח ניצוצי אורה שבתוכם, ומעולים מן השכ"ה, שהם כלים ממש כנודע יע"ש. באופן שמכל לשונות אלו של רבינו מבואר, היות הרפ"ח ניצוצין בחי' ז"א עצמו. ורז"ל כתב, ואמנם סודם הם מן רפ"ח ניצוצין שנשארו בתוך הכלים, נמצא לפי"ו שהצלמים דו"א, הם מן בחי' עצמו ממש, וזו היא שקשה, שהרי מתחילת הספר עד כאן, בכל דברי רז"ל מתבאר, שבחינת הצלמים הם בחינת דאבא ואימא, ויען שאין יכול לקבל אורות המוחין שלו מרוב גודל אורם, והארתם נתלבשו בצלמים, שהם בחינות דאו"א, וז"ל בשער המוחין דז"א ריש פ"ה, והנה זו"ן אינם יכולים לקבל הארתם, אלא באמצעות הצוניות התבונה, שנתלבש תוך פנימיותו בסוד מוויזין יע"ש. ובשער דרושי הצלם דרוש ד' כתב רז"ל ז"ל, פעולה הב' הוא, שהיא מכרחת להיות רובצת על האפרחים, וזהו בהלביש נה"י שלה את המוחין דז"א, ולהכניס בתוכם, ולהמעיט את אורם, כי זולת התלבשות זה, לא יכול ז"א לקבל המוחין והארתם הגדולה יע"ש. ולעיל פרק אחרון שער הנזכר כתב רז"ל ז"ל, וטעם התלבשות המוחין דז"א בנה"י דתבונה הוא, יען אלו המוחין הם אורות הגדולים, כי הם טיפות יממשכים אבא ואימא בזווגם ממה שלמעלה מהם שהוא א"א, וא"א גם הוא ממשיך מעתיק, וכן עד יותר למעלה, ממדרגה

לפנים ממדרגה, ואין כח בז"א לקבלם, כי אם אחר התלבשותם בנה"י דתבונה יע"ש ע"ס הפרק, ונה"י דאימא שהם הכלים, הוא עצמו בחינת הצלם גופו ממש, כמבואר כל דברי רז"ל בשערים שלעיל. ועוד, שבשער מוחין דצלם פ"ה, ובשער דרושי הצלם דרוש ד', עשה ג' חלקים בדבר: חלק אחד, באומר כי ל"מ דצלם, הכלים הם מאימא לבריה, ואורות שבתוכם, בשותפות חלק אורות דז"א, וחלק דאימא מעורבים זה בזה, והב', כתר דז"א, שהאורות וכלים הכל דאימא לבריה, ואין לז"א חלק, לא באורות ולא בכלים. והחלוק השלישי הוא, נה"י דאימא, שהיא צ' דצלם, שהם הכלים לבד דאימא והאורות מזעיר אנפין יעויין שם. הרי בפירוש שבחינת הצלם הוא כלים דאבא ואימא, שאורות ממוחין דז"א מתלבשים בתוכם, כדי שלכשיכנסו בתוכם דזו"ן, יהא בהם כח לקבלם ולסובלם. ואשר נלע"ד הוא לומר, במ"ש רז"ל בשער שבירת הכלים וז"ל, ונחזור לענין ראשון כו', אבל אחר שמת שליש עליון של הת"ת, אשר אז נפלו שם האחוריים דאבא ואימא, הנה כאשר יצאו שאר אורות הנשארים, כדי להכנס בכלים שלהם, היו מלובשים באלו האחוריים שנפלו ונשארו באצילות כנו"ל, והיו יוצאים המלכים האחוריים מלובשים אבא ואימא, וזה נשאר להם תמיד, עד שיכלו כל הבירורין לצאת, עד לעת"ל, וז"ס העלאת מ"ן אשר מעלין זו"ן אל אבא ואימא, והוא מסוד אלו האחוריים של אר"א שירדו שם למטה באצילות עצמו אשר לקחום הם כו', ובהגה שם כתוב ז"ל, דהיינו שמעלין הניצוצות ומתלבשים באחוריים אלו בסוד מ"ן, כדי שאבא ואימא יתקנו את אחוריהם כו', ובוה ישרו מתוקנים גם הניצוצות שעולים יע"ש. ויותר מזה כתב בספר מבו"ש שע"ב ח"ב פ"ו ז"ל, הרי נתבאר היטב, ענין מיתת הז"מ כו', וענין ביטול כל אחוריים דאבא ואימא וישסרית ונה"י של כתר, ותבין ענין הגדלת זו"ן אחר התיקון להשלים שאר אורותם שחסרו ולא יצאו מתחילה, ואלו האורות אינם יוצאים בין שלו בין של נוקבא, אלא מלובשים תוך אחוריים הנזכר, כי אינם יכולים לקבל אורותיהם בכליהם, אלא על ידי הפסק מסך האחוריים הנזכר,

שהולכים ומתבררין בכל יום ויום, ונמצא שכאשר
 אנו מעלין שתי בחינות, שהם חלק ז' כלים דו"מ,
 המתייחסים לאיתו עת ולאותו זמן, כפי
 המתפללים וכפי זכות הדור, וכמותם ממש מעלים
 חלקי ניצוצות דרפ"ח, שהם חלקי האורות שירדו
 עם הכלים בבי"ע, עם לבושיהם, אותם שלקחו
 מאחורי אבא ואימא בעת נפילתם, כי אורות
 רפ"ח ולבושיהם הכל בחינה אחת נחשבים,
 ואדרבא הלבושין ההם נעשו חב"ד להם, ועל
 ידם הם י"א כמ"ש רז"ל בס' מבר"ש פ"א דשער
 הקליפה יע"ש, על ידי שתי בחינות אלו שאנו
 מעלין למ"ן לאבא ואימא, מזדווגים או"א, ועל
 ידי זווגם ממשיכים מאותם האורות שנשארו
 באצילות, חלקים המתייחסים לברורים ההם,
 ועל ידי זווגם נתקן הכל, כי מהכלים נעשו
 כלים דגופא דו"א, וחלקי אורות דרפ"ח עם
 לבושיהם, נעשו הקומות והצלם, ומהאורות
 נעשו המוחין, ונרנח"י דכל בחינה ובחינה, הוא
 באה מרום המעלות, והוא מ"ש רז"ל בשער
 המוחין פ"א, זמן הניצוצות נעשו הקרומות,
 שהוא בתוך ג' חללי דגולגלתא כו', וכל הקרומות
 הם הנקראים אצ"ינו תמיד מוחין דאלהים, לפי
 שהם בחינת רפ"ח ניצוצין, ובחינת אורות נעשו
 ג' מוחין עצמן, ע"ש שכתב שבגדלות הוא באופן
 אחר, כי הכלים הם האיברים, והניצוצות הם
 הנפש לאברים החיצונים, והאורות הם נפש
 לאברים פנימים יע"ש. והכל אחד, כי קרומות
 דגדלות, נעשים נפש לקרומות דיניקה, ואורות
 דגדלות נעשים נפש למוחין דיניקה. כלל העולה,
 כי מהניצוצות דרפ"ח, הם הקרומות דכל בחינה
 ובחינה בכל מקום שהוא, ולבושיהם דרפ"ח, הם
 הצלמים דאבא ואימא, ונמצא שתחילתם היו
 לבושים, שבהם נתלבשו אורות דרפ"ח, וגם עתה
 הם לבושים, וההפרש הוא, כי בתחילה היו בלתי
 מתוקנים, ועתה עולין למ"ן באו"א, ויען הם
 מתקנים אחריהם על ידי זווגם, נתקנו בסוף
 פרצוף גמור, וחזרו לשורשם, שנעשו אחוריים
 דאו"א, והם סוד צלם דו"א שמתלבשין מוחין
 דו"א בתוכם. ועיניך תראנה מ"ש רז"ל בשער
 מוחין דו"א פי"א ז"ל, אם כן נמצא כי גם
 הלבושין של נר"ן, יש בהם בחי' חו"פ, וכל
 אחד נחלק לבחי' ב', והם בחי' המוחין, ובחינת

האחוריים להיותם מאבא ואימא, יכולים לקבל
 האורות דו"א, כי הם אורות לתחתון מהם כו'.
 והענין, כי אנו מבררים אלו האחוריים מעט
 מעט, להשלים חלק האחוריים ולעלותם לאו"א
 לתקנם. וזהו ג"כ הסוד הנמרץ של העלאת מ"ן
 שמעלים זר"ן כו', ולא יגמרו להתברר כל אלו
 הבחי', בין דאבא ואימא, בין דו"ן, עד שיבא
 דמשיח בע"ה כו'. גם תבין סוד המוחין הבאים
 אל זר"ן מלובשים תוך אבא ואימא מה ענינם,
 והבן זה היטב כו', כי האחוריים דאבא ואימא,
 שהם לבושי המוחין, הם הם המ"ן, וזה תיקונם
 וברורם כו' יע"ש ב. נמצינו למדין, שכאשר היו
 הז"מ נשברים ונופלים עליהם בבי"ע, וגם
 אחוריים דאבא ואימא היו נופלים, ונשארים, הנה
 המלכים שמן ב' שלישי הת"ת ולמטה, לקחו
 אורות שלהם בחינת התלבשות, מאחוריים דאבא
 ואימא ודישסו"ת, ואותם בחינות התלבשות
 שלקחו, נשאר להם לעד לעולם, ואע"פ שאחורים
 דאבא ואימא נשארו באצילות, ההתלבשות
 לקחו המלכים וירד עמהם לבי"ע, ובכל יום ויום
 כאשר מתבררים כרוי זר"ן, עמהם מתברר ג"כ
 חלק אותו התלבשות דאחורי אבא ואימא. וכמו
 שברורי זר"ן, שהם הז"מ, אינו נגמר ברורם עד
 לעת"ל, כן אלו הלבושין לא נגמר ברורם עד
 לעת"ל, וזו"ן מבררים אחורי אבא ואימא
 שנשארו באצילות, אינו נעשה אלא על ידי זר"ן
 בדוקא שהם בניו, וכמו כן אנו בני ישראל
 אבינו שבשמים על ידי תפילתינו וכל עסקנו
 בתורה ומצות, אנו מבררין ברורי המלכים
 הנופלים בבי"ע, וחלקי הברורין עולין מלבושין
 בחלקי הלבושין ההם שלקחו מאבא ואימא, ואנו
 מעלין הברורין ההם עם חלקי לבושיהן, לאבא
 ואימא, לתקנם, ועל ידי שחשק ורצון אבא
 ואימא לתקן חלקי הלבושין ההם, מתקנים גם
 ברורי חלקי זר"ן העולים אתם. ונמצא, כי
 ניצוצות דרפ"ח דעצמות האורות דו"מ דזו"ן
 שנשארו בכלים, הם הם הלבושים שלקחו
 מאחוריים דאבא ואימא שבאצילות, כי כל
 בחינות האורות דרפ"ח והלבושים הנו' שלקחו,
 כחד הם חשובים, ובחינה אחד לכולם, שהרי
 בין כולם נעשו י"א סממני הקטורת, כמ"ש רז"ל
 שם, שהם האורות שנשארו בתוך המלכים

פ"ג, ועתה נבאר איך הם ב' דלתות, והעניי שבתחילה נמשכו המוחין בה כו', עד ואלו הבי' בחינות הם ציון וידושלם יע"ש"ב. ועיין בדרוש החו"ג אות ד', אמנם דע, שכשם שיש שני חותמות בנוקבא, חד ביסוד שבה, וחד במלכות שבה, כן הוא בוי"א עצמו שני חותמות, חד ביסוד שבו, וחד במלכות שבו. כמו שבחסדים כללותם ביסוד, וכללות כללותם במלכות עטרת היסוד שלו, כן הוא הסברה שהוא בחותמות ג"כ. ועיין מ"ש רו"ל בשער טנת"א פרק שלישי, ובשער תיקון הנוקבא פרק שני אות כ', ואם כן בשעת הזווג נותן חותם היסוד שלו ביסודה, וחותם המלכות שלו במלכות שלה, והרי הם חותמים במלכות, וחותמים ביסוד.

(שייך לדרך נ"ב ד"ה מ"ב) ענין המוחין דוי"א איך נכנסו בנה"י דאימא, הוא כך, עד סוף הפרק. ופירושו הוא, עיין מ"ש רו"ל בשער דרושי הצלם פ"א, כי מוחין דאבא בעת הזווג יורדים ביסוד דאבא, ועיטרא דחסדים יורדת עד מלכות דאבא, היא עטרת היסוד שלו. וכן מוחין דאימא, יורדים עד יסודה, ועיטרא דגבורות יורדת עד עטרת היסוד דאימא, ועיין מ"ש בעניותיך שם. וגם נודע כי שם מתהלפין המוחין בין אבא לאימא, ובינות וגבורות דאבא. נכנסין בנצח וחלק ימין ביסוד דאימא. ובינות וגבורות דאימא, נשארות בהוד וחלק שמאל ביסוד דאימא. כמ"ש רו"ל בכמה מקומות, ומהם בפ"ג משער זו"ן. והשתא מפרש רו"ל המוחין דאימא לבר, לאחר שנולדו ובאו להכנס בנה"י דאימא, כדי להתלבש בז"א, כנודע שבעת הלידה מתרוקנים נה"י דאימא מאורות שלהם, כדי שלאחר הלידה יתלבשו מוחין דז"א בתוכם, להכנס בוי"א, קאמר שהסדר הוא כך: כי יסוד דאבא, ר"ל בינה דאבא שהיה עומדת תוך יסוד דאבא, נכנס בנצח דאימא. והיסוד דאימא, ר"ל הבינה דאימא, שהיה עומדת ביסוד שלה, נכנס בהוד שלה עצמה. ובי' המלכיות שהם מלכות דאבא, ומלכות דאימא, שהם עיטרא דחסדים, שהיתה עומדת בעיטרא היסוד דאבא שהוא המלכות שלו, ועטרא דגבורות שהיתה עומדת בעטרת היסוד, היא מלכות דאימא, אלו ב'

הקרומות המוחין שהם כלים דאוי"א עצמו יע"ש ובפי"ב. כי פעמים הרבה אמר בפירוש, כי הקרומות הם הכלים דאוי"א, אשר על ידו מצטייר הולד צורת הלבוש על הנפש יע"ש, וכבר כתבנו לעיל. שהוא אומרו שמן הניצוצות נעשו הקרומות, ושהם בחי' רפ"ח ניצוציך, וכאן הוא אומר כי הקרומות הם הכלים דאוי"א עצמם, אלא ודאי כמו שכתבנו, שאורות ניצוצין דרפ"ח, עם לבושיהם הכל דבר אחד הוא, וחדא בחינה, והם הם הקרומות הלבושים המוחין בתוכם, והיינו גופא דצלם דאוי"א, אלא שנה"י דצלם, שהיא צ' דצלם, כיון שמתלבש גו גופא דז"א. נעשה קרומות מלבוש המוחין בתוכו. אבל ל"מ דצלם, שהם חב"ד חג"ת דצלם כי לא נכנסו גו גופא דז"א, ונשארו מקיפין על גבי כלים דל"מ, הם כהאי גוונא, והוא שכתב רו"ל, שבל"מ דצלם. האורות הם בשותפות דאימא ודז"א, אבל הכלים הם דאימא לבודה.

(שייך לדרך מ"ט בהתחלת הדרך) אך החלוק הוא במ"ש במ"א, כי באצילות כל הצורות וכל הצלמים וכל הכלים נקרא אלהות גמור אחד מיוחד כו', איהו יחיהו וגרמוהי חד בהון, שהם ב' בחינות, אורות וכלים, אך בבי"ע כו' כל זה הענין תבינהו היטב לכשתעיין בפ"ח משער חו"פ, ובשער דרושי הצלם אבי"ע פ"ה, ובשער השמות פ"א ופ"ב.

(שייך לדרך מ"ט ד"ה ונתחיל באמצע) והנה הכלים שלו קודם שחטא היה מקדושה כו', עד סוף כל הפרק, כל זה תבינהו לכשתעיין בפ"ד משער חו"פ, ובשער הקליפה פ"ד ופ"ה, ובשער קלי' נוגה פ"ג.

(שייך לדרך נ"א בהתחלת הדרך) והם ב', חותם בתוך חותם, שהוא חותמים ביסוד שבה, וחותמים במלכות שבה כו', מלישנא דקאמר רו"ל חותמים ביסוד שבה, וחותמים במלכות שבה מתבאר, היותם ד' חותמות, ובכל מקום לא נזכר בדברי רו"ל אלא שנים, שהם חותם היסוד שבה, וחותם המלכות שבה, אבל שהם שנים בכל חד וחד לא נזכר כלל, וז"ל בשער הירח

מלכות, שניהם נכנסו במלכות דאימא, כנודע שעטרת היסוד היא מלכות דאימא, מגעת ומתפשטת עד החזה שלישי עליון דת"ת דז"א, ושם בתוכה עומדין החר"ג דאימא, וזה נצח דאימא הוא חכמה ז"א, והוד דאימא בינה דז"א, ומלכות דאימא דעת ז"א, כי הוא קו אמצעי. וז"ס שי"ן דג' רישין, כנגד כלים דנה"י דאימא, ושי"ן דד' רישין, כנגד המוחין עצמן, קודם התלבשם בנה"י דאימא.

(שייך לדף נ"ג ד"ה והנה ה"ג) והנה הה"ג יורדות עד הוד טל ז"א, ואח"ך נכלל ביסוד של ז"א כו'. מה מאד תמוהים דברי רז"ל, במ"ש יזהו יורדות עד הוד דז"א, ומי נתן הגבורות בהוד, ומה עניינם בהוד, לפי מ"ש רז"ל בשער דרושי הצלם דרוש ג', בסדר התפשטות החר"ג בכליה ז"א, והוא שאחר ט' שנים ויום אחד, שכבר נתפשטו ונתיישבו המוחין בכל גופא דז"א, ובאה עטרה היסוד דאימא, בחזה שהוא שלישי עליון דת"ת דז"א, או מתפשטים החר"ג בזה הסדר, יען פי היסוד דאימא צר, לכן יוצאים החסדים תחילה, כדי להרחיב המקום, בסוד בדקא דמיא כיון דרווח רווח ואינם יוצאים אלא ב' חסדים דנו"ה ובי' שלישי חסד הת"ת, וביציאתם תכף ומיד במרוצה גדולה, יורדים ונופלים תוך היסוד דז"א, ובעודם החסדים תוך היסוד, מיד אחריהם יורדים הגבורות ומתמתקות שם ביסוד, ואח"ך חוזרים החסדים ועולים מן היסוד, כדי לגדל כל גופא דז"א, והגבורות אינם זזים ממקומם, כי נשארים ביסוד, בסוד והיה האוכל לפקדון לארץ, ומן היסוד ניתנים בדעת דנוק', יע"ש כל זאת באורך וברוחב. וא"כ מי נתן הגבורה בהוד דז"א, ומה חלק לו בהם. ודע, שיש עוד להק' קושיא גדולה. לפי הדרוש הנזכר, היא שייכא בין בחסדים המתפשטים בז"א, וכן בגבורות המתפשטות בנוקבא. והוא שכמו זה הדרוש שבחסדים, דוגמתו כתב רז"ל בשער תיקון הנוקבא פ"ה, כי הגבורות נכנסות מלובשות בנה"י דז"א בנוקבא, ויען יסוד דז"א הוא יסוד דדכורא ארוך, מגיע עד סוף הגוף הת"ת דנוקבא, ואין יוצאות רק ב' גבורות דנו"ה שלה, ותכף ליציאתם נופלות ביסוד, ואחר

נפילתם ביסוד, חוזרים ועולים עד הכתר שלה, כדי לגדל כל גופא יע"ש. והיאך יתקיימו הדרושים האלו, במ"ש רז"ל פ"ז, שתי אופנים בסדר ירידת והתפשטות החר"ג, איפן הא' הוא כי חסד שבחסד וחסד שבגבורה יורדים זה לעצמו וזה לעצמו כל אחד במקומו, ואינם צריכים זה לזה, יכן הת"ת יורד דרך קו ישר לעצמו, ואינו צריך להו"ג, וחסד דנו"ה צריכים לת"ת, יען עוברים בתוכו, כדי לבא אל מקום שלהם, ואינם צריכים זה לזה, כי מן התפארת מתחלקים, זה לימין הולך לנצח, וזה לשמאל הולך ליסוד. אופן הב' הוא, שבתחילה כולם יורדים כלולים בהסד, בחסד דחסד, ונשאר חסד דחסד במקומו, והשאר כולם יורדים בגבורה, ונשאר הגבורה במקומה, והשאר כולם כלולים בת"ת, וכן עזה"ד עד הוד, שנכנס הוד לבדו במקומו, יע"ש שלא הכריע. אלא בשער הירח פ"ה, סמך שתי ידיו על אופן השני, שכתב ז"ל, אע"פ שהאמת הוא, שהה"ג מתפשטות בגוף, הם יורדות מדרגה אחר מדרגה, כי כולם יורדות בתחילה בחסד ביחד, ואח"ך נשאר שם הגבורה שלה, ויורדות ד' אחרות למטה בגבורה, וכן עזה"ד עד למטה כדרך החסדים כו'. וזה נלע"ד יותר אמיתי מן הטעם הראשון, כי כלל הוא בידינו, כי החסדים או הגבורות, יורדות מדרגה אחר מדרגה, מן החסד עד הוד יע"ש, וא"כ היאך יתקיימו הדרושים הללו זה עם זה. ואשר אחזה לע"ה, במה שמצינו ראינו לרז"ל, שכתב בשער או"א פ"ב ז"ל, אבל הענין הוא, כי הענין הזה איננו רק בחו"ג הראשונים, שבאו בעת שנתקנו או"א, וגם להגדיל את א"א, שעיי"ז היתה הגדלתו ותיקונו בפעם הראשונה כשנתקן עולם האצילות, אמנם משם ואילך שכבר נתקנו א"א ואו"א, עיי' אלו החר"ג הראשונים, הנה כאשר מזדווג א"א בנוקבא, ומוריד חר"ג חדשים, או לצורך זו"ן, או אותו החר"ג, אינם עומדין כסדר הזה שעולים למעלה כו', אמנם הם יורדים במרוצה למטה יע"ש. הרי מצינו רב המרחק והפרש גדול, בין התפשטות החר"ג בעת ובזמן תיקון העולמות, לזמן שאח"ך, ובז"א עצמו כתב רז"ל בדרוש ג' דדרושי הצלם ז"ל, גם דע כי זה הוא עתה בעת גדלות הז"א, אמנם בעת הזווג, או כל הה"ח

(שייך לדרך ב"ג ד"ה והנה ה"ג באמצע)
 מלמד שנתן בה בינה יתירה יותר מבאיש כו'.
 פירוש שכתב רז"ל בשער הירח פ"ד ז"ל, והענין,
 כי הנקבא נאחות בשמאל תמיד, ואימא דינין
 מתערין מינה, ובפרט קו שמאל שבה שהם דינין,
 ולכן בבא הארת ההוד במלכות, ראוי לחשבה
 כי כל מציאותם הם גבורות, שהם כעין המלכות,
 וגם הבינה עד הוד התפשטות, וזה ראייה היותר
 גבורה, ולכן ההוד שלה כולו קו שמאלי נכנס
 במנין יע"ש. נמצא מוחין דז"א שוים הם זה עם
 זה, כי כולם מלוכשים בנה"י דאימא בשוה,
 ואח"ך עולים חסדי נר"ה מלבר, וחסדי חר"ג
 מלגו, מגדלים אותם בשוה, כמ"ש רז"ל בשער
 דרושי הצלם. לא כן גדול מוחין דנוקבא, שבמח
 חכמה שלה, לא נכנס בחשבון, אלא חלק הנצח
 שלוקחת מנצח דז"א, על ידי החסד המגדיל.
 ובמח בינה שלה, לוקחת חלק מהוד דז"א, ועוד
 נוסף חלק ההוד דאימא, וכל זה על סיבת
 הגבורות, נמצא כבינה שלה, מלבד חלק החסד
 דהוד דז"א, כמ"ש רז"ל שם, שחסי נר"ה דז"א
 הגדיל חר"ב שבה, עוד כבינה שבה האיר הארת
 הגבורות ע"י הוד דאימא שלוקחת, הרי יש בה
 בינה יתירה יותר מבאיש.

(שייך לדרך ס"ג ד"ה ואח"כ גם באמצע)
 ויניקה זו נמשכה, עד היותו בן ט' שנים ויום
 אחד, ואח"כ בא זמן הגדלות כו'. לכאורה זה
 סוהר כל מ"ש רז"ל בשער דרושי הצלם דרוש
 ג', כי שם כתב, שאינה ליניקה אלא שתי שנים,
 ואח"כ תכף מתחילין ליכנס מוחין דגדלות באופן
 טעם סוף ט' שנים, כבר גמרו כל מוחין דגדלות
 להכנס, ובא כל כרך ופרק במקומו הראוי לו,
 וכבר נתגלו וירדו החסדים מיסוד דאימא ליסוד
 דז"א יע"ש, ואם כן איך תבר לגזיזיה הכא,
 באומרו שהיניקה נמשכה עד ט' שנים ויום א'.
 ודע שרז"ל הוא עצמו כבר נתקשה בזה, ותרצה
 בס' מבוש"ש שע"ה ח"ב פ"ז ז"ל, ואבאר לך
 הכרעת דעתי בדרושים אלו החולקים, והנלע"ד
 הוא, כי אחר ב' שנים דיניקה, נכנסים שתי
 בחינות יחד שהם ו"ק דמוחין דגדלות המתחילין
 או להכנס בראשו בהמשך שש שנים כו'. ואם
 הדקדק יותר, נמצא כי ו"ק הפנימים דמוחין

יורדים ביסוד דז"א לצורך הזווג, והבן זה יע"ש.
 ואם כן אף אנן נמי נאמר, שכל מה שכתב רז"ל
 בדרוש החו"ג, שהסדי חר"ג ושליש עליון דת"ת
 נשארים תוך היסוד דאימא, וב' חסדי דנר"ה
 וב' שלישי חסד הת"ת יורדים במרוצה אל היסוד
 והורים ועולים, וכן הגבורות ג' גבורות דחו"ג
 ות"ת נשארים תיך היסוד דז"א, ושני גבורות
 דנר"ה יורדים ביסוד שלה, כל זה מדבר בעת
 שנתקנו העולמות, ונתקנו פרצופי זר"ן, והיה
 הסדר בכל התורה הזאת, כדי להגדיל פרצופים
 דזו"ן ולתקנם, או שגם היום בעת שהוא כעין
 תיקון העולם, הוא על סדר האמור, כדי לגדל
 פרצופים, אבל כשהוא בעת הזווג, שמזדווגים
 זר"ן, כדי להוליד נשמות, כל החסדים יורדים
 ביסוד שלו, וכל הגבורות יורדים ביסוד שלה,
 וסדר ירידתם הוא, מדרגה אחר מדרגה, כי
 יוצאים כולם כלולים בחד יחד, ונשאר חסד
 החסד, בחד, והשאר כולם כלולים בגבורות,
 יורדים בגבורה, מדרגה אחר מדרגה, עד אחרון
 שנכנס ההוד לבדו בהוד דז"א, וכן על זה הדרך
 התפשטות הגבורות בנוקבא, ואל תשיבני, שהרי
 רז"ל בשער הירח פ"ה, בתיקון הנוקבא, קמסיק
 כדי לבנות ולגדל פרצופה, וקאמר שהגבורות
 שבה יורדים מדרגה אחר מדרגה, כי רז"ל שם,
 מאי דצריכה ליה לדרושו נקט, כי שם איצטריך
 ליה לאשמועינן, כיצד בנין דת"ת דנוקבא,
 ולעולם לכל הדיברות ולכל האמירות ולכל צד
 ואופן, ב' גבורות דנר"ה עוברות בתוך הת"ת,
 והם צריכות לת"ת, ועל ידם נגדל ונבנה ת"ת
 שבה, ומ"ש רז"ל, שבשעת הזווג כל החסדים
 יורדים ביסוד דז"א, לאו דוקא כל החסדים עצמם,
 שאם כן נשאר ז"א ריקם, אלא כללות כולם,
 ועיין מ"ש רז"ל בכ"מ, ומהם בשער מ"ד ומ"ן
 פ"ד ז"ל, והנה נתבאר שזווג התחתון ביסוד,
 אינו נמשך ממוח עצמו, אלא מהה"ח אחר שהם
 נתפשטו בגופא יע"ש, ועם כל האמור עדיין אין
 בידינו לתרץ מאי דאתינן עלה בפרקין, שכתב
 רז"ל, והנה ה"ג יורדות עד הוד של ז"א, ואחר
 כך נכללו ביסוד של ז"א, והנה משם יצאו אל
 הנוקבא, ועשו כל הפרצוף של כלים שלה כו',
 שמתבאר שמדבר בעת תיקון הפרצופים, ובעת
 ההיא מה שייכות גבורות בהוד דז"א, וצ"ע.

דיניקה, נתפשטו בגופא בב' שנים של היניקה. ואחר כך המקיפים, ל"מ דצלם דיניקה, הם נכנסים יחד עם ו"ק דגדלות. והטעם הוא מוכרח, לפי כי אי אפשר שיכנסו המקיפין דקטנות, אם לא שכבר נעשו ונוצרו ו"ק דמוחין דגדלות כו'. ונמצא כי המקיפין דיניקה, ופנימים דו"ק דגדלות, נכנסים יחד זה אחר זה, בהמשך שבעה שנים של היניקה, ואז נשלם לט' שנים יעויין שם. ונמצא שכל זה הגדלות שכתב רז"ל שבט' שנים ויום אחד, כבר נשלמו כל המוחין ליכנס, אינו אלא ו"ק דגדלות. ובד' שנים שיש בין ט' ל"ג, כתב שם, שנכנסין ד' מוחין דגדלות ממש יע"ש. ואע"ג שרז"ל שם בדרושי הצלם כתב, שבד' שנים אלו עולים החסדים ומגדלים כחב"ד, אין זה סותר, כי אפשר שנעשים אז שתייהם, אם החסדים דפרצוף חג"ת דגדלות עולים, וגם נמשכים המוחין גמורים של פרצוף חב"ד דגדלות. אלא שלע"ד קשה לזה, שהרי רז"ל שער מוחין דצלם פ"ו כתב ז"ל, והנה כל זמן שלא יכנסו ג"ר דגדלות, אין שורשי התו"ג מתפשטים במקומם, כי נשארים למעלה בדעת שורשם, מחוברים עם חו"ב שלא נכנסו, אמנם הארתם לבד נכנסת ומתפשטת בו"ק דגדלות יע"ש, ומי שבידו לפקוח עינים עורים הוא יאיר עיניו.

(שייך לרף ס"ד ד"ה ועתה) ועתה נבאר בחי' הפנימיות דו"ן, כי הנה אחר כל הנ"ל היה פעם שנית כל הנ"ל לצורך הפנימיות כו'. מבואר בדברי רז"ל, שלצורך הפנימיות, לא שמשו אבא ואימא כלל, אלא הכל היה על ידי א"א לבדו, בין עיבור ראשון, בין עיבור שני דמוחין, אלא שעיבור אהי"ה, על ידי שנכלל א"א ונה"י בחג"ת, ונה"י ודחג"ת בחב"ד, ולכך הוצרך ט' חדשים. ועיבור שני דמוחין, היה ע"י ז' תקוני דגולגלתא. ועיין לרז"ל שכתב בספר מבו"ש שעה ח"א פ"ד, שגב יניקה היתה בפנימיות, ולא קבל עניינה יע"ש, כאילו העיבורים עצמם קבל עניינם, הלא העיבורים עצמם היכן היו לא פירש בדברי רז"ל, והכל סתום וחתום, כי הנה לזווגין וכל עיבורין דחיצוניות, בין עיבור ראשון הנעשה ע"י א"א עיקר ואו"א טפלים אליו, בין עיבור שני דמוחין, הנעשה ע"י או"א

(שייך לרף ע"ג ד"ה ונקרא באמצע) לכן שארית מחלק המלך הו', הם עדיין לא נתבררו, יען אינם חלק המלכות דאצילות עצמו, אלא שהם בחי' הנשמות והמלאכים וכל הנבראים, כי לא הובררו רק בחי' של הי"ס שבכל עולם מאבי"ע, אך שאר כל הנבראים עדיין לא הובררו כו'. מדברי רז"ל אלה מתבאר, דס"ל שבעת תיקון כל עולמות דאבי"ע, כבר הובררו ונגמרו

כך המין ממלכות דאצילות ולמטה דכל העולמות, ודכל פרצוף ופרצוף שבכל עולם ועולם בפרטות, ושנית, לברר חלקי הפרצופים עצמם עצמותם, וחלק הנוגע לגופם עצמם, והוא לא כן עשה, ולא אחד מהם, וכל זה ברור ונכון. ולא הוצרכתי לכותבו, אלא כדי לבא אל ביאור דברי רז"ל בפרקין, שכתב, לכן שארית הברורין מחלק המלך הו', הם שזדיין לא הובררו, לאפוקי כל המין מכל פרצופי האצילות שממלכות ולמעלה, שכבר הובררו כאמור, אבל מן המלכות היא המלך הו' לא הובררו כלל כלל לא, יען אינם חלק דמלכות דאצילות עצמו חלק מגופא ממש, אלא שהם המין שלה בחינת הנשמות והמלאכים וכל הנבראים, כי כל המין דכל הפרצופים דכל העולמות ממלכות דאצילות ולמטה לא הובררו כלל, כי לא הובררו רק בחי' של העשר ספירות שבכל עולם מאבי"ע, ר"ל, שבעת תיקון כל העולמות שהובררו בודאי, דאי לאו הכי לא היה תיקון, מה שהוברר לא היה אלא בחי' הי"ס, שהוצרכו אותה שעה להתברר בכל עולם ועולם באבי"ע, אך שאר הנבראים עדיין לא הובררו כלל, ולפי"ז, נמצא שמעולם לא קאמר רז"ל שחלקי העולמות נגמר ברורם ודוק.

(שייך לרף ע"ג ד"ה נמצא) ונמצא כי שם ב"ן קיים לעולם שם, כי הוא עצמו המלכות נפש שלה כו'. דע כי שם ב"ן זה, הוא ההוא רוחא דשדי בגוה בביאה ראשונה, כמ"ש רז"ל בפרקין לעיל, ובכמה מקומות כתב רז"ל כן, ומהם בשער דרושי הצלם בדרוש החו"ג אות ד' ז"ל, ואח"כ הווג הראשון נותן לה הה"ג עצמם יותר ממהקים, ונקרא שם ב"ן, והוא רוחא דשדי בגוה, תוך זה החותם הא', וזה נשאר בה תמיד בסוד נפש הפנימית שלה יע"ש. ולפי"ז צריך להבין לעיל היטב, מ"ש רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"י, כי בכל לילה מסתלק ההוא רוחא מינה, ובכל יום צריך מחדש לעשותה כלי, וצריכה שתי ביאות, חד לעשותה כלי, וחד לעיבור גמור יע"ש, ותפילתי קבע, יזכנו האל להגיע לשם ויותר, ושם נחכים בעזרתו יתברך.

(שייך לרף ע"ג ד"ה וכל) וכל אלו נתקנו

בירור כל חלק הנוגע לכל עולם ועולם ולכל פרצוף ופרצוף שבכל עולם ועולם, ולא נשאר להתברר אלא חלקי הנבראים שהם הנשמות והמלאכים. ובמקומות אין מספר הוא כותב, כי לא נגמרו להתברר אפילו חלקי העולמות. עיין בשער השבירה פ"ב, ובשער התיקון פ"ד, ובשער אנ"ך פ"ג ופ"ו. ובספר מבר"ש שע"ב ח"ג פ"ה, דע שיש שתי בחינות ברורין, הא' הוא חלקי העולמות בעצמם, הנוגע לגופם ולעצמותם לתקן פרצופיהם דאינהו גופייהו. שנית, הוא בחינת המין שלהם, שהם הנבראים, הנם המלאכים ונשמות בני אדם, כי הבאים מאצילות הם המין דפרצופי האצילות, והבאים מבריאה, הם מ"ן דפרצופי הבריאה, וכן עזה"ד ביצירה ועשיה. ולא עוד, אלא שבכל עולם ועולם מתפרט הענין, כי הבאים מאבא, הם מ"ן דאבא. והבאים מאימא, הם מ"ן דאימא. והבאים מזו"ן, הם מ"ן דזו"ן. ועיין מ"ש רז"ל בפ"ב דשער מוחין דקטנות, באופן שכל הנבראים שהם המלאכים ונשמות בני אדם, הם הם המין דכל בחינה ובחינה, כל אחד כפי המקום שממנו חוצב המתייחס אליו. ועיין מ"ש רז"ל בפ"א משער העיבורים, ובפ"א משער הצלם, והנה חלק הנוגע לתיקון הפרצופים עצמם לגופם ולעצמותם שבכל עולם ועולם, לא נגמר ברורם כלל, לא בעת תיקון העולמות, ולא לאחר כן, אלא מעט מעט בכל יום ויום הם נבררין, על ידם של ישראל, ואין המצוה נקרא אלא על שם גומרה, הוא מלך המשיח שיבכ"א. אמנם ברורי המין דכל עולם ועולם, ודכל פרצוף שבכל עולם ועולם, שהיא בחי' השנית, הנה המין דכל פרצופי האצילות, חוץ מפרצוף המלכות שהיא התחתונה שבכולם, הובררו מאליהם, ברצון המאציל העליון ברוך הוא, ולא הוצרך להמתין אל מעשה בני אדם אשר בעפר יסודם. ואח"ך עלה ברצון המאציל, ונברא אדם הראשון ע"י זווג דזו"ן דבחי' אב"א, ע"י שעלו לחיק אבא ואימא, ושם בחופתם היה זווג דזו"ן ע"י מ"ן של אימא, שכבר היו מובררים, והעלתם המלכות ונברא אדה"ר, וכל אלה הדברים כתב רז"ל בפרק שני ובפרק ראשון משער מ"ד ומ"ן יעויין שם. נמצא אדה"ר היה צריך לעשות על ידו שתי בחינות ברורים גמורים, חדא לברר

דאיכא בין ז"א למלכות, כי בז"א אין אדם זוכה להעלות מ"ן כו', אלא אם הגיע לבחינת רוח דאצילות, וכל למטה ממנו אינו מעלה בו מ"ן. לא כן במלכות, כי נרנח"י דנשמה דבריאה, יכולים להעלות בה בחי' מ"ן, וכבר נודע מ"ש רז"ל, כי בזמן הזה אין מי שיזכה אפילו לנפש דאצילות, מאן חשיב ומאן ספיין, לכן רוב המקומות לא נקט רז"ל עליית מ"ן אלא במלכות.

(שייך לרף ע"ה ד"ה ובוה באמצע) מראש פרק ג' עד ולכן המלאכים כו'. פירוש, כי היכי שלא יפלו עליו קושיות שאין להאריך בכתובתם, וקודם כל כבר אתה יודע, שכל מאי שכתב רז"ל לעיל בשער דרוז"י הצלם במספר השנים, כי בן ט' שנים ויום א', כבר גמרו להכנס כל מוחין דגדלות, כל פרק ופרק במקום הראוי לו, ולכך לעיל בס"ב כתב רז"ל, שז"א מבן ט' שנים ויום אחד, כבר הוא עולה למ"ן, שכבר גדלו מוחותיו, והושלמו פרצוף יע"ש. ומט' שנים ויום א' ואלו עד י"ג שנה, עולים החו"ג ומגדלים כחב"ד שבו, ואז כבר הוא שלם בכל, וחייב במצות, כל זה אינו אלא בגדלות דמוחין דאימא, אבל בגדלות מוחין דאבא עדיין לא נגע ולא פגע כלל ועיקר, אבל מוחין דיניקה דאבא, ודאי כבר נכנסו כמה שכתבנו בעניותין לעיל משם רז"ל, שכתב בספר מבר"ש יע"ש. ונמצא בהיותו בן י"ג שנה, אין צריך לומר שכבר יש בו מוחין דיניקה ומקיפיהם, שהם ל"מ דצלם שבהם, בין דאבא בין דאימא. אבל מוחין דגדלות, מוחין פנימים דאימא, יש לו שלימים, ולא מקיפיהם. ובמוחין דגדלות דאבא, עדיין לא נגע ולא פגע אפילו בפנימים כלל ועיקר, וזכור אל תשכח מ"ש רז"ל בשלהי שער העקודים פ"ז ופ"ה, שכל זמן שלא באו מוחין דאבא, אין זר"ן חורים סב"פ אלא במוחין דאבא, כי אינם נקראים מוחין דפנים, אלא מוחין דאבא, ואינו ראוי להוליד אלא במוחין דאבא, שהם בחינת חכמה, כי משם הטיפה יוצאת יע"ש. וכל מוחין דגדלות דאימא, אינו אלא מוחין דגדלות דבחי' אב"א, ואינו ראוי להוליד, כי אפילו אם יוליד, אינו אלא במקרה, ואינו אלא לחדש נשמות ישנות, אבל נשמות חדשות, אי אפשר לו בעולם שיוליד, אלא

ע"י טיפת מ"ה החדש, ואלו יורדים מלמעלה, מהמוחין דזו"ן עד יסודותיהם, והחו"ג דב"ן הם עולות לקבלם, וכל ד' בחינות אלו מתחברות בנוקבא, ומצטייר בסוד דכר"ן, כל אחד מ"ה וב"ן יע"ש. הכונה, שהזכר מצטייר ממ"ה דמ"ה וממ"ה דב"ן, והניקבא, מב"ן דמ"ה ומב"ן דב"ן, ונמצא מ"ה וב"ן בזכר, והכל מ"ה. מ"ה וב"ן בנוקבא, והכל ב"ן. שאין פרצוף בעולם, לא זכר ולא נקבה, שאינו כלול ממ"ה וב"ן, ותפוס האי כללא בידך, שגם בזכר שהוא זעיר אנפין, עולים ברורין דמ"ה דב"ן, שהם שלשה שמות עס"מ, כי תצטרך אליו י'עת הצורך.

(שייך לרף ע"ג אמצע ד"ה אמנם) והנה הצדיקים מעלין נשמותיהם מ"ן אל המלכות, והם בניה, והטעם, כי סתם נשמה הוא מהבריאה, והנה עולם הבריאה הם בני המלכות דאצילות, לכן בחי' הנשמות הבאים מהבריאה, הם מעלין מ"ן אל המלכות דאצילות כו'. עיין המקומות אשר באו לציון לעיל. ופירוש הענין הוא, כי נודע שכל העולמות לא נתקנו להם, אלא על ידי שם מ"ה החדש כנודע, ומצינו ראינו כי שם מ"ה החדש לא ירד מפתח האצילות ולמטה, כי כולו נתחלק באצילות, בפרצופי אשר שם, כמ"ש רז"ל בכ"מ, ומהם בשער מוחין דז"א פ"י יע"ש. ואם כן, איך נתקנו העולמות מרישי הבריאה ולמטה, אלא שעל ידי זווג זר"ן דאצילות, נתקן א"א דבריאה, כמ"ש רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"ד, ובשער דרושי אבי"ע פרק י"ב יע"ש. ונמצא בסוד מוחין, היה נמשך להם חלקי המ"ה לכל פרצוף ופרצוף שבכל עולם ועולם, והיה הולך ונתקן כל בחינה ובחינה, ונמצא עיקר הכל הוא מלכות דאצילות, שעל ידה נתקנים מראש הבריאה ולמטה, ומטעם זה כל העולמות מן הבריאה ולמטה, נקראים חיילות המלכות כנודע, והכי הוא אימא דכולהו, לכן עולים לה למ"ן נשמות דבריאה, והכונה, ולא מבעייתא אם בן אדם על ידי מעשיו הגיע לבחי' נפש דמלכות דאצילות, כמ"ש רבותינו ז"ל זכה יתיר כו', אלא אפילו לא הגיע לזאת המדרגה, מבחינות הבריאה יכולים להעלות למ"ן למלכות דאצילות. ונמצא החילוק וההפרש הזה הוא

במוחין דאבא. ועיין בשער הזווגים פ"ק. והנה רז"ל בפרקין, לכל מוחין דגדלות דאימא, עדיין קרי ליה קטן, והוה שכתב אין בהם יכולת להוליד נשמות הצדיקים, יען אין במוחין שלהם כח להוליד אחרים, רק הצריך לעצמו. וז"ס קטן זוכה לעצמו, ואינו זוכה לאחרים. אמנם כשיגדל יבא לו תוספת במוחין שלו באר"א, כיון שיש מוחין דאבא, אז זוכה לאחרים ג"כ, ומוליד נשמות של צדיקים חדשות, שאין הולדה, ובפרט לנשמות חדשות, אלא במוחין דאבא. ונמצא כי כאשר יזדווג אז עם נוקבא להיות בסוד קטן, איננו נותן בה כו'. פירוש, כי גם קודם שיבואו לו מוחין דאבא, כבר נעשה הזווג בין זרין במוחין דגדלות דאימא לבד שהיה בו, והוא כי נעשה הנסירה במוחין דאימא, והעלו אותם אר"א למעלה בחיק וחוסה דילהון, כמ"ש רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"א, ע"ש סוד הולדת אדה"ר. ועיין בשער המוחין דז"א פ"ט, ושם למעלה היה זווג דזו"ן פב"פ, ואותה הטיפה שנותן באותו זווג, אינו נותן רק מבחי' הו"ק ממוחין דאבא, כי לעולם אין הטיפה אלא ממוחין דאבא, ואין בו ממוחין דאבא אלא מוחין דר"ק, לכן גם הטיפה ההוא היא מבחי' ר"ק. ובוה תבין הסוד הגדול כו', כי בהיותו מבחי' ר"ק, נקרא רוחא ור"ק, ונקרא כלים כו', הוא הא"ר רוחא דיהיב בה ממוחין דר"ק כו'. ודע, שכל דברינו אלה, מפורשים הם בדברי רז"ל בשער חר"פ פ"ז ז"ל, והנה עד עתה יש בזו"ן מוחין דנשמה, יע"ש עד סוף הפרק, ועיניך תראנה משרים.

(שייך לרף ע"ז ד"ה זנבאר באמצע) והענין כי הנה נתבאר, כי הנה תרין פרקין דנר"ה דא"א נשארן בחזה דאר"א, בסוד הודים של החלב, ושם נשארן תמיד לעולם, כי אין הודים עוקרים ומתחדשים, ותמיד קבועים הם כו'. וכן כתב בשער הולדת אר"א וז"א פ"ה ז"ל, כי הבי' פרקין עילאין דנר"ה אלו, נשארן למעלה, פ"א דנצח באבא, ופ"א דהוד באימא, ואלו הם שם תמיד לעולם יע"ש. והדבר קשה להשמע, וכי נשאר א"א חסר שני פרקין עילאין דנר"ה שלו לעולם. ועוד שרז"ל כתב בשער ז"א פ"א ז"ל,

וג' פרקין דנצח דא"א מתלבשין בקו ימין דז"א. וג' פרקין דיסוד מתלבשין בקו שמאלי דז"א, שהוא בג"ר. ועוד (שפה) כתב שם, שהיסוד דא"א מתלבש בז"א בקו אמצעי יע"ש, וכאן בפרקין הוא אומר, שיסוד דא"א נתלבש בבניה דז"א, ונעשה נשמה דז"א. לכן נבאר לע"ד, שכל זה הוא מדבר בהיות ז"א בסוד עיבור א', שעלו נה"י דא"א והלבישו על חג"ת שלו, ואח"כ עלו ר"ק דז"א, נה"י מלבישים על חג"ת, והלבישו על נה"י דא"א, ואותו הלבוש הוא, שעלו פרקין עלאין דנר"ה דא"א, ונעשו דדים דאר"א, ויסוד דא"א נתלבש בבניה דז"א, והיה לו לנשמה, ולעולם כשנולד ז"ן, חזר א"א ונתפשט, וירד נה"י שלו שלמים למטה כדרכו. ומ"ש רז"ל, כי לעולם נשארן בחי' דנר"ה דפרקין עילאין דא"א בדדים דאר"א, היינו הבחי' שלקחו בזמן העיבור, כנודע כי כל דבר קדושה כשמסתלק מן המקום אשר עמד שם, מניח רושם שלו שם, ואותו הארה והרשימו נשאר לעולם ועד בדדים דאבא ואימא. וכן מ"ש שהיסוד דאריך אנפין נתלבש בבניה דז"א ונעשה נשמה אליו, הוא מומן העיבור, אלא שרשימו שלו נשאר לעולם ועד, ולעולם הוא בחי' נשמה דז"א אף בגדלות. וראיה לזה מ"ש רז"ל פ"ד ז"ל, והענין כבר נתבאר, כי בעיבור הראשון, נזדווג א"א היסוד שבו מניה וביה, בתוך שני היסודות דאר"א, והנה אח"כ היסוד והעטרה דא"א, נעשה נשמה דז"א בימי העיבור. ואח"כ בימי היניקה, נתפשט גם מוח בינה דז"א, בסוד ל"ב אלהים, ל"ב שינים יע"ש. הרי שכתב, שמה שנעשה יסוד דא"א בסוד נשמה דז"א, היה בימי העיבור, אלא שהארתו ורשומו נשאר גם עד זמן הגדלות. ומ"ש שם, כי בימי היניקה, הבינה דז"א נתפשטה בסוד ל"ב אלהים, ל"ב שינים, ולעיל שער העיבורים פ"ד כתב ז"ל, אז ע"י היניקה נתגלו המוחין אלו בסוד ל"ב נתיבות חכמה, וכן הבינה בסוד נ' שערים, וכן הדעת כו', ואז יוצאים לו השיניים ל"ב, כנגד ל"ב נתיבות חכמה כו', אלמא ל"ב שיניים באים מן החכמה, הכל אחד הוא, כי בודאי כללא הוא נודע של"ב אלהים דעובדא דבראשית, הם מן החכמה, והם הל"ב נתיבות האמורים בכל מקום, ועיין בשער טנת"א פ"ה.

כי הנה נתבאר, כי הנה תרין פרקין דנר"ה דא"א נשארן בחזה דאר"א, בסוד הודים של החלב, ושם נשארן תמיד לעולם, כי אין הודים עוקרים ומתחדשים, ותמיד קבועים הם כו'. וכן כתב בשער הולדת אר"א וז"א פ"ה ז"ל, כי הבי' פרקין עילאין דנר"ה אלו, נשארן למעלה, פ"א דנצח באבא, ופ"א דהוד באימא, ואלו הם שם תמיד לעולם יע"ש. והדבר קשה להשמע, וכי נשאר א"א חסר שני פרקין עילאין דנר"ה שלו לעולם. ועוד שרז"ל כתב בשער ז"א פ"א ז"ל,

בקו אמצעי, שכאן הוא אומר מפרק תחתון דנצח דא"א, ושם הוא אומר כי נעשו מת"ת ויסוד. וגם המלכות נעשה ממלכות דא"א, וכאן הוא אומר מפרק תחתון דהוד. ולעיל שער העיבורים בפ"ד כתב, כי מת"ת דא"א נעשו ג"ר, מוחין דעיבור דו"א. וצריך לחלק, כי שם מדבר מבחי' שלוקח מכלים נה"י דא"א, לכלים שלו. וכאן מדבר שלוקח מאורות נה"י דא"א, לנרנח"י דנפש.

(שייך לרף ע"ט ד"ה והוא באמצע) והנה [אז] מזדווגים נו"ה דעתיק זה בזה, ונכללים נצח בהוד והוד בנצח, ונמצא הטפה ההוא בחו"ג דא"א, נצח בחסד, והוד בגבורה. ואח"כ נמשכת הטיפה ההוא עד מזל דדיקנא דא"א הח', ונותנו בזווג אל המזל הי"ג, ומשם נמשך מוחין דחכמות דא"א, ומתרבה בסוד המוחין דלהון ומזדווגין כו'. צריך להבין דברי הרז"ל, שהרי הוא אומר כי תחילת הכל מזדווגים נו"ה, המלובשים תוך חו"ג דא"א, המלובשין תוך חכמות דא"א, א"כ הרי נמצא שהטיפה נמצאת במוחין דא"א, שהרי הם מלבישים על חו"ג דא"א, שחו"ג דא"א מלביש על נו"ה דעתיק, ובהזדווג הנו"ה דעתיק, הרי המוחין דא"א בכלל, והרי נעשה הזווג במוחין דלהון, והטפה היוצאת מזווג דלהון קיימא במוחין דא"א, ואיך כתב הרז"ל, ואח"כ נמשכת הטיפה ההיא עד מזל דדיקנא קדישא. אעיקרא, איך עולה הטיפה ממטה למעלה, מנ"ה דעתיק שבחו"ג דא"א שבמוחין דא"א, למעלה במזל דדיקנא. ועיין מה שהקשה הרז"ל בשער א"א פי"ב. ובשער סדר אבי"ע פ"ב כתב ז"ל, ודאי שאינה חוזרת הטיפה להעלות לראש זעיר אנפין, ומה גם שחוזרת ויורדת ממזל קדישא למוחין דא"א, וכבר היא מעיקרא ותחילתה היתה שם. והנלע"ד, שכיון שהרז"ל כתב לעיל פ"ג ז"ל, ונבאר איך עליית זו"ן בסוד מ"נ מעורר תוספות מוחין באו"א כו', והענין כי כבר נתבאר כי בעיבור הראשון, נזדווג א"א היסוד שבו כו', ואח"כ היסוד והעטרה דא"א נעשה נשמה דז"א כו'. ונמצא עתה בעליית זו"ן באו"א, שעולה עמהם גם היסוד דא"א שבתוכם עד או"א, והם מעוררים סוד מוחא עילאה דא"א.

ומ"ש רז"ל שנתגלים מן הבינה, הוא הטעם, שנודע שלעולם חכמה שהוא אבא, טמיר וגניז, ואין גליון אלא באימא, כמ"ש רז"ל בשער המקיפין פ"א, ובשער דרושי אבי"ע פרק י"א, לכן נחשב הל"ב שיניים שמתגלים ע"י הבינה. ועיין מ"ש רז"ל בספר מבוש"ש שע"ה ח"א פי"ו. אמנם זו שהקשה לע"ד, במ"ש רז"ל לעיל פ"ד ז"ל, ונבאר איך עליית זו"ן בסוד מ"ן, מעורר תוספת מוחין באו"א כו', ונמצא עתה בעליית זו"ן באו"א, שעולה עמהם גם היסוד דא"א שבתוכם כו', ולמה אנו צריכים לכל זאת לבחי' עליית מ"נ ליסוד דעיבור שנעשה, תיפוק ליה שהרי ז"א לעולם מלביש נה"י דא"א, שאו"א מלבישין אותו עד הטיבור, ומן הטיבור ולמטה מלבישו ז"א, כמ"ש הרז"ל בכ"מ, ובפרט שכל כונתו דא"א בתיקון ז"א שטרח לתקנו, אינו אלא כדי להתלבש בתוכו, כמ"ש הרז"ל בשער הנסירה פ"ב יע"ש, ובוודאי נה"י דא"א תוך ז"א נעשה לו מוחין גמורין בתוכו. ועיין מ"ש הרז"ל בשער מוחין דו"א פי"ב, וא"כ כשעולין מוחין שלו דא"א שבתוכם בסוד מ"נ, כ"ש שעולין מוחין דא"א שבתוכם, והרי עולה כל נה"י דא"א כמות שהוא באותו אופן, אם בגדלות, אם ביניקה. ועיין מ"ש רז"ל בשער חיצוניות ופנימיות.

(שייך לסוף דף ע"ז ד"ה ואמנם) אמנם מפרק אמצעי דנצח דא"א, נעשו בו"א שני בחי', והם חסד ונצח דו"א. ומפרק אמצעי דהוד, נעשה לו"א גבורה והוד. ומפרק תחתון דנצח דא"א, נעשו ת"ת ויסוד דו"א. ומפרק תחתון דהוד דא"א, נעשה כל בנין המלכות, פרצוף שלם כו'. ונודע שכל זה מיירי בעיבור א' דזו"ן. ומה מאד קשה מ"ש הר"י זלה"ה, בשער הולדת או"א וז"א פ"ג ז"ל, והנה כשנעריך בו"א, נמצא שיש לו לו"א שלישי א' מן הת"ת, וב' שלישי היסוד, הרי ג' שלישים כמנין מדה אחת שלימה, וזאת המדה גדלה עד כפליים, ונעשה ב' מדות ת"ת ויסוד של ז"א כו', גם הנו"ה כל אחד גדל כפליים, כי מנצח עצמו נעשה ב' מדות, והם חסד ונצח, ומהוד ב' אחרות, והם גבורה והוד יע"ש. והמלכות נוקבא דו"א, לא לקחה אלא מלכות דא"א, וכשנניח ב' קוין דימין ושמאל, מה נאמר

כנודע, כי מבשרי אחזה אלוה, כי בהתעורר היסוד שבאדם, מתעורר המוח להוציא טיפת ההולדה, וכן זה מוחא עילאה דא"א, מתעורר ע"י יסוד דא"א יע"ש. ואין לתמוה על מה שכתבתי, כי בהתעורר היסוד שבאדם, מתעורר המוח להוציא כו', הרי איפכא מסתברא, שבתחילה מתעורר המוח והמחשבה, ועל ידי התעוררות המחשבה בא הקישוי ביסוד, כי זה הטעם לאיסור מחשבות רעות והרהור באשה כידוע, וכן אמרו בגמרא אין קישוי אלא לדעת, כי לולא הדעת שמהרהר, אין האבר מתקשה, כי האמת הא ווא איתא, שאין האבר מתקשה אלא ע"י הרהור המחשבה, ונמצא תחילת הכל היא המחשבה, אלא שאין המחשבה מוציאה הטיפה, עד שהיסוד מתקשה ועולה עד הרעת להמשיך הטיפה, כמ"ש הרז"ל בשער שבירת הכלים פ"ג. ונמצא זה וזה גורם, נמצא כי בעלות זר"ן בסוד מ"ן, מעלים עמהם בחי' יסוד דא"א, ועליית יסוד דא"א, מעורר המוחין דא"א. ונלע"ד, שכן נמי מעלה עמהם בחי' יסוד דעתיק, שאם היסוד דא"א נעשה נשמה לז"א, יסוד דעתיק נעשה כתר לז"א בימי עיבורו, כמ"ש הרז"ל סוף פ"ד ז"ל, וזכור ג"כ התלבשות עתיק, כי מיסוד שלו, נעשה כתר לז"א. ועיין לקמן פ"ט. ונמצא כי בעלות זר"ן למ"ן, מעלין עמהם שני היסודות, דעתיק וא"א, ובעליית היסודות, מתעוררין המוחין, בין דאריך בין דעתיק, ונמצא הזווג במוחין דעתיק, ונמשך עד הרעת דעתיק, המתלבש באוירא דיתיב אקרומא דמוחא סתימאה דא"א, שהוא בין כתר למוחא סתימאה דא"א, ונעשה ג"כ הזווג במוחא סתימאה דא"א, ונמשכה הטיפה למולא קדישא. והוא ממש דברי הרז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"י ז"ל, והנה ראשית כל אלו המשכות, הוא מהדעת עליון דעתיק הנקרא רד"ל"א, אשר הדעת ההוא גנוו בין גולגלתא ומוחא דא"א, והוא בחי' ההוא אוירא דיתיב על קרומא דמוחא דא"א, והנה משם נמשך אל הדעת דאבא, ממדרגה למדרגה יע"ש. והוא מ"ש הרז"ל לעיל פ"ד ז"ל, אמנם אין כח מוח עילאה עצמו יורד עד או"א, כי גדלה מעלתו מאד, אבל זה המוח דאו"א, כל גלוין הוא בדיקנא דא"א כו', ולכן זה המוח העליון

משפיע ע"י הדעת שלו, שהוא מול הח', אל מול הי"ג, ואח"כ לוקחים אותה הטיפה או"א יע"ש. הרי מבואר כדבר האמור, כי העיקר הטיפה והמוחין, נמשכת מזווג המוחין דעתיק ודא"א, אלא שבוודאי בהעשות הזווג ההוא העליון במוחין דעתיק, נמשך השפע בכל גופו עד לנר"ה שלו, המתלבשין תוך חו"ג דא"א, המתלבשין בחו"ב דאו"א, מ"מ אין זה עיקר המוחין והמשכת הטיפה הקדושה, כי היא לא נמשכת אלא ע"י המזלות קדישין, ונמצא זוויגין דאו"א מלגו ומלבר, מלגו נר"ה דעתיק, ומלבר ע"י המזלות קדישין, ודמזלות קדישין עדיף, כי הוא נמשך ממוחין עילאין ולא מגופא, אבל זווג דנר"ה דעתיק נמשך מגופא דעתיק וא"א. והוא מ"ש הרז"ל בדרך נסתר ונעלם כמנהגו הטוב להעלים הענין, שבהעשות הזווג דנר"ה דעתיק עם כל התלבשות שעליהם, אח"כ נמשכת הטיפה ההיא עד מולא דדיקנא קדישא, ודו"ק וקבל האמת.

(שייך לרף פ' ד"ה ונבאר באמצע) כי אח"כ נמשך האור שלהם עד למטה בנה"י דאימא, ומתלבש בתוכם כנודע כו', כל זה הדרוש הולך על דרך שכתוב בתחילה בשער דרושי הצלם, שם' דצלם היא בחב"ד חג"ת דתבונה, ול' דצלם היא בנה"י דתבונה, קודם שתתלבש תוך ז"א בסוד מוחין, וצ' דצלם הוא אחר שנתלבש הנה"י תוך גופא דז"א. וכבר הרז"ל שם דרוש ד' כתב, שהאמת מ' דצלם בחב"ד דתבונה, ול' בחג"ת, וצ' בנה"י יע"ש, מ"מ דרושינו זאת יפה נדרש בין הכי ובין הכי, ודו"ק.

(שייך לרף פ"ב ד"ה ואל) ואל תשכח כל אשר ביארנו, כי שורש המוחין נשארים למעלה כו', עד ועיין בדרושי הצלם שאמרנו, כי הצ' הוא בחי' הדעת, והל' והמ' הם בחי' חו"ב שבו כו'. עיין מ"ש הרז"ל בשער דרושי הצלם פ"א, ובשער המוחין דז"א פ"ז, ובמ"ש בעניותין, מ"מ לא אוכל להתאפק, היות היום גולה בטלטולי דגברא דקשה, ובפרט הנצרך לבריות מר ממות, לולי חסדי ה' כי לא תמנו, כי לא כלו רחמיו, וזכורני שראיתי למוה"ר זיע"א ההוא אמר בשער

מאמרי רשב"י זיע"א, אם בפי' האדרות, או א' מן המקומות, כי הנה כאשר נולדים המוחין ומתפשטים בסוד הצלם, הנה כל מוחא ומוחא כלול מד' מוחין כנודע, והם י"ו מוחין, כמ"ש הרז"ל בדרושי כונת הטלית יע"ש, והם חר"ב וחר"ג דמוח החכמה, וחר"ב וחר"ג דמוח הבינה, וחר"ב וחר"ג דמוח דעת דחסדים, וחר"ב וחר"ג דמוח דעת דגבורות. ומ"ש הרז"ל בשער מאמרי רשב"י זיע"א הוא, כי כאשר נתפשטו סוד הצלם חכמה דחכמה, וחכמה דבינה, וחכמה דדעת דחסדים, וחכמה דדעת דגבורות, נעשו חר"ב וחר"ג דחכמות דצלם, והם חב"ד דצלם, מ' דצלם. ואח"כ בינה דחכמה, ובינה דבינה, ובינה דדעת דחסדים, ובינה דדעת דגבורות, נעשו חר"ב וחר"ג בינות דצלם, ל' דצלם. ואח"כ דעת דחר"ג דחכמה, ודעת דחר"ג דבינה, ודעת דחר"ג דחסדים, ודעת דחר"ג דגבורות, נעשו חר"ב וחר"ג דצלם דדעת, והם צ' דצלם. ונמצא שכל המתלבש בנה"י דתבונה, להתלבש תוך גופא דז"א, אינו אלא דעות דכולם. ולפי זה אתי שפיר דברי רבינו ז"ל בפרקין ובכל המקומות הנזכרים, ועיין מ"ש הרז"ל שלהי שער דרושי הצלם.

(שייך לרף פ"ד ד"ה אמנם באמצע) ונמשך אור גדול בראשו, ומכח אור זה נתוסף בז"א ונתהווה בחינת היסוד שבו בולט ולא שוקע כו': ואע"ג שכלי היסוד דז"א, כבר היה מזמן המלכים, שהוא הוא המלך הששי, ובודאי יש לו כלי כשאר כל הה"ק, אלא שאין החפשטות נה"י דבינה מגיע עד תוכו כשאר כל הה"ק, אשר לטיבה זו נקרא היסוד יתום, כמו שכתב רז"ל, מכל מקום כדי שלא יהיה היסוד גרוע מכל שאר ה"ק, כי השאר יש בתוכם נה"י דאבא ואימא, והיסוד בדאימא אין לו חלק, והיסוד צריך ליפות כחו יותר מכולם, כי הוא כללות כולם כנודע, ועוד כי הוא צורך הזווג, לכך נמשך לו ממזלא קדישא בחינה גדולה מה שאין בכולם ודאמרינן לעיל פ"א, ובכ"מ, ומינה נביאים, ופירשה רז"ל כי נתעלו חג"ת ונעשו חב"ד, ונתעלו נה"י ונעשו חג"ת, ובאו נה"י חדשים מן הבינה, הרי שגם היסוד נתהווה מן הבינה, וכאן הוא אומר ולא באמצעות אר"א. היסוד שהוא שבא מן הבינה, אינו אלא הארה ממנו, ואינו כדאי להספיק, ובפרט כי יסוד הבינה אינו בולט, וא"כ גם יסוד דז"א הבא מכחו, היה לו שלא להיות בולט, כי שורשו שנמשך ממנו, והשתא שנמשך ונתקן ע"י מזלא קדישא, נעשה בולט לחוץ, ויש לו על מה לסמוך.

(שייך לרף פ"ה ד"ה גם דע) גם דע כי מן ב' המוחין חר"ב כו', נמשך לו הארה בשני

מאמרי רשב"י זיע"א, אם בפי' האדרות, או א' מן המקומות, כי הנה כאשר נולדים המוחין ומתפשטים בסוד הצלם, הנה כל מוחא ומוחא כלול מד' מוחין כנודע, והם י"ו מוחין, כמ"ש הרז"ל בדרושי כונת הטלית יע"ש, והם חר"ב וחר"ג דמוח החכמה, וחר"ב וחר"ג דמוח הבינה, וחר"ב וחר"ג דמוח דעת דחסדים, וחר"ב וחר"ג דמוח דעת דגבורות. ומ"ש הרז"ל בשער מאמרי רשב"י זיע"א הוא, כי כאשר נתפשטו סוד הצלם חכמה דחכמה, וחכמה דבינה, וחכמה דדעת דחסדים, וחכמה דדעת דגבורות, נעשו חר"ב וחר"ג דחכמות דצלם, והם חב"ד דצלם, מ' דצלם. ואח"כ בינה דחכמה, ובינה דבינה, ובינה דדעת דחסדים, ובינה דדעת דגבורות, נעשו חר"ב וחר"ג בינות דצלם, ל' דצלם. ואח"כ דעת דחר"ג דחכמה, ודעת דחר"ג דבינה, ודעת דחר"ג דחסדים, ודעת דחר"ג דגבורות, נעשו חר"ב וחר"ג דצלם דדעת, והם צ' דצלם. ונמצא שכל המתלבש בנה"י דתבונה, להתלבש תוך גופא דז"א, אינו אלא דעות דכולם. ולפי זה אתי שפיר דברי רבינו ז"ל בפרקין ובכל המקומות הנזכרים, ועיין מ"ש הרז"ל שלהי שער דרושי הצלם.

(שייך לרף פ"ב ד"ה צריך שתדע, כי נצח דאימא לא נתפשט בז"א רק עד הטיבור של לב דז"א כו'. פי' לבד שג' פרקי נצח דאימא, מתחלק ומלוכש בחח"ן דז"א, פרק עליון בחכמה, פרק אמצעי בחסד, פרק תחתון בנצח. וכן עו"ה הוד דאימא, בבג"ה דז"א, ויסוד דאימא בדתי"י דז"א כנודע, מוסף על זה, פרק עליון דנצח דאימא, חוזר ומתפשט הארתו עד טיבור הלב דז"א ולא, יותר ופרק עליון דהוד דאימא, מתפשט הארתו עד הוד דז"א, יען כי צריכה היא להאיר למלכות נוקבא דז"א.

(שייך לרף פ"ג ד"ה ואמנם) ואמנם טעם אל הנזכר, הוא סוד הזקרנים גבוהות כו', והענין, כי זה כלל גדול שכל בחי' נ"ו"ה כו', כולם הם קצרים הנצח שלהם יותר מהוד שלהם כו'. וא"ת, הלא הרז"ל כתב בפרקין דלעיל מבשרי אחזה אלוה, ומבשרינו נחזה, לעולם הנצח ההוד שרים הם בצביונם וקומתם זה בצד זה ואין שום

הפנים שלו כו', ימין שמאל מצד החכמה ומצד הבינה, אך מן הדעת הוא נמשך גו גופא כו', ונראה שמן הדעת אינו נמשך בפנים. ובשער א"א פ"ג כתב רז"ל ז"ל, גם ידעת מ"ש באדרא בענין ז"א, ממוח הדעת דברישיה, אתפשטו אנפוי ונהירו אנפוי כו', בודאי שכן עד"ו יהיה בא"א, כי הדעת שלו הגנוז במצחא שלו, אשד בתוכו של הדעת גנוז יסוד דעתיק, ואם כן גם הדעת הזה מתפשט עד אנפוי כו', אלמא מן הדעת נמשכו האורות בפנים. וצ"ל, שלעולם כל המוחין מאירים בכל גופא מראשו ועד דגליו, אלא שיש הפרש גדול בין הדעת, לחורב כי החורב עיקרם הם בראש, בחב"ד דגופא, וז"ק שלהם המתפשט בגופא, אינם מוחין גמודים, כמ"ש רז"ל בדרוש דא"ט ב"ח, ובפ"ג בשער מוחין דקטנות ז"ל, ולפי שז"ק אלו אע"פ שהם מוחין, אינם מוחין ממש, רק אותם ג' עליונים, שהם ממש מוחין בראש דז"א יע"ש. אם כן עיקר הארת ואור מאירים המוחין הוא בראש בפנים, אבל הדעת הוא בהפך הדבד, כי ברישא הוא סתום תוך היסוד דאימא, ובגופא מן החוזה ולמטה, שמסתיים יסוד דאימא, מתגלים החורג כנודע. ונמצא החורב העיקר הוא בראש, וטפל בשאר הגוף. והדעת אינו כן, כי עיקר הארתו הוא בגוף, ומה שהוא מאיר למעלה בראש אינו אלא אור חוזר.

דז"א לגמרי כו', אין תימא כי לעיל כתב, ואחד כך אחר היות לו כ' שנה, שנכנסו מקיפי אבא דל"מ דצלם, אז נעשה לו הזקן כו', מבואר כי באותם ז' שנים שבין י"ג לכ', נכנסים מקיפים דאימא ופנימים דאבא, כי אפשד כמה בחינת נעשים כאחד, ונמצא שכתר דז"א אף בגדלות, נעשה מיסוד דעתיק, ואע"ג דלעיל כמה פעמים אמר רז"ל, כי כתר דז"א נעשה כלים ואורות מת"ת דאימא, ואין לז"א חלק בהם, ועיין שעד מוחין דצלם פ"ד, לא ק' מידי, כי התם מידי בבחי' שלוקח מאימא כנודע, שכל נה"י שלוקח ממילא נעשה הת"ת כתר, וכן בלוקחו נה"י דאבא, נעשה כתר ת"ת דאבא, וכן בלוקחו נה"י דא"א, בהכרח נעשה ת"ת דא"א כתר, ומיסוד דעתיק בתוך הת"ת דא"א, נעשו ז' תיקוני גולגלתא.

(שייך לרף פ"ו ד"ה ו"ס) וז"ס שני דצועות ימינית ושמאלית נצח עד החוזה קצרה קרן גבוה, ורצועה שמאלית הוד עד הטיבור ארוכה קרן הב', אע"פ שבזוהר אמרו כי הימנית היא ארוכה, ואין קושיא כי שם אמרו בבחי' מניח התפילין בעצמו, אך בבחי' הבינה עצמה, נמצא כי ימין שבה הוא שמאל שבו, וכן להיפך ע"כ. ודברי רז"ל צריכין מעט ביאור, והוא, כי צריך אתה לדעת, כי בחי' אורות ורצועות התפילין, הם אורות למלכות, היושבת אחורי ז"א, מב' שלישי הת"ת ולמטה אב"א. והנה הארת המוחין קדישין של פנימיות ז"א, בולטים ויוצאים לחוץ, ומאירים במצחא קדישא, והרצועות חוזרים באוד חוזר לאחור, כדי ללכת להאיר למלכות, היושבת אחורי ז"א, וכיון שזו"ן הם אב"א, נמצא ימין שלו הוא שמאל שלה, ושמאל שלו הוא ימין שלה. וזה נראה בחוש הראות, בשני בני אדם העומדים אב"א. והנה הבתים והרצועות, הם בחינות התלבשות, שלוקחים המוחין שהם הפרשיות, מנה"י דאימא, שבצאתם לחוץ, על ידי לבושיהם הם יוצאים, ואותו לבוש דנה"י דאימא, מתפרט בחוץ לעשר ספידות. חב"ד שבהם, הם הדי' בתים דד' פרשיות, וכבר נודע, כי פדשת קדש לי (כי) בחי' חכמה, קו ימין, לשמאל המניח, ונמצא כי מתהפך כחומר חותם, וקו ימין

(שייך לרף פ"ה ד"ה גם באמצע) וכבד הוא אדם שלם לכל דבר, וחייב במצות, ואז נקרא איש גמור מי"ג שנים וי"א ומעלה כו', לא ידעתי מאי קאמר רז"ל, שהרי בשער דרושי הצלם פ"א כתב רז"ל ז"ל, כי הנה תחילה קודם יציאת המוחין אלו, היה זעיר אנפין איש בחינת ז"ק לבה, והיה לו אז צלם א' אל הר"ק, ועל אותו הצלם נאמר אך בצלם יתהלך איש, כי אז זעיר אנפין נקרא איש ולא אדם, ועתה בבא לו המוחין האלו נקרא צלם אדם, כי כבר הוא נקרא אדם שלם יע"ש.

(שייך לרף פ"ו ד"ה וטעם באמצע) ואלו הו' אורות דיסוד דעתיק הם מתלבשים בז' דגולגלתא דז"א, והרי בז' שנים אלו נתקן הכתר

לכן כלל פרצוף הדי' בתוך הגי'. וכבר נודע שגי' פרצופים עליונים, שהם פרצופי כח"ב, כאחד הם חשובים, וכולם חשובים גדלות. ומ"ש ונכנס בו פרצוף הפנימי שהוא רחמים, ר"ל פנימים כולם, ואז חוזרים ז"ן פב"פ. ועיין שער עיבור ומוחין שכתב רז"ל ז"ל וחב"ד הוא פרצוף שלם ונקרא פנימיות ונקרא בחי' בריאה ואצילות יע"ש.

(שייך לדרך צ' בראש הדרך ד"ה ופרצוף)

ז"א מתחיל מן הדעת דא"א, עד סיום רגלי א"א. לפי שהז"א שורשו מן הדעת כו', ופרצוף אימא מתחיל מן בינה דא"א ולמטה, ופרצוף אבא מן החכמה דא"א ולמטה כו', נמצא כי הכתר דא"א גבוה מכולם, ולכן נקרא הוא כתר, כי זה התוספת אשר לו על כל הפרצופים כו'. כל דברי רז"ל, בכל שער א"א, ובשער אבא ואימא, וכל מקום הוא אומר, כי א"א מתלבשים את א"א שניהם בשוה, מן הגרון שלו ולמטה, וז"א מלביש את א"א מן הטיבור שלו ולמטה, ואם כן איך כתב שז"א מתחיל מן הדעת. ועוד שכתב שלא נשאר לו לא"א לעצמו, אלא הכתר, וכלל הוא כתבו רז"ל בכ"מ, שלעולם אין העליון מתלבש בתחתון, אלא ז"ת שלו לבד, ועיין בשער סדר האצילות פ"א. לכך נ"ל, שדברי רז"ל בפרקין לא לענין התלבשות איתמר, אלא שנודע שכל עשר ספירות דא"א, הם הי"ס שורשיות ומקוריות לכל עולם האצילות, כמ"ש רז"ל בשער א"א יע"ש, והוא דאמר שז"א שהוא בחינת דעת דכללות כל האצילות, מתחיל השפעתו מדעת דא"א. ואימא שהיא בחינת בינה דכללות, מתחיל השפעתה מבינה דא"א. ואבא שהוא בחינת חכמה דכללות, מתחיל השפעתו מחכמה דא"א. לא נשאר לו לבדו לעצמו, שאינו משפיע לזולתו, אלא כתר, כי הוא בחינתו, כי הוא כתר דכללות. ועיין מ"ש מוהר"ח בשער הנסירה פ"ו. אך קשה, שכתב רז"ל בשער אריך אנפין, ובשער אבא ואימא, כי כתר דא"א משפיע באבא, וחכמה דא"א משפיע באימא. וז"ל בשער הולדת א"א וז"א פ"ו, והנה דע כי חיות ונשמות של א"א היא נמשכת מב' רישין כתר וח"ס, גולגלתא ומוחא, כי הם משפיעים לבינה, שמבינה נתהווה

הרצועות לשמאל המניח, וקו שמאל דרצועות לימין המניח. וחוג דרצועות מסבכים ראש המניח, חסד לשמאלו, וגבורה לימינו. ת"ת הוא קשר של תפילין, ויורדים נצח של רצועות לשמאל המניח. והוד של רצועות לימין המניח, יען הולכים אל אחור, להאיר הנוקבא, שהיא אחורי ז"א. ונמי כי רצועות הנצח שהיא קצרה לשמאל ז"א, כי הוא מניח התפילין. ורצועות ההוד שהיא ארוכה, לימין המניח. כי באימא נמי ר"ל רצועות דאימא, העומדת עם ז"א פנים בפנים, ימין שבה הוא שמאל שבו, וכן להיפך.

(שייך בראש דף פ"ח ד"ה ודע) דע כי

שנאצל ז"א נאצל בבי' פרצופים החיצון גם האמצעי הנקרא נה"י וחג"ת כו'. אם לא היו אלא בי' פרצופים, איך נפלר בבי"ע, הפנימיות בבריאה, והחיצוניות ביצירה, וחיצוניות החיצוניות בעשיה, כמ"ש רז"ל בשער השבירה. אלא ודאי אלו בי' פרצופים כוללים נה"י וחג"ת, וכל אחד כולל גי' כלים: חיצון, ואמצעי, ופנימי, בכל פרצוף ופרצוף. ונמצא כי נפל פרצוף החיצון דכל חד בעשיה, ופרצוף אמצעי דכל חד ליצירה, ופרצוף פנימי דכל חד, בבריאה. ואין להאריך בפשוט.

(שייך לדרך פ"ח ד"ה וכאשר) וכאשר נגדל

והיה בו שלשה פרצופים, ונכנס בו פרצוף הפנימי, שהוא רחמים כו', ואז חוזרים ז"ן פב"פ כו'. וא"ת, והלא כלל הוא בידן, שכל זמן שלא נכנס בז"א בחי' נרנח"י דחיה, שהם מוחין דאבא, אין ז"ן חוזרים פב"פ, כמ"ש רז"ל בשער הנקודים פ"ה, ועיין שם באורך וברוחב, ובשלהי השער ההוא. וגם בשער רחל ולא כתב רז"ל ז"ל, וכאשר אין אור המוחין דז"א דמצד אבא נגלים, אז נאחזים החיצונים כו' ואיך כתב כאן שבהכנס פרצוף הגי' חוזרים ז"ן פב"פ, ופרצוף הגי' אינו אלא כללות מוחין דאימא נרנח"י דנשמה. וי"ל, שיען שרז"ל בכל זאת השער אינו מזכיר אלא גי' פרצופים, ואינו מפרט יותר, כי כל עסקו הוא בגי' פרצופים דכלים, אבל פרצוף הדי' אינו בחינת כלים, כי אין בחינת כלי תופס בו, וכבר בעניותין עמדנו לעיל בזה,

את כל החב"ד, וז"ס תפלת ר' נחוניא בן הקנה יע"ש, כי הם ג' היות, וכן על זה הדרך הולכים כל דברי רבינו ז"ל בשער פרקי הצלם עד סוף פ"ד יע"ש. ואין לתרץ במ"ש הרז"ל בשער עיבור ומוחין פ"ג ז"ל, והנה בזה תבין איך הנהי"י הוא נפש, וחג"ת רוח, וחב"ד נשמה כו', האמנם לא נגלית ולא עלתה בשם עד הנהי"י דו"א, כי שם עומדים נהי"י דנהי"י, ונהי"י דחג"ת, ונהי"י דחב"ד, וכולם בחי' נפש ונהי"י, אך הרוח נגלה בלב ועומד בחג"ת דו"א, כי שם חג"ת דנהי"י, וחג"ת דחג"ת, וחג"ת דחב"ד. והנשמה נגלית במוח, העומד בחב"ד דו"א, כי שם חב"ד דנהי"י, וחב"ד דחג"ת, וחב"ד דחב"ד, אך העיקר הוא, כי הנפש נתלבשת בכלים החצונים, והרוח בתכונים, והנשמה בפנימים. ונמצא כי במוח יש נר"ן, אלא שכולם הם בחינת נשמה, שהוא נשמת הנשמה, ונשמת הרוח, ונשמת הנפש, ולכן אנו אומרים שהנשמה במוח. ואח"כ בלב יש נר"ן, וכולם בחי' רוח, שהוא רוח הנשמה, ורוח הרוח, ורוח הנפש, ולכן אנו אומרים שהרוח בלב. ואח"כ יש נר"ן בכבד, וכולם בחי' נפש, שהם נפש הנשמה, ונפש הרוח, ונפש הנפש, ולכן אנו אומרים שהנפש בכבד יע"ש. וא"כ נאמר כו', שלעולם הם שלשה פרצופים מלבישים זה לזה בשוה, ומ"ש הרז"ל שהם זה למעלה מזה, מיירי בבחינת הרוח שהוא למעלה מן הנפש, כי הנפש דכל שלשתן היא בכבד, והרוח דכל שלשתן הוא בלב, והנשמה דכל שלשתן היא במוח הראש. ונמצא כי שתי' הדרושים יכונו יחדיו, כי אם נאמר שפרצוף החיצון הוא בחינת נפש, ופרצוף האמצעי בחינת רוח, ופרצוף הפנימי בחינת נשמה, הרי שלשתן מלבישים זה לזה בשוה, ובפרטות לפי האמת הם זה למעלה מזה, כאמור כי ג' נפשות הם למטה, מתחילים מן הכבד, ולמעלה מהם ג' רוחות, מתחילים מן הלב, ולמעלה מהכל ג' נשמות, שהם במוח שבראש. אין זה כלל, שהרי הרז"ל בפ"ד דשער זה כתב ז"ל, ובזה תבין ענין הנשמה השורה במוח, שהוא פרצוף הפנימי למעלה בחב"ד שלו, ומשם מתפשט בכל ז"א. והרוח של זו הנשמה, מתלבש תוך הלבוש האמצעי, הנקרא לב, כי משם מתחיל פרצוף השני, הנקרא לב רוח,

גולגלתא דאר"א, מן כתר לאבא, ומחכמה לאימא יע"ש.

(שייך לדרך ק"ב ד"ה הרי) והרי נמצא עתה שהם ג' פרצופים, כל א' מי"ס, והם זה בתוך זה, ואינם שוים, כי פרצוף הקטן והחיצון, הוא מתחיל מן החזה של זה הפרצוף הב' האמצעי עד סופו, ובערך הפרצוף הג' הפנימי והגבוה מכולם, הוא מתחיל בסוף שלישי אחד של יסוד שבו, והפרצוף האמצעי מתחיל להלביש הפרצוף השלישי הפנימי והגבוה מכולם, מן החזה של עד סופו, נמצא כי כל המגולה מן הפרצוף הפנימי מלמעלה, נקרא ראש, שהם חב"ד של ז"א הכולל. וכל המגולה מן הפרצוף האמצעי למעלה, נקרא חג"ת דו"א הכולל. וכל המגולה מפרצוף הראשון החיצון, שכולו מגולה, נקרא נהי"י דו"א הכולל כו'. דברי רז"ל מפורשים, שג' פרצופים הכוללים דו"א, כל אחד ואחד גבוה מחבירו, וסדר עמידתם הם זה למעלה מזה, אלא שכל הגבוה מחבירו, מתלבש מקצתו התחתון בחבירו שלמטה ממנו. וכך הם דבריו כל פ"ד דלעיל, וגם בפ"ג כתב ז"ל, גם טעם אחר, כי הנה ודאי, שזה הפרצוף הוא גבוה הקומה יותר מן הראשון כפלים כו', ונמצא יע"ש, כי שלש פרקים אלו, שוים בענין זה. אמנם לכאורה נסתר מחמתו, בשני הפרקים הראשונים דזה השער, כי ריש דבריו בפ"ז ז"ל, דע כי ז"א יש לו ג' פרצופים, וכל אחד כלול מי"ס, והם זה בתוך זה, עשרה בתוך עשרה, ועשרה אחרים פנימיות כולם, ואלו הג' פרצופים כולם בחי' כלים, והם ל' כלים, וכולם ביחד הם גוף אחד וכלי אחד כו', ואח"כ נכנס פרצוף הפנימי, ומתלבש תוך האמצעי, ואז גם שני הפרצופים החיצון והאמצעי, נגדלים באורך הפרצוף הפנימי, ואז נשלם ז"א בתשלום קומתו יע"ש שכתב ובבא הפנימי מגדיל את שניהם כמוהו, עד כי הוא גורם לב' אחרים שיגדילו עד חב"ד כו', ובפרק שני כתב ז"ל, גובה קומת עשרה כלים החיצונים ופנימים, כולם שוים בקומה א' ממש יע"ש. ובשער עיבור ומוחין פ"א כתב ז"ל, ונמצא ג"כ, כי הנה הנהי"י מלבישים לגמרי את כל החג"ת, והחג"ת מלבישים לגמרי

ולמטה, וכן פרצוף החגית מלביש לפרצופי חב"ד, מחציו ולמטה, כל זה מדבר בג' פרצופי הצדיקין, שהם נה"י, מלבישים לג' פרצופי הלמדיון, מן הטבור ולמטה. וג' פרצופי הלמדיון, שהם חגית, מלבישים לג' פרצופי הממין, שהם פרצוף דחב"ד, מחציו ולמטה. והרי זה נראה תירוץ נכון לכאורה.

והוא לא ניתנו להאמר כלל מכמה טעמים, חדא שפרצוף הלמדיון והממין, לעולם הם בחי מקיפים, ובכמה מקומות קרי להו הרוז"ל בחי חיה ויחידה, ואפילו השתא שקורא להם חב"ד וחגית דצלם, מעולם לא הלבשו הצדיקין דצלמים לפרצוף למדיון דצלמים, כי לעולם בכל בחינה ובחינה דכל פרט ופרט, אחר צ' דצלם, יבוא תי"ת דאימא, הנעשה כתר דז"א ומפסיק ביניהם, כמ"ש הרוז"ל בכ"מ, ומהם שער דרושי הצלם דרוש ד', ובשער מוחין דצלם פ"ג יע"ש. ועוד כי אפילו לפעמים, בזמן שנכנסים המקיפים תוך גופא דז"א, כמו בעמידה שנכנסים מקיפים דאימא, ובב"כ מקיפים דאבא, כמ"ש הרוז"ל בספר הכונות, מ"מ אינו שפרצוף הצדיקין מלבישין לפרצוף הלמדיון, מנה"י שלהם ולמטה, וכן פרצוף של הלמדיון לפרצוף הממין, לנה"י שלהם, אלא שפרצוף הלמדיון בכללותם, וכן פרצופי הממין בכללותם, נכנסים ברישא דז"א, ועיין בספר הכונות, ועוד יש דחיות אחרות, ולא טרחתי לכותבם ללא צורך, רק זה שהרב ז"ל כתב בפרקין ז"ל, ונצח של פרצוף הב', שהוא פ"ת של חסד, הוא ארוך בכל קו ימינו דפרצוף הא', וכעזה"ד בהוד ויסוד, ונמצא כי ג' פרקין תתאין דחגית, שהם בו בחי נה"י דחגית, הם שיעור קומת פרצוף הא' יע"ש. ועוד שם למטה, ונה"י של זה הפרצוף הג', גם הוא גדול ככל קומת זה הפרצוף הב' יע"ש, שהרי הנה"י דפרצוף החגית הוא ארוך וגדול ככל שיעור פרצוף הנה"י, שהרי הנה"י דפרצוף החגית, מתלבשים בכל פרצוף הנה"י, וכן נה"י דפרצוף החב"ד, הוא מתלבש תוך פרצוף החגית, ונה"י דפרצוף חב"ד, הוא ארוך וגדול ככל שיעור פרצוף החגית. ובלמדיון וממין דצלם אי אפשר לומר כן כלל לעולם, שכבר נודע מ"ש הרוז"ל בדרושי השבת בספר הכונות, שהלמדיון והממין

ושניהם יורדים מלובשים זה בתוך זה, עד מקום ראש הפרצוף החיצון, שהוא מן הכבד ולמטה, ושם הנפש ממש, ושם באותו הנפש, נמצא נפש הנשמה מלובשת בנפש הרוח, ונפש הרוח מלובשת בכל ג' חלקי הנפש, והבן זה מאד ע"כ. הרי שכל ג' חלקי הנפש, הם מן הכבד ולמטה, שהם הם נר"ן דנפש, ואדרבא יותר נתחזק הקושיא, שלפי שאמר כאן, שכל נר"ן דנפש הם בכבד, ושלשתן בכללות מלבישין על נפש דרוח, שבתוכו נפש דנשמה, א"כ איך אמר שם, שנשמה דנפש היא בראש, ורוח דנפש הוא בלב, ועיין מ"ש רבינו ז"ל בשער דרושי אבי"ע פ"ה, וגם בפרקין לקמן תעיינ ה"טב. וגם אין לומר ולתרוץ כמ"ש הרוז"ל שם, בשער עיבור ומוחין פ"ה ז"ל, דע כל זה שביארנו אפילו בגדלות, אינו רק בחינת נה"י לבד כו', אלא שאח"כ אנו רוצים לדבר דרך פרטי יותר לומר, כי אלו הג' כלים, זה לפנים מזה, החיצון נה"י התיכון חגית, והפנימי חב"ד, לפי שהם נר"ן דנה"י, אמנם שלשתן בחי נה"י לבד, וז"ס צ' דצלם, והם ט"ס גמורות, בחינת נפש ונקרא נה"י. ואח"כ כל הנזכר היא בל' דצלם שבתוכו, ונקרא חגית, והם ט"ס גמורות, ונקרא רוח, ונקרא חגית פנימים וכו'. וכן עז"ה הוא חב"ד במ' דצלם יע"ש. וכן כתב בשער פרקי הצלם פ"ה ז"ל, ונחזור לענין ראשון, כי הגה כל מה שזכרנו עד עתה, נקרא צ' דצלם דז"א. ודע כי יש דוגמא ממש עד"ז ג' בחי, וכל אחד מט"ס, ונקרא ל' דצלם, והם בחינת חגית. וכנגדם ג' בחי אחרות, והם כל אחד כלולה מ"ס, ונקרא מ' דצלם, והם בחי חב"ד דז"א, והרי נשלם כל ז"א יע"ש. וא"כ נאמר, שמ"ש הרוז"ל, שהם ג' פרצופים מלבישים זה לזה בשוה ממש, מדבר בכל כללות ז"א בכללתו, שהם ג' צלמים מלבישים זה לזה בשוה, כמ"ש הרוז"ל שם פ"ו, נמצא כי מ' דצלם, יש בו ג' ממין, זו בתוך זו, וכולם בחינת חב"ד כו'. ואח"כ ל' דצלם, יש בו ג' למדיון, זו בתוך זו, וכולם בחי חגית כו'. ואח"כ צ' דצלם, ויש בו ג' צדיקין, זו לפנים מזו יע"ש, והוא מ"ש הרוז"ל שהג' פרצופים הם שוים בהתלבשם זו לפנים מזו, ומ"ש שהם זו למעלה מזו, ושפרצוף הנה"י מלביש לפרצוף חגית, מן הטבור שלו

בין כשהוא איש גמור, ואין הפרש בו בענין האברים כו', ועיין בפ"א דשער המוחין. ושם בפ"ב כתב וז"ל, והענין כי אין דבר שאין בו נרנ"ה, שהם בחי' עס"מ"ב, והם בחי': מלכות, נה"י, חג"ת, חב"ד, כי כל אחד מאלו, הם מדרגה בפני עצמה כו'. והענין, כי כל פרק ופרק, וכל בחינת ובחי' מאלו הנזכר, יש עבג"ע, והעור הוא מלכות מקפת כו', שהוא שם ב"ן, ואח"כ הבשר בסוד ז"א מ"ה, ואח"כ הגידין בסוד אימא ס"ג כו', ואח"כ הוא העצמות, בסוד לובן אבא ע"ב, והנה כל עובי מאלו הדי' בחי', יש לו ג' בחי', כי הבשר יש בו הבשר החיצון והאמצעי והפנימי, והוא כן בעור, ג' עורות זה לפניו מזה ושלשתם עור אחד. וכן בגידין מג' קלפים, זה בתוך זה, ושלשתם גיד אחד. וכן בעצמות, קלפים ג' ושלשתן עצם א', והכן כל זה היטב. והנה בחי' החיצונה שבעבג"ע, הם נה"י שבהם, ובחי' הב' הם חג"ת שבהם, ובחי' הפנימי הם חב"ד שבהם, עכ"ל. והנה הרז"ל לא כתב אלא ד' בחי', עבג"ע, כנגד ד' שמות עס"מ"ב, אבל לפי האמת, הם ה' בחי', והבחי' הה' אינה תופסת כנודע, שהוא כנגד קוץ היו"ד דהוי"ה, שאינה תופסת מקום, לא אות, ולא שם, והיא בחינת מוח שבעצמות. וגם זאת הבחי', יש לה ג' קלפים ככל השאר, אלא שהרז"ל לא ביארה כאן מטעם האמור, וכבר ביאר במקום אחר כמ"ש לקמן. וע"פ אלה הקדמות, נבוא לפרש כוונת דברי הרב ז"ל, כי נודע כי בעת העיבור, לא נתקן כ"א פרצופי נה"י, כמ"ש הרז"ל בכ"מ, כי הנה בא קליפה החיצונה שבעור, שהיא נפש דנפש. וקליפה החיצונה שבבשר, נפש הרוח. וקליפה החיצונה שבגידים, נפש הנשמה. וקליפה החיצונית שבעצמות, נפש החיה. וקליפה החיצונית דמוח דעצמות, נפש היחידה. הרי כל העיבור כולו עומד וקאי שלם ברמ"ח אברים ושס"ה גידים, עבג"ע זמוח העצמות, וכולם אינם אלא בחי' נפש, והם נרנח"י דנפש, והם ה' בחי' נפש שבנפש דבחי' אור וכלי. והוא מ"ש הרז"ל בשער מוחין דז"א פ"ה ז"ל, ויותר נלע"ד, כי עד עתה לא נתבררו רק נפש שבנפש דבחינת אור וכלי יע"ש. ועיין עוד שם פרק ז' ותראה, כי כ"ה בחי' צלמים, צריך שיקח ז"א

דצלמים, הם קצרי הקומה, וכשנכנסים בז"א אין שיעורם והתפשטותם בו אלא בחב"ד שלו לבד יע"ש, באופן הראת לדעת, שאין תיקון זה מעלה ארוכה כלל. וכל דברי הרז"ל בפרקין, לא שייכי בלמדיון ובממיון דצלמים כלל.

מעתה חל עלינו חובת ביאור דברי הרז"ל, כאשר יורנו מן השמים ליקבהו"ש, ולעזרתו אנו מצפים למען שמו, ולענ"ד, שכדי להבין, צריך לפרט פרטות גדול, עד שאין כח אנושי ובקולמוס לפרט יותר, תחילה קצת חקירה צריך זאת מצאנו להרז"ל בכל מקום שהוא עוסק בפרצופי ז"ן, ובכל המקומות האמורים, כשהוא מזכיר פרצופי כלים דז"א, אינו מזכיר אלא ג' כלים דג' פרצופים הכוללים, שהם פרצופי חב"ד, ופרצופי חג"ת, ופרצופי נה"י, ויותר מג' כלים אינו מזכיר. וכן בשער השמות, אינו מזכיר אלא ג' כלים, וג' שמות שלהם ולא יותר, וראינו בשער חיצוניות ופנימיות בפ"ה, שהם ט' כלים, וז"ל, ואפשר שיש כנוכר בתיקונים, שהם י"ס דאחורים, וי"ס דפנים, וי"ס לפני ולפנים, ונמצא שהם ג' גופים, כנגד נר"ן, ושהם ג', כל אחד כלול מג' כלים, הרי שהם ט' כלים בג' גופים, ואיך יכוננו דבריה, ועיין בשער המוחין פרק ד', ובמ"ש בעניותינו שם, כי על כן אקרא אל ד', ויאר לנו, וזה החלי בס"ד. הנה נודע מ"ש הרז"ל, כי ה' בחי' נרנח"י, כל אחד כלולה מנרנח"י, והם כ"ה בחינת. ודבריו בשער המוחין פ"ה ז"ל, אך דע כלל גדול, כי הנפש לבדה כלולה מכל ה' נרנח"י, וכולם נקראים נפש לבד. ודוגמתם ה' בחי', וכולם נקרא רוח לבד. וכן בנשמה. וכן בחיה. וכן ביחידה. ונודע, כי הז"א כולו נקרא רוח, והנפש שלו יש בה חמש בחי' נרנח"י, וכן הרוח שבו כו', כי ז"א יש בו נרנח"י, וכ"א כלול מנרנח"י, באופן שהם ה' בחינות, וכל א' כלולה מה', שהם כ"ה. וכולם נקראים רוח לבד. וכן כ"ה בחי' הנקבא, וכולם נקראים נפש יע"ש. המורם מדבריו, שז"א כולל נרנח"י דרות, וכל אחד כלול מנרנח"י, והם כ"ה בחי'. זאת ועוד אחרת שכתב הרב ז"ל בפ"א דשער פרקי הצלם ז"ל, כי בודאי שהעיבור יש בו רמ"ח אברים, הנפרטים בי"ס, וכל אבר כלול מעור בג"ע, וענין זה ישנו, בין בעיבור, בין כשהוא תינוק,

ובשיעורם. אבל פרצוף נה"י וחג"ת דחג"ת הכולל, שהם נרנח"י דנפש דרוח, ונרנח"י דרוח דרוח, אינם מתלבשים בפרצוף הנפש, אלא מן החוזה שלהם ולמטה, כל פרצוף בשכנגדו, ונה"י דפרצוף חג"ת הכולל גדולים ככל פרצוף נה"י הכולל. ואח"כ בעת בא הגדלות, בא פרצוף חב"ד הכולל, והוא בא בכל ג' פרצופים שלו שלמים, כולם יחד כאחד הם באים באגודה, והם שלש קלפים דעור שלו, נר"ן דנפש דנשמה, וג' קלפים דבשר שלו, נר"ן דרוח דנשמה, וג' קלפים דגידין שלו, נר"ן דנשמה דנשמה, וג' קלפים דעצמות שלו, נד"ן דחיה שבו, ג' קלפים דמוח דעצמות, נר"ן דיחידה שבו, הרי באו ג' פרצופים דפרצוף הכולל דחב"ד, והם נרנח"י דנפש דנשמה, ונרנח"י דרוח דנשמה, ונרנח"י דנשמה דנשמה, והם ט"ו כלים בפרטות ובכללות אינם אלא ג', שהם פרצוף נה"י, ופרצוף חג"ת, ופרצוף חב"ד דחב"ד הכולל. וכאשר בא זה הפרצוף חב"ד הכולל בכל שלימותו כאחד, הוא הגורם גדלות גם לב' פרצופים הכוללים, שהם חג"ת הכולל דיניקה, ונה"י הכולל דעיבור, והוא בחג"ת הכולל, בא לו קליפה הג', דעור בחינת נשמה דנפש דרוח. וקליפה הג' דבשר, בא לו נשמה דרוח דרוח. וקליפה הג' דגידין, בחינת נשמה דנשמה דרוח. וקליפה הג' דעצמות, בחינת נשמה דחיה דרוח. וקליפה הג' דמוח דעצמות, בחינת נשמה דיחידה דרוח. והרי נשלם גם פרצוף היניקה, שהוא חג"ת הכולל, בג' פרצופים נה"י חג"ת חב"ד, ט"ו כלים, נרנח"י דנפש דרוח, ונרנח"י דרוח דרוח, ונרנח"י דנשמה דרוח, ובכללות אינם אלא ג' כאמור. ואלו הג' פרצופים מלבישים זה לזה בשוה ממש כחדא שיעוריהו, אין זה גבוה מזה כלל שוין בקומתם הם. וכן גרם גידול גם לפרצוף נה"י הכולל דעיבור, גם הוא נתגדל, שבאו לו כל בחינותיו השלישית, והוא שבא לו קליפה פנימית דעור, והוא בחי' נשמה דנפש דנפש. וקליפה הג' דבשר, והוא בחי' נשמה דרוח דנפש. וכן בא לו קליפה הג' דגידין, והוא בחי' נשמה דנשמה דנפש. וקליפה הג' דעצמות, והוא בחי' נשמה דחיה דנפש. וקליפה הג' דמוח דעצמות, והוא בחינת נשמה דיחידה דנפש. והרי גם פרצוף דנה"י

בכללות מישור"ת, כדי שיהיה לו נשמה שלמה. וכן כ"ה בחי' מחיה מאו"א עלאין צריך שיקה, כדי שיהיה לו בחי' חיה שלימה. וכ"ה בחי' צריך שיקח מא"א, כדי שיהיה לו בחי' יחידה שלימה. וכל זה, חוץ מכ"ה בחינות דרוח שבגופו, שהוא בחינתו, ויותר מזה אפשר לפרט, ואין אנו עתה בביאורם, באופן כי עד עתה בעיבור דזעיר, לא נתקן אלא פרצוף נה"י דנה"י הכולל. ואח"כ ביניקה, שהוא תיקון דפרצוף חג"ת הכולל, באים כאחד ב' פרצופים שלו, שהם נה"י וחג"ת דחג"ת הכולל, ובאה הקליפה החיצונה והאמצעית דעור שלו, שהם רוח ונפש דנפש. וקליפה החיצונה והאמצעית דבשר שלו, שהם רוח ונפש דרוח. ובא הקליפה החיצונה והאמצעית דגידין שלו, והם בחי' רוח ונפש דנשמה. ובאה הקליפה החיצונה והאמצעית שבעצמות, שהם רוח ונפש דחיה שבו. ובא הקליפה החיצונית והאמצעית דמוח שבעצמות, שהם רוח ונפש דיחידה שבו. הרי בפרצוף חג"ת הכולל, באו ב' פרצופים שבו, נה"י וחג"ת, וכל פרצוף ופרצוף כולל נרנח"י שלם, אלא שפרצופים נה"י שבו נרנח"י, נקרא נפש דרוח. ופרצוף חג"ת שבו, נקרא נרנח"י דרוח דרוח. ובפרטות הם עשרה כלים, ובכללות הם ב' כלים, כלים דנה"י, וכלים דחג"ת. והשתא ע"י זה הפרצוף דיניקה שבא, הוא חג"ת הכולל, ניתוסף בפרצוף דעיבור נה"י הכולל, גם פרצוף היניקה שלו, כי בא קליפה אמצעית דעור רוח דנפש. וקליפה אמצעית דבשר, רוח דרוח. וקליפה אמצעית דגידין, רוח דנשמה. וקליפה אמצעית דעצמות, רוח דחיה. וקליפה אמצעית דמוח שבעצמות, מרוח דיחידה. והרי גם בפרצוף העיבור, נה"י הכולל, נשלם לו פרצוף היניקה, חג"ת שלו, שהם עבג"ע מוח דעצמות, קליפה אמצעית שלו, והוא הנקרא נרנח"י דרוח דנפש. והוא מ"ש הרז"ל, שבעת בא פרצוף היניקה, גורם להגדיל גם פרצוף העיבור, כי בא לו עתה חג"ת דנה"י. ואלו הב' פרצופים, שהם נה"י שהיה מעיקרא מעת העיבור, וחג"ת שלו בא לו ביניקה, המתלבשים זה לזה בשוה ממש, והם עשרה כלים בפרטות, ובכללות אינם אלא ב' כלים דנה"י וחג"ת, והם נרנח"י דנפש דנפש, ונרנח"י דרוח דנפש, והם שוים בקומתם

הכולל, נשלם בכל ג' פרצופיו שלימים, ט"ו
 כלים, והם נרנח"י דנפש ונרנח"י דרוח
 דנפש, ונרנח"י דנשמה דנפש כאמור, ובכללות
 אינם אלא ג' כלים, ג' פרצופים, נה"י וחג"ת
 וחב"ד, והם מלבישים זה לזה בשוה ממש שוין
 בקומתם. ופרצוף חב"ד הכולל, כל ג' פרצופיו,
 מתלבשין בפרצוף שכנגדו, בפרצופי חג"ת
 הכולל, וגם בפרצופי נה"י הכולל, מן החוזה שלו
 ולמטה. והשתא אתי שפיר, איך הם ג' כלים,
 שהם ג' פרצופים כוללים, והם ט', כי כל אחד
 כלול מג', וכאמור עד כאן, הם נקראים פרצופים
 שיש בהם כלים גמורים גופנים. ואח"כ בא
 נרנח"י דחיה דנפש, ומתלבש תוך נרנח"י דנשמה
 דנפש, כל פרצופים בפרצוף שכנגדו. וכן בא
 נרנח"י דחיה דרוח, ומתלבש תוך נרנח"י דנשמה
 דרוח. וכן בא נרנח"י דחיה דנשמה, ומתלבש
 תוך נרנח"י דנשמה דנשמה. הרי ג' פרצופים
 הכוללים, כל אחד כולל ד"פ נרנח"י. ואח"כ בא
 נרנח"י דיחידה דנפש, והוא מתלבש תוך נרנח"י
 דחיה דנפש. וכן בא נרנח"י דיחידה דרוח,
 ומתלבש תוך נרנח"י דחיה דרוח. וכן בא נרנח"י
 דיחידה דנשמה, ומתלבש תוך נרנח"י דחיה
 דנשמה. הרי נשלמו שלשה פרצופים שלימים,
 כוללים כל אחד ה"פ נרנח"י, והם כ"ה בחי',
 שבכל אחד ואחד שלימים. ונמצא למד, שבחינת
 חיה ויחידה דכל פרט, אין להם בחי' כלי להתלבש
 בתוכו. והוא מ"ש הרז"ל בהרבה מקומות, שחיה
 ויחידה אינם מתלבשים בכלי, כי אין כלי יכול
 לסובלם. ואח"כ באים שני פרצופים כוללים
 אחרים, והם פרצוף הכולל דחיה, ופרצוף הכולל
 דיחידה, כל אחד כולל כ"ה בחינות, והם על
 זה הדרך: נרנח"י דנפש דחיה, ונרנח"י דרוח
 דחיה, ונרנח"י דנשמה דחיה, ונרנח"י דחיה
 דחיה, ונרנח"י דיחידה דחיה, הרי כ"ה בחינת.
 וכן כ"ה בחינות דפרצוף דיחידה, והם נרנח"י
 דנפש דיחידה, ונרנח"י דרוח דיחידה, ונרנח"י
 דנשמה דיחידה, ונרנח"י דחיה דיחידה, ונרנח"י
 דיחידה דיחידה. ודע גם בשני פרצופים הכוללים
 האלו, בנר"ן דכל פרט בפרטות, יש בחינת כלים,
 אלא שהם דקים עד מאד בערך אורות, ובפירוש
 כתב הרב ז"ל כן, בספר מבר"ש בדרוש פנימי
 ומקיף יע"ש.

ומעתה צריך לחלק כל אלו הפרצופים בז"א,
 ולבאר כמה בחינת שלמעלה ממנו מפרצופים
 העליונים הוא לוקח, הנה נרנח"י דנפש, ונרנח"י
 דרוח דכל פרט ופרט בפרטות, הוא בחי' עצמו,
 ומלכות שבו. ואינו לוקח אותם משום פרצוף
 שלמעלה ממנו, והם על זה הסדר: הנה פרצוף
 נה"י, הכולל בחי' נרנח"י דנפש, ונרנח"י דרוח,
 הם בחי' עצמו ומלכות שבו. ונרנח"י דנשמה,
 הם ה' בחי' שלוקח בעיבור א', מפרצופי מלכות,
 שהיא נה"י דישסו"ת. וכן פרצוף חג"ת, הכולל
 נרנח"י דנפש, ונרנח"י דרוח, הם בחינת עצמו
 ומלכות שבו. ונרנח"י דנשמה דחג"ת, הם ה'
 בחינות שלוקח בנייקה, מפרצופי חג"ת דישסו"ת.
 וכן פרצוף חב"ד הכולל, הם בחי' עצמו ומלכות
 שבו. ונרנח"י דנשמה היא בחי' עיבור ב' מוחין
 דגדלות, והם ה' בחי' שלוקח מפרצוף נשמה
 דישסו"ת. וכן בפרצוף הכולל חיה, נרנח"י דנפש,
 ונרנח"י דרוח, הם בחי' עצמו, ומלכות שבו.
 ונרנח"י דנשמה, הם ה' בחי' שלוקח מפרצוף
 חיה דישסו"ת בכלל גדלות. וכן בפרצוף יחידה,
 הכולל נרנח"י דנפש ונרנח"י דרוח, הם בחי'
 עצמו ומלכות שבו. ונרנח"י דנשמה, הוא שלוקח
 מה' בחי' מפרצוף יחידה דישסו"ת בכלל גדלות,
 כנודע שכח"ב באים יחד בגדלות, כמ"ש הרז"ל
 בשער המוחין דז"א פ"ז. הרי נתבאר כ"ה בחי'
 דמלכות דז"א. וכ"ה בחי' דז"א עצמו. וכ"ה בחי'
 שלוקח מה' פרצופים כוללים דישסו"ת, בעיבור
 א', ויניקה, ועיבור שני דמוחין דגדלות. ואח"כ
 יש לו עיבור ויניקה וגדלות באר"א עילאין,
 כמ"ש הרז"ל בפ"ה משער עיבורים יע"ש,
 ובעיבור א' לוקח נרנח"י דנפש דחיה, מפרצופי
 נה"י דאמא ודאבא עילאין. וביניקה לוקח נרנח"י
 דרוח דחיה, מפרצוף חג"ת דאר"א עילאין.
 ובעיבור ב' דגדלות שני, לוקח נרנח"י דנשמה
 דחיה, מפרצוף נשמה דאר"א, וגם לוקח בגדלות
 זה, כאמור בישסו"ת, נרנח"י דחיה דחיה,
 מפרצוף חיה דאר"א. ונרנח"י דיחידה דחיה,
 מפרצוף יחידה דאר"א. והרי לקח כ"ה בחי'
 דנרנח"י דחיה, מאר"א עילאין. ואח"כ עולה
 בדיקנא קדישא דאר"א, ושם מקבל כ"ה בחינות
 דיחידה מא"א, והם נרנח"י דנפש דיחידה, ונרנח"י
 דרוח דיחידה, ונרנח"י דנשמה דיחידה, ונרנח"י

האחד, הוא נעשה מבחי' נה"י שבו, ויש בו י"ס, אחר ואמצעי ופנימי, ג' פרצופים, לפי שהם ט' פרקין, וג' פירקין הראשונים הם חב"ד, וג' אמצעים הם חג"ת, וג' תתאין נה"י. ואלו הנה"י שבפרצוף האחרון דנה"י הזה, יש בהם י"ס, כל אחד כלולה מנה"י שבה לבד, ונעשית פרצוף א', ונקרא אחר. וכן עז"ה בחג"ת. וכן עז"ה בחב"ד. ומתלבשין זה בתוך זה, ע"ד הנז"ל בפרצוף מלכות דאימא, וכל ג' אלו הם פרצוף אחד דנה"י דז"א. וכן עז"ה בפרצופים שני בחג"ת דז"א, כולל ג' דאחור ודאמצעי ופנימי. ועד"ן בפרצוף הפנימי הג' בחב"ד, כולל ג' דאחור ואמצעי ופנימי. ועד"ן בפרצוף הד', בכתר שלו, כולל אחר ואמצעי ופנימי. ואלו הד' פרצופים, גם הם מתלבשים זה בתוך זה, וזה עודף על זה, ונמצא האחרון בבחי' נה"י דכללות כל ז"א, ועליו פרצוף הנקרא חג"ת, ועליו פרצוף הנקרא חב"ד, ועליו פרצוף הנקרא כתר ונמצא יע"ש. ואע"ג שהרז"ל כתב ד', ואנחנו בעניותין כתבנו ה', כבר הרז"ל כתב, כי לא מנה עמהם המלכות, והכל דרך א' ומקור אחד. והשתא פשוט הוא, שמ"ש הדז"ל פ"ג דשער עיבור, ומוחין שהם נר"ן בראש, והם נשמת הנשמה, ונשמת הרוח, ונשמת הנפש. ונר"ן בלב, והם רוח דרוח, ורוח דנשמה, ורוח דנפש. ונר"ן בכבד, והם נפש הנשמה, ונפש הרוח, ונפש הנפש יע"ש. וכן מ"ש בשער פרקי הצלם פ"ה, שהם שלשה צלמים מלבישים זה לזה בשוה, ג' צדיקין זה בתוך זה, וכן שלשה למדיין, וכן שלשה ממיין, הכל מדבר בג' פרצופים דכללות א', כגון בפרצוף נה"י הכולל, וכן בפרצוף חג"ת הכולל, וכן בפרצוף חב"ד הכולל, והכל נכון.

(שייך לדרך ק"א ד"ה גם) גם שכל ד' פרצופי רחל המתלבשים זה בתוך זה, נקרא רחל פרצוף שלם כו', אלא שנוקבא תחילה נקודה אחד, ואח"כ נגדלת יותר כשיעור נה"י, ואח"כ על ידי פרצוף הפנימי דיניקה שלה, הנכנסת בה, נגדלת עד הדעת כו'. דע כי מסתפקא לי, כי רז"ל לעיל בפרקין כתב בפרצופי נה"י דז"א, והנוקבא של הפרצוף הזה היא שוה אליו, אחר שהיא גדולה, בסוד אבי"א כנודע, ואלו השנים שוים בקומתם

דחיה דיחידה, ונרנח"י דיחידה דיחידה. והשתא הוא שלם גמור, עד שאין לו יותר עליה, כי כבר השיג מעלתו וגדלתו. וכל הדברים האלה כתבם הרז"ל שם בשער המוחין דז"א, אחר שבפרק ז' פרטו פרטות גדול הכ"ה שלוקח מישסו"ת, וכתב והרי עתה נשלם ז"א בנרנח"י, וכולם מה' בחינת דיסו"ת יע"ש. ואח"כ כתב בע"ח וז"ל, ואח"כ יש לו עליה אחרת, וחוזר בבינה ראשונה, ועולה ולוקח ה' בחי' נרנח"י, מן ה' בחי' שיש באור"א עילאין. וכן חוזר לקטנות ויניקה ומוחין אחרים, כנזכר בליל פסח ואח"כ יש לו עליה אחרת, וחוזר ככל הנז"ל, והוא לוקחם כולם מא"א. וביאור הדבר, כי תחילה היה לו בחי' עצמו, שהוא בחי' רוח. ובחי' נוק' הכלולה בו, והוא הנפש. ובלוקחו מישסו"ת כל אותם הצלמים, אז יש לו נשמה שלימה, כי ישסו"ת נקרא בינה כנודע. וכשלוקחם מאור"א עילאין, הנקראים חכמה, יש לו חיה בשלימותו. ובלוקחו אותם ג' מבחי' א"א הנקרא כתר, נשלם בו כל יחידה בשלימות יע"ש. והוא אשר דברנו בעניותינו, ומינה לא תזוז כלל, אם תשמע לעצתי הקלושה, ולמען תאמן כל מה שכתבתי בעניותי, שהם ג' פרצופים כוללים, שהם פרצופי נה"י, ופרצוף חג"ת, ופרצוף חב"ד, וכל אחד כלול ג' פרצופים, והרי הם ט'. ופרצוף הנה"י בכללות ג' פרצופיו, מלביש לכללות פרצופי החג"ת, מן החזה שלו ולמטה. ומאי דכתב הרז"ל, שהם ג' פרצופים מלבישים זה לזה בשוה, הוא בשלשה פרצופי נה"י עצמו. וכן פרצוף חג"ת, הכולל ג' פרצופים, ידידיה מלבישים זה בתוך זה בשוה ממש, ובכללתו מלביש לפרצוף חב"ד הכולל, מן החזה שלו ולמטה. וג' פרצופים דחב"ד עצמו, מלבישין זה לזה בשוה. כי לא מלבי כתבתי כן, אלא זיכני השם להבין ממש הרז"ל בספר מבו"ש שער ודרוש פנימי ומקיף ז"ל, ונבאר יותר בפרטות, כי הנה אל תחשוב שפרצוף ג' התחתונים, הם למטה, ופרצוף ג' אמצעיות על גביהן, ופרצוף ג' ראשונות על גביהן, שאם היה כן, א"כ למה כולם נקרא פרצוף א'. אך הענין הוא כן, והבן טעם זה מאד כו', ונדבר עתה בז"א, כי הנה אין בו בחי' מלכות, כי המלכות שבו היא נוק', וא"כ אין בו רק ד' פרצופים, כל אחד כלול מג' :

מתבאר, מדברי רז"ל, שכל המוחין נמשכים לאבא, ומאבא ע"י נותנים לאימא, ומ"ש רז"ל שמזל הי"ג משפיע לאימא, ר"ל שהגבורות דמזל הי"ג שורשם ועיקר הצטרכותם הוא לאימא, ולעולם שאינם נמשכים לה אלא על ידי אבא, ונמצא אבא נוטל חו"ג שלם, ואחר כך הוא נותן הגבורות לאימא, והרי הוא כז"א, דירית תרין חולקין, ואחר כך נותן הגבורות לנוקבא, אבל אימא שמולדת חו"ג שלם, ואין בה אלא עיטרא דגבורות ודעתה קלה, קשה, וי"ל, שאע"ג שחלק הנוגע לה מן המוחין, אינו אלא עיטרא דגבורות, מ"מ אותם הגבורות מתפרטים בתוכה לחו"ג שלם, כיון שיש בה מ"ה וב"ן, שכל בניינה ותקון פרצופא, הוא נתקן מבינה דבינה דמ"ה, וה"ק מבינה דב"ן כנודע, וכיון שיש בה מ"ה וב"ן, בהכרח שגם ממנה ימשכו חו"ג, מחלק המ"ה וב"ן שבה. כמ"ש רז"ל בריש שער א"א ז"ל, ודע כי ביסוד דעתיק, יש בו ה"ח וה"ג, ואע"ג שעתיק הוא בחי' דכר"ן כנ"ל, שהם מ"ה וב"ן, ואם כן היה מן הראוי שיהיה בו ה"ח וה"ג מצד הנוקבא, ע"ד שיש באר"א יע"ש. במ"ה וב"ן תליא מילתא, כיון שכן גם אימא שיש לה מ"ה וב"ן, דעת שלה מתפרט לחו"ג שלם. אלא שקשה לפ"ז, דא"כ גם מלכות דאצילות כוללת מ"ה וב"ן כנודע, ואמאי דעתה קלה.

(שייך לרף ק"י ד"ה וכבר באמצע) והמוח של הדעת דז"א שנמשך מן הרעת של אבא, והוא כלול מה"ח מבחי' מוח חכמה דאבא, וה"ג ממוח בינה דאבא כו', ועד"ז נתלבשו תלת מוחין שנמשכו לז"א מצד אימא כו', עד והנה מוח הדעת של ז"א דמצד אבא הוא מכריע ב' הכרעות, א' בין חו"ב דמצד אבא, ובין חו"ב דמצד אימא כו'. וא"ת, ודעת דאימא מה נעשה בו, עד שצריך שדעת דאבא יכריע בין חו"ב שלה, ועוד שבדרוש החו"ג כתב רז"ל באות י"ח ז"ל, יש דעת עליון בז"א, המכריע בין חכמה שבו לבינה שבו בצלם דאבא, וכן בצלם דאימא נמשך מדעת עליון דאבא ודאימא, המכריע בין חכמה שלהם לבינה שלהם. ועוד יש דעת, הנקרא חסד וגבורות, ב' עטרין, וזה נמשך מהתפשטות דעת דאבא ודאימא בר"ק שלהם למטה יע"ש. הרי שדעת עליון

כו'. הנה בפרצופי נה"י כתב, שהיא אב"א, אבל בשאר הנוקבות דשאר פרצופים, לא כתב שהם אב"א כלל, ולפ"ז נראה, כי אין צריך נסירה אלא הנוקבא בצירוף נה"י לכה, ושאר הנוקבא בשער פרצופין, אינם צריכות נסירה להפרידם, כי אינה אב"א עמו. אמנם בשער הנסירה פ"א כתב רז"ל, שגם לאה צריכה נסירה, ולאה היא נוקבא דפרצוף חג"ת, כמ"ש רז"ל בפרקין. וגם שם כתב ז"ל, ונמצאת גם רחל עצמה עולה אב"א עד כתר דז"א, על ידי התחברותה עם לאה, ואפשר שתתלבש רחל בלאה וצ"ע. ואין כאן צ"ע, כי בפ"י כתב רז"ל בפרקין, כי לאה נוקביה דפרצוף חג"ת, מתלבשת ברחל היא דנוקבא דפרצוף נה"י. ובשער עיבור ומוחין פ"ב כתב רז"ל, שחציו העליון דפרצוף נה"י דז"א, ננסר וניתן ללאה יע"ש, אלמא שגם נוקבא דפרצוף חג"ת צריכה נסירה, ועיין עוד בשער אנ"ך פרק ז'.

(שייך לרף ק"ט ד"ה ונתחיל בסוף) גם אימא נתנה בחי' טיפת מ"ן, שהם חו"ב וחו"ג בחי' דעת שלה, כנודע כי האשה דעתה קלה, כנזכר בהרבה מקומות כו'. וקשה, אם האשה דעתה קלה נאמר גם באימא, א"כ איך נתנה חו"ג, והלא אין בדעתה אלא גבורות, וכן יש להקשות, בכמה מקומות כתב, ועיין בשער אנ"ך פ"ו, ובשער זו"ן פ"ג, שהמוחין מתחלפין, וגבורות דאבא נעשים חסדים דאימא, וחסדים דאימא נעשים גבורות דאבא, מאין לאימא חסדים. ובשלמא באבא אין להקשות כן, ממ"ש רז"ל בשער או"א פ"ד ז"ל, ומזל הח' נותן לברו החסדים לאבא, ומזל הי"ג נותן לברו, הגבורות לאימא כו'. וכן עוד שם בפ"ח כתב ז"ל, ב' מזלות הם בדיקנא קדישא דא"א, מזל הח' ומזל הי"ג, הח' משם יונק אבא, והי"ג משם יונקת אימא, והנה כשמזל הי"ג הוא לברו משפיע באר"א, ומזדווגים על ידו, או נקרא זווגא דלא שלים, וכאשר ב' המזלות משפיעים בהם, זה באבא, וזה באימא, ומזדווגים על ידם שניהם, אז נקרא זווגא שלים יע"ש. א"כ נמצא, שגם אבא אין בו אלא עיטרא דחסדים, שכך הוא מקבל ממזל הח'. מ"מ בפ"י משער מ"ד ומ"ן

כ"ו: צריך לדעת, איך הלב הוא סוד הבינה, ואע"ג שגם בפתיחת אליהו הוא אומר, בינה ליבא, ובה הלב מבין, מ"מ כמה פעמים כתב רז"ל, שהח"ב עומדין בראש בשוה, וכן כתב בשער א"א, שדוקא בא"א אישתני, שחכמה בראשו, ובינה שלו ירדה בגרון, אבל כל שאר הפרצופים כולם ח"ב שלהם שוים הם בראש, וסיומם הוא ח"ך וגרון, כמ"ש רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"ה, ועיין בשער דרושי הצלם פרק ה', שכתב שזווגייהו דח"ב שבראש הוא תדיר ולא פסיק, וצריך להיותם שוים למעלה בראש. ולא עוד, אלא שאפילו דעת דז"א שלעולם הדעת הוא בחינת מכריע בין ח"ב כנודע, דעת דז"א הוא למעלה בראשו, כמו שכתב רבינו זכרוננו לברכה שם דרוש ששי יעיין שם, וכשנחלק כל פרצוף ל"ב פרצופים, כמו שכתב רז"ל בשער א"א פט"ו, בא יבא בחי' ישו"ת בת"ת. ונודע, כי ישו"ת הם בחינת בינה דכללות כל האצילות, ואיננו שוה לי, ומה גם שרז"ל כתב, דהיינו טעמא שנקרא לב, כנגד ל"ב אותיות שיש בחי' היות פשוטות, ד' מוחין דאבא, וד' מוחין דאימא. ועוד מה שקבל שהוא כנגד ל"ב אותיות שברביבוע ע"ב ובריבוע קס"א, שהם בחינות אבא ואימא.

(שייך לראש דף קכ"ב ד"ה אורות) אבל משאר הצדדים שהם ימין ושמאל ופנים, ודאי שאורותם יוצאים שם כ"ו: יש לחקור, ולמה מאורות דאימא לא מצינו שיצאו לצדדים, ואם נאמר שגם מהם יוצאים האורות לצדדים, לא פורש בדברי רז"ל מה נעשה מהם, כמ"ש וביאר באורות דאבא, וגם קודם שיכנסו מוחין דאבא, למה לא היו יוצאים אורות דאימא מן הצדדים. ולזה יש לומר, כי היה גוף הת"ת דז"א חלל, ומחזיק בתוכו אורות ח"ג דאימא, ולא היה להם דוחק, לכן לא הוצרכו לצאת מן הצדדים. אבל כשנכנסו מוחין דאבא, שכלי היסוד דאבא הוא לוקח ומחזיק מקום לעצמו, לא נשאר מקום רחב לאורות, ומתוך דוחק צריכים לצאת מן הצדדים. ועוד כי אורות החסדים דאימא, חוזרים באור חוזר ממטה למעלה, והולכים להגדיל עד הכתר כנודע.

דאבא, מכריע בין ח"ב דאבא. ודעת עליון דאימא, מכריע בין ח"ב דאימא. ועל כרחין רז"ל בפרקין בדעת תחתון קא מיירי, ודעת תחתון דאימא שהם הח"ג שלה, הם המתפשטים בכל גופא דז"א. החסדים, והגבורות בכל גופא דנוקבא כנודע, לא כן בח"ג דאבא, שאינם יוצאים מפי היסוד דאבא כלל, כמ"ש רז"ל לקמן סוף פ"ג, לכן הוצרך דעת דאבא להכריע בין ח"ב דאימא. ואין זה מספיק, שהרי כתב רז"ל בכמה מקומות, וגם שם אות י', כי שורשי ב' עטרין דח"ג נשארים בדעת לעולם, וענפיהם הם המתפשטים, בין בחסדים דזעיר אנפין, בין בגבורות דנוקבא. ועוד קשה לע"ד, כי הגה שם כתב רז"ל ז"ל, והנה דעת התחתון נמשך מתרין כתפין דא"א יע"ש, וכן כתב בדרוש א' ז"ל, והתרין עיטרין שהיו תחילה תרין כתפין דא"א, נמשכו עד עטרות היסודות יע"ש, כי שם כתב גם תבין בזה, איך אחר כך בעת הזווג נותן ז"א בנוקבא את הה"ג ואחר כך הה"ה, כי כולם בחי' מלכיות כ"ו. וכללא הוא בדינו שמפי היסוד דאבא אין שום בחי' יוצאת, ואם כן כתף ימין שהוא עטרת היסוד דאבא, היאך נותנה ז"א לנוקבא. וא"ת שבעת הזווג דאבא ואימא, נותן אבא לאימא עיטרה בחסדים, אדרבא בפרקין מבואר להפך. ועוד כי גם בעת הזווג שנעשה בין א"א, אין אבא נותן לאימא, אלא שמתחלפין המוחין, שגבורות דאבא נעשים חסדים דאימא, נמצא כי כתף ימין כמות שהוא אינו נותן לנוקבא, ועיין בשער הנסירה פ"ו ופ"ז.

(שייך לדף קי"ד בסוף ד"ה ובזה) וב"ש תחתונים דיסוד, נעשה מהם בחי' היסוד כ"ו: דע, כי שני שמועות הם, כמ"ש בשער הנסירה פ"ד ז"ל, אמנם קו האמצעי דז"א, שהם תפארת ויסוד, לא הוצרכו להתפשט אל ג' בחינות, כי גם התבונה אין בה דק ב' פרקים, יסוד ועטרה. ולכן לא נתחלק לג', רק לב' בחי', כמו שהם, אך מה שנתחדש, הוא, שהת"ת דז"א נתעלה, ונעשה דעת שבו, והיסוד שבו נתעלה, ונעשה בחי' הת"ת שבו, יע"ש גם בפ"ה.

(שייך לדף קט"ו ד"ה ענין) דע, כי הלא נודע, כי הלב מבין, ונודע שהוא סוד הבינה,

ההוא. לא קשה מידי, כי הוא מלך זקן וכסיל, והוא שר של שכחה, וכל שכחה שבכל העולמות הוא השליט מההיא דכולה על כן שוכח מה שאירע לו, ובכל יום הוא שוכח, ואין זו תימא. (ובס' אמת ליעקב תירץ, דאין יום דומה לחבירה, ובכל יום הוא בחי' בפ"ע, ואותו הקליפה של אותו היום הולך ומתבטל, נמצא דזאת הקליפה של היום, אינה של אתמול, ולא של מחר עכ"ל, והוא דבר נחמד).

(שייך לרף קכ"ד ד"ה ואמנם) ואמנם אין ענין זה רק אחד שמתו כל דה"מ, כי אז נתבטלו הארות דדה"מ. וא"ת, ובזמן דה"מ, למה לא תדחה ערב דב משם, ותהלך דה"מ במקום ערב רב, ונשארת כל שורת האמצעית פנוים למלכות רחל. ואפשר, שאין רצונו לדחות ערב דב ממקומם, שהרי כשהולך עשו הולך אל הקליפה, כמ"ש רז"ל, ואם דוחים ערב רב ממקומם, יפלו אל הקליפות, ונמצא שנותנים להם אחיזה גדולה, ואין רצונו יתברך בכך. אמנם זו היא שק. שכתב רז"ל בשער מיטוט הירח פ"ב ז"ל, והנה ענין זה נמשך מבריאת אדה"ה, עד שיצאו ישראל ממצרים, כי בכל יום שבת היתה חוזרת פ"ב שיה בשנה בבחינת ששית, ובימי החול היתה חוזרת אב"א כו'. ועוד לו שם ז"ל, אח"כ מאז והלאה, עד שבנה שלמה בה"מ, היתה בכל ימי השבתות פ"ב בבחינת הששית כנ"ל יע"ש. ובימים ההם עדיין דה"מ היתה קיימת, כי לא נתבטלה עד שמתו כל דה"מ התחתונים בני אדם כמ"ש רז"ל, וא"כ בשבתות היכן יש מקום, כדי שתבא לפני המלך לפי מ"ש רז"ל. ולומד דשאני בשבתות, כי בשבת עולים ז"ל כנודע, אין זה מספיק, כי כל העולמות עולים כנודע, ומסתמא גם יעקב ודה"מ היו עולים עמהם דז"ל. ובדוחק נלע"ד, כיון שבשבתות היתה חוזרת עמו פ"ב עד מדרגה הששית כמ"ש רז"ל, נמצא שהיתה נגדלת עד פרצוף חב"ד דז"א, אם כן אע"ג שכתב רז"ל לעיל שער פרצופי ז"ל שלהי פ"ב, שאין זווג אמיתי אלא ביסוד התחתון דוקא, וזווג דפרצופי חג"ת שלהם נקרא חיבוק, דפרצופין חב"ד הוא נקרא נשיקין יע"ש. מ"מ מצינו כמה פעמים, שזעיר אנפין מזדווג

(שייך לרף קכ"ג בראש הרף) גם אותם שבשורה הפנימית הקדוב אל ז"א, אין החיצונים גוגעים ונאחזים כ"כ בהם כו': אפשר שזה יהיה ג"כ, למה אותם האורות שבשורה הפנימית, לא היו בסוד נשמות בני אדם, כמו אותם שבשורה החיצונית, ששם בחי' עשו וערב דב. כי כיון שלא נאחזו בהם החיצונות, לא הוצרכו לבא בעה"ז להתקן.

(שייך לרף קכ"ג ד"ה והנה באמצע) ואז יעקב לוקח מקומו ויודש בדכתו כו': וא"ת, אם יעקב יורש ונוטל מקום עשו, ועשו היה עומד מצד שמאל, כמ"ש רז"ל ופרקין, א"כ נמצא יעקב עומד בהוד דז"א, ואנן קי"ל איהו בנצח והיא בחד, כמ"ש ז"ל פעמים אין מספר, ובפרט בספר הכוונות. וי"ל, שאין זה יעקב המזדווג עם רחל, כי אם נה"י דז"א עצמו גופו ועצמותו נקרא יעקב, והוא המזדווג עם רחל, כמ"ש רז"ל לעיל שער פרצופי ז"ל רדוש ח' ז"ל, והנוקבא של הפרצוף הזה היא שיה בשוה אליו אחר שהיא גדולה בסוד אב"א כנודע, ואלו השנים שוים בקומתם נקדאים יעקב ורחל יע"ש. וכן בשער א"א פט"ו כתב רז"ל, והנה דוגמת אבא ואימא, הם ז"א ורחל השוים בקומתם. ודוגמת ישו"ת, הם יעקב ורחל הקטנים מן החזה דז"א ולמטה. ודע כי יש יעקב שהוא חצי תחתון דזעיר אנפין, והוא המזדווג עם רחל הקטנה, ויש יעקב ולאה שהם אחוריים דאז"א יע"ש. ומאי דאמרינן איהו בנצח והיא בהוד, ר"ל בנצח דפרצוף חג"ת דז"א, והיא בהוד דפרצוף חג"ת. וא"ת וזה יעקב שהניח ונתן מקומו, וירש זוכה במקומו של עשו, הרי רב המרחק ביניהם, כי הוא היה עיקר שורת האמצעית, ונמצא גם הוא מפסיד. וי"ל, שאין זה הפסד כלל, כנגד רב ברכות שלוקח בעת הזווג לחלקו.

(שייך לרף קכ"ד ד"ה לא באמצע) כי אלמלא ידע שכוונתם להזדווג, לא היה הולך משם כו': וא"ת, וכי מיום שנברא העולם ועד עתה מרמים אותו, בנהגה שבעולם אפילו קטן שבקטנים, אם רימו אותו פעמים שלש, הרי הוא מחכים, ושוב אינה יכולים לדמות אותו בדבר

הימים. ואם תאמר דלא, לא אפשר, שהרי מלאה נולדו חציו של שבטי י"ה כנודע, ובשבתות לא אפשר, כי אין זווג בשבת אלא לרחל כנודע. וצ"ל דמן החזה ולמעלה, היה זווג עם לאה, כמו שהוא עכשיו בתפילת ערבית בכל יום.

(שייך לרף קל"ו באמצע ד"ה לכן) ובוקעין אותה, ויוצאין לחוץ, מחוץ להוד דזעיר אנפין ולחוץ, וכעזה"ד כו', ובוקעין דופן הימני של היסוד דאבא, ויוצאין לחוץ אל הנצח דז"א ולחוץ כו': וקשה, שהרי כוליה יסוד דאבא מסתיים בת"ת דז"א, ועטרת היסוד של אבא מתלבש בכוליה יסוד דז"א, כמ"ש רז"ל בשער פרצופי זרין פ"ג, ואם היסוד דז"א הוא מתבקע, וגם עטרת היסוד דאבא שבתוכו, לא פורש בדברי רז"ל, מ"מ היסוד דאבא שמתבקע על כל האורות, הוה להו לבקוע הת"ת של ז"א מן הצדדים ולצאת מצדדי הת"ת, ומה להם לאורות היסוד בנו"ה דז"א, שמעולם לא היו יחד ואין מקומם שוה כאחד כאמור.

(שייך לרף קל"ו ד"ה ונבאר דין באמצע) אבל הה"ג יורדות בעטרת היסוד דז"א כו', כדי לתת משם בדעת רחל, ומצד אחוריים המכוון ממש כנגד המקום הזה כו': תימא, איך עטרת היסוד דזעיר אנפין, מכוון ממש כנגד דעת רחל, והלא בכמה מקומות כתב רז"ל, שהיסוד דזעיר אנפין הוא ארוך ומגיע התפשטותו עד סוף סיום הת"ת דנוקבא, ומהם בשער תיקון הנוקבא פ"ה ז"ל, כן הענין כאן, כי הנרתק שלקחו הה"ג עמהם מן היסוד של ז"א, אשר שם היו, ומשם יצאו, ונכנסו הדעת שבה, ואותו הנרתק של היסוד דז"א, מתלבש תוך קו האמצעי עד סיום הת"ת של הנוקבא יע"ש, ואם הוא מתפשט ע"ס הת"ת שבה, איך עטרת היסוד שהוא סוף היסוד, מכוון ממש כנגד דעת רחל. וי"ל, כי מצינו ביסוד שני בחינות, פעמים הוא מתפשט והוא הם בסוד הקמת המשכן, ופעמים שאינו בסוד קימה כנודע, הילכך בחי' התלבשות שלוקחים הה"ג מיסוד דז"א, ומתלבש בסוד מחין, תוך גופא דנוקבא, כיון שהוא בסוד התפשטות, ובפרט שגם הנרתק שלקחו הה"ג מיסוד דאימא בתוך הנרתק שלקחו

מן הת"ת שלו ולמעלה, ועיין מ"ש רז"ל בדרוש מנחה וערבית בספר הכונות, ובשער שבירת הכלים פ"ג, וא"כ שם היה נעשה הזווג בימים ההם בשבתות, ואכתי קשה, כי הנה זאת דה"מ שהיתה בימים ההם מזדווגת עם יעקב, בודאי הגמור ופשוט שהיתה תורת עמו פב"פ, שאין מציאות דזווג אלא פב"פ, כמ"ש רז"ל בפ"א משער מ"ד ומ"ן, ובשלהי שער העקודים יע"ש. אם כן נמצא מקום יש בראש לפני יעקב, ולמה לא תבא דה"מ למקום הזה, אשר הוא מקומה כשהיא מזדווגת עם יעקב, ויעקב ידחה למקום עשו כאמור, ותבא המלכות לפני המלך, וספק יש לי אם לאחור שמתו דה"מ למטה, ונתבטלה אותה בחינה למעלה, וגם המטות ניגנזו כמ"ש רז"ל, אם יעקב הזה נשאר במקומו הראשון אשר עמד שם, וא"כ נשאר מקום דה"מ והמטות פנוי וחלול, או דילמא, כיטן שהמקום פנוי, אז כדי שלא ישאר פנוי, דחק יעקב ונכנס יותר לפניו.

(שייך לרף קכ"ה ד"ה אלו באמצע) ובניהם שהיו מזווג רחל עם ישראל, זכו ליכנס לארץ כו': וא"ת, ואימתי נולדו מזווג זרין כל אותם שזכו ליכנס לארץ, לפי מ"ש רז"ל שכל זמן שדה"מ קיים לא היה זווג דזרין, וי"ל, כי השבתות מיום שנברא העולם עד היא שעתא הספיק להם.

(שייך לרף קכ"ה באמצע ד"ה אבל) עכ"ז היתה כונתו לתקן גם את רחל כו', אפילו בזמן שהארת דה"מ קיימת, ויהיו שתיים מאירות, והזרוג רחל עם ז"א, בסוד ה' בחכמה יסוד ארץ כו': וא"ת, ועם שכונתו רצויה, מ"מ העיקר חסר, ואיה מקום לרחל, הא אמרת שלא היה מקום לז"א לכשתעמוד עם ז"א פב"פ, ואפשר שהיו מחזרים דה"מ עם יעקב פב"פ, ואותו מקום דדה"מ תעמוד שם רחל פב"פ עם ז"א, ועוד כבר נודע מ"ש רז"ל, כי זווג דזרין פב"פ, בעמידת רחל מחציו ולמטה נתחדש בבנין בית שני, וא"כ אפשר שהיו רוצים להתזירה פב"פ מחציו ולמעלה. וא"ת, ולאה העיקרית, שהיא אחוריים דאימא, העומדת אחורי עורף דז"א, מן הדעת שלו עד החזה, וכי לא היה לה זווג כל אותם

דלית בהו, ואפשר שהם מוכרים וקונים זה מזה. לפי מ"ש רז"ל שלהי שער תיקון הנוקבא ז"ל, ואופן אחר נ"ל ששמעתי ממורי בודאי, כי החסדים של ז"א, והגבורות שבנוקבא, הם יורדים מדרגה אחר מדרגה, מן החסד עד הוד, כי מתחילה כולם יורדים בחסד ביחד, ואחר כך נשארה הגבורה שלו שם, ויורדים ד' גבורות אל הגבורות כו'. ועיין בדרוש דא"ט ב"ח, כי לזה הסכים רז"ל שם. וא"כ המוכר הראשון הוא החסד, והלוקח האחרון הוא המלכות. וכל אחד נוטל חלקו במשקל במנין במדה, ואפילו במספר הוי"ה אחד שבת"ת, לחלקו מניה וביה, לא יבא בין שליש עליון לב' שלישי התחתונים, בין ה' חסדים בא יבא ברנה, כי כל אחד לוקח הוי"ה אחת לעצמו, כנודע שהה"ח הם ה' היות. אמנם דע והבן היטב, לפי מ"ש רז"ל בדרוש החרי"ג אות ח', כי הה"ח הכוללים, כל א' מתפרט לז' בחינות, והם מתחלפים זה בזה, ומתפשטים של זה בזה, דהיינו חסד הראשון שהוא חסד החסד, הנה הוא מתחלק לז', ומתפשט בכל הז"א עזה"ד: חסד שלו נעשה חסדו, וגבורה שלו נעשה חסד הגבורות, ות"ת שלו נעשה חסד הת"ת, ונצח שלו נעשה חסד דנצח, והוד שלו נעשה חסד ההוד, ויסוד שלו נעשה חסד היסוד, ומלכות שלו נעשה חסד המלכות. הרי שהחסד דחסד נתפשט בכל הז"ת, וכן הוא בכל א' מהם יע"ש, כי כשל כח הקולמוס לפרטם. והשתא ג' מדרגות ובחי' האמורים, שהם מנין משקל ומדה, שום א' לא יבא להתחלק בין ז', משקל שהוא בחי' ע"ב, כשתחלקהו בין ז', יבא עשרה לכל אחד, ושנים הנשארים אפילו אם תחלקם לשלישים, יבא חסר שלישי. וכן מנין, שהוא בחי' רי"ו, אם תחלקהו לז', יהיו ל' לכל אחד, וישארו ששה, וגם לשלישים לא יבא. וכן בחי' מדה, שהוא בחי' מ"ט, הוא יבא להתחלק ביניהם ז' לכל חו', ובחינת הוי"ה פשוטה שמספרה כ"ז לכשתחלקנה לז', בעולם לא תבא, וכן בכל חסד וחסד מן הה"ח הכוללים, וא"כ לא בחסד הת"ת לבד שייך, כי בכלום שייך, ואפשר שיבא בהם ביטול מקה, וכל דיני אונאה, גם בבחי' משקל ומנין, ואצ"ל בבחי' הוי"ה פשוטה. וע"ק לע"ד, שהרי כל הה"ח מתחלקים לחצאין ולשלישים.

ביסוד דז"א, הלכך מתפשט הוא ויורד ע"ס הת"ת דנוקבא, אבל כשהוא בזעיר עצמו שאינו בסוד התפשטות, אפילו עטרת היסוד שהיא סוף היסוד, מכוון ממש כנגד דעת דנוקבא.

(שייך לרף קל"ח באמצע ד"ה וענין) והענין, כי כמו שהחסדים מתפשטים בז"א, גם הה"ג מתפשטות בו"ק, כנודע כו': ואף על גב שרז"ל בשער דרושי הצלם דרוש שני כתב, שביציאת הגבורות אינם מציאות מקום בגופא דז"א להתפשט, ותכף ומיד במרוצה גדולה נופלים ויורדים ביסוד דז"א, ושם נשארים, בסוד והיה האוכל לפקדון, עד שינתנו בדעת הנוקבא, עיין בשער תיקון הנוקבא פ"ג, בענין שיש גבורות זכרים, שכתב בהד"א שגם הגבורות מתפשטים בו"ק דזעיר אנפין. וצ"ל שהם עצמן יורדים ביסוד, אלא כיון ששורשם בדעת נשאר, שהיא עטרא דגבורות כנודע, ועצמותם ביסוד בהכרח, הארתם מתפשט בכל הה"ק דזעיר אנפין.

(שייך לרף קל"ח ד"ה ונחזור) ונחזור לענין, כי הנה בחסדים עצמן יש בהם כמה מיני הארות חלוקות זו מזו כו': מתבאר מדברי רז"ל, שבה"ח דז"א, בכל חסד וחסד יש בהם כל הבחינות האלו, דכל דבר שבמדה ובמשקל ובמנין, והוא כי חסד החסד כללותו הוא בחינת משקל, וגם כל השאר שייכים בו. וכן חסד הגבורה, כללותו הוא מנין, וגם השאר שייכים בו. אלא שבחסד הת"ת משקל מדה ומנין שייך בו, אלא התחלקות הוי"ה פשוטה אין בו. וא"ת, אחר שעשינו מנין מדה משקל בחסדי הג"ת, חסדי נה"י מה תוארם ערך כנויים. ועוד, בשלמא חסד שבת"ת, שייך כל אלו, יען יש בו מוכר ולוקח, שהוא שליש עליון דת"ת מוכר, וב' שלישי התחתונים קונים, אבל בשאר חסדי נה"ה, לעולם הם בגלוי גמור כנודע, וחסדי חרי"ג לעולם הם סתומים תוך יסוד דאימא, והארתם מתפשט בחרי"ג דז"א, כמ"ש רז"ל שם. ואם הוא בזמן שהאם זקופה ממלכים בנים, אזי כל הה"ח כולם בגלוי גמור, כמ"ש רז"ל לקמן פ"ג, וא"כ בשאר חסדים חוץ מן הת"ת, איך שייך בהו בחינת תואר וערך מנין ומדה ומשקל, וערך תואר כנוי מוכר ולוקח אין

(שייך לדרך קמ"א לפני סוף פ"ב) ויש פעמים שיש אונאה ביותר משתות, והוא מציאות הוזה שמתגלה גם שליש העליון כולו וענין זה מתבטל אחר זמן, ונקרא ביטול מקח כו', וא"ת, מאחר שאין החסד עצמו יורד, אלא הארתו, וכולו נשאר במקומו כמו שהיה, בשביל הארה בעלמא נקרא ביטול מקח, אדרבא זה נהנה וזה אינו חסר הוא, וי"ל כי חסר טובא. כי כל מה שהוא משפיע (לראיה) למטה, תש כמו למעלה. וכעין זה כתב רז"ל בשער אריא פ"ב. אלא שק', ולמה זה נקרא ביטול מקח. לפי מ"ש רז"ל לעיל פ"א, שביטול מקח ר"ל חזרת החסדים במקומם הראשון למעלה בשרשם בדעת, כיון שנתחלק בטעות, וכל ג' אופנים שכתב רז"ל לקמן בפ"ג, בין בגלוי שליש עליון דת"ת, בין בגלוי כל הה"ה, כל זה אינו חזרת החסדים למעלה בשורשם, אלא שאח"כ חוזר ומתבטל אותו גלוי. והנה לפי דברי רז"ל בפרקי, נמצא שלא ביאר לנו אלא ב' בחינות, חדא ששליש לוקח ח' חלקים, וב' שלישים תחתונים לוקחים ח"י חלקים, והיא אונאה פחות משתות, דמחילה היא. ובחי' הב' שמתגלה שליש עליון ומאיר למטה, שהוא יתר על שתות, ובטל מקח. ובחינה הג' דקנה ומחזיר האונאה, שהוא בשתות ממש, לא ביאר רז"ל. ומה נעשה אנן יתמי דיתמי.

(שייך לדרך קמ"ב באמצע ד"ה ועתה) ואחר ירידתם מתמתקים הגבורות אשר שם כו', כבר נודע דמ"ש רז"ל בדרוש החו"ג, שאחר חטא אדה"ר, הוא הגורם שיתפשטו הגבורות תחילה, וכל דברי רז"ל בדרושים אלו הוא הולך על דרך זה. וכדי שתבין, אביא כאן מ"ש רז"ל בשער קליפות נוגה פ"ג ז"ל, והענין, כי תחילה היו קודמין להתפשט בגופא דז"א החסדים קודם הגבורות, אך ע"י חטא אדה"ר, ירד הדעת למטה כו', וכשאדם נולד, הנה אותו הנפש שלו, צריכה לברר, אותם הניצוצות הנוגעים לחלקה. שנפלו ממנה ע"י חטא אדה"ר בקלי' נוגה, אשר זהו כונת לידת האדם בעה"ז, והבן זה מאד כו', אחר כך כשנולד, נכנס בו תכף היצה"ר כו', ואז נכנסים בו מוחין דיניקה

כי נר"ה מתחלקים לחצאין, וחצים ניתן לחח"ן בג"ה דנוקבא, כמ"ש רז"ל בשער תיקון הנוקבא פ"א, וכן כתב בשער דרושי הצלם דרוש ו' ז"ל, והחסד דנצח נכפל לז"ש, ג' לעצמו, וג' לחכמה לנוקבא כו', וכן הוד נכפל לז"ל, ג' לעצמו, וג' לבינה לנוקבא יע"ש. וכיון שכל חסד הוא הוי"ה אחד, כיון שנכפל נעשה ב' הויות, מכל מקום נחזי אנן כל הוי"ה איך נחלק בג' שלישים בחח"ן דנוקבא, וכן בבינה, וגם בנצח דז"א עצמו הוד שלו, היאך מתחלק הוי"ה א' לשלישים. וכן בחסדי חו"ג, שעולים ב' שלישי דחסד לחכמה, ושליש אחד לדעת בחסדים. וכן חסד דגבורה, שעולים ב' שלישים לבינה, ושליש לדעת דגבורה, בכל אלו הבחי' המתחלקים לג', בשלמא בחינת מדה מנין ומשקל שפיר מתחלק, כמ"ש רז"ל גבי ת"ת, אלא בחי' ההוי"ה עצמה, היאך היתה מתחלקת. ולזה י"ל, כיון שהכל בגלוי, או הכל בסתום, אין נפקותה ולא קפרי, ואין הקפידה שורה אלא בחסד הת"ת, כי חציו בסתום שליש עליון, וחציו בגלוי ב' שלישי התחתונים, אלא היא דכל חסד מתפשט בז"ת ויש בו גלוי וסתום צ"ע.

(שייך לדרך ק"מ באמצע ד"ה ודע) למתק הגבורה אשר שם כו', מתבאר מדברי רז"ל שכבר היו שם הגבורות תחילה, ואחר כך יורדים החסדים שם כדי למתקן כו', וכבר אמרנו שבשער דרושי הצלם כתב בהפך, שהחסדים מתפשטים תחילה, ואח"כ הגבורות. והאמת הוא, שבשער הזה שינה את טעמו, לדבר אחר חטא אדה"ר, שגרם שיתפשטו הגבורות תחילה, כמ"ש רז"ל שם, ולקמן בס"ד נאריך.

(שייך לדרך ק"מ ד"ה אמנם) אמנם להיות דבר זה א"א, שירד כל החסד שבת"ת למטה כו', לפי שאז יהיה הכלי שבת"ת בבחי' שליש עליון ריק מן הארה החסד כו', וא"ת, למה איכפת בכלי שליש עליון יותר מב' שלישי התחתונים שהם רקנים, וי"ל דשאני ב' שלישי התחתונים, שעדיין מעולם לא היה בהם אור החסד, משא"כ בש"ע שכבר היה בו חלקו מתחלה כאשר באו מכוסים ביסוד דאימא.

בנוק', כי היא מכוסה בתוך היסוד דו"א המתפשט עד סוף הת"ת דנוק', ונמצא עכשיו נגמר מתוק שלש גבורות חג"ת דנוק', נשאר ב' גבורות הנו"ה שלה, ועל ידי גלויים מתמתקים. אבל חג"ת שלה לעולם סתומים, ולהכי טרחינו כולי האי בפריעה, ואמור רבנן מל ולא פדע כאילו לא מל. ועיק מ"ש רו"ל בדרוש החו"ג סוף דרוש ב', ועיק עוד שם בדרוש ג', שכתב שהו"ק נקראים מטלטלין, ולהכי אין דין אונאה נוהג אלא במטלטלין, לאפוקי קרקע אין בו דין אונאה, כי קרקע היא המלכות, ובמלכות כל הת"ת שלה הוא מכוסה, ואין בו זה הדין של אונאה, ונו"ה שלה גלויים שלימים כנודע, ואפילו למ"ד שגם בקרקע יתר על חציו, כגון שוה מאתיים, וקנה אותו בג' מאות וא', יש לו דין אונאה, הטעם כי גם הנו"ה שמתגלים שלימים כמות שהם, חצי אורם נשאר לנה"י שלה, וחצי אורה באור חוזר, חוזר ועולה כל גופא עד הכתר שלה כנודע, ואם עלה יתר על חצי אורה, יש בו דין אונאה, וחוזר, ודוק.

(שייך לדרך קמ"ג באמצע ד"ה ועתה) אבל בהיות הערלה סובב על היסוד, אין השליש העליון רוצה להתגלות, כדי שלא יהיה אחיזה לקלי' בהם כו', וא"ת, מאי איריא שלישי עליון, הרי אפילו הנו"ה וב' שלישי הת"ת, לא היו מתגלים כל זמן שהקליפה חופפת על היסוד, במ"ש רו"ל בפדקין לעיל, וצ"ל דאין הכי נמי, וכלל דמילתא, שכל זמן שהקליפה והערלה חופפת, אין הה"ח מתגלים, וכאשר כורתים אותה, מתגלים ב' חסדי נו"ה וב' שלישי התפארת, ועל ידי הפריעה מתגלה גם שלישי עליון, וא"ת, ומה כל החרדה הזאת למתק שלישי עליון דגבורת הת"ת, ובשלמא אי היה עולה בידינו למתק כל הה"ג ניחא, אבל זה אינו עולה בידינו, ואם ישאר שלישי עליון דגבורת הת"ת בלא מיתוק כמו ב' גבורות הנו"ה מה חסר, וי"ל, מפני שאם לא ימתק השתא, שוב אין לה מתוק בעולם, ולא דמי לגבורות דנו"ה, שגבורות נו"ה כאשר ניתנים ביסוד דנוקבא ומתגלים, גלויים זהו מתוקם, לא כן גבורת הת"ת שאינו יכול להתגלות

שהם אלהים כנודע, והחו"ג אשר שם, כי כבר יש שם דעת בבחי' יניקה יע"ש. ועיין מ"ש בשער מוחין דקטנות פ"ב, וכן בספר הכונות בדרושי הפסח כתב, שבמוחין דיניקה הגבורות מתפשטות תחילה ואחר כך הה"ח. ובמוחין דגדלות, הוא היפך, שמתפשטים החסדים תחילה יע"ש. אמור רו"ל בדרושים אלו, כל עסקו לבאד לן מצות מילה ופדיעה, ולא שייכא אלא במוחין דיניקה, ולהכי לעולם מקדים הגבורות, כי הם קודמות להתפשט כאמור, היות עכשיו נשמת זה הקטן הנימול יוצאת עכשיו מתוך עמקי הקלי', והיא מתגוללת בהם [בדם] חטא אדה"ר, אשר באתה גם היא לתקן את חלקה, והיא עתה מחדש בסוד יניקה, לכן המוחין לה מתפשטין הגבורות תחילה, ואל תשיבני, כי מוחין דיניקה הם אלהים, ורו"ל כל דרושיו אלו הם בהויות, כי הכל אחד הוא, שיש כמה הויות באות מאלהים, כמ"ש רו"ל בשער עיבור ומוחין פ"ה. ועוד כי דרושי האונאה שייכי בין בגדלות בין ביניקה.

(שייך לדרך קמ"ג באמצע ד"ה ועתה) אבל בהיות הערלה סובב על היסוד, אין השליש העליון רוצה להתגלות, כדי שלא יהיה אחיזה לקלי' בהם כו', וא"ת, מאי איריא שלישי עליון, הרי אפילו הנו"ה וב' שלישי הת"ת, לא היו מתגלים כל זמן שהקליפה חופפת על היסוד, במ"ש רו"ל בפדקין לעיל, וצ"ל דאין הכי נמי, וכלל דמילתא, שכל זמן שהקליפה והערלה חופפת, אין הה"ח מתגלים, וכאשר כורתים אותה, מתגלים ב' חסדי נו"ה וב' שלישי התפארת, ועל ידי הפריעה מתגלה גם שלישי עליון, וא"ת, ומה כל החרדה הזאת למתק שלישי עליון דגבורת הת"ת, ובשלמא אי היה עולה בידינו למתק כל הה"ג ניחא, אבל זה אינו עולה בידינו, ואם ישאר שלישי עליון דגבורת הת"ת בלא מיתוק כמו ב' גבורות הנו"ה מה חסר, וי"ל, מפני שאם לא ימתק השתא, שוב אין לה מתוק בעולם, ולא דמי לגבורות דנו"ה, שגבורות נו"ה כאשר ניתנים ביסוד דנוקבא ומתגלים, גלויים זהו מתוקם, לא כן גבורת הת"ת שאינו יכול להתגלות

דרוש ענין ז"א מתחילתו עד מקום שיד שכלנו הקצר מגעת

הנה נודע, שכאשר היה ענין השבירה שנשברו הכלים ההם, וירדו לבי"ע, והאורות עיקריותם עלה באצילות, ונשאר שם לעולם, ומהם סוד דפ"ח ניצוצות ירדו עם הכלים לבי"ע, וכאשר נתקנו זו"ן בעת בריאת העולמות, וכן כאשר עולים בכל יום ויום הברודין להתקן, הוא ענין שעולים בחינות מ"ן הכלים, ובחי' מ"ן הרפ"ח בסוד העיבור, המתייחסים לסוד הבריר הנעשה ביום ההוא, ומצטרפים עמהם מחלקי אורות מאותם שנשארו באצילות, המתייחסים לבריר היום ההוא. והכל נמשך להם בסוד מ"ן חדשים ומתקנים וז"ן. וזה תכלית קצור מן הקצור, אשר כל פרט ופרט מן האמור, סובל אריכות גדול. ויען אין כונתינו השתא לכל אלה הדברים שכבר אמורים במקומם, אלא למען דעת כמה בחינות צריך ז"א להשיג עד שיגיע לתכלית גדולת שאפשר להיות לו עתה בעוונותינו בהיותנו בגלות הזה המר והנמהר, והוא הפשוט והנודע אצלנו מאת מאור עינינו תורת חכם מקור חיים מוהר"ח זיע"א, שהוא עד הגיעו להלביש דיקנא קדישא דאריך אנפין, הוא ביום שבת קדש בשעת המנחה, והוא תכלית שאפשר לזעיר אנפין להשיג בגלותו גם בזמן הזה, ובעלייתו עד שם צריך שיהא כלול מסך מאה וחמשה ועשרים בחינות. והוא, כי הנה רבינו ז"ל בשער המוחין דז"א פ"ה כתב ז"ל, אך דע כלל גדול, כי הנה הנפש לברא כלולה מכל הה' נר"ן כו', וכולם נקרא נפש לבר. ודוגמתם ה' בחינות, וכולם נקראים רוח. וכן בנשמה. וכן בחיה. וכן ביחידה. ונודע, כי הז"א כולו נקרא רוח, ויש בו נפש ורוח כו', ובנפש שלו יש בה ה' בחינות ננח"י. וכן ברוח כו', באופן שהם ה' בחינות, כל א' כלולה מה', שהם כ"ה בחינות, וכולם נקרא רוח לבר. וכן כ"ה בחינות בנוק', וכולם נקרא נפש. אמנם נבאר ענין ז"א, ומשם תקיש אל השאר יע"ש. הרי מבואר היות לו לז"א עצמו מבחינתו חלקו ונחלתו מן המאציל העליון, כ"ה בחינות, וכולם

הם בנוק' בזווג ב' דהולדה ועיבור. ועיין מ"ש דז"ל בשער מוחין דז"א פ"ט בדרוש החו"ג אות ה', ואז הוא ממש איתגלייא חסד בפום אמה. ועוד, כי נודע כי כללות הה"ח הם ביסוד, וכללות כללותם הוא בעטרת היסוד, כמ"ש רז"ל, לא במקום אחד, ומהם שלהי שער תיקון הנוקבא, ואותו כללות, כל זמן שערלה חופפת על ברית קדש, כבר כתב רבינו ז"ל לעיל דלא איתגלו החסדים כלל אפילו בגופא, (וכלל) וכל שכן באמה, וכשנמול, כתב והוא יושב פתח האהל, שירדו החסדים ביסוד, ואיתגלייא סוד החסד בפומא דאמה, שהוא כללות דכללות דאיתגלייא בעטרת היסוד.

(שייך לרף קמ"ד ד"ה והמשכיל) והמשכיל יבין בסוד טעם המילה היות לח' ימים, שהוא רמז לאצילות המלך הח', הנקרא הדר כו', פירוש, עיין בשער מוחין דז"א פ"ה, וגם בשער קליפת נוגה פ"ג, כי הנה אביו ואמו ע"י זווגם, וכפי מעשיהם וזכותם בעת ההיא, כך עלה בידם לברר נפש הולד ההוא, הנולד מברורי המלכים הידועים, והם ז' מלכים כנודע, ותיקונם הוא על ידי שם מ"ה החדש, המתקן כל העולמות כולם, וגם זאת הנפש כבר קבל חלקה, כפי המתייחס אליה משם מ"ה, דאל"כ לא היתה מצטיירת בציור פרצוף ונפש אדם, כנודע כי ז' המלכים נקראים רה"ר, חלוקים זה מזה, כל אחד נדרש לעצמו, ואינם בצורת פרצוף נפש אדם, בעל ג' קוין, הה"ן בג"ה דת"י, אלא שכבר נצטייר על ידי שם מ"ה, ועיין מ"ש רז"ל בשער הנסירה פ"ב ותבין, וכיון שכן השתא שנולד נוציא לאויר העולם, בכל יום שולט עליה מלך אחד, עד יום הא' שכבר עבר שליטת הז' מלכים, וביום דח' הוא השליט מלך הח', ושורשו יסוד כנודע, עיין מ"ש רבינו ז"ל בשער שבירת הכלים פ"ז, לכן בו איתגלייא יסוד הנפש הזה, והוא החסד, ונעשה המצוה בזמנה ובמקומה, וידעתי כי יערב לך לכשתבין כל האמור.

ז"ל אלה, כי מתוכם יאירו עינינו, ונמצינו למדין מדברי קדשו שכ"ה בחינות דרוה, הם בחינת זעיר אנפין עצמו, וכן כ"ה בחינות נפש, הם בחינת נוקביה הכלולה בו, והרי הם חמשים בחינות הכלולים בז"א ונוקבא מצד עצמם, והם עצמותם, ובכללות אינם אלא נרנח"י דנפש ונרנח"י דרוה, ובלוקחו הכ"ה בחינות מישסו"ת, כאשר פרטם רבינו ז"ל, שהם נרנח"י דנפש בעיבור הראשון, ממלכות ישסו"ת, ונרנח"י דרוה, מז"א דישסו"ת, ונרנח"י דנשמה, מבינה דישסו"ת, ונרנח"י דחיה, מחכמות דישסו"ת, ונרנח"י דיחידה, מכתרים דישסו"ת, אלו הם הכ"ה בחינות שפרטם רבינו ז"ל בישסו"ת, וכשלוקחם זעיר אנפין, או יש לו נשמה שלימה, ואח"כ עולה באבא ואימא עילאין, ולוקח כ"ה בחינות דחיה בשלימות, וכן עולה בא"א, ולוקח כ"ה דיחידה בשלימות, ואע"ג שבאבא ואימא עילאין, בלוקחו כ"ה בחינות דחיה, וכן בעליתו בא"א בלוקחו כ"ה בחינות היחידה, לא פרט רבינו ז"ל הדברים באר לחי, כמו שפרט בישסו"ת, אטו תנא כי רוכלא לחשוב וליזיל, ועוד שבאבא ואימא עילאין הלא הוא אמר וחוזר לקטנות ויניקה ומוחין, וממילא נודע שהקטנות הוא נרנח"י דנפש שבבחינה ההיא, וכן יניקה הוא בחינת נרנח"י דרוה שבבחינה ההיא, ובמוחין שבאים כח"ב בזה אח"י, תחילה נרנח"י דנשמה שבא מבינה, ואח"כ נרנח"י דחיה, הבא מחכמה, ואחר כך נרנח"י דיחידה, הבא מכתר, וכולם מאבא ואימא עילאין הרי הם כ"ה שלוקח מאבא ואימא עילאין וכולם אינם אלא בחינת חיה בשלימות, וכן כתב רבינו ז"ל בא"א, שלוקח אותם שלשה בחינות מא"א, וממילא אמור שאותם שלשה בחינות, שהם עיבור יניקה ומוחין נפרטין לכ"ה בחינות.

באופן שכל מאן דשפיר חזייה בהשגחה כל דהו, לבבו יבין שכ"ה בחינות לוקח ז"א מישסו"ת, וכ"ה בחינות מאבא ואימא עילאין, וכ"ה בחינות מא"א, והרי הם ע"ה בחינות, וחמשים שהם חלקו וחלק אשתו הכלולה בו, הרי סך כולם מאה וחמשה ועשרים, ואל תתמה על ז"א, שהרי אפילו הצדיקים אשר

נקראים רוח, וכן לנוקביה יש לה בחינת עצמה חלקה ונחלתה, כ"ה בחינות, וכולם נקרא נפש, ועוד לו בשער ההוא מפרש ואזיל, הבחי' שלוקח מישסו"ת בפ"ז ז"ל, והנה הנפש נקרא דמות, באה ממלכות של הפרצוף דמלכות דישסו"ת, והרוח שהוא צ' דצלם, בא מו"ק של המלכות דישסו"ת, והנשמה הנקרא ל' דצלם, באה מבינה דמלכות דישסו"ת, והחיה שהיא מ' דצלם, באה מחכמה דישסו"ת, והיחידה באה מכתר דמלכות דישסו"ת, וכל זה היא בצלם דעיבור, וכולם בחינת נפש לבד, וכעד"ז בצלם דיניקה, וכולם נקראים בחי' רוח, והם נמשכים מחיצוניות ו"ק דישסו"ת, אשר הוא כלול מכח"ב וו"ק ומלכות, ועל דרך זה הוא בנשמה דגדלות, הכוללת נפש ורוח כו', וכולם נקרא נשמה לבד, והם נמשכים מחיצוניות בינה דישסו"ת, אשר היא כוללת כח"ב וו"ק ומלכות שבה, ואמנם כבר יש לו עתה כו', וכבר נתבאר, שכנגד החיה ויחידה לא יש עוד כלים בז"א, אמנם נכנסים ומתלבשים בו תוך נשמת ז"א, ונמצא שאח"כ נכנס צלם החיה בז"א, מבחינת חכמה דישסו"ת, כלול מה' בחינות ג"כ נר"ן ח"י, וכולם נקראים חיה, אח"כ נכנס צלם דיחידה בועיר אנפין, נבחינת כתר דישסו"ת, כלול מה' בחינות נרנח"י, וכולם נקרא יחידה, והרי עתה נשלם זעיר אנפין בנרנח"י, וכולם מה' בחינות דישסו"ת עכ"ל בפרק ההוא, ועוד לו שם בפ"ח ז"ל, אחר כך יש לו עלייה אחרת, וחוזר בבינה ראשונה, ועולה ולוקח חמשה בחינות נרנח"י, מה' בחינות שיש באבא ואימא עילאין, ולכן חוזר לקטנות ויניקה ומוחין אחרים, כנוצר בליל פסח, אחר כך יש לו עלייה אחרת בכל הנזכר, ולוקחם כולם בא"א, וביאוד הדבר, כי תחילה היה לו בחינת עצמו, שהוא רוח, ובחינת נוקבא כלולה בו והוא נפש, ובלוקחו מישסו"ת כל אותם הצלמים, או יש לו נשמה שלימה, כי ישסו"ת נקרא בינה כנודע, וכשלוקחם שנית מאבא ואימא עילאין, הנק' חכמה יש לו חיה בשלימות, ובלוקחו אותם השלשה בחינות מבחינות א"א הנקרא כתר, נשלם בו יחידה בשלימות עכ"ל. הנה הבאתי כל דברי רבינו

בארץ, מאן דחשיב ומאן דספין צריך להשיג מאה וחמשה ועשרים בחינות וכולם נדנח"י, כל חד וחד צלם גמור זה ממדרגה עליונה מזה, כמ"ש רבינו ז"ל בהדיא בדיש פ"ב משער מוחין דקטנות, ועיין בפ"א משער חו"פ. ואם תביא במספר במעט עיון שם, תראה היות הצדיק עולה מדרגה אחר מדרגה עד הגיעו לקכ"ה בחינות.

אמנם אע"פ שכבר כתב רבינו ז"ל, שכל בחינה ובחינה נדנח"י הוא צלם גמור, למ"ד מ"ם מקיפין, וצ' דצלם פנימים. מ"מ לא פורש בדברי רבינו ז"ל, כל אלו הצלמים איך הם נכנסים ומתפשטים גו גופא דז"א, וסדר כניסתם, וגם התלבשותם זה בתוך זה איך הוא ואימת הוא, ואע"פ שכתב שתחילת הכל הוא עיבור ויניקה ומוחין דגדלות בישסו"ת. ואחר כך חוזר לעיבור ויניקה ומוחין דגדלות באבא ואימא עילאין, ואחר כך שלשה בחינות אלו מא"א. בדבדיו אלו סתומים וחתומים למי שיעמיק עין שכלו למען דעת סדר כניסתם והתלבשותם אלו באלו. וגדולה שבכולם החמשים בחי' שהם כ"ה דרוח, וכ"ה דנפש, שהם חלק נחלתם דזו"ן ועצמותם היאך ז"א זוכה בהם, והיאך מתקנים ועולים, וגם בשעת בריאת ותיקון העולמות היאך זכה ונתקן בהם, אם בבת אחת, אם בזה אחר זה, וע"י מי נמשכו בו. וגדולה שבכולם, כי הנה בדברי רבינו ז"ל אלה מבואר, שאחר שזוכה כ"ה בחי' שלוקח מישסו"ת בכולם, ע"י עיבור ויניקה ומוחין דגדלות, וכבר זכה אל נשמה בשלימות, אח"כ כדי להעלות באו"א עילאין חוזר לעיבור ויניקה ומוחין דגדלות, הנעשים באו"א עילאין, ואז זוכה אל כ"ה בחי' שלוקח מאו"א עילאין שהם בשלימות, ואח"כ עולה בא"א, וע"י ג' בחינות האמורים, זוכה אל כ"ה בחינות שלוקח מא"א, שהם יחידה בשלימות ע"כ.

מעתה צא ופרש מ"ש רז"ל בשער הזה עצמו פ"ב ז"ל, ואמנם נודע כי ה' מינים הם: נדנח"י. וכל אחד כלול מכולם, ונמצא שאין הנפש נגמרת לו, עד היות בה ה' חלקים הנזכר, והוא עד שנגמרו המוחין דמצד א"א כו'. ובעיבור כשנעשה כלי החיצון דז"א, אז

נכנס בו רוח דנפש. וכשנתלבש בו כלי דאימא, שהם המוחין, נכנס בו נשמה דנפש. וכשנתלבש בו כלי מוח דאבא, נכנס בו חיה דנפש. וכשנתלבש בו כלי מוחין דא"א, נכנס בו יחידה דנפש. אח"כ ביניקה, נכנס בו הרוח, וגם בה' מדרגות, כי תכף כשנולד נכנס בו נפש של הרוח, ואח"כ כשנגמר בשני יניקה כלי אמצעי דז"א, נכנס בו רוח דרוח. וכשנכנס בו לבוש אמצעי דאימא, עם המוחין דיניקה שמצד אימא, נכנס בו נשמה דרוח. וכשנכנס בו לבוש אמצעי דאבא, עם המוחין דאבא, אז נכנס בו חיה דרוח. וכשנכנס בו לבוש אמצעי דנה"י דא"א, עם המוחין דמצד א"א, אז נכנס בו יחידה שברוח. והרי נשלם הרוח לגמדי. ואח"כ ע"י עיבור שני דגדלות, אז נכנסת בו נשמה דז"א, גם הוא ע"י מדרגות, כי תכף נכנס בו הנפש שבנשמה. ואחר כך כשנגמר ע"י עיבור זה הכלי הפנימי דז"א, נכנס בו רוח שבנשמה. וכשנכנס בו כלי פנימי דאימא כו', עם המוחין דאימא דגדלות, נכנס בו נשמה דנשמה. וכשנכנס בו כלי פנימי דאבא כו', עם המוחין דאבא דגדלות, נכנס בו חיה דנשמה. וכשנכנס בו כלי פנימי דנה"י דא"א כו', ומוחין דא"א, נכנס בו יחידה דנשמה. והרי בזה נשלם נשמת ז"א בכולו. ודע כי עד עתה לא לקח ז"א, רק ג' כלים דישסו"ת, אשר שניהם נקרא בינה לבדה כו'. ואח"כ חוזר ז"א לקחת ג' כלים אחרים דאו"א עילאין ששניהם סוד חכמה לבד יע"ש. מבואר מכל זה, שאפילו הכ"ה דבחי' נפש, וכ"ה בחי' דבחי' רוח, אינם משתלמים לו אלא עד עלותו בא"א.

והנה נודע, שכאשר היה אותו ענין השבירה, וירדו הכלים בבי"ע וירדו עם הכלים בחי' רפ"ח ניצוצות אורות, ושאר עיקר כל האורות נשאר באצילות, וכאשר מתבררים ומתקנים, הוא שעולים בחינת מהכלים, ומהרפ"ח, ומצטרפים עמהם מאורות שבאצילות, והכל יחד מתתקן, כלים מכלים. ניצוצות קדומות, מן רפ"ח, ומוחין, מן האודות. כמ"ש רבינו ז"ל בכוליה שעד אנו"ך ובפ"א משער המוחין יע"ש.

והנה תחילת הכל, הוא עיבור ראשון

מרפ"ח, ומוחין מאורות, סוד גופא ואברים דז"א, ובו נרנח"י דנפש דנפש, ונרנח"י דרוח דנפש, והוא החיות השורה בעור ובשר גידים ועצמות ומוח שבעצמות, והם הם חלקי זו"ן עצמם. כי לעולם בחינת נפש ורוח, הם חלקם ונחלתם ובחינתם. והוא מה שמתברר מחלקם דרפ"ח שעלו להתברר ולהתתקן. ומחלקי אורות דזו"ן שנשארו באצילות, וצלם המוחין דלוקחים ממלכות ישו"ת, שהוא מפרצופי נה"י שלהם, נעשה להם עתה בחינת נרנח"י דנשמה דנפש, כמ"ש רז"ל בפ"ב ז"ל, ובעיבור, כשנעשה כלי החיצון דז"א, אז נכנס בו רוח דנפש, וכשנתלבש בו כלי דאימא, שהם המוחין, נכנס בו נשמה דנפש יע"ש. ונמצא עתה הז"א, כולל עשר בחי' שלו ושל נוקביה הכלולה בו, שהם נרנח"י דנפש דנפש, ונרנח"י דרוח דנפש, ואלו הם בחי' שלו שנתבררו מרפ"ח ואורות שלו. ועוד קנה לו נרנח"י דנשמה, ממלכות דישו"ת. והם נפש דנשמה, ממלכות דמלכות. רוח דנשמה, מו"ק דמלכות. נשמה דנשמה, מבינה דמלכות. חיה דנשמה, מחכמה דמלכות. יחידה מכתר דמלכות. באופן, שקנה נרנח"י דנשמה דנפש, צלם המוחין ממלכות דישו"ת, והרי לקח וקנה לו ה' בחינות מאימא, שהם ישו"ת, ואלו העשר בחי' שנתבררו לו, עצמות שלו עצמו, עכשיו בעיבור א', שהם נרנח"י דנפש דנפש, ונרנח"י דרוח דנפש. נרנח"י דרוח דנפש, הוא בחי' נפש דז"א. נרנח"י דנפש דנפש, הוא בחינת נפש דנוקביה, שהוא כלולה בו. והוא מ"ש רז"ל בשלהי פ"ה ז"ל, והיותר נראה לי, כי עד עתה לא נתבררו רק נפש שבנפש עכ"ל, והוא נפש שבנפש דז"א, ונפש שבנפש דנוק', ולשיטתיה אויל, כי כללות הנפש בתשלומה, הוא כ"ה בחינות, ועדיין אין כאן אלא ה' בחינות בז"א וה' בחינות בנוק'. ואינם אלא בחינת נפש שבנפש. ואלו ההי' בחינות דנרנח"י, הם החיות המתלבשים בהי' בחינות: עור, ובג"ע, ומוח שבעצמות. וכן ההי' בחי' שלוקח ממלכות דישו"ת. וכן על דרך זה ממש, הוא בחינת היניקה, כי עולים מחלקי הכלים, ומחלקי דרפ"ח ניצוצות, וע"י זווגייהו דישו"ת, בפרצופי חג"ת שלהם, כמ"ש רבינו

הנעשה בישו"ת, ותחילת הכל, כבר היו בז"א בחינת המלכים, שהם נק' ששה מלכיות. וכן בנוקביה היא מלכות השביעית, כמ"ש רז"ל בפ"ו משער אנ"ך ז"ל, והנה תחילה בעת הזווג נתבררו ז' מלכיות, שבז"ק דב"ן יע"ש. ואלו המלכים נודע שהם מלכי נה"י וחג"ת. והם בחי' נפש ורוח, וסוד רפ"ח שבהם, והם הם הבחי' שעולים להתברר. והוא מ"ש רבינו ז"ל בפ"ח בשער מוחין דז"א ז"ל, וביאור הדבר, כי תחילה היה לו בחינת עצמו שהוא רוח, ובחי' נוקבא הכלולה בו, והוא נפש יע"ש. וכן בפ"ב ז"ל, אמנם קודם שנעשה כלי החיצון דז"א, ואז כבר היה בו קודם העיבור, בחי' נפש דנפש, שהוא הבל דגרמי יע"ש, ואלו עצמם הם הם שעלו להתברר ולהתתקן, ע"י זווג או"א, שהיא ישו"ת, כאשר האריך רז"ל בפרט הזווג והברור הזה בפ"ה, והוא נעשה בכלים חיצוניים, בפרצופי נה"י דישו"ת. וכבר נודע כל מ"ש רבינו ז"ל בכ"מ, ומהם בשער פרקי הצלם פ"א ז"ל, כי בודאי שהעובר יש בו רמ"ח אברים הנפרטים בי"ס, וכל אבר כלול מעור ובג"ע. וענין זה ישנו, בין כשהוא בעיבור, בין כשהוא תנוק, בין כשהוא איש גמור, ואין הפרש בו במנין אברים נוספים כפי הזמנים, וזולתי תוספת הגדלה בהם בעצמם, כי מאבר קטן יגדל לאבר גדול יע"ש. ועוד כתב רז"ל שם פ"ב ז"ל, ועתה צריך שתדע ענין אחד כו', והענין כי אין דבר שאין בו נר"ן וחיה, והם בחי' עסמ"ב, והם בחי': מלכות, נה"י, חג"ת, חב"ד. כי כל אחד מאלו, הם מדרגה בפני עצמה כו'. והענין, כי כל פרק ופרק, וכל בחי' ובחי' מאלו הנזכר, יש עבג"ע, והעור הוא מלכות כו', שהיא שם ב"ן. אח"כ הבשר, בסוד ז"א, מ"ה. ואח"כ הגידין, בסוד אימא ס"ג ואחר כך הוא העצמות, בסוד הלוּבן, אבא, ע"ב, יע"ש. וצריך שתדע, שעוד איכא בחי' מוח שבעצמות, והוא בחינת יחידה אלא שרז"ל לא הזכירה שם.

והנה כשעלו בעיבור ראשון, חלקי הכלים דמלכים, עם חלקי הבל דגרמי, שהוא ניצוצות דסוד רפ"ח, ע"י זווגייהו של ישו"ת, שהם בררו ותקנו, נתקן כלים מכלים, וקרומות

ז"ל שם פ"ו באורך, ומתבררים ומתקנים עם חלקי אורות, מאותם שנשארו באצילות. וע"י יניקת זו"ן מישו"ת, מתתקן פרצוף חג"ת שבו, כלים מכלים, והם עבג"ע מוח שבעצמות. קרומות מרפ"ח. מוחין מאורות, בחי' גוף ואברים דז"א. וכו' נרנח"י דנפש דרוח, ונרנח"י דרוח דרוח. והוא החיות השורה באלו עבג"ע ומוח. והם הם חלקי זו"ן עצמם, בחינתם ונחלתם. מה שמתברר ומתתקן מרפ"ח ומאורות דאצילות. וצלם המוחין שלוקחים מפרצופי בינה דישו"ת, הוא נעשה להם נרנח"י דנשמה, כמ"ש רו"ל שם פי"ב ז"ל, ואח"כ ע"י עיבור שני דגדלות, אז נכנסת בו נשמה דז"א. גם הוא ע"י הדרגה, כי תכף נכנס בו נפש שבנשמה. ואחר כך כשנגמר בעיבור זה כלי הפנימי דועיר אנפין, נכנס בו רוח שבנשמה. וכשנכנס בו כלי הפנימי דאימא, שהוא הקרומות עם המוחין דאימא דגדלות, נכנס בו נשמה דנשמה כו'.

הראת לדעת בפירוש דברי רבינו ז"ל אלה דפי"ב, שכל הבחי' שלוקח ז"א מאימא, אינו קורא אותם אלא נשמה, בין בעיבור ראשון, שהוא קטנות גמור, בין ביניקה, בין בעיבור ב' דמוחין דגדלות. ועוד תבין בדבריו, שבחינת נפש ובחי' רוח, בין בעיבור ראשון, בין ביניקה, בין בגדלות, הוא אומר, כשנכנס וכשנעשה וכשנגמר, כאילו מעצמו נכנס ונעשה ונגמר, ואינו מבחי' עליונות ממנו. והיינו טעמא ככל האמור, שלעולם בחינות נרנח"י דנפש, ונרנח"י דרוח, בכל ענין, בין בעיבור ראשון, בין דיניקה, בין בעיבור שני דבחי' נשמה דגדלות, הם עצמם בחינות זו"ן, חלקם ונחלתם, הברורים המתבררים ונתקנים מכלים ואורות ניצוצות דרפ"ח, עם חלקי אורות מאותם שנשארו באצילות, וכל הבחי' שלוקח מישו"ת הם מנשמה ואילך. אם בעיבור ראשון, לוקח נרנח"י דנשמה דנפש, אם דיניקה, לוקח נרנח"י דנשמה דרוח. אם בעיבור ב' דנשמה שהיא גדלות, לוקח נרנח"י דנשמה דנשמה. באופן שגם השתא בעיבור שני דגדלות, בחי' נרנח"י דנפש דנשמה, ונרנח"י דרוח דנשמה, הם בחי' זו"ן עצמם, מתבררים מבחי' המלכים ורפ"ח ואורות חלקם ונחלתם דזו"ן. ובחי' נרנח"י דנשמה, הוא לוקח מבינה דישו"ת, על דרך האמור. נפש דנרנח"י דנשמה דנשמה, ממלכות דבינות דישו"ת. ורוח, מו"ק דבינות דישו"ת.

ז"ל שם פ"ו באורך, ומתבררים ומתקנים עם חלקי אורות, מאותם שנשארו באצילות. וע"י יניקת זו"ן מישו"ת, מתתקן פרצוף חג"ת שבו, כלים מכלים, והם עבג"ע מוח שבעצמות. קרומות מרפ"ח. מוחין מאורות, בחי' גוף ואברים דז"א. וכו' נרנח"י דנפש דרוח, ונרנח"י דרוח דרוח. והוא החיות השורה באלו עבג"ע ומוח. והם הם חלקי זו"ן עצמם, בחינתם ונחלתם. מה שמתברר ונתקן מרפ"ח, ומאורות שנשארו להם באצילות. וצלם המוחין שלוקחים מפרצופי חג"ת דישו"ת, הוא בחינת נרנח"י דנשמה, כמ"ש רבינו ז"ל שם פי"ב ז"ל, אח"כ ביניקה נכנס בו הרוח, והוא גם בה' מדרגות, כי תכף כשנולד נכנס בו נפש של הרוח. ואח"כ כשנגמר בשני היניקה, כלי אמצעי דז"א, נכנס בו רוח דרוח. וכשנכנס בו לבוש אמצעי דאימא, עם המוחין דיניקה דמצד אימא, נכנס בו נשמת הרוח יע"ש.

ונמצא כי עתה ביניקה, נרנח"י דנפש דרוח, ונרנח"י דרוח דרוח, המתבררים מאורות דרפ"ח, ובאורות דאצילות, הם חלקם ונחלתם ובחינתם דזו"ן. ומה שלוקח מאימא, הוא צלם המוחין מפרצופי חג"ת דישו"ת, הוא נעשה בז"א נרנח"י דנשמה דרוח, והם ה' בחינות: נפש דנרנח"י דנשמה דרוח, ממלכות דפרצוף חג"ת דאימא. ורוח, מו"ק דפרצוף חג"ת. ונשמה, מבינה דפרצוף חג"ת. וחייה, מחכמה דפרצוף חג"ת. ויחידה, מכתר דפרצוף חג"ת. והרי עכשיו כבר נכנסו בז"א עשר בחינות מאימא, ה' בעיבור ראשון, וה' ביניקה, וגם הוא מצד עצמו חלקו ונחלתו קנה לו מן הברורים דרפ"ח עשר בחינות. והם נרנח"י דנפש דרוח, והם בחינות רוח לנוקביה. ונרנח"י דרוח דרוח, והם בחי' רוח לגופיה.

וכן עד"ז ממש, הוא בגדלות הנקרא עיבור שני המוחין, כי עולים מחלקי הכלים, ומחלקי רפ"ח ניצוצות, וע"י זווגייהו דישו"ת בפרצופי בינה שלהם, כמ"ש רבינו ז"ל שם פ"ו באורך מתבררים ומתקנים עם חלקי אורות מאותם שנשארו באצילות. וע"י ישו"ת, מתתקן פרצוף חב"ד דז"א, כלים מכלים, והם עבג"ע מוח שבעצמות. קרומות, מרפ"ח. מוחין, מאורות,

דאצילות. ונשמה דכל פרט, הוא הנמשך צלם המוחין מבחי' חלק ישסו"ת, וכל אלו הם אורות פנימים, כנודע שלעולם נר"ן הם פנימים. ואחד כך כדי להמשיך בחי' נרנח"י דחיה דיססו"ת, שהוא נרנח"י דחיה דנשמה, והוא הנמשך מחכמות דיססו"ת. וכן כדי להמשיך נרנח"י דיחידה דנשמה, הנמשך מכתרים דיססו"ת, אין עוד שום ברוד מחלקי זו"ן, לא ממלכים, ולא מרפ"ח, אלא כל כללותם הם נמשכים מעצמותם דיססו"ת, בלא שום חלק מזו"ן. ובוה תבין, כיון שחמשה בחינות כלליות נמשכים מיססו"ת, למה אין שם ה' פעמים עיבור, או יניקה, כמו בג' פעמים.

אלא הוא הטעם כמו שכתבנו, כי בשלמא בעיבור ראשון ויניקה ומוחין, שעולים הברורים מבחי' המלכים ומאורות דרפ"ח, לכן צריך עיבור, כדי להתברר בהמשך זמן העיבור, או בהמשך זמן היניקה, וכדי להתתקן שם בסוד פרצוף גמור דשות היחיד, ולא יהא דשות הרבים כבתחלה, לכן כל ג' ראשונות שהם נר"ן, יש בכל אחד עיבור או יניקה. אבל בשנים האחרונים, שהם בחי' חיה ויחידה, אין בהם בחי' עיבור ויניקה, כי אין עולים בהם מבחי' המלכים, ולא מרפ"ח, והכל נמשך מעצמות ישסו"ת ומאורות דאצילות. ובוה מה נמלצו מ"ש רבינו ז"ל, שכנגד חיה ויחידה אין שם בחי' כלים, והם בחי' למ"ד מ"ם דצלם בחי' מקיפין, ואין שם כלים מבחי' זו"ן. וכל דברי רבינו ז"ל בפרקין אלו, מודין כן, שלא כתב בידוד חלקי זו"ן, אלא בג' בחי', שהם עיבור בפ"ה, יניקה בפ"ו, גדלות דבינות בפ"ז, וכשבא לפרש בחי' חיה ויחידה הנמשכים מיססו"ת כתב ז"ל, דכבר נתבאר שכנגד חיה ויחידה לא יש עוד כלים בו"א, אמנם נכנסים ומתלבשים תוך נשמת ז"א, ונמצא שאח"כ נכנס צלם דחיה דז"א, מבחי' חכמה דיססו"ת, כלול מה' בחינות גי"כ נרנח"י, וכולם חיה, ואח"כ נכנס צלם דיחידה בו"א, מבחי' כתר דיססו"ת, כלול מה' בחינות נרנח"י, וכולם נקרא יחידה, יעוין שם.

ונמצינו למדין, שעתה בהמשך והתכנסות בו"א נרנח"י דחיה, ונרנח"י דיחידה, הנמשכים

ונשמה דנשמה, מבינות דבינות דיססו"ת. וחיה דנשמה, מחכמות דבינות דיססו"ת. ויחידה, מכתר דבינות דיססו"ת. והרי עכשיו כבר נכנסו בו"א, ט"ו בחינות מיססו"ת. ה' בעיבור א', והם נרנח"י דנשמה דנפש. וה' ביניקה, והם נרנח"י דנשמה דרוח. וה' בגדלות שני, שהוא עיבור שני דמוחין, והם נרנח"י דנשמה דנשמה. וגם ז"א מצד עצמו חלקו ונחלתו, קנה לו מן הברורים דרפ"ח והאורות, עשר בחינות, והם נרנח"י דנפש דנשמה, הם בחי' נשמה לנוקבא. ונרנח"י דרוח דנשמה, והם בחינת נשמה לגופיה דז"א עצמו.

ואע"ג שבבחינת נשמה הוא לוקח מיססו"ת ככל האמור, לעולם כן הוא האמת, שבחי' נשמה אמיתית הוא הבחינות שלוקח מיססו"ת, שכללות ישסו"ת, הם בחינת בינה דכללות כל האצילות, ועל כן כל הבחי' הנמשכות מהם אל זו"ן, הם בחינת נשמה לז"א, כמ"ש דו"ל בהדיא. ומה שאמרנו שנרנח"י דנפש דנשמה, הוא בחינת נשמה לנוקביה דזעיר אנפין, ונרנח"י דרוח דנשמה, הם בחינת נשמה דזעיר אנפין, הוא מ"ש רבינו ז"ל, שז"א גופיה כולל כ"ה בחינות דרוח, והם נרנח"י, כל אחד ואחד כולל נרנח"י, וכללותם כ"ה בחינות דרוח, שהם עצמותו ונחלתו דזעיר אנפין, מבלי שיקבלם מלמעלה. וכן כ"ה בחינות דנפש דבחינת נוקביה דזעיר אנפין, הכלולות בו דזעיר אנפין, שהוא נרנח"י דנפש, כל חדא וחדא כלולה מנרנח"י, כ"ה בחינות. בחינת הנשמה שבהם, הוא שאמרנו שנרנח"י דנפש דנשמה, הוא בחינת נשמה דחלק הנוקבא. ונרנח"י דרוח דנשמה, הוא בחינת נשמה חלק ז"א, מן הכ"ה בחינות שלו, וכ"ה בחינות דנוקביה.

באופן, שעד עתה כבר נתקנו דזעיר אנפין על ידי ישסו"ת, שלשה בחינות כוללות, שהם: עיבור ראשון, ויניקה, ומוחין דגדלות, הבאים מבינות ישסו"ת. וכללותם הם נר"ן דנפש, ונר"ן דרוח, ונר"ן דנשמה. ונפש דרוח דכל בחינות הם חלקי זו"ן, חלקם ונחלתם, המתבררים ומתתקנים ע"י זווגייהו דיססו"ת, מבחינת המלכים ואורות דרפ"ח, ואורות

עלאין, ע"י זווגייהו בפרצופי חגי'ת שלהם, הוא בחינת חיה דרוח החיה. והוא מ"ש רבינו ז"ל בפ"י"ב, וכשנכנס בו לבוש האמצעי דאבא, שהוא הקרומות עם המוחין דמצד אבא, אז נכנס בו חיה דרוח יע"ש, והרי לקח ז"א נרנח"י דחיה דרוח.

ואח"כ בא גדלות שני דאבא ואמא עלאין, וגם אז מתברר מחלקי המלכים ומאורות דרפ"ח, ומצטרפים עמהם חלקי אורות דאצילות המתייחסים לאותם הברורים, ומתברר ומתקן בחי' נפש דנשמה דחיה. ובחינת רוח דנשמה דחיה, ואלו הם בחינתם וחלקם נחלתם דזו"ן. ובחינת נשמה דחיה כבר לקחו מישסו"ת כאמור לעיל. והרי יש כאן נר"ן דנשמה דחיה, וצלם דמוחין שלוקחים ע"י עיבור שני דמוחין, שהוא גדלות מאו"א עלאין, ע"י זווגייהו בפרצופי בינות שלהם, הוא בחי' חיה דנשמה דחיה. והוא מ"ש רבינו ז"ל בפ"י"ב, וכשנכנס בו כלי הפנימי דאבא, שהוא הקרומות עם המוחין דאבא נכנס בו חיה דנשמה, והרי לקח ז"א נרנח"י דחיה דנשמה.

ואח"כ כדי להמשיך נרנח"י דחיה דחיה, שהיא נמשכת ע"י זווגייהו דחכמות דאבא ואמא עלאין, וכן כדי להמשיך נרנח"י דיחידה דחיה, שהיא נמשכת ע"י זווגייהו דכתרים דאבא ואמא עלאין, אין עוד ברורים מחלקם דזו"ן ממלכים ומרפ"ח, לכן אין עוד בחי' עיבור, אלא הכל נמשך מעצמות אבא ואמא עלאין, ומאורות דאצילות ככל האמור לעיל בענין ישסו"ת ממש, שהכל ענין אחד וסדר אחד. באופן שע"י זווגייהו דחכמות דאבא ואמא עלאין, נמשך נרנח"י דחיה דחיה, וע"י זווגייהו בכתרים שלהם, נמשך נרנח"י דיחידה דחיה, והרי עתה השלים ז"א לקחת הכ"ה בחי', שכללותם בחינת חיה בשלימות. והם נמשכים מאו"א עלאין, ועדין חסר ז"א מכל הבחינות דיחידה דכללות. ודע, שבכל דברי רז"ל, לא פורש עיבור ויניקה ועיבור שני דמוחין, שלשה זמנים אלו, אלא בישסו"ת ובאו"א עלאין, אבל בא"א לא הוזכר כלל, אלא שבפ"ח כתב, ובלוקחו אותם שלשה בחינות מבחי' א"א הנקרא כתר, נשלם בו יחידה בשלימות יע"ש כנראה שגם בא"א

מחכמות וכתרים דישסו"ת, הרי לקח ז"א כל כ"ה בחינות, שלוקח מישסו"ת, והוא בחינת נשמה שלו בשלימות. ועדיין כ"ה בחינות דנפש, שהוא חלק נוקביה הכלולה בו, וכ"ה בחינות דרוח, שהוא חלקו ודו"א, עדיין לא גשלו בו, כי לא לקח עדין אלא נרנח"י דנפש דנפש, ונרנח"י דרוח דנפש, בעיבור ראשון. ונרנח"י דנפש דרוח, ונרנח"י דרוח דרוח ביניקה, נרנח"י דנפש דנשמה, ונרנח"י דרוח דנשמה, בעיבור שני דמוחין.

ואח"כ עולין זו"ן לקחת שאר בחינותיהם מאו"א עלאין, שכללותם הם בחינות חכמה דכללות האצילות. וכל הבחי' הנמשכות מהם לזו"ן, הוא בחי' חיות. ולכן חוזר ז"א לקטנות שני, ויניקה שנית, וגדלות שני דמוחין, כמ"ש רבינו ז"ל בריש פ"ח. והוא שחוזר כבתחלה, להתברר מברורי המלכים ומאורות דרפ"ח. וע"י זווגייהו דאבא ואמא עלאין, ממשכים ומצטרפים מחלקי אורות דאצילות, המייחסים לברורים ההם, ומתתקנים בעיבור ראשון הנעשה באבא ואמא עלאין הברורים ההם. והם בחינת נפש דחיה, ורוח דנפש דחיה. והם חלקם ונחלתם דזו"ן עצמם, מן הברורים שנתבררו. והרי יש כאן נפש דנפש, ורוח דנפש, דבחינת חיה. ובחינת נשמה דנפש כבר אמרנו שע"י ישסו"ת כבר לוקח כל כ"ה בחי' דנשמה בשלימות. והרי יש כאן נר"ן דנפש, וצלם המוחין, הנמשך בעיבור ראשון מאו"א עלאין, והוא מפרצופי נה"י מלכיות דאו"א עלאין, הוא בחי' נרנח"י דחיה דנפש. והוא מ"ש רז"ל בפ"י"ב, וכשנתלבש בו כלי מוח אבא, נכנס בו חיה דנפש יע"ש. כי אר"א עלאין כללותם אבא דכללות האצילות מקרי.

ואח"כ בא היניקה של אבא ואמא עלאין, ואז מתברר מחלקי המלכים והאורות דרפ"ח, ומצטרפין עמהם חלקי אורות דאצילות המתייחס להם. ומתברר ומתקן בחינת נפש דרוח דחיה, ורוח דרוח דחיה. ואלו הם נחלתם וחלקם דזו"ן עצמם, ובחינת נשמה דרוח דחיה כבר לקח מישסו"ת כאמור. הרי יש כאן נר"ן דרוח דחיה, וצלם המוחין, שלוקחים ע"י יניקה מאבא ואמא

רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"א, אות י"ז ואת כ"ו. והענין הוא, כי ז"א בזווג ראשון שמזדווג עמה כדי לעשותה כלי, נותן לה בחי' נפש שבה, שהוא בחינת נשמתה, והוא סוד הוי"ה אחת שלימה, כמ"ש רז"ל בפ"ג משער רפ"ה, ואותה נפש שנותן בה כלולתה היא בחי' נפש, ובפרטות היא נרנח"י שלם, אלא שנקרא נפש, יען היא בחינת נפש דכולם: נפש דנפש, ונפש דרוח, ונפש דנשמה, ונפש דחיה, ונפש דיחידה. ועולים לה לנרנח"י דנפש, וכל זה כדי שתוכל אחר כך בזווג דהולדה להעלות מ"ן. וזהו שכתב רז"ל, והנה אלו הד' בחי' הנזכר, הם אלו ד' מלויים הנזכר, ואדבעה נכללים בבחי' הראשונה, שהוא כללות המלוי, והוא הנקרא נפש, ונמצא שזה המילוי כולו בכללו, הוא בחי' נפש, אך בו נרמזים דרך פרט, כל הד' בחי', והוא הדבר אשר דברנו, כי בבניה ראשונה לא ניתן לה אלא בחינת נפש, ואינו אלא מילוי הוי"ה אחת, כמו שכתב רבינו ז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"י, כי המילוי הוא הניתן לה. ועתה צריך שנקדים לך, מה שכבר נודע, שמיום שנחרב בית קדשינו בעוונותינו הרבים, אין זווג דפנימיות נעשה, לא באוי"א עילאין, ולא בזו"ן, כמ"ש רז"ל בשער הזווגים פ"א ז"ל, ואחר החרבן לא יש זווג פנימי, לא שוה בשוה, ולא בהרכנת הראש, לא באבא ואימא, ולא בזו"ן יע"ש. וזווג הפנימי הוא בחינת חיה, כמ"ש בעניותין שם, ואם כן כיון שאין זווג להם בבחי' חיה, למה נותן לה בחינת נפש דחיה, אם כדי שתעלה מ"ן, הרי אין להם זווג עתה בעוונותינו. זהו שכתב, והד' מ"ש בפ' תרומה בריה דרב ספרא על פסוק אור זרוע לצדיק וגו', הנה נשמות הצדיקים הם עצמם כו', עד והנה רוב הזווגים הנעשים בזמן הגלות, הוא בזה האופן כו', והענין שכבר נודע מ"ש רז"ל בשער העיבורים פ"א, ובשער הנסירה פ"ג, ויותר מהכל ביאר בשער מוחין דקטנות פ"ב ז"ל, ונחזור לענין, כי הלא בדוגמת מה שביארנו בז"א, כן הוא בצדיקים, כי הם הולכים וגדולים, ותחילה יש להם נשמה, ומוחין דאלהים דעיבור. ואח"כ דקטנות. ואחר כך גדלות. וכל זה בסוד הנקבא. ואח"כ גדלים

יש כל אותם ג' זמנים, אבל מה נעשה אנן יתמי דיתמי, ולא בית אדם לנו. אמנם ממה שנתפרש בישוס"ת, ובאבא ואימא עלאין, אם תאמר עזה"ד הוא בא"א, כבר הענין מתפרש למבין מעצמו, באופן שבחי' יחידה הכללית כל כ"ה בחינותיה נמשכות לז"א ע"י א"א. ומ"ש רבינו ז"ל בפ"יב, בהיותו עסוק בעיבור ראשון הנעשה על ידי ישוס"ת, שבולקחו בחינות דאבא נכנס בו חיה דנפש, ובולקחו בחינת דא"א, נכנס בו יחידה דנפש, וכן כתב ביניקה דישוס"ת, וכן כתב בעיבור ב' דגדלות דישוס"ת יע"ש. כל כוונת רבינו ז"ל לאשמועינן, שאפילו בחי' הנפש אינו מגעת עד תכלית השלימות שלימה, עד הגיעו עד א"א. וכן ביניקה הרוח, וכן בגדלות הנשמה. ולעולם הכל כפי סדר האמור, שאחר שגמר לקחת כל הבחי' מיסוס"ת מתחיל להעלות לקחת בחינות מאבא ואמא עלאין, ואחר שגומר מאבא ואמא, מתחיל להעלות באריך אנפין. ועיין מה שכתב רבינו ז"ל שלהי פ"ז משער חו"פ.

ודע שגם בעלות ז"א בדיקנא קדישא דאריך אנפין, אינו עולה אלא עד נה"י וחג"ת שבדיקנא קדישא, כמ"ש רבינו ז"ל בדרוש מנחה של שבת באורך יע"ש, ונמצא שלפי האמת אינם אלא נרנח"י דנפש דיחידה, ונרנח"י דרוח דיחידה, ושאר הבחי' אפילו ז"א אינו זוכה להם. ובזה תבין מ"ש בדרוש ברכת כהנים ז"ל, ובזה תבין מ"ש בשמשון ומורא לא יעלה על דאשו, כי שמשון היה גזיר, והגזיר עולה עד עתיקא כנוכד בס"ה, וכל בחינות אורות מקיפים שלו, נכנסים בו בסוד פנימיות בחוכו, ואין לו על ראשו אורות מקיפים הנקרא מורא ע"ג ראשו, אלא בתוך פנימיות ראשו, יעויין שם.

(שייך לדף קמ"ז ד"ה ענין) ענין הש"ע נהורין שיש באנפין דנוקבא דזעיר אנפין, דע שד' בחינות נמשכים אל המלכות כו', עד יעקב ולאה כו', פירוש, הענין הוא, כי כאשר זו"ן מזדווגים פנים בפנים, נמשכים אליה ש"ע נהורין בפניה, כמ"ש רז"ל בדרוש העמידה, ובררושי ר"ה יע"ש בספר הכוונות, ועיין מ"ש

בית, וח' אותיות הוי"ה כפולה שהוא ב"ן. ועיין טעם למה נקרא בית, במ"ש רבינו ז"ל בשער לידת המוחין פ"ב, ואתה מרצונך תדקדק כונת הפסוק, והחכמה תחיה את בעליה. נשאר לנו לבאר ומה ענין כל זה אצל ש"ע נהורין דפנים, אלא הוא הדבר אשר דברנו, עיין במ"ש רז"ל בשער א"א פי"ג ופי"ד, ותראה כאשר אין הזווג שלם לז"א, אין לו לז"א ש"ע נהורין, אלא ק"ן נהורין יע"ש, והוא מצד הצדיקים והספיחים הגדלים בה, ומדווגים עמה, יש לה ש"ע נהורין באנפין דילה.

(שייך לדף קנ"ב באמצע ד"ה וכבר) וכן העטרה מקפת ראש היסוד, בסוד ועטרותיהם בראשיהם ש"צ כו', גם בכאן ק', וכי כיון שהעטרה היא ראש הצדיק, נמצא הצדיק מתחיל מתתא לעילא ובשער דרושי הצלם דרוש ב', כאשר החסדים מתפשטים ביסוד, כתב רז"ל ז"ל, והנה היסוד דז"א יש בו מקום לקבל כללות הה"ח, כי לכן נקרא כל כנודע כו', וברדתם שם יורדים בתחתית יסוד מכח ההכאה והמרוצה, ונשאר מקום של ב"ח העליונים ושאר של חסד פנוי וחלל בעליונה של היסוד יע"ש. ועוד לו שם במ"ב ז"ל, א"כ בודאי הוא שכשיורדין הב"ח וב"ש, אלו הם יורדים למטה בתחתית היסוד, במקום הראוי לשלשה חסדים תחתונים, ונשאר ביסוד למעלה ממנו בראשיתו מקום לסבול ב"ח ושליש א' יע"ש. מכל דבריו אלה מתבאר, היות תחתית היסוד כלפי מטה, וראש היסוד כלפי מעלה, וצד היסוד ממה ש כלפי הת"ת ומחובר עמו, נקרא ראש, ושאריתו כלפי בין הברכיים נקרא סוף וכן בשער הנסירה פ"ה כתב רז"ל ז"ל, והענין כי שורש היסוד ואחיותו הוא באמצע פ"ב דנו"ה יע"ש. מכל זה מתבאר, היות ראש היסוד כלפי הגוף, והוא מחובר בת"ת, ואיך הוא אומר בפרקין שראש היסוד הוא עטרת היסוד, וכאן א"א לומר ראש היסוד, שר"ל תחילת היסוד, באומרו כי זהו סוד ועטרותיהם בראשיהם של צדיקים, ועיין בשער א"א פ"ב שכתב, ובה תבין איך לעולם בחי המלכות גדולה מהזכר העליון ממנו, ולכן נקרא עטרת בעלה יעויין שם. ועיין

עד"ז בז"א. ואח"כ גדלים עד"ז באימא. ואחר כך באבא. ואחר כך בא"א. ואחר כך בעתיק. וכל זה מן העשיה וכן עד"ז ביצירה ואחר כך בבריאה. ואחר כך באצילות. והדבר מובן מאליו יע"ש. ודע שלפי דברי רז"ל אלה, אם באתה לפרט מספרם, תמצא שכ"ה בחינות צריך להעלות בכל עולם ועולם, נפש נקי צדיק, נמצא בין כולם מאה מדרגות, ואם תקניטני הם ככ"ה מדרגות, לכן אע"פ שבחינת חיה אין זווג נעשה, מ"מ נותן לה נפש חיה, כי מזדווגת היא עם מעלת הצדיקים, אשר הגיעו למדרגה זו, להיות להם בחינת מבחינת חיה דז"א דאצילות, כי הם נקראים בעלה דמטרוניתא. ועיין מ"ש רז"ל בפ"א משער מ"ד ומ"ן אות ט"ז, ואע"פ שעיקר הזווג אין בו"ן בבחינת ומדרגה זו, מ"מ מאותה שהיו בזמן הבית, נשארו בה ספיחים, והם גדלים ונופלים בה, וחוזרים וגדלים, והבאים מבחינת זויה דמלכות, מעלין מ"ן במלכות, והבאים מבחינת חיה דז"א מעלין מ"ן בז"א, והם עצמם עושים הזווג. ועל פי הקדמתנו זאת, דברי רז"ל כמבוארים גם במקומות אחרים, ואם תשגיל, תבין דברי רבינו ז"ל, בשלהי שער דרושי אבי"ע ז"ל, גם אפשר שיהא באדם נפש דאצילות, ויותר למעלה, ואם יהיה לו רוח מבחי' יסוד דאצילות, יהיה בעלה דמטרוניתא כו', כי כמו שיש צדיק אשר עולה נשמתו בסוד מ"ן, כן יש צדיק שעולה נשמתו בסוד מ"ן מ"ד, כי אחר החרבן שאין זווג, ואין הגנן זורע, גינתו צומח מן הספיחים שיצאו בה, ומשם חוזרת וצומחת, והספיחים הם נשמות הצדיקים, אשר צמחו ויצאו מהגינה העליונה מלכות, והם חוזרים להעלות שם בסוד מ"ד ומ"ן, וז"ס אור זרוע לצדיק, שכבר נורע מעיקרא, ואינו זורע עתה מחדש, כנוכר בזוהר פרשת תרומה כו' יע"ש, והם דברינו האמורים. ובה תבין מאמר רז"ל שומרי ספיחים בשביעית, נוטלין שכרן מלשכת הגזית, כיון שהגיע להיות שומר ספיחים, בזמן הזה שאין עבודה בקרקע כמו השביעית, כמ"ש רז"ל שאין הגנן זורע גינתו, והיה שכרו מלשכת הגזית, היא המלכות, ונקרא כן כי גזית בגימטריא

בספר מ"ש בדרושי א"א מה שהאריך דו"ל בזה וצ"ע. (עיין לעיל שער דרושי הצלם פרק א').

(שייך לדף קנ"ג באמצע ד"ה והנה) הטעם הוא, כי נודע כי לעולם אפילו קודם התיקון, הנה"י דאימא היו נכנסים בז"א תוך גופא דו"א, ע"ד שאר הזמנים כו', בג' מקומות כתב דו"ל כן, שגם קודם התיקון היו נה"י דאימא מתלבשין בסוד מוחין תוך גופא דו"א והם כאן, ובריש פ"ט משער המלכים. ובספר מ"ש בשער הקליפה פ"א יע"ש. ולא עוד אלא שכתב ע"ד שאר הזמנים, והוא פלאי, כי הנה קודם התיקון היו ז' המלכים, שהם ששה חלקי נקודה אחד, ונקודה הז' חלק א' של נקודה א', כמ"ש דו"ל בפרקין, וגם במקומות אחרים, ואלו היו נפרדות אחד מחבירו, ולא להם חלק והתקשרות חד מחבירו, כמ"ש דו"ל שלטעם זה היו נקרא רה"ר, ואם כן איך היה סדר התלבשות נה"י דאבא ואימא בזה ובוה, יוצא מזה ונכנס בוה, כולו או מקצתו, ובשער השבירה מתבאר שהרעת יעלה מ"ן באבא ואימא והחסד באבא, והגבורה באימא, ושליש עליון דת"ת בשניהם, ואיך יבא כל זה בהתלבשות בסוד מוחין הנה"י דאבא ואימא, ולא עוד, אלא שבשער התיקון פ"ה כתב דו"ל, שעיקר אחד מעיקרי התיקונים, הוא ההתלבשות שנתלבשו הפרצופים זה בתוך זה, ונודע שגם לאחר התיקון אין התלבשות דאבא ואימא בז"א, אלא נה"י שלהם, ואם גם קודם שום תיקון כבר היה נה"י דאו"א מתלבש תוך ז"א, אי"כ מאי חידוש לאחר התיקון סוף דבר במה שדו"ל לא גילה אין לנו עסק, בקיומא דחד סמכא.

(שייך לדף קנ"ג באמצע ד"ה י"ג מ"ב) אמנם היסוד דדוכרא שהוא קצר, לא הגיע עד היסוד שבה, ונשארה חסדה ממנו, וזהו הטעם שהמלכות נקרא נקבה, כי לא נבראת בסוד היסוד לטעם הנזכר, משא"כ בבינה כו', מ"ש דו"ל מה שאין כן בבינה צריך פירוש. וגם מ"ש דו"ל, שהמלכות נשארת מחוסרת יסוד, שלא הגיע יסוד דו"א עד היסוד שלה, אע"ג

שגם בז"א הוא כן, שלא הגיע היסוד דאימא בתוכו, אלא עד שלישי עליון דת"ת, ויסוד שלו אין לו סמוכות מנה"י דאימא, המתלבשים בתוכו, לטעם זה יוסף שהוא בחינת יסוד דו"א, נקרא יתום כמ"ש דו"ל, מ"מ יתום מאמו אמרו, ולא מאביו, כי יסוד דאבא מגיע ע"ס הת"ת דו"א, ועטרת היסוד דאבא מתלבש תוך היסוד, הוא כמ"ש דו"ל בשער פרצופי זמ"ן פ"ג. ועיין בשער הנסירה פ"ח, איך נתהוו לז"א בחינת יסוד, מהארת דיקנא קדישא דא"א, וא"כ אם אין ליסוד דו"א סמיכות בנה"י דאימא, יש לו גדולים ממנה דאבא ודא"א, לא כן הנקבא מלכות כי יסוד שלה אין לה על מי לסמוך לא בז"א, ולא למעלה ממנו. אמנם כל מ"ש דו"ל, מה שאין כן בבינה, וע"כ נקרא הבינה דכורא, כנזכר בזהוהר מפשט דבריו נתבאר, כי הבינה יש סמיכות שלה גם ביסוד דאבא, ולפי"ז מתבאר שכשבאין מוחין לאימא לה לעצמה לגופא, מוחותיה ממש באים לה מלובשים בנה"י דאבא, ושכבאים לה מאבא זה כתבו דו"ל בפירוש בשער מ"ד ומ"ן פ"י ז"ל, ודע כי ענין של עשית כלי זה, הוא כי גם נתנין לה המוחין עילאין בג"ד, והם מתפשטין בכולה כנודע, גם אז כו', עד ואז הנקבות אימא ומלכות מקבלין מוחין אלו דרך בעליהן, זו פכ"פ, וזו אב"א, ונבנית גופם כו', וכן בשער המקיפין פ"א כתב דו"ל, גם אור הימין דאבא שנכנס בו בסוד או"פ, יוצא אח"כ דרך היסוד דאבא עצמו לחוץ, וחציו נכנס בסוד אור פנימי באימא, וחציו נשאר בחוץ בסוד או"מ אליה יע"ש, מכל זה מתבאר, שמוחין דאימא עצמה לגופא נמשכים אליה ע"י אבא, אבל אם נמשכין אליה כשהם מלובשים בכלים נה"י דאבא את זה לא פירש בשום מקום. ועלה בדעתי לפרש פ"י אחרים על צד הדוחק. אבל האמת יורה דרכו, ומן השמים ירחמו להאיר עינינו אכ"ר.

(שייך לדף קנ"ד באמצע ד"ה י"ד) ונפרדים ואז נהפכים פנים בפנים, והם שוים, ושניהם ביחד מלבישים נה"י דא"א, דהיינו ז"א מלביש לאבא, ואבא מלביש לנצח דא"א, והיא מלבשת

בספר מ"ש בדרושי א"א מה שהאריך דו"ל בזה וצ"ע. (עיין לעיל שער דרושי הצלם פרק א').

(שייך לדף קנ"ג באמצע ד"ה והנה) הטעם הוא, כי נודע כי לעולם אפילו קודם התיקון, הנה"י דאימא היו נכנסים בז"א תוך גופא דו"א, ע"ד שאר הזמנים כו', בג' מקומות כתב דו"ל כן, שגם קודם התיקון היו נה"י דאימא מתלבשין בסוד מוחין תוך גופא דו"א והם כאן, ובריש פ"ט משער המלכים. ובספר מ"ש בשער הקליפה פ"א יע"ש. ולא עוד אלא שכתב ע"ד שאר הזמנים, והוא פלאי, כי הנה קודם התיקון היו ז' המלכים, שהם ששה חלקי נקודה אחד, ונקודה הז' חלק א' של נקודה א', כמ"ש דו"ל בפרקין, וגם במקומות אחרים, ואלו היו נפרדות אחד מחבירו, ולא להם חלק והתקשרות חד מחבירו, כמ"ש דו"ל שלטעם זה היו נקרא רה"ר, ואם כן איך היה סדר התלבשות נה"י דאבא ואימא בזה ובוה, יוצא מזה ונכנס בוה, כולו או מקצתו, ובשער השבירה מתבאר שהרעת יעלה מ"ן באבא ואימא והחסד באבא, והגבורה באימא, ושליש עליון דת"ת בשניהם, ואיך יבא כל זה בהתלבשות בסוד מוחין הנה"י דאבא ואימא, ולא עוד, אלא שבשער התיקון פ"ה כתב דו"ל, שעיקר אחד מעיקרי התיקונים, הוא ההתלבשות שנתלבשו הפרצופים זה בתוך זה, ונודע שגם לאחר התיקון אין התלבשות דאבא ואימא בז"א, אלא נה"י שלהם, ואם גם קודם שום תיקון כבר היה נה"י דאו"א מתלבש תוך ז"א, אי"כ מאי חידוש לאחר התיקון סוף דבר במה שדו"ל לא גילה אין לנו עסק, בקיומא דחד סמכא.

(שייך לדף קנ"ג באמצע ד"ה י"ג מ"ב) אמנם היסוד דדוכרא שהוא קצר, לא הגיע עד היסוד שבה, ונשארה חסדה ממנו, וזהו הטעם שהמלכות נקרא נקבה, כי לא נבראת בסוד היסוד לטעם הנזכר, משא"כ בבינה כו', מ"ש דו"ל מה שאין כן בבינה צריך פירוש. וגם מ"ש דו"ל, שהמלכות נשארת מחוסרת יסוד, שלא הגיע יסוד דו"א עד היסוד שלה, אע"ג

(שייך לרף ק"ס באמצע ד"ה והנה דע) והנה כמו שהם יוצאים, כך הארת המסכים יוצאים עמהם כו'. האורות נה"י דאימא תוך נה"י דז"א, ונה"י דז"א תוך הנוק' כו', מ"ש רז"ל האורות נה"י דאימא, לאו דוקא קאמר, שהרי בכל הז"א כולו מראשו ועד רגלו מתלבש בתוכו נה"י דאימא, ונה"י דאימא שבתוכו הוא גדול ככל קומתו של ז"א, ואיך תתלבש כולו בנוק', שהיא קצרת הקומה שאינה אלא מב' שלישי הת"ת דז"א ולמטה, אלא ודאי מ"ש שהנוקבא לוקחת נה"י דאימא, אינו אלא פירקין תתאין דנה"י דאימא, וכן כתב בפירוש לעיל בפ"א ז"ל, ואח"כ מן הארת פרק אחרון של כלי נצח דאימא אשר בתוכו שלישי אחרון כו', וכן עד"ו בפרק אחרון של הוד דאימא יע"ש. ועיין שכתב רז"ל לקמן בדרוש דא"ט ב"ה, שבא למספר מה שמתגדל בכל ספירה וספירה, אלא שקשה, א"כ הניחא בשני פרקין דימין ושמאל שפרקין תתאין מגיעין עד הנוקבא, אלא היסוד שמסתיים בחזה דז"א ואינו מגיע לנוק' חלק ממנו כלל, שמשם ואילך היא יוצאת ואפילו חצי שלישי חסד הת"ת שלוקחת הנוק' לכתר שלה אינו אלא משליש תחתון שבת"ת כנודע, וא"כ האיך מגיע לה הארת יסוד דאימא. כבר כתב רז"ל בשער הארת ז"א פ"ה, ובדרוש כללי החו"ג שכאשר יוצאים החו"ג מיסוד דאימא, לוקחים עמהם בחי' לבוש מיסוד דאימא יע"ש, והרי כל הנה"י שלוקחת הנוקבא באים מלובשים בנה"י דאימא.

(שייך לרף ק"ס באמצע ד"ה והנה כמש"ל) ואותו הנרתק של היסוד דזעיר אנפין מתפשט תוך קו האמצעי של הנוקבא, ולהיות היסוד דז"א אשר הוא זכר והוא ארוך, ולכן מתפשט בכל קו האמצעי של הנוק' עד סיום הת"ת שלה כו', הנה פשוט הוא שכל עמידת הנוק' הוא בתנה"י דז"א על זה הסדר: כתר שלה בת"ת שלה, נצח שלו ג' פרקין בחח"ן שלה, וג' פרקין הוד שלו בבג"ה שלה, יסוד שלו בדעת ות"ת שלה, וכבר כתבו רז"ל כמה פעמים, ומהם לעיל פ"א יע"ש. ומה מאד קשה דברי רז"ל, מ"ש לעיל שער הארות ז"א פ"ז

לאימא, ואימא מלבשת את הוד דז"א כו'. ואע"ג שבפ"א דשער ז"א כתב רז"ל, כי סדר התלבשות ז"א את א"א, הוא כסדר התלבשות לנה"י דז"א, נצח דז"א בחח"ן דז"א, והוד דז"א בבג"ה דז"א, ויסוד בדת"י דז"א, דע כי דברי רז"ל מדברים בשבתות, שכן כתב ואז נהפכים פכ"פ, והם שוים וכו'. וידוע שאין שניהם שוים אלא בשבת, כי אז עולה עמו עד מדרגה הששית, שכתב רז"ל לקמן בשער מעוט הירח פא"ב, ועיין מ"ש רז"ל בדרושי השבת ז"ל, בדרושי המועדים עוד יש הפרש בין שבת לז"ט, דע כי בשבת עולה ז"א במקום אבא, ונוק' במקום אימא, והם נפרדים כל אחד ואחד בפ"ע, זה באבא לבדו, וזה באימא לבדה, וביאור ענין זה הוא, במה שנקדים לך הקדמה כו', ואחר שהקדמנו לך זאת ההקדמה, נחזור אל ביאורינו, כי הנה בשבת כשעולה ז"א במקום אבא, לוקח הנה"י שלו לבחינת מוחין אליו לבדו, ונוק' עולה באימא ולוקחת הנה"י שלה להיותם מוחין אליה והטעם יע"ש עוד, והוא הדבר עצמו בא"א ותו לא מירי.

(שייך לרף קנ"ו באמצע ד"ה אמנם בהכרח) ולא די בזה, גם הו"ק דזכר כמו ששם מתפשטים הה"ה, כמו כן מתפשטים שם הח"ג כו', ובכל מקום הוא אומר שהגבורות יורדות ביסוד דז"א, כדי להתנתן משם לדעת הנוקבא, ובשער דרושי הצלם כתב רז"ל, וז"ל, ולפי שרצה המאציל העליון שיתפשטו הגבורות בנוקבא, לכן הוציא והוריד החסדים תחילה מפי היסוד דאימא כו', כבר כתבנו לעיל, שכיון ששרשם בדעת, והיא עטרא דגבורות שנשאר שם כמ"ש רז"ל, ועצמותם ביסוד דז"א, אי אפשר שלא יאירו זה בזה ויהי הארתם מתפשטת בכל הו"ק, ומה גם לפי מ"ש רז"ל בשער אונאה פ"ג ז"ל, וביאור הענין כאשר אלו הע' חסדים יורדים ביסוד, וממתקים הע' גבורות, בהכרח הוא ששם מתערבים יחד, ויש בחסדים בחינת קצת מהגבורות המתחברות עמהם יעויין שם, וכיון כשמתפשטים החסדים בו"ק גם חלקי הגבורות מתפשטות עמהם.

נפשינ ולומר, שלעולם כל הצלם יצא כאחד, שיצאו כל אורות שלימים חו"ג מלובשים בנה"י דו"א, שבתוכו נה"י דאמא, ועמדו על רישא דנוק' בסוד צלם שלם, וכ"ז בשנה ראשונה קודם שהתחילו הגבורות להכנס בראש הנוקבא. ומ"ש רז"ל שבשנה הח' יצאו הגבורות, לפי שלא הוצרך להם עד השנה הח', שלא בא זמנם עדיין להכנס בראש הנוקבא עד עתה, נחשב כאילו עתה הם יוצאים, וכתב יציאתם עתה. שתכליתם עתה הגיע זמנם. ודע דכה"ג יש להקשות, לפי המתבאר בדברי רז"ל לקמן, ובפרט בדרוש דא"ט ב"ח, שהחסדים לא הגדילו בנוקבא אלא כח"ב שלה, ומן הדעת ולמטה נתגדל ע"י הגבורות, נמצא פרקי אמצעים ותתאין דנו"ה שנכנסו בחח"ן בג"ה, בשנים הראשונים הו' ממתנינים שם, ולא נתגדלו חסד ונצח וגבורה והוד שלה, עד משנה הח' ואילך, לאחר שנתפשטו הגבורות בגופה, והוא דוחק גדול, שח"ב שלה נתגדלו, ושאר הקוים לא נתגדלו.

ז"ל, יובן כמה שנודע, כי הנוק' של ז"א הנקראת רחל, בהיותה אב"א עמו, הנה הראש שלה הוא מן החצי התחתון של ת"ת דו"א, ונמצא כי סיום הת"ת של ז"א שהוא פי האמה שלו, ממנו נעשה פי הנוק', אשר הוא בסיום הראש שלה יע"ש. ולא זכיתי להבין אעיקרא, איך הראש שלה בת"ת דו"א, הלא אין בת"ת שלו רק כתרה לבד, ופרקין עילאין דנה"י שלו, הוא בחב"ד שלה, והאיך פי האמה שלו נעשה ממנו פי הנוק'. אם פי התחתון של היסוד קאמר, הוא לסוף ת"ת שלה. ואם פי העליון של היסוד קאמר הסמוך אל הגוף אל הת"ת, שם מלובש דעת שלה בראש הראש, וגם שדעת הנוק' אינו בראשה, כמ"ש רז"ל בשער לידת המוחין פ"ב, שאינו אלא בריש כתפין שלה יע"ש. וגם מ"ש, ונמצא כי מה שבהיותה אב"א היה ראש שלה, נתהווה עתה בחינת הת"ת שבה כו', ואינו כן כי ראש שלה היה בפרקין עלאין דנה"י, דבריו צ"ע רב לי.

(שייך לדרך קס"ב באמצע ד"ה ואח"כ אלו) לכן עתה בשנה הח', יצאו הה"ג מן היסוד דו"א, ונכנסו בדעת שלה כו', וקשה, שאם הה"ג אינם יוצאים מיסוד דו"א להנתן בנוק' בדעת שלה עד השנה השמינית, ובשנה ההוא כבר גמרו החסדים להתפשט, נצח בחח"ן שלה, והוד בבג"ה שלה, כמ"ש רז"ל, א"כ היאך הוא אופן הצלם הנקשה בראש הנוקבא, כמ"ש רז"ל לעיל סוף פ"ד ז"ל, כי במקום החזה דו"א נקיב כו', ושם נעשים צלם אחד על גבי ראש הנוק', ע"ד הנוכר בצלם המוחין דו"א, ונכנסין מעט מעט בהמשך זמן, עד תשלום י"ב שנים ויום אחד כו'. ועיקר מ"ש רז"ל בפ"ג לעיל, בענין תשש כוחו כנקבה, ואם כדברי רז"ל שהגבורות אינם יוצאות להנתן בדעת הנוק' עד השנה הח', נמצא כל אותם ז' שנים היה צלם מב' קוין, מה שלא נשמע מעולם, וכשיצאו הגבורות נמצא קו אמצעי לברו עומד ע"ג ראש הנוקבא בסוד צלם, ומי שמע כזאת. לכן נלע"ד, כאשר אנו רואים כל מה שנדחק רז"ל בדרושי הצלם דרוש ששי, לתרץ דברי רז"ל בקושי שם, גם כפי אותו הדרך מצאנו לדחוקי

(שייך לדרך קס"ב ד"ה וא"כ חזרו) ואח"כ חזרו ועלו להגדיל הת"ת כנ"ל, ונסעו ג' נסיעות, והוא, מן היסוד אל הת"ת, ומתפארת אל הדעת, והג' מן הדעת אל הכתר כו', דע כי חילוקים הרבה רואה אני, בין התפשטות החסדים ועלייתם עד הכתר דו"א, ובין עליית הגבורות עד הכתר דנוקבא, כי החסדים הכוללים או"מ ואו"פ, וכשחוזרים ועולים עד הכתר, אור פנימי נכנס תוך היסוד דאימא, ואו"מ ע"ג היסוד דאימא מבחוץ, כמ"ש רז"ל בדרוש ג' מדרושי הצלם, ועיין בדרושי החו"ג אות ג' ואות י"ד, וכאן בעליית הגבורות כתב רז"ל לעיל פ"ה, וא"ת עתה שחוזרים אלו הגבורות, להעלות דרך קו האמצעי, הם מתלבשים תוך לבושים הנוכר, שהם לבושי נה"י דו"א ונה"י דאימא, ואם כן הם סתומים כבתחילה כו', הרי שכשעולים הגבורות אין בהם אלא או"פ, הנכנס תוך נה"י דאימא ודו"א כמ"ש רז"ל. שנית, שגם שם בחסדים הפנימיים דו"א, לא עלו חסדי נו"ה, אלא עד חסדי חו"ג, ועל ידי הכאתם שהכו חסדי

חלק החסדים לכתד, וכניסת הכתר, הכל נעשה בשנה א', כמו שכתב דבינו ז"ל בדרוש ג' ז"ל, והנה עם היות שאלו השתי בחינות, אם התפשטות הכתר עצמו בו"א עד רישא דנוקבא. ואם עליית דעת זה מלמטה למעלה, עכ"ז שניהם נעשים בשנת הי"ג יע"ש. והרי נשלמו י"ג שנים דגדלות דו"א, לא כן בי"ב שנים דנוקבא, לפי מה שמנאם דז"ל בפדקין. שנה א' בכניסת חצי שלישי אור בכתד שלה, וג"ש בכניסת הנצח בחחין שלה, וג"ש בכניסת ההוד בבג"ה שלה, הרי ז"ש. ואח"כ ה"ש אחרים, א' כניסת הגבורות בדעת שלה, ב' התפשטות בת"ת, ג' חזרת עלייתם מן היסוד אל הת"ת, ד' מן הת"ת אל הרעת, ה' מן הרעת אל הכתר ע"ש, הרי שבכתד שלה הוצרכו שתי שנים שלימים. ומכל זאת יצא לנו קושיא גדולה וחזקה, איך דז"ל כללא כילין, כי מספר ימי ושני הגדלות דזכר הם י"ג, דנוקבא הם י"ב שנים, והלא בי"ג שני הזכר נכנסו בתוכם ובכללם שני שנים דיניקה, ובכלל הי"ג דגדלות דנוקבא לא נכנסו בכללם שתי שנים דיניקה, ואם תוסיף על י"ב שנים דגדלות דילה, גם שתי שנים דיניקה דילה, נמצא דנוקבא י"ד שנים, שנה א' יתירה על הזכר וצ"ע.

(שייך לרף קס"ב באמצע ד"ה ואח"כ חזרו) ועדיין חסד עתה יום א' יתר כדי שתהיה נעדה כו', דע כי מאי דק"ל בן ט' שנים ויום א' ביאתו ביאה בזכר, ביאר לן דז"ל שם בדרושי הצלם, ברם מאי דק"ל דנוקבא בת שלש שנים ויום אחד ביאתה ביאה, לומר שאין בתולותיה חוזרים, לא ביאר לן בפרקים אלו, לבד לעיל פ"ב באות ז' כתב ז"ל, ענין הגדלות דנוקבא דו"א די"ב שנים כו', הרי ט"ש, ובענין ג"ש ויום א' ביאתה ביאה, כתד ודעת ות"ת ויום אחד, הוא של הכנסת היסוד יע"ש, אם נדחוק עצמנו בכל לשונו לשוותו לכאן בג"ש ויום א' ביאתה ביאה, לא ידעתי מאי קאמר לקוצד דעתי.

(שייך לרף קס"ג באמצע ד"ה ועתה) וגם שם לא היה צדיך זמן לכניסתו בכתד כו'.

נ"ה בחסדי חו"ג, גלו חסדי חו"ג הארתם, והוכפלו, וב' שלישי חסד דחסד עלו עד חכמה, ושליש תחתון בדעת, וכן ב' שלישי חסד דגבורה, עלו לבינה, ושליש תחתון לדעת. באופן שבאר"פ חסדי חו"ג עלו לחב"ד, אבל הגבורות דחו"ג של הנוק' לא הוזכרו כלל, ואדרבא ממ"ש דז"ל, כי אלו היו מתפשטים דרך קוים, לא היו עולים עד הכתר, אלמא בפנימיות אור נה"י הם עולים עד הכתר. ועוד הפרש גדול יש, והוא, כי בו"א תיכף אחד ב' שנים של זמן היניקה, התחיל הגדלות, כמ"ש דז"ל שם וז"ל, ומתחילין להכנס אחד ב' שנים של זמן היניקה, כי אז כו', והנה בשנה הג' נכנס פרק תחתון דנצח דתבונה יע"ש. והנוק' ביניקה היתה עמו שוה בשוה, כמ"ש דז"ל לעיל פ"ד וז"ל, והנה ע"י היניקה מתגדל ז"א, וגם היא נגדלת עמו, ונעשית כשיעוד מרת הת"ת יע"ש. וכן בשער הידח פ"א כתב וז"ל, וע"י היניקה נודע שהוא נגדל ע"י החלב, ואז גם אותה המלכות נגדלת גדלות אחד כשיעוד הת"ת ע"ש. אלמא ביניקה שנים היו שוים, ואח"כ עבד כמה זמן, עד שהתחיל גדלות שלה, כמ"ש דז"ל לעיל פ"ד ז"ל, והענין הוא, כי אין האשה נתקנת עד גמד תיקון האדם, כמ"ש לא טוב היות האדם לבדו וגו', כי אחר שנתקן האדם והיתה חוה בסוד צלע בלבר, אז תיקנו ועשאה עוד כנגדו שלמה, כי כן אנו דואים בחוש הראות כו'. וכן בשער הידח פ"ב כתב ז"ל, ואז נתקן אדם שהוא ז"א, והגדיל לגמדי, ואח"כ נתקנה הנוק', כי אחרי הגדלת הזכר עדיין דנוקבא קטנה, ואין דנוקבא נתקנת עד גמד תיקון הזכר, וכן אנו דואים בחוש הטבע יע"ש, הרי זו הפרש גדול ביניהם. עוד הפרש ד', כי הנה בו"א הוצרכו ז' שנים עד שגמדו המוחין להתפשט בתוכו, נצח דאימא בחחין דיליה ג"ש, וכן הוד דאימא בבג"ה דיליה ג"ש, ויסוד דאימא בדעת דו"א, הרי ז"ש ועם שתי שנים דיניקה הרי ט"ש שגמדו נה"י דאימא מלהתפשט בו"א. ואח"כ בחזרת החסדים להעלות, הוצרך ד' שנים אחרים, והם א' מת"ת לדעת, ב' מדעת לבינה, ג' מבינה לחכמה, ד' עלייתם לכתד, כי עליית

יכולות לבקוע ולצאת דרך העטרה, להנתן בדעת רחל, וזכור טעם זה עכ"ל.

(שייך לך קפ"ו באמצע ד"ה ועתה)
 וכאשר נברא העולם של האצילות, נולדו ז"ל, התחילה היא לגדל עד יום ד' דששת ימי בראשית, ואז נתגדלה כל ג' בחינת הנוצר שיש בבחי' אב"א כו', אע"ג שלגדלות דז"א לבדו צריך י"ג שנים ויום אחד, כמו שהאריך הוא ז"ל בשער דרושי הצלם, ואחר גדלות דז"א הגדיל הנוקבא, כמ"ש רז"ל בשער תיקון הנוקבא, ובשער הירח, לצורך גידולה צריך י"ב שנים ויום אחד, ואחר כל זאת ע"י זווג דזו"ן דאצילות נבראו כל העולמות דבי"ע, כמ"ש רז"ל בפ"ד דשער מ"ד ומ"ן, ובפ"ב משער דרושי אבי"ע, וכל העולמות היו הולכים ומבררים גם הם, ומתקנים זה תחת זה, וזה אחר שער בריאת העולמות יע"ש. דע, כי אותו זווג הנעשה או מזו"ן דאצילות, כדי לתקן ולברר א"א דבריא, היה זווג בבחינת אב"א, וכן היה כי כל העולמות מזו"ן דאצילות ולמטה, היו קודם שבא אדה"ר בבחי' אב"א, ואין להאריך כאן. והיה הדבר הזה מתמיד והולך, עד שבא עת וזמן לברר ולתקן עולם השפל הזה. וביום הד' לששת ימי בראשית שלו, היה קטרוג הלבנה, באומרה א"א לב' מלכים כו', והטעם שקטרוגה באותו היום ולא קודם לכן, כי נודע כי עולם העשיה היא חלקה ונחלתה כנודע, כי מלכות מקנא באופן, וכמ"ש רז"ל בכמה מקומות, ומהם שלהי שער דרושי אבי"ע יע"ש. וביום הד' שנתלו בו מאורות סברה היא לשלוט בעתה ובזמנה.

(שייך לך קפ"ו באמצע ד"ה וכאשר)
 הירח קטרוגה כו', מבואר מדברי רז"ל שבעת קטרוגה היתה היא גדולה בכל ג' מדרגות דבחי' אב"א, שאין גידול יותר מזה בבחי' אב"א, והיא אמרה א"א לב' מלכים שישתמשו בכתר א'. ולעיל פ"א כתב רז"ל, ותכלית הגידול הוא, שיהיה בה כל הי"ס שלה, ותהיה היא עם ז"א פב"ס, שוה עמו לגמרי וישתמשו

ז"א ומאי שנא ג' חלקים ראשונים, כי צריכים שנה שלימה בכניסתם, ומאי שנא חלק [ד'] שאינו צריך שום זמן לכניסתו. וי"ל, כי בתחילה לא היה הפרצוף מתוקן כלל, כמ"ש רז"ל, שאין הגבורות נכנסים עד שיגמרו כל החסדים ליכנס, לא כן עתה שכבר נתקן כל פרצופה, וגם הגבורות כבר עלו עד הכתר, הילכך ברגע נכנס גם חלק הד' דחסד בכתר.

(שייך לך קס"ד באמצע ד"ה ודע) אבל הנוקבא אין לה הארת החסדים שלוקחת מן ז"א כנוכר, אלא בדרך עלייה בסוד או"ח כו', והנה הגבורות הם באופן אחר, כי הנה הם ירדו ביסוד שלו כו', או יוצאים הה"ג מן היסוד שלו, ונתנים לדעת שלה המכוון כנגדו כו', דע שרז"ל לעיל בפ"ד כתב ז"ל, והאורות היוצאים מן ז"א להכנס בה, אינה יוצאות ועוברות דרך כל אורך מחיצות גוף הז"א, דא"כ היה הדבר נעשה ברגע א' כו', כי במקום החזה נקיב נקב אחד, ודרך שם עוברים כל האורות לאחור כו', כי כבר ידעת כי אורות המלכות הם גבורות, הנקראים אש, והם יוצאים בבחינת אש נכפפת יע"ש. וכן בפ"ג כתב ז"ל, ועוד סיבה אחרת, וכאשר יצאו אלו הגבורות מן הזכר אליה, הנה עברו דרך גופא דזועיר אנפין ממש, מן האחוריים שלו, ואז בהכרח שעברו דרך מחיצה יע"ש. הרי בהדיא שגם הגבורות חוזרים לצאת דרך אחוריים אליה באותו נקב דאחור, מקום שעברו בו החסדים, אלא שכונת רז"ל שיש חילוק בין חלקי החסדים, שהיא לוקחת, לגבורות, כי החסדים אינה לוקחת אלא באו"ח שלהם, והאור ישר שבהם נשאר בו"א כנודע, לא כן הגבורות, כי לוקחת היא אותם בשלימות כמות שהם, בין אור ישר בין או"ח, כי הם חלקה ונחלתה, לא ניתנו ביסוד דז"א אלא לפקדון, כמ"ש רז"ל בסוד והיה האוכל לפקדון, ומן האמור מה מאד קשו דברי רז"ל, שכתב שלהי אחרון דשער הארות זו"ן ז"ל, אבל הה"ג שמצד אימא, הם נתונות בעטרה של היסוד הנקרא כל, כי משם נתונות ועוברות בדעת של רחל אשר בנגדה, לפי ששם הם בגלוי לסיבה הנזכר, ולכן

זה הש"ת הנחלק לשנים יע"ש. ועוד לו שם בדרוש ה' כתב כי ת"ת דאימא נעשה כתר לזעיר אנפין ונה"י החדשים דאימא המתפשטים באחוריו וסופם נעשה כתר דנוקבא וזה סוד שני מלכים משתמשים בכתר אחד יע"ש. והשתא ניחא מה שאמרה אי אפשר לב' להשתמש בכתר אחד, כי לא רצתה שיהיו אורותיה נמשכים לה על ידי בעלה, ותצטרך היא אליו, אלא רצונה שיהיו מוחין לה נמשכים לה מאבא ואימא לה לבדה ולעצמה, שלא על ידי ז"א בעלה, ובזה לא תצטרך שיהא הכתר שלה והכלי והאור שבתוכו מת"ת דז"א, וגם מסוף נה"י דאימא המתפשטים אחורי ז"א, ולא יהיו ב' מלכים משתמשים בכתר אחד. באופן כי מה שאמרה אי אפשר, הוא על הכתר ההוא הנעשה לה בהיותם אב"א, אלא שממילא הוא שגם באורות דפנים לא תצטרך אליו, וכל דכן הוא, אם באורות דאחור איצ אליו, באורות דפנים צ"ל. ועל זה באתה תשובתו אליה, לכי ומעטי את עצמך, כיון שלא רצתה באורות הבאות לה על ידי ז"א בעלה, גם הם נסתלקו, ונתמעטה היא עד ביאתה בסוד נקודה כמות שהיתה בתחילה, וטעם ירידתה בבריאה, כי אע"פ שנתמעטה בסוד נקודה, היתה יכולה להשאר באצילות, ובפרט למ"ש רז"ל שם בשער תיקון הנוקבא ז"ל, ואמנם יש בה ב' בחינות, והם אחור ופנים כו', ובחי' עשירית של האחור היא לבדה בה תמיד לעולם עומדת בחזה שלו באחוריים כו', ואח"כ בפנים יש בה נקודה אחרת לבד מבחינת פנים ויושבת בסוד תפילין דיד לעולם עמו, ואינה זזה משם לעולם יע"ש. וא"כ היתה יכולה לשאר באצילות, אע"פ שנתמעטה בסוד נקודה, ולא כן היה, כי נטרדה וירדה בבריאה, כמ"ש רז"ל בשער כסא הכבוד פ"ב וכ"מ, שהוא סוד מ"ש רז"ל כל מי שרודף אחר השררה, לא די שאינו משיגה, אלא גם מה שבידו נאבד ממנו, כי כן אירע ללבנה אי אפשר כו', ורדפה אחר השררה, מה שהיה בידה שהיתה יכולה להיות באצילות נאבד ממנה, כי נטרדה, ואחוריים שלה נפלו בבריאה, כיון שרצונה לשלוט, נתנו

ב' המלכים בכתר אחד, שהוא מה שקטרגה הלבנה כנודע כו', ואיכא למידק, אם תכלית הגידול שלה הוא זה, שהיא תהיה שוה אליו פב"פ, ויהיה ת"ת דאימא קדישא כתר על שניהם, ואז יהיו ב' מלכים משתמשים בכתר א' אי"כ מה זאת אומרת א"א לב' מלכים כו', ועדיין היא בבחי' אב"א, ולא הגיע לבחינת פב"פ אפילו במדרגה הראשונה התחתונה בד' בחינות דחשיב רז"ל דבחי' פב"פ, ואיך תקטרג אפילו על המדרגה היותר עליונה שבארבעתם, באומרה א"א לב' מלכים ועדיין לידי מדרגה זו לא באתה מעולם, כמ"ש רז"ל לקמן. לכן אומר אני, כי טעם קטרוגה היתה, בראותה כי כל אורותיה אינם באים אליה אלא ע"י ז"א, כמ"ש רז"ל בכ"מ, כי ברא ירית ולא ברתא, ומניה מתזן ברתא, ומהיותה מסוד נקודה עד שנגדלת בסוד פרצוף מן החזה ולמטה, הכל הוא ע"י אורות הבאים לה על ידו כמ"ש רז"ל. ואפילו בשעת הנסירה שלוקחת המוחין שלה ע"י אימא, כמ"ש רז"ל בכ"מ, ומהם בשער הירח פ"ג, מ"מ אינם מוחין חדשים שבאים לה, לה לצורכה, אלא מוחין דז"א עצמם. שנסתלקו ועמדו חכמה וחסד בסוד מקיפין על גבי רישא דז"א. ובינה וגבורה נכנס בה, על ידי נה"י דאימא לתקנה ולנסרה, וכן בבחי' אורות דפנים, כל אורותיה באים לה על ידי זעיר אנפין, כמ"ש רז"ל בכ"מ, ומהם בשער תיקון הנוקבא פ"ב אות ח', ועיין בפ"ט בשער מוחין דז"א. באופן שאין לה מציאות לקחת שום אור, אלא על ידי בעלה דוקא, ובפרט הכתר שלה, גוף כלי הכתר שהוא כשיעור ב' שלישי הת"ת דז"א גופו ועצמותו, הוא נעשה מחצי שלישי גוף הת"ת דז"א, כמ"ש רז"ל בשער הירח פ"ב, וגם האור שבתוכו, שורשו שלישי תחתון דאור החסד שבת"ת שנכפל, ונתן חצי שלישי לכתר שלה, וחציו עלה לכתר דז"א, והוא סוד ב' מלכים שהם משתמשים בכתר אחד כמ"ש רז"ל שם, וכן כתב בשער דרושי הצלם דרוש ששי ז"ל ובמ"ש כי מפ"ת דחסד דת"ת נכפל לבי"ש ושליש א' עלה לכתר דזעיר אנפין ושליש א' לכתר הנוק' תבין כו' וז"ס ב' מלכים משתמשים בכתר א' שוה לשניהם בבחי'

אושיט פסיעה לבר כנודע, אלא שאח"כ גם משם נטרדה וירדה בבדיאה, כאמור לה הוי ראש לשועלים.

(שייך לדרך קפ"ו באמצע ד"ה אח"כ) ואז יש בה הה' אורות של הה"ס ראשונות של ז"א, שהם בחי' חמשה ימים הראשונים דבראשית, כולם האירו ביום ה' כו', וא"ת ששת ימי בראשית אינם אלא ו"ק דז"א, וכח"ב דזעיר אנפין אינם בכלל ששת הימים האלו כנודע, וי"ל, שלעולם ששת הימים הם ו"ק דז"א, אלא שגם נעשית בחינה זאת שבכל יום מאיר אחד מה"ס הראשונות שלו בתנה"י שלו, וא"ת, והלא ביום ה' כבד קטרגה הלבנה ומדברי רז"ל מתבאר שלא חזרה עד יום הששי, ואם כן חו"ג שהם כנגד יום ד' ויום חמישי לא האירו עדיין, וי"ל שאע"פ שהלבנה נטרדה על ידי קטרוגה, לא מפני כן מנעו החו"ג דז"א להאיר בתנה"י דז"א, אלא היו מאירים כל א' וא' ביומו, ובתנה"י דז"א, וכששבתה היא שחזרה ביום ה', לקחה תנה"י דז"א והארת הה"ס ראשונות, אמנם דבר הקשה הוא, מ"ש רז"ל כי ביום ה', קודם שהיא קטרגה, כבר היו מאירים בה הה"ס ראשונות, ובג' ימים היאך האירו כל הה', וי"ל, כי כיון שהאירו כח"ב, ממילא נחשב כאילו האירו גם החו"ג, כי כנגד אורות כח"ב, אורות חו"ג מי חשיבי כולי האי, והוי יודע, כי סוד הארת ה' ראשונות דז"א בתנה"י דז"א, הוא הסוד שכתב רז"ל בשער פרצופי זר"ן דרוש ה', כי פרצוף נה"י דז"א, יש לו נוקבא שוה אליו בבחי' אב"א, וכן פרצוף חג"ת דז"א, וכן פרצוף חב"ד דז"א, כל א' יש לו נוקבא שוה אליו ממש, וגדלות הנוקבא הוא התלבשות פרצופי הנוקבא זה בתוך זה, ומתלבש נוקבא דחג"ת, תוך נוקבא דנה"י, ונוקבא דחב"ד, תוך נוקבא דחג"ת, וזהו גדלות הנוקבא יע"ש, והוא עצמו הארת הה"ס ראשונות בתנה"י דז"א, שהוא התלבשות הנוקבות הראשונות בנוקבא דנה"י, והוא מ"ש רז"ל לעיל פ"א שעי' קבלת הנוקבא היושבת בתנה"י, אור הה"ס הראשונות, נגדלה ככל קומת האחוד דז"א, אלא שנוקבא דפרצוף כתר אינה אלא בפנים, וזהו האמת לא תזוז מינה, ורו"ק.

לה ונעשית ראש לשועלים, כי נעשית עתיק דבריאה כמ"ש רז"ל שם, ומ"ש הקב"ה הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח, יען שמן הראוי היה להיות מוחל על עלבנו, והוא לא כן עשה אלא מיעט אותה כאמור, ומה נמלצו מ"ש הגמרא, הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים, עליהם הכתוב אומר, ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, ומוקי לה בגמרא לא צדיכה דאי איתפייסו ליה מתפייס, יעויין שם, כי כן השמש העליון לא (לפי הנראה חסד כאן איזה תיבות) בחינם מזל אלא דא יתפייס עמה אחד כך, כמו שכתב רבינו ז"ל, שחזרה כבתחילה להיות עמו אב"א, במדרגה שהיתה קודם הקטרוג, הרי שנתפייס פיוס גמור, וא"ת, ומה היתה כונתה, והלא לא לחנם עלה ברצון המאציל העליון ישתבח שמו לעד שבראם כך מתחילה איש באחיהו ידובקו אב"א, אלא טעמא רבה איכא, כמ"ש רז"ל בכ"מ, ומהם בפ"א דשער תיקון הנוקבא ז"ל, והנה סיבת היות רחל אב"א עם ז"א, הטעם הוא כמו שהודעת'ך, כי אין החיצונים יכולים להתאחו כלל עם הקדושה בבחינות פנים, אפילו בפנים של הנוקבא כו', ולכן הונחו זר"ן אב"א מדובקים יחד, א' בא' יגשו, ורוח חיצונים לא יעבור ביניהם, ולא יעבור זר בתוכם יע"ש, ואם כן ח"ו הלבנה שלא היתה רצונה להיות דבוקה עמו, ח"ו היתה רוצה ליתן יניקה לקליפות, אלא רצונה, שמעיקרא ומשעה ראשונה, ימשכו מוחין שלימים לשניהם, כמו שהוא אחר נסירה, ודבר זה לא אפשר להיות, אלא על ידי תפילתם ומעשיהם של ישראל ביניהם של זר"ן למטה כנודע, או אם היה אדה"ר מתקן העולמות, שאז היה הדבר הגדול אשר עדיין לא היה לעולמים.

(שייך לדרך קפ"ו ד"ה וזהו באמצע) והיא נשארה נקודה מעוטה, וירדה תחת אחורי היסוד כו', וא"ת והא כתב רז"ל שנטרדה וירדה בבדיאה, י"ל דאין הכי נמי, אלא שבתחילה כשנתמעטה בסוד נקודה, ירדה אחורי היסוד, כי שם הוא בחינתה הראשונה בהיותה בסוד העיבור, בהיותה בסוד נקודה בתחילה, בסוד

(שייך לרף קפ"ו אמצע ד"ה והנה כאשר) והרי היא אז בתכלית המיעוט האחרון שבכולם, ואז הוא לידת קן והבל, ע"י זוג זו"ן כו', וא"ת אם היא בתכלית של המיעוט האחרון שאפשר להיות בז"א לא ידענו מה היה לו. כי לפי מ"ש רז"ל בשער המלכים טעם כעיקר, שמתחילה בעת צאת המלכים לא יצא ז"א אלא בבחי' ו"ק, והמלכות בסוד נקודה, ויצטרכו לבא בסוד תוספת ג"ר דז"א וט"ר דנוקבא, כדי שיסתלקו בעת הפגם יע"ש. אם כן בפגם חטא אדה"ר, מה שפגם בנוקבא כתבו רז"ל כאן בפירוש, שלא די ההסתלקות, אלא שגם בעונותינו ט"ר שלה נפלו בקליפות, אבל בז"א אם נסתלקו ג"ר שלו הבאים בסוד תוספת או לא, ובפרקין לא כתבו, ואיני זוכר כעת שכתב כן בשום מקום. ועיין בשער דרושי הקלימה פ"ב, ואין בידי כעת לא ספר מאמרי רשב"י, ולא לקוטי תורה (מה) הסברה הנותנת כי נסתלקו גם ג"ר דז"א וחזר גם ז"א להיות בבחי' יניקה בעל ו"ק, ובוזה ניהא מ"ש רז"ל, שבאותה שעה שהיו בתכלית המיעוט דנוקבא, היה לידת קין והבל ע"י זוג דזו"ן. ולכאורה הוא פלאי, כי איך היה זוג באותה שעה, והלא כדי להוליד סוד נשמת אדה"ר, שכבר היו זו"ן גדולים כל צורכם במוחין דאימא, והיו בבחינת אבי"א, ולא היו יכולים להזדווג עד שאבא ואימא נסרו את הנוק', והעלו אותם למעלה בחיק אביהם, סוד חופתם, ושם חזרו פב"פ, ושם נזדווגו יע"ש. ובלאו הכי לא היה מציאות להוליד נשמת אדה"ר, ואם כן בהיותם בתכלית המיעוט, איך נזדווגו כדי להוליד נשמת קין והבל. אמנם במ"ש רז"ל בשער החשמל פ"ב ז"ל, ובלילה אפילו אותו רשימו שהוא נפש דנפש דגדלות מסתלק, ונשאר בבחינת היניקה עם הבל דגרמי, ואז יונקים החיצונים, ואז אינם צריכים להיות אבי"א, כי אין בפנימיותם אור גדול שינקו החיצונים, ולכן אין חשש אם ינקו החיצונים מאחוריים, אם לא להיות בתוכם מוחין הראשונים דגדלות, ואז צריכים לחזור אבי"א יע"ש. הרי כי אינם צריכים זו"ן להיות אבי"א, אלא להיות בתוכם מוחין רגרות דאימא, כי כל זמן שלא נמשכו מוחין דגדלות דאבא, אינם

יכולים לחזור פב"פ, כמ"ש רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"א, ובשלהי שער העקודים, ויש בתוכם מוחין דאימא, שהם אורות גדולים, וכדי שלא ינקו החיצונים מאורות ההם, צריכים לחזור אבי"א, אבל כשהם בתכלית המיעוט, נפרדים הם איש מאת אחיו, כמו בכל לילה, ואין חשש ליניקת החיצונים מהם, הילכך לצורך זוג כדי להוליד נשמת אדה"ר, שכבר היה בהם גדלות דאימא, מוכרחים הם להיותם אבי"א, ולא היה מציאות זוג, אם לא בעלייתם למעלה בחיק אביהם, ובהולדת קין והבל שכבר היו בתכלית של המיעוט, אינם צריכים הם להיות בבחי' אבי"א, ומורדים איש מעל אחיו, ויכולים הם להזדווג שם למטה בכל מקום שהם. ובוזה תבין סוד גדול, מאמר רבותינו ז"ל, בפסוק כל מכבדיה הזילוח כי ראו ערותה, בשעה שנכנסו גוים להיכל, מצאו כרובים מעורים זה בזה כו', ורבים תמהו איך באותה שעה היו עומדים פב"פ, אלא הוא הדבר אשר דיברנו, כיון שאותה שעה היו זו"ן בתכלית המיעוט כמ"ש רז"ל בשער מוחין דקטנות פ"א יע"ש, היו עומדין פב"פ. וא"ת והלא אין זוג אלא על ידי מוחין, כי לכן קטן אין ביאתו ביאה, הואיל ואין לו מוחין, ובן ט' שנים ויום א' דק"ל ביאתו ביאה, הואיל וכבר נתפשטו בו מוחין דאימא, כמ"ש רז"ל בשער דרושי הצלם, ואם כן כיון שהם בתכלית המיעוט, איך הולידו נשמות קין והבל ומוחין אין בהם. וי"ל, כי כאשר מסתלקין המוחין, אותם החו"ג שהיו מתפשטים בתוכם, בהיות המוחין בתוכם, אינו מסתלק, ונשאר בהם, כמ"ש בעניותין לעיל, והוכחנו כן ממ"ש רז"ל בפ"ג משער האונאה יע"ש, ואם כן מאותם החו"ג שהיו מתפשטים בתוכם שלא נסתלקו, מהם הולידו נשמות בקין והבל. וכן כתב רז"ל בפירוש בשער אנ"ך פ"ו, ובשער מוחין דז"א פ"י, ואין בידי ספר לקוטי תורה, ובוזה תבין סוד כמוס האמור כמה פעמים בדברי הזוהר, וגם בדברי רז"ל בשער הגילגולים, על כמה חכמים וצדיקים, בין מדורות הראשונים, בין מדורות אחרונים, או אתי מסטרא דקין, או אתי מסטרא דהבל, ומה הלשון מסטרא כו', היכן מצינו סטרא לזה

וכן היה בעת קטרוג הלבנה, ובעת חטא ופגם אדה"ר, כמ"ש רז"ל, ובדורות הללו היה הדבר בהפך, שהיו התחתונים מסתלקים, וג"ד נשארים. ועוד שההסתלקות הזוה הוא דבר חדש, שלא כסדר הסתלקות שהיה בעת קטרוג הלבנה, הוא שחזרו ספירות שלה למקום שבאו משם, נכללו בו"א. ובעת חטא אדה"ר בעונותינו, נסתלקו ונפלו לקליפה, לא כן השתא כי נכללו תחתונים בעליונים מינה ובה. ואפשר לחלק ולומר, כי ענין הסלוק שמסתלקים והם נופלים בקליפות, הוא אחר מתן תורה, וקודם שחטא אדה"ר שדינם כדן ישראל. לא כן בדורות הללו בני נח, כיון שלא קבלו התורה, אע"פ שפוגמים, אין הפגם שלהם כ"כ הילכך היה השינוי הזה.

(שייך לרף קפ"ח ד"ה וזה נמשך באמצע)
עד שבא משה, ואז נתפשט גם המלכות שבה כו', וקשה, דהא אמר לעיל בפ"א, שאפילו כשחזרת המלכות פב"פ במדרגה השישית, צריך להיות המלכות שלה כלול ביסוד, כיון שאינה עולה כל עשר ספירות שלו, כי כתר גדול מכתרה, ומלכות שלה אין לה בת זוג כנגדה, וצריך להעלות להתכלל ביסוד, ונמצא שלעולם צריכה להיות כך, כיון שמדרגה ה' לא באתה מעולם אליה, כמ"ש רז"ל. ושאר זה השער יש בה דברים קשים ולא הבינותי.

(שייך לרף קצ"ה ד"ה וטעם) והטעם שינוי זה היה, לפי שהנה נודע שפני אבא ופני אימא ופני זעיר אנפין בהיותם מתלבשין את אריך אנפין כנודע, הנה כולם פניהם הם עומדין סדר עמודת פני אריך אנפין, כדי לקבל הארת פני אריך אנפין הכפוף קומתו ומאיר בפניהם ומסתכל בפניהם כו'. דע, כי זה הוא אחד מן העניינים, שאין דעת אנושי סובלם, ועלה נאמר אין לך עסק בנסתרות, ולא כל מוחא סבל דא, עד יערה עלינו רוח ממרום, כי הוא יאיר עינינו. כי יש לתמוה ברבריו, היאך פני כולם מביטים ומאירים ומסתכלים זה בזה, הנה אם א"א שהוא הכולל כל עולם האצילות מקצה העליון עד קצה התחתון, פניו

וטרדא לזה. ואת מצינו ג' אבותינו הקדושים, שהיו בסוד הג"ת כנודע, וטפי היה להם לומר מסטרא דאברהם, שהוא צד החסד, או מסטרא דיצחק, שהוא צד הגבורות. ולמה יחסו השני סטרין לקין והבל. אמנם עיקר הוא הדבר האמור, כי קין והבל יצאו מחסד וגבורה המתפשטים בגופיהו דזו"ן עצמם, שהם חלקם ונחלתם, שלקחו לצורך בנין וגדלות פרצופים, וגם המלכות אפילו זה לא היה לה, כדי שתוכל להעלות מ"ן, אם לא שלקחה הגבורות מלאה. וכבר נודע מ"ש רז"ל בכמה מקומות בשער הנסידה פ"ב יע"ש היטב, ובשער מוחין דו"א פ"ט, ובשער מ"ד ומ"ן פ"א ופי"ב, כי החו"ג הראשונים שניתנו בזו"ן לצורך בנין פרצופם, הם שורש לכל החו"ג הבאים אחריהם כדי להוליד נשמות בני אדם וכל הבאים אחריהם נוטלים בחי' לבוש מאותם החו"ג הראשונים, וכן העולם נוהג ע"ס כל הדורות. וזהו אמרם מסטרא דקין אתי, או מסטרא דהבל, ר"ל או לבוש נשמתו לקחו מן הגבורות דקין, או מן החסדים דהבל, ודוק.

(שייך לרף קפ"ז ד"ה ואח"כ כשבא) ואח"כ כשבא יום השבת הראשון, חזרה הנוק' להתקן בכל הו' בחינות כו', שמעתי מקטים, כי בספר הכונות בכל הדרושים מתבאר, שמסיבת חטא אדה"ר נתעכב הזווג, עד יום שמחת תורה, וגם כל עשרה ימי תשובה נעשית הנסידה באופן שלא חזרה עמו פב"פ, עד מוצאי י"ה"כ, ולע"ד נראה שכאן רז"ל לא דייק כולי האי, כי לא בא לאשמועינן כאן אלא בחי' המדרגות, ובשבת הראשון דקאמר היינו שבת הראשון הראוי לזווג, כי כן יום שית דאותה שנה יום שבת היתה.

(שייך לרף קפ"ז ד"ה וכן) וכן עשו כל הו' דורות עד שהעלוה למעלה מזו רקיעים התחתונים שבה, ואז נכללים כל הז"ת שבה בג"ר, ואותם ג"ר כו', וא"ת לפי מ"ש רז"ל בשער המלכים טעם לשבח למה יצאתה המלכות בסוד נקודה לבר, וכל ט"ר יבואו לה בסוד תוספת, כדי שיסתלקו בעת פגם התחתונים,

למזרח, על כרחין בא יבא ימינו לצד דרום, ושמאלו לצד צפון, וכבר נודע שאבא ואימא וישסות מלבישין לא"א מן הגרון עד הטיבור, הזכרים אבא ויש"ס בימינו, ואימא ותבונה משמאלו, ומלבישין אותו מכל סביביו פנים ואחור, כמ"ש רז"ל בשער או"א פ"ב ז"ל, ואלו ד' פרצופים הנזכר, הם מלבישים את ארץ אנפין, זה מימין, וזה משמאל, ומלבישין אותו מכל צדדיו, ובכל סביבותיו, ימין ושמאל אחור ופנים יע"ש, ואיכ אבא ויש"ס המלבישין ימינו, נמצאו אחוריהם לדרום ופניהם לצד צפון, ואימא ותבונה המלבשות שמאלו, נמצאות אחוריהם לצפון, ופניהם לדרום. כנודע שאו"א וישסות לעולם הם פב"פ זווגיהו תדיר ולא פסיק והרי הם עתה א"א פניו למזרח, ואבא ויש"ס פניהם לצפון, ואימא ותבונה פניהם לדרום, לפי סדר עמידת והלבשת הפרצופים לפי מ"ש רז"ל, וא"כ איך יהיו פני כולם כסדר עמידת פני א"א, אם לא נהפכת פנים מהפנים פניהם לבד פני א"א. וקרוב לזה יש להקשות למ"ש רז"ל בשער אי"א פי"ג, דע כי כאשר או"א או זו"ן מסתכלין במצח של א"א, אז הזווגים שלהם הם שלימים כו', וק', והיאך או"א יכולין להסתכל אפילו בפנים של א"א, והלא דיקנא קדישא עליהו כמ"ש רז"ל בשער הולדת או"א וז"א פ"ו ז"ל, ואמנם סוד השפעה זו, כי כבר ידעת כי הוא סוד דיקנא דקדישא אינה מתלבשת כלל, כי ארכה מן הגרון עד הטיבור דליבא כו', נמצא כיון ששיעור קומתה או"א הם מן הגרון עד הטיבורא דליבא דא"א, ודיקנא דא"א נמשכה עד הטיבור דילה, א"כ נמצא דהאי דיקנא חפיא על או"א, כי אינו מתלבש בהם כנ"ל, ונמצא חופף עליהם, ואינן איתכללו ביה יע"ש, וכיון שכן היאך יכולין או"א להסתכל אפילו בפנים דא"א, וכי"ש במצחא קדישא, והא דיקנא קדישא חפיא עליהו וכן קשה נמי בנתינת מוחין דאו"א לז"א, כי הנה ז"א בודאי פניו כלפי פני א"א, שהרי הוא מסתכל פני א"א כמ"ש רז"ל שם, ועוד כי ת"ת דא"א נעשה כתר שלו, ונצח דא"א בחח"ן שלו, והוד דא"א בבג"ה שלו, כמ"ש רז"ל בפ"א משער ז"א, ואיכ או"א ויש"ס

שאחוריהם לדרום, ופניהם לצפון, ואימא ותבונה, שפניהם לדרום, ואחוריהם לצפון, כנודע, היאך יתלבשו נה"י דאבא ויש"ס, ונה"י דאימא ותבונה, בסוד מוחין תוך ז"א, מאחר שז"א פניו למזרח, כמו פני א"א. ואם נאמר שנה"י שלהם שאני, כי כיון שמתלבש בז"א, ונעשה עצם מעצמו ובשר מבשרו, מתהפך ומתלבש בו מה נאמר לנה"י החדשים דאימא, המתלבשים באימא, וחוזרים ומקיפים אחורי רישא דז"א עד החוה, כמ"ש רז"ל, ומה גם בלמ"ד מ"ם דצלם, בין בצלם דאבא, בין בצלם דאימא, המקיפים ומאירים ברישא דז"א כנודע, והם מ' דצלם כנגד חב"ד דאו"א, ול' דצלם כנגד תג"ת, כמ"ש רז"ל בשער דרושי הצלם, כי על כן על כרחין להודות להלל לשבח לפאר לדעת להבין ולהורות, כי אין הדברים העליונים מתיישבים לדעתנו הקל חרפת אנוש, וכל דברי רבינו הגדול זיע"א, אינם אלא לשכך את האזן, כיון שתורתנו הקדושה נתנה רשות, מקרא מלא דיבר, הנה יד ה' הויה במקנך וגו', הנה עין ה' אל יריאיו וכדומה כל התורה מלאה, ואנו ליה עינינו צופיות, עד יערה עלינו רוח ממרום, ואל יפן שאין אנו ראויים לכך, כיר"א.

(שייך לדף קצ"ו ד"ה ועוד) ועוד טעם אחר כו', והוא מפני שעיקר מקומה ויניקתה היא במלכות דתבונה, המתלבשת גם היא בתוך ז"א כו'. ואית, אם מפני כך לא היה לה להעלות לדעת כי אם אחורי הת"ת, שהרי המלכות דתבונה היא עטרת היסוד שלה כנודע, ועטרת היסוד דתבונה היא בת"ת של ז"א, כמ"ש רז"ל בשער דרושי הצלם דרוש ב' ז"ל, ועטרת היסוד בקו אמצעי ת"ת דז"א. ועוד לו שם במי"ב, ועטרת יסוד נכנס תוך הת"ת של ז"א יע"ש, ובדרוש ג' ז"ל, והנה עטרה זו אינה ספירה שלימה, כי אחר גדלות זעיר אנפין לגמרי, תהיה מקומה בג' העליון של ת"ת שבז"א יע"ש, ואיכ היאך עלתה לאה זה עד הדעת.

(שייך לדף קצ"ו באמצע ד"ה והטעם) ועוד כי איננה כרחל נוקבא דז"א העיקרית כו'. לא ידעתי למה לא נתן טעם לשבת, כי לאה מכוסת:

וא"כ גם אורות יוצאים בלבושיהם ונכנסים בלבושיהם ג"כ.

(שייך לרף קצ"ט ד"ה ודע) ודע כי כמו שנחלקים בז"א הה"ח והה"ג, כך מתחלקים ביעקב, כי הה"ח שבדעת שלו עצמו כו', הנה בז"א עצמו זאת מצינו, כי השני חסדים עליונים שחוג"ג וג' עליון הת"ת מכוסים ואינם נגלים בו, כי עטרת היסוד דאימא מגיע עד ג' עליון דת"ת שלו, וכן בנוקבא רחל בכל חגית שלה הגבורות סתומים תוך היסוד דז"א, המתפלל (צ"ל המתפשט) והולך עד סיום הת"ת שלה, וכאן ביעקב לא ידענא מאי הוי עלה, אם אורות נה"י דז"א הנתנים אליו, יוצאים לבושים בלבושיהם, א"כ לפי מ"ש רז"ל, ואח"כ עטרת של היסוד דז"א היא כנגד יסוד עצמו של יעקב, אם כן אינם מתגלים הה"ח דיעקב כלל, כי אם בתוך היסוד שלו.

ואם נאמר שאינם יוצאים החוג"ג מלבושים אין לך דוחק גדול מזה, שאפילו בועיר אנפין החוג"ג דאימא הנתנים אליו בלבושיהם הם יוצאים, כמ"ש רז"ל בדרוש החוג"ג, ובשער הארות זו"ן פ"ח, והאמת כי חוג"ג אלו דיעקב אינם יוצאים מפי היסוד דאבא, כמו שיוצאים חוג"ג דז"א מפי היסוד דאימא, אלא על ידי שבוקעים היסוד דאבא הם יוצאים, כמ"ש רז"ל שם פ"א, וא"כ אפשר יוצאים בלא לבושין, ועוד אחרת, כי בז"א חסדי נו"ה שלו וב' שלישי הת"ת, חוזרים ועולים מלמטה למעלה עד הכתר שלו כדי לגדלו, וכן בנוקבא ב' גבורות נו"ה שלו עולים עד הכתר שלה, וכאן ביעקב רז"ל סתם וחתם הדברים.

(שייך לרף קצ"ט ד"ה ונבאר) כבר ביארנו, כי יעקב הוא מכל י"ס דאחוריים דאבא, אבל לאה אינה אלא מן המלכות בלבד וכו', אף כי אלו האחוריים שנתקן בהם פרוץ יעקב, הם אחוריים דישי"ס, מ"מ קשה, שבשער שבירת הכלים פ"ב כתב רז"ל וז"ל, ולכן האחוריים דאבא ואימא לוקחם ז"א, ואחוריים דיסוד"ת לוקחם המלכות, ומתלבש הארות שלה בהם דוגמת המוחין דז"א, יע"ש שכתב שאלו הבחי' נשארו בהם תמיד, עד שיכלו

היא, כמ"ש בשער דרושי הצלם דרוש ה' ז"ל, ונמצאת לאה מכוסת מן החיצונים, ע"י ההוא חורתא דנה"י החדשים החיצונים, והוה הטעם שנקרא לאה עלמא דאיתכסייא, והבן זה יע"ש, ולא עוד אלא שכתב כי הקליפה צורך גבוה הוא כו'.

(שייך לרף קצ"ח ד"ה והנה) והנה מן החו"ב האלו אשר בדעת דמצד אבא עלו ג"כ כו', לא ידעתי איך שייך לומר עלו, כי הנה לעיל בפרקין כתב רז"ל ז"ל, אשר בתוך בית קיבול זה נכנסים ומתקבצים אותם ד' בחי' הדעת הנזכר, ונעשים שם בסוד מוחין תוך הכתר כו', א"כ כיון שמן זה הדעת נעשה שורשי המוחין שבכתר, א"כ צ"ל ירדו כי ירדו אח"כ, וח"ב שבדעת נצטרף עם חו"ב הפרקין עילאין דנוקבא ונעשו חו"ב דיעקב.

(שייך לרף קצ"ט באמצע ד"ה והנה כל) ואח"כ העטרה של יסוד דז"א, היא כנגד יסוד עצמו דיעקב כו'. הנה נודע כי יעקב ורחל מלבשין את ז"א בשוה, ואין הפרש ביניהם, כי ת"ת דז"א כתר שלהם, ונצח דז"א חח"ן שלהם, והוד דז"א בג"ה שלהם, כמ"ש רז"ל בפרקין, ובשער תיקון הנוקבא פ"ו בענין רחל יע"ש, א"כ איך יהיה הפרש גדול בקו האמצעי, שבענין רחל כתב רז"ל שם בפ"ה, שיסוד דז"א מסתיים בסיום הת"ת דנוקבא, והוא הטעם שאינם מתגדלות בנוקבא אלא שני גבורות דנוק' יע"ש באורך, וא"כ איך ביעקב, נכנס עטרת היסוד דז"א ביסוד דיעקב וגם מבחוץ כנגד לא יבא, כי צריך הוא להסתיים כנגד הת"ת דיעקב, כמו שמסתיים בת"ת דרחל. ודע כי אורות האלו היוצאים מנה"י דז"א ליעקב, בודאי נראה שיוצאים מלבושים בכלים נה"י דאבא, ובכלים נה"י דז"א, אע"פ שלא פורש בדברי רז"ל, מ"מ באורות חגית דז"א היוצאים ליעקב, כתב רז"ל לעיל ז"ל, כי אין זה תימא, לפי שהנה אור החו"ב הנזכר יוצא מלובש בתוך כמה לבושים, שהם כלים דנ"ה דאבא, אשר מלבושים תוך נה"י דאימא, וגם הם מלבושים תוך ב' זרועות דז"א יע"ש,

הארות שלוקח מד' ספירות דנהיים דאימא, וגם המלכות שהיא רחל, לוקחת הארות מתנהי דאימא, נמצא שד' ספירות שיש לזו יש לזו, אלא נוסף עליה רחל, שהיא מעשר ספירות גמורות ממיה ומבין, מה שאין לאה כן.

(שייך לרף רייד בראש הרף) ואינם ב' בחינות נפרדות זו מזו, כי הנה הם שניהם מתחברים ונעשים גוף אחד שבה, במקום ב' פרקים אמצעיים כו', ואינם נפרדין רק בסופן כו'. תימא, כי פרקין אמצעיים דנוה דזעיר אנפין הם בחו"ג דנוקבא, כמ"ש רז"ל גם בפרקין, ולא איתמר שהם מחוברין רק פרקין עילאין כנגד חב"ד דנוקבא.

(שייך לרף דט"ו באמצע ד"ה וז"ס) ואמחה את שמם היא רחל, שם שלהם, כי היא אמם והם בניה כו'. תימא, כי הלא כל דה"מ לא היו בני רחל, כמ"ש רז"ל בשער הארות וז"ן פ"א ז"ל, אמנם הענין הוא, שזו"ן היו אב"א בהיותם במדבר, ולא היה בהם זוג כו', אמנם הזוג היה נעשה אז כו', וכל הנשמות של דה"מ היו נמשכות מזו הזוג, ולכן נקרא על שמם יע"ש. וקרוב אני לומר, שמזמן אדה"ר עד שנכנסו ישראל לארץ, כל הזוגין היו על ידי יעקב עם דה"מ, כי הנה בחי' זו דדה"מ בעת תיקון פרצוף יעקב נתקן, כנראה מדרושי רז"ל, ופרצוף יעקב ודאי שנתקן בעת תיקון עולם האצילות, כשנתקן ז"א במוחין דאבא, כנודע כי מהארת מוחין דאבא נתקן יעקב, ולא מצינו ביעקב זה, ובלאה הנתקנת מאחוריים דאימא, בחי' עיבור דיניקה.

(שייך לרף רכ"א באמצע ד"ה והנה כל המ"ן) והטעם הוא, כדי שיהא שכר בעולם, הבחירה ורצון ושכר ועונש, וזה היתה כונתו יתב' לברוא המלכים האלו, ולהמיתם והבן זה כו'. והרבה מזה האריך רז"ל בשער המלכים, ועלה פירש מאמר ההוא, בעשרה מאמדות נברא העולם כו', כדי ליתן שכר לצדיקים שמקיימים את העולם שנברא

כל הברדין לצאת עד לעת"ל, ואיך הוא אומר שכל העשר ספירות דאחוריים דאבא נתקנו. ועוד כי בעת השבירה היו שם ד' אחוריים שנפלו: דאבא ואימא עילאין, ודישט"ת, וכאן בתיקון לא מצינו שנתקן אלא יעקב ולאה מן המלכות, וגם הטעם שנתן למה נתקנו כל אחוריים דאימא, מפני שאלו הם דינים גמורים, שהם אחוריים היותר חיצונים כו', לפי"ז לא היה לה להתקן המלכות שהיא אחרונה שבכולם, ודין קשה יותר מכולם, אדרבא היה לו להתקן הראשונות שלה, שהם יותר מתוקים.

(שייך לרף קצ"ט באמצע ד"ה והנה הוא) ומקום עמידתה היא בדעת שלה דו"א, ואז זו המלכות דאימא היה בפנימיות תוך ז"א בדעת שלו כו'. תימא, מ"ל דאימא אינה עומדת אלא בת"ת דו"א, כמ"ש בעניותן לעיל, וכמ"ש רז"ל בשער פרצופי זו"ן פ"ג ז"ל הנה היסוד עצמו דאימא הוא מתלבש למעלה בדעת דו"א בראשו, אבל דבחינה השנית הנקרא עטרה, מתפשטת יותר למטה, ומתלבשת תוך ג' עליון של ת"ת של ז"א יע"ש. וא"כ לאה זו לא היתה לה לעמוד אלא בת"ת, הן אמת שלפעמים שאימא זקופה ויבא עטרת היסוד שלה בדעת ז"א כמ"ש רז"ל בשער האונאה פ"ג.

(שייך לרף ר' באמצע ד"ה והנה נתבאר) אבל רחל נוקבא דו"א, אע"פ שגם הוא כו', עכ"ז יש לה י"ס, אבל לאה אין בה רק ד"ס האלו בלבד, וזכור זה עכ"ל. דברי רז"ל צריכים ביאור, כי מה הפרש יש בין לאה לרחל, זה תחילה סוד נקודה, ואח"כ נבנית פרצוף שלימה. וזה תחילתה סוד נקודה, ואחר כך נבנית פרצוף שלימה. וכל אחד נעשית בת עשר ספירות גמורות. ואפשר שהכוונה לומר, שרחל נבנית ונעשית בת עשר ספירות דמ"ה וע"ס דב"ן כנודע, כי באים לה הכל בסוד תוספת, כמ"ש רז"ל בכ"מ, ומהם בפ"ה משער חו"פ. לא כן לאה, שאין לה שום חלק במ"ה כלל, וגם מבין שורשה אינם אלא

בעשרה מאמרות, ולהתפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם יע"ש. אלא שקשה לכל זה הדרוש, מ"ש רז"ל שער רחל ולאח פ"ו ז"ל, והנה כשאירע עון העגל ופגמו ברחל והתחתונה ג"כ שנסתלקו אורותיה, רצה המאציל העליון לעשות בנין חדש בעולם, כדי שלא יהיה כח בתחתונים ע"י מעשיהם לנתוך ולהרוס במלכות התחתונה רחל, וחשב למחות בנין רחל, וכל בנין המלכות תהיה בלאה, שהיא עליונה, ותהיה בנינה ב"י"ס ממש בסוד אר"א, ויחזור בה פכ"פ עם הז"א, ובכן לא ישלטו עונות התחתונים עד המקום ההוא, אחר שלא נבנה ע"י הזכר כו' יע"ש כל הדרוש ההוא. וקשה, שאם היה מוציא מחשבתו לפועל, למחות את רחל, כמו שאמר ואמחה את שמים, והיה בונה את לאה, ושוב לא היה הדבר תלוי ביד בני אדם, לא לבנות ולא לנתוך ולהרוס, אם כן איך היה אחר כך שכר ועונש בעולם. ואם נאמר בכלל הכונה היה, ששוב מאחר העגל ואילך לא יהיה שכר ועונש בעולם הוזה אי אפשר, שכבר במעמד הר סיני ניתנה לישראל התורה, וכתוב בה שכר ועונש. ועוד שאחר שכל מיתת המלכים וקיומה הכל היה בשביל זה, ואינו מתקיים אלא מיום נתינת התורה ואילך, והיאך יחזור עכשיו בו. ואשר נלע"ד, שאע"פ שהיה ישתבח שמו מקיים מחשבתו למחות את רחל ולבנותה בנין עולם, ושוב לא יהיה הדבר תלוי ביד שוכני בתי חומר לא לבנות ולא לנתוך, מ"מ עדיין היה מציאת שכר ועונש לצדיקים ולרשעים. והוא שכבר נודע שכתבו רז"ל כמה פעמים, וגם בעניותינו הבאתי דבריו לעיל, שאע"פ שבעת תיקון לעולמות נתקנו כל העולמות כולם, וה' פרצופים שבכל עולם ועולם, לא מפני זה נגמר בירורם, שלא נגמרו להתברר, אלא נשארו כמה ניצוצות וכלים בכל עולם ועולם, מכל בחי' ובחי' ובכל יום ויום על ידי מעשיהם הטובים בישראל, ותפילתם ועבודתם ועסק התורה, מתבררים והולכים, וגמר ברורם תעשה, על ידי משיח צדקנו שיתגלה במהרה בימינו אכ"י"ר, ונמצא שלא רצה הקב"ה אלא

שלא יגיע מעשה התחתונים לפגום בפרצופי האצילות, ולא בכל פרצופי כל העולמות שכבר מובררים ועומדים מששת ימי בראשית, אבל בחלק שנשאר להתברר היה שכר טוב לצדיקים, שעל ידי מעשיהם ותפילתם מבררין בכל יום בין מחלקי ברורי המלכים השייכים לעולמות עצמם. בין מחלקי השייכי לנשמות. ועונש לרשעים, שלא דיין שאין מבררין חלקם, אלא שגם מאבדים נשמתם, ומפילים אותה ביד הקליפה כנודע. ועל כרחין לומר כן, כי היכי דלא תצא קושיא עצומה, ולמה לו להקב"ה למחות את רחל, כלום מי עושה כל זה, וגורם כל דבר רע, לא הוא שאור שבעיסה יצה"ר, היה לו לבטל יצה"ר מן העולם ודיו. בודאי הגמור, אלא שאם יתבטל יצה"ר מן העולם, אז אי אפשר להיות שכר ועונש, ולא כך היתה הכונה אלא שלא יהא כח בתחתונים כלל לפגום במעשיהם בעולמות העליונים, ושכר העונש יתקיים במקומו לדון להורות.

(שייך לדף רכ"א ד"ה והנה כל אלו באמצע) והנה אלו המלכים יש מהם חלק אל הבינה, וחלק מהם אל המלכות וחלק מהם אל המלכות שבז"א, וחלק מהם אל המלכות שבאבא, וחלק מהם אל המלכות שבא"א כו'. פירוש דברי חז"ל, שנודע שכל פרצופים האצילות, כולם כלולים ממ"ה וב"ן הידועים, כמ"ש בכמה מקומות, ועיין בפ"י משער מוחין דז"א, ומ"ה וב"ן שבכל פרצוף ופרצוף נעשה זכר ונקבה דאותו פרצוף, המ"ה הזכר, והב"ן הנוקבא. ולכן רז"ל בנקבות דכללות כל האצילות שהם בינה ומלכות, נקט בינה ומלכות סתם, יען כללותם בחי' נקבה, והמ"ן עולה בכללות עצמם, אבל בזכרים פרט באומרו מלכות שבז"א, מלכות שבאבא, מלכות שבא"א, והכונה לאשמועינן שלעולם המ"ן עולים מצד הנוקבא, ואם כן איך יש מ"ן העולים באבא, ויש מ"ן העולים בזעיר אנפין, ויש מ"ן העולים באריך אנפין, ועיין מה שכתב רבינו ז"ל פ"יא אות ט"ו, ועיין בשער הנסירה פ"ב ופ"ג, לכן כתב כן

לומר שחלקי המ"ן העולים בזכרים, עולים במלכות שבזכרים, ר"ל לצד נוקבא שבזכרים.

(שייך לדף רכ"ב בראש הדף) והנה המלכים האלה כל מציאותם הם המוחין של הנקבות כולם שמהם נתהווה המ"ן כו'. וא"ת, מי נתן מ"ן במוחין, והלא כשעולין המ"ן אינם עולים כי אם עד היסוד, כמ"ש רז"ל בשער הנסירה פ"ג ז"ל, אמנם נשמות בני אדם, קודם שיגיע אל היסוד העליון אשר שם הוא מקום העלאת מ"ן יע"ש. האמת שאין עלייתם אלא ביסוד, אלא שעלייתם שם, מתעורר היסוד, ועולה עד הדעת, ומעורר הווג במוחין עליונים, כמ"ש רז"ל שם פ"ד ז"ל, ומבשרי אחזה אלוה, כי בהתעורר היסוד מתעורר המוח להוציא טיפת ההולדה.

(שייך לדף רכ"ב אמצע ד"ה והנה ענין) ולכן כאשר המחשבה העליונה שהיא חכמה סתימא דברישא דע"ק רצה לתקנם אחר שנתקן א"א בתיקונין שלו ואז יצא האור כו', ואז היותר מובחר שבהם שהוא הבחינה שיש בהם מא"א או עלו בסוד מ"ן והובררו, והשאר נשאר למטה כו'. תימא, בתחילה הוא אומר שנתקן א"א, ואחר שנתקן א"א יצא האור על ידי המעטת האור, וא"כ שכבר נתקן, איך עלו היותר מובחר שבהם, שהוא הבחינה שיש בהם מא"א, או עלו בסוד מ"ן, ואלו היו צריכים להעלות קודם שיתקן א"א, כדי שעל ידם ועצמותם הוא עצמו תקון א"א. אמנם דע, שהענין הוא, שבכל תיקון העולמות, ובפרט בתיקון עולם האצילות, היו בו שני מיני ברורין: הראשון, הוא חלקי מ"ה וב"ן שלקחו כל ה' פרצופי הכוללים, שלקח כל פרצוף ופרצוף חלקו, וזה לתיקון גופם ועצמותם. שנית, ברורי המ"ן שבכל פרצוף ופרצוף, והם בחינת הנשמות, כי נשמות הבאים מא"א, הם המ"ן דא"א, וכן נשמות הבאות לאדם מאבא, הם מ"ן דאבא, והבאות מאימא, הם מ"ן דאימא, וכן הבאות מן זו"ן, הם המ"ן דזו"ן, כמ"ש רז"ל בפרקין ובמקומות אחרים. ואחר שנתקן עצמות א"א,

על ידי שלקח חלקו דמ"ה, שהיא חכמה דמ"ה. וחלקו דב"ן, שהיא חצי כתר דב"ן, ועל ידי אלו נתקן כל תיקון פרצופו, אח"כ נעשה ברור הב' שלו לברר המ"ן, וזהו שכתב רז"ל, שאחר שנתקן א"א, דאיהי החכמה סתימא דברישא דע"ק, בבחינת המלכים, ואז היותר מובחר שבהם שהם המ"ן דא"א, שהם המ"ן היותר מובחרים שבכולם, עלו בסוד מ"ן והובררו. ודע כי המ"ן דא"א דאצילות, אינם בחינת נשמות בני אדם, כמו כל השאר המ"ן, כי לא היה ולא יהיה בחינה בן אדם שזכה, או שיזכה לבחינה יחידה דאצילות, ומשה רע"ה זיע"א לא זכה אלא לבניה, ומלך המשיח שיתגלה בב"א, יזכה לחכמה, ובחי' א"א לא ניתן לבר אינשו, על כן המלכות שלו הם בחינת שערות דדיקנא קדישא. כי ממותרו מוחא יצאו, וזהו מ"ש רז"ל, ודע כי אותה הבחינה שעלתה בא"א כנוכר, הם בחינת השערות של דיקנא עילאה דיליה כו', וסדר כל הברורין והמ"ן דכל פרצוף ופרצוף, עיין מ"ש בשער שבירת הכלים פ"ג, וכאן בפרקין ברורי המלכות.

(שייך לדף רכ"ב ד"ה והענין) והענין כי כל אותם הבחינות שלמעלה ממנה הובררו מאליהם ע"י המחשבה שבכל בחי' מהם, ולא היו צריכים אל מעשה התחתונים כו'. אבל בחי' מ"ן של המלכות, אשר היא בחי' העשייה כו', לכן לא היה כח לתקן ולברר המ"ן שלה שהיה כו'. ודע שלפי זה נמצאי ג' בחינות בדבר, כי מוז"א דאצילות ולמעלה נתבררו כל המ"ן דכל בחי', ולכן או"א משעה ראשונה מעת תיקון העולמות, הוחזרו פב"פ, כחדא נפקין וכחדא שריין. וז"א עם שכבר הובררו המ"ן שלו, לא חזר פב"פ מפני המ"ן דמלכות שלא הובררו, וכיון דמ"ן דמלכות דאצילות לא הובררו, כ"ש וק"ו מ"ן דכל שאר פרצופין דעולמות ב"ע, וזהו שכתב בשלהי שער מיעוט הירח, שקודם בריאת אדה"ר, היו כל עולמות ב"ע בבחי' אב"א, עד שבא אדה"ר, וע"י תפילותיו קצץ הקוצים מן הכרם, והחזירם פב"פ, חוץ מעולם העשייה יע"ש.

ידי כן היה בו כח שבאותו יום שנכרא, על ידי תפילותיו ומעשיו, כרת וסקל וקצץ הקוצים שהם הקליפות, מן כרם ה' צבאות, והחזיר ז' דאצילות בבחינת פב"פ, וכן כל הפרצופים דשאר העולמות, חוץ מפרצופי עולם העשיה, כנז"ל, אלא שלא עלה בידו להחזיר ז' דאצילות פב"פ, במדרגה היותר עליונה מכולם, שהיא מדרגה השביעית, שיהיו ז' מלכים משתמשים בכתר אחד, ת"ת דאימא, ולא תצטרך היא אליו, ולא החזירם אלא במדרגה הששית, כמ"ש רז"ל בשער מיעוט הירח פ"ב, וזוה הורע כחו, שלא עלה בידו להחזיר עולם העשיה בבחינת פב"פ, וגם שכל מה שהחזיר בבחינת פב"פ בעולמות בריאה ויצירה ז' דאצילות, לא היה דבר של קיום אלא לפי שעה, והכל היה תלוי ועומד וממתין ליום שבת, ואילו לא חטא, היה יום שבת בא ומגין וגומר הכל לטובה, על ידי עוצם קדושת השבת, והוא לא כן עשה, אלא חטא חטא גדול, וגרם להחזיר ביתר שאת וביתר עז ממה שהיה בתחילה, שלא די במה שחזרו כל העולמות מז' דאצילות ולמטה בבחי' אב"א, כמו שהיו קודם בריאתו, אלא נוסף גם הוא, שירדו ממקומם וממדרגתם שהיו, ובמקום שהיה קודם החטא עולם העשיה, שם ישבו ז' דאצילות, ושלש עולמות בי"ע ירדו ונתלבשו בקלי', ונתערב טוב ברע בשלש עולמות בי"ע, וגם באצילות כולו גרם נפילה וירידה, כי במקום שהיה בו בתחילה ז"א, שם ירד וישב א"א, כמ"ש רז"ל בדרושי השבת ובסוף שער מוחין דז"א, וממוצא דבר, תבין דבר מתוך דבר, כי לא ניתן ליאמר, וכ"ש לכתוב, וכל זה בעולמות עצמן בצביונו ובקומותו, חוץ ממה שגרם בנפשו, כל המ"ן שהיו כלולים בנשמתו, וטבעו בטיט הקליפות, באופן זה, כי מ"ן דז' דאצילות, עליהם נאמר לא יגורך רע, כי חלפו הלכו ונסתלקו למעלה, והוא החלק הנקרא זיהרא עילאה, דלא שלט בה ח"ו, אלא שמחלקי המ"ן שמן בריאה ולמטה, הכל נתלבש בקליפות, חוץ מדבר מועט כדי חיותו שנשאר בו, הוא

כי כמו שמלכות עולם האצילות, שהיא בחינת עשיה דאצילות, לא נתקנה מאליה בתחילה ככל השאר שלמעלה הימנה, בן אדה"ר לא הועלה בידו להחזיר עולם העשיה פב"פ, והיה ממתין ליום השבת שיבא כמ"ש רז"ל בפרקין.

(שייך לדף רכ"ג ד"ה וע"י) והיה מחזיר את ז' דאצילות פב"פ, ואז היו מתבררין חלקי המ"ן דנוקבא דז"א כו', וא"ת, ואם היה עושה כן הוא עצמו מה שעתידי המשיח להעשות, אם כן משם ואילך היאך היה בעולם שכר ועונש, אחר שכבר היה בלע המות לנצח, וכל אלו העניינים ומעיקרא שיצא ז"א ששה חלקי נקודה, ומלכות נקודה קטנה לא היה אלא כדי שיהא שכר ועונש בעולם כמ"ש רז"ל, וצ"ל, שדיו לעולם באדם הראשון, שכל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה, כי הוא היה כללות כל ישראל כו', והוא היה מתקיים כל התורה כללותיה ופרטותיה, עונשה ושכרה קודש לה'.

(שייך לדף רכ"ג אמצע ד"ה וז"ל) כי הרי בחינות אלו המלכים הם אדם א' מראשי ועד רגליו אשר נטבע באלו הקליפות כו', עיין בספר מבויש פ"א משער הקלי' דשם, תראה כי בחי' ד' אחוריים דאז"א ודישסו"ת, הם בחינת חב"ד, וז"ק דז"א ומלכות הרי בחינת אדם א' שלם בעשר ספירות, ועוד יש לפרש, כי הנה נודע מ"ש רז"ל בפרקין, שקודם שנברא אדה"ר, כבר מאליהם שלא על ידי מעשה התחתונים, היו מבוררין כל המ"ן דכל פרצופי האצילות, חוץ ממ"ן דמלכות דאצילות, כי על כן לא הוחזרו ז' דאצילות פב"פ, וכשנברא אדה"ר, המאציל העליון כלל בנשמתו כל המ"ן דכל העולמות, ממלכות דאצילות ולמטה, והכל מבחינת אב"א, ונמצא כי בירורין ז' דאצילות, וכל בירורי עולם הבריאה, היו כלולים בחב"ד דאדה"ר, וכל בירורי כללות עולם היצירה, בחג"ת, וכל בירורי כללות עולם העשיה, בנה"י דאדה"ר, ונמצאו כל בירורי העולמות כלולים בו, ועל

הנקרא חלתו של עולם, הוא הנשאר בו, ונמצא שיעור קומת אדם שלם נטבע בקליפה, כי חלקי בריאה הוא חב"ד שבו, נפל בבריאה דקליפות, וחלקי יצירה בחי' חג"ת שבו, נפל ביצירה דקליפות וחלקי עשיה בחינת נה"י שבו, נפל בעשיה דקליפות, ומאז ועד עתה בכל דור ודור, ובכל יום ויום, מתבררין והולכים, לא יושלמו להתברר כי אם על ידי משיח צדקנו שיתגלה בב"א.

(שייך לדרך רכ"ג ד"ה העולה) ואז יונחברו עמהם מ"ד, ע"י זווג זו"ן ומב' בחינות האלו, ניצורים ונבראים הנשמות כו'. דע כי שתיים שהם ארבע הם כאן, כמ"ש רז"ל בשער הנסירה פ"ב ז"ל, ואמנם בירור מלכים אלו, הם עס"מ זכרים, אלא שהם כולם בחי' שם ב"ן כו', וכל אלו נתקנו ע"י טיפת החו"ג משם מ"ה החדש, ואלו יורדים מלמעלה ממוחין דו"ן, עד יסודותיהם, והה"ח והה"ג של ב"ן עולות לקבלם, וכל ד' בחינות אלו מתחברות בנקבה, ומצטייר בסוד דכו"ן, כל א' מ"ה ומב"ן יע"ש. הרי כי הב"ן בכללותו, אינו אלא המ"ן, ואינו עולה אלא עד היסודות, מ"ה דב"ן ביסוד דו"א, וב"ן דב"ן ביסוד הנוקבא, ומן המוחין שלהם יורדים עד יסודותיהם מ"ה וב"ן דמ"ה החדש, מ"ה דמ"ה ביסוד דו"א, וב"ן דמ"ה ביסוד הנוקבא, ואח"כ בעת הזווג, נותן הזכר כל חלקו לנוקבא, ונמצאו כל ד' בחינות ביסוד הנוקבא, ושם מצטיירות שתי נשמות, מ"ה דמ"ה, ומ"ה דב"ן נשמת זכר, ומב"ן דמ"ה, וב"ן דב"ן, נשמת נוקבא, כל א' כלול מ"ה וב"ן, אלא שהזכר כולו מ"ה, והנוקבא כולה ב"ן, ונולדים כאחד, והו סוד אמור רבנו, כי הנשמות יוצאין זווגים אלא שאחר כך ברדתם בעולם השפל הזה, מתפרדים איש מעל אחיו, ואשרי הזוכה לבת זוגו.

למעלה בהיכל או"א כו'. דע כי מדברי רז"ל דקאמר, מה עשו או"א, נסרו את הנוקבא, מכל זאת נראה שכבר היו בזו"ן מוחין גם דאבא, ואם כן קשה, למה לא הוחזרו זו"ן גם בהיותם למטה במקומם פב"פ, כי כללא הוא בידן שכל זמן שלא יש בזו"ן אלא מוחין דאימא, הם עומדים אב"א, וכשיש בהם גם מוחין דאבא חוזרים פב"פ, וז"ל רז"ל בשלהי שער העקודים ז"ל, גם יש חילוק אחר, כי המוחין של בחי' חיה אשר בזעיר אנפין, הבאה מחכמה, הם הגורמים אל זווג ז"א, להוציא נשמות, והם בחינה פנים, כי הוא זכר, והמוחין דז"א דמצד אימא הנקרא נשמה, והם עדיין אחר והם נקבה כו', אך כל זמן שאין לו מוחין דבחי' חכמה, שהם עיקר האור ישר שלו כו', ואז הוא עומד אב"א, ומקבלו בכלי של אחזרים שלו, ואז איננו יכול להזדווג וכמ"ש בס"ה, שהנשמות של אדה"ר יצא מזווג אב"א יע"ש. הא למדת, בעת שנעשה הזווג כדי להוליד אדה"ר, היה בבחי' אב"א, כמ"ש רז"ל בפרקי, יען כי לא נמשכו עדיין מוחין דאבא, ומלבד דאי"כ קשה לשון רז"ל, שכתב מה עשו או"א, נסרו את הנוקבא כו', עוד קשה, שהרי כתב רז"ל בשער רחל ולאח פ"ו ז"ל, כי הנה אין שלשה האורות הנזכר יוצאים לחוץ לבנות ולתקן פרצוף לאה ורחל, רק בהיות ג"כ המוחין דז"א מצד אבא, מלובשים בתיכו כו', עד וזכור כלל זה שאין נעשין אלו שני פרצופין לאה ורחל כאן, אלא אחר הגלות מוחין דאבא בז"א יע"ש"ב, והשתא ממה נפשך קשה, אם כבר היו מוחין דאבא בז"א, למה לא היו פב"פ למטה במקומם, ולמה להו להעלות למעלה בחיק אביהם, ואם עדיין לא היו מוחין דאבא מתגלים בז"א, הא אמרת שכל זמן שאין מוחין דאבא מתגלים בז"א, אין לאה ורחל יוצאים מאחוריו, ואיך אמר מה עשו או"א נסרו את הנוקבא כו', היכן היא הנוקבא, ואשר נלע"ד, שכבר רז"ל שם בשלהי דבריו בשער העקודים כתב, כי מוחין דיסודות נקראים מוחין דפנים, בערך יעקב ורחל, אבל בערך זו"ן הגדולים, אינם נקראים

(שייך לדרך רכ"ד ד"ה ועתה) ועתה יש ב' מניעות, כי היה צריך לברא אדם וחווה כו', מה עשו או"א, נסרו את הנקבה העומדת אהורי ז"א, ואחר כך העלה את זו"ן הנסרים

מוחין דפנים, אלא מוחין דאוי"א עלאין יע"ש, וכן מוכרח מתפלת שחרית דכל יום דתפלת חול כנודע, וא"כ מ"ש רז"ל, שכאשר אין מוחין דאבא מתגלים בו"א במקום לאה ורחל, יוצאים שאת וספחת, מיירי בהיות בו"א מוחין דתבונה לבדה. אבל כאשר באים מוחין גם דיש"ס, הוא מתקן ומוציא פרצופי לאה ורחל גמורות, וחוזרין יעקב ורחל פב"פ, והנה כדי להוליד נשמת אדה"ר, צריכים ז"ן הגדולים לחזור פב"פ, כי הווג נעשה על ידם, ומוחין דיש"ס"ת אינם מועילים להחזיר ז"ן הגדולים לחזור פב"פ. לכך היו עומדין אב"א, לכן מה עשו או"א, נסרו את הנוקבא, והעלו אותה לחופה ולהיכל דילהון, יען כי למטה במקומם לא היו יכולים לעמוד פב"פ.

מוחין דפנים, אלא מוחין דאוי"א עלאין יע"ש, וכן מוכרח מתפלת שחרית דכל יום דתפלת חול כנודע, וא"כ מ"ש רז"ל, שכאשר אין מוחין דאבא מתגלים בו"א במקום לאה ורחל, יוצאים שאת וספחת, מיירי בהיות בו"א מוחין דתבונה לבדה. אבל כאשר באים מוחין גם דיש"ס, הוא מתקן ומוציא פרצופי לאה ורחל גמורות, וחוזרין יעקב ורחל פב"פ, והנה כדי להוליד נשמת אדה"ר, צריכים ז"ן הגדולים לחזור פב"פ, כי הווג נעשה על ידם, ומוחין דיש"ס"ת אינם מועילים להחזיר ז"ן הגדולים לחזור פב"פ. לכך היו עומדין אב"א, לכן מה עשו או"א, נסרו את הנוקבא, והעלו אותה לחופה ולהיכל דילהון, יען כי למטה במקומם לא היו יכולים לעמוד פב"פ.

(שייך לרף רכ"ח אמצע ד"ה אך) ולכן ע"ה ברצון המאציל העליון ברצונו הפשוט ובבחירתו יתברך שאפילו בלתי העלאת מ"ן להודווג כו', ואף על גב שבפרק ראשון משער התיקון, כתב רבינו ז"ל, שכאשר עלו ברצון המאציל העליון כו', גזר והעלה מ"ן מתתא לעילא כו', ואמנם בחינת המ"ן שאמרנו לעיל שעלו לצורך זווג העליון, הוא עצמו ענין עליות הז' אורות העולים למעלה בבניה, וזכור הקדמה זו, מהו ענין העלאת מ"ן יעוין שם. נמצא שכבר היה שם עליית מ"ן גמורים, בעת שנתקנו העולמות, והיאך הוא אומר שהיה הכל בסוד כד סליק ברעותא. (עיינ שמן ששון שמתרין זאת) וי"ל, דאותו עליית מ"ן האמור שם, הספיק לאותו זווג הקדוש והטהור נעלם מאד, אשר היה במצחו קדישא דא"ק בפנימיותו, מע"ב הכולל ע"י ע"ב דס"ג הכולל, אשר על ידו יצא ונולד שם מ"ה החדש, שבו נתקן כל עולם האצילות, ומ"ש רז"ל שהיה הווג בדרך נס כד סליק ברעותא כו', הוא בתיקון הפרצופים. שאחר זאת, שע"י הווג א"א נתקנו או"א, וע"י זווג דאוי"א נתקנו ז"ן, ואלו כל הזווגים שהיו בא"א ובאוי"א בפעם ראשונה לצורך תיקון ז"א, אין מי שיעלה מ"ן, כי המעלה מ"ן

באוי"א הם ז"ן שהם בניהם, וז"ן עדיין לא נתקנו, ואדם אין, הילכך היה בסוד כד סליק ברעותא, ועדיין איכא למידק, שהרי בעת שבירת הכלים, ירדו הכלים בבי"ע, והאורות היו נתונים תוך הבינה, כמ"ש רז"ל שם, וא"כ בלא שום עלייה מצד עמידתם תוך בטן הבינה היא גופא עליית מ"ן. כמ"ש רז"ל בפ"א משער שבירת הכלים ז"ל, ובעוד שאלו הז' אורות מלכים היו בתוך הבינה, היו מעלין מ"ן, וגרמו זווג לאוי"א ונמשכו מוחין לאוי"א יע"ש. וא"כ לאחר השבירה, כיון שהאורות עומדות תוך בטן הבינה, עמידתם שם היא עצמה עליית מ"ן. וצ"ל דשאני קודם השבירה, שעמידת האורות בבטן אימא, היו מעוררים זווג, ומעמידים אורות דפנים באוי"א, יען עדיין לא היו צריכות להעלות בחי' אחרות מתתא לעילא, כי לא היו עדיין נאצלים שום בחינה. לא כן אחר השבירה הכלים והרפ"ח ירד לבי"ע, והאורות נשאר באצילות, ועלו בבטן אימא. בשלמא אם או"א היו מקודם בבחי' פב"פ, היו האורות שבבטן הבינה מעמידין אותם מוחין דפנים ומעוררין הווג בין או"א, אבל בעת השבירה חזרו או"א בבחי' אב"א, ואין כח ביד אותם האורות שבבטן אימא להחזירם מחדש פב"פ, כדי להחזיר מחדש מוחין דפנים, אלא צריך דוקא שיעלו הבחינות דרפ"ח והברורין מלמטה, ואין מי שיעלם עד דסליק ברעותא. אמנם אני תמיה, בזווג ראשון דאוי"א כדי להוליד את ז"ן, איך שייך למימר באוי"א כד סליק ברעותא, כי באוי"א לא סליק ברעותא שלהם כמעט להיות הדבר על כרחם, שהרי האי"א הוא העושה כל זאת, שגזר הוא והעלה נה"י שלו, והלביש על חג"ת שלו, ואח"כ עלו הכלים דו' מלכים, נה"י מלבישים על חג"ת, והלבישו על נה"י דא"א, וממילא נמצא עומדין חציים הימני תוך אבא, וחציים השמאלי תוך אימא, כאשר האריך בכל זאת רז"ל בשער הולדת או"א וז"ן, ועיין בשער ז"ן פ"י. ובשער העיבורים כתב, כי זווג זה עיקרו היה מא"א, אלא שזו"א נטבל אליו, יען מלבישין עליו עד

מוחין דפנים, אלא מוחין דאוי"א עלאין יע"ש, וכן מוכרח מתפלת שחרית דכל יום דתפלת חול כנודע, וא"כ מ"ש רז"ל, שכאשר אין מוחין דאבא מתגלים בו"א במקום לאה ורחל, יוצאים שאת וספחת, מיירי בהיות בו"א מוחין דתבונה לבדה. אבל כאשר באים מוחין גם דיש"ס, הוא מתקן ומוציא פרצופי לאה ורחל גמורות, וחוזרין יעקב ורחל פב"פ, והנה כדי להוליד נשמת אדה"ר, צריכים ז"ן הגדולים לחזור פב"פ, כי הווג נעשה על ידם, ומוחין דיש"ס"ת אינם מועילים להחזיר ז"ן הגדולים לחזור פב"פ. לכך היו עומדין אב"א, לכן מה עשו או"א, נסרו את הנוקבא, והעלו אותה לחופה ולהיכל דילהון, יען כי למטה במקומם לא היו יכולים לעמוד פב"פ.

(שייך לרף רכ"ח אמצע ד"ה אך) ולכן ע"ה ברצון המאציל העליון ברצונו הפשוט ובבחירתו יתברך שאפילו בלתי העלאת מ"ן להודווג כו', ואף על גב שבפרק ראשון משער התיקון, כתב רבינו ז"ל, שכאשר עלו ברצון המאציל העליון כו', גזר והעלה מ"ן מתתא לעילא כו', ואמנם בחינת המ"ן שאמרנו לעיל שעלו לצורך זווג העליון, הוא עצמו ענין עליות הז' אורות העולים למעלה בבניה, וזכור הקדמה זו, מהו ענין העלאת מ"ן יעוין שם. נמצא שכבר היה שם עליית מ"ן גמורים, בעת שנתקנו העולמות, והיאך הוא אומר שהיה הכל בסוד כד סליק ברעותא. (עיינ שמן ששון שמתרין זאת) וי"ל, דאותו עליית מ"ן האמור שם, הספיק לאותו זווג הקדוש והטהור נעלם מאד, אשר היה במצחו קדישא דא"ק בפנימיותו, מע"ב הכולל ע"י ע"ב דס"ג הכולל, אשר על ידו יצא ונולד שם מ"ה החדש, שבו נתקן כל עולם האצילות, ומ"ש רז"ל שהיה הווג בדרך נס כד סליק ברעותא כו', הוא בתיקון הפרצופים. שאחר זאת, שע"י הווג א"א נתקנו או"א, וע"י זווג דאוי"א נתקנו ז"ן, ואלו כל הזווגים שהיו בא"א ובאוי"א בפעם ראשונה לצורך תיקון ז"א, אין מי שיעלה מ"ן, כי המעלה מ"ן

לומר, שמ"ש רז"ל אחר שהובררו חלקי זר"ן, אז מה שנשאר באותו רפ"ח כו', ר"ל אחר שנבררו מה שהיה ראוי להתברר מהם בעת תיקון העולמות, אז מה שנשאר באותם רפ"ח ראוי להתברר באותה שעה, הם בחינת נשמות. וכן מ"ש לעיל אמנם אחר שנגמרו להתברר מחלקי הז"ק עצמם, ר"ל אחר שנגמרו להתברר מחלקי הז"ק עצמם, מה שהיה צורך השעה לתיקון פרצופי העולמות להתברר, אז מה שנשאר להתברר הם בחי' הנשמות. ולפ"ז מעולם לא קאמר רז"ל שכל הז' מלכים נגמר בירורם לגמרי עד שלא נשאר כלל ועיקר מחלקי העולמות. והכוונה לומר שחלקי פרצופי העולמות נגמר ברורם הצריך להם לאותה שעה, מה שאין כן בחלקי הנשמות שנשארו באותם רפ"ח ולא התחיל בירורם כלל עד שנברא אדה"ר. ולפי"ז, בעת תיקון העולמות, לא נתברר כל בחי' המלכים השייכי לגופי פרצופי העולמות. אמנם צריך להבין כפי"ז, מ"ש רז"ל לעיל פ"א ז"ל, עד שבא אדה"ר וע"י מעשיו ותפילותיו היה מכניע את הקליפות, והיה מחזיר את זר"ן פב"פ, ואז היו מתבררין חלק המ"ן ונוקבא דז"א בירור גמור, ואז לא היה שום חרבן בעולם עוד, והיה כמו שיהיה בביאת המשיח בע"ה, כי אז בלע המות לנצח יע"ש. ואיך היה זה, והלא באדה"ר לא היו כוללים בו אלא בחי' נפשות ונשמות כל ישראל כולם, כמ"ש רז"ל בשער הקליפות פ"ג ז"ל, ודע כי באדה"ר הובררו כל הבררין של כל הנשמות בבחי' אב"א, והיו חסרים בחי' פב"פ יע"ש. וא"כ נהי דאדה"ר היה מתקן כל המ"ן דכל העולמות ודכל הפרצופין דכל עולם ועולם, מ"מ איך היה נעשה בלע המות לנצח, והיו מתים הקליפות מפני שאין להם חיות, ובחינת המלכים חלקי העולמות שנשאר במלכים שלא נגמר ברורים בעת תיקון העולמות, מה שיעשה בהם, הלא נתונים המה תוך הקליפות והם חיותם. ויש לומר, אילו לא חטא אדה"ר, בידו היה לתקן את הכל, גם בחי' העולמות עצמן חסרים עדיין, כמו שאנחנו בני ישראל עושים בכל

הטיבור כנודע, ועל כוונתו של א"א לתקן את זר"ן כדי שילבישוהו מטיבורא דיליה ולתתא, כמ"ש רז"ל בשער העיבורים יע"ש. וכן היה שזאת הזוג נעשה מניה וביה דיסוד שלו, קצתו הימין הנתון בתוך יסוד דאבא בסוד מ"ד, עם קצתו השמאל הנתון תוך יסוד דאימא בסוד מ"ן, כמ"ש רז"ל פ"ה, ועיין בשער אנ"ך פ"א. וצ"ל כיון שעיקר העלאת מ"ן אינו, אלא על ידי הבנים התחתונים, שמעלים לאביהם העליונים, כגון ישראל שעל ידי מעשיהם ותפילתם מבררים ניצוצות דרפ"ח ודכלים דז' מלכים דבי"ע ומעלים אותם לתקנם. וזו"ן עצמם שהם בנים לאו"א, מבררין מאחורי או"א, שנפלו באצילות ומעלים אותם לתקנם. וכל שלא יבא מצד הבנים, כגון דא שעדיין לא היו זר"ן בעולם, ואדם אין, הכל סליק ברעותא מיקרי, וכ"ש וק"ו בזוג א' כדי להוליד את זר"ן, שאע"פ שעיקר הדבר בא מא"א, מ"מ או"א הם הם המבררין והמתקנים בזווגים, כמו שכתב רז"ל בשער המוחין דז"א פ"ה יע"ש. שפיר שייך למימר גם באו"א כד סליק ברעותא, שאין כל זה נחשב למ"ן גמורים, כיון שלא בא מכח הבנים התחתונים.

(שייך לדף רכ"ט אמצע ד"ה ונחזור)
כי אחר שהובררו חלקי זר"ן או מה שנשאר באותם רפ"ח ניצוצין, הם בחינת נשמות כנוכר, ולכן כיון שהוברר זר"ן, התחילו גם נשמות לברר כו'. גם בפרקין לעיל כתב, אמנם אחר שנגמרו להתברר מחלק הז"ק עצמם, אז מה שנשאר להתברר הם בחינת של הנשמות, היוצאים מעולם האצילות כנודע כו'. מבואר בפרקין, דס"ל שקודם בירור הנשמות, כבר נגמרו כל חלקי המלכים להתברר, כל מה שנוגע מהם לחלק העולמות עצמם, לתיקון עצמות הפרצופים לגופם ועצמותם. וזה שלא כדבריו במקומות אין מספר, ומהם בשער השבירה ובשער אנ"ך, אשר כתב כי בחי' המלכים לא נגמר ברורם גם לצורך העולמות עצמם לפרצופין גופיהו עד לעת"ל. והיינו יכולין לדחוקי נפשין

יום ויום בתפילותינו ובמעשה ידינו, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות, וז"ל בספר מבו"ש שע"ב ח"ג פ"ח ז"ל, והנה כל מה שאנו מבררין תמיד בתפילותינו, מיום בריאת האדם עד ימות המשיח, הכל מאלו הבחי' של המלכים הנתונים תוך הקליפה, ויש בחינות המתבררים בכל יום, אף גם עתה הנוגעים אל האצילות, ויש לכל עולם מבי"ע, ויש לנשמות, וכן כיוצא לכל הפרטים יע"ש. הרי שעל ידי תפילותינו מתבררים גם בחי' העולמות דכל אבי"ע, לא בחינת נשמות לבד. וזה הכלל, כל מה שאנו עושים מיום בריאת העולם עד עכשיו, ועד ביאת הגואל, הכל היה בידו של אדה"ר לעשות באותו יום שנברא, והוא לא עשה כן כאמור לעיל.

(שם ד"ה כלל העולה) כלל העולה שאין שום בחינת מ"ן שאין עולים פ"א בבחי' מ"ן ואח"כ בווג הב' שלאחריו. הם נמתקים ומצטיירים, ונעשה נשמה מתוקנת, ואז יורדת ומתלבשת בגוף בעה"ז כו'. ולפי"ז, הרי מציינו נשמת אדה"ר, בו ביום נתבררה, בו ביום נעשה הווג ונתעברה, בו ביום נולדה, ובווג ראשון נולדה, ולא שהתה שם עד זוג שני, ואם מפני שהיה ממ"ן דאימא שכבר היו מבוררין מקודם, מה נימא למ"ש רז"ל לעיל פ"א, שהלבוש היה דאימא, ולעולם המ"ן היו דמלכות. ועוד, אם תקנת מ"ן, מ"ד דזכר שהוריד ז"א, מה תאמר, שאין שורש נשמה אלא מ"ד ומ"ן, כמ"ש רז"ל בפ"ב דשער הנסירה יע"ש.

(שייך לדף רכ"ט ד"ה דע) והנה בחלק העשיה עצמה יש ד' בחינות, והם כסדרן ממטה למעלה, דצח"מ כו'. הנה בכל עולם ועולם מאבי"ע בפרטות, צריך להיות כל אלו ד' בחינות דצח"מ, אלא שמי יודע ומי עלה שמים.

(שייך לדף רכ"ט ד"ה ואין) ואמנם היותר מעולה שבהם הוברר באצילות והגרוע ממנו הוברר בכריאה, והגרוע ממנו הוברר ביצירה, והגרוע ממנו הוברר בעשיה כו'. פירוש הדברים, כי הנה אלו הכלים שנשברו וירדו בבי"ע, היה כל כלי וכלי כלול מג' כלים: חיצון, ואמצעי, ופנימי. ונפלו פנימיות הכלים בכריאה, ואמצעיות הכלים ביצירה, וחיצוניות החיצוניות בעשיה, ובעת הבירור, עולים חלקי הנוגעים לאצילות, מכלים חיצוניים דחיצוניים דעשיה, ונעשה כלי

יום ויום בתפילותינו ובמעשה ידינו, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות, וז"ל בספר מבו"ש שע"ב ח"ג פ"ח ז"ל, והנה כל מה שאנו מבררין תמיד בתפילותינו, מיום בריאת האדם עד ימות המשיח, הכל מאלו הבחי' של המלכים הנתונים תוך הקליפה, ויש בחינות המתבררים בכל יום, אף גם עתה הנוגעים אל האצילות, ויש לכל עולם מבי"ע, ויש לנשמות, וכן כיוצא לכל הפרטים יע"ש. הרי שעל ידי תפילותינו מתבררים גם בחי' העולמות דכל אבי"ע, לא בחינת נשמות לבד. וזה הכלל, כל מה שאנו עושים מיום בריאת העולם עד עכשיו, ועד ביאת הגואל, הכל היה בידו של אדה"ר לעשות באותו יום שנברא, והוא לא עשה כן כאמור לעיל.

(שייך לדף רכ"ט ד"ה ונחזור) ולכן כיון שהובררו זו"ן, התחילו גם הנשמות להתברר, ועלו גם הם למעלה עם זו"ן, ונתחברו גם הם עמהם לעלות בבחי' מ"ן כו'. קשה, הני נשמות העולות עם זו"ן לבחי' מ"ן באימא, בודאי שהם בחי' באות מאימא, דאי לאו הכי, מאי בעו התם במקום דלאו דידהו, ומעיקרא אינן יכולות לעלות. ועיין מ"ש רז"ל לקמן, ובפי"א אות ט"ז, וקשה, אי"כ מעיקרא למה צריכות לבא בעולם הזה, עד שעולות למ"ן, והלא כל צורך ביאת הנשמה בעולם, הוא כדי להתברר ולהתקן ע"י מעשיה, לצאת מטומאת הנחש הקליפה, כמ"ש רז"ל בשער הצלם פ"א, וגם במקומות אחרים. ומ"ן דאימא שהם הנשמות הבאות, כבר מבוררים ועומדין, כמ"ש רז"ל לעיל, שכל הפרצופין שמן המלכות ולמעלה, כבר היה המ"ן שלהם שהם הנשמות, מבורר קודם בריאת אדה"ר. ולא הוצרך אדה"ר לברר, אלא נשמות שהם מ"ן דמן המלכות ולמטה, וא"כ נשמות האלו שהם דאימא, שהיו עולין למ"ן למאי הילכתא. ואם נאמר דהכא מיירי לאחר שחטא אדם הראשון שנפלו כל המ"ן בתוך הקליפות, גם המ"ן דפרצופים עליונים דאימא ודאבא, הילכך צריכה להעלות למ"ן כדי להתברר, ולפי"ז נמצא מבורר שבחטא אדה"ר, נפלו כל מ"ן

ובמקומות אשר באו שמה לציון, ובשער קליפת נוגה פ"ג. והאי כללא נקוט בידך, כמו כשנשברו הכלים ירדו הכלים בבי"ע, עם רפ"ח ניצוצות אור בתוכם, זולתי עצמות האורות נשארו באצילות, ובכל יום ויום ע"י תפילתנו ומעשה ידינו מתבררין ניצוצות משברי הכלים והרפ"ח שבהם ועולין למ"ן. ולפי כבוד הנכנסים כך כבוד היוצאים מהאורות דאצילות, חלק הנוגע ומתייחס כנגד העולים, והוא מתתקן בסוד העולמות. כן הוא ממש בחי' הנשמות, כי על ידי מעשיהם הטובים ותפילתם של ישראל, עולים ומתבררים בכל יום כלים ואורות דרפ"ח דחלקי הנשמות, ומצטרף עמהם חלקי אורות הנשמות דאצילות, וע"י עיבור תוך המלכות בבטן ויסוד דילה, מצטייר ומתקן בסוד נשמה. והוא כי מהכלים נעשה הגוף, ומניצוצות דרפ"ח נתקן הצלם, ואורות דאצילות הם הם גרנח"י גמור, והוא הנקרא אדם אמיתי, בעצמות שם אדם. והנה הגוף, אינו זה הגוף השפל שישנו בעולם, כי זה אינו אלא סנדל, כי הגוף העצמי הנתקן מכלים המלכים, הוא העומד בגן עדן, והוא הנקרא בדברי רז"ל חלוקה דרבנן, שמתלבש בו הנשמה בצאתה מן הגוף החומרי הזה. אבל הצלם שהוא חלקי הנתקן מרפ"ח ניצוצות, ועצמות הנשמה הנתקן בעצמות אורות דאצילות, הם עצמם באים בעה"ז ומתלבשים בגוף החומרי הזה, כדי להתתקן על ידי מעשיו. והשתא תבין, כי אדה"ר קודם שחטא, היה עומד בגן עדן בסוד הגוף שהיה לו, ולאחר שחטא נתפשט מאותו הגוף, ונתגרש מג"ע, ונתלבש בגוף החומרי והגשמי הזה, שעליו נאמר למשה רע"ה זיע"א, של נעלך מעל רגלך וגוי. ונמצא שכל טירחת הנשמה וביאתה בעולם אינו אלא לצרף ולברר (ולכז) [וללבן] הצלם והגוף שבגן עדן, והשתא הצדיקים באכילתם מעלין הצומח לבחי' אדם, דהיינו לגוף הגשמי הזה, ואם יזכה יותר יעלה אותו לבחי' מלאך, דהיינו לבחי' הצלם שלו, שהם המלאכים כאמור. אבל לבחי' גרנח"י שלו אי אפשר לו לעלותו בעולם.

(שייך לדף רל"א ד"ה ה"ט) ודע, כי לפי

החיצון שבאצילות. וכן עולים חלקי הנוגעים לאצילות, מכלים אמצעיים יצירה, ונעשה כלי אמצעי באצילות. וכן עולים חלקי הנוגעים לאצילות, מכלים פנימיים דבריאה, ונעשה מהם כלי הפנימי דאצילות. וכן כתב ז"ל, בבירור הנעשה בכל יום, בשער החשמל פ"ג ז"ל, ושם בעשיה יש ניצוצות ראויים אל האצילות ג"כ, לבחי' כלי החיצון כו', ואז שם חוזרת מלכות דיצירה, לברר מהמלכים דיצירה, חלק דאצילות של בחי' כלי האמצעי כו', ושם נבררים גם המלכים דבריאה, חלק האצילות שיש שם, הנוגע לכלי הפנימי יע"ש. וכל זה בכללות, וגם כל זה בכלים ואורות דרפ"ח העולים, וכנגדם בכל בחי' ובחינה מתברר מן האורות שנשארו באצילות כנודע.

(שייך לדף ר"ל ד"ה והנה ענין באמצע) והם מתקנים מבחינת הדומם, עד בחינת אדם מדבר ממש, ואח"כ אם יזכה במעשיו יותר, יעלה הכל במדרגת מלאך כו'. לכאורה אין זו זוכה אלא ירידה, כי כמה פעמים כתב רז"ל, שהצדיקים הם יותר גדולים מן המלאכים, ושנשמת המלאכים היא באה מן החיצוניות, ונשמת הצדיקים היא באה מן הפנימיות, וזה אחר שמתקן ומעלהו למדרגת אדם, יורידהו למדרגת מלאך, נמצא הגבהותו זהו השפלתו ומן הפנימיות יצא אל החיצוניות, אתמהא. ונראה לע"ד, כי הנה כללות שם אדם, כולל ג' ענינים גדולים, וצריך להקדים מ"ש רז"ל בשער הצלם פ"א ז"ל, כלל העולה, כי הצורה נקרא אדם, והוא גרנח"י, והצלם גם הוא נחלק לה' בחי' כנגדם, והוא לבוש הצורה, ולעולם הצורה הזאת אינה יכולה לעמוד בלתי צלם זו, והצלם הזו הוא יצה"ט ויצה"ר, והם מלכים שבאדם, ואינו האדם עצמו כו', אמנם ידעת ג"כ כי כל המצות אינם אלא לצרף ולברר הצלם והחומר, אך הצורה אינו צריך תיקון כלל, ולא הוצרכו להתלבש בצלם וחומר, רק להמשיך בהם אור לתקנם, והבן זה מאד, כי זה ירידת הנשמה בעה"ז, לתקן ולברר דוגמת גלות השכינה יע"ש. וצריך אתה לעיין שם, ובפרק שאחריו,

וכשבא עת זמן בריאת אדה"ר, היו ב' מניעות בדבר, שכדי להוליד אדם, צריך זוג, ולצורך זוג, צריך מין וחזרת פכ"פ, וזה אי אפשר, כי אדם אין להעלות מין ולהחזירם פכ"פ, מה עשו או"א, נסרו את הנוקבא, ואח"כ העלו את זין למעלה בחיק אביהם, ושם היה הזוג הראשון דזין יע"ש. ונודע כי אדה"ר נברא לאחר שנתקן ונגמר כל עולם העשיה, כמ"ש רז"ל שם ז"ל, ואחר שנתבררו כל מה שהיה צורך להעשות מהם כל חלקי ד' עולמות אבי"ע אח"כ נברא אדה"ר להשלים ולברר יע"ש. ואם כן כשנודעו זין דאצילות, לתקן עתיק דבריאה, היאך היה אופן אותו זוג, אחר היותם אבי"א, וכדי להוליד אדה"ר מצינו כל אותם עניינים ועלייתם לחיק וחופת אביהם, שבלאו הכי לא היה מציאות זוג, וכיצד היה זוג להוליד את עתיק דבריאה. וכן כה"ג צריך להבין, כי נודע שקודם שבא אדה"ר היו כל שלשה עולמות בי"ע בבחי' אבי"א, כמ"ש רז"ל שלהי שער מיעוט הירח, גם במקומות אחרים, וא"כ כשנתקנו כל פרצוף בפרצוף שלמעלה ממנו כמ"ש רז"ל שם במ"ש, איך ובאיזו אופן היה סדר הזווגים, כיצד נזדווגו או"א דבריאה, כדי להוליד את זין דבריאה, אחר שאין מציאות זוג אבי"א כמשמעו כמ"ש רז"ל, ואל אלהים אקרא ואור פניו אתנו להאיר עינינו בתורתו.

(שייך לרף רל"א ד"ה אמנם) ואמנם צריך שתדע ענין ראשון והוא, שגם קודם שנבררו זין, ודאי הוא שלא היו נמנעים אבא ואימא להזדווג, שהרי זוגם הוא תדיר דלא פסיק לעלמין כנודע כו', אבל היה מזדווג זוג רוחניות עליון, והוא הנקרא נשיקין כו'. הנה מתבאר מדברי רז"ל, שלזוג נשיקין, אין צריך שזין יעלו בסוד מין, שהרי היו מזדווגים זוג דנשיקין, גם קודם שהובררו זין, וקודם שהיו בעולם זין, אם כן מוכרח שלזוג דנשיקין אין צריך שזין יעלו בסוד מין, מ"מ מצינו שגם בזוג דנשיקין הנוקבא מעלת מין לגבי מיד דדכורא, כמ"ש רז"ל בשער הולדת אבא ואימא ז"א פ"ד ז"ל, והנה סוד הזוג הנה

שאי אפשר להזכיר בחי' זוג כו'. פירוש, עיין בשער דרושי אבי"ע פי"ב, כי בהדיא כתב, שעל ידי זין דאצילות, נתקן עתיק דבריאה, וע"י שהיה זוג בעתיק דבריאה, נתקן או"א דבריאה, וכ"כ בספר מבו"ש שע"ב ח"ג פ"ה, אלא שצריך למידק, כל פרצופי ג' עולמות בי"ע, במה נתקנו, כי הנה באצילות על ידי שם מ"ה החדש, הוא המלך הח' שבא, נתקן כל עולם האצילות במ"ה ובין, כנודע. אבל שלשה עולמות בי"ע, במה נתקנו, בשלמא שם בין היה בהם, כי כשעלו הכלים מבי"ע, לא עלו אלא החלקים הנוגעים לאצילות, ובכל עולם ועולם נשארו חלקיו דבין, כדי להתקן בו, אבל אין תיקון אלא ע"י שם מ"ה, כי הוא המתקן, ושם מ"ה כולו נשלם באצילות, כמ"ש רז"ל סדר חילוקו בכל פרצופי האצילות כמה פעמים, ועיין בפ"י משער המוחין דז"א, באופן כי לא מצינו שום חלק קטן משם מ"ה, שיצא וירד מפתח האצילות ולמטה, וא"כ שלשה עולמות בי"ע במה נתקנו. וצ"ל, שאע"פ שעצמות לא ירד ויצא כלל ועיקר לבי"ע, מ"מ בסוד מוחין נמשך להם ממנו, וכל המוחין אינם אלא חו"ב וחוי"ג, מ"ה ובין, וכאשר נמשך להם בסוד מוחין, מתקנים. כי כאשר היה זוג דזין דאצילות לתקן עתיק דבריאה, המשיך לו מוחין. וכן כאשר נזדווג עתיק דבריאה מניה וביה, לתקן את או"א דבריאה, המשיך לו מוחין מזו"ן דאצילות. תדע, שהרי אפילו אנחנו עם בני ישראל, נשמתינו כלולה ממ"ה ובין, כמ"ש רז"ל בשער הנסירה פ"ב יע"ש, והיינו טעמא כי שלשה עולמות נקראים חיילות המלכות וצבאיה, כי שורשם מזווגה יצאו, ומבטנה, כי עתיק דבריאה בה נתקן. ועוד כי כולם אין עצמותם ותיקונם אלא משם בין בלבד. וכן כתב רז"ל שם בספר מבו"ש ז"ל, כי כל חלק ג' עולמות אלו בי"ע, כולם בחינת הנוקבא, ואין בהם דכורא כלל, ואף הדכורין שלהם אינם אלא כחות הנוקבא כנודע, כי כולם חיילות המלכות וצבאיה הם, וכולם נעשו מאלו הברורין של הז' מלכים ע"ד הנזכר יע"ש. אלא שצריך להבין, לפי מ"ש רז"ל לעיל פ"א, כי כשנתקנו זין היו נתקנים בסוד אבי"א,

שבפה, הוא נמצא בכל מציאות האצילות, בין בא"א, בין באבא ואימא, בין בזו"ן, והם סוד הנשיקין הקודמין אל הזווג, והבן כי תחלה מתעוררת הנוקבא, וז"ס בגמ' כו' ונמצא כי הנשיקין הם זווג דוחני מאד, אך ההפדש כו', אך באבא ואימא וזו"ן הם שתי פיות, בסוד מ"ד ומ"ן בזכרים, ומ"ד ומ"ן בנוקבא, כי הנשיקין תמיד הם כפולין יעויין שם, אלמא מ"ן איכא שמעלה הנוקבא, וצדיך לחקוד מה בחינת היא מעלת בסוד מ"ן, ואשר נלע"ד, כי הנה נודע מ"ש דו"ל בשעד מוחין דצלם פ"ו וז"ל, ופירוש הדבר כמ"ש, ששני זווגים יש באבא ואימא, א' זווגם בסוד חיצוניותם, והוא תדיר, לחיות העולמות כו', והב' הוא בסוד פנימיות, והוא לתת מוחין לז"א, כדי שיולידו נשמות בעולם כו', והנה הזווג הראשון התדירי אין צורך שיעלו זו"ן בסוד מ"ן, אמנם ההוא רוחא דשביק אבא באימא בביאה ראשונה כנודע, אשר ההוא רוחא כו', מספיק או למ"ן יע"ש, וכן מצינו לקמן פ"ט, שגם בזווג דנשיקין בביאה ראשונה, הניח בה ההוא רוחא, כמו שהוא בזווג תחתון יע"ש"ב, וא"כ כל אותם הזווגין דנשיקין שהיו בין או"א, קודם שנתקנו ונאצלו זו"ן, ההוא רוחא שנתן בה בביאה ראשונה דנשיקין, הוא המעלה מ"ן דנוקבא דנשיקין, ובפעם הראשונה ממש, שהיא כאשר נאצלו ונתקנו אבא ואימא, כנודע שאבא ואימא כחדא נפקין, לומר שנאצלו, וכחדא שדיין לומר שזווגיהו תדיר, ולא פסיק, דלא אפסיק דעותא דתרויהו ל'עלמין כמ"ש דו"ל בשעד אבא ואימא פ"ח, ובפעם ראשונה שנודווגו זווג נשיקין, היה בסוד כד סליק בדעותא, דסליק בדעותא דאבא, ונודווג עמה זווג נשיקין, ונתן בה ההוא רוחא בפיה, ועשאה כלי, ומאז עד שבא עת זומן להאציל ולתקן זו"ן, כל הזווגין דנשיקין שביניהם, ההוא רוחא הוא המעלה מ"ן, ואם זו"ן עדיין לא נתקנו ולא נאצלו, אין צ"ל שלא היו עולמות עדיין, וזווג דחיות העולמות לא היה צורך עדיין בודאי וכאשר נתקנו זו"ן שכתב דו"ל בפרקין, ג' זווגין תחתונים, שהם דעיבוד ראשון, ודעיבוד ב' דמוחין, ודחיות העולמות, ובהם ששה בחינות דזווגים, הנה

הזווג ראשון שהוא כדי לברד ולהאציל ולתקן את זו"ן, הנה זו"ן עדיין לא היו בעולם, ואדם אין כדי להעלות מ"ן, נמצאו כי זווג תחתון ביסוד דיסוד, שבין אבא ואימא, נעשה בסוד כד סליק בדעותא, וב' זווגין דנשיקין שבו, ההוא רוחא דבפה הנוקבא קדישא, היא אימא קדישא, הוא המעלה מ"ן דזווג נשיקין, ואחד כך כאשר בא זמן עיבוד ב' דמוחין, הנה נודע שהיניקה היתה נמשכת עד שתי שנים, ומב' שנים ואילך, התחילו להכנס ולהתפשט מוחין דגדלות דאימא קדישתא, וגמד כניסתם בז"א הוא עד ט' שנים ויום אחד, שגמדו להכנס ולהתפשט מוחין דגדלות תוך גופא דז"א, כאשר כל זה מפורש באד היטב בכל דרושי דז"ל, ובפרט בשעד דרושי הצלם דרוש ג' יע"ש, וז"א אינו עולה למ"ן עד אחד ט' שנים וי"א, כמ"ש דו"ל בשעד הנסידה פ"ג ז"ל, גם יש חילוק אחד והוא, כי האדם התחתון כו', אמנם זו"ן אינו כן, כי הוא והיא יכולים להעלות מ"ן אל אביהם תכף אחר תשעה שנים ויום אחד, שגדלו איבדו ומוחין, אע"פ שאינם דאויים הם להוליד דק הם שלימים לעצמם יע"ש, נמצא לפ"ז, כי תכף אחד היניקה שהיא שתי שנים, כבד היה זווג שני דעיבוד דמוחין, כדי להוליד מוחין דגדלות, ועיין שעד מוחין דז"א פ"ז, והוא אינו יכול להעלות למ"ן עד ט' שנים ויום אחד, ועיין גם בשעד המלכים פ"ו מ"ש דו"ל שם במ"ק, ואם כן נמצא, שגם כשנודווגו אבא ואימא, נזווג דעיבוד שני, כדי להוליד מוחין לזו"ן, לא היה יכול ז"א להעלות למ"ן, כי אין לו אלא שתי שנים דיניקה, ואם כן גם הזווג בפעם הו", היה בסוד כד סליק בדעותא דאבא להזדווג, בלא עלית מ"ן, כי עדיין אינם דאויים זו"ן להעלות מ"ן, ואל תשיבני ממש דו"ל לעיל פ"ב ז"ל, וקודם שהוברדו זו"ן, או היה זווג העליון שלא ע"י מ"ן, אח"כ בפעם השני היה זו"ן בבחינת מ"ן אל אבא ואימא כו', וכן בספר מבו"ש שע"ב ח"ג פ"ח כתב ז"ל, נמצא כי זו"ן בנים אל אבא ואימא, ובפעם ראשונה נזדווגו אבא ואימא מאליהן, כמ"ש ואדם אין לעבוד את האדמה, ובפעם השני שכבד נתקן זו"ן, הם מעלים מ"ן אל אבא

למ"ן, גם לב' זווגים דנשיקין הנעשים באותו זווג תחתון, כן נראה.

(שייך לרף רל"ב באמצע ד"ה ובוה) אך בזה יובן מ"ש כו', שאין נשמה בעולם שאין יוצאין עמה תרין עופין, ר"ל מלאכים, ורשב"י אומר שיוצאין ה' עופין כו', נלע"ד, כי מ"ד תרין עופין יען כי אין זווג תחתון נעשה, עד שיהא בו ב' מיני זווגין דנשיקין, דקודם הזווג, ודשעת הזווג, וכל אחד נברא מלאך אחד, ורשב"י דאמר ה', יען נודע כי אין זווג נעשה בזו"ן, עד שיוזווגו אבא ואימא, וינחילו להם מוחין ועטרות, ואבא ואימא עצמם ממשיכים מלעילא, נמצא זווג תחתון דזעיר אנפין, שני בחינות נשיקין, ובוזוג תחתון דאבא ואימא, שני בחינות נשיקין, וסוד נשיקין שממשיכים מלעילא הרי ה', וכנגדם יוצאים ה' עופין.

(שייך לרף רל"ב ד"ה ועתה) ועתה צריך ליתן טעם למה נשמות המלאכים אינם צריכים להתלבש בגוף כמו נשמות בני אדם כו', שנשמות המלכים באים מזווג הנשיקין כו', ואין בו צורך לגוף, כי הוא זווג רוחני עליון מאד כו', אבל נשמות בני אדם לא הספיק זווג רוחני העליון להוציאם, והוצרכו לצאת ע"י זווג תחתון גופני ולכן הוצרכו כו', דברי רז"ל סתומים, לא פורש עיקר ועומק הטעם, ולמה זה היה, שלהוצאת נשמות המלאכים, הספיק זווג דנשיקין, ולנשמות בני אדם לא הספיק, ולמה זה החילוק, ולא יצאו כולם מבחינה א', בין נשמות בני אדם, בין נשמות המלאכים, או כולם מסוד נשיקין, או כולם מסוד זווג גופני תחתון, ועוד יש נשמות בני אדם הבאים מזווג נשיקין מן היותר מעולים שבנשיקין, שהם נשיקין דקודם זווג דעיבור שני דמוחין, כמ"ש רז"ל, ואעפ"כ לא הספיק להם זווג דנשיקין, והוצרכו לחזור ולצאת מזווג גופני תחתון ביסוד דיסוד, ועיין מ"ש בעניותין לקמן.

(שייך לרף רל"ב באמצע ד"ה ועתה) והענין עם הנזכר, שהנה נשמות המלכים אינם

ואימא לעולם יעויין שם. שכל זאת מיירי בזווג דמוחין דגדלות, כי פעם ראשונה היה בסוד סליק ברעותא, ומפעם ב' ואילך היו ז'ין מעלין מ"ן, דייקא דקאמר ובפעם הג' שכבר נתקן ז'ין, וז'ין אינו נתקן אלא במוחין דגדלות כנודע, וכל זה מוכרח לאמר, לפי דברי רז"ל שכתב שתכף אחר שתי שנים דיניקה, מתחילין מוחין דגדלות להכנס, ונגמרין בן תשעה שנים ויום אחד, וז"א אינו עולה למ"ן אלא אחר ט' שנים ויום אחד, ונמצא שגם בפעם ראשונה שנזווגו אבא ואימא, כדי להוליד מוחין לזו"ן, שהוא עיבור ב', היה בסוד כד סליק ברעותא. וב' זווגין דנשיקין שהיו באותו זווג, ההוא רוחא דבפה אימא קדישתא, הוא המעלה מ"ן דזווג נשיקין כאמור. וכשנתקן אח"כ עולמות ב"ע, ויש זווג ג' דחיות העולמות באו"א, כבר כתבנו לעיל שכתב רז"ל, דלזווג דחיות העולמות, אין ז'ין עולים למ"ן, ובודאי כי ב' זווגין דנשיקין שיש באותו זווג, כמ"ש רז"ל, נעשין ע"י העלאת מ"ן דההוא רוחא שבפיה, כמו זווג תחתון דיסוד ביסוד, שנעשה על ידי העלאת מ"ן דההוא רוחא כמ"ש רז"ל. ונמצאת למה, שכל ג' זווגין תחתונים שכתב רז"ל, שהיו בעת שנאצלו ונתקנו ז'ין ונתקנו העולמות, ונמשך להם חיות מזווג דחיצוניות באבא ואימא, ובכל ז' זווגין דנשיקין שהיו באלו הג' זווגין תחתונים, בכלם לא עלו ז'ין למ"ן, ומיום שנברא העולם ועד עתה, לא יש זווג שצריכים ז'ין להעלות למ"ן, אלא בזווג דלצורך מוחין דגדלות, שלצורך זווג דחיות, הא אמרן דאינו צורך להעלות לזו"ן, וזווג דעיבור ראשון כדי להאציל את ז'ין, ליתנהו השתא, שנודע שאפילו כאשר מסתלקין המוחין דזו"ן, ואפילו בלילה, אין ז"א חסר מו"ק, וגם מוחין דפנימיות דאימא, כמ"ש רז"ל בשלהי שער הצלם ז"ל, ולעולם אין ז"א חסר אפילו בלילה, ואחר החרבן, מחיות המוכרת, שהוא מוחין דפנימיות דקטנות דאימא יע"ש. ואין לנו זווג באבא ואימא, אלא להמשיך מוחין דגדלות, לאותו זווג צריכים ז'ין להעלות למ"ן, שהוא כוונת הק"ש כנודע, וכיון שעולים, אפשר שתועיל עלייתם

באים רק מזווג העליון הרוחני דנשיקין, ואין צורך בו להתלבש בגוף, אמנם נשמות בני אדם הם באים מזווג התחתון הגופני, ולכן שצריכים להתלבש בגוף וענין הדבר כו'. דע כי זווג הנשיקין, הוא זווג דג"ר בכל מקום שהוא, וכן כתב רז"ל בשער פרצופי זו"ן שלהי דרוש ב' ז"ל, וזווג עליון דפרצוף דמוחין לבדו, נקרא נשיקין יע"ש. ועיין בשער הולדת אבא ואימא ז"א פ"ד, וגדול שבכולם מ"ש רז"ל לקמן פי"ד ז"ל, והנה ז"ס מ"ש רז"ל שכל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נברא מלאך א', והענין, כי המלאכים נבראים על ידי זווג עליון רוחני מאד הזה, ולזה הם חיים וקיימים לעד, אך בני אדם באים על ידי זווג התחתון גופני, שהוא מבחי' היסוד עם המלכות, ולכן הם מתים. עוד יש יתרון אחר אל זווג הנשיקין, כי הטיפה ההיא יוצאת מן המוחין ממש דברי שא, אמנם זווג התחתון, אין הטיפה ההיא נמשכת מהמוחין עצמן, אלא מבחי' הה"ח המתפשטים בגוף יע"ש. ותמהני איך בלשונות אלו של רז"ל איך מלאכי מרום לא מסתלקי לעילא לעילא בשמי מרומים, ואנו בשפלותינו היינו למטה מטה, לא במקום אחד ולא בשנים מציינו לרז"ל כנגד כל זאת באומרו, כי לעולם כללא הוא, שהמלאכים באים מן ההיצוניות, וישראל נשמות הצדיקים מן הפנימיות, ועיין שער מוחין דז"א פי"א ופי"ב, ובשער של העיבורים פ"א, ובשער הנסירה פ"ד, ולפי הדרושים שבשער זה, הדבר נראה להפך, שנודע שפרצופי החב"ד נקראים פנימיות, ופרצופי נה"י וחג"ת נקרא חיצוניות, כמ"ש רז"ל בשער חו"פ, ואם כן נשמות של המלאכים הבאים מזווג ג"ר, באים מן הפנימיות, ונשמות בני אדם הבאים מזווג פרצופי נה"י וחג"ת באים מן החיצוניות. ועוד אחר כל השבח הזה, למה לא ניתן להם התורה קדושה, ובפרט רזי וסודי התורה, שמצינו שנתגלה לר"ע ולרשב"י זיע"א, מה שלא נתגלה לכל צבא מרום, כמ"ש בזהר ובתיקונים. ועוד כי רבותינו ז"ל, אמרו שאינם יכולים לקדש שמו של מלכו של עולם, עד שישראל מקדשים לתתא, וטפלים הם לישראל. ועוד קושיא לאלהינו המרחם, מדוע עטה ככה לנו,

להצריכנו לצאת גם מזווג תחתון גופני, שעל ידי כן מוכרחים אנו לבא בעולם הזה השפל, ולהתלכלך בדם טיט היות, כמעט אין עושה טוב אלא אחד מאי"ר ושנים מבני עליה, וצער המות קשה מהכל, ולא די כל זאת נתגדל צערינו, בראותינו דברי רז"ל שכתב בפרקין ז"ל, גם צריך שתדע אע"פ שכל נשמות בני אדם יוצאים ע"י זווג תחתון גופני, ונשמות המלאכים ע"י זווג עליון רוחני, עכ"ז יש זווג תחתון שהוא גדול מזווג עליון דנשיקין, והוא זווג ב' דעיבור המוחין דזו"ן, שהוא גדול מכל הז' בחינות דנשיקין, ומכל ב' זווגים הנזכר יע"ש. וקשה חדא, אחר שהוא גדול כ"כ יותר מהמלאכים היוצאים מן הנשיקין, למה זה יבא לעולם הזה, ויסבול צער הריון ולידה ומיתה, והמלאכים שהם קטנים פחותים מערכו, לא יבואו בעזה"ז, ולא ימותו כא' מהם. ועוד להבין, וכי גורה הוא, הן טעם ברצון, אחר שהמלאכים באים מזווג ג"ר רוחני ועליון מאד, ואלו באים מזווג תחתון דיסוד גופני, איך ובמה יהיו יותר גדולים מהמלאכים, הפך הסברא. ועוד, כי נודע שאדם הראשון קודם שחטא, אמור רבנן ז"ל שהיה גדול מן המלאכים, והוא נולד נשמתו מזווג תחתון גופני, כמו שכתב רבינו ז"ל לעיל פ"א, על כל אלה הדברים, מאיר עינים עוזרים, האיר עיני, וזה החלי, ונקדים מ"ש רז"ל בפרקין לעיל ז"ל, ובה יתבאר מ"ש בפרשת משפטים זכה יתיר יהיבין ליה נפש מסטרא כו', זכה יתיר יהיבין ליה רוח כו', כי נפש האדם כולל בחינות רבות, כי יש בה יחידה מכתר, וחיה מצד אבא, ונשמה מצד אימא, ורוח מצד ת"ת, ונפש מצד נוקבא, וכל זה מן האצילות, וכן בבריאה, וכנגדו ביצירה, וכנגדו בעשיה יע"ש. מבואר מזה, כי נפש האדם, יכולה היא להעלות מדרגה אחר מדרגה, עד שתקח יחידה דכתר דאצילות, והרי יכולה על ידי מעשיה להעלות ד' עולמות, ובכל עולם ועולם ה' מדרגות, שבין כולם הם עשרים. ודע שכל זאת הוא בכללות, כי יותר בפרטות, כתב רז"ל בשער מוחין דקטנות פ"ב ז"ל, ונחזור לענין, כי הלא כדוגמת מה שביארנו בז"א, כן הוא בצדיקים, שהם הולכים וגדלים, ותחילה

יעלה מעלה על גבי מעלה, ולהפך ח"ו כי ירד מטה מטה. אמור מעתה, נפש נקי צדיק, לכך הוצרך שאחר שיצא מזווג נשיקין דאו"א, יחזור לצאת מזווג תחתון גופני דיסוד ביסוד, וכן יחזור שאחר שיצא מזווג נשיקין דזו"ן, לצאת מזווג תחתון גופני דיסוד ביסוד, כי הנה בצאתו מזווג נשיקין דאו"א, וזווג נשיקין הוא זווג דג"ר דאו"א, ונמצא נתנה לו בחינות יחידה חיה נשמה, מנרנח"י דחיה דאבא. ויחידה חיה נשמה, מנרנח"י דנשמה דאימא. לכך מוכרח לחזור לצאת מזווג תחתון גופני דאו"א, כדי להשלים בחינת נרנח"י שבו, שהם רוח ונפש, כי לעולם בחי' רוח ונפש, הם ז"ת, פרצופי נה"י וחג"ת כנודע, לכן מדי עוברו בז"ת, לצאת מזווג גופני דאבא, לוקח בחינת רוח ונפש דאבא, ומשלים נרנח"י דחיה, ומדי עוברו בזווג תחתון גופני מאימא, לוקח בחי' רוח ונפש, מז"ת, ומשלים נרנח"י דנשמה, וכשחוזר לצאת מזווג נשיקין דזו"ן, מדי עוברו בכח"ב דזו"ן, קנה לו יחידה חיה נשמה דרוח דז"א, ויחידה חיה נשמה, דנפש דמלכות, וכאשר חוזר הוא לצאת מזווג תחתון גופני דיסוד ביסוד דזו"ן, מז"ת דזו"ן, לוקח רוח ונפש דרוח, משלים נרנח"י דרוח, ומז"ת דמלכות, לוקח רוח ונפש דנפש, ומשלים נרנח"י דנפש, באופן, כי נפש צדיקים, אחר שבידם להעלות עד מאה בחי' מדרגות כאמור, צריך להיות סמוכין לעד עולם, שרשים בכל בחי' ובחי', שבכל עולם ועולם, וכאשר יצא ונולד באיזו עולם שיהיה ומאיזו בחינה שיהי', לבא לעולם הזה, ולהתלבש בגוף חומרי וגשמי הזה עפר ואפר, הוא באחד משתי אופנים, בדרך משל, אם יצא ונולד מזו"ן דבריאה, ומשם יצא לבא בעולם הזה השפל, אופן אחד הוא, שמא בגלגול אחר מקדמו כבר תיקון עד זו"ן דבריאה, ולא הספיק לתקן יותר עד שמת, הילכך צריך עכשיו להולד ולצאת מזו"ן דבריאה, כדי להשלים תקונו משם ולמעלה עד רו"ם. ואופן שני, שמא בעת הפגם, כאשר נתפזרו הנשמות בפרצופי אבי"ע, נפל חלקו שם באותו מקום, ומוכרח לצאת ולהולד משם וזה צריך פירוש. ועיין מ"ש לקמן בעניויותי.

יש להם נשמה ומוחין דאלהים דעיבור, ואח"כ מקטנות, ואח"כ מגדלות, וכ"ז בסוד הנוקבא. ואח"כ גדלים ע"ד הנוכח בז"א. ואח"כ גדלים עדיה באימא. ואח"כ באבא. ואח"כ בא"א. ואחר כך בעתיק. וכל זה מן העשיה, וכן עזה"ד ביצירה, וכן עזה"ד אח"כ בכריאה, ואח"כ באצילות. והדבר מוכן מאליו, ואין צורך להאריך יע"ש. לפי מבורא, שצריך נפש האדם, להעלות ה' מדרגות, שהם נרנח"י דנפש דעשיה, ממלכות, ונרנח"י דרוח, מז"א, ונרנח"י דנשמה, מאימא. ונרנח"י דחיה, מאבא. ונרנח"י דיחידה, מא"א. הרי כ"ה בחי', וכל זה בעולם העשיה. וכנגדם ביצירה. וכנגדם בכריאה. וכנגדם באצילות. והרי הם מאה בחינות. ואם תקטנני, קכ"ה הם. שצריך נפש אדם צדיק הוא, להעלות מדרגה אחר מדרגה, מאן חשיב ומאן ספין, אשרי אדם, לא כן המלאכים אפילו היותר גדולים שבהם, אותם שאין שם משתנה, שכתב רז"ל בפרקיין, כי אין בהם אלא מדרגה א', ממקום שחוצבו בלבד, והוא שיוצאים מזווג נשיקין דאו"א, וחוזרין ויוצאים מזווג נשיקין דזו"ן, זו בלבד ולא עוד, וכן המלאכים דבריאה, ודכל עולם לעצמו, לפי מה שהוא, ואין בהם אלא בחי' נשמה אחת ולא יותר, לא נרנח"י דנשמה, אלא בחינת נשמה לבדה כמשמעה, היא מה שלוקחים מזווגין הנשיקין, כמ"ש רז"ל בשער חו"פ פ"י, דמיירי בכל עולם מאבי"ע יש בו עצמות וכלים כו', אמנם המלאכים הם אינו כמו בן אדם, כי ענין המלאכים ישנם בכל עולם, וע"כ אותם הניצוצות הם בחינות נשמה לעו"ם לאותם המלאכים שבעולם ההוא, ורוחם ונפשם וגופם, הם בחינות אחרות. אמנם נשמות הצדיקים, כוללים כל ארבע עולמות, וע"כ אותם הניצוצות אינם שוים, כי ניצוצות הבאים מעולם הבריאה, הם נשמות הצדיקים. וניצוצות שביצירה, הם רוחות. ושל עשיה הם נפשות יע"ש. הרי שנשמות המלאכים, אין לך בו אלא חדושו באותו עולם אשר חוצב משם, ואינו עולה ויורד, שאם יזכה לא יעלה, ואם לא יזכה לא ירד, לא כן הצדיקים, שהרשות נתונה בידו, אם יזכה

זווג דג"ר דאו"א, בדווג נשיקין, שהוא זווג דג"ר דו"ן, הבאים להם מלמעלה בסוד תוספת, ואין להם לנשמתם חלק במלכים, ועוד כי חלק המלאכים כבר נגמר בירורם כמ"ש רז"ל בשער הנסירה פ"ד ז"ל, ולכן אין המלאכים עולים בסוד מ"ן, כי כבר נשלמו המלכות ב"ק יע"ש. הרי כמו שלעת"ל שיכלו נשמות שבגוף, ויגמור בירורם, כתיב בלע המות לנצח, כן המלאכים האלו היוצאים מאלו הזווגים דו' נשיקין שכתב רז"ל, כבר נגמר בירורם אפילו דגופם רוחם ונפשם, ואינם צריכים למות, ואין הכי נמי שיש גם היום בחינת מלאכים שלא נגמר בירורם, והם בכל יום מתבררים ומתים, כמ"ש רז"ל בספר מבו"ש שם ז"ל, וגם לטעם זה יש מלאכים המתים בכל יום ומתחדשים, כמ"ש יוצר משרתיו ודי למבין עכ"ל. נמצינו למדין שהמלאכים יפה כחם, שנשמתם באה מזווג נשיקין, שהוא זווג דג"ר דאו"א, ומזווג נשיקין שהוא זווג ג"ר דו"ן, והורע כחם כי אין בהם אלא בחינת נשמה יחידית גבר, אבל נשמות עם בני ישראל, הורע כחם, שבאים גם מזווג תחתון גופני דיסוד ביסוד, בין דאו"א, בין דו"ן, ויפה כחם שכוללים נרנח"י שלם, ונרנח"י דנרנח"י, ובידם הכח והממשלה להעלות מן מדרגה התחתונה נפש דנפש דעשיה, עד רום המעלות, אפילו עד יחידה דאצילות, מה שלא השיג אדם מעולם. ומעתה חל עלינו חובת ביאור, איך נשמות המלאכים אחר מעלתם לבא מזווג נשיקין, שהוא זווג דג"ר, בין דאו"א, בין דו"ן, באים מן החיצוניות, ונשמות עם בני ישראל, הבאים מזווג תחתון גופני דיסוד ביסוד, בין דאו"א בין דו"ן, באים הם מן הפנימיות. וראשונה רז"ל כתב שם שער חו"פ פ"י ז"ל, ואין לומר שהכלים הפנימיים מזווגים לברם, זה לא יתכן, אך הכוונה, כי לזווג המלאכים אין הטיפה נמשכת אלא מהחיצוניות הכלי לבד, ולא מפנימיות. אך לזווג נשמות הצדיקים, נמשכה הטיפה מן הכלים הפנימיים עצמן, אבל לעולם אי אפשר להזדווג כלים הפנימיים בלתי החיצוניים, כי זה אי אפשר. אבל להפך

זכיון שכן שמוכרחים הם נשמות הצדיקים דכל ישראל, לקחת בחינת רוח ונפש דכל עולם ועולם, ודכל בחינה ובחינה שבכל עולם ועולם, מוכרחים הם לבא בעולם הזה השפל, שאין קיום לרוח ונפש, אלא בעולם הזה השפל, על ידי קיום התורה והמצות, להתברר ולהתקן בעסק התורה והמצות, מסיגי המלכים הידועים, כי כן בחי' רוח ונפש בכל מקום שהוא, בכל עולם ועולם, ובכל בחינת ובחי' שבכל עולם, הוא בחי' ז"ת, ששורשם ז"ע (צ"ל ז"מ המסדר) הידועים שבעולם הוא ושבבחי' ההיא, ולכן צריכים הם למות, לטעום טעם המיתה, שכן שורשם, הו' מלכים שנשברו ומתו ונפלו לבי"ע כנודע, והצדיקים לא עדיפי משורשם העיקרי ממקום שחוצבו. ומה נמלצו עומק דברי רז"ל, בשער רפ"ח פ"א ז"ל, ודע כלל זה, כי כל מה שיש בעולם הזה, הכל הוא כדוגמת מה שהיה באלו הו' מלכים ואין כל חדש תחת השמש, ומיתת המלכים ותקונם, הוא ענין תחיית המתים יע"ש. וכן כתב בס' מבו"ש שע"ב ח"ג פ"ז ז"ל, והוצרכו למות ולברר הפסולת, דוגמת מיתת האדם כו', והבן זה הטיב, כל הבחי' שיש באדם בחיותו פעם ראשונה ובמיתתו ובתחייתו שנית, הכל היה בענין אלו המלכים, ודי בזה למבין מדעתו להקיש בכל הפרטים יע"ש, ואין כאן מקום ביאורו. באופן, כי המיתה גרמא לו לאדם, לקחתו שתי בחינות דנפש ורוח, הבאים מסוד זווג תחתון גופני בכל בחינת שהוא, לא כן המלאכים, שאין בהם אלא בחינת נשמה, הבאה מזווג עליון רוחני דנשיקין מג"ר, וג"ר אין להם חלק, כי ג"ר לעולם בכל מקום שהם אפילו דעיבור, באים מלמעלה בסוד תוספת, ואין להם חלק במלכים, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות, ועיין בשער פרצופי ז"ן פ"ו, הילכך המלאכים הבאה נשמתם משם, אינם מתים, כי חיים וקיימים הם לעולם. וא"ת, והלא בפירוש כתב רז"ל, שגם המלאכים באים מבירורי המלכים, ואין לך דבר לא בעליונים ולא בתחתונים שאינו מברורי אותם ז' מלכים. כן האמת שגופם נפשם ורוחם בא מברורי המלכים אבל נשמתם באה להם בזווג נשיקין שהוא

המלאכים נמשך ונולד מזווג נשיקין דאבא ואימא ודונון, שהוא זווג דג"ר שלהם, מ"מ אינו נמשך הטיפה ואינם נותנים אלא ממה שיש בהם. כיון שהמלאכים באים מן החיצוניות, ולצורך החיצוניות אינו ניתן לאבא ואימא מלמעלה, ואין נותנים לבנים אלא מחלקם, לכן גם שהוא זווג דג"ר וגם שהוא ממוחין דאבא ואימא עצמם, ומרישא דילהון, כ"ז אינו כדי א' מאלף ממוחין הנמשכים לנשמות הצדיקים אחר שמוחין הנמשכים לנשמות של צדיקים הם נמשכים מרום המעלות עד א"ס ב"ה. ואע"פ שמוחין אלו הם מתפשטים ב"א, ומשריהם מן הה"ח המתפשטים בגופא, מהם נוצר ומצטייר נשמת הצדיק, מ"מ חלקו ושורשו מרום של מעלות. והכי דייק לשון רו"ל דפ"י שער חו"פ, כי לזווג המלאכים נמשך הטיפה מכלים החיצונים, אע"פ שהם ג"ר, ויש בהם הבל או"פ, מ"מ אינו מכלים פנימים, כי כלים פנימים אינו, אלא כאשר נמשכים האורות בסוד מוחין מפרצוף לפרצוף, מרום המעלות א"ס ב"ה. ובהכי ניחא מ"ש רו"ל בפרקין. כי נשמות הבאות מעיבור שני דמוחין, הם גדולות עד מאד, יוה"ר מכל ב' זווגים תחתונים, ומכל ז' זווגין דנשיקין, כי בזווג ההוא נמשך טיפת המוחין מרום המעלות, מה שאין כן בשני זווגים אחרים תחתונים, כי אחד לחיות העולמות, וא' לעיבור ראשון דזו"ן, שבשניהם אין המשכה הטיפה מרום המעלות, אלא מחלקי דאו"א, ועיין בריש פ"ד שער הנסירה, ולהכי המלאכים טפלים הם לצדיקים, רב המרחק שמים לרום ביניהם.

(שייך לדרך רליג באמצע ד"ה ועתה)
ונמצא שיש נשמות ששרשה למעלה, אלא שמסיבת הפגם ירדו למטה כו', נלע"ד שהפגם הוא בשתי פנים, שהוא אפשר בפגם אדה"ד, שידוע שנשמתו היתה כללות כל ישראל ששים רבוא שורשי נשמות היו כלולים בנשמתו, ובעת שפגם נשרו אבריו, ונטבעו בקליפה, יש שנטבעו בקליפות דבריאה, ויש שנטבעו בקליפה דיצירה ועשיה. ויש נשמה ששורשע דפרצופי הבריאה, ויצא השתא ע"י פרצופי

אפשר, כי יזדווגו כלים החיצוניים, וימשיכו הטיפה מזה לזה, והפנים כאשר לא ימשיך טפין לא יקרא זווג שלים. ומ"ש במ"א, כי המלאכים נעשים מהנשיקין, ובני אדם מזווג גמור, כי הנשיקין היא התדבקות כלים החיצונים, אע"פ שיוציא אור פנימי שהוא ההבל, אך על כ"ז, אין שם טיפת מוחין דכלים פנימיים נמשכים. אך לבני אדם נעשית הטיפה מכלים פנימיים ממש עכ"ל. הנה הארכתי הבאתי כל דבריו, כי מתבאר מהם שרו"ל נרגש מקושיא זאת, ונתכוון לתרצה, באומרו כי מ"ש שהמלאכים באים מן הנשיקין, מ"מ הטיפה אינה נמשכת אלא מכלים חיצוניים, אך לבני אדם נמשכת הטיפה מכלים פנימיים. ואם הדברים כפשוטם, סתראי נינהו ממ"ש לקמן פי"ד ז"ל, עוד יש יתרון א' אל זווג הנשיקין, כי הטיפה ההיא יוצאת מן המוחין ממש דברישא, אמנם זווג התחתון, אין הטיפה ההיא נמשכת מן המוחין עצמן, אלא מבחינת ה"ח המתפשטים יע"ש. וכיון שלזווג נשיקין, הטיפה נמשכת מן המוחין עצמן דברישא, אין לך פנימיות גדול מזה, שלעולם המוחין הם סוד פנימיות, ובפרט כנגד גופא ז"ת. אמנם לע"ד, מבוארים דבריו במקום אחר, והוא מ"ש רו"ל בשער מוחין דצלם פ"ו ז"ל. גם דע כלל גדול, שזה הזווג החיצוניות, הוא לצורך העולמות, נמשך ממוחין עצמן דאו"א, בלי שיקבלו הם מלמעלה כנודע, שכל מה שלמטה מהם, כולם כלולים בהם, ויש בהם כח כנגד כל מה שלמטה מהם. אך זווג הפנימיות, צריך שיקבלו גם או"א מאורות העליונים מהם, ומהם ממשיכים למה הוא צורך להמשיך נשמות חדשות, שהוא בחינת פנימיות העולמות, ונמצא שגם א"א מזדווג בנוקבא תחילה, והוא ממשיך לאו"א כו', וכן זה מזה עד רום המעלות יע"ש. וכן כתב גם לקמן בפ"ו ז"ל, אבל לחדש מחדש בנים אחרים, אינם יכולים, אם לא שיקחו התוספת ההוא מאביהם מלמעלה מאו"א, וגם או"א לוקחים מהיותר למעלה, עד המאציל העליון כו', ונמצא כי אין זווג בעולם כלל, אלא אי"כ יהיה נמשך מלמעלה עד א"ס כו'. אמור מעתה נחה קושייתנו, שלעולם נשמות

לוקחת המוחין פעם שנית, בהארה יותר גדולה מבראשונה עד אין קץ, כי בתחילה היה תמצית האור ע"י מחיצה, ועתה לוקחת המוחין עצמה, ואז נגמרת ליתקן יע"ש. ובדרוש החו"ג אות ד' כתב ז"ל, ואחר כך שננסרה לקחה הה"ג עצמם ונתפשטו בגופא יע"ש, ושם תוך כדי דיבור כתב ז"ל, ואחר כך הזווג הראשון ניתן לה הה"ג עצמם יותר ממותקות, ונקרא שם ב"ן, וברישא כבר אמר שקבלה הה"ג עצמם ע"י נסירה ע"י אימא, ואיך חזרת לקבל הם עצמם, וכיצד נמתקו שאומר יותר ממותקות. ובשער מוחין דז"א פ"ט כתב סדר נכון, והוא שבתחילה באחורי דז"א מקבל הארתם, ואחר כך ע"י נסירה ע"י אימא, מקבלת עצמותם, ואחר כך ע"י ביאה ראשונה, נותן לה הה"ח דאימא. ולפי זה אתי שפיר, שהם יותר ממותקות, וקורא אותם גבורות, כי שורשה הם גבורות דאבא, בחי' ב"ן כנודע, ולכן נקרא בן ולא בת יע"ש. ועל כן צריך לדחוקי נפשין בפרקין דנן, דקאמר שמקבל ע"י ז"א, הוא החסדים דז"א, שלפעמים קורא אותם (גבורות) מטעם הנזכר.

(שייך לדף רמ"ג ד"ה והענין) והענין, שכל נשיקה הוא מבחינת היוצא מן הריאה אל הגרון, שהוא בינה כנודע כו', ונמצא שכחם הוא מז"ת, אמנם מאותו האור הנמשך מאותם ג"ר שבראש הגוף, קודם שיכנסו בפנימיות הגוף בז"ת, יוצאים דרך הפה ולחוך בסוד הבל. דבריו צריכין הבנה, כי אם מן הג"ר נמשך האור קודם שיכנס בפנימיות הגוף, איך הוא יוצא מן הריאה אל הגרון, ואיך נמצא שכחם הוא מז"ת, והריאה בז"ת, והגרון סוף ג"ר, והאור יוצא קודם שיכנס לגוף, אם כן לא נגע ולא פגע בריאה כלל ועיקר. ונלע"ד שהכונה, כי הנה החו"ג כל אחד לעצמו, כמו החסדים לבדם, או הגבורות, כל חד כלול ד' בחינות, והם: אור ישר, ואו"ח, אר"פ, ואו"מ. כמ"ש רז"ל בשער דרושי הצלם. ושם בדרוש החו"ג כתב ז"ל, ענין אחע"ה בומ"ף, כבר הודעתין הם ה' מוצאות היוצאות מן הפה העליון, ואמנם כבר הודעתין

העשיה, ואין בידינו להבין כל אלה הדברים, כי לפנינו נגלו כל תעלומות, או אפשר, כי הפגם הוא, על ידי מעשיו עצמו, כי שורשו היה במקום גבוה, ובביאתו לעולם קלקל מעשיו, וירד לבחינת דעשיה, ונמצא עכשיו חזר לצאת לבא בעולם, וירד למטה לצאת במדרגות העשיה.

(שייך לדף רל"ג ד"ה אבל) אבל מי ששורש נשמתו הוא מלמטה, אלא שרוצה להעלות על ידי מעשיו למעלה משורשו אשר משם היה כו', דברי רז"ל שכתב, אשר משם היה, צריך להבינו, שכבר כתב מי ששורש נשמתו הוא מלמטה, אלא שע"י מעשיו רוצה להעלות יותר למעלת משורשו, א"כ מה פירוש אשר משם היה, הלא לא היה שורשו אלא למטה. ונלע"ד שנתכוון רז"ל לתרץ, שזה ששורשו למטה, והוא יצא ונולד מזווג זו"ן דעשיה, היאך יעלה בידו לעלות ע"י מעשיו למעלה משורשו, לזה כתב אשר משם היה, כלומר נהי שזה שורשו ומקורו יצא לאויר העולם, ונולד מזווג זו"ן דעשיה, מכל מקום זעיר ונוקבא דעשיה עצמו מהיכן בא להם מוחין כדי להוליד, לא מפרצופים עליונים שלמעלה ממנו, ולהם מפרצופים היותר עליונים מלמעלה מהם, וכן עזה"ד, נמצא שזה אע"פ שיצא מזווג זו"ן דעשיה, ושורשו שם, יכול להעלות למעלה אשר משם היה, כבר היה שם ויש לו שורש גם למעלה.

(שייך לדף רל"ט באמצע ד"ה והנה) ואע"פ שבהיות ז"א אב"א עם הנוקבא אינה יכולה להתקן ולעשות פרצוף, אם אלא שנותן לה עטרא דגבורות שהם הה"ג, עכ"ו אינה לוקחת הה"ג עצמם, רק הארתם כו', אך הגבורות עצמם א"א שתקבלם אם לא ע"י זווג ממש, בביאה ראשונה דבעל עמה, ואז הם יוצאים לגמרי כו', וקשה לע"ד, דנה"י שבאחורי בעלה, לא קבלה אלא הארת הה"ג, ע"י הארה זו נתקנה פרצוף, מ"מ בשעת הנסירה כבר מקבלת הגבורה עצמן ע"י אימא, כמ"ש רז"ל בשער הירח פ"ג ז"ל, ואמנם אז בעת הנסירה

לצאת מנשיקין קדמאין דזו"ן, אינו מוכרח, כי אפשר למטה בזו"ן יצאו ונולדו מנשיקין יותר קדמאין וגדולים מן הנשיקין דעשיית כלי. ודע כי אותם ז' בחינות דזווגין דנשיקין, וז' זווגין תחתונים שכתב רז"ל, שם דוגמתם ממש מסתפקא לי, אם ישנם בזו"ן אם לא. כי הנה מ"ש רז"ל שם כי קודם שהיה באו"א שום זווג תחתון, וקודם שהוברדו זו"ן היה מזדווגין או"א זווג דנשיקין, מי יימר שהיה כן בזו"ן דילמא התם באו"א היו כן הדבר, כדיהיב טעמא ובא רז"ל התם, דכחדא נפקין וכחדא שריין לא אפסיק רעותא דתרוויהו לעלמין, לא כן בזו"ן שמתחילה יצאו אב"א, ולא היה ביניהם יחוד זווג. מה תאמר שצריך זווג דנשיקין תחילה כדי לעשות כלי בפיה, דילמא בשעת דזווג תחתון בנשיקין שקודם הזווג עושה אותה כלי, ולעולם אפילו לכשתמצא לומר שהיו ג' זווגין תחתונים בזו"ן, כמו באו"א ז' זווגין דנשיקין לא היו אלא ששה, ב' בכל זווג תחתון. ועוד כי לא מצינו שבעת בריאת העולמות היו בזו"ן שלשה זווגין תחתונים, כי לא מצינו אלא שכאשר נתקנו זו"ן היו בבחי' אב"א, ובהגיע תור וזמן בריאת אדה"ר, היו שני מניעות בדבר, כי צריכים הם להזדווג כדי להוליד לאדה"ר והם אב"א, שאי אפשר להם לחזור פב"פ, מה עשו או"א, נסרו את הנוק, והעלו את זו"ן למעלה בחיקם בהיכל חופתם, ושם חזרו זו"ן פנים בפנים ונזדווגו שם, ושם נתעברה הנוקבא מנשמת אדה"ר, כמ"ש רז"ל כל הדברים האלה לעיל פ"א, ולא מצינו לזו"ן זווג אחר. הן אמת שלפי מ"ש רז"ל בשער או"א פ"ח ז"ל, והנה כבר הודעתין כו', ואמנם הזווג כדי ליתן חיות, זה אינו נפסק לעולם מאו"א, כדי שלא יתבטלו העולמות ח"ו, אבל בזו"ן אפילו הזווג הזה מפסיק לפעמים, וז"ס לא ידון רוחי באדם, ר"ל לא ימשוך רוח חיות העליון באדם שהוא ז"א יע"ש. מבורא בזה, שגם בוי"א בעת בריאת העולמות, היה בהם זווג דחיות העולמות. איני יודע כיצד היה אחד היותם זו"ן אב"א. ואפשר שלאחרי כן קאמר, מ"מ לכל הדברות לא מצינו בזו"ן אלא שני זווגין אלו, שנזדווגו

כי ה"ח הם נכנסו תוך הגוף דרך הגרון, והם או"פ, אמנם הה"ג הם פוגעות ברדתם אל הגרון בפה, ויוצאים משם לחוץ, ושם נעשים או"מ מבחוץ. ובשער טנת"א פ"ג כתב יותר, והוא שכאשר יורדים המוחין בז"א, ברדתם החו"ג שהוא קו אמצעי בגרון, צד להם המקום מאד, ומחמת צדות המקום ודוחקם, ה"ג בהיותם אשיות שלהביות, אינם יכולים לסבול, ופותחים פיו, ויוצאים אור המקיף שלהם דרך הפה, והם ז' מקיפים דו"א. ואור פנימי שלהם, יורד תוך גופא דז"א. ונמצא לפ"ו שבפנימיות גופא, הוא או"פ דה"ג. ואו"מ בחוץ יוצא מן הפה, ובודאי שיש התקשרות התדבקות בין או"פ לאור המקיף, והוא הוא העולה מן הריאה אל הגרון, ונמצא כי יורד מג"ר, וקודם שיכנס בגוף יוצא דרך הפה ולחוץ, וגם ההתדבקות שביניהם היא העולה מן הריאה אל הגרון.

(שייך לדף רמ"ד ד"ה ואלו) ואלו הם בחי' יצחק, שנאמר בו והנה בן לשרה וגו', ובחי' חבקוק כו', לא פורש בדברי רז"ל שני בחינת ב' הוכרים שבפה, שניהם מה היו, ומי הם.

(שייך לדף רמ"ד ד"ה אמר) אמר הכותב חיים צ"ע, שבדרוש הגי' ביארנו, שהיה באבא ואימא שבעה זווגים דנשיקין, וזווג הראשון כו', ואם כן איך נאמר שם שהנשיקין קדמאין, לעולם הם מלאכים ולא נשמות, וכאן נאמר שהם יצחק וחבקוק כו'. לא ידעתי מאי קשה ליה, ומי מכריחנו לומר שבשביל שנשיקין הראשונים דאו"א יצאו מהם נשמות של מלאכים, שגם בנשיקין הראשונים דזו"ן צריכים לצאת נשמות המלאכים, דלמא הא כדאיתא. והא כדאיתא, מאו"א יצאו נשמות המלאכים, ומוז"ן יצאו נשמות בני אדם. ואם מפני שכתב רז"ל שם, שנשמות היוצאים מזווגין דאו"א בין דמלאכים בין דבני אדם אינם נגמרים עד שיחזרו לצאת מזווגין דזו"ן, וא"כ אותם נשמות המלאכים שיצאו ונולדו מזווג נשיקין קדמאין דאו"א, צריכים לחזור

כדי להוליד אדה"ר, ומשם ואילך שהיו מזדווגים לאחר שבא אדם הראשון והחזירם פב"פ לפי שעה, כמ"ש לתת חיות לעולמות, והרי הם ב' זווגין תחתונים, ובהם ד' זווגין דנשיקין ותו לא מידי. ותו קשה לע"ד, כפי המתבאר בדברי רז"ל, שבכל זוג תחתון ב' זווגין דנשיקין יש בו, אחד נשיקין דקודם הזווג, ב' נשיקין דבשעת הזווג, א"כ נמצא בפה הזכר ד' בחינות, ובפה הנקבא ד' בחינות, שתיים בכל אחד מנשיקין ראשונים, ושתיים בכל אחד מנשיקין שניים, כי בכל פעם ופעם איתכליל רוחא ברוחא, ולעיל פ"ד מתבאר מדברי רז"ל, שנשיקין שניים שבשעת הזווג מעולים יותר מנשיקין דקודם הזווג ונמצא לא ראי זה כראי זה, וצדיכים להיות ד' בחי' בפה, כל א' וא'.

(שייך לדף רמ"ד באמצע ד"ה אמר) גם צריך עיון ששם אמר שלא היה זוג תחתון כלל בנשיקין קדמאין כו', והרי כאן ביארנו שבין באימא ובין בוי"א הניח בה ההוא רוחא בביאה ראשונה כו'. ולע"ד, הנה אמת נכון הדבר שגם באימא צריך אבא לעשותה כלי בביאה ראשונה, וכמ"ש רז"ל לעיל פ"ח ז"ל, ועתה נבאר מה ענין ההוא רוחא הנקרא שם ב"ן, ומהיכן נמשך, דע כי גם ביסוד דאימא עילאה יש בה שם ב"ן אחד, והוא ההוא רוחא דשביק אבא יע"ש. ולקמן פ"י כתב ז"ל, דע שכל זוג שיש, בין באימא, בין בנוקבא דו"א, צריך תחילה לזווגם לעשות בחי' כלי, ואחר כך זוג שני להתעבר כו', מי"מ אומר אני, שכל זה הוא בזווגים הנעשים לאחר זמן, לאחר שנתקנו כל פרצופי האצילות, ואפשר שהוא לאחר שנתקנו כל העולמות, שאז לאחר שנמשכו מוחין דגדלות לז"א, ונתגדל ז"א כל צורכו, וידוע שאין המוחין נמשכים לו, אלא דוקא מלובשין בנה"י דאימא, וכשנמשכו המוחין דגדלות לז"א בפעם ראשונה, ותיקון העולמות כשנתקן ז"א בגדלות, ודאי נסתם יסוד דאימא, וחזרה בתולה כבתחילה, כמ"ש רז"ל בסוד אתא מפתחא דכלול שית וסתם פתחא. אבל בעת שנזדווגו או"א כדי

להוליד את זו"ן, וכן זו"ן בעת שנזדווגו כדי להוליד אדה"ר, אינו צריך שיקדים זוג ראשון לעשותה כלי, לא באימא, ולא בנוקבא דו"א, שהרי כל זה הענין וגופא דעובדא דעשיית כלי, אין צורך בו אלא כדי שיהא בהם כח במ"ן להעלות בסוד מ"ן, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות, ומהם לעיל בפ"א ז"ל, תחילה אנו צריכים להודיעך, כי הנה ג' בחינות יש בעליית מ"ן כו', הבחינה הג', הוא ענין ההוא רוחא דשביק בגווה, כי אין כח במ"ן להתברר ולהעלות הם מעצמם, אלא על ידי חד רוחא דעאל זעיר אנפין בגווה בזווגא קדמאה יע"ש. הרי שההוא רוחא לא איצטריך, אלא כדי שיהא להם למ"ן כח להעלות, ואם כן כשנזדווגו אבא ואימא בעיבור דאשון דזו"ן, כדי להולידו ולבררו, לא עלתה אימא מ"ן, כמ"ש רז"ל לעיל פ"ב ז"ל, אך הענין הוא כו', כי א"א לאו"א שנזדווגו אם לא ע"י מ"ן שהוא זו"ן כו', אם כן בפעם הראשונה שנברא העולם, לא היה אפשר להבראות, כי עדיין לא היו זו"ן נבררים ועולים בבחינת מ"ן כו', עד וקודם שהובררו זו"ן, היה זוג העליון שלא ע"י מ"ן יע"ש, כי היה הזווג בסוד כד סליק ברעותא, מפורש בהדיא, כי בזווג ראשון דאו"א לעיבור זו"ן, לא עלתה אימא מ"ן, וכיון שלא עלתה מ"ן, ביאה ראשונה לעשותה כלי מאן דכר שמיה. וכן בשער הולדת או"א וז"א פ"ה כתב רז"ל ז"ל, ואמנם היסוד נתעלה ונחלק לשנים, חציו ביסוד דאבא, וחציו ביסוד דאמא וראה והבן. וכבר ביארנו שאין האשה מתעברת מביאה ראשונה, רק צריך תחילה להכניס בה חד רוחא כו', עד עכ"ז הוצרך להיות חצי היסוד דא"א באבא בסוד מ"ד, וחצי באימא ביסוד דילה בסוד מ"ן, אך לא הוצרך לביאה שניה לטעם האמור לעיל ע"כ. הרי מפורש, כי כשנזדווגו אבא ואימא בעיבור ראשון זו"ן, לא היה שם ביאה ראשונה לעשותה כלי ולמיהב רוחא בגווה, ולא היה שם אלא ביאה אחת, ובאותה ביאה נתעברה אימא מזו"ן, וכן בזו"ן על כרחין לומר, שלא היה שם ביאה ראשונה לעשותה כלי, שהרי כתב רז"ל, שכאשר נתקנו זו"ן בבחינת אב"א

וקאשר בא זמן להוליד אדה"ד, לא היו יכולים להזדווג, כי היו שתי מניעות ברבר, מה עשו או"א נסרו את הנוקבא, והעלו אותם להיכלא דילהון, ושם נזדווגו זרין ע"י מ"ן דאימא, שעלתה הנוקבא, או הכלי דמ"ן שלקחה מאימא יע"ש, לכל הדיבור הכלי והמ"ן עצמם לאימא הון, ועל ידי אותה ביאה נתעברה המלכות מנשמת אדה"ד יע"ש. אע"ג דבעלמא אותו הזווג הנעשה בחיק אבא ואימא, אינו אלא לעשותה כלי, כמ"ש דז"ל בשער מוחין דז"א פ"ט ז"ל, ואח"כ מעלים אותם אבא ואימא לחופה בהיכל עילאה דלהון אחד שננסדה, ועדיין אין בהם דק אורות דאב"א, ומזדווגים שם פב"פ, ונותן בה הה"ח דאימא כו', ואז אלו החסדים נקראו רוחא דשדי בגווה. כי הוא בסוד זווג ממש יע"ש, וכן כתב בפ"ז משער חו"פ יע"ש, אלמא הזווג שנעשה בעלמא בביאה ראשונה לעשותה כלי, ולשדי בה רוחא, בהיכלא דאבא ואימא כשנזדווגו להוליד אדה"ד, היה לזווג גמוד, שנתעברה ממנו מנשמת אדה"ד, וילדתו אח"כ, והיינו טעמא משם דבעלמא צריכה ביאה ראשונה לעשותה כלי ולמשדי בה ההוא רוחא, כדי שיהא כה במ"ן להעלות, לא כן בזווג דאדה"ד, שלא הוצרכה לזה, כי עלתה מ"ן דאימא עם הכלי והכה שלה, באופן במקומי אני עומד, כי בזווג ראשון דאבא ואימא להוליד ולברד את זרין, וכן בזווג ראשון דזו"ן כדי להוליד אדה"ד בזווג תחתון, לא היה שם ביאה ראשונה למיהב בה ההוא רוחא, כי תכף מביאה ראשונה נתעברה הנוקבא, וכל דברי דז"ל האמורים בענין זה, אינם אלא משם והלאה אחד שנתקנו העולמות.

קודם גם לנשיקין ראשונים דקודם הזווג, ויש לחקור אם יש חיבוק שני בעת הזווג. (שייך לדף דמ"ה ד"ה וטעם) וטעם הדבר הוא כמ"ש ביאה ראשונה בעת בריאת העולם כו'. ד"ל מעת בריאת העולם ואילך, כי בעת בריאת העולם כאשר נזדווגו כדי להוליד את זרין, לא נזדווגו או"א קודם כדי לעשותה כלי כדפי' לעיל, אלא אותה ביאה היא עצמה אם הועילה לעיבור כ"ש שהועילה לכלי במאי דמשם ואילך. והנה מתבאר מדברי דז"ל, שגם לצורך עשיית כלי זה, הוא ממשיך האורות מאורות שלמעלה ממנו, שכן כתב ז"ל, והנה זה הדעת הוא נמשך מן הדעת עליון החופף על אבא ואימא, והוא מזל הי"ג כו', וזה נמשך בו ג"כ ממזל הח' העליון ממנו כו', והנה ראשית כל אלו ההמשכות, הוא מהדעת העליון העתיק הנקרא דל"א אשר הדעת ההוא גניז כו', הרי מבואר שגם לזווג דנתינת הכלי, הוא נמשך מרום המעלות, עד דעת עתיק הנקרא דל"א, וקשה שבשער הנסירה פ"ד כתב דז"ל ז"ל, והנה גם אבא כשנותן באימא ההוא רוחא דיהיב בגווה, אינו נותן אלא ממה שיש בו, והנה שודש או"א הם בחגיג"ת דא"א, ואינם במקום של מוחין דא"א כלל, לכן כדי להזדווג עם אימא ולתת לה טיפת המוחין דגדלות לצורך ז"א, צריך שתחילה יקבל גם הוא תוספת מוחין ממוחא עילאה דא"א, ולכן צריך כו', אלמא שלצורך זווג דעשיית ונתינת הכלי אינו צריך לקבל מלמעלה אלא ממה שיש בו הוא נותן, וכשהזווג הוא כדי להוליד מוחין דגדלות דז"א, אז הוא צריך לקבל תוספת מאורות העליונים, ואם נאמר שבשער הנסירה שכתב שלזווג נתינת הכלי אין צריך לקבל מלמעלה מדבר בחיצוניות, ובפרקין מדבר בפנימיות, זה אי אפשר, שהרי כתב שם שלזווג הכלי אינו צריך לקבל אורות מלמעלה, ולזווג המוחין דגדלות צריך לקבל, ואי לחיצוניות, גם במוחין אינו צריך לקבל, כמ"ש דז"ל בשער מוחין דצלם פ"ו ז"ל, גם דע כלל גדול, שזה הזווג החיצוניות הוא לצורך העולמות נמשך ממוחין עצמן דאו"א, בלי שיקבלו הם מלמעלה כנודע יע"ש וצ"ע.

(שייך לדף דמ"ה באמצע ד"ה שהוא) א"כ עתה הוא מתחיל הנשיקין תחילה כו', בשער הולדת או"א וז"א כתב ז"ל, והם סוד הנשיקין הקודמין אל הזווג, והבן כי תחילה מתעוררת הנוקבא, וז"ס הנז' בגמ' כו', וצ"ל כי תחילה מתעוררת הנוקבא בחיבוק, אע"פ שלא נזכר התם ענין חיבוק, ומתבאר מדברי דז"ל בפרקין, שהחיבוק שמתעוררת הנוקבא

(שייך לדרך רמ"ה באמצע ד"ה והנה ההוא) ואלו הג' שמות שנותן בה בביאה ראשונה שעולים רי"ן, הם בחי' הכלי כו', לעיל פ"ח כתב, ונבאר עתה מה ענין ההוא רוחא הנקרא שם ב"ן, ומהיכן נמשך, דע כי גם היסוד דאימא עילאה, יש שם שם ב"ן א', והוא ההוא רוחא דשביק, בה אבא, ובהכרח הוא כו', וי"ל, דלעיל פ"ח דיבר בכולל, כי הוא שם ב"ן, אבל בפרטות הם שלשה שמות, שמהם נעשים שלשה שמות ב"ן, ג' בז"א, ג' בנוקבא. כאשר הו"א לוקח הרי"ו דאימא, ומחלקו בינו ובין נוקבא כמ"ש רז"ל.

(שייך לדרך רמ"ו באמצע ד"ה נמצא) ונמצא כי מקורה גניז וסתים תוך רישא דז"א ואז אותו הכלי הנקרא אוירא דכ"א נוטלו ז"א ואז חזרה אימא להיות סתומה כבתחילה להיות בתולה כו', והנה כך דרכו תמיד עמה, שאחר שז"א סותם פתחה תמיד, נמצא כי לעולם הוא בתולה כו', וטעם הדבר כי לעולם המלכות דעשיה, היא אצל התחתונים, היא צריכה להיות בתולה כו', המתבאר מדברי רז"ל, כי כל זוג וזוג הנעשה בין באבא ואימא, ובין בזו"ן, צריך להיות שם ב' וזוגים, א' כדי להנתן הכלי מאבא לאימא, ואחד להוליד המוחין. וכן זו"ן ב' וזוגים, אחד להנתן הכלי, ואחד להוליד, וזה דרכם כל הימים. וקשה לזה, שהרי כתב רז"ל בכמה מקומות, ומהם לעיל פ"ז ז"ל, ושם ב"ן הזה שהוא נפש שלה, שהם הה"ג עצמם כנ"ל, הם נשארות תמיד ביסוד שלה לשורש, כדמיון השאור אל העיסה, וזה ענין דשביק בה בעלה בביאה קדמאה. והנה כאשר רצון זו"ן להזדווג יחד מאז ואילך, הנה נודע שאין שום זוג כו', וטעם הדבר שאלו הב' עיטרין הנזכר נוטלו זו"ן לצורך עצמן וגופם, אבל לחדש כו', והשורש לכל אלו המ"ן החדשים, הם אותם הב' עיטרין קדמאין שלקחו בעת אצילותם בזוג הראשון, הם נשארים שם קיימים לעולם, וכאשר באים מן החדשים אינם יכולין להעלות, אם לא ע"י אותם הגבורות הראשונות הנזכר יע"ש. וכן כתב בשער הנסירה פ"ב ז"ל, ונמצא כי שם ב"ן קיים לעולם שם, כי הוא עצמות המלכות

נפש שלה, אך המ"ן מתחדשים בכל זוג וזוג, ומתבררין כו', והבן זה מאד, ואמנם כיון שאותו הב"ן הוא נפש המלכות, הוא שורש לכולם, ואם לכולם, לכן נתקנו על ידה כו', והשתא היאך יתקיימו ב' הדרושים האלו, שהם מ"ש רז"ל בפרקין, עם הנזכר, שאם הב"ן הראשון שלקחו זו"ן בעת אצילותם שהוא גופם ועצמותם, נשאר בהם קיים לעד לעולם, והוא שורש ועיקר ושאר אל העיסה, שהם המ"ן הבאים מחדש בכל זוג וזוג, אם כן הוא איך הענין, שבכל לילה חוזרת בתולה, ומסתלקין המ"ן, והכלי מסתלק, ואחר כך לצורך זוג כדי להוליד נשמות, צריך לעשותה כלי מחדש, והלא הכלי שלקחה בעת בריאת העולם בעת אצילותה הא אמרת שנשאר בה קיים לעולם, ושהוא שורש ושאר לכל המ"ן המתחדשים תמיד. וכן באימא, אם כלי שלה לוקחו ז"א בעת שנמשכים המוחין לז"א, מלובשים בנה"י דאימא, אתא מפתחא דכליל שית מקורה גניז וסתים תוך רישא בעיר אנפין, וזעיר אנפין סתים פתחא, אם כן הכלי הראשון שלקחה בעת הראשון בזוג הראשון, לא נשאר קיים בה לעד לעולם. והאמת, שבאימא היינו יכולים לדחוקי נפשין, אבל במלכות קשה עד מאד, ובעונותינו שולחן מלא דשן לפנינו, וקצר קצרה ידינו מלאכול קולי אל ה' אקרא יאיר עינינו באור תורתו.

(שייך לדרך רמ"ז ד"ה ונמצא) ולכן צריך לעשות כלי בחצי הלילה, לה, וגם לבינה עילאה, כי אז מזדווגים או"א בסוד ביאה ראשונה לעשות אל אימא כלי, ואח"כ מזווג זה נמשך זוג אל הזו"ן דביאה ראשונה ג"כ אחר חצות לעשות כלי, ואח"כ ביום בק"ש כו'. מדקאמר רז"ל ואח"כ מזווג זה נמשך זוג אל הזו"ן דביאה ראשונה, מבואר שבחצות הלילה מתעורר ז"א, נמשכים בו המוחין, וכן זכורני שכתב בספר הכוונות בדרושי ק"ש שעה"מ, ובודאי שאלו המוחין הנמשכים לז"א בחצות הלילה, באים מלובשים בנה"י דאימא, כי מעולם לא נכנסו בו מוחין, בלתי לבוש נה"י דאימא, א"כ מה הרוחנו בזוג דאו"א

אין המלאכים צריכים לעלות למ"ן כלל, לא בזו"ן ולא באו"א, לא ביום ולא בלילה, כמו שכתב רבינו זכרוננו לברכה בשער הנסירה פ"ד ז"ל, ולכן אין המלאכים עולים למ"ן, כי כבר נשלמה המלכות בו"ק כו', ונשמות הצדיקים, אם בזו"ן עיקר עלייתם למ"ן הוא בלילה, ואם באו"א בין ביום ובין בלילה, כמ"ש רז"ל שם פ"ג ז"ל, וכמו שנשמות הצדיקים מעלין מ"ן בכל לילה בעת הנשיקה אל המלכות כו', אמנם יש ב' הפרשים, כי הנה נשמות הצדיקים אינם מעלין מ"ן אל המלכות אלא בלילה, שאין שליטת המלכות אלא בלילה כו', אמנם אימא עילאה שולטת בין ביום בין בלילה יע"ש. ועיין מ"ש רז"ל לעיל, וגם שלצורך החיצוניות שהוא חיות העולמות, אין צורך להעלות מ"ן כלל, כמ"ש רז"ל בשער מוחין דצלם פ"ו, כבר הובא לשונו לעיל.

(שייך לדרך רנ"ז ד"ה כשל נקבה) ואח"כ לא זו בלבד, אלא שגם נמשכים ומתפשטים ממנו בחי' ה"ג בה' קצותיו כו', ואח"כ יוצא הארה מגו העטרה דגבורות, שנשאר שורשה בדעת ז"א, והולך דרך אחורי הז"א בנקב כו', כמה מאד קשים דברי רז"ל, שכתב שהה"ג מתפשטת בו"ק דז"א, ואינו כן, כי כולם יורדים ביסוד, ואינם מוצאים מקום פנוי בגופא דז"א להתפשט, כי כבר קדמו החסדים כמ"ש רז"ל, ואם מדבר לאחר שחטא אדה"ר, שגרם בחטאו שקדמו הגבורות לצאת קודם החסדים, לשונו אינו מורה כן, ומה גם מ"ש שמוזו העטרה שישאר שורשם בדעת, יצאת הארה אל הנוקבא דרך אחורי ז"א, כל דברי רז"ל בשער תיקון הנוקבא, ובשער הירח, ובשילהי שער הארות זו"ן, בכלם כאחד הוא אומר, שמיסוד דז"א ניתנה האורות דגבורות בדעת הנוקבא יע"ש.

(שייך לדרך רנ"ט בד"ה ו"ס) והנה אע"פ שאותיות גיכ"ק, או אותיות אה"ע, אינם אלא ד' אותיות, עכ"ז הם ה' ולא קבלתי הטעם, ולע"ד אפשר כי נז"ה כלולים באות א', יען הם תרי פלגי גופא, וכן שניהם הם חד גופא שלם כנודע שם, והנה נתבאר כי זווג התחתון דיסוד,

שעשאה כלי לאימא דיליה, הרי אתא ז"א וסתים פתחא למעיקרא, ואיך כתב רז"ל שזווג היום דק"ש הוא להוליד באו"א כיון שכבר בלילה עשאה כלי, הלא אחר עשייתו אותה כלי בלילה עצמה, קדים ז"א ונטל אותו הכלי עצמו, וחלקו בינו ובין נוקביה כמ"ש רז"ל. וי"ל, דלא נאמר אתא מפתחא דכליל שית וסתים פתחא, אלא דוקא כאשר מוחין דז"א מלובשים בנה"י דאימא, יורדים למטה במקומו דז"א, ושם מתלבשין תוך גופא דיליה, נמצא סגיר פתחא דאמא, לא כן בזווג דזו"ן דחצות לילה, כאשר ז"א עושה אותה כלי לנוקבא, שאין זה הזווג נעשה למטה במקומם, כי אם עולים זו"ן למעלה לחיק או"א, ושם הוא הזווג דעשיית כלי, כמ"ש רז"ל לקמן ז"ל, ונחזור לענין כי הנה ז"א נותן רי"ו זה בסוד זווג אב"א, ר"ל אחר שננסרו ועלו בחיק או"א כנ"ל, כי זה עיקר פי' זווג אב"א, ואז נדווג ועושה אותה כלי יע"ש.

(שייך לדרך רמ"ט ד"ה ענין) ענין נשמות בני אדם הבאים מן הנשיקין ויש באים מזווג תחתון, ונלע"ד שהבאים מן הנשיקין, הם בחי' או"מ, והבאים מזווג תחתון הם בחי' או"פ כו'. (עיי' בספר אמת ליעקב דף ס"ו ע"ב דתמה עליו) שותיה דמר לא ידענא, בשלמא אם הבאים מנשיקין הם בחי' א' והבאים מזווג תחתון הם בחי' אחרת, שפיר נאמר, הללו הם בחי' או"מ, והללו בחינת או"פ. לא כן כאן, כי אלו ואלו אחד הם, כמ"ש רז"ל לעיל פ"ד ז"ל, אבל נשמות התחתונים, אע"פ שיצאו מזווג הנשיקין, הוצרכו לחזור ולצאת ע"י זווג תחתון גופני כו', אלמא נשמה אחד היא, ועברה בשני הזווגים.

(שייך לדרך רנ"ד ד"ה יש ב') יש ב' מיני זווגים, א' חיצון, לחיות העולמות, שמשם המלאכים ואז המלאכים עולין ומעלין מ"ן דחיצוניות, וזה בלילה, אך ביום, יש זווג פנימי דנשמות הצדיקים, ואז נשמות הצדיקים מעלין מ"ן, פנימיות הנשמות, לא ידעתי, אם העלאת דמ"ן דזו"ן קאמר, או העלאת מ"ן דאו"א מ"מ

(שייך לדרך ר"פ ד"ה והנה) זווג כלים החיצונים הזכרים, עם כלים החיצונים הנקבות, עד והבן זה כו'. אפילו כי אזהרה שמענו, להבין מה בידינו לעשות, אם אין שכלנו מגעת, כי מ"ש רז"ל כלים חיצונים הזכרים, מזדווגים עם כלים חיצונים דנקבות, בודאי כי זווג זה הוא זווג דנשיקין, כמ"ש רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"ד ופ"ד, שאין המלאכים יוצאים מסוד זווג תחתון גופני, והיינו טעמא שאין המלאכים מתים, ואינם באים בעה"ז כבני אדם. ושם בפ"ד כתב, כי ז"ס מ"ש רז"ל, כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נברא מלאך א', וכ"כ בשער הולדת או"א פ"ד יע"ש. וכיון שע"י הדבור כבר נברא המלאך, למה זה הזווג דכלים חיצונים זכרים עם כלים חיצונים נקבות, בלאו הכי בדיבוריה עביד מעשה דבריאת המלאכים. וע"ק, גופם רוחם ונפשם פשוט הוא, שמתהווה מבירור ז' מלכי קדם הידועים, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות, שאין שום דבר בעולמות עליונים ותחתונים, שאינו מבירור אותם מלכי קדם, והיאך מתהווה ומדקאמר להו מרע"ה זיע"א, מה כתיב בתורה כבד את אביך ואת אמך, אב ואם יש ביניכם. לא תנאף, יצה"ר יש ביניכם כו'. מכל זה נראה, שאין זכרות ונקבות במלאכים, ולא פריה ורבייה, וא"כ היאך הם מתהוים יצורים ונבראים. ואי לאו דמסתפינא הוה אמינא, שאינם אלא רבבה כצמח השדה, מתגדלים כעשב הארץ בעולמות העליונים, וכמו עינינו הרואות עשב השדה יש בה גוף ורוח חיות בקרבה, שהרי ע"י הרוח מתגדל והולך, וכמ"ש רז"ל בשער מ"ד ומ"ן פ"ג, כן אלו המלאכים גופם נפשם ורוחם מתגדלים וצומחים. ואבני השדה יוכיחו, שהם כבני אדם וצומחים, והיו כאלה המלאכים. ועוד קשה דקאמר רז"ל ומהם נעשים נשמות המלאכים שבאותו עולם, משמע דוקא לאותו עולם, וכן בשער מ"ד ומ"ן כתב, והרי כל זה הוא באצילות, עזה"ד כל אלו דבחי' בבריאה, וכן כולם ביצירה, וכן כולם בעשיה יע"ש. ובשער סדר אביע"פ כתב, שאין דיבור שייך באצילות, כי אין שם אלא מחשבה המתפשטת, וכפ"ב כתב ז"ל, והנה

אינו נמשך ממות עצמו אלא מהת"ת אחר שנתפשטו בגופא כו', בשער זה כמה פעמים כתב רז"ל כן, ולעיל פ"ט כתב ז"ל, ומועטים הם הבאים מן הדעת עצמו יע"ש, ואפשר שבשביל אותם המועטים הבאים מן הדעת עצמו שכתב רז"ל, הוא שיש כח אל היסוד להעלות עד הדעת להמשיך הטיפה משם, כמ"ש רז"ל בשר השבירה פ"ג, דאלי"כ ואחר שאין הטפה נמשכת אלא אחר התפשטות הה"ג, למאי הלכתא יעלה היסוד עד הדעת.

(שייך לדרך רע"א ד"ה ונמצא) ונמצא כי הב"ן הוא הגוף, ואחר שהשלים גוף ונפש דב"ן, אח"כ חזר לקנות גוף ב' אל הרוח משם מ"ה, עם הרוח שלו, והם סוד אותיות ונקודות כו', והאותיות באים מן הבינה, והנקודות מחכמה, ואח"כ כו'. פירוש דברי רז"ל הוא, כי כללא הוא, שאין בכל האצילות כולו אלא מ"ה וב"ן, ב' שמות קדושים, שבהם נתקן כל האצילות. והב"ן הוא בחינת נפש, והמ"ה הוא בחי' רוח, נמצא נפש ורוח הוא הכל, והם אותיות ונקודות. ואומרו והאותיות באים מן הבינה, והנקודות מחכמה, הכונה, כי לעולם הב"ן נמשך על ידי אימא, עם שהוא כלול מ"ה וב"ן, שהוא ב"ן דב"ן וב"ן דמ"ה, מ"מ כללות הנמשך ע"י הבינה הוא ב"ן, וע"י החכמה שהוא אבא הוא מ"ה, אע"ג שגם הוא כלול מ"ה וב"ן, שהם מ"ה דמ"ה ומ"ה דב"ן, כללות הנמשך ממנו הוא מ"ה. ועיין מ"ש רז"ל בשער מוחין דז"א פרק עשירי, ואומרו, ואחר שהשלים גוף ונפש דב"ן, אח"כ חזר לקנות גוף ב' אל הרוח כו', כי נודע, דכל בחי' ובחי', בין בעיבור, בין ביניקה, בין בגדלות, לעולם תחילה לוקח נה"י דאימא, עם מוחין דאימא, ואח"כ לוקח נה"י דאבא, עם מוחין דאבא כנודע. ועוד כלל אחר, כי רז"ל בפרקין לכל מוחין דאבא שהם מ"ה, בכללות קורא להו מוחין דפנים, יען לעולם אין זו"ן חוזרים פכ"פ, אלא עד שיהיו בו מוחין דאבא, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות. ועיין שלהי שער העקודים, וכ"ז שאין בהם אלא מוחין דאימא, הם עומדין אב"א ועל פי הקדמות האלה, תהלך בהרחבה בכל הפרק, ותבין גם סוף פ"ד דלעיל, ודו"ק.

(שייך לדרך רצ"ב סוף ד"ה והנה) וכן בפרטות בכל פרצוף ופרצוף שבאותו עולם כו'. צ"ע איך יונקים בכל פרצוף ופרצוף דרך העור שלו, ובכמה מקומות כתב רז"ל, שאין עמידת החיצונים אלא בין אור מקיף ישר דמלכות, לכלים דיושר דמלכות, ואינם יכולים לינק אלא מן המלכות, וז"ל בשער אבי"ע פי"א, ונמצא כי אין מקום אל הקליפות רק באמצע, בין אור פנימי של הנוקבא, ובין המקיף שלה עצמה, ואף כשגורם החטא ויונקים הקליפות שם מזעיר אנפין כנודע, אינם יונקים ממנו אלא דרך אמצעות נוקבא דזעיר אנפין, המפסקת בינם לבין אור פנימי דזעיר אנפין, באופן שיש כמה מסכים למעלה מנוקבא דז"א, ואין מקום פנוי לחיצונים לינק.

(שייך לדרך רצ"ב ד"ה גם) גם נודע כי לא מכל מלבוש כו', שהוא מהאחוריים ומעטרת היסוד ומסופי האצבעות כו', מסופי של האצבעות החרשתי, כי הם לצדדים, אבל קשה מעטרת היסוד היאך יכולים לינק, הלא היא דרך הפנים, וכתב רז"ל בכ"מ, ומהם פרק א' משער תיקון הנוקבא ז"ל, והנה סיבת היות רחל אבי"א עם ז"א, הטעם הוא כמו שהודעתך, כי אין החיצונים יכולים להתאחו כלל עם הקדושה בבחי' פנים, אפילו בפנים של הנוקבא יע"ש. ועוד כי בשער הארות זו"ן פ"ה כתב ז"ל, בפירוש המאמר ההוא בתרין נקודין אתפרשת מלכות דשמים כו', פי' כי תרין נקודין אלו שניהם הם מצד הפנים של זעיר אנפין הקדוש, אשר אין בו שם רק סיטרא דקדושה לבד, פי' שאין אחיזה אל החיצונים בהם כו'. (וכתב עליו הרב אמת ליעקב (דף ע"ה אות קי"ז) וז"ל, ואחר המחילה רבה, תמהני עליו איך שכח מ"ש רז"ל בשער אונאה פ"ג, דיש קליפה דקה הנקרא קליפה נוגה כעין חשמ"ל, החופפת שם סביב היסוד, ושורשה הוא מצינור השמאלי שביסוד שמשפיע המותרות כו', הרי דיש אחיזה לקליפה בעטרת היסוד, ואיכ ע"כ צריך לחלק דמ"ש רז"ל באלו הב' מקומות שהביא הוא ז"ל, דאין אחיזה

טיפה זו ניקנית לאו"א דבריא, ואז מזדווגים או"א דבריא, ומנחילין עטרה ומוחין לבניהם זו"ן דבריא, ומולדין מלאכים של היצירה הנשמות שלהם, כי ביצירה הוא מדור המלאכים כנודע יע"ש. וגם שנסבול לומר מולדין דקאמר, ר"ל ע"י זווגין דנשיקין, מ"מ זו"ן דבריא מולדין מלאכים לעולם היצירה, וגם צריך לומר שמנשמה ולמעלה, שהם חיה ויחידה, אין להם למלאכים כלל, ואין זו דוחק, אלא בודאי הגמור, שהרי בפרצופים עצמם של עולמות בי"ע כתב רז"ל בשער השמות פ"ב ז"ל, אך החיה והיחידה אשר שם, לא קבלתי יע"ש, וכ"ש דמלאכים בחי' אין בהם מעיקרא, ובזה תבין איך הצדיקים גדולים מן המלאכים, שאם זכו לחיה דבריא, גדולים מכל מלאכי דבריא, ואם זכו לחיה דיצירה, גדולים מכל מלאכי יצירה, ודו"ק.

(שייך לדרך רפ"א ד"ה אלא) אלא שצ"ע אם יורדים ב' בחינות הכלים החיצונים והפנימים כו', וקשה, שכאן נסתפק אם חיצוניות הכלים הוא היורד, או גם הפנימיות, ונטה דעתו לומר שהחיצוניות לבד הוא היורד, ולעיל פ"ב כתב ז"ל, וע"כ תראה מ"ש בשער השמות, כי שלש כלים של בריאה גמורה תחתונה ושל יצירה ושל עשיה הם שמות אלהים כולם כו', ובתוכן מתלבשין הג' כלים הפנימים דאצילות של היות, ונעשים ממש נשמה להם כנודע.

(שייך לדרך רצ"א ד"ה נמצא) שכל מה שהיה בחי' גוף לז"א בבחינת עיבור ויניקה, הוא נעשה העור הזה של בחי' גדלות כו', לדעתי בחינם נקט יניקה, כי בכל שערים דלעיל מתבאר, כי לא ניתן לנוקבא אלא פרצוף נה"י דז"א, ועיין שער עיבור ומוחין פ"ב, שכתב שפרצוף נה"י, הוא הננסר וניתן חציו העליון ללאה, וחציו התחתון לרחל, ולא עוד אלא שכתב ולהיות בחינת זו לז"א, נקרא ז"א בן ו"ק, ובזה תבין כי הז"א הוא התפארת כו', ונמצא אי"כ שהז"א הוא החג"ת, ונוקבא נה"י זו"ס כו'.

לקליפה ביסוד, מיירי בקליפות גמורים, לא כן בקליפה נוגה, דנודע דהיא חציה בקודש וחציו בחול, והוא עץ הדעת טוב ורע, כמו שכתב רבינו ז"ל, לא נאמר זה, וא"כ בפירקין הרואה יראה דהכל מיירי בבחינת החשמ"ל שהוא קליפה נוגה כמ"ש רז"ל. וד"ק, ואם הוא ז"ל אינו מחלק בהכי, א"כ קשה למה המתין עד כאן להקשות, שם בשער אונאה ה"ל להקשות, באופן שדבריו שגבו ממנו, ועיין במבו"ש ש"ג ח"ב פ"ד, שכתב בהדיא דהערלה אינה קליפה אמיתית, אלא הוא קליפת נוגה יע"ש וד"ק עכ"ל. וי"ל שאינם קרבים אליו ואינם יכולים ליגע בו, אבל גם בעון נזרקין הטיפין שלא במקום מצוה, היכן נזרקין לא להם, אתמהה.

(שייך לרף רצ"ב ד"ה והנה קודם) והנה קודם שנברא אדה"ר, היו כל העולמות מבוררין ונתקנים, ולא היו הקליפה יונקים רק שיעור מועט די חיותם כו', אם כבר היו העולמות מבוררין ומתוקנים, ומה בא אדה"ר לעשות, ובפי' כתב רז"ל שלהי שער מיעוט הירח, כי היו כל העולמות בבחינת אב"א, ממלכות דאצילות ולמטה, ועיין מ"ש רז"ל בפ"א משער מ"ד ומ"ן ופ"ב ומ"ש בעניותין שם, וכל כונת רז"ל בפרקין, אינו אלא שקודם שנברא אדה"ר, לא היה להם אלא אחיזה דבר מועט, והאמת שכן היה, והיו מבוררין ונתקנים דקאמר, ר"ל מה שהיה באפשר להתברר ולהתתקן באותה שעה, כבר נתברר ונתקן, לאפוקי כשבא אדם הראשון וחסא, לא דיינו שלא תקן, אלא גם את הראשון השחית וכתר.

(שייך לרף רצ"ב ד"ה ויובן) וזה יובן בענין סדר העולמות, כי תחילה היה המלכות במקום התבונה, ואחר כך ירדה התבונה במקום המלכות, כנזכר במ"א. הנה מה שנזכר במקום אחר הוא זה, כי תחילה קודם חטא אדה"ר, היה ז"א במקום א"א, ומלכות במקום א"א, ועולם הבריאה במקום ישו"ת, ויצירה במקום ז"א, ועשיה במקום מלכות נוקבא דז"א, והיו

ד' עולמות הקדושים, מובדלים ומופרדים מאב"י"ע דקליפות, אלא שכדי חיותם עיניתם נזונים מנגד. ובעונותינו כאשר חטא אדה"ר, ירדו כל העולמות ממקומם, ובי"ע דקדושה נתלכשו באב"י"ע דקליפות, וירד א"א במקום שהיה ז"א, ואבא ואמא עלאין במקום שהיתה המלכות נוקבא דז"א, וישו"ת במקום שהיה עולם היצירה, זמלכות במקום שהיה עולם העשיה. ולכן בעולם האצילות איתמר לא יגורך רע, אינו אלא שירדו ממקומם הראשון, וקליפה דהתם חדא שאינו מעורב, שנית שאינו אלא דבר קל רביעי בקודש כנודע, ואם כן מ"ש רז"ל בפרקין שהיתה המלכות במקום התבונה, ואח"כ ירדה התבונה במקום המלכות, לאו דוקא כיון שאין עיקר דרוש זה כאן, אלא אנב קאמר כן.

(שייך לרף רצ"ב ד"ה ונחזור) ונחזור בענין ז"א, מכאן עד להכנס כלי הפנימי. כל דברי רז"ל צריכים פירוש, כי אמרתי למה אטריח להאריך בקושיות ותירוצים, טוב לי לפרשם כיד ה' הטובה עלי, כי לא בזה ולא שקץ מנחת העני. כתב רז"ל, כי בג' כלים של גדלות, יש גר"ן, אך בעיבור ויניקה, אין בהם רק הבל דגרמי, הם שמות אלהים, יען כי מוחין דיניקה, וכ"ש דעיבור, הם שמות אלהים, ונתקנים מאורות רפ"ה, כמ"ש רז"ל בשער אנ"ך פ"ח, והניצוצות הם מוחין דאלהים כו', ובסוף הפרק ז"ל, גם תבין מ"ש דחיצוניות שהם שמות אלהים, והפנימיות הויו"ת, כי זה איירי בניצוצות, וזה באורות, ושניהם בחינות מוחין, ולא כלים, יע"ש, ובשער המוחין פ"א ז"ל, ואלו הקרומות הם הנקראים אצלינו תמיד מוחין דאלהים, לפי שהם בחי' רפ"ח ניצוצין, יע"ש, וכבר נודע כי בחינות רפ"ח נשארו בתוך הכלים, כדי שלא ימותו לגמרי ח"ו, והיה בסוד הבל דגרמי, כמ"ש רז"ל בשער רפ"ה, לכן רז"ל בפרקין, אף שנתקנו קצת בסוד עיבור ויניקה, קרי להו הבל דגרמי. כתב עוד, ואחר היניקה התחילה נפש דגדלות להיכנס, והיא נפש דנפש לנר"ן שלימים דגדלות גמור דאימא, קורא להו נפש

לרף רצ"ב ד"ה והנה קודם) והנה קודם שנברא אדה"ר, היו כל העולמות מבוררין ונתקנים, ולא היו הקליפה יונקים רק שיעור מועט די חיותם כו', אם כבר היו העולמות מבוררין ומתוקנים, ומה בא אדה"ר לעשות, ובפי' כתב רז"ל שלהי שער מיעוט הירח, כי היו כל העולמות בבחינת אב"א, ממלכות דאצילות ולמטה, ועיין מ"ש רז"ל בפ"א משער מ"ד ומ"ן ופ"ב ומ"ש בעניותין שם, וכל כונת רז"ל בפרקין, אינו אלא שקודם שנברא אדה"ר, לא היה להם אלא אחיזה דבר מועט, והאמת שכן היה, והיו מבוררין ונתקנים דקאמר, ר"ל מה שהיה באפשר להתברר ולהתתקן באותה שעה, כבר נתברר ונתקן, לאפוקי כשבא אדם הראשון וחסא, לא דיינו שלא תקן, אלא גם את הראשון השחית וכתר.

(שייך לרף רצ"ב ד"ה ויובן) וזה יובן בענין סדר העולמות, כי תחילה היה המלכות במקום התבונה, ואחר כך ירדה התבונה במקום המלכות, כנזכר במ"א. הנה מה שנזכר במקום אחר הוא זה, כי תחילה קודם חטא אדה"ר, היה ז"א במקום א"א, ומלכות במקום א"א, ועולם הבריאה במקום ישו"ת, ויצירה במקום ז"א, ועשיה במקום מלכות נוקבא דז"א, והיו

דנפש, כאן אויל בשיטת שכתב בפ"א דשער דרושי הצלם, ובשער הנסירה פ"ו, כי צ' דצלם היא בחי' דעת, וא"ו דהוי"ה, בחי' רוח. ולי"מ דצלם, הם בחי' חר"ב, מקיפין, יע"ש, ועיין מ"ש בעניותין שם, גם אויל בשיטת שכתב בשער חר"פ פ"ד ופ"ו, כי יען כל האצילות כולו, לא נתקן אלא במ"ה וב"ן הכוללים, כי כל הפרטות אינו אלא פרטות דמ"ה וב"ן, ועיקר הכל אינו אלא ב"ן, שבו שבירת המלכים. ואחר כך בא שם מ"ה, ותיקנם, ושתפו עמו כנודע, נמצא עיקר הכל בכללות, אינו אלא מ"ה וב"ן, והם בחי' נפש ורוח, וכללות המוחין הנמשכין ע"י אימא, הם דב"ן, בחינת נפש. וכללות המוחין הנמשכין ע"י אבא, הם דמ"ה, והם בחינת רוח. וזהו שכתב רז"ל, שנר"ן פנימים הנמשכים עד י"ג שנה, הם נפש דנפש, כי נפש כולה הוא צלם דאימא שלם, ועדיין לא נכנסו אלא פנימים, לכך אינם אלא נפש דנפש. וזה נמשך עד י"ג שנה ויום אחד, ואז מסתלקם כולה כלי החיצון לבדו הוא, כמ"ש שם בשער חר"פ, כי חיצוניות הוא דאימא, ואח"כ נכנסים מוחין דאבא בסוד הרוח, והוא בחינת דעת, בחי' צ' דצלם, עד שנמצא שער עשרים שנה נגמרין גם מוחין דאבא, שהם מוחין דמ"ה להכנס, והוא כלי אמצעי. ואחר כך מעשרים שנה ואילך, בא לו כלי הפנימי, והוא בחינת נשמה, והוא בא ונמשך מוחין מכתר. כמו שכתב שם בפ"ו משער חר"פ. ע"כ הגיע פירוש דברי רבינו ז"ל, אמנם המורם מדבריו הוא, שעד עשרים שנה, כבר נגמרו גם מוחין דאבא להכנס, וכן כתב רז"ל בפרק אחרון דנסירה ז"ל, ואחר כך אחר היות לו כ' שנה, שנכנסו מקיפי אבא דלי"מ דצלם, אז נעשה לו הזקן יע"ש, ולא ידעתי בפרטות כיצד, כי במוחין דאימא, בשער דרושי הצלם ביאר רז"ל כל צורכו, כל שנה ושנה, אחד לאחד ברכות בחשבון, אבל במוחין דאבא לא מצינו בכל הספר הנכבד והנורא הזה בפרטות, לבד זה בשער חר"פ פ"ו שכתב ז"ל, והנה עד עתה יש בזו"ן מוחין דנשמה, ואז נקרא כבר גדול, כי בעוד שיש בו רוח, נקרא ז"א, ובלוקחו הנשמה שבו, נקרא גדול,

שהוא בן י"ג שנה ולמעלה, אך עדיין אינו אדם ראוי לחופה, עד י"ח שנים, ואז נכנסה בו נשמה לנשמה, שהם מוחין דאבא, כי אין זווג ראוי ומוליד, אלא מן המוח שהוא חכמה, הנקרא חיה כנ"ל יע"ש. ולפ"ז אומר אני שאפשר שכך הוא הסדר, עד י"ג שנה ויום אחד, נר"ן פנימים דאמא, ואח"כ בב' שנים לי"מ מקיפים דצלם דאימא, והרי עד ט"ו שנים נשלמו גם מקיפי אימא ליכנס, ואח"כ כיון שכבר ז"א גדול, מוחין דאבא אינם צריכים כל כך זמן ארוך, אלא בשלשה שנים נכנס נר"ן פנימים, צ' דצלם דאבא, ועכשיו הוא ראוי לחופה, שכבר יש בו בתוכו נר"ן דחיה, ועוד שתי שנים נכנסים גם לי"מ מקיפים דצלם דאבא, והרי הוא בן עשרים שנה שלימים.

(שייך לדרך רצ"ד סוף ד"ה ואז) ולכן אין חשש אם ינקו החיצונים מאחוריים אם לא בהיות בתוכן מוחין ראשונים דגדלות כו'. וא"ת, מהיות יותר טוב שלא ינקו החיצוניות כלל, והיות גם בלילה אב"א. וי"ל, מש"כ רז"ל, ובשער יעקב ולאח"כ פרק ב', כי החיצונים צורך גבוה הם, וצריך ליתן להם אחיותם, ועיקר הכל הוא, כי בלילה בהסתלקות המוחין, רחל היא מתמעטת, ט"ס ראשונות שלה נכללות בלאה, וע"י נגדלת לאה וחוזרת עם זעיר אנפין פב"פ, ורחל נתמעטה בסוד נקודה ויורדת בכריאה כנודע, נמצא מוכרח הדבר לשאר אחוריים דז"א מגולים. ומספקא לי במ"ש רז"ל, שכשאין מוחין דגדלות בז"א, אין חשש אם ינקו החיצונים, וגם כתב בפ"א דשער התיקון, דמן הפנים דזו"ן אינם יכולים לינק יע"ש, אם הא דאינם יכולים לינק מן הפנים הוא. כשיש מוחין דגדלות תוך ז"א, ולכך צריכין זו"ן לשמור אחוריהם, אבל כשאין להם מוחין דגדלות אפשר שיכולין לינק גם מן הפנים. או דילמא לעולם מן הפנים אינם יכולים לינק כלל ועיקר.

(שייך לדרך רצ"ד ד"ה והנה ענין) והנה ענין שהוא לבוש דז"א עצמו, אפשר שגם

שבדרך אפשר אמרה רז"ל, כן הוא האמת, שג' פרצופים הכוללים דז"א, שהם פרצוף נה"י דגדלות, ופרצוף חג"ת דיניקה, ופרצוף חב"ד בנה"י דתבונה, כל אחת מפרצוף שכנגדו בתבונה, כי גם התבונה כוללת ג' פרצופים, כמ"ש רז"ל במקומות הרבה, ועיין בפ"ו דשער חו"פ, ובשער אנ"ך, וא"כ ג' נה"י דאימא הנכנס בג' פרצופים אלו, כולם חלק העור שלהם אינו נכנס עמהם, אלא נשאר בחוץ בסוד חשמל, מלביש עליו מבחוץ, ונמצא כי חשמל דאימא בכללותו, הוא עור א', ובפרטות הם ג' עורות כאחד, וא"ת, והיאך כתב רז"ל שכאשר עונות גורמים, מסתלקת אימא מעל בנים, ומסתלק החשמל דאימא, ואז הוא יניקת החיצונים, והא קי"ל דפנימיות יניקה דאימא, אינו חסר מז"א לעולם, כמ"ש רז"ל בשלחי שער הצלם ז"ל, ולעולם אין ז"א חסר אפילו בלילה, ואחר חרבן הבית מחיות המוכרת, שהוא מוחין פנימים דקטנות דאימא, ועיין פי"א משער מ"ד ומ"ן אות ח', וא"כ נמצא דמוחין דנה"י וחג"ת אינם מסתלקים בלילה, ונה"י דאימא מלוכש בהם, והרי יש ב' עורות דאימא, שהם עור דנה"י דפרצוף חג"ת גם בלילה, וי"ל, כי פרצופי נה"י וחג"ת דאימא, אינם אלא ו"ק דאימא כנודע, ואין כח בהם להעמיד נגד האויב החיצונים ולמנוע יניקת החיצונים, ועיין מ"ש רז"ל בפ"ג דשער מוחין דקטנות, שאפילו בו"ק דמוחין דגדלות דאימא, אין כח בהם לדחות ולהוריד מוחין דיניקה יע"ש, וכ"ש בפרצופי נה"י וחג"ת, שכל כללותם אינם אלא ו"ק ונמצא כי עיקר החשמל דאימא, הוא חשמל דמוחין דגדלות, והוא המסתלק בלילה, ובעת הפגם חו"ש.

(שייך לדף רצ"ו ד"ה ואפשר) ואפשר כי בעור המוחין אין בחי' אלהים שם כו', כי אפילו העור של המוחין צריך שיהיה בו הויות ולא אלהים כו', ואע"ג דקי"ל, שמוחין דעיבור ויניקה הם אלהים, ובבא מוחין דגדלות, מוחין דעיבור ויניקה נעשים אליו קרומות, אפשר שנעשים אליו קרומות ומתהפכים להויות, וכאן

בו יש בחי' ג' לבושין דמיון הכלים כו', אע"ג שכן הוא האמת, שהעור גם הוא נחלק לג', כמ"ש רז"ל בשער פרקי הצלם פ"ב ז"ל, וכן העור יש בו ג' עורות זה לפנים מזה, ושלשהן הם עור אחד יע"ש, כי הם ג' עורות לג' פרצופים הכוללים דז"א, פרצוף נה"י, פרצוף חג"ת, פרצוף חב"ד, רז"ל מהדר הג' לבושין כוללים ג"כ, ומ"ש רז"ל בפרקין, שהעור הוא לבוש, וגם לעיל פ"א כתב ז"ל, וזה העור היא בחי' המלכים שלא נתבררו, דנקרא קליפה נוגה, ונקרא חשמל כו', ושם הוא אימר שהוא בחי' המלכות שם בין א', הכל א', ב' המלכות היא הסמוכה לחיצונים, וכשאין להם יניקה לחיצונים, היא נטהרת והיא מלכות קדושה, ואם יש יניקה לחיצונים חו"ש, מן המלכות הוא שיונקים.

(שייך לדף רצ"ד ד"ה והענין) והענין כי הציצית ביצירה, והתפילין הם יותר פנימים בבריאה כו', פ"ו, כי גוף האדם האמיתי, הוא החלוקה דרבנן העומדת בגן עדן, ויש גן עדן תחתון, ויש גן עדן עליון כנודע, והעליון הוא בבריאה, ונמצא יש לו ב' גופין, שאם יזכה יעלה גם בגן עליון, ועל כן בשני מצות אלה דציצית ותפילין, מתקן ב' עורות הגופים שלו, שהם חלק העור דפרצוף חג"ת, וחלק העור דפרצוף חב"ד, אך עור העשיה כנגד העור דפרצוף נה"י, אין כנגדו מצוה, שאי אפשר לתקנו, כי רבה בו יניקת החיצונים, או בעור האצילות, אין כנגדם רק אור האדם עצמו כהדין קמצא כו', כי כנגד פרצוף האצילות שבאדם, שהיא בחי' חיה, אם זכה בה, אין עור, כי אין עוד כלי, כנודע כי כנגד נר"ן יש כלים, וחיה ויחידה אין כלים כנודע, כי עליהם בערך אורות ממש לפרצופים שתחתיהם, ובחי' עור דפרצוף חיה, אינו צריך שום תיקון.

(שייך לדף רצ"ה ד"ה ואפשר כי) ואפשר כי החשמל דתבונה המפסיק בין עור האדם אל הקליפה אינו רק עור א', אלא שנחלק לג', שנעשה מאחוריים נה"י דתבונה כו', אע"ג

יד ולהעלות על ספר, אלא משער אח"פ ואילך, כי בעונותי אין אני מכיר את מקומי שפלותי ודלותי בתורה ובמצות.

(שייך לרף ש"ט ד"ה והענין באמצע) עד שנמצא מקיף של עתיק חיצון ומקיף כולם כו', והטעם הוא, להיותו גדול מכולם, אין כח בשום אור לסובלו בתוכו ולהקיפו כו', בשער המלכים פ"ב כתב רז"ל ז"ל, דע כי אור פנימי הוא גדול מאור המקיף, וזהו בכחי עתיק לבד דוקא, ולא בשאר האצילות יע"ש. וא"כ אין להקיף אם אור הפנימי שלו, שהוא גדול, יכולים הפרצופים שתחתיו לסובלו ולהלבישו בתוכם, או"מ שלו שאינו כל כך גדול כמו או"פ, לא היה כח בשום אור לסובלו בתוכו ולהקיפו. כי אור פנימי שלו תחילה מתלבש תוך הכלים, ופרצופים שתחתיו מלבישים על הכלים שלו, לא כן אור המקיף ישר כנודע, ושם כתב רז"ל טעם אחר ז"ל, והענין שבהיותו פנימי לכולם וחצוני לכולם, בוקע האור שלו ונוקב כל מה שבנתיים בין או"פ שלו לאו"מ שלו כו', וכולם מאירים ממנו יע"ש. ולא ידעתי מאי איריא ומאי חדושא הוא זה בעתיק, כאילו אין בכל הפרצופים, כי כולם כאחד כן הוא, ונאמד אחד מהם, ואתה תבין השאר, כי הנה פנימיות דאבא תוך אימא, ואו"מ דיושר דאבא, הוא ע"ג עיגולי אימא, ונמצא כאשר מאיר או"מ דאבא לא"פ שלו, כל מה שבינתים שהם אימא, וכל משפטיה וזו"ן וכל עניניהם, מאירים ונהנים מזרכים מאור דאבא. לכן אני אומר שהטעם שכתב בפרקי, הוא העיקר, כי להיותו גדול מכולם, אין כח בשום אור לסובלו בתוכו ולהקיפו, ולא דוקא בעתיק, כי הוא הטעם לכל הפרצופים, כי אור מקיף ישר דז"א להיותו גדול מנוקבא, אין כח בכלי הנוקבא לסובלו בתוכו ולהקיפו והוא טעם נכון למה ביושר כל הגדול מחבירו תתלבש תוך חבירו, יען כלים שלו עצמו מפסיקים בינו לבין חבירו שמתלבישו, לא כן בכל המקיפים, כי אין בהם כלי והיה צריך להלביש עצמות האור ואין כח בפרצוף תחתון להלביש אור עליון הישר, היינו שילביש עליו ואור מקיף חוזר של עליון.

כתבו רז"ל בדרך אפשר כמסתפק, ובשער מוחין דז"א פ"ח כתב בפירוש ז"ל, ואז בבא הנשמה משלחת אורותיה אל ג' כלים, וגם אל האורות, שהם נפש ורוח, ונעשים בחי' הויות, כי אין הויות אלא בגדלות, אלא שאז גם הב' כלים החיצונים נעשים הויות ביניקה יע"ש.

(שייך לרף רצ"ו ד"ה וז"ס) כי הם ב' יצירות, א' מהויה, וא' מאלהים, וזהו ויברא אלהים את האדם בצלמו, בצלם ו', שהוא ז"א, הנקרא הויה, בצלם אלהים, כנגד שם אלהים כנודע כו', וא"ת, ולמה שם הויה לא נזכר אלא ברמו שהוא באות ו', וצלם אלהים נזכר בפירוש, והלא צלם גדלות הוא העיקר. ונלע"ד שנודע שאימא קדישתא נקרא אלהים, כמ"ש רז"ל פעמים הרבה, יען כי דינין מתערין מינה, ונודע כי לעולם צלם דאבא מלובש בצלם דאימא, כמ"ש רז"ל בשער מוחין דז"א, ובפ"א דשער דרושי הצלם, ולהכי צלם הויה בא ברמו, לרמו אל צלם דאבא, כי אינו נראה ונגלה, אלא צלם אלהים, שהוא צלם דאימא. ועוד לרמו לרמו למ"ש רז"ל בשער הצלם פ"ג ז"ל, ודע כי ז"א עיקרא מן הבינה, כי משם המוחין שלו, ובינה נקרא אלהים, והיה די באלו המוחין כמדתו של ז"א, אבל לצורך נוקבא ולצורך התחתונים, לכן הוצרכו שיבאו המוחין דאו"א, אבל המוחין לז"א לברו, עליהם נאמר בצלם אלהים עשה אותו יע"ש, ולא קשה מידי.

(שייך לרף ש"ו ד"ה והנה) והנה במש"ל, הלבושים הם או"מ, ועליהם העגולים, שהם הרקיעים וההיכלות הנקרא שמים, תבין פסוק עוטה אור כשלמה, כי נתעטף הקב"ה בטליתו, שהוא אור המקיף המתעטף בטליתו, שהם הלבושים האמתיים יותר פנימיים, ואז נוטה שמים כיריעה, כי מהארת הלבושים יצאו משוורהם העיגולים, שהם שמים, שהם חיצוניות מן הלבושים, ע"כ בשער בריאת העולמות ענף ב'. ושם בכל אותו השער, מתבאר, שבתחילה יצאו העיגולים, והם בחי' נפש, ואח"כ בא היושר, והוא בחי' רוח, יע"ש. וקצר מצע דעתי להבין, והיינו טעמא שלא מלאני לבי להשים

פ"ה ז"ל, והענין הוא כי אי אפשר להעלות למעלה ממדרגתו, כי אין מקום פנוי וחלל יע"ש. ועיין בספר הכוונות בדרושי של קבלת שבת בדרוש המתחיל הקדמה עיקרית. ואם בעיגולים הא עיגולי מלכות מקיפים על כולם מלמטה למעלה, כנודע שעיגולי מלכות פנימים מכולם, ומפסיקים לכולם, ולאחר התיקון שהכל נתקן בסוד פרצוף, איך יתפרד אחד מחבירו ויפול, סוף דבר לדעתי צ"ע לי, אם באורות המלכים שעדיין לא נתקנו, הרי הם נתונים תוך הבינה, וה"ש רז"ל בפ"ה דשער התיקון יע"ש.

(שייך לדף שי"ד ד"ה ודע) דע כי בבריאה אין יכולת להיות ניכר פרצוף שלם, לא באריך אנפין שבו כו', כל דברי רבינו ז"ל שכתב, שבכל עולם הולכים ומתמעטים הפרצופים, עד שבעולם העשיה בא אבא קדישא שבו בבחי' נקודה, ושאר כל הפרצופים בבחינת תכ"ב, כמ"ש רבינו ז"ל, אם כן מצורי אתחנן שיאיר עינינו בדבדי מורינו ודבינו ז"ל, היאך יהיה סדר התלבשות הפרצופים זה בתוך זה, בעולמות ב"ע, אם א"א מתלבש בכולם, כמו שהוא באצילות, שא"א דאצילות מבריה מן הקצה העליון עד קצה התחתון כנודע, ואם או"א מלבישין עליו, וכיצד מצבן ומעמדם, ואם באבא ואימא דבי"ע נאמר בהם כחדא נפקין וכחדא שריין לא פסיק רעותא דתרויהוה לעלמין ואם מתחלקין לאו"א עלאין ולישסו"ת, ולא עוד אלא שלעיל פ"ה, ובשער השמות פ"א ופ"ב, כתב רז"ל, שג' כלים דכל פרצוף ופרצוף מחמשה פרצופים האצילות, יורדים ומתלבשים כל אחד בפרצוף שכנגדו בבי"ע, והיאך כלים חיצונים דאבא דאצילות, שהם עשר ספירות שלמות, יתלבש ויעשה נשמה לאבא דעשיה, שהוא בסוד נקודה, וכן כל השאר, ובפי"א משער חו"פ כתב רז"ל, שאפילו ה' פרצופים דכולם דעשיה כל אחד כולל נרנח"י שלם ואצ"ל פרצופי בריאה ויצירה יע"ש, ומן אמת, דאי מהא לא איריא, שאפילו אבא דעשיה שהוא בסוד נקודה מ"מ אותה נקודה כוללת י"ס שבה, ואותם עשר ספירות הוא נרנח"י שבה, וכן פרצופים העליונים מצמצמים עצמן ברדתם

(שייך לדף שי"ד ונחזור לענין כי הנה) והנה דרך המסך הזה הנקרא נעל מאירים כולם דרך הרגלים, כי רגלי עתיק מאירים דרך רגלי א"א וכו', עד שמאירים רגלי זו"ן כו', ורגלי או"א, עיין בשער בריאת העולמות, וענף ד', ובשער סדר האצילות פ"א, שכתב שכאשר או"א מתלבש נה"י שלהם בסוד מוחין תוך ז"א, רגלי כולם מסתיימים בשוה, אבל קשה כי מעולם אינם מתלבשים בסוד מוחין תוך גופא דז"א, אלא נה"י דישסו"ת. כעין מ"ש רז"ל שער מוחין דז"א פ"ה, וצ"ל שאבא ויש"ס הכל פרצוף אחד, ואימא ותבונה הכל פרצוף אחד, אלא בעתיק קשה, למה איצטריך להאיר בתוך רגלי א"א, הלא פרקים תחתונים דנה"י לעולם הם בגבול עולם הבריאה, ואף למ"ש רז"ל שם לאחד תיקון עולם האצילות, חזר ואסף רגליו אליו יע"ש, אפשר שאחר שנעשה המסך הזה קודם אסיפה, החתימו חותמם בגבול הבריאה.

(שייך לדף שי"א סוף ד"ה והנה) וטעם הדבר שמעתי ושכחתי כו' לא שכח כלל, ולקמן בע"ה יתבאר, וסדר כל המסכים הללו.

(שייך לדף שי"ב באמצע ד"ה והנה) אמנם אם לא יהיה שום מעקה בצדדי הגג יכול ליפול אור האצילות דרך צדדי דגג דבריאה עד סיום עולם העשיה מחוץ למחיצתם כו', לא זכיתי לדעת ולהבין איזו מציאות אורות הוא, שיש פחד וחשש שאם לא יש שם מעקה יפלו מאצילות, ואפילו עד עולם העשיה, והוא אפילו בעת ובזמן שבירת המלכים וידידתם בבי"ע, לא ירדו אלא מפני שהיה בהם שבירה, הא אם לא נשברה לא היו יורדים כלל, ולא עוד אלא שאפילו בזמן ההוא, האורות נשארו שם באצילות, ולא ירדו ונפלו עם הכלים אלא חלק קטן אורות דרפ"ח, ההכרח מה שהוא לצורך חיות הכרחי, וא"כ השתא אחר שנתקנו העולמות, איך יש חשש שמא יפלו מחדש אורות האצילות בבי"ע, ועוד באיזו אורות הוא החששא, אם ביושר הפרצופים, אין אויר פנוי וחלל ביניהם, כמ"ש רז"ל בשער מוחין דז"א

דקדושה, וז"ס ישת חשך סתרו, ואז אין א"א שבאצילות מאיר, אבל נגנו באו"א, והם המאירים באצילות, וא"א מאיר ע"י מתוכה יע"ש, ואם כן נאמר שגם אבא נמשך לו דרך חלון אור הא"ס, הוא קודם הפגם, שהיה מאיר אור הא"ס באצילות ע"י א"א, ומ"ש לעיל שאור הא"ס מתגלה באצילות ע"י אבא, והוא סוד כולם בחכמה עשית, הוא לאחר הפגם שנגנו אור א"א, אלא שק' לזה, א"כ קודם הפגם אבא היכן היה מאיר, כי אימא מאירה בכריאה, וז"א ביצירה, ומלכות בעשיה כמ"ש, ואם קודם הפגם א"א הוא היה המאיר באצילות, אבא איה איפוא מקום כבודו להאיר, ונודע כי ד' עולמות אלה, הם כנגד ד' האותיות דהוי"ה, כמ"ש רז"ל כמה פעמים, וצריך להבין בפגם אדה"ר באו"א, מה פגם ומה הגיע אליהם, כי הנה במלכות פגם, כי כל ט"ס הראשונות שלה נפלו בקליפה, בז"א ג"ר שלו שנסתלקו, כמ"ש רז"ל בשער החשמל פ"א ז"ל, וכשחטא אדה"ר, נסתלקו ממנו המוחין, וחזר בסוד היניקה לבד יע"ש, וכיון שהגיע פגמו עד א"א, כ"ש וק"ו שהגיע לאו"א, ולא פורש בדברי רז"ל באו"א דאצילות מה פגם אדה"ר.

להתלבש בפרצופי ב"ע, כדרך שהיתה השכינה מצמצמת בין בדי הארון כנודע, ולכן עשר כלים דאבא דאצילות, מתלבשין בסוד נשפה באבא דעשיה, אע"פ שהוא בסוד נקודה וכן כל השאר, וכן מ"ש רז"ל לעיל פ"ב שכל פרצופי האצילות כל אחד ואחד החתים חותמו בכריאה, והחתימו חותמם, נשמה מנשמה, גוף מגוף, לבוש מלבוש, היכל מהיכל יע"ש, וכן עזה"ד החתימו פרצופי הכריאה ביצירה, ופרצופי היצירה בעשיה יע"ש, ואם הם חותם זה מזה, איך יתמעטו הפרצופים כ"כ מעולם לעולם. לא קשה, שאם החתימו צורתם ותבניתם עליהם וכל אשר בהם, לא מפני זה מוכרח להיות אורכם ושיעורם שוה ולא עמידתם שוה. בא וראה שנתנה לנו תורתנו הקדושה דשות לדבר, מקרא מלא כתיב, בצלם אלהים עשה את האדם, ודי בזה, ומה גם שרז"ל בדרושי הקלי' דרוש ג' עיין שם שכתב, שכל זה גרם אדה"ר בחטאו לפני ה', ועיין בשער מעוט הירח פ"ג, וא"כ נראה שקודם היו כל פרצופי ב"ע שוים ממש כמו פרצופי האצילות ונחה שקטה הכל.

(שייך לדה' ש"ד ד"ה עור יש) עור יש חילוק אחר בד' עולמות אבי"ע, והוא, כי באצילות יש הפרש בו בעצמו ובחלקיו, והוא, כי א"א שבו מתפשט בו אור הא"ס בקירוב ובהרחבה גדולה, ואבא ואימא דאצילות אור הא"ס בהם הוא בקירוב, אמנם אינו נמשך בהם בהרחבה גדולה, רק דרך חלון, וז"א דאצילות כו', כשיעור רוחב החלון של או"א כו', בפרקין משה או"א כחדא לענין אור הא"ס המגיע ומתפשט בהם, ושגם לאבא מגיע בדרך חלון כמו ז"א, ולעיל דרוש י"א כתב רז"ל ז"ל, וביאור הענין הוא דע, כי אור העליון המאיר מן המאציל הוא מתגלה באבא כו', אבל ביאור הענין, כי אור העליון הגיע עד אבא בהתרחבות גדול בלי מחיצות, ולכן עד דאבא הנקרא חכמה נקרא הכל חכמה יע"ש, ודוחק לומר שגם זה גרם עון וחטא אדה"ר, שהרי כתב רז"ל שם בדרוש הקליפות ז"ל, כי הנה ע"י חטא אדה"ר הגיע הפגם בעולם האצילות כביכול עד א"א

(שייך לדה' ש"ז באמצע ד"ה ודע) דע שעד הוא לך ציור של י"ס (ובע"ח שלפנינו ליתא) אין לו פירוש, כי אם בהקדמת, אמנם מתבאר בפרק זה, כי ע"י זווג דו"ן דאצילות, נתקן א"א דכריאה, וכן מפרצוף לפרצוף ע"ס העשיה הכל היה ע"י זווגים, כל אחד נתקן ע"י זווג דפרצוף עליון ממנו, ועיין בפ"ד משער מ"ד ומ"ן, ובספר מבו"ש שע"ב ח"ג פ"ח, וצריך לעיין אם כן איפא שהכל היה ע"י זווגים ועיבורים ממש, א"כ מה הועיל ומה פירוש שכתב רז"ל לעיל דרוש ב', שכל פרצופי האצילות החתימו חותמים בכריאה נשמה מנשמה כו', יע"ש באורך חתימה זו מה עושה, ומה פרושה.

(שייך לדה' שכ"ט באמצע ד"ה אמנם א"א) אלא שלא קבלתי ממורי זלה"ה, אם יש בכל א' מהם ל', או כ' לבד כו', שאין באו"א

בדעת שלהם רק ב' כלים לכל אחד, ועד"ו היה בכל י"ס, בין דא"א, בין דא"א וצ"ע כו', בעניי ובדלותי לא ידעתי מאי קאמר, כי אין ראייה מן הדעת שאין בו אלא ב' כלים לכל עשר ספירות. בדעת דו"ן ג"כ אין בהם אלא ב' כלים, והיינו טעמא שאין בחי' דעת בעיבור, ואיך יתכן לומר שאין באו"א ג' כלים בכל ספירה וספירה, אחר היות כל הספר הזה מלא, שלעולם מוחין דו"א באים מלובשים בנה"י דאמא. מוחין דעיבור דפרצוף נה"י, בנה"י דפרצוף נה"י דאמא. מוחין דיניקה דפרצוף חג"ת, בנה"י דפרצוף חג"ת דאמא. מוחין דגדלות דפרצוף חב"ד, בנה"י דפרצוף חב"ד דאמא. ועיין בשער אנ"ך, ובשער מוחין דזעיר אנפין מתחילת פ"ה ע"ס פ"ו ובשער חו"פ פ"ו.

בחרבנה של ירושלים. אלא שאח"כ כאשר חזרה ביום שבת להבנות, וחזרה להיות פב"פ בז"א, כמ"ש רז"ל שם, שחזרו לבא לה מחדש ט"ס דב"ן, ועשר ספירות דמ"ה, וכן בכל יום שעל ידי תפלינו, שחזרת ונבנית עד אחורי ז"א, וחזרת עם יעקב פב"פ בלילה, כאשר מסתלקין המוחין, מ"ה שלה עולה למעלה, ובין שלה, או בתחילת הלילה, או באשמורת הבוקר, ג' כלים דב"ן שלה יורדות בבי"ע, ומתלבשות בפרצופין שכנגדה בבי"ע, וכן בשביל פגם אדה"ר, כל פרצופי האצילות ג' כלים דב"ן שלהם, יורדים בכל לילה ומתלבשין בפרצוף שכנגדם בבי"ע. אמנם הצריך להבין הוא שכתב רז"ל, שכל זה שיורדים ג' כלים דכל אחד מה' פרצופי האצילות, וכל אחד ואחד מתלבש בפרצופין שכנגדו בבי"ע, ונעשה נשמה להם, כי אין בהם אלא מבחי' רוח ואילך, והוא משם יפרד יע"ש. א"כ קודם לכן מה היו עושים, אפילו בחינת נשמה לא היה להם, והוא פליאה שקודם שנתמעטה ונטרדה הירח לא היה לכל פרצופי בי"ע אפילו בחינת נשמה, ונמצאים השתא מרויחים מה שלא היה להם מקודם, ואם היה להם בחינת נשמה, מה נעשה בה שהשתא מוכרחים לקחת מפרצופי האצילות מכליהם. על כן פקח עיניך וראה והבן, ועיין מ"ש רז"ל בשער דרושי אבי"ע פ"ה, ועיין בו היטב עד מאד, כי לא יכולתי להביא כל דבריו, ועיקר הענין הוא סוד ההתחלפות, כי הנה צריך כל האצילות להיות בחינת חיה בכללות, ובפרטות כל פרצוף ופרצוף, כמ"ש רז"ל שם, לכן הנה א"א דאצילות לוקח בחינת חיה דא"א דבריאה לכלי הפנימי שלו, ובחינת חיה דא"א דיצירה לכלי האמצעי שלו, ובחי' חיה דא"א דעשיה לכלי החיצון שלו, ונמצא כל א"א דאצילות נתקן כולו בחינת חיה. וג' כלים שלו נתנם להם, כלי הפנימי בבריאה, וכלי האמצעי ביצירה, וכלי החיצון בעשיה. הרי ג' כלים דא"א נעשו בשלשה פרצופים כנגדו בבי"ע בחינת נשמה, וכן עשו כל הה' פרצופים. וכדי להבין בפרט גם במלכות, הנה מלכות דאצילות צריכה להיות כולה בחינת חיה, כי כן היא בחינת האצילות, ולקחה בחינת חיה דמלכות

(שייך לדף שכ"ט ד"ה והטעם) כי כשנתמעטה הירח נוקבא דו"א דאצילות ונטרדת והיתה ראש לשועלים שהם בי"ע ירדו כו', מפשטות הלשון נראה, שהוא בעת שקטרגה לבנה ביום הדי' לבריאת עולם, כי בעת ההיא נאמר לה לכי וממעט את עצמך ונטרדה. אמנם קשה לזה, חדא כי באותה שעה לא ירדו הספירות שלה למטה, אלא אדרבא נתעלו למעלה, והם נכללו בז"א, וחזרו למקום שבאו משם, כמ"ש רז"ל בפירוש בשער מיעוט הירח. ועוד אם הוא שנתמעטה, שאר הפרצופים שלמעלה ממנה, לא הגיע להם שום פגם בעת קטרוג הלבנה, ורז"ל כתב בפרקין שכל ה' פרצופים כולם ג' כליהם נופלים בבי"ע. על כן נלע"ד, שמ"ש ז"ל כשנתמעטה הירח והיתה ראש לשועלים, לשון מושאל הוא, והוא בעת חטא ופגם אדה"ר, כי אותה שעה הגיע הפגם לכל פרצופי האצילות כמש"ל. וא"ת, בעת פגם אדה"ר לא ירדו ספירת המלכות בפרצופים שכנגדה בבי"ע, היא נתמעטה בסוד נקודה, וט"ס ראשונות שלה נתלבשו בקליפה, כמ"ש רז"ל שם, ובדרוש ג' משער דרושי הקליפה. הא לא קשה, כי באותו העת ובאותו זמן בעוונותינו, כך היה שט"ס ראשונות שלה נתלבשו בקליפה, בסוד לא נתמלאה צור אלא

דבריאה לכלי פנימי שלה. ובחינת חיה דמלכות דיצירה, לכלי אמצעי שלה. ובחינת חיה דמלכות דעשיה, לכלי החיצון שלה. וכנגדם נתנה ג' כלים שלה, כלי פנימי נעשה נשמה למלכות דבריאה. וכלי אמצעי נעשה נשמה למלכות דיצירה וכלי החיצון נעשה למלכות דעשיה. זהו הדרך אשר עשו כל ה' פרצופי האצילות, כל אחד בפרצופין שכנגדו בבי"ע, וכל זה נעשה מאז ומקדם מעת בריאת העולמות ותיקונם, ועד עתה, אלא שקודם החטא שהיו כל העולמות כולם במעלתם בצביונן ובקומתם במקום שנבראו ונתייסדו, כמו שעלה ברצון המאציל העליון, אפילו שגם היו יורדים כלים ג', דכל פרצוף ופרצוף מה' פרצופים האצילות, ומתלבשים כל חד בפרצופים שכנגדו בבי"ע, לא היה זה נקרא להם ירידה כלל, כי כל אחד ואחד סובב והולך אל מדרגתו הראויה לו, לא כן אחר הפגם והחטא ששלשה עולמות בי"ע ירדו ונתלבשו בקליפות, ולא כן עולם האצילות כאמור לעיל. נמצא עכשיו, כשיורדים ג' כלים דכל פרצופי האצילות, ומתלבש כל אחד בפרצופין שכנגדו בבי"ע, אשר נתונים תוך הקליפה, ירידה גדולה היא להם, כי יורדים מן החיים אל המות, כי היו באצילות שנאמר בו לא יגורך רע, ויורדים בבי"ע המעורבין מטו"ר, וזה נכון ואמת. אלא שנשא"ר לדקדק בדברי רז"ל שם בדרושי אבי"ע, שכתב שפרצופי האצילות נוטלים מפרצופי בי"ע בחי' חיה שבהם, ומה שהם נותנים להם נעשה להם בחי' נשמה, וקי"ל לפי כבוד הנכנסים, כך כבוד היוצאים, כמו מה שנוטלים מהם הוא בחי' חיה, כך מה שנותנים להם היה צריך להיות בחי' חיה, לדעתי דקל כן האמת, שרז"ל לא קבל בחי' חיה ויחידה שבפרצופי בי"ע, וכתב שבחי' זו הוא בחי' נשמה שבהם.

דמו שמות הכלים דזו"ן דבריאה, לכלים דזו"ן דיצירה, כי בכל עולם ועולם שמות אחרים הם, ולא דמו עולם לעולם, וצריך להבין לפי"ו, מ"ש רז"ל בשער דרושי אבי"ע פ"ב, כי כל ד' עולמות הוחתמו בחותם פרצופי האצילות, וז"ל, אח"כ נברא עולם הבריאה, כי דרך מסך שהוא קרקע עולם האצילות, האיר למטה, ונחתם שם חותם, כל מה שהיה שם בעולם האצילות, ונקרא עולם הבריאה כו'. וכן ער"ז עשו י"ס דאצילות, והמשיכו אותם דרך מלכות הנזכר, אשר בכתר הנו', והחתימו חותם דאצילות דבריאה, נשמה מנשמה, גוף מגוף, לבוש מלבוש, היכל מהיכל. וער"ז ביצירה, כי המלכות דבריאה כו'. וה' פרצופים דבריאה המשיכו והחתימו חותמם ביצירה כו'. וכן ער"ז פרצופי היצירה, החתימה החותם בחינותיהם בעשיה, נשמות מנשמות, גופות מגופות, לבושין מלבושין, היכלות מהיכלות. וכן ער"ז הנזכר, כל העולמות יחד בכללות א' יע"ש, וגם לעיל ריש פ"א כתב רז"ל ז"ל, ואח"כ מכח אלו הי"ס דאצילות, האירו והוציאו ניצוצות, והם הנקרא י"ס דבריאה כו'. רק שאלו הם חותם עולם האצילות כו', אח"כ מבחי' אלו הי"ס דבריאה, האירו והוציאו ניצוצות, והם נקרא י"ס דיצירה, והם בחינת חותם שני הנחתם מבריאה כו'. ואח"כ מכח אלו הי"ס דיצירה, נחתמו י"ס דעשיה, והם חותם לאותם של יצירה כו'. והנה כל אלו הספירות הנ"ל כולם הם אלהות, וכולם אחדות גמור, מתחילה י"ס דאצילות, עד סוף הי"ס דעשיה יע"ש. והנה מ"ש שמתחילת י"ס דאצילות ע"ס י"ס דעשיה כולם הם אלהות ואחדות גמור, הוא מ"ש שם כל העולמות יחד בכללות א', וא"כ כיון שכל הד' עולמות הם חותם אחד, ראשית ממלכתם באצילות, ומשם הולכים ונחתמים, עולם מעולם שלמעלה ממנו, זה מזה, עד שע"י כן מתחילת י"ס דאצילות, ע"ס י"ס דעשיה, כלם אלהות ואחדות גמור, א"כ מה שיש בעולם האצילות, צריך להיות ע"ס עולם של העשיה דוגמתו ממש, צורתו ותבניתו כדמותו כצלמו, כי כן החותם האותיות אשר בו חקוקים, כאשר נחתם במקום אחר, האותיות אשר תבאנה, הם י"ס

(שייך לדף ש"ל ד"ה ואתחיל) ואתחיל

לבאר ענין ז"א כו', הנה רז"ל לא ביאר לנו אלא כלים דזו"ן דאבי"ע, אבל בכלים דאוי"א לא זכינו להם, וגם בזו"ן רב המרחק בין כלים דזו"ן דאצילות, לכלים דזו"ן דבי"ע, בשמותם הקרושים. ולא עוד, אלא שגם בבי"ע עצמו, לא

האותיות, אשר בחותם הא' אבוהון דכלהו, וא"כ איך יש הפרש ושינוי גדול בין עולם, ומקיפין דו"ן דאצילות, לזו"ן דבי"ע, ולא עוד אלא שאין כלים דומה לחבירו, אי לכך ברשותא דמארי עלמא ושכינתא קדישתא, אומר אני, כי נודע מכל דברי רז"ל, המלאכים, שכל העולמות כולם כוללים ב' בחי', שהם חיצוניות ופנימיות, וכן הפנימיות הוא לבדו יש בו חיצוניות ופנימיות שבו, וב' חלוקות אלו, הם ב' שהם ד', שהחיצוניות לבדו כולל חיצוניות ופנימיות שבו, והוא מ"ש רז"ל בשער חו"פ פ"ג ז"ל, ודע, כי אע"פ שתראה כתוב בספרים בחינת חיצוניות ופנימיות, אל תטעה בהם, כי לפעמים רובם של מקומות אינם מדברים אלא בחיצוניות לבדו או בפנימיות לבדו, כי הכל שוה כנ"ל, אלא שלפעמים קורא פנימיות אל הכלי הג' פנימי מכולם, ולפעמים קורא פנימיות אל הנר"ן שבתוך הכלי, שהם בחי' או"פ כנודע, אמנם כל זה החיצוניות והפנימיות מדבר בחיצוניות העולמות לבד, או בפנימיות לבד, וזלת המקומות כו', ועיין עוד שם. ועתה הראתה לדעת, כי ד' בחי' הם, ואלה הם שמותם, חיצוניות דחיצוניות, ופנימיות דחיצוניות, חיצוניות דפנימיות, ופנימיות דפנימיות. ועוד כתב רז"ל שם פ"ב ז"ל, והנה ג' כלים הנזכר אצלנו בכל ספירה וספירה, שהם הויות, כולם הם כלים דפנימיות, ולא דחיצוניות, וחזר כלל זה מאד. וגם דע כו', ונמצא שגם בז"א דאצילות עצמו יש בו בי"ע, כנגד בי"ע התחתונים, ויש בו פנימיות בי"ע, כנגד בי"ע דאצילות עצמו, שו' כלים אלו הם אצילות, אלא שהם ג' חיצוניות בסוד בי"ע חיצוניות דאצילות, וג' פנימיות בסוד בי"ע דפנימיות דאצילות, וע"כ תראה מ"ש בשער השמות פ"ה, כי ג' כלים של בריאה גמורה, ושל יצירה, ושל עשיה, הם שמות אלהים כולם, והוא ע"ד שיש בבי"ע דחיצוניות דז"א דאצילות כנוכר, ובתוכם מתלבשין הג' כלים הפנימים דאצילות של היות, ונעשים נשמה ממש להם כנודע, ע"ד מה שהוא פה באצילות יע"ש. נמצינו למדין מדברי רז"ל אלה, כמה עניינים, חדא שז"א דאצילות כולל ששה כלים גמורים, והם ג'

פנימים, כנגד בי"ע דאצילות, וג' כלים חיצונים, כנגד בי"ע התחתונים. שנית. שהשמות שכתב רז"ל בשער השמות בג' כלים דז"א, הם השמות דג' הכלים הפנימים, שהם כנגד בי"ע דאצילות. שלישית, ששמות הג' כלים חיצונים דז"א דאצילות, שהם כנגד בי"ע התחתונים, הם שמות אלהים, שכן כתב, והוא ע"ד שיש בבי"ע דחיצוניות דז"א דאצילות כנוכר, ולא עוד אלא שגם זו"ן דג' עולמות בי"ע התחתונים, כל א' כולל ששה כלים, שכן כתב רז"ל שם בפ"ג ז"ל, נמצא כי בחי' חיצוניות העולמות דכל אבי"ע, יש עיבוד ויניקה ומוחין מקיפים דצלם, וכלים ונשמות דהיות דסגול שבא חולם כו', ט' היות כידוע, וכן עדין בפנימיות העולמות, נמצא כל הדרושים שיש בחיצוניות, ישנם ג"כ שוה בשוה בפנימיות יע"ש. נמצא למד, שגם זו"ן דבי"ע התחתונים, כל א' כולל ששה כלים, כמו זו"ן דאצילות ממש, אמור מעתה שמ"ש רז"ל שכל ה' פרצופים החתימו חותמים מאצילות לבריאה, וכן הבריאה ליצירה, והיצירה לעשיה, כל זה מדבר על ב' כלים הפנימים, על אותם שהם שמות דהיות דזו"ן דאצילות, ושכן אין הכי נמי, שכל ד' עולמות שוים הם, ושמות דזו"ן דאצילות דג' כלים פנימים, הם הם ממש כדמותם כצלמם בזו"ן דכל ג' עולמות בי"ע התחתונים, כיון שהם חותם האצילות, ואח"כ היו הולכים ונחתמים מעולם לעולם עד העשיה. ועל אלו כתב רז"ל, שמתחילת החיצונים שהם כנגד בי"ע התחתונים דז"א דאצילות הם שמות אלהים, ולא פדשם ולא ביארם רז"ל כלל, אלא זה הכלל כתב שהם שמות אלהים, ודזו"ן דג' עולמות התחתונים בי"ע, הג' כלים דבכל אחד ואחד החיצונים דכל עולם ועולם פרש וביאר שמותם. וא"ת, ומאי שנא שבזו"ן דאצילות, ובזו"ן דג' עולמות בי"ע התחתונים, ביאר ופירש השמות דג' כלים החיצונים שבהם. התשובה, כי כיון שכתב פעם ושתים, כי עולמות בי"ע שורשם הם חותם האצילות, וחותרם זה מזה, ממילא משמע ומבואר ששמותיהם שוים, כאמור בקושיתנו, ובאצילות לא ביאר ופירש שמות ג' כלים החיצונים, אותם שהם כנגד בי"ע התחתונים, יען שכל

הנה"י שלו, אור היוצא מפי היסוד דא"א, חציו נכנס בהם אור פנימי, וחציו נשאר בחוץ ונעשה להם אור מקיף, ואח"כ עלו והלבישו על א"א מן הגרון עד הטיבור, ועדיין זעיר אנפין ליתיה בעולם כנודע.

(שייך לדרך ש"נ באמצע ד"ה אמנם במ"ש)

כי תמיד זהו הסדר, כי מלכות של זה, הוא בכתר של זה, כי כל זה הוא סוד מיעוט הירח, וירידתה למטה כו'. קשה טובא, שאם מה שמלכות דעולם העליון נעשה עתיק בעולם התחתון, זה גורם מיעוט הירח וירידתה למטה, הנה נודע כי מיעוט הירח לא היה אלא ביום רביעי לבריאת עולם, בעת שקטרגה הלבנה, ורז"ל בשער סדר האצילות פ"א ופ"ב כתב, שהיה כן ברצון המאציל העליון, כדי לקשר ולחבר העולמות זה בזה. ולטעם זה ז"ת דמלכות דא"ק נתהוו לעתיק דאצילות. וכן עזה"ד כל שאר העולמות יעויין שם. ובפרט למ"ש בשער דרושי אבי"ע פ"א, שמוכרח הדבר להיות אמצעות בין המאציל לנאצל, והוא בחי' כתר דכל עולם ודכל פרט, והוא בחינת עתיק וא"א המלוכשים עתיק גו א"א יע"ש. וא"כ נראה, שבלאו הכי, בלא קטרוג הלבנה, אין לך להכרח המוכרח גדול מזה. וי"ל, שלעולם בודאי הגמור הכרח גדול הוא, ועלה ברצון המאציל העליון לקשר ולחבר העולמות זה בזה. אבל לא מפני כך צריך שירד מלכות של עולם העליון ויתלבש בראש עולם התחתון, והיה יכול להיות התקשרות והתחברות זה להפך, שיעלה כתר דבריאה וילביש את מלכות דעולם האצילות. וכן שאר עולמות, יעלה כתר של עולם התחתון וילביש למלכות של עולם העליון, ומסיבת מעוט הירח וירידתה למטה, היה באופן זה, כי ירד מלכות דעולם העליון ונתלבש בכתר של עולם התחתון, ועיין לקמן שער סדר אבי"ע פ"ו.

(שייך לדרך ש"נ"ג בסוף ד"ה הנוקבא) גם

יש בחי' אחרת והם בחי' מוחין דילה, י"ה הם ט"ו, ואדני ס"ה, הרי הכל כמנין כסא כו'. לא ידעתי מוחין דנוקבא מאן דכר שמייהו, בשלמא

מ"ש רז"ל הוא הצריך לצורך הכוונות. וא"ת, ולמה כמו שהפנימיות דפרצופי האצילות דכלים שבהם, החתימו חותמם בבריאה, והבריאה ביצירה, והיצירה בעשיה, וגם הב' כלים דחיצוניות לא החתימו ג"כ הם מאצילות לבריאה, וכן עד עולם העשיה, כמו שעשו הפנימיות. תשובה שכך עלה ברצון המאציל העליון, כדי שיהיה מבריאה ולמטה, בסוד ומשם יפרד כמ"ש רז"ל, ואם אפילו רוחם ונפשם הוא בסוד ומשם יפרד, כ"ש וק"ו כליהם, את זה כתבתי, אי ניחא קמיה קבהו"ש.

(שייך לדרך שמי"ו ד"ה ואח"כ מן באמצע)

וכאשר יוצאים ממנו לחוץ דרך פי היסוד, הנה הם מתחלקים ואז החסדים שבימין נתנים לאבא, אשר הוא מלוכש בזרוע ימין כו', והגבורות נתנים לאימא בשמאלו של א"א כו'. דברי רז"ל לכאורה קשים, וכי הטיפה כשיוצאת מיסוד דא"א, חוזרת להעלות למעלה, ואין המנהג כן כמ"ש רז"ל פ"ב משער סדר אבי"ע. ועוד, כי נודע היות נה"י דא"א מלוכש תוך גופא דז"א, ואיך הטיפה היוצאת מיסודו ניתן לאו"א, המלבישין אותו מן הגרון עד הטיבור כנודע. דע כי כבר קרוב לזה הקשה מרן רז"ל לעיל שער דרושי אבי"ע פ"ג ז"ל, וצ"ע כי הרי נודע כי יסוד דאימא נכנס תוך החזה דז"א, וא"כ אפילו אור המקיף דיושר דז"א היוצא מיסוד דאימא, כבר נכנס בבחי' פנימיות, אך הענין כי טרם הכנסו בפנים יוצא או"מ ביושר, ואחר הכנסו נכנס האור הפנימי, וכבר קדם האור המקיף להקיף בו, וכן הענין זה בכל המקיפים יע"ש. ואין תירוץ עולה לקושייתנו, כי מה שייכות יש לאו"א ביסוד דא"א הניתן אל ז"א, כמ"ש שם ז"ל ובתוכם יסוד א"א בבחי' יחידה, והנלע"ד, שכל זה דרוש המקיפין הענין מוכיח מתוכו, כי הוא מדבר בעת תיקון העולמות ותיקון הפרצופים, והענין שכאשר נתקנו או"א ונולדו ירדו לבריאה, והיו יונקים מסוד דדי בהמה, פרקין תתאין דעתיק, הנכנסים בגבול עולם הבריאה, כמ"ש רז"ל בריש שער ז"א, ואח"כ כאשר הגדילו ועלו באצילות להלביש את א"א, קודם שילבישו

שם אדני, כיון שתנהי שלה מתנוצץ, כללא הוא כי לעולם כל בחי' העליונות בין למעלה ובין למטה לעולם הם שלמים, אבל מוחין ק', וכן לקמן פ"ב כתב כי אלו האורות הם תנהי' דמלכות יע"ש, ואינה היא המלכות עצמה כי היא עצמה בסוד אדם היושב על הכסא.

(שייך לרף שני"ג באמצע ד"ה וענין) והזעיר אנפין אינו מקבל כי אם דרך חלון ונקב אחד צר אשר בתוך החלון ההוא עובר עצמות האור בלתי כו'. דע כי החלון הזה המוזכר בדברי רז"ל, הוא, כי כאשר נכנסין המוחין בז"א ונכנס נהי' דאבא מלובש תוך נהי' דאימא כנודע, מכל נהי' דאבא אינו מתגלה בתוך גופא דז"א, כי הוא מלובש ומכוסה מנהי' דאימא, ואין לו גלוי אלא עד סיום שליש עליון דת"ת דז"א, שהוא בחוה שלו, ששם מסתיים יסוד דאימא, כי הוא יסוד דנוקבא קצר, ויסוד דאבא כי הוא יסוד דדוכרא ארוך, מתגלה ויוצא מתוך יסוד דאימא, ומגיע עד היסוד דז"א כנודע, והרי נמצא כי פי היסוד דאימא, הוא החלון, כמ"ש רז"ל לעיל שער דרושי אבי"ע פי"א יע"ש. ולפי מ"ש רז"ל לעיל בשער המקיפים פ"ג ז"ל, דע כי עשר ספירות דז"א, הם נשמת לכל האצילות, והוא מתלבש תוך פנימיות כולם, ואמנם ז"ס אור הפנימי של האצילות, ובודאי שלא יהיה כו', והט"ס מא"א הם הט"ס מקוריות ושורשיות לכל עולם האצילות, כמ"ש רז"ל בריש שער א"א, ובשער הולדת א"א פ"ד, וכן נהי' דז"א המתלבש הוא בחי' יחידה דז"א, כמ"ש רז"ל בשער המוחין דז"א פי"ב יע"ש. וגם בשער דרושי אבי"ע פ"ג כתב רז"ל ז"ל, ובתוכם יסוד דז"א בבחי' יחידה, ויצא מכולם ה' מקיפים יע"ש. ונודע כי א"א מלבישין את א"א עד הטיבור, ומן הטיבור ולמטה מלבישו ז"א מכל צדדיו, וא"כ מאחד שז"א לוקח ומלביש עצמות א"ס מנהי' שלו ולמטה, איך שייך לומר שאינו מקבל אור הא"ס אלא דרך חלון, שהוא פי היסוד דאימא, שמשם ולמטה מתגלה החו"ג דאימא ויסוד דאבא, והוא קודם שנכנס בו יסוד כבר קדמו שנכנס בו אור פנימי ומקיף

דיחידה כמ"ש רז"ל. אבל הענין הוא, כי אינו הכי נמי בעת שנתקנו העולמות, כאשר נתקן עולם האצילות, נעשו עשר ספירות דז"א מקוריות ושורשיות לכל פרצופי האצילות, ונשמה בתוך, ומאורות היוצאים מפי היסוד דז"א, נעשו פנימים ומקיפים לכולם, ולז"א פנימי ומקיף דיחידה. מ"מ משם ואילך, עיקר הכל הוא המשכת המוחין דז"א, מידי יום ביומו, כי המוחין באים מרום המעלות עד מא"ס ב"ה. כמ"ש רז"ל בשער מ"ד ומ"ן, וכל זה אינו נמשך אלא ע"י א"א, ולא שייכי נהי' דז"א בהמשכת המוחין. כי הם נמשכים ע"י המזלות עילאין קדישין לאו"א. וע"י התלבשות נהי' דז"א, נמשכים לז"א, כמ"ש רז"ל בכמה מקומות, ובפרט בשער הנסירה פ"ד ופ"ו. באופן כי עיקר התגלות אור הא"ס ב"ה בז"א, מידי יום ביומו אינו אלא ע"י א"א, והוא המוחין הנמשכים לו מלובשין מנהי' דז"א, הרי כי ע"י חלון פי היסוד דאימא הוא, מה שמאיר הא"ס ב"ה לז"א, ע"י אבא.

(שייך לרף שני"ז סוף ד"ה וענין) אבל נוקבא דז"א נמשך לה האור דרך נקב וחלון, כמו הז"א, רק שהוא בהרחקה כו'. חלון דנוק' הוא פי היסוד דז"א, כמ"ש רז"ל בשער תיקון הנוקבא פ"ה, שכאשר יוצאים האורות לנוקבא, יוצאים מלובשים בנהי' דז"א, ויסוד שלו מתפשט עד סוף הת"ת שלה, ושם מתגלים נוקבא דגבורות דז"א. ומ"ש שהוא בהרחקה, יען כי אחר שנתפשטו בז"א החסדים והגבורות ביסוד שלו, וחזרו באור חזור, וע"י נקב שעשו אחורי גופא דז"א כדי לצאת בו אל הנוקבא, תשש כחם כנוקבא, אין לך הרחקה גדולה מזו, אבל הצד השוה בכל האצילות, כי אין מסך מפסיק, כי המוחין והחו"ג כמו שבאים משורשם מרוב המעלות, לכל אחד מגיע לו חלקו.

(שייך לרף שני"ח ד"ה גם) גם דע, כי הלא כדי שא"ס יוכל להאיר בכל האצילות, צריך שיתלבש עצמותו תוך החכמה כו'. עיין בשער סדר האצילות פ"א, וסדר הענין כך הוא, כי אי אפשר שהא"ס ב"ה יאיר באצילות,

כתר וחכמה דאצילות, ונתלבשה התלבשות גמור
 בבינה דאצילות, היא אימא, וע"י ירדה והאירה
 בעולם הבריאה, ואח"כ כדי להאיד גם ביצירה,
 נתלבש אור הא"ס ב"ה גם בז"א דא"ק, ועבר
 האוד ההוא למעבר בעלמא מלכות דא"ק וכח"ב
 דאצילות, ונתלבש בז"א דאצילות, ועבר מלכות
 דאצילות וכח"ב דבריאה, ונתלבש התלבשות
 גמור בז"א דבריאה, וע"י מאיר בעולם היצירה,
 ע"י ז"א דיצירה, אחר שמלכות דבריאה נעשית
 עתיק דבריאה, ואח"כ נתלבש אור הא"ס ב"ה
 גם במלכות דא"ק, ודרך מעבר עבר כח"ב ז"א
 דאצילות, ונתלבש במלכות דאצילות, ועבר
 כח"ב ז"א דבריאה, ונתלבש במלכות דבריאה,
 ועבר כח"ב ז"א דיצירה, ונתלבש התלבשות
 גמור במלכות דיצירה, ועל ידה מאיר בכל
 עולם העשיה, וזהו מ"ש רו"ל, שהעשיה מקבלת
 אור הא"ס ב"ה על ידי ג' מסכים, שהוא
 התלבשות האוד במלכות דיצירה ודבריאה
 ודאצילות, וגם מסך בינה דבריאה, וז"א מסך
 היצירה, ומלכות היצירה עצמה, והיצירה
 מקבלת ע"י ב' מסכים, שהם ז"א דבריאה, וז"א
 דאצילות, וגם מסך הבינה, ומסך הז"א עצמו
 דבריאה, והבריאה מקבלת ע"י מסך א', היא
 מסך בינה דאצילות, אבל התלבשות בתוך א"ק
 עצמו אינו נקרא התלבשות כלל חו"ש, ודע
 שרו"ל לעיל פ"א משער דרושי אבי"ע כתב
 ז"ל, והנה מן הראוי הוא, שכמו שלא נתרחק
 האצילות מן הבריאה, רק מהבינה, כן מהראוי
 שיתרחק היצירה מן הבריאה, ויקבל היצירה
 מהבריאה דרך מסך בינה דבריאה, וטעם הדבר
 שמעתי ושכחתי יע"ש, והאמת כי לא שכת,
 אלא ששם לא רצה להאריך כמנהגו הטוב,
 שפעמים מעלים הענין, ומגלה במקום אחר,
 כי כל הדברים הולכים בתר שורשן ועיקרן
 ומקום אחיותן בא"ק, כי עולם האצילות שורש
 אחיותו בחכמת א"ק, לכן עולם האצילות מאיד
 ע"י חכמת דכללות האצילות, ונקרא על שמו
 בחי' חיה דכללות, יו"ד דהוי"ה דכללות, ועולם
 הבריאה שורש אחיותה בבינה דא"ק, לכן ע"י
 הבינה מאיר בבריאה, ונקרא על שמה בחי'
 נשמה דכללות, היא ראשונה דהוי"ה, ועולם
 דיצירה שורש אחיותו בז"א דא"ק, לכן ע"י

אלא ע"י התלבשותו תוך החכמה דעולם
 האצילות, הוא אבא עילאה, כי כן הליבש א"ס
 אודו בחכמה דא"ק, ואחר כך שלא על ידי
 התלבשות, אלא דרך מעבר בעלמא, עבר האוד
 הזה עצמו בבינה וזו"ן דא"ק, וז"ת דמלכות
 דא"ק נתהוו עתיק דאצילות, והאור הזה הא"ס
 ב"ה מלוש בעתיק וא"א, נתלבש בחכמה הוא
 אבא דכללות כל האצילות, ומה שקודם אבא
 מתלבש בעתיק וא"א, אין זו נקרא התלבשות,
 כמ"ש רו"ל בשער א"א פ"ב ז"ל, ונמצא כפי"ז
 כי עיקר שם ע"ק הוא הא"ס עצמו, שהוא
 מטיבורא דא"ק ולמטה, התלבש בעתיק, אמנם
 בבחי' היותו מתלבש גו הנהו תלת הראשון,
 נקרא גם הם ע"ק, וזכור כלל זה, ועם היות
 שאמר כי הא"ס מתלבש בתוך התלת הראשון,
 ודאי אין הא"ס ב"ה מתלבש באמיתות, דק
 ברישא עילאה דכולהו, שהוא עתיק, ע"ש הא"ס
 הגנוז בתוכו ודישא תניינא מקבלת אור הא"ס,
 דרך מסך רישא עילאה, ורישא תליתאה,
 מקבלת דרך מסך התריין רישין, אך להיותם
 כולם בחינת רישין, לזה אמר שהא"ס מתלבש
 בכולם, כי אלו הג' מקבלים אור הא"ס יותר
 בזכות משאד האצילות יע"ש, ועיקר הא"ס
 האמור שם בשער א"א, הוא א"ק הנקרא א"ס
 בערך עולם האצילות, וא"ס האמור בפרקין,
 הוא הא"ס ב"ה כפשוטו וכמשמעו, עילת העילות
 וסיבת כל הסיבות, אלא כמו שמ"ש רו"ל התם,
 כי עיקר התלבשותו הוא בעתיק, ואחריו הוא
 מתלבש בשאר, אלא שלהיותם כולם (ראשים) אין
 א' מספיק לחבירו, וכולם יחד נקרא ע"ק, כן הענין
 כאן, כי הא"ס ב"ה מתלבש בע"ק, ועתיק וא"א
 זה אחר זה, אלא שמרוב דקותם אינו נקרא
 התלבשות, עד שנתלבש באבא עילאה, כי ממנו
 כבר התחיל בחי' אור שהוא הוי"ה שלימא
 בפרטות, ובכללות הוא בחי' יו"ד דשמא קדישא
 לכך ע"י התלבשות באבא, מאיד בכל האצילות,
 בסוד כולם בחכמה עשית, ואמר עשית יען
 כל העולם האצילות אינו אפילו בחי' עשיה
 דא"ק, כמ"ש רו"ל בפ"א דשער סדר האצילות,
 ואח"כ כדי להאיר גם בעולם הבריאה, נתלבשה
 אור הא"ס ב"ה גם בבינה דא"ק, ועברה דרך
 מעבר לבד זו"ן דא"ק, וגם עבר דרך מעבר

בשלמא בין א"א ואבא, בכל ג' עולמות יש הפרש והבדל בינם, לבין ג' פרצופין אחרים, שהם אימא וזו"ן, שא"א ואבא הרי נתמעטו יותר מכולם בכל עולם ועולם מבי"ע. אבל בין אימא וזו"ן בפרצופין עצמן, לאפוקי המקיפין כמ"ש רז"ל, אין שום הפרש ביניהם, כי בבדיאה שלשתם שוים בפרצוף שלם. וביצירה שלשתם שוים בפרצוף דו"ק. וגם בעולם העשיה שוים הם שלשתם בפרצופין דבחי' תכ"ב. וא"כ למה זה השינוי לומר אימא בבדיאה, וז"א ביצירה, ומלכות בעשיה, הו"ל לומר אימא מקננא בכל ג' עולמות, כי אין גדולה ממנה בפרצופין. וי"ל כי נודע כי ו"ק דאימא היינו ז"א דאימא, וכיון שבא לגבול ז"א, והיא אינה יתירה עליו, הוא המושל. וכן בעשיה, כי פרצוף דתכ"ב היינו נה"י שבה כנודע, והוא מלכות שבה, וכיון שבא לגבול מלכות, והיא אינה יתירה על המלכות, המלכות היא המושלת. ועיקר הטעם, כי ב' פירושים האלו אחד הם, והא בהא תליא, כי כיון שאור הא"ס ב"ה ע"י הבינה מאיר בבדיאה, והיא נעשית מסך ומלבוש אל אור הא"ס ב"ה, כי דין גרמא, שאע"פ שא"א ואבא רבריאה לא יכלו להתגלות בפרצופים שלימים, אלא אימא דהיא מקננא בכורסייא. וכן כיון שאור הא"ס ב"ה ע"י לבוש ומסך הו"א מאיר ביצירה, דין גרמא שאפילו שאימא בעלת ו"ק כמו ז"א, סוד ז"א שית ספירן, מקננן ביצירה. וכן ג"כ כיון שאור הא"ס ב"ה ע"י מסך ולבוש המלכות מאיר בעולם העשיה, אע"פ שאימא וז"א פרצופיהם שוים אל המלכות, אימא תתאה מקננא באופן, ולעולם ב' הפירושים הללו אחד הם ושוים הם. אמנם הפי' הג', הוא מ"ש רז"ל בשער השמות פ"א ז"ל, אמנם צריך שתדע כי בבדיאה אותם הי"ס כו', ולכן ג"ר שבה הם מאירים, ואין אור ז"ת שבה ניכר ונחשב כו', וזה שאנו אומרים שג"ר דבריאה מאירות, אינו רק על ג"ר דנוקבא דז"א דבריאה כו', והענין כי כל ג' עולמות בי"ע, הם חילות המלכות. ואע"פ שאנו אומרים שג"ר מקננן בכורסייא, ר"ל שהם ג"ר נוק' דז"א של עולם הבריאה עצמה, ויצירה אין אור ג"ר של נוקבא דז"א דיצירה מתגלה, רק אור ו"ק שבה כו', והו

ז"א מאיר ביצירה, ונקרא על שמו בחי' רוח דכללות, ו"ו דשמה דהוי"ה. ועולם העשיה שורש אחיותה במלכות דא"ק, לכן ע"י מלכות מאיר בעולם העשיה, ונקרא על שמו בחינת נפש, ה"א אחרונה דהוי"ה. ועיין מ"ש רז"ל בספר מבו"ש שער מקיף ופנימי. ועיין מ"ש רז"ל שער דרושי אבי"ע פיי"ב ז"ל, והנה הבית העליון הוא עולם האצילות, והנה בגג הבית הזה, אין לנו רשות לדבר, כי מן הכתר דאצילות ולמעלה נאמר עליו במופלא ממך אל תדרוש כו', ולענ"ד, כמו שבג' עולמות בי"ע בכל עולם ועולם הגג שלו נעשה מבחי' של עולם עליון ממנו, כן בעולם העליון הוא עולם האצילות, הגג שלו נעשה ממלכות רעולם העקודים, ועיין מ"ש רז"ל שער העקודים פ"ה ז"ל, ודע כי במלכות עולם העקודים נשארו בהם עשרה שרשים של עשרה נקודים כו', יע"ש. וא"כ אפשר כי הכמת דשרשים, נעשה גג דעולם האצילות או הכתר.

(שייך לדרך שני"ח ד"ה וז"ס) וז"ס אימא עילאה מקננא בכורסייא כו'. דע כי ג' פרושים מצינו דאינו ברברי רז"ל במאמרם ז"ל, אימא מקננא בכרסייא, שית ספירן מקננן ביצירה, ואימא תתאה מקננא באופן. הפירוש הראשון הוא מ"ש בפרקין, כי בינה דאצילות נעשית מסך ומלבוש לאור הא"ס ב"ה, המאיר בבדיאה, וע"י מאיר בה. ושית ספירן כו', יען ז"א דבריאה נעשה מלבוש לא"ס, המאיר ביצירה, וע"י מאיר ביצירה, ואימא תתאה מקננא באופן, יען מלכות ביצירה, נעשית מסך ולבוש לאור הא"ס ב"ה המאיר בעשיה, וע"י מאיר בעשיה. פירוש שני מ"ש רז"ל לעיל בשער דרושי אבי"ע פרק י"ב, כתב כי אימא מקננא בכורסייא, יען לא ניכר פרצוף שלם בא"א ואבא דבריאה, אלא מאימא ולמטה, והיא ראשונה המאירה בפרצוף שלם. ושית ספירן ביצירה, כי אינו ניכר אפילו באימא וזו"ן דיצירה, אלא שית ספירן, לאפוקי א"א ואבא הם בבחינה תכ"ב. ומלכות מקננא באופן, כי בעולם העשיה אין ניכר שום פרצוף, כי כולם הם בבחי' תכ"ב יע"ש. ואית, לפי פירוש זה

בזווג דנשיקין. צ"ל שלעולם לעילא בעולם האצילות עצמו, אין אומר ואין דברים, וכל ענין מעשה בראשית דכתיב ויאמר אלהים, ואמרו בזוהר אבא אמר ואימא עבדי, וכן קטרוג הלבנה ובתשובתה לכי ומעטי את עצמך, הכל התפשטות של המחשבה קרי ליה דיבור ואמירה אפילו ממטה למעלה, ממלכות שהיא אחרונה שבפרצופים. אבל כשהוא מדבר עם בני אדם, כגון עם מרע"ה, או במעמד הר סיני, מכל דיבור ודיבור נברא מלאך אחד.

(שייך לדרך שס"א ד"ה ומ"כ) ומצאתי כתוב כו', מראש הפ' עד כאן צריך להביא, ועיין מ"ש בעניותין בפ"א משער הזווגים ותמצא מרגוע, ומ"ש רז"ל כי סוד זווג זה הב' דא"א, הוא אבא נכלל בחכמה של ז"א, ואימא נכלל בבניה של נוקבא, וכל זה הוא בסוד תוספת נשמה, ואז מזווגים שם ע"י זו"ן לצורך א"א של בריאה ע"כ, ואין צ"ל כי דבריו דברי תימא הם, איך אפשר שבהיות אבא מוכלל בחכמה דז"א ואימא מוכללת בבניה דנוקבא, ידווגו ולא יהיו זו"ן חוצצין ומפסיקין ביניהם, ולא מצאתי לפירושם, אם לא שמדבר בעת שנעשית הנסירה בזו"ן, כי נודע שכדי לעשות הנסירה בזו"ן, מסתלקין המוחין דז"א, וחכמה וחסדים נשארים מקיפין על גבי רישא דז"א, ובניה וגבורה נכנסים בנוקבא לנסירה, וכאשר חוזרים ועולים הבניה וגבורה מן הנוקבא על גבי רישא דז"א, משתתפים שם עם חכמה וחסד שכבר היו שם מקיפין, ושם נעשה זווג בין חכמה דז"א, שהם מוחין דאבא, לבניה דנוקבא שהם מוחין דאימא, והוא מ"ש רז"ל, שאבא נכלל בחכמה דז"א, ואימא נכללת בבניה של נוקבא, ומאותו זווג יוצאין מוחין לצורך א"א דבריאה, ועיין בדרושי רה"ש בספר הכוונות, ובפ"א שער הנסירה שכתב רז"ל, שאז נעשה זווג באו"א עילאין ומורידין ב' מנצפ"ך לצורך זו"ן יע"ש.

(שייך לדרך שס"ב באמצע ד"ה להוליד) אך יצירה ועשיה שאין מגיע להם אור ג"ר, אין להם מוחין, וגם אין בהם יכולת להוליד

שאמרו בתיקונים ו"ס מקננן במט"ט, ובעולם העשיה, אין ט"ס ראשונות מתגלים, רק עשירית של נוקבא דז"א דעשיה בלבד, וזהו שאמרו בתיקונים, אימא תתאה מקננא באופן, והבן ודוק אלו דבריו ז"ל, ועיניך תראינה כמה רב המרחק וגבה טורא בין ב' הפירושים האמורים לעיל, לזאת הפירוש הג', כי לפ"ז נמצא בכל ג' עולמות ב"ע, אינה שולטת כי אם המלכות נוקבא דז"א, שבכל עולם ועולם, ולא עוד, אלא שכתב שבעולם העשיה כל ט"ס ראשונות שלה אינם מתגלים, כי אם המלכות שבה, ולפי הפירושים אחרים כתב שמלכות דעשיה היא בבחי' פרצוף תכ"ב, ואומר אני לזווגם ולומר, אלו ואלו דברי אלהים חיים, ותרויהו איתנהו, כי מ"ש שאינו מאיר אלא מלכות שבה, ושם אמר שגם היא בסוד תכ"ב, לא קשה כי נודע כי פרצוף נה"י היא פרצוף המלכות בכל מקום שהוא, ונמצא היינו מלכות שבה היינו פרצוף נה"י שבה, והראיה מאימא, שלעולם נה"י שלה מתלבש במוחין תוך ז"א, ואינו אלא מלכות שבה, ועיין בשער או"א פ"ו, ושם בדרוש בינה ותבונה על מתכונתם, ובעולם היצירה יען ז"א הוא השליט וספירן שית מקננן מכחו גם היא שית ספירן מאירים, ובעולם הבריאה, כיון שאימא מקננא בכורסיא, היא אימא עילאה, ונודע שעיקר תיקון ז"א הוא ע"י אימא, ומלכות ע"י אבא, ועיין מ"ש רז"ל בשער תיקון הנוקבא, ובשער מ"ד ומ"ן פ"א אות ה', ובשער הצלם פ"ג, הילכך כיון שאימא מאירה בבריאה היה לו לז"א כח שיאירו כל עשר ספירות שלו, ומלכות כיון שאין אבא מאיר בבריאה, אע"פ שהיא פרצוף שלם, אין מאירים אלא ג"ר שלה לבד, ונמצא ב' הפירושים איתנהו, ועיין לקמן שילהי פ"ה.

(שייך לדרך שנ"ט ד"ה ואמנם) וכולם כללות אדם אחד, וכל אלו הם מתנענעים ע"י מחשבה א' כו', ולפ"ז הדרוש נמצא, כי אין בחי' דיבור בעולם דאצילות כלל, כי הוא לכך נקרא מחשבה, א"כ מ"ש רז"ל בכמה מקומות, ומהם בשער מ"ד ומ"ן פ"ד, כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נברא מלאך אחד, ושם מדבר

יש זווג, והכי דייק רבינו ז"ל בלשונו לקמן פרק ד'.

(שייך לדרך שסיג ד"ה ונבאר) ולכן האורות העליונים כל מה שהם זכים יותר ועליונים הם מתמעטים, משום כי אין האור הזה יכול לעבור דרך המסך העב שהוא כו', הרי זה נראה טעם לשבת. אבל לקמן פ"ג מדרושי הקליפה מתבאר, כי כל זה גרם פגם וחטא אדה"ר יע"ש, צ"ל דהא בהא תליא, כי מסיבת פגם אדה"ר, וירדו כל העולמות ממקומם כנודע, נתעבה המסך, ולא יכלו אורות הזכים ההם לירד, כמ"ש בפרקין.

(שייך לד' שסיט ד"ה והנה עצמות) והנה עצמות דבריאה נחלק לשלשה בחינות נר"ן, והנה הנפש של הבריאה כולה נמשך ע"י הכאת ה' כלים דאצילות כו', ע"ס הפרק, ואע"ג שלעיל כמה פעמים, ובפרט בשער השמות פ"א ופ"ב, כתב שג' כלים דכל פרצוף מה' פרצופים הכוללים דאצילות, יורדים ונעשים בחינות נשמות כל פרצוף לבחי' פרצוף שכנגדו בבי"ע, ומרוח שלהם ואילך עליהם נאמר ומשם יפרד, שבהם מתחיל סוד הפרוד, דע כי בכאן ושם, הכל מדבר בחיצוניות העולמות, ועצמות שכתב ר"ל, הוא עצמות החיצוניות, והנר"ן שכתב בכאן, הוא נר"ן שבנפש ונר"ן שברוח, כנודע שכל בחי' ובחי' כלולים מנרנח"י שלם, והנה בחינת חיה ויחידה דשום פרט לא קבל רז"ל, ונר"ן דנפש ונר"ן דרוח הנפרדים, בסוד ומשם יפרד הם הנר"ן שכתב רז"ל בפרקין .

(שייך לדרך ת"ו ד"ה וו' או"א) או"א התחלתם הם יוצאים מגרון דא"א, ומלבישים אותו, וכתר שלהם שם בגרון דא"א, אלא שכתר שלו גבוה מכתר שלה, כי כמו שכתר דרחל בתפארת דז"א, כן כתר דאימא בתפארת של אבא כו', אם כתר דאימא היא בת"ת דאבא, כמו כתר דרחל בת"ת דז"א, איך אפשר שמתחילין כתר שלהם בגרון, וכי גרון דא"א כל כך מתפשט מן כתר דאבא עד הת"ת שלו. ועוד דלפ"ז לא אתי כללא דילן, שאו"א כחדא

נשמות, כי כל ההולדה אינה נמשכת, אלא מן המוחין עליונים כו', מדברי רז"ל בפרקין, וכן מפרקים הבאים מתבאר, שאין הולדה דנשמות אלא דוקא בעולם האצילות, אבל ג' עולמות בי"ע אין הולדה בהם, זולתי בבריאה. כדי להוליד מלאכים, אבל לנשמות בני אדם ליתא אלא באצילות. ולפ"ז מ"ש רז"ל בשער חו"ף פט"ו ז"ל, והנה פנימיות העולמות הוא העצמות שיש בעולם ההוא, כגון עצמות העשיה יש בה נר"ן כו', וכולם נקראים נפשין דעשיה, ומזווג זה העצמות נעשה נפש של ה' בחי' לבני אדם. ומעצמות דיצירה כו', ומזווג זה העצמות נעשין רוחין של ה' בחי' לבני אדם, וכן בעצמות הבריאה יע"ש. ובפ"ד משער מ"ד ומ"ן כתב, וכן כולם בבריאה, וכן כולם ביצירה, וכן כולם בעשיה, ובוה תבין כמה מיני נשמות, וכמה מיני מלאכים יש עד אין מספר. ועיין בפ"א משער העיבורים, אשר מכל אלו המקומות מתבאר, היות זווגין גמורים בכל ג' עולמות בי"ע, וע"י זווגם מולידין גם נשמות בני אדם, צ"ל דלא כתב רז"ל שאין זווגין בג' עולמות בי"ע, כדי להוליד נשמות בני אדם, וביצירה ועשיה אפילו לצורך להוליד מלאכים, שאין מולידין נשמות חדשות ממש, לא לבני אדם, ולא למלאכים, כי לזה אינו מועיל אלא זווגין דאצילות, אבל לחדש נשמות ישנות, שהם אותם שנבראו בעת בריאת העולמות, ומסיבת של הפגם נתונים המה בתוך אותם המלאכים שלא נגמרו להתברר, ואותם הנשמות לא באו עדיין לעולם, כי לאלו הנשמות מספיק זווג דחיות העולמות, אין הכי נמי כי ישנו לזווג הזה, גם בג' עולמות בי"ע, שהוא זווג דחיות לבד. וכן מתבאר ממ"ש רז"ל בשער טנת"א שלהי פ"ג, ובפ"א משער הזווגים ז"ל, וזווגא דלא שלים הוא, כאשר תכלית הוא להוריד חיות ומזון לעולמות, מה שהוא מוכרח בעת בריאת העולם. וצריך להם גם לתת כח בזו"ן שיזדווגו ויולידו נשמות ישנות שכבר נבראו מעת בריאת העולם ולחזור לחדשם יע"ש, ואע"ג דהתם לענין זווג דזו"ן דאצילות איתמר, מ"מ כיון דאשכחן שגם בבי"ע יש זווג דחיות העולמות, נאמר שגם לחדש נשמות ישנות

ספר יפה שעה

ריט

נפקין וכחדא שריין. אלא שאני אומר, שנודע שלפעמים או"א עלאין נקראים בשם אבא, וישסו"ת נקראים בשם אימא. וכן שלהי פט"ו דשער א"א כתב רז"ל ז"ל, ונודע מדרוש אחר, כי אימא נפקת בין דרועי דאבא, והוא סוד ישסו"ת הנקרא אימא, והם נפקין תחות תריין דרועין דאו"א עלאין. ועיין עוד שם פרק י"ד, הלשון.

ובפ"א דשער הזווגים, ומ"ש רז"ל וכתר שלהם שם בגרון דא"א, מיירי באו"א עלאין. ויש או"א תתאין הנקראים בשם אימא, אלא שכתר שלו שהוא אבא ואימא עלאין הנקראים בשם אבא, גבוה מכתר שלה, שהוא אימא ישסו"ת, הנקרא בשם אימא, וצריך לסכול מעט דוחק הלשון.

כדי להקל על הלומדים הרוצים לשנן לעצמם את החכמה בקיצור נמרץ, הננו נותנים כאן את עשרה פרקים הכוללים כל דברי הספר **עץ החיים**, מסודרים ע"י הרב המקובל האלקי רבינו משה חיים לוצטו ז"ע"א. עם תקונים מהשגיאות שבדפוסים הקודמים.

פרק ראשון

(א) עד שלא נברא העולם, היה הוא ושמך אחד, רצה וצמצם אורו לברוא את הבריות, נתן להם מקום כי אין לך דבר שאין לו מקום, נמצא המקום שזה לכולם. וא"ס ב"ה מקיפו לכל הצדדים. וקו יוצא ממנו לצד אחד, בוקע ונכנס ועושה כל המדרגות. עשר מדרגות הן, מדתם שאין להם סוף. עשר עגולים, ויושרם באמצעיתם, שבהם מדותיו של מקום, מנהיג כל בריותיו במשפט, ומעניש ומשכיר, ימחזיר כל רעה לטובה. ומביא בריותיו לרצונו. וכן הוא אומר אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים. וכל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ואומר ה' ימלוך לעולם ועד.

(ב) עשר ספירות, פנימיות וחצוניות, דמיונם כמראה אדם. הראשון שבכולם הוא אדם קדמון, וממה שנגבל בפנים, יוצאים לחוץ ארבע חושים חלק ממנו, והם: ראייה, שמיעה, ריח, דיבור.

(ג) ד' אותיות הוי"ה: בכל ד' מלואם: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. והם: טעמים, נקודות, תגין, אותיות. נכללים אלו באלו. ע"ב בגלגולת, וענפיו נעלמות, מן השערות הראש הם יוצאים. ויצא ס"ג מן האזנים ולמטה, וטעמים שלו הן ג' מינים: עליונים תחתונים, אמצעים. עליונים באזנים, אמצעים בחוטם, תחתונים בפה. ויצאו עליונים מן האזנים, עשרה מהימין, ועשרה מהשמאל, אלו פנימים, ואלו מקיפים לגביהם. נכללים באות ה' אחת, שצורתה: ד' ו', והם יורדים עד כנגד שבולת הזקן. ויצאו אמצעים מן החוטם, עשרה מהימין, ועשרה מהשמאל, אלו פנימים, ואלו מקיפים לגביהם. והרי נתקרבו זה לגבי זה, ונתגלתה אות ד' שבה' בו' אלפין

יוצאין ויורדין עד החזה. ויצאו תחתונים מן הפה, י' ספירות פנימיים וי"ס מקיפין, ונתגלתה הד' שבה' בד' אלפין, שנים יר"י. ושנים יר"ד. מב' אזנים ומב' נחירים. ב' הבלים מימין הפה, וב' הבלים משמאל, נשרשים בשני לחיים עליון ותחתון, יוצאין ויורדין עד הטבור.

(ד) יצאה מלכות בראשונה, וז"א אחריה. וכן כולם, וכח הכלי בלוע בהם. וראשון שבהם חזר ונכנס, כתר בתחלה, וכולם אחריו. נתעבה הנשאר ונעשה כלי, מנצוצות שנפלו בו מהכאת אור חזרתו של עליון ברשימה של תחתון. בראשונה היו כולם בחי' נפשות לבר. הרויחו זה מזה ביציאתם, וכן בחזירתם, כל אחד הראוי לו עד מקיף ב'. נשאר הכתר בפה דא"ק ושאר הטי' יצאו, עד שנמצא מלכות כלי בלי אור. כל הכלים הם כלי אחד, אלא שעשרה אורות יש בו, וזהו עקודים.

פרק שני

(א) עמדו נקודותיו לצאת, אסף ס"ג מ"ה ב"ן שלו, ועלה עמהם למעלה מן הטבור, ופירש שם מסך, מתחיל מלפניו בחזה, ומשפיע ויורד מלאחריו עד כנגד הטבור. ומן הב"ן יצאו מן העינים ע"ס מהימין וע"ס מהשמאל, יצאו וירדו מן הטבור ולמטה, ולקחו אור ממה שלמעלה, כח"ב מאח"פ בשבולת של זקן, והשאר משם ולמטה. ומבפנים ירד ובקע ב"ן כנגדם, והאיר דרך עורו לחוץ, מן הטבור ומן היסוד, נחלק האור לכח"ב, והשאר מאצבעות הרגלים, נמצאו ג"ר מתוקנות זה כנגד זה, והשאר זה תחת זה.

(ב) יצאו י' כלים בראשונה, ואורותיהם אח"כ, ירדו האורות לכח"ב וקיבלם, לז' תחתונות ולא קיבלום. יחד נשברו ונפלו כליהם למטה, ואורותיהם עלו למקומם, ועליהם הוא

ונפל כלי שלו לת"ת דבריא, ואור שלו עלה לבניה דאצילות. קיבל יסוד ונשבר, ונפל כלי שלו לגבורה דבריא, ואור שלו עלה לכתר דאצילות. קיבל מלכות ונשברה, ונפלה כלי שלה לחסד דבריא, ואור שלה עלה לכלי הכתר. זה סדר שבירתם של ז"ת, שבהם הוכנו ונעשו ג' עולמות: בריאה, יצירה, עשיה.

(ז) ירדת אחורי חו"ב, לפי שבירתם של ז"ת. כיצד, חו"ב פכ"פ, נשבר דעת, ונפלו חו"ג שבחו"ב לגוף, חזרו שלא להסתכל זה בזה. נשבר חסד, ירדו אחורי אבא עד היסוד והפך אחורי לפני אמא. נשברה גבורה, ירדו אחוריים של אמא עד היסוד, חזרו שניהם אב"א. נשבר שלישי תפארת ירדו אחורי יסודות דאו"א. גמר התפארת להשבר, ירדו אחורי ישסו"ת בגופם חזרו שלא להסתכל זה בזה. נשבר נ"ה ירדו אחורי ישסו"ת עד היסוד. נשבר יסוד ירדו אחורי יסודיהן, נשברה מלכות, ירדו אחורי עטרותיהן, ונשלם פגמם של אחורי נה"י דכתר שבהם נכנסים החו"ג בחו"ב.

(ח) ורפ"ח נצוצין מד' ע"ב דעסמ"ב ירדו עם הכלים הנשברים לקיימם. כל היורד מירידתם של מלכים הוא יורד. וכל העולה מחזירתם הוא חוזר. ובסופם של דברים נאמר, והיה אור הלבנה כאור החמה, ואומר ביום חבוש ה' את שבר עמו ומחץ מכתו ירפא רפואה שאין אחריה מכה. ואומר ומשתי את עון הארץ ביום אחד. ואומר והיה ה' למלך על כל הארץ וגו'.

פרק שלישי

(א) יצא מ"ה מן המצח, בירר לו ועשה מכל שבריהם של כלים, ה' פרצופים, ועתיק שעל גביהם, ומאחוריהם של או"א יעקב ולא. כתר דמ"ה, וחצי כתר דב"ן ומהשאר הראוי לו לעתיק. חכמה דמ"ה וחצי כתר דב"ן, ומהשאר הראוי לו, א"א. בינה דמ"ה וחו"ב דב"ן ומהשאר הראוי לה, או"א. ו"ק דמ"ה ו"ק דב"ן. ז"א. מלכותו דמ"ה ומלכותו דב"ן נוקבא. תיקונם בזכר ונקבה, ומזו"ן הם נתקנים: בזווג, עבור, לידה, וגדלות.

(ב) בזווג כיצד, מעלה נוקבא מ"ן בירוריהם

אומר ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וגו'.

(ג) ששה ספירות עומדות להחלק בששה פרצופים, ומהם נעשה ד' עולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. ומסופם יוצא הרע. שנאמר יוצר אור ובורא חושך עישה שלום ובורא רע. זיקין נצוצין אין בהם חיבור שנאמר ונרגן מפריד אלוף. וברשעים הוא אומר יתפרדו כל פועלי און. אבל בקדושים מה הוא אומר, והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד שיתוקן הכל ביחודו באחדות. (ד) בתחלה היו כל החלקים בשוה, באו האורות ולא קיבלום, נשברו ונפלו, נגזו האור שנברא ביום הראשון, וירד הטוב שבהם לבריא, ושל אחריו ליצירה, ושל אחריו לעשיה וכשחזרו ונתקנו נעשה מג' ד', נמצא עשיה ב' תחתונה מהא'. ומסופה יוצא הרע, הוא שהנביא אומר קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד.

(ה) מי הם היורדים. ז"ת, ואחורי חו"ב, אלא שז' תחתונות ירדו לבי"ע, ואחורי חו"ב למקום זו"ן שבאצילות. אחורי חכמה מלפניהם, ואחורי בינה מלאחריהם. ז"ת נשברו. ואחורי חו"ב לא נשברו אלא שירדה, ואחורי נה"י דכתר נפגמו עמהם. נמצאו ז"ת שבכל פרצוף שבורים. ואחורי חו"ב נפולים. ונה"י של כתר נפגמים. באיזה פרצופים דברו באותם של אחר כך.

(ו) כיצד נפלו, ראשון שבכולם דעת, קבל ז' אורות ולא עמד בהם, ונשבר, ונפלו כליו בדעת דבריא, ואור שלו במלכות דאצילות. קבל חסד אחריו ו' אורות ורושם א', ונשבר ונפל כליו בבניה דבריא, ואור שלו ביסוד דאצילות. קבלה גבורה עד"ז ונשברה, ונפלו כליה בחכמה דבריא, ואורה בנצח הוד דאצילות. קבל תפארת עד"ז, נשבר, ונפלו כליו בכתר דבריא, ואור שלו עמד במקומו כפול, נתפשט כלי הכתר וקיבלו. ואור הדעת עלה ביניהם, ונפל כלי שלו שנית למלכות דבריא. נתפשט כלי החכמה וקיבל לאור החסד, ונפל כלי שלו פעם ב' ליסוד דבריא. נתפשט כלי הבינה וקיבל לאור הגבורה, ונפל כלי שלה פעם ב' לנצח הוד דבריא. קיבל נ"ה ונשבר,

של על עצמו. ב' מ"ה בימין אבא ויש"ס. וב' ב"ן משמאל אמא ותבונה.
 (ח) ישו"ת כיצד, מלכותם של אר"א נעשית פרוץ לעצמו. וחצי ת"ת ונה"י שלהם מלובשים מוחין בתוכם. חזרו אר"א להשתלם משם ולמעלה, נמצאו אר"א כלים בחזהו של א"א. ישו"ת בטבורו. אבא ויש"ס, אמא ותבונה, פעמים שנים, ופעמים אחד, שהם מתחברים זה בזה.

(ט) מוחין של ז"א מאר"א מלובשים בכלים שלהם, והו הצלם, כיצד: מלכותו של עליון, פנימיות בתחתון, מלכותם של אר"א בז"א. ונה"י נכנסים ט' פרקים בט' אבריו, זה צ'. ז' ראשונות מקיפים עליו מבחוץ ל' מ' שלו. י' אר"א ישו"ת שניים, ז"א למטה מכולם, מוחיו מיסו"ת מלכות שהם צלם שלו. אלו ישו"ת שניים מן החזה שלהם ולמטה ניתן לו למוחיו, ונעשים כנגדם נה"י חדשים, משתלשלים ויורדים מאחוריו עד כנגד החזה. וזו אם שרובצת על בניה. מן החזה ולמעלה ל' מ' שלו. זה גדלות א'.

(י"א) נעשו א' וז"א למטה מהם, מוחיו מאר"א מלכות שלהם צלם שלו. אין כאן ישו"ת אלא א', מן החזה ולמטה צ' שלו, והשאר ל' מ' שלו הרי זה גדלות ב'.
 (י"ב) זווג של אר"א תמידי, וישו"ת לפרקים. זווג חיות העולמות תמידי. ושל מוחין בזמנם.

פרק רביעי

(א) ז"א ששה קצותיו של עולם, ומלכות נוקבא שלו. קפל א"א את רגליו, והעלה חג"ת שלו עליו, עלו כליו של ז"א אחריהן והלבישו, כצורתן בא"א. כך צורתן בז"א, ג' גו ג' ומלכות רביעית אחריהם על היסוד. נטלם א"א ובררם והוציאם בזווגו. נטלם אר"א ותקנום לגמרי, בג' ימים, ובמ' יום, בג' חדשים, ובג' עבורים.
 (ב) ג' ימים כיצד, אלו ג' ימי קליטה, יום א' תיקן אבא את הימין שבהם. יום ב' אמא את השמאל שבהם. יום ג' נתן אבא את שלו באמא. ונתחברו אלה באלה. ג' מילויים הם:

של כלים, ויורדים כנגדם אורותיו של מ"ה, נתקנים בה זה עיבור. יצאי למקומם זו היא לידה. עולה התחתון לעליון והגיע לשעורו זוהי גדלות. יונק מתחלה כשהוא צריך לעליונה השלים והלביש, עשה את שלו.

(ג) עלייתם של מלכים מ' יום. כיצד, י' ימים חסד ונצח לנצח דאצילות. וי' ימים דעת ות"ת ליסודו. וי' גבורה הוד להודו. וי' יסוד ומלכות למלכותו.

(ד) נתקן עתיק דו"ג, מ"ה שלו זכר לפניו. וב"ן שלו נוקבא לאחוריו. פני מ"ה מלפניו, ופני ב"ן לאחוריו, נמצא עתיק כולו פנים. נתקן א"א דכר ונוקבא. הזכר מימינו, והנוקבא משמאלו. תקונו של א"א מזווגו של עתיק. תקונו של עתיק מזווג עליון שלמעלה ממנו.

(ה) מזווגו של א"א, נתקנים אבא ואמא, זה זכר וזו נקבה. ומזווגים ז"א ונוקבא. יסודו של עתיק כלה בחזהו של א"א, וחו"ג מתגלים ממנו, יצאו הגבורות ראשונה, מפני דוחקם של חסדים, סובבו את היסוד לכל רוח. יצאו החסדים, חצים לימין ודחו את הגבורות כולם לשמאל, ירדו חצים מן החזה ולמטה. והחסדים יורדים כנגדם למתקם, נמצאו ב' חסדים וחצי מגולים, וב' חסדים וחצי מכוסים, מוצאים הארתם לחוץ. יצאו מן החסדים אבא וישראל סבא לימין של אריך. ומן הגבורות אמא ותבונה לשמאל. אמא ותבונה רגליה של זו בראשה של זו. משא"כ אבא ויש"ס, ששני הצאיהן של גבורות מגולות כאחת, וחצים של חסדים מכוסה ביסוד.

(ו) אר"א שני מוחותיו של אצילות, מלבישים זרועותיו של א"א. בנינם מ"ה וב"ן, ותקוניהם מאורותיו של א"א. מג' פרקים של זרועות, ומתפארת. מג' פרקים ראשונים של חג"ת לחב"ד שלהם. מפרקים השניים לחג"ת שלהם. מפרקים השלישיים לנה"י שלהם. פרקו הראשון של ימין מתלבש בראשו של אבא, כנגדו בשמאל באמא. שני לו בחג"ת של זה וזה. שלישי לו בנה"י. ותת"ת נכסה תחתיהם מאליו עד החזה.

(ז) אבא ואמא, מ"ה ב"ן בשניהם, נתחברו זה בזה, נתן אבא ב"ן שלו לאמא, ונטל מ"ה

אדם, עצמות וקרומות ומוחין, ונשמה בתוכם. חזרו כל החצוניות נה"י וחג"ת, וכל הפנימיות חב"ד להם, כנגדם באדם גוף ונשמה. נחלקו הכלי לפנימי וחצון, ונשמה בתוכם. אורות ונצוצות, גופו של ז"א משוכלל בכל אלו.

(ח) ד' עיבורים הם, ב' בחצוניותו, וב' בפנימיותו. עיבור דו"ק, ועיבור דמוחין. עיבור א' י"ב חדשים, שני לו ט' בחצוניות. כנגדם בפנימיות של ט', ושל ז'.

(ט) היניקה כ"ד חדשים, בירורם של: הוד, יסוד, מלכות. ממנה לגדלות, י"א שנה ויום א'. כיצד, ז' פרקים של נה"י דתבונה בז' שנים, ועטרה שלה ביום א' יוצאים החסדים המגולים מן החזה ולמטה, יורדים ונכללים ביסוד, וחוזרים בקויהם ועולים מלמטה למעלה, עד שעולים בכל ששה קצותיו. ה' גבורות יורדות אחריהן, ונמתקין ביסוד, ב' וחצי בירידה. והשאר בחזירתם של חסדים, עולים וממתיקים אותם, החסדים גידולו של זעיר. והגבורות גידולה של נוקבא. שהנהגתו של זכר לימין. ושל נוקבא לשמאל.

(י) חזרו החסדים לחסד ולגבורה, הגדילום והם נכפלים, נמצאו כל אחד ו' שלישים, ג' נשארים במקומם, ב' מחסד עולים לחכמה. וב' מגבורה עולים לבינה. והשלישי שבשניהם, לימין ושמאל שבדעת. נכפלו ב' שלישי תפארת ונעשו ד', ב' למקומם. א' לכתר נוקבא. וא' עולה למכוסה ומכפילו, נשאר א' במקומו, וא' מעלהו עמו עד הכתר, נמצאו ב' מלכים משתמשים בכתר א', וז"א נשלם בשלו. עלייתם של חסדים בחב"ד ג' שנים. ושנה לכתר השורה על גביהם, יומם של חסדים עולים לכתר, והרי י"ג שנים ויום א', וזהי גדלות.

(יא) למעלה מצ', לי' מ' מקיפים, זמנם שתי שנים, אלו מאמא. פנימים דאבא ג' שנים, וב' שנים למקיפים, הרי זה מלוי זקן.

(יב) בתבונה קטנות וגדלות, קטנות א' וגדלות א'. כנגדם באמא. קטנות וגדלות ב' כענינו בא' כן ענינו בב' שמוחין הראשונים מלמטה, והשניים מלמעלה.

מ"ו, ל"ז, י"ט. מילוי של מ"ה, י"ט. ושל ס"ג, ל"ז. ושל ע"ב, מ"ו. תקונו של ז"א, ו' מי"ט נכנסים ביום א', ו' בב', ז' בג'. למה ויין, שקוין של ז"א נתקנים בהם. ובשלישי א' יותר, מפני חבורם של אורות. ל"ז, בל"ז יום, הרי מ' יום, נוצר הולד באורה של אמא. מ"ו במ"ו יום, כמשלוש חדשים זמן היכרו של עבור.

(ג) ג' בנינו של ז"א: אורות, נצוצין, כלים. כלים שנשברו. נצוצות שירדו. אורות שנסתלקו. חוזרים ונתקנים זה בזה. בג' עיבורים, של ז' חדשים, ושל ט', ושל י"ב. אמא ותבונה מתחברות כא', וג' מקומות של יסוד יש בהן. יסודה של אמא. ויסודה של תבונה. ומקום החתך, כשהן מתפרדות נחתכות זו מזו. נתקנים כלים ביסודה של תבונה. נצוציו במקום החתך. ואורותיו ביסודה של תבונה. כנגדם למטה ג' מדורות.

(ד) גופו של ז"א עשר ספירות, נתבררו ז' ספירות בז' חדשים. וג' ספירות בכ"ד חדשים של יניקה, ח' חדשים לא'. ז' שהם ט' שדעת מתחלק: לחסדים, וגבורות.

(ה) ג' כלים הם: נה"י כלי א'. פנימי לו חג"ת. פנימי לו חב"ד. וג' נשמות בתוכם, נפש בנה"י. רוח בחג"ת. נשמה בחב"ד. אימתי הם נתקנים, בעבור, יניקה, ומוחין.

(ו) כיצד נה"י בעיבור, נה"י וחג"ת הצוניות, וחב"ד נפש בתוכם. חג"ת ביניקה, נה"י וחג"ת הצוניות, וחב"ד רוח בתוכם. חב"ד בגדלות, אלו חג"ת שעולים ונעשים חב"ד. ונה"י במקומם, ונה"י חדשים מתחדשים להם למטה. חב"ד יורדים כולם, וזהי נשמה שבה: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נר"ן פנימיים, ח"י מקיפים להם. חזרו כל הכלים חיצוניות לגבה, ג' של ג': נה"י חג"ת חב"ד בנה"י. נה"י חג"ת חב"ד בחג"ת. נה"י חג"ת חב"ד בחב"ד. ונר"ן של גדלות בתוך כולם, כנגדם באדם: בשר, גידין, ועצמות, ונר"ן בתוכם.

(ז) נעשו כל הכלים נה"י. וכל חג"ת חג"ת. וכל חב"ד חב"ד. שמנה"י עצמות חב"ד, מחג"ת קרומות חב"ד, מחב"ד מוחין. שכן בגופו של

פרק חמישי

(א) קביעותה של נוקבא, נקודה א' שביעית לשה. עלה הזעיר אנפין, עלתה אחריו. בעיבור, וביניקה, ובגדלות.

(ב) ו"ק, ג' גו ג', והמלכות רביעית אחריו על היסוד, ירדו נה"י ונגלו חג"ת, נשאר המלכות רבוקה בת"ת מאחוריו, עלו חג"ת ונעשו חב"ד, עלתה המלכות עמהם ונשרשה ברעת.

(ג) יורדת להבנות בנינה מאחורי נה"י שלו. מאחורי ת"ת בכתר. נו"ה בחו"ב. יסוד ברעת. שבין כתפיה. אלו פרקים ראשונים. והשאר בשאר גופה. ח' שנים לח' פרקים. שיסודו של זכר ארוך ב' פרקים. נמצא כלה בסוף ת"ת שלה. שמשם יורדות הגבורות ממני ליסוד שלה, ביום א', חוזרים מלמטה למעלה, מיסוד לת"ת, שנה א'. ממנו לדעת שנה א'. שנה א' לכתר שלה, מדעת לכתר א', אלו י"ב שנה ויום א', שהנוקבא מוקדמת להזכר, נמצא רז"נ מדובקים באחוריהם, ועליהם הוא אומר אחר וקדם צרתני.

(ד) יוצא אימא מז"א, ומחיו בתוכה, ונה"י אבא מלובשים בה. כנסים ובונים את הנוקבא, מתוקנת ע"י, וחסד נמשך לז"א, ורוחה הגבורות שבאחוריו, וניתנים על ידיהם לנוקבא, וננסרו ממנו. נמצאת נוקבא בנינה לשמאל, וז"א לימין. חוזרים זה כנגד זה, ונבנית לפנים. עליהם הוא אומר, ויבן ה' אלקים את הצלע ויביאה אל האדם.

(ה) בנינו של פרצוף, בכ"ב אותיות. כ"ב לנוקבא מז"א. נכללים ביסוד, ומנצפ"ך גבורות מ"ן בתוכם. וכ"ב אחרות ניתנות לה מאמא, שלא על ידו. ומנצפ"ך מ"ן בתוכם. כ"ב אותיות דלת וציר, נמצא שני דלתות ושני צירים, שהם ה' אחת. זהו הכלי. כ"ב אותיות מאימא נכללים כא', חודש לכ"ב אותיות, וה' חדשים לה' של מנצפ"ך ששה חדשים שבין גערות לבגרות.

(ו) ופרגוד בין עולם לעולם, שממנו יוצאין ע"ס של תחתון מע"ס של עליון. כל העולמות שוין, אלא שכוחם של העליונים יפה, יצאה

בריאה התחילו הנפרדים, נשמותיהם של צדיקים מבריאה, למטה ממנה יצירה, שמשם מלאכים, למטה ממנה עשיה, שמשם גשמיים. כללם של העולמות ד', שבהם שולטים ד' אותיות של השם ב"ה: י' באצילות, שבו כל מדרגותיו נסדרות בתיקונם. וה' יורדת ממנו לבריאה, ומנהיגתה. ו' ליצירה. ה' לעשיה. כנגדם בעולם ד. צ. ה. ס. שכן הוא אומר, כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו.

פרק ששי

(א) שפעו של עולם, מזווגו של זו"ן. ה' זווגים הם: ישראל ורחל. יעקב ורחל. ישראל ולאה. יעקב ולאה, מן החזה ולמעלה. יעקב ולאה מן החזה ולמטה.

(ב) מ"ד ומ"ן, זה גופו של זווג. מ"ד מן הזכר. ומ"ן מן הנקבה. אין מ"ד בלא מ"ן ואין מ"ן בלא תשוקה. הוא שהכתוב אומר, ואל אשך תשוקתך והוא ימשול בך.

(ג) נכללת הנוקבא בענפיה, ומתקשטת בקישוטיה. כל העולמות בי"ע, תיקוניה של נוקבא. מתעוררת לז"א להתחבר עמו, ומזדווגת עמו, ביאה א' וביאה שניה.

(ד) ביאה א', זהו שאמרו, האשה גולם הוא, ואינה כורתת ברית, אלא למי שעשאה כלי. נתון רוח בתוכה, זה בנימין, ב"ן, שבו מעלה בנים למעלה, אלו נשמותיהם של צדיקים. ואורות מאירים ממנה, להנהגתו של עולם. אלו אורות של ב"ן. כל תולדותיו של ב"ן, תלויים בהם. ומתרי"ג אבריה היא ממשכתם. מחידושו של א"ס ב"ה שהוא מחדש בהם, אלו מ"ן ביאה שניה, יורדים כנגדם מ"ד, מיסודו של זכר, אלו אורות של מ"ה, וכל תולדותיו של מ"ה תלויים בו, מתרי"ג אבריו הוא ממשכתם. מחידושו של א"ס שהוא מחדש בהם, יורד הכול ביסודה, ויושב שם זמן עיבורו, יוצא ומתחלק לכל העולמות.

(ה) מ"ה וב"ן, בנינם של כל הנבראים, שבהם נראים מעשיו של א"ס ב"ה במשפיע ומקבל. מתחדשים בזווגם של זו"ן. מ"ה מן הזכר, וב"ן מן הנקבה.

ומן לשמאלו. מב' צדדיה של לאה, שתי אורות: מטה האלקים, ומטה משה. ומב' צדדיו של יעקב, שתי אורות: ערב רב לימינו, ועשו לשמאלו. נמצאו ג' שורות של ג', כשרחל אב"א עומדים כסדר הזה.

(ו) י"ח לאה הם, ממלכיותיהם של אר"א. כיצד: מלכות אבא במקומה, ומלכות אמא חוצה לה, הרי ב'. מלכותו של אבא, בוקע מלכותה של אימא, ומאיר חוצה, הרי ג'. מלכותה של אימא, בוקעת ויוצא, בוקעת גופו של ז"א, ומאירה חוצה לו הרי ד'. עיקר שבכולם זו שבחוק, והשאר טפלות לה.

(ז) ד' מוחין דגדלות, וד' מוחין דקטנות, הרי ח'. התחיל של גדלות ליכנס, ולא גמדו של קטנות לצאת, הרי ח' אחרות, ושתיים אחרות נוספות עליהם, א' מגדלות וא' מקטנות, מפני ריבויים של אורות, אלו י"ח נשים שהמלך מותר בהם.

(ח) למעלה מן הפרצופין עתיק, זו מלכותו של א"ק, שנעשית עתיק באצילות. כנגד זה בבריאה, ממלכותה של אצילות, וכן יצירה, וכן עשיה, עתיק דו"נ, זכר בפניו, ונוקבא באחוריו, ראשונות של נוקבא למעלה, זו רישא דלא אתידע, תחתונות שבה מתלבשים בא"א: חסד בכתר, גבורה בחכמה, ת"ת בבינה, פרקים ראשונים של נה"י, בחג"ת, ושניים, בנה"י, ושלישים שבנר"ה, ומלכות עמהם, במלכות, יוצאים ומאירים בכל שאר העולמות.

פרק שמיני

(א) תלת רישין בעתיקא: רדל"א, גלגלתא, ומוחא. ב', נעשים ג': גלגלתא, אורא, ומוחא. דעתו של עתיק, גניז באורא, באלו מתנהגים כל העולמות, בחדר.

(ב) פנימיותן של רישין הוי"ה, וחיצוניותן אהי"ה, הראשונים דע"ב, ואהי"ה שלו, הב' דס"ג, הג' דמ"ה, פנימי, ומקיף, ומקיף דמקיף בכאר"א כמה הם מתפרשים בניקודיהם: מנוקד הפשוט בתנועותיו, זה פנימי, מנוקד המלוי כפשוטו, זה המקיף, מנוקד המלוי כולו קמץ, והפשוט בתנועותיו, זה מקיף דמקיף, זה הראש

(ו) ב' חיבורים לזווגם: נשיקין, ויסודות. נשיקין בראש, וזווגם כפול, רוחו של זכר בפיה של נקבה, ורוחה של נקבה בפיו של זכר. נמצא שתי רוחות מחוברים כא', זווגם של יסודות, אחר שנתחברו, משפיע הזכר לנקבה, והנקבה לעולם.

פרק שביעי

(א) כללם של הפרצופין ב', עשר ספירות, ה' פרצופין, והשאר מתפשטים מהם: א"א ונוק', אר"א, ישסו"ת ראשונים, ישסו"ת שניים, ישראל ורחל, יעקב ולאה, מתלבשים אלו בתוך אלו.

(ב) פנימים מכולם א"א ונוק', פרצוף א' הם, שהזכר בימין והנקבה בשמאל, ועל זרועותיו, אבא לימין, ואימא לשמאל, ג"פ בזרוע: הא' בחב"ד, הב' בחג"ת, הג' בנה"י, וכתרם בגרונו, יורדים ומגיעים עד טבורו, נמצא גופו עד הטבור, מכוסה תחתיהן, חציו מאבא, וחציו מאימא.

(ג) ישסו"ת מחזיהם של אר"א ולמטה, כתרם בחזה, ושאר כל גופם בפרקיהם של נה"י, מחזה שלהם, ישסו"ת שניים, כסדר הזה. נמצאו אר"א כלים בחזהו של א"א, וישסו"ת בטבורו, כשבאים בו"א, מתארכים רגליהם בתוכו, ומגיעים עמו עד סוף העולם.

(ד) ז"א מחזיהם של ישסו"ת ולמטה, מתלבשים זב"ז, ומתלבשים בתוכו, ורחל מחזה שלו ולמטה, פעמים אב"א, ופעמים פב"פ, יסודם של נקבות, פרק וחצי, ושל זכרים ב' פרקים. נמצא יסודו של אבא, יוצא מיסודה של אמא בתוכו של ז"א, מן החזה עד היסוד, שממנו יוצא יעקב, מחזהו של ז"א ולמטה, לפניו, פני ז"א באחוריו של יעקב, ופעמים שהוא בא לצדו, פניו לפני רחל, אלו אחוריים של אבא, שנעשים פרצוף באור יסודו, אחוריים של אימא, מן החזה של ז"א ולמעלה, נעשים פרצוף באור יסודה זו לאה, מן הדעת עד החזה, מאחוריו של ז"א, פניה באחוריו.

(ה) מאחוריו של יעקב, בינו ובין ז"א, לאה דור המדבר נוקבא שלו, מב' צדדיו של ז"א שתי אורות באלכסון, ענני כבוד לימינו,

הראשון. מנוקד הפשוט בתנועותיו, מקום צירי סגול, מנוקד המילוי כפשוטו. מנוקד המילוי כולו קמץ, זה הראש השני. מנוקד הפשוט בתנועותיו, מקום צירי סגול, ומקום קמץ פתח. מנוקד המילוי כפשוטו. מנוקד המילוי כולו פתח, זה שלישי.

(ט) ואור מאימא מקיפו לז"א, זהו טלית לבנה שערות של ז"א אחר גדלותו, ששרתה עליו אימא. והגיעו נה"י שלה חדשים מאחוריו עד החוזה. מקיף לז"א ומקיף על ראש נוקבא. מקיפו של ז"א, טלית. מקיפה של נוקבא ציצית שבו.

(י) תיקוניה של נוקבא, ט' נימין בראשה, וצבעם ארגמן. וששה תיקונים בפניה מששה תיקוני דיקנא, כשהם נשלמים, נעשים ט'.

(יא) תפילין שלה של יד לזעיר אנפין, שהם נקשרים לשמאל שלו, שנאמר שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך. ומנז"ה דז"א, הם נעשים. שבהם חר"ב מאימא, וחור"ב מאבא. של אבא נעשים לה לחור"ב, ושל אימא נעשים לחרג. נכללים בבית א', שנו"ה הם ב' פלגי גופא.

(יב) יסוד אבא, מכדיע בין נר"ה שלו, עומד ביסוד אמא, מכריע בין נר"ה שלה. נמצאו בו ד' אורות, שמהם תפילין במצחו של יעקב. אלו ואלו יוצאים ליעקב, ונעשים תפילין במצחו. חוזרים לאחוריהם, וקושרים קשר מאחוריו. חוזרים ויוצאים, עד שיוצאים במצחה של רחל. עושים תפילין בראשה של רחל. של יסוד אבא נשאים ביעקב. של נר"ה דז"א, נשאים ברחל. חוזרים לאחור, וקושרים קשר באחוריה. תפילין של רחל: קדש, והיה כי יביאך, שמע, והיה אם שמוע. ושל יעקב הויות להרדי. יסוד של ז"א, בין כתפיות של רחל, זה יו"ד שבתפילין. ורצועה יוצאת ממנה לבנינה של נוקבא. ג' כריכות בקיבורת: ג"ר. ז' בורוע: ז"ת. ג' באצבע: מנה"י שבמוחין.

(יג) כללו של עולם: אדם, ולבושיו, מקיפיו, והיכליו. אדם כיצד, זה תיקונו של פרצופו. רמ"ח אברים, ושס"ה גידים. נר"ן בתוכו, ח"י מקיפין עליו. ירד האור לכנוס בתוכו, חלק נכנס, וחלק נשאר בחוץ, שאין הכלי יכול להגביל אותו, מקיף לכלי, ומקיף לכל מה שתחתיה.

הראשון. מנוקד הפשוט בתנועותיו, מקום צירי סגול, מנוקד המילוי כפשוטו. מנוקד המילוי כולו קמץ, זה הראש השני. מנוקד הפשוט בתנועותיו, מקום צירי סגול, ומקום קמץ פתח. מנוקד המילוי כפשוטו. מנוקד המילוי כולו פתח, זה שלישי.

(ג) ז' תיקוני רישא, מו' של עתיק, סימנם ג"ט קר"ע פ"ח: גולגלתא לבנה, מחסדו של עתיק. טלא דברולחא, מגבורה שלו. קרומא דאוריא, מת"ת שלו. רעוא דמצחא, מיסוד שלו. עמר נקי, מראשיהם של נר"ה, שהם גבוהים מהיסוד. פקיהו דעיינין מסופם. חוטמא ממלכות. ב' נחירים לאה ורחל.

(ד) תיקונו של א"א: נימין. חוורת. דיקנא. ג' הויות בכל ראש. וא' כוללת אותם. ג' הויות, י"ב אותיות, וא' שכוללתן הרי י"ג. י"ג חוורת, מג' שבכתר, מקומם בין י"ג נימין, בין נימא לנימא. י"ג נימין, מג' שבאורא. י"ג תיקוני דיקנא. מג' שבחכמה.

(ה) י"ג תיקוני דיקנא: ה' ה', אל, רחום, חנון, זכר, מי אל כמוך, נושא עון. תיקון א': ב' פאות. ב' שערות שבשפה העליונה. ג' אורח תחות חוטמא. ד', שבשפה התחתונה. ה', אורח תחות פומא. ו', רחבה של זקן. ז', שני תפוחים שנפנו. ח', שטח העליון, מזל נוצר חסד. ט', שערות שבין מזל למזל. י' שערות הזקן. י"א, שכולן שוין. י"ב, פה פנוי. י"ג, שטח התחתון מזל ונקח. שיעורם של מזלין עד הטבור.

(ו) תיקונו של ז"א צל"ם: צ', מוחין פנימיים. ל', מ', מקיפין שבו. שבשעה שיצאו היו ד', זה מ' שלו. חזרו שלשה בכלים של אימא, זה ל'. וט' נעשו בגופו, זה צ', של ד' בכחב"ד של אימא. של ג' בחג"ת. של ט' בנה"י.

(ז) נימין. חוורת. דיקנא. בז"א. של א"א י"ג, של ז"א ט'. כשנשלם תיקונו, נשלמים ל"ג.

(ח) במצחו של ז"א, בוקעים ויוצאים מר' מוחין, ד' פרשיות של תפילין. ומלבושיהם בתים שלהם. ע"ס הם: חב"ד בתפילין. חר"ג ברצועות של ראש. ת"ת בקשר שלהם מלאחריהם, שממש יוצאת לאה. ב'. רצועות יורדות, נר"ה. נצח עד

ואחזות בהם, שנאמר ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו. אלו ד' עולמות, שבהם מולך ארון יחיד על מעשיו. עבודתם של תחתונים בכלום, ויחודו של א"ס מתיחד בכלום. הוא שרבו של נביאים אומר, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד.

פרק תשיעי

(א) תולדותיהם של ספירות ג': מלאכים, ס"א. גשמים. לכל שליחות מלאך, הספירות גזרות, והמלאך עושה. שנאמר עושה מלאכי רוחות וגו'.

(ב) ס"א כיצד: זהו שנאמר, יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע. יוצר אור, זה הימין. ובורא חושך, זה השמאל. עושה שלום אלו מלאכי השלום. ובורא רע, זה ס"מ. מלאכי שלום, עשר כתות, משמשים לע"ס של ימין. מלאכי חבלה, עשר מדרגות, משמשים לע"ס מצד שמאל. עליהם נאמר גם את זה לעומת זה עשה אלקים.

(ג) ד' מדרגות, ד' קליפות, עולמיו של ס"מ, סותמים אורם של ספירות, ומסלקים אותם במעשה תחתונים, באים ח"ו ועושים רעה, בעולם נוגה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ורוח סערה. שכן מפורשים ע"י יחזקאל וארא וגו'.

(ד) ד' קליפות, ד' עולמות לכ"א מהם, שבהם ע"ס בה' פרצופים, שתיקוניהם של התחתונים בד' עולמות, ופגמיהם בד' עולמות. זכו התחתונים, הארון מנהיג ברחמים, והשוטר עובר מפניו. חטאו, בעל הרחמים מסתלק, והשוטר עושה דין בחיביבים. בסילוקו של ארון, מעשהו של שוטר, הוא שנאמר ויחר אף ה' במ וילך והענן סר מעל האהל והנה מרים מצורעת כשלג.

(ה) סדרי הדינים, אלו שרשים של קליפה, מהם מכניעים אותה, ומהם מגביהים אותה, לפי מעשיהם של התחתונים, הוא שהכתוב אומר ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

וממה שנכנס, חוזר ויוצא לחוץ, ומקיף על כליו בלבד, אלו ב' מקיפים: ישר, וחוזר. (ד) לבושו כיצד, מהכאותיהם של אורות, נעשה לבושו עליהם מבחוץ. וחשמ"ל יש לזו"ן מאימא. שבשעה שנכנסו נה"י שלה בתוכו. עור בשר ועצמות וגידין, נכלל שלה בשלה. חוץ מן העור, נמצא עודף שלה מבחוץ, ומכסה עליו מפני עיניהם של חיצונים.

(טו) היכלות לפרצוף, כבתים לאדם. מלכויותיהם של ספירות, חיצוניות שלהם, אלו ההיכלות. ודמות כמראה אדם, פנימית בתוכם. לא שאין פנימיות וחיצוניות אלא זה, אלא שזה חילוקו של עולם, חזורים ומתחלקים כל אחד בשלו.

(טז) ז' היכלות הם: היכל לבנת הספיר, א'. עצם השמים ב', נוגה ג'. זכות ד'. אהבה ה'. רצון ו'. ק"ק ז'. היכל יסוד ומלכות א'. היכל הוד ב'. היכל נצח ג'. היכל גבורה ד'. היכל חסד ה'. היכל ת"ת ו'. היכל ג"ר ז'. אלו ז' ההיכלות שבבריאה, וכבודו של מקום מתפשט בתוכם. נפש ורוח לכ"א, והכבוד נשמה להם. בהיכל השביעי ג' דברים משמשים, נקשרים בהם התחתונים בשרשם, ונהנים צדיקים מזיו השכינה. ומה' מקבלים שכר פעולתם.

(יז) בסופו של אצילות, מסך מאורה של אימא, הוא נעשה חשמל, ויורד ומקיף מתחת רגליהם של זו"ן, ואורות של אצילות עוברים בו, ועושים בריאה. נמצאת בריאה, מסודה של אימא. ממנה ליצירה, מסך על מסך. מסך מאימא ולזו"ן, ומסך מז"א לנוקבא. נמצאת יצירה, מסודה של ז"א. ממנה לעשיה, מסך על שנים, מסך מאמא לזו"ן, מסך מז"א לנוקבא, מסך מנוקבא, לעולם שתחתיה. נמצאת עשיה, מסודה של נוקבא.

(יח) שמו של אצילות ע"ב, ירדו ס"ג מ"ה ב"ן לבי"ע, חזרו ועלו, עלה ס"ג. עלה מ"ה והלביש לס"ג, עלה ב"ן והלביש למ"ה. נמצא ב"ן למעלה מכולן, זה מעקה. שלא יהיו סיומם של אורות כשהם למטה, ולא יהיו הקליפורה

פרק עשירי

משלימתם בגלגול, ושלא נתחייבה בהם, בעיבור, משלימתם והולכת לה. צדיקים מתגלגלים לאלפים, ורשעים עד רבעים, שנאמר ועל ארבעה לא אשיבנה.

(ד) נפש בא בתחלה, ואחריו רוח, ואחריו נשמה, וח"י אחריהן. לכל נשמה לבושים. מתגלגלת נפש לבדה, ורוח לבדה, ונשמה לבדה. ומרכיבים נשמות בלבושים של אחרים. לא כל הנשמות שוות, שלא חדשות כישנות, ולא כמגולגלות א' המגולגלות שתיים, ועל כולם הוא אומר, והוא מסבות מתהפך בתחבולותיו לפעלם. ואומר, וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח. ואומר, כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. ואומר, ה' ימלוך לעולם ועד. ואומר, ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו. ארץ נצר מטעי מעשי ידי להתפאר.

(א) עבודתו של מקום לנשמות, ה' שמות הם: נ. ר. נ. ח. י. מה' פרצופין. ח"י מאצילות. נשמה, מבריאה רוח, מיצירה, נפש, מעשיה. נמצא כוחו של אדם, ממלכותו של עשיה, עד כתרו של אצילות. זה שנאמר, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו ברגת הים.

(ב) תיקוניה של נשמה, גלגול ועיבור, כיצד: עבודתה של נשמה תרי"ג מצות, השלימתם עולה למנוחתה. ואם לא, חוזרת ומתגלגלת, לא כולה מתגלגלת, אלא החלקים הצריכים תיקון.

(ג) איזה גלגול, ואיזה עיבור. גלגול משעת לידה עד מיתה, עיבור ביאתו בכל שעה, ויציאתו בכל שעה. מצוה שנתחייבה בהם